

NEMZETI T É K A

BIBLIOTHECA NATIONALIS HUNGARIAE | GONDOLAT KIADÓ

Sorozatszerkesztő

BOKA LÁSZLÓ

KÉGLI FERENC

EGY TUDÓS HAZAFI BÉCSBEN

Görög Demeter és könyvtára

Zvara Edina

Országos Széchényi Könyvtár – Gondolat Kiadó
Budapest, 2016

A kötet megjelenését a Nemzeti Kulturális Alap támogatta.

A kismartoni kutatást az Esterházy Privatstiftung támogatta.

Minden jog fenntartva. Bármilyen másolás, sokszorosítás, illetve adatfeldolgozó rendszerben való tárolás csak a kiadók előzetes hozzájárulásával lehetséges.

© Országos Széchényi Könyvtár – Gondolat Kiadó, 2016

© Zvara Edina, 2016

Felelős kiadó Tüske László főigazgató és Bácskai István igazgató
Sorozatterv Máthé Hanga
Olvasószerkesztő Gál Mihály
Tördelő Lipót Éva

ISBN 978 963 200 657 4

ISBN 978 963 693 694 5

ISSN 1586-1163

Wilhelm August Rieder festménye

TARTALOM

ELŐSZÓ	13
ÉLETE	17
Családja	17
Tanulmányai	19
Házassága	23
Halála	25
Végrendelete	27
Kitüntetései, tudományos társaságokban betöltött tagságai	29
Görög Demeter leszármazottai	31
SZEMÉLYISÉGE, ARCKÉPEI	35
Wilhelm August Rieder festménye	36
Miklóssy József festménye	37
Litográfiák	37
A NEVELŐ	41
A Kollonich családnál	41
Az Esterházy családnál	43
Esterházy Miklós és Görög Demeter szerződése	45
A Habsburg udvarban	46
Görög János	51
A HÍRLAPSZERKESZTŐ, ÚJSÁGÍRÓ	52
A Hadi és Más Nevezetes Történetek és a Magyar Hírmondó	52
A munkatársak	55
Kerekes Sámuel	56

Hajnóczy József	58
Márton József	59
Péteri Takáts József	63
Sándorffi József	64
Kömlei János	65
A MECÉNÁS	73
Csokonai Vitéz Mihály	75
Kazinczy Ferenc	77
Kis János	78
A „MAGYAR ÁTLÁS”	80
A mecénások	86
Széchényi Ferenc	86
Festetics György	87
Lipszky János	88
A SZŐLŐSGAZDA	92
„Azon sokféle szőlőfajoknak lajstroma”	93
GÖRÖG DEMETER KÖNYVTÁRA	99
A könyvtárra vonatkozó források	99
Gaál György könyvtáros	100
A könyvtár állománya	101
Térképek	105
Könyvek	106
Kéziratok	159
UTÓSZÓ	169
FELHASZNÁLT FORRÁSOK ÉS SZAKIRODALOM	171
Levéltári és kéziratári források, képtárak	171
Kiadott források és szakirodalom	173
KÉPEK JEGYZÉKE	207
ZUSAMMENFASSUNG	209

FÜGGELÉK	209
Görög Demeter nemeslevele Gyulafehérvár, 1650. április 7.	213
Görög Demeter végrendelete Bécs, 1833. augusztus hó 14.	215
Görög Demeter halotti bizonyítványa Bécs, 1833. augusztus 14.	216
Bertits Ferenc: A legérdemesebb hazafinak, nemes GÖRÖG DEMETER úrnak neve napjára, Pécsről Bécsbe 1789	218
Fejér György: LANTOS VERSEK, melyekkel A Hadi Történetek által a hazáról nagy érdemet nyert Görög Demeter úrnak neve napjára áldoz a Pozsonyi Nevendékség. Saffo rende szerint 1789	220
Révai Miklós: Görög Demeternek, igen kedves barátjának neve napjára Győr, 1794. október 26.	223
Csokonai Vitéz Mihály: Görög úrhoz 1801	226
Berzsenyi Dániel: Görög Demeterhez, midőn a koronaherceg nevelőjének választatott, 1803 1803–1810 között	227
Révai Miklós: Demetrio Görög serenissimi coronae principis educatori communi bonorum nomine applaudit Joannes Nicolaus Révai 1807 előtt	228
Döme Károly: Rejtett szó 1789	232
Szilágyi János levele Kerekes Demeternek Hajdúhadház, 1834. szeptember 22.	232
Esterházy Miklós és Görög Demeter szerződése Pál Antal neveléséről Bécs, 1795. november 1.	234
Görög Demeter nevelői szerződéséhez 1. Bécs, 1802. december 22.	236

Görög Demeter nevelői szerződéséhez 2. Bécs, 1802. december 29.	237
I. Ferenc nevelési instrukciója Görög Demeternek Bécs, 1802	238
Márton József levele Mándik András iskolaigazgatónak Bécs, 1802. november 23.	242
Görög Demeter levele Aranka Györgynek Bécs, 1790	243
Görög Demeter levele Aranka Györgynek Bécs, 1791. május 24.	245
Görög Demeter levele Ürményiné Komjáthy Annának Bécs, 1794. február 7.	246
Görög Demeter és Márton József levele Benedek Mihálynak Bécs, 1801. január 20.	247
Görög Demeter levele Széchényi Ferencnek 1795. június 17.	248
Görög Demeter levele Széchényi Ferencnek Bécs, 1795. november 3.	250
Görög Demeter levele Miller Jakab Ferdinándnak Bécs, 1805. március 9.	251
Görög Demeter levele Miller Jakab Ferdinándnak Bécs, 1805. május 18.	252
Görög Demeter levele I. Ferencnek Eger, 1809. augusztus 26.	253
GÖRÖG DEMETER REKONSTRUÁLT KÖNYVJEGYZÉKE	255
GÖRÖG DEMETER AZON KÖNYVEI, AMELYEK NEM SZEREPELNEK AZ 1820. ÉVI KÖNYVJEGYZÉKEN	430
A HADI TÖRTÉNETEK ÉS A MAGYAR HÍRMONDÓ KIADVÁNYAI	444

RÖVIDÍTÉSEK	451
Esterházy Miklós levele Karner Jánosnak Nápoly, 1820. február 9.	454
Stesserl levele Esterházy Miklósnak Kismarton, 1821. június 12.	456
MUTATÓK	459
Személy- és helynévmutató a tanulmányokhoz	459
Személy- és helynévmutató Görög Demeter könyveihez	475
Nyomdák, nyomdászok, könyvkereskedők, kiadók és könyvtárak mutatója Görög Demeter könyveihez	491
Posszormutató Görög Demeter könyveihez	505

ELŐSZÓ

*„Életed nagy kincs, bizony, a bazában,
Akinek szolgálsz igazán s erősen:
Nem külön hasznot, de igen csoportost
Hajtasz öleiben.”*

(Révai Miklós)¹

Görög Demeter a magyar felvilágosodás korának egyik legfontosabb irodalomszervezője volt, akit számos tudományterület elismeréssel tart számon. Amikor erről a tudós hazafiról szólnunk, akkor egy olyan sokoldalú, már a korában is nagyra becsült személyről kell megnyilatkoznunk, aki volt nevelő, újságíró és szerkesztő, könyv- és térképkiaadó, szőlész, fiatal tehetségek és a hazai művelődés bőkezű támogatója, s a bécsi magyar tudós társaságok egyikének kiemelkedő személye.

A Görög Demeter halála után, az Akadémián elhangzott emlékbeszédben Kállay Ferenc „két fő emlékpontot” emelt ki, melyek mind a magyar nemzet, mind a magyar akadémia „figyelmét teljes mértékben megérdemlik, melyek hálás érzeteket gerjeszhetnek bennünk a megdicsőült iránt”.² Az egyik, hogy „feddhetetlen jó magaviselete és tudománya által alkalmatossá tette magát mások nevelésére; a másik [...] az, hogy a magyar nyelv kimívelésében és terjesztésében 1784 óta csügghetetlen volt”.³

Életéről az első összefoglaló már közvetlenül halála után megjelent pártfogoltja, Márton József tollából. A szerző vallomása szerint többek között a „32 esztendei szoros esmeretség” és a hála kötelezte őt arra, hogy Görög emlékezetét érdemeinek előszám-

---

1 RÉVAI 1794.

2 KÁLLAY 1833, 180.

3 Uo., 181.

GÖRÖG DEMETER

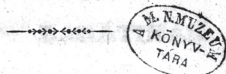
ts. k. udvari főnevelő, aranykultsós és udvari tanácsos
hazánkfőnök, sz. István apost. magyar király rendje
közép keresztés vitézének, több külföldi- és a'
magyar tudós társaság tiszteletbeli tagjának

ÉLETVIRÁSA,

és

a' magyar literatura előmozdítása által, valamint a'
nevelés pályáján szerzett

É R D E M E I.

Kiadta

MÁRTON JÓSEF

Professor.

B E T S B E N,

NEMES HAYKUL ANTAL BETŰIVÉL.

1834.

Márton József biográfiájának címlapja

lálása által fenntartsa.⁴ Mi is ez utóbbi gondolat jegyében adjuk közre e munkát.

A könyv eredeti célkitűzése az volt, hogy a kismartoni kutatásaim során az Esterházy-kastély könyvtárában megtalált Görög-könyvtár köteteit és hírlapjához beérkezett kéziratokat köz-

⁴ MÁRTON 1834, 6.

readjam. Mindehhez természetesen hozzátartozott, hogy életéről részletekbe menően is tájékozódjak; e munka során olyan, eddig alig vagy egyáltalán nem ismert adatok és források is előkerültek, amelyek sok esetben jelentősen bővítik ismereteinket a „dicső hazafi”-ről. Ezért is alakult úgy e kötet tartalma, hogy az első részben összefoglaló és egyben ki is egészítem a Görög Demeter életéről és tevékenységeiről tudottakat, s a második részben ismertetem könyvtárának történetét, annak összetételét, valamint a jelentősebb possessorokat. A bibliotékájáról való ismereteket jól kiegészítik a könyv első felében írottak, s így együtt egy meglehetősen összetett képet kapunk róla.

A kötet mellékletében Görög könyvtárhoz, életéhez és tevékenységeihez kapcsolódó dokumentumok (versek, levelek, instrukciók, szerződések) olvashatóak; ezek egy része eddig ismeretlen, egy része pedig ismert és már kiadott, de a közlésüket szükségesnek tartjuk a kötet tartalmát illetően is. Továbbá közreadjuk az 1820-ban készült könyvjegyzéket, az egyéb forrásból ismert és a *Magyar Hírmondó* által kiadott könyvek leírását, valamint a gyűjteménnyel kapcsolatos forrásokat. Görög Demeter könyveinek bibliográfiai közreadásán kívül a leírásban jelezzük, ha az adott munka szerepel a *Hadi és Más Nevezetes Történetek* vagy a *Magyar Hírmondó* füzetek híradásaiban – ezek a hosszabb-rövidebb tudósítások a műre és annak korára tartalmazznak fontos irodalmi, művelődés- és könyvtörténeti adalékokat.

Az egyes dokumentumok idézésekor és közreadásakor a mai helyesírási és központoszási szabályokat követtük, illetve ahhoz közelítettünk (még abban az esetben is, ha a forrás már betűhív formában megjelent). A mai helyesírás szerint fölösleges mássalhangzó-kettőzéseket megszüntettük. Az archaikus és a tájnyelvi alakokat, ejtési sajátosságokat, ahol csak lehetett, megtartottuk. A rövidítéseket a levelek keltezésében jelölés nélkül feloldottuk.

* * *

A könyv elkészülését több intézmény, kolléga és barát támogatta, ezúton mondok köszönetet Antal Alexandrának, Deák Eszternek, Dörnyei Sándornak, V. Ecsedy Juditnak, Jankovics Józsefnek, Kardos Jánosnak, Oross Andrásnak, Monok Istvánnak és Simon Melindának. Külön köszönöm az Esterházy Privatstiftungnak és a Klebelsberg Kunó-ösztöndíjnak, hogy lehetővé tették kismartoni és fraknói kutatásaimat.

ÉLETE

CSALÁDJA

Görög Demeter családja nem tartozott a vagyonosok közé. A címeres nemeslevelet „Stephanus Tornovai alias Geőrög de Zilah” kapta 1650. április 7-én II. Rákóczi György erdélyi fejedelemtől.⁵ Görög mindig is büszke volt nemzetségére – ezt is jelezve nevezte magát „törzsökös donatarius hajdú”-nak⁶ –, s amikor elnyerte a királyi tanácsosi méltóságot, apai és anyai ágon is tizenhat-tizenhat ősének hiteles dokumentumaival bizonyította törzsökösségét.⁷

1760. november 4-én⁸ született Hajdúdorogon. Édesapja Görög Demeter szenátor (akárcsak Mihály nagyapja), majd a nemesek hadnagya; édesanyja Tóth Sára, Tóth Fülöp városi hadnagy leánya. Öten voltak testvérek: Márton, Mihály, Anna, Mária és Demeter.⁹ A család Erdélyből került Dorogra a 17. században, s

---

5 HERPAY 1926, 143–144. – Boldisár Kálmán adata a „Dorogh város jegyzőkönyvé”-ből: „Görög (doroghi) Demeter, Mihály és Márton igazoltattak 1805. január 21. kelt bizonyosság-levéllel, 1631. augusztus 4(!) II. Rákóczi György adta címerlevél alapján.” Boldisár 1906, 103. Helye: MNL OL, törzsszáma: HU MNL OL R 64. Jelzete: I_0427. Nyulásziné Straub (összeáll.) 2000, 65, No. 849. A nemeslevél Ferenc József ajándékként került a Levéltárba, talán apján, Ferenc Károlyon keresztül (utóbbi Görög Demeter főnevelője volt 1808–1824 között.)

6 MOLNÁR 1974, 50.

7 Uo., 50–51.

8 A bécsi egyetem anyakönyvében szerepel ez az adat, így eldöntöttnek tekinthető az a vita, hogy február elsején vagy november 4-én született-e. KISSNÉ BOGNÁR 2004, 295; MOLNÁR 1975, 5.

9 MOLNÁR 1975, 5. A Görög család több tagjáról újabban: JANKA 2014, 40–45.

az első hajdúösszeírásban (1702) már a nemességszerző István fiai közül Mihály szenátor és testvére, Demeter is szerepel.¹⁰

Görög Demeter a legnagyobb és legjelentősebb magyarországi görögkatolikus közösségből származott.¹¹ A család a nevét vagy foglalkozásuk (kereskedő) vagy talán a vallása miatt kaphatta,¹² de létezik olyan családi hagyomány is, amely szerint eredetileg konstantinápolyi örmények voltak, és onnan kerültek Erdélybe, majd Hajdúdorogra.¹³ Görög Demeter orosz származása is több helyen fölmerül. Révai Miklós értesülései szerint egyesek véleménye szerint azért kellett otthagynia a *Magyar Hírmondót*, mert „nem magyar, hanem orosz származatú”,¹⁴ aki hitvallását is elhagyta. Sasvári László cikkében olvasható az is, hogy apja a görögkeleti felekezet híve volt.¹⁵ V. Molnár László Orlay Jánosról (1770–1829)¹⁶ szóló tanulmányában szintén Görög orosz/szláv eredetéről ír. A neves orvos 1803-ban egy tervezetet nyújtott be I. Sándor orosz cár bizalmasának, Novoszilcev grófnak, amelyben „azon fáradozott, hogy elősegítse a Magyarországról Oroszországba áttelepülni szándékozó, többnyire szláv eredetű pedagógusok és tudósok állami szolgálatban való alkalmazását”.¹⁷ Felsorolja azon személyek nevét, akik Oroszországba történő meghívását javasolja, köztük Görög Demeterét, akik szívesen állnának „ősi orosz hazájuk szolgálatba”.¹⁸ A polihisztor Görögöt személyesen ismerte, s több

---

10 HERPAY 1926, 143.

11 VÉGHSEŐ 2013, 283.

12 MOLNÁR 1975, 5.

13 SASVÁRI 1978, 285. A szerző ezen adatot Görög Sándor hajdúdorogi születésű, akkori budapesti nyugdíjastól kapta.

14 *Révai Miklós levele Paintner Mihályhoz, Pest, 1803. április 10.* Kiadta: RÉCSEY 1897, 231.

15 SASVÁRI 1978, 283.

16 A kárpátaljai Palágyon született polihisztor többek között az Orvosi Kollégium titkára, I. Sándor cár háziorvosa, 1816-tól államtanácsos, Goethe barátja, Gogol nevelője a nyezsini gimnáziumban, s az odesszai líceum igazgatója volt. A medicinán kívül botanikával, régészettel, pedagógiával és őshazakutatással is foglalkozott.

17 V. MOLNÁR 2000, 74.

18 Uo., 74; TARDY 1960, 137–138.

közös érdeklődési terület – így például a botanika és a pedagógia – is összekötötte őket. Kapcsolatuk az 1790-es évek közepétől kezdődhetett, amikor Orlay a bécsi Josephinumban kezdte el orvosi tanulmányait.¹⁹ A Novoszilcevnék írt jelentéseiben „lelkes szeretettel” emlékezett meg Görögőről.²⁰ (Közös ismerősük volt a görögkatolikus Balugyánszky Mihály [1769–1847], akit Orlay szintén meghívott Oroszországba, s ő ki is ment.)²¹ Tardy Lajos szerint Orlaynak a *Magyar Hírmondó* szerkesztőivel való baráti viszonyának fényében érthető, hogy „miért foglalkozik a korai magyar sajtó oly részletességgel az oroszországi magyar kolónia életével”, s világossá válik az is, hogy a német lapok cikkei alapján bőséges híryanagot hoz az oroszországi helyzet alakulásáról, elsősorban a hallatlan arányú oroszországi kulturális fellendülésről”.²²

TANULMÁNYAI

Bacsinszky András (1732–1809) dorogi görögkatolikus plébános, majd munkácsi püspök²³ figyelt fel a fiatal Demeter tehetségére, s éveken keresztül figyelemmel kísérte és támogatta tanulmányait Debrecenben,²⁴ Ungváron, Nagyváradon, Budán,²⁵ majd a bécsi egyetemen.

---

19 TARDY 1960, 136; OFFNER–KILLYEN 2012, 84, Nr. 362.

20 TARDY 1960, 136.

21 Bécsi jogi tanulmányai után a nagyváradi akadémián a politikai tudományok és a „tisztí írásmód” oktatója (1789). Részt vett a magyar jakobinus-szervezkedésben, Szentmarjay Ferenc szűkebb baráti köréhez tartozott. Az elfogatást és az elítélést szerencsés módon kerülte el. 1803-ban ment Oroszországba, s a szentpétervári akadémia tanára, majd államtanácsos lett. TARDY 1954, 348–363; BENDA 1957, 799; V. MOLNÁR 2012a, 121–141. Nagybátyja, Balugyánszky Péter a tokaji görögkatolikusok lelkésze volt. SASVÁRI 1978, 285.

22 TARDY 1960, 136, 138.

23 VÉGHSEŐ (szerk.) 2014; VÉGHSEŐ 2009, 54–59; UDVARI 1994, 196–215.

24 Neve nem szerepel a diáknévsorban: SZABADI (szerk.) 2013.

25 Itt Katona István tanítványa volt: KATONA 1802, 586.

Márton József írta meg először, hogy Görög Demeter alsó- és felsőfokú iskoláiban jogot („törvény tudományokat”) is tanult. Görög neve a váradi királyi főgimnázium 1778. évi második szemeszterében megtartott nyilvános vizsgázóinak körében ugyan ott olvasható,²⁶ akkor azonban első éves humaniorákat tanuló diák volt.²⁷

Biográfusai bécsi jogi tanulmányait is emlegetik („itt hallgatta a törvények tanítását Zeiler professzortól 1784-ben”),²⁸ a kiadott forrásokban azonban csak annak van nyoma, hogy a filozófiai fakultáson tanult²⁹ – természetesen ettől még hallgathatott jogi előadásokat az egyetemen.

1787-ben pártfogója, Bacsinszky javaslatára, a birodalom fővárosában a magyar királyi kancelláriához fordult, hogy ott írnokként helyezkedjen el. Kérését azonban azzal az indokkal utasították el, hogy „az írása nehezen olvasható”.³⁰ Görög „ekkor hozzákezdett a szépírás gyakorlásához, s kora egyik legszebb betűvetője vált belőle, aki később a rajzolásban is nagy előrehaladást tett, aminek a térképek készítésében és készíttetésében igen nagy hasznát vette.”³¹ (Talán erre is emlékezve vette meg Karacs Ferenc *Ékes írás* című könyvét, két kiadásban is.³²)

---

26 Emódi Andrásnak köszönöm a segítségét. Vö. EMÓDI 2004, 79–80. 113. katalógustétel: Joannes Nepomucenus Vass, Tentamen publicum amplissimis honoribus ... Antonii Károlyi de Nagykároly ... dicatum, quod in Archi-Gymnasium Regio Magno-Varadinensi altero semestri anno MDCCLXXVIII. Subiverunt mense Septembri die ... (ex praelectionibus ... – classium humaniorum regii professoris primarii. Sequentes humanitatis auditores: ... Primi anni: ... Görög Demetrius ...). Magno-Varadini, impr. in typ. v. Seminarii per Ignatium Joannem Baptistam Balent, 1778.

27 Görög tehát 1779 őszétől 1780 tavaszáig járt a főgimnázium legfelső tagozatára, így Váradon az iskola két felső osztályát járta ki. S Görög Demeter neve ezért sem szerepel a nagyváradi Jogakadémia tanulói között. Varga 2006, 327. (A Püspöki Szeminárium diákjai közt találunk ugyan egy Görög Demetert, de ő 1825-ben tanult ott.)

28 MÁRTON 1934, 8.

29 KISSNÉ BOGNÁR 2004, 295. Nr. 5297; KISS J. 2000, 82. Nr. 1394.

30 MOLNÁR 1975, 5–6.

31 MOLNÁR 1975, 5–6.

32 Görög Demeter könyvjegyzékén a 91. és a 318. tétel.

Bécs korszakunkban a legfontosabb európai városok egyike, mind politikai, mind kulturális tekintetben, amely hatszázharminc évig volt a Habsburgok fővárosa. Több történésszünk, irodalmárunk, köztük Bleyer Jakab (1874–1933) is „kiemelte Bécs különösen fontos kulturális közvetítői szerepét. [...] Bécs-elmélete pedig, amelyet 1909-ben fejtett ki először *Gottsched hazánkban* című könyvében, a bécsi »kapu« nevet kapta. »A legkülönbözőbb hatások érvényesültek Bécsben [...] a legerősebb mégis az volt, melyet a német birodalom és – részben ennek közvetítésével – Franciaország gyakorolt az osztrák szellemi életre.«³³ Vajda György Mihály szerint mindehhez még mindenképpen ide kell sorolnunk az olasz kultúrhatást is.³⁴ Görög Demeter ebbe a birodalmi központba került 1780-ban, amely több mint fél évszázadig határozta meg életét, kapcsolatait, tevékenységét – s rajta keresztül a magyar művelődéstörténetet is. Eseménydús történelembe és pezsgő kulturális életbe csöppent: 1780-ban meghalt Mária Terézia, s új magyar király és német római-császár került a trónra II. József személyében; a főváros a színház- és zeneművészet európai hírű központja volt, itt működött a Theater an der Burg, a Theresianum, a magyar nemesi testőrgárda, a méltán híres udvari könyvtár és képtár – s Béccsel ellentétben Magyarországon „még nincsenek képáros boltok, nincsen festők és szobrászok akadémiaja, s nagyjainknak egyéb kell, mint kép és rézmetszet”.³⁵ A felvilágosodás kori bécsi kultúrpolitika meghatározó személyei közé tartozott többek között Gottfried van Swieten (1739–1803), Karl von Zinzendorf gróf (1739–1813), Wenzel Anton Kaunitz (1711–1794) herceg és az a férfi, akit Goethe a század legvidámabb emberének nevezett, Charles-Joseph de Ligne (1735–1814) herceg; továbbá az osztrák irodalmi felvilágosodás számos jeles képviselője.

---

33 VAJDA 1994, 14.

34 Uo., 29–32.

35 KAZINCZY 2009, 526.

lője,³⁶ például Joseph von Sonnefels (1733–1817), a tudós-könyvtáros Michael Denis (1723–1800),³⁷ a „Hanswurst grobianus leszármazottja,” Aloys Blumauer (1755–1798),³⁸ a császári himnusz, a *Gott erhalte* szerzője, Lorenz Leopold Haschka (1732–1798) és Batsányi János felesége, a költőnő Gabriele von Baumberg (1766–1839). Görög Bécsben nemcsak hallhatott róluk, de alkalma is lehetett arra, hogy közvetve vagy közvetlenül kapcsolatba kerüljön velük. Erre utal az is, hogy Kaunitz³⁹ és Ligne herceg,⁴⁰ valamint Batsányi⁴¹ több kézírata található a *Magyar Hírmondó* anyagában.

---

36 VAJDA 1994, 16–42.

37 Ahogy Michael Denis, úgy Kerekes Sámuel is a bécsi Theresianum tanára volt, Görög talán szerkesztőtársán keresztül kerülhetett Denisszel kapcsolatba. Széchényi Ferenc közös ismerősük volt. Denis és Széchényi kapcsolatára lásd: DEÁK–ZVARA 2012, 11, 12, 28, 29.

38 Blumauer irodalomszervező szerepe is kiemelkedő volt. Lakásán rendszeresen találkoztak Bécs literátorai, melyről Kazinczy Ferenc is beszámol a *Pályám emlékezetében*: KAZINCZY 2009, 767; idézi: VAJDA 1994, 38.

39 Kaunitz herceg saját és neki szóló levelei külön kötetekben szerepelnek: *Collectiones Literarum familiarum* [18. századi német, francia és latin levelek.]; *Briefe merkwürdiger Personen in Urschrift/Briefe an d. Fürsten Kaunitz*. Origin. Helyei: Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer III. Kasten C. Regal 1. Nr. 8097, ill. 8091. Természetesen korántsem biztos, hogy ezen dokumentumok Görög Demeter gyűjteményével kerültek az Esterházyakhoz: például talán akkor, amikor Esterházy II. Miklós megvásárolta a Mariahifen lévő Palais Kaunitzot.

40 Ligne hercegnek egy cím nélküli verse olvasható a *Magyar Hírmondó*hoz beérkezett kéziratok között: *Sammlung verschiedene ungarische Gedichten*, 153. l. Helye: Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer III. Kasten C. Regal 1. Nr. 9553.

41 ISMERETLEN szerző: A' Frantz Országi Zendülés – a Berliini Pap után szabadabb Fordítás. [Batsányi János kézírása(?)]. In: *Verschiedene ungarische Gedichten und Schriften um 1800*. Jelzet nélkül; BATSÁNYI János: A Frantzia Országi változásokra – Julius végin 789. In: Uo.; BATSÁNYI János: Az Európai [áthúzva, eredetileg: Egyiptomi] Hadakozásokra (Juniusban 1792). In: Uo.; BATSÁNYI János: Nagy Kegyelmi Hertzeg Hohenlohn Született Revitzky Báró Aszszonyhoz! 1790. In: *Sammlung verschiedene ungarische Gedichten*, 141–142, 147. l. A kéziratokat tartalmazó kötetek helye: Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer III. Kasten C. Regal 1.

HÁZASSÁGA

Görög Demeter 1824-ben befejezte Ferenc Károly nevelését; ekkor végleg otthagya a Hofburgot, s évi 8000 forintos juttatással nyugdíjba vonult. Márton József szerint ezután az udvar kívánságára összeházasodott Josephin Hillerrel.⁴² Azt a tényt, hogy a Bécsbe visszatérő Görög megnősült, a *Wiener Zeitung* egyik híradásából a bécsi olvasóközönség is megtudhatta, ugyanis az *Angekommene Inländer und Ausländer* rovatban a következőt olvashatjuk: „Ritter Demeter v. Görög, k. k. Kämmerer und Hofrath, sammt Gemahlinn, von Carlsbad, (Leopoldstadt Nr. 1.)”⁴³

Görög feleségről a legtöbb adattal abból az 1834. évi rendőrminiszteri előterjesztésből⁴⁴ rendelkezünk, ami özvegyinyugdíj-kérelme ügyében készült. Nejét, aki egy szabómester leánya volt a felső-ausztriai Welsből, egy bécsi nemesi családnál mint társalkodónőt ismerte meg. Ezen irat említi, hogy a nevelő végrendeletében⁴⁵ vagyonát feleségére hagyta, hozzá magyarországi birtokot,⁴⁶ két lovat és két kocsit. Az özvegy férje halála után a házat ugyanúgy vezette, mint korábban: négy alkalmazottat tartott, és 600 Ft lakbért fizetett. Sedlnitzky Josephin kérelmének elutasítását javasolta, az uralkodó azonban mégis kiutalt évi 600 ft-t.⁴⁷ Görög Josephinnek ez a jövedelem sem volt elég, ugyanis

---

42 MOLNÁR 1975, 3.

43 *Wiener Zeitung*, Nr. 225. Montag, dem 3. October 1825. 951.

44 ÖStA HHStA Kabinettsarchiv Minister Kolowrat Akten 1834: 413. Oross Andrásnak köszönöm az adatot.

45 A végrendeletnek jelenleg csak egy magyar nyelvű fordítása ismert. Az irat a múlt században került a Budapestben élt Görög Sándortól Görög Lászlóhoz (Hajdúdorog egyik díszpolgára), tőle pedig Görög Demeter egyik ma is élő leszármazottjához, Kardos Jánoshoz – amit nagyon köszönök neki. Görög vagyonára lásd még halotti bizonyítványát: MNL OL Magyar Udvari Kancellária 1833. 12066.

46 Ez részben ellentmond a végrendeletben leírtaknak, hiszen abban Görög nem említi, hogy a magyarországi birtokaiból bármit is Josephinre hagyott volna.

47 ÖStA HHStA Kabinettsarchiv Minister Kolowrat Akten 1834: 413.

1839-ben újabb indítványt nyújtott be, melyben nyugdíjmeléshez folyamodott.⁴⁸

Két esetben fordul elő még a neve a Minister Kolowrat Akten között, amikor is a grinzingi birtok eladására 1837-ben,⁴⁹ illetve ugyanebben az évben elárverezésére⁵⁰ kért engedélyt.

Az özvegy 59 éves korában, 1853. augusztus 30-án végelgyengülésben hunyt el.⁵¹ Halála után két hónappal a *Wiener Zeitung* egyik hirdetésében olvashatunk arról, hogy elárverezik hátrahagyott dolgait: ruhát, fehéreneműt, műtárgyakat, egy nagy aranyozott tükröt, edényeket.⁵² Ahhoz képest, hogy Görög Demeter feleségeként jómódban élhetett, s özvegyként sem kellett szűkölnie örökségének köszönhetően, a halála után hátramaradt ingóság nem sok – feltehetően még életében eladta, amit lehetett, s felélte az érte kapott pénzt.

Görög Josephin a magyar irodalomban arról a tettéről híresült el, hogy férje halála után Kisfaludy Sándor leveleit „mint feleslegeseket s előtte mint magyarul írottak ismeretleneket összetépte”⁵³ – s feltehetőleg sajnos ezen megsemmisített iratok között voltak „mindennapi jegyzetei” is, amit Márton József emleget a róla készült biográfiájában.⁵⁴

---

48 ÖStA HHStA Kabinettsarchiv Minister Kolowrat Akten 1839: 894. Scharff Fondkassendirektor beadványa Görög Josephin nyugdíjmelés iránti kérelméről.

49 „...um Bewilligung ihre Realität zu Grinzing (sog. Löshof) mittelst einen selbständigen Lotterie auspielen zu dürfen”. ÖStA HHStA Kabinettsarchiv Minister Kolowrat Akten 1837: 651.

50 ÖStA HHStA Kabinettsarchiv Staatsrat 1837: 926.

51 *Wiener Zeitung*, Nr. 211. Sonntag, den 4. September 1853: „Verstorbene in Wien. In den Vorstädten. Den 30. August [...] Die hochwohlgeborne Frau Josefine Freiin v. Görög, k. k. pens. Hofraths- und Kämmerers-Witwe, alt 59 J., Wieden Nr. 591, an der Auszehrung.”

52 *Wiener Zeitung*, Nr. 275. Freitag, den 18. November 1853. 921: Verlassenschafts-Effekten.

53 „Jegyzések Légrády Imre udv. agens munkácskájából: Felvilágosítás Himfy kesergő szerelmi létrehozatalának és kinyomtatásának eszközeiről. Toldy Ferencről.” MTA Kézirattár, M. Irod. Lev. 124. sz.

54 MÁRTON 1934, 26.

HALÁLA

Görög Demeter Bécsben, 1833. szeptember 5-én hunyt el, s erről mind a hazai, mind az osztrák hírlapok beszámoltak. A *Bétsi Magyar Kurír*-ban valószínűleg a kedves barát és pártfogolt, Márton József szerkesztő írt így a szomorú eseményről: „Eltűnt egy fénylett csillag tudományos egünkről, elhunyt a nevelők s egy haza dísze – GÖRÖG! Egy jó hazafit, és példás erkölcsi viselete mellett tudománya által szerkesztett sok érdemeiért közönségesen tiszteltetett tudóst, és ritka szerencsével koronáztatott nevelőt veszítettünk el szept. 5-kén, mely napon méltós. Görög Demeter úr cs. k. valóságos kamarás és udvari tanácsos, Sz. István magyar király rendje commendátora, több tudós társaságok tagja, hosszas betegeskedése után, hasznos életének 73-dik esztendejében, világi pályáját örökkévalóval váltotta fel, kedves élete párjának és minden tisztelőinek s számos barátinak mély fájdalokra.”⁵⁵

A *Hazai és Külföldi Tudósítások* újságírója hasonlóan fogalmazott: „Egy jó hazafit és példás erkölcsi viselete mellett tudománya által szerzett sok érdemeiért közönségesen tiszteltetett tudóst, és ritka szerencsével koronáztatott nevelőt veszítettünk el szept. 5-dikén, midőn méltóságos Görög Demeter úr cs. k. valóságos kamarás és udvari tanácsos, Szt. István m. király rendje középkeresztese, több tudós társaságok tagja, hosszas betegeskedése után, hasznos életének 73-dik esztendejében világi pályáját örökkévalóval váltotta fel, kedves élete párjának és minden tisztelőinek s számos barátinak mély fájdalmára. Áldás poraira. M. K.”⁵⁶

A *Tudományos Gyűjtemény* szerkesztője előfizetői névsorában, az 1833. decemberi számban, Görög neve mellé egy keresztet

---

55 *Bétsi Magyar Kurír*, Nr. 21. 1833. szeptember 10, 167. Márton a nekrológ végén megjegyzi, hogy „Élete rajzát rövid időn közleni fogjuk a Sokfélében.” – ez elmaradt, hiszen a szerző a közlemény helyett egy biográfiát írt: MÁRTON 1934.

56 *Hazai és Külföldi Tudósítások*, 1833, 22. sz., szombat, Szt. Mihály Hava 14dik napján.

helyezett, így jelezve annak elhunytát.⁵⁷ 1834 februárjában pedig Döbrentei Gábor, a Magyar Tudós Társaság titoknoka jelentette be, hogy a „...néhai Görög Dömötör, cs. kir. kamarás, udvari tanácsos, Sz. István rendje középkeresztese helyére tiszteleti tagnak választotta gróf Andrassy György cs. kir. kamarás urat”.⁵⁸

Természetesen a *Magyar Tudós Társaság* is megemlékezett tiszteletbeli tagja elhunytáról,⁵⁹ s a november 14-ei ülésen határozott „Görög Demeternek emlékezésével megtiszteltetéséről”. Kállay Ferenc (1790–1861)⁶⁰ rendes tag önként jelentkezett, hogy elmondja búcsúztatóját „az 1790 tájatt a nemzet feléledéséért oly melegen áldozotról, a szíves emberbarátról, kinek később a magyar kir. hercegek, a koronaörökös körül az udvarnál létét is oly örömet tudta az ország”.⁶¹

Bécs városának Sterbe-Registeréből⁶² azt is megtudhatjuk, hogy Görög szívelégtelenségben hunyt el;⁶³ továbbá azt is, ami sajnos ma már egyáltalán nem ismert tény, hogy a Schmelzer Friedhofban temették el.⁶⁴

---

57 *Tudományos Gyűjtemény*, 1833. december, 117: „Görög Demeter. Sz. István Apostoli Király jeles Rendjének középkeresztese, cs. kir. kamarás és udvari tanácsos, a Magyar tudós társaság tisztl. tagja. †”

58 *Tudományos Gyűjtemény*, 1834. február, 158.

59 *A Magyar Tudós Társaság Évkönyvei*. 2. köt. 1832–1834, Buda, 1935, 20.

60 Történész, nyelvész, etnográfus. 1832-ben lett a Magyar Tudós Társaság tagja. PÉTER (főszerk.), 945.

61 *A Magyar Tudós Társaság Évkönyvei*. 2. köt. 1832–1834, Buda, 1935, 46.

62 Lásd a Matricula adatbázist: <<http://icar-us.eu/cooperation/online-portals/matricula>> [2016. január 24.]

63 A *Wiener Zeitung* is megadja Görög halálának az okát (Nr. 208. Dienstag, den 10. September 1833, 838): „Verstorbene zu Wien. Den 6. September. Hr. Demeter v. Görög, k. k. wirkl. Kämmerer und Hofrath, Commandeur des königl. Ungar. St. Stephan-Ordens, dann Mitglied mehrerer gelehrten Gesellschaften, alt 73 Jahr, zu Mariahilf Nr. 40. an der Brust- und Herzbeutelwassersucht.”

64 A II. József alapította öt Kommunalfriedhöfe egyike, ma már nem működik. Nemes Ildikónak köszönöm a sírhely felkutatásában nyújtott segítségét.

VÉGRENDELETE

Görög Demeter végrendelete jelenleg nincs meg,⁶⁵ annak csak egy, a múlt században készült magyar nyelvű fordítása ismert.⁶⁶ Az 1833. augusztus 14-én, azaz halála előtt alig egy hónappal készült dokumentumban szűkszavúan rendelkezik vagyonáról, melyet felesége és magyarországi rokonai között osztott meg: „Megfontolva az életnek eshetőségeit, ezennel maghatározom utolsó akaratomat: rokonaimról a Magyarországon levő vagyonommal megemlékeztem. Az ezen országban levő vagyonomnak általános örökösévé pedig szeretett nőmet, Görög Josephint nevezem meg, aki szerencse házasságunk egész ideje alatt szeretetének és ragaszkodásának annyi tanújelét adta.”

Végrendelkezéséről és vagyonáról más források is rendelkezésünkre állnak, így a feleség özvegynyugdíj-kérelme,⁶⁷ Görög halotti bizonyítványa, néhány cikk, tanulmány és a szájhagyomány.

A „halotti bizonyítványból” (Todtenfall)⁶⁸ is tudható, hogy az egykori hírlapszerkesztőnek nem volt gyermeke;⁶⁹ élete végén grinzingi birtokáról beköltözött Bécsbe, s a Mariahilf 40. szám alatt lakott és ott is hunyt el;⁷⁰ testamentumát halála előtt két héttel, 1833. augusztus 14-én készítette el, s szeptember 7-én tették nyilvánossá; a kamarási kulcsot és a Szent István-rend kiegészítőit

---

65 Az eredeti dokumentum a Magyar Nemzeti Levéltárban volt, a Magyar Kancellária iratai között azonban sem az eredeti, sem a másolat nem található. Kalmár Jánosnak és az iratórzó osztályok munkatársainak köszönöm a kutatást és a tájékoztatást.

66 Az általam ismert és használt magyar nyelvű fordítás Görög Sándor hagyatékából Kardos Jánoshoz, Görög Demeter egyik ma is élő leszármazottjához került – köszönöm neki, hogy rendelkezésemre bocsátotta.

67 Lásd a 48. jegyzetet.

68 MNL OL Magyar Udvari Kancellária 1833. 12066. (A továbbiakban: Halotti bizonyítvány.)

69 Halotti bizonyítvány, fol. 3r: „Nachgelassene Kinder: keine.”

70 Halotti bizonyítvány, fol. 3r: „Wohnung und Sterbelag: wohnt zu Mariahilf N. 40 und starb daselbst am 6. September [1]833.” Ezen dokumentum szerint Görög nem ötödikén, hanem hatodikán hunyt el.

visszaszolgáltatta.⁷¹ Az irat szerint Görög vagyona a következőkből állt: hajdúdorogi és hajdúhadházi földbirtok Magyarországon a Hajdú kerületben;⁷² Ausztriában birtoka, ingatlana a végrendelet kiállításakor már nem volt, mivel a grinzingi birtokát még korábban feleségére hagyta;⁷³ Görögnek az udvartól kapott 8000 forintos életjáradékát felfüggesztették.⁷⁴

1923-ban jelent meg a *Nyírvidek* hasábjain egy írás,⁷⁵ amely egy évtizedek óta tartó perről számolt be. A vita tárgyát „a hajdúhadházi úgynevezett Görög-erdő” képezi. Görög Demeter ugyanis magyarországi birtokait hajdúdorogi rokonaira hagyta, nevezetesen Márton, Mihály, Anna és Mária nevű testvéreire, illetőleg azok gyermekeire. A birtokokat azonban zálogként idegenek foglalták el, köztük Oláh Mihály, a hajdúkerület főkapitánya; jogutódja a hajdúdorogi 100 holdat 1872. december 24-én visszaadta az örökösöknek.⁷⁶ A hajdúhadházi Görög-birtok („a Poroszló és Pallag tagokkal”) egy 2000 holdas erdővel gazdátlan birtokként a

---

71 A rend szabályzata szerint egy tag halála esetén annak rendi insigniáit vissza kellett szolgáltatni, ugyanis azok nagy részét kisebb javítások után újraadományozták. A másik oka mindennek pedig az, hogy a jelvények aranyból készültek, a visszavétellel pedig így óriási összegeket spóroltak meg. Vö. FELSZEGHY (szerk.) 1943, 279; PANDULA 2015, 42, 46.

72 Halotti bizonyítvány, fol. 3r: „Das Vermögen besteht: An Realitäten: Eine Beszung zu Dorak[!] und Hatház in Hajdonikal Distrikt in Ungarn.”

73 Halotti bizonyítvány, fol. 3r-v: „In Österreich besitzt der Herr Erblasser keine Realität, nachdem der Freye hof zu Grinzing samt Rustikalgründen schon bey Lebzeiten von dem Herrn Erblasser an seine Frau Gemahlin eigenthümlich abgetreten wurde. Dieselbe wurde laut Verordnung des K. K. Landrechts vom 23. August dieses Jahre z. Gesetz 18537 an den landtäfflichen Besitz dieser Realität geschrieben.”

74 Halotti bizonyítvány, fol. 3v: „Der Herr Erblasser bezog [...] K. K. Hofzahlamte eine Pension jährlicher 8000 F. Lm wovon ein Rückstand vom 1. bis inclusive 6. September 1833 aushafet. Der Pensionsbogen wird angeschlossen.”

75 *Pör, amely 90 éve tart.* Nyírvidek, 44(1923), március 14. 4. – A családtagok a végrendelet másolatát valószínűleg e miatt próbálták többször (1888, 1894, 1906 és 1907) is kikérni a Magyar Kancellária iratai közül. Kalmár János levéltárosnak köszönöm az adatot.

76 A közleményben említett „egyesülő levél” a cikk írója szerint akkor, 1923-ban, megvolt Hajdú vármegye leltárában.

város használatába került. „Az erdőt az örökösök az állam tulajdonába bocsátják azzal a kikötéssel, hogy a termelt fából bizonyos mennyiséget ők és jogutódaik ingyen kaphassanak évenként.” Az örökösök leszármazottai újra megindították a hagyatéki pert, s „miután az állam részére a hadházi erdőt felajánlották az örökösök, most már az állam érdeke is, hogy a 90 éves jogfosztás után legalább a jogos örökösök dédunokái hozzájuthassanak az örökségükhöz” – olvashatjuk a *Nyírvidék* tudósítását.⁷⁷

KITÜNTETÉSEI, TUDOMÁNYOS TÁRSASÁGOKBAN BETÖLTÖTT TAGSÁGAI

Mária Terézia 1764-ben a Mária Terézia Katonai Rend⁷⁸ után kifejezetten polgári kitüntetésként alapította meg a Magyar Királyi Szent István Rendet.⁷⁹ A rend kitüntetését megkapni az egyik legmagasabb rangú elismerésnek számított, s ha a korszak (I. Ferenc és V. Ferdinánd uralkodása) kitüntetettjein végigtekintünk, akkor látható, hogy „a legfőbb méltóságok után következő szint tagjai közül kerültek ki a középkeresztesek”.⁸⁰ Ez utóbbiakhoz tartozott Görög Demeter is, aki nyugdíjba vonulása után (1824) kapta meg érdemei elismeréseként a rend középkeresztjét,⁸¹ azaz

77 *Pör, amely 90 éve tart*, Nyírvidék, 44(1923), március 14. 4.

78 Míg ennek „formáját, szimbolikáját tekintve kifejezetten összbirodalmi karakterű volt, a Szent István Rend esetében az alapító magyar királynő hangsúlyozottan a magyar hagyományokat állította előtérbe”. PANDULA 2015, 34.

79 PALLOS 2015, 115. – A rend történetét a Magyar Nemzeti Múzeum 2014-ben egy nagyszabású kiállítás keretében mutatta be: GÖDÖLLE–PALLOS (szerk.) 2015.

80 PALLOS 2015, 122.

81 *Hof- und Staats-Schematismus des österreichischen Kaiserthums*. I. Wien, 1825, 23: „Commandeurs: [...] Demeter v. Görög, k. k. wirkl. Kämmerer und Hofrath.” FELSZEGHY (szerk.) 1943, 294. – Ebben az évben kitüntették még többek között gróf Esterházy Jánost és gróf Cziráky Antalt is. – „Verleihung des Komandeurkreuzes des Stephansordens an den Hofrat von Görög.” ÖStA HHStA Obersthofmeisteramt Neue Zeremonialakten, 212–28. A kitüntető eseményről természetesen több újság is az első hírek között számolt be, így többek között a *Wiener Zeitung* (Nr. 219.

a második osztályba tartozott.⁸² A nagy jelentőségű eseményről a *Tudományos Gyűjtemény* is beszámolt, amelynek tudósítója így fogalmazott: „... hazánknak pedig nagytudományú fiát s íróját, minekutána más dicséretes neveléseken kívül, Ferenc Károly cs. kir. főhercegségének a nevelését nagy dicsérettel elvégezte volna, a Sz. István Apostoli Király Rendjének középkeresztjével különös magasztaltatások mellett e folyó 1824-ik esztendőnek októberében kegyelmesen megtisztelni méltóztatott. Minden igaz magyar örvend, és szívéből kívánja, hogy e nagyérdemű hazánkfia, írója és literatúránknak előmozdítója, sok esztendőkre fényes élete pályáját terjesztvén, literatúránkat több fontos és tudós munkáival szaporíthassa!”⁸³

A *Magyar Hírmondó* szerkesztőjének kiemelkedő szerepe volt a Magyar Tudós Társaság létrejöttében, s ezt is elismerve választották meg az 1831. február 15-én tartott ülésen a tizenkét tiszteletbeli tag egyikének.⁸⁴ Nagy örömmel tölthette el Görögöt, hogy megérhette annak a tudós társaságnak a létrejöttét, amelynek megalapításáért ő maga is igen sokat tett; s talán élete egyik legnagyobb megtiszteltetésének tarthatta, hogy a testület tagjának megválasztották.

A külföldi társaságok közül 1822 óta tagja volt a bécsi Mezőgazdasági Társaságnak,⁸⁵ valamint a brünni földművelés, a természet- és országismeret előmozdításáért alakult Morva-Sziléziai Társaságnak, melyeket a bécsi udvari kalendárium is számon tar-

---

Donnerstag, den 23. September 1824.) és a *Troppauer Zeitung* (Nro. 79. Freytag den 1. Oktober 1824.) is.

82 „3. cikk: [...] a 2. osztályba 30 lovag [tartozik], ki (commandeuröknek) vagyis középkeresztes vitézeknek neveztetnek.” FELSZEGHY (szerk.) 1943, 282.

83 *Tudományos Gyűjtemény*, 1824, 113.

84 *A Magyar Tudós Társaság Évkönyvei*, I. 1831–1832. Buda, 1933, 64. – A másik tizenegy tiszteletbeli tag: Bene Ferenc, Budai Ézsaiás, Desewffy József, Döme Károly, Fáy András, Jankovich Miklós, Kopácsy József, Kolosváry Sándor, Mednyánszky Alajos, Schedius Lajos, Wesselényi Miklós. – FEKETE (összeáll.) 1975, 91–92; BECK (szerk.) 2003, 424–425.

85 Történetére lásd: RITTER 1857.

tott.⁸⁶ A két társaság éves üléséről az *Oesterreichischer Beobachter*⁸⁷ és a cseh *Troppauer Zeitung* is részletes beszámolóban tudósította olvasóit, s ezekből is informálódhattak az új tagokról, köztük Görög tagságáról.⁸⁸

GÖRÖG DEMETER LESZÁRMAZOTTAI

Görög Demeternek nem volt gyermeke, így ma csak oldalági leszármazottai élnek. A tudós hazafi unokaöccsének, Jánosnak (1790–?) két fia volt, Mihály és Péter.⁸⁹ Görögh Péter (1827–1888) felmenője méltó utódának bizonyult. Hajdúdorog egyik leggazdagabb földbirtokosa volt, akiről úgy mondták, „hogy a parókián és a városházán kívül övé volt a legrangosabb ház”.⁹⁰ Számos jótékonyágáról volt ismert: házát orvosi rendelőnek hagyta (patika lett belőle), egy óvoda számára pedig telket hagyományozott. Legnemesebb tette azonban az 1886-ban létrehozott alapítványa (‘Görögh Péter Alapítvány’),⁹¹ amely „erkölcsi vonatkozásaiban is példamutató”.⁹² A görögkatolikus Görögh Péter ámbár elsősorban a saját rokonságához tartozó gyermekeket ajánlja a ruha- és könyvsegélyre, valamint ösztöndíjra, előírása szerint azonban ez csak akkor lehetséges, ha „szegény sorsúak és jó tanulásuk és magaviseletük a velük pályázókkal egy színvonalon áll”.⁹³ Alapítvá-

---

86 MIKÓ P. 1986a, 97; *Hof- und Staats-Schematismus des österreichischen Kaiserthums*. I. Wien, 1823, 174: „Herr Demetrius v. Görög, k. k. wirkl. Kämmerer und Hofrath, dann Mitglied der k. k. Landwirtschafts-Gesellschaft in Wien, und der mähr. schles. Gesellsch. zur Beförderung des Ackerbaues, der Natur- und Landeskunde.”

87 *Oesterreichischer Beobachter*, Nr. 26. 1822, Sonnabend den 26. Jänner, 116.

88 *Troppauer Zeitung*, Nr. 33. 1822, Freytag den 26. April, 22.

89 A sok értékes családörténeti adatot Kardos Jánosnak köszönöm.

90 HALÁSZ 1993, 41.

91 Kiadta: HALÁSZ 1993, 42–44.

92 Uo., 41.

93 Uo., 43.

nyával nemcsak a görög-, hanem a római katolikus, az evangélikus és a zsidó gyermekeket is szerette volna támogatni.

Görög János másik fiának, Mihály (1810–1862) tanácsnoknak gyermeke volt György (1837–1929), az övé pedig az a Mihály (1877–1947), aki a 'Görögh Péter Alapítvány' utolsó gondnoka volt. Az ő leszármazottja Kardos János (1983–), a család történetének lelkes kutatója.

Görög Mihály (1810–1862) tanácsnok Sándor fia (1822–?) utódainak egyike a família történetét kutató, forrásokat gyűjtő Sándor (1912–1994) és testvére, Imre (1918–2012).⁹⁴ Utóbbi számos társaság tudhatta tagjának, így többek között a Néprajzi Múzeum Baráti Köre, a Hazafias Népfront Népművészeti Baráti Köre, a Művészeti Tárló Közössége, a Honismereti Szövetségben, az Erdélyi Szövetség vagy a Lakatos Demeter Csángómagyar Kulturális Egyesület.⁹⁵

Demeter leszármazottjai a dorogi Bába család tagjai is:⁹⁶ leánytestvérét, Máriát (1759–1818), Papp Mihály birtokos vette feleségül. Az ő gyermekük volt Papp Mária (†1826), aki Bába Jánoshoz (†1822) ment nőül. Bába Miklós (1893–1984) görögkatolikus pap gyermeke a ma is élő Bába Blanka (1938–), pszichológus. (Elmondása szerint édesapja az 1920-as években, Bécsben járt egy hagyatéki tárgyaláson, ahová Görög Demeter leszármazottjaként idézték be, de üres kézzel tért haza...⁹⁷)

---

94 HALÁSZ 2012, 76–77. (Halász Péter [sz. 1939] néprajzkutató a család több tagját személyesen is ismerte.)

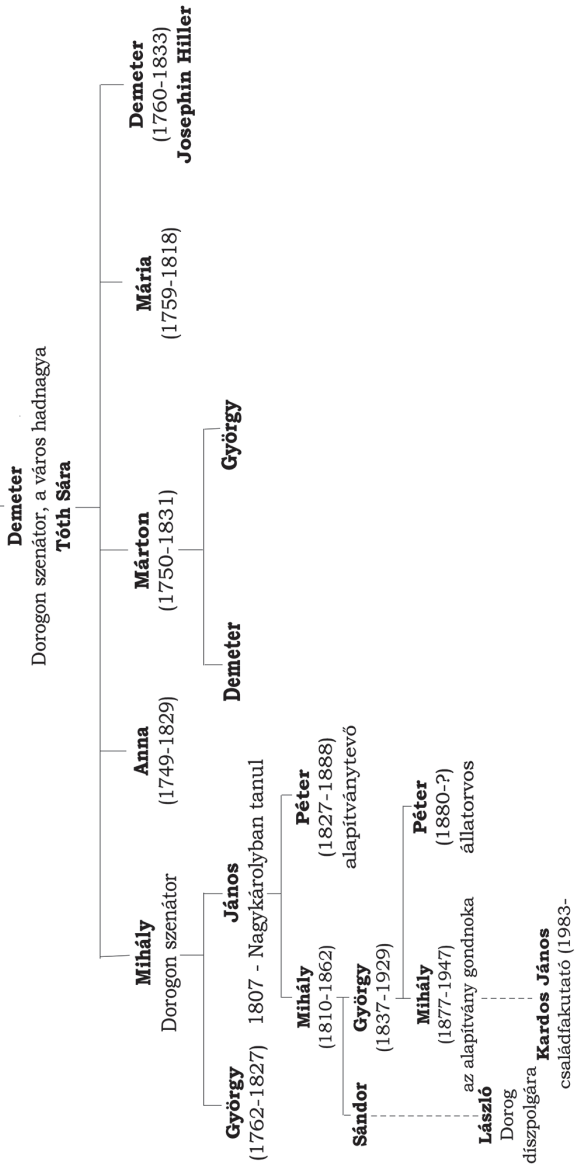
95 Uo., 77.

96 A családfát Végheő Tamásnak köszönöm.

97 Az idős hölgygel Végheő Tamás beszélt.

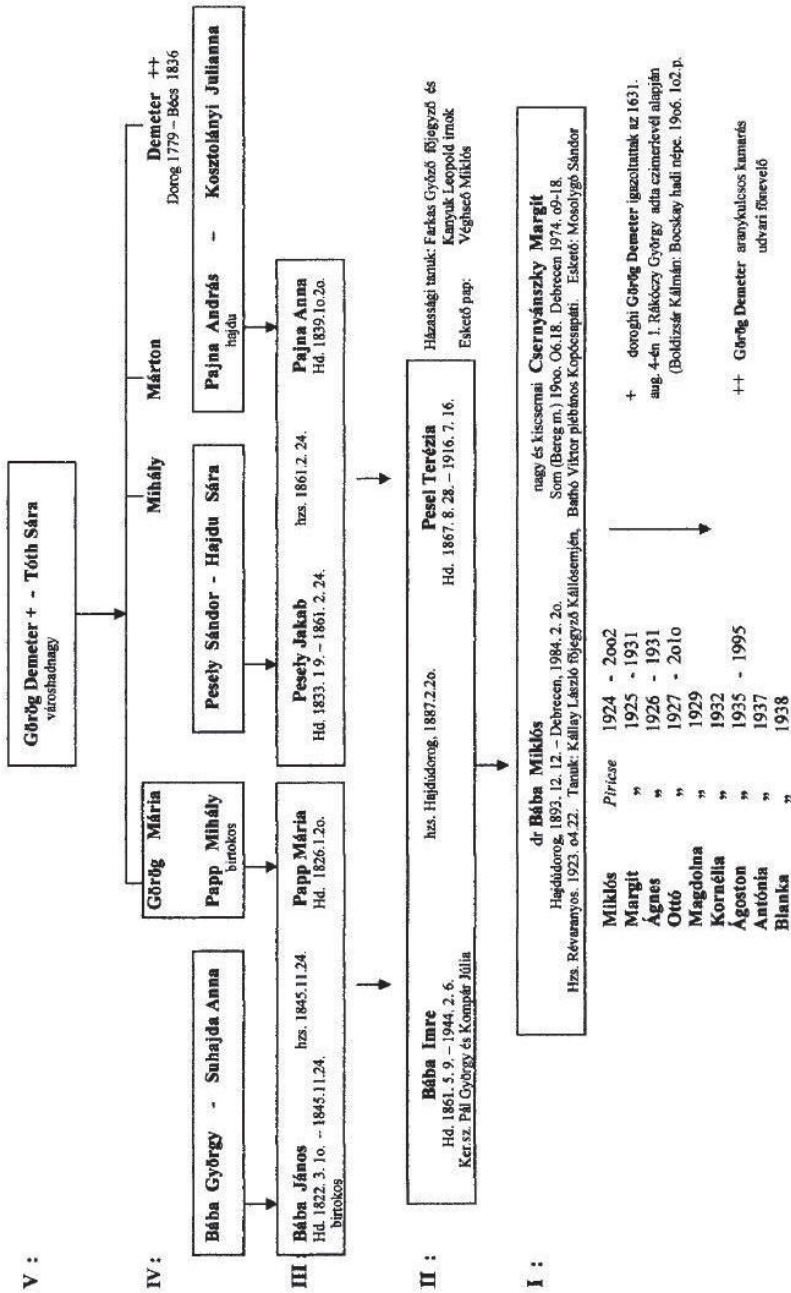

Tornovai vagy Görög István
 1650. IV. 7. nemeslevél
 II. Rákóczi Györgytől

A Görög-leszármazottak családjája, részlet

A Bába

A Bába családja

SZEMÉLYISÉGE, ARCKÉPEI

Görög Demeterről, barátai és ismerősei megnyilatkozásából, egy nyíltszívű, barátságos és őszinte ember képe tárul elénk. Jellemét legtalálóbban Kosáry Domokos fogalmazta meg: Görög „...diplomatikus, nyugodt, szolid egyénisége különösen alkalmas volt arra, hogy egyszerre különböző körökben tudjon viszonylag jó kapcsolatban maradni. Mint hajdúdorogi városi tiszt fia nemes volt, de nem vagyonos. Mint görög katolikus vallásilag nem volt exponált. Mint egykori debreceni diák kálvinista összeköttetésekkel is rendelkezett. Mint a bécsi egyetem volt hallgatója kiismerte magát a monarchia fővárosában. Tanítványa, egy testőrtiszt gróf fia révén a bécsi testőrírókkal, így Báróczival is megismerkedett. Mint nevelő otthonosan, de illedelemmel mozgott főúri szalonokban. Azok a főnemesek, akik a vállalkozás mögött, a háttérben álltak, Görögben szándékaiknak olyan megbízható, ügyes kivitelezőjére leltek, aki a felvilágosult rendi programot, azon belül első helyen a nemzeti nyelvi-irodalmi törekvéseket a mozgalom patrióta nemeseivel, irodalmáraival, értelmiségeivel összhangban őszinte odaadással szolgálni tudta.”⁹⁸

WILHELM AUGUST RIEDER FESTMÉNYE

Wilhelm August Rieder (1796–1880) osztrák portré és történeti festő⁹⁹ készítette el Görögőről azt az olajfestményt,¹⁰⁰ amely ma a Magyar Nemzeti Múzeum Történelmi Képcsarnokában található. A múzeum nyilvántartásában azt olvashatjuk, hogy az a császár ajándékként került ide 1868. december 15-én.¹⁰¹ A leírás szerint „derékon alól, szembe néz, áll. Jobb kezében zöld béléű prémkalpagot tart, melyet kócsagforgó díszít, balját pedig leeresztette. A Szent István-rend jelvényét szalagon viseli. Haja galambősz, szemöldöke őszbevegyült, szeme fekete, arca és bajusza leberetvált. Nyakravalója fekete, mentéjét vállra vetette, dolmánya és nadrágja gazdagon zsinórozott, derekát szolgálati jelvény szorítja, oldalán kard lóg.”¹⁰² Rózsa György jellemzésében Görög Demeter személyisége is benne van: „...idősebb, rokonszenves arcú férfi néz szembe a szemlélővel. Arca élettapasztalatot és érdeklődést fejez ki. A díszes öltözet minuciózus visszaadása kissé elvonja a figyelmet az arcról. Vajda György Mihály leírása szerint pedig Rieder „képe – a korban kissé talán már anakronisztikus módon

---

99 Legismertebb képét Franz Schubertől festette meg.

100 MNM TKcs, ltsz. 98. Olajfestmény, vászon, 89 × 72 cm. Gödölle Mátyásnak köszönöm a segítségét.

101 *Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum állagai. II. rész, A Nemzeti Múzeum sorozatai, I. füzet: a) A Pyrker-képtár, b) A József Magyar-képtár, c) A Széchenyi Általános-képtár.* Budapest, 1909. 368, Nr. 98. – *A Fremden-Blatt*ban ugyanakkor az olvasható (Nr. 2. Wien, Samstag 2. Jänner 1869, 2.), hogy a kép egy ideig magánkézben volt, majd Ferenc József engedélyezte „aus allerhöchste Familienchatouille”, hogy a Nemzeti Múzeum megvásárolhassa.

102 *Az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum állagai...*, i. m., 368.

– a barokk reprezentatív portréfestészet hagyományait eleveníti fel”.¹⁰³ A kompozícióról A. R. Edler von Radmannsdorf készített litográfiát,¹⁰⁴ ez látható Márton József könyvében.¹⁰⁵

MIKLÓSSY JÓZSEF FESTMÉNYE

Görögőről a *Magyar Életrajzi Lexikon* szerint a szintén görögkatolikus Miklóssy József (1792–1841)¹⁰⁶ is készített egy festményt. Miklóssy 1814-ben került Bécsbe kántornak (egy ideig a Szent Borbála görögkatolikus hitközségnél szolgált), feltehetően az őt szintén támogató Bacsinszky András munkácsi püspök pártfogoltjaként. Ebben az időben festette meg Görög Demeter arcképét, a festmény méretét, lelőhelyét azonban nem ismerjük.

LITOGRÁFIAK

Görög Demeterről két litográfia ismert. Az első¹⁰⁷ az Országos Széchényi Könyvtár adatai szerint Bécsben, 1820 körül készülhetett. A képen azonban jól látszik, hogy Görög mellén ott van a Szent István-rend középkeresztje, amit 1824-ben kapott meg érdemei elismeréséül, miután befejezte Ferenc Károly nevelését – tehát a litográfia csak ezután keletkezhetett. A képen balról a

---

103 VAJDA 1994, 49.

104 SZABOLCSI–GALAVICS (szerk.) 1980: Arcképfestészet, 120. tétel: Görög Demeter képmása (1823); lásd még: VAYERNE ZIBOLEN (bev.) 1960, 9; *A Magyar Történelmi Képcsarnok katalógusa*. Budapest, 1922. 34, 347. sz.

105 MÁRTON, 1834, a címlappal szemközti oldalon.

106 KENYERES (főszerk.) 1982, II, 211; BESZKID 1913, 47–63.

107 „Görög Demeter, Bécs, s. n., ca. 1820. a Bécsi Kőm. Int.” Papír, litográfia; 105 × 95 mm, lapméret: 273 × 193 mm. Lit/432 / Kisnyomtatványtár, OSZK (Erdélyi Pantheon). – A képből egy másik példány az ELTE Egyetemi Könyvtárban is megtalálható: Lelt. sz. RD21561, mérete: 110 × 095 mm, lapméret 275 × 193 mm.

Görög Demeter litográfiaja (1. kép)

„Teltscher lith.,” jobbról a „Bécsi Kóm. Int.” felirat olvasható, azaz a fiatal, ekkor még egyetemista Joseph Eduard Teltscher (1801–1837)¹⁰⁸ készítette a korszak neves műhelyében.

Görög arcképe és a neve alatt pedig az „Erdélyi Pantheon” szerepel. Ponori Thewrewk József (1793–1870) „költő, publicista, régiség- és történetbúvár”¹⁰⁹ a *Magyar Pantheon*¹¹⁰ mintájára jelentette meg az *Erdélyi Pantheon*,¹¹¹ s amelynek Görög arcképe az egyik tagja volt¹¹² – a hírlapszerkesztőt a család erdélyi eredete miatt szánhat-

ta ez utóbbi gyűjteménybe. Maga Thewrewk is erdélyi származású volt: Déván született, s a szászvárosi református gimnáziumban

108 Teltscher litográfiát készített többek között Franz Schubertől és a halottas ágyában fekvő Beethovenról is.

109 BODOLAY 1994, 2082.

110 PONORI THEWREWK J. 1827. (A kiadvány ismertetése: *Felsőmagyarországi Művészet*, 1827, 3. sz., 1339–1340); PONORI THEWREWK E. (kiad.) 1916, 195.

111 Uo., 195.

112 Vagy egyetlen darabja – ugyanis egyelőre a sorozatból nem ismert másik kép. Joseph Teltscher Illésházy Istvánról és Károlyi Lajosról is készített metszetet, ezek azonban a *Magyar Pantheon* sorozata tagjai. Vö. ELTE Egyetemi Könyvtár Különgyűjtemények, Metszetek – ELTE Digitális Intézményi Tudástár <<https://edit.elte.hu/xmlui/handle/10831/34>>

tanult, majd tanított. Önéletírása szerint „1829. és 1830. is utazék Thewrewk érintett képírójával és sokak arcképeit Bécsben kőre íratá, s elkezdé az »Erdélyi Pantheon« kiadását is” – ez is azt mutatja, hogy ez a litográfia 1820 után készült.

A másik könyvomat Görög Demeter legismertebb arcképe.¹¹³ Ez az a kép, amely Márton József biográfiájában látható – tehát az eredeti 1824 (Görög megkapja a Szent István-rend középkeresztjét) és 1834 (Márton megírja az életrajzot) között keletkezett; az Országos Széchényi Könyvtár leírásában szereplő 1840-es évszám pedig esetleg arra utal, hogy az eredeti képről 1840 körül egy új lenyomat is készült (?).

Mindkét mellképen az ősz hajú Görög osztrák, prémgalléros mentét visel, mellén a Szent István-rend középkeresztjével, s ahogy a Rieder-festményen, „arca és bajusza leberetvált”. A litográfiák készítésekor az egykori nevelő 65-70 éves, tehát már idős ember volt, amit ősz haja is mutat. Habár a két könyvomat közel egy időben készülhetett, a két rajzot egymás mellé téve jól

Görög Demeter litográfiája (2. kép)

113 „Görög Demeter Ts. K. Udvari főnevelő született 1760. ... 1833. S. l., s. n., ca. 1840.” Papír, litográfia; 120 × 110 mm, lapméret: 250 × 180 mm. Lit/431 / Kisnyomtatványtár, OSZK.

látszik, hogy a Lit. 432-es jelzetűn Görög jóval idősebbnek néz ki. A Rieder-festményt is figyelembe véve ez utóbbin Görög egy megöregített arcát mutatja.

Görög Demeter nevét szülővárosában, Hajdúdorogon, utca, művelődési ház, Szakképző Iskola, a helyi Kertbarátok Köre, Gazdakör és Polgárórség, emléktábla és egy bronz mellszobor is őrzi, amelyet Tóth Sándor Munkácsy-díjas szobrászművész készített, s 1986-ban avatták fel.

A NEVELŐ

„Egy fő-fő magyar mágnás, aki télen Bécsben, nyáron által pedig Magyarországon szokott lakni, örömet magyar születésű nevelőt, praefectust vagy Hofmeistert akarna kisfiai mellé felvenni igen szép jutalomért. Kívánja, hogy a nevelő jól tudjon magyarul, deákul és németül; helyesen értse a nevelésnek teoretika és praktika részeit, külső magaviseletét a nagy házak-béli illendőséghez is tudja alkalmaztatni, világi legyen, római katolika hitű, értt idejű” – ez a hirdetés Görög Demeter lapjában, a *Magyar Hírmondó* 1795. évi egyik füzetében jelent meg,¹¹⁴ s valószínűleg hasonló tulajdonságokkal rendelkező nevelőt kerestek azok a családfeők is, akik a tudós hazafit alkalmazták.

A KOLLONICH CSALÁDNÁL

Görög Demeter tanulmányai után szinte élete végéig főúri családoknál nevelősködött és terjesztette „a honi nyelvet”,¹¹⁵ mely által „tekintélyt és megbecsülést vívott ki magának”.¹¹⁶ Pártfogója, Bacsinszky András munkácsi püspök hivatali ügyei érdekében többször is járt Bécsben, s kapcsolatban állt a Kollonich családdal

---

114 MH, 1795. augusztus 7. 191–192.

115 KÁLLAY 1833, 180.

116 HAJNAL 1927a, 115.

is.¹¹⁷ Az ő ajánlására lett Görög Kollonich László nevelője (1787–1795), s ahogy Révai Miklós írja: az okos szülők „Gondosan tartván idegen csodától, // Néked, a közjót szerető magyarnak, // Adtanak által.”¹¹⁸ S azáltal, hogy egy igaz hazafi, Görög Demeter lett a „kis úrfi” nevelője, megelőzik azt, hogy elaludjon ereiben a buzgó hazaszeretet, a magyar erkölcs, s hogy „gőgös utalást vesszen a hazához // Gyenge erébe”.¹¹⁹

A nevelő földrajzi műveltsége kiemelkedő volt, s nem véletlen, hogy a fiatal gróffal sokat utazott – ahogy későbbi tanítványaival is: Magyarország tizenöt vármegyéjét látogatták meg. Határozott nevelési célja volt ezzel: „az országnak egy részét vele megismeresse, s idővel, ha nevendékje a haza szolgálatába lépne, ezen utazásában szerzett esméreteit és tapasztalásait hazájának annál nagyobb sikerrel hasznára fordíthassa.”¹²⁰ Az utazások valószínűleg részét képezték annak a kétoldalú szerződésnek, amely a nevelő és az apa között kötöttet.¹²¹ Útjaik során nemigen volt megfelelő térképük a tájékozódáshoz, s Görög Demeterben ekkor érlelődhetett meg a magyarországi vármegyék térképeinek elkészítése, a majdani *Magyar Átlás* (Bécs, 1802–1811) gondolata.

A fiatal gróf édesapja a bécsi magyar testőrség hadnagya, majd kapitánya, Kollonich Maximilián (1761–1827) volt.¹²² Görög kapcsolata a családdal és a magyar testőrséggel meghatározó lesz későbbi pályáját tekintve, hiszen így ismerkedhetett meg többek között Báróczi Sándorral is. A Kollonichoknál eltöltött idő alatt

---

117 A Kollonich család több tagja a magyarországi görögkatolikusok támogatója volt. Közülük is kiemelkedik Kollonich Lipót (1631–1707) esztergomi érseknek, a munkácsi egyházmegyében élő görögkatolikusok uniója érdekében végzett tevékenysége. VÉGHSEŐ 2008, 267–282.

118 RÉVAI 1794.

119 Uo.

120 MÁRTON, 1834, 20; MOLNÁR 1975, 15.

121 A Kollonich-levéltár anyaga Bécsben van, 1957-es kutatásaikor Nagy Júlia nem fért hozzá az anyaghoz: NAGY 1977b, 403. A Kollonich-iratokról jelenleg semmilyen információval nem rendelkezünk.

122 KÓKAY 1970, 327; MOLNÁR 1975, 6, 15.

Maximilián grófot is megismerhette közelről, s így nem véletlen, hogy a *Hadi és Más Nevezetes Történetek*ben részletes jellemzést tudott adni róla: „Vitézségét az érdemes ifjú májor úrnak nagyon ékesíti szép tudománya. A magyar nyelven kívül tótul, deákul, németül s franciául tökéletesen beszél. Igen járatos a nevezetes fr. írókban. Midőn ezen virtusokhoz még a jószívűség, víg kedv, egész társaságokat elmulattató kellemetes nyájasság, s a szép termet is hozzájuk járulnak: méltán megérdemli a májor úr azt a tiszteletet és kedvességet, melyben nagyon mindazoknál, akiknél kíván abban lenni.”¹²³

AZ ESTERHÁZY CSALÁDNÁL

„...egyikönknek rendszerént való foglalatosságai különösbben meggyűltek mostanában egy örvendetes változás által, úgymint amely szerént nagyreménységű ifjú gróf Kollonics Lászlónak szerencsésen végrehajtott neveléséből, a nagy fényességű Eszterházy hercegi ház örökösének, Eszterházy Pál hercegnek nevelésére hívattatott által, akinek jó neveltetéséből sokat várhat mind a két magyar haza”¹²⁴ – e tudósítással adta az olvasók tudtára (valószínűleg) Kerekes Sámuel, hogy Görög 1795-ben újabb kitüntető felkérést kapott: Esterházy II. Miklós (1765–1833) kérte meg, hogy legyen fia, Pál Antal (1786–1866) nevelője.¹²⁵ A herceg nem véletlenül választotta Görögöt: jó hírű, művelt nevelő, feltehetőleg szellemes társalgó, s főleg magyar volt. Ez utóbbi is fontos volt számára, ezért is taníttatta fiát magyar anyanyelvű tanárral: „Mindazonáltal semmiképp sem szabad elfelejtened a magyar nyelvet, mert az a mi hazánk nyelve”¹²⁶ – írta fiának. A családi

123 HMNT, 1790. május 25. 666–667.

124 MH, 1795. november 27. 672.

125 Berényi László adatai szerint Görög később a hercegi kertészet tanácsadója is volt. BERÉNYI 2002, 104.

126 Idézi: HAJNAL 1927b, 274.

levelezésben többször is elismerően szólnak az új nevelőről, vagy ahogy nevezték, a Gouverneurrról. A későbbi miniszter nagyanyja különösen sokra becsülte: „...oly kormányzó vezet, akinek tudománya és elvei máris általános elismerést és csodálatot arattak” – írja, s édesanyja is hasonlóan szólt róla: „Görög drága kincstár, használd szíved gazdagítására.”¹²⁷

Leginkább azonban maga a növendék lelkesedett érte, s naplójában meleg hangon szól erről az időszakról, pontosan leírva Görög Demeter jellemét és szándékait: „oly korszak virradt reám, mely mindig felejthetetlen lesz előttem; amikor tudniillik addigi nevelőm eltávozott és Görög jött hozzám. Ezt az időpontot valósággal második újjászületésemnek nevezhetem. Görög, az én második és voltaképp egyedüli nevelőm [...] a becsület embere volt, eltelve a vágytól, hogy jót alkothasson. Nemes szív, tele hazafisággal. [...] Anyámmal nem mindig harmonizált egészen, inkább nagyanyám szigorúbb alapelveivel. Mennyiben volt igaza s mennyiben nem, nem akarom vizsgálni, de hogy mindig csak jót akart, az kétségtelen. Ez lehetett egyik oka annak is, hogy elhatározta magát a tőlünk való elválásra és hogy az udvarnál az ötéves József főherceg nevelését vállalja el. Különben is mindig észrevettem, hogy van valami előszeretete az udvar iránt. [...] Hiszem, hogy sok szeretet és hajlandóság volt benne irántam is, különösen azonban hazája iránt. Nem is hagyott volna el engem soha, ha ki szemelt utódjában második énjét meg nem találta volna.”¹²⁸

---

127 Idézi: HAJNAL 1927a, 116.

128 Magyarul idézi: HAJNAL 1927a, 116. – Az eredeti, német nyelvű naplóból idéz: RESS 1995, 199–200.

Esterházy Miklós és Görög Demeter szerződése

Görög szerződésének (Contract) megkötésére Bécsben, 1795. november elsején került sor,¹²⁹ amelyben a herceg kilenc (négy + öt) pontban fogalmazta meg elvárásait, a leendő nevelőnek (Gouverneur) való juttatásokat és feltételeket. A tudós hazafi nevelői módszerének fontos elemeként Pál Antallal is sokat utazott, így „ismerte hát hazáját Pál herceg, s bizonyára alapos oktatást kapott annak történetéről, közjogi helyzetéről is”.¹³⁰ Az utazásokat maga az apa, Esterházy Miklós kifejezetten elvárta Görögötől, amelyekre a kettejük között létrejött szerződés harmadik pontjában ki is tértek.¹³¹ a nevelőnek nemcsak a szülőföldön (Vaterland), hanem Európa más országaiba is el kell kísérni neveltjét, melynek „során a legnagyobb gondossággal” járjon el, kéri a herceg.¹³² A *Magyar Átlás* kiadója számára ezen utazások kiváló alkalmak voltak arra is, hogy a térképeket minél pontosabban rajzoltathassa meg.

Esterházy a nyolcadik pontban rendelkezik Görög járandóságáról, mely szerint 1000 forint évjáradékot biztosít neki félévenkénti kifizetéssel.¹³³ (Takáts József évi 300 forintot kapott Festetics Györgytől a fiatal László gróf neveléséért.¹³⁴)

Görög Demeter az Esterházyaknak nemcsak adott, hanem a neves családtól ő maga is sokat kapott, hiszen „a fényes udvari élet biztosította számára a fejlődés lehetőségét”.¹³⁵ Közel hét évet töltött el tanítványával, s a kismartoni és a bécsi udvar a lehető legjobb hely volt számára ahhoz, hogy művészeti és tudományos érdeklődésének élhessen: „a botanikus kert szépségének, az Es-

---

129 *Contract*, Wien, 1. November 1795. Helye: Fraknó, Burg Forchtenstein, Esterházy Privatstiftung, Archiv, 1795. november 1. Jelzet: 3695/1802. fol. 1–2.

130 HAJNAL 1927b, 273.

131 *Contract*, fol. 1r.

132 Uo., fol. 1r.

133 Uo., fol. 1v.

134 STOHL 2009, 21.

135 MOLNÁR 1975, 16.

terházy gyűjtemény műkincseinek, a Haydn vezette zenekarnak ugyanúgy élvezője lehetett annak idején, mint növendéke s annak családja”.¹³⁶

A HABSBURG UDVARBAN

1802-ben Görög Demeter újabb megisztelő megbízást kapott, s nem akárhová került: a császári udvarban lett főnevelő. Pál hercegnek fájó szívvel kellett tudomásul vennie, hogy szeretett nevelője elhagyja őt.¹³⁷ Tulajdonképpen Karolina nápolyi királyné, a császár édesanyja vette rá leányát és vejét, Ferenc császárt, hogy gyermekeik nevelésével Görögöt bízzák meg – véli Mikó Pálné. Egy laxenburgi nyári ’cercle’¹³⁸ alkalmával ugyanis felfigyelt Esterházy Pál jólneveltségére, s miután megtudta, hogy „ki ennek a vonzóan okos és szeretetreméltó fiúnak a nevelője, »több ízben magához hívatván ezután Görögöt, vele a nevelésről és tanítás módjáról sokat beszélgetett«.”¹³⁹ Esterházy Miklós herceg kifejezte legmelegebb köszönetét fia gondos neveléséért, s egyben felmentette minden további kötelezettsége alól; továbbá évi 1000 forint életjáradékot kapott.¹⁴⁰

Görög Demeterre eredetileg a trónörökös nevelését bízták volna, de Esterházy Pál szavaival, „az ármány elütötte tőle”.¹⁴¹ 1803.

---

136 MIKÓ P. 1986b, 49.

137 HAJNAL 1927a, 117.

138 Mikó Pálné szerint a jelentése valószínűleg kerti ünnepély vagy gyerekszúr. Néhányszor a *Magyar Hirmondó*ban is előfordul ez a kifejezés, például amikor a lap egyik tudósítója a francia követ meghallgatásáról számol be: „Az audiencia után *cercle* volt, azaz a követek és a Monarchia-béli méltóságok innepi öltözetben megjelentek Öfelsége, a császár előtt. Jelen volta még a *cercle*-ben (szerkelben) a fr. és török követek is.” MH, 1798. április 10. 495.

139 MIKÓ P. 1986a, 93.

140 RICHTER 1868, [1.]

141 HAJNAL 1927a, 117.

február elsejétől József főherceg¹⁴² nevelője lett, akinek korai halála miatt 1808-ban egy rövid időre Ferdinánd¹⁴³ trónörökös mellé került, majd Ferenc Károly főherceg¹⁴⁴ lett a növendéke 1808–1824 között. Nevezetes eseménynek számított ez, hiszen a császár magyar emberbe vetette bizalmát, magyar nevelőt választott fia számára¹⁴⁵ – ez pedig a kortársak meglátása szerint kiváló lehetőség volt arra, „hogyan [Görög] egy Habsburg-nemzedéket a magyar nemzet iránti jóindulatban neveljen”.¹⁴⁶ A „szenzációról” barátai, tisztelői közül többen is megemlékeztek, így többek között Baróti Szabó Dávid,¹⁴⁷ Kazinczy Ferenc¹⁴⁸ és Márton József levélben,¹⁴⁹

---

142 József Ferenc főherceg (1799–1807): Ferenc császár második feleségétől, Mária Terézia Karolinától született gyermeke. RICHTER 1868, [1.] – A család tagjainak életrajzi adataira lásd: *Hof- und Staats-Schematismus des österreichischen Kaiserthums*. I. Wien, 1807–1843.

143 I. Ferdinánd (1793–1875): osztrák császár és V. Ferdinánd néven magyar és cseh király (1835–1848), Ferenc császár és második felesége, Mária Terézia Karolina fia. 1848. december 2-án lemondott a trónról.

144 Ferenc Károly (1802–1878): osztrák főherceg, I. (V.) Ferdinánd öccse, 1824-től Zsófia bajor hercegnő férje, I. Ferenc József apja, Sissi apósa.

145 MIKÓ P. 1986a, 92–93.

146 V. S. 1894, 38.

147 *Baróti Szabó Dávid levele Takács Józsefnek*, Virt, Böjt előhívának 9. napján, 1803-dikban. Kiadta: TAKÁTS 1890, 115–116: „Éltessék az egek Görögöt! mi is kiáltottuk. Vajmi sokat ígérhet hazánk általa magának! Vajon a Magyar Hírmondótól nem szakadt-e el egészen a mostani szerencsés hivatal viselésével?”

148 *Kazinczy Ferenc levele Nagy Gábornak*, 1803. február 27. Kiadta: KazLev. III. 1892, 27. Nr. 575.: „Igen szép kegyelem öfelségétől, hogy a jövendőbeli Palatinus nevelésére Görög urat felvévén, a nemzetnek kívánságát teljesíti; de kár, hogy megszűnt a Hírmondó. Mi lesz a vármegyék mappájából?”

149 *Márton József levele Mándik András iskolaigazgatónak*, Bécs, 1802. november 23. Helye: MNL OL Camer. E 594, 1802. év, 723. Idézi: MIKÓ P. 1986a, 92; *Márton József levele Csokonai Vitéz Mibálynak*, Bécs, 1802. november 26. Kiadta: CSOKONAI 1999, 214–215: „Ezért a fontos újságért akarék írni. Kedves Görög barátunkat Őfelsége a Korona Örökös Herceg főnevelőjévé méltóztatott nevezni, és már holnap vagy holnap után bé is megy az udvarhoz. Ez igen fontos újság. És még tudom, nem tudja senki.” Márton a hírt nyilvánosan csak a *Magyar Hírmondó* 1803. február 15-i számában jelentette be.

Révai Miklós¹⁵⁰ és Berzsenyi Dániel¹⁵¹ versben. Görög lapjában, a *Hírmondó*ban pedig ezen sorokat olvashatjuk: „Tekintvén Felsőleges urunk Görög úrnak a nevelésben mutatott szerencsés próbáit, valamint szinte egyéb szembetűnő érdemeit is, azzal akarta éránta való felsőleges bizodalját megmutatni, hogy második szülött fiának, főherceg József őkirályi hercegségének nevelését rábízni méltóztatott.”¹⁵² A tudósítás írója pedig hozzáteszi, hogy az új nevelőnek minden figyelmét ezen „szent célra” kell fordítania, így pedig „megszűnnek a Magyar Hírmondó körül tett dajkálkodásai, s 14 esztendeig tartott sok szíves fáradozásai”.¹⁵³

A császári udvarban eltöltött időszakról több forrással is rendelkezünk: Görög Demeter rendszeresen írt leveleket az uralkodó párnak neveltjei fejlődéséről, tanulási előmeneteléről, jelleméről.¹⁵⁴ Ezek nemcsak élvezetes tudósítások, hanem egyben „a melegszívű nevelő pszichológiai érzékének megnyilatkozásai” is.¹⁵⁵

Görög maga több nevelési tervezetet is kidolgozott:¹⁵⁶ az első 1803-ban készült József főherceg számára (20 oldal); a másodikat – amely egy részletes, több évre szóló tantervet tartalmaz –, 1809-ben nyújtotta be I. Ferencnek¹⁵⁷ (*Erziehungs und Unterrichts-Plan für Seine Kaiser. König. Hobeit den durchl. Erzherzog Franz Karl*, 138 oldal);¹⁵⁸ a harmadikat pedig levél formájában, 1816-ban küldte el a császárnak (10 oldal).

---

150 RÉVAI 1807

151 BERZSENYI–KIS 1985, 54–55.

152 MH, 1803. február 15. 185.

153 MH, 1803. február 15. 186.

154 ÖStA HHStA Familienakten Sammelbände Kt. 49.

155 MIKÓ P. 1986a, 95.

156 MIKÓ M. 1984, 386. Az iratok lelőhelye: ÖStA HHStA, Familienakten, Kt. 57. Konv. 3. – Fazekas Istvánnak és Oross Andrásnak köszönöm a dokumentumok lelőhelyének és jelzetének pontosítását.

157 Habsburg-Lotaringiai Ferenc József Károly osztrák főherceg (1768–1835): 1792-től Ausztria uralkodó főhercege, I. Ferenc néven magyar király (1792–1835), II. Ferenc néven az utolsó német-római császár (1792–1806), majd I. Ferenc néven az első osztrák császár (1804–1835).

158 Elemzi: MIKÓ M. 1986, 175–197.

Nem kevésbé érdektelen az az utasítás sem, amit maga az uralkodó készített Görögnek József fia nevelésével kapcsolatban, 1802-ben (*Instruktion für den Demetrius Görög für die Erziehung meines Sohnes Joseph*).¹⁵⁹ I. Ferenc mint uralkodó, s mint apa utasításában a kiválasztott nevelő iránti bizalmáról is szól: „Hízelgő számomra, hogy az önről beszerzett tájékoztatás nyomán önben találtam meg azt a férfit, aki alkalmas e feladat ellátására. Nagyobb bizonyítékát bizalmamnak nem adhattam volna, mint azt, hogy önre bízom Fiam nevelését. Minekutána Fiam, mint minden apának az övé, nagyon a szívemhez nőtt, rendkívül fontos Nekem, hogy jó nevelést kapjon [...] Azt várom el öntől, hogy teljes buzgalomával és igyekezetével kizárólag ennek a rendkívül fontos ügynek szentelje magát.”¹⁶⁰ Görög Demeter évekig, teljes mértékben élvezte a császár bizalmát, hiszen három Habsburg-fiú, trónörökös és főherceg nevelését is irányította.

A *Hof- und Staatsschematismus* sorozatai hierarchikus rendben, a protokollnak megfelelően sorolják fel a családtagok és az udvarban élő tisztviselők neveit. Természetesen Görög neve is ott található az összeírásokban. Az 1808-as adattárból látszik, hogy nem egyszerűen a trónörökös nevelője (Erzieher), hanem a nevelését irányító testület (Kammer) vezetője (Vorgesetzter).¹⁶¹ Ugyanebben az évben vette át Ferenc Károly főherceg nevelésének irányítását, s hasonló beosztásban dolgozott a Burgban.¹⁶²

---

159 MIKÓ M. 1984, 386. A levélből hosszabban idéz: MIKÓ P. 1986a, 94; Lelőhelye: ÖStA HHStA, Familienakten. – Az eredeti, német nyelvű instrukciót kiadta: RICHTER 1868, 1–3.

160 MIKÓ P. 1986b, 49–50; MIKÓ P. 1986a, 94.

161 *Kammer Sr. kais. Hobeit des durchlauchtigsten Prinzen und Herrn Ferdinand, des Kaiserthums Oesterreich kaiserl., zu Ungarn, Böhmen, Galizien und Lodomerien königl. Kronprinzen und Thronfolgers, Ritter des goldenen Blitzes etc. etc.* In: *Hof- und Staatsschematismus des österreichischen Kaiserthums*. Wien, 1808, 123: „Herr Demetrius v. Görög, woh. in der Burg I.”

162 Uo., 124. – 1824-ben, mikor befejezte Ferenc Károly nevelését, neve mellett már nemcsak az szerepel, hogy a Burg lakója, hanem hogy kamarás, udvari tanácsos és

Mikó Pálné veti fel azt a kérdést,¹⁶³ hogy I. Ferenc választása miért pont arra a Görög Demeterre esett, akinek a titkosrendőrség jelentései alapján, előtte is ismert volt elkötelezettsége a felvilágosodás eszméi, a magyar nyelv és kultúra ügye iránt, kapcsolata a „főnemesi hazafias ellenzék”-kel és a kivégzett Hajnóczy Józseffel, s aki soha sem tagadta meg patrióta nézeteit. A válasz, Görög személyiségét ismerve, a jelleme. A császár tudott sokoldalú érdeklődéséről, kiváló képességeiről, becsületességéről, megbízhatóságáról és elismert nevelői tevékenységéről. Továbbá igen jó ajánlói voltak mind a Kollonich, mind az Esterházy család tagjai.¹⁶⁴ S ne feledkezzünk meg arról a tényről sem, hogy azzal, hogy a Habsburg-udvarban lett nevelő, végleg fel kellett hagynia a bécsi *Magyar Hirmondó* szerkesztésével, ami egyben a lap megszűntét is jelentette.

Görög Demeter képességeinek köszönhetően a Magyar Királyság és a Habsburg Birodalom legnevesebb és legbefolyásosabb grófi, hercegi és királyi házáinál volt nevelő. A kortársak azért is tartották ezt nagy dolognak, mert „ha nagyjaink jól nevelve vannak, áldás és boldogság áradnak ki tőlök az egész hazára”.¹⁶⁵

---

több tudományos társaság tagja: *Hof- und Staats-Schematismus des österreichischen Kaiserthums*. I. Wien, 1824, 175.

163 MIKÓ P. 1986b, 47–48.

164 Esterházy Miklós ajánlólevele: Bécs, Hof- Staats- u. Kriegsarchiv [ma: ÖSTA KA HKR Akten], 1801/1803, 1802. Litt. G. Ruhr. 14–112: „Wien. 23. Nov. 1802, Nachdem S. Majestät der Kaiser den bisherigen Erzieher meines Sohnes, Hr. v. Görög, bei der Erziehung des Kronprinzen Ferdinand Königl. Hoheit anzustellen...” Említi: BERÉNYI 2002, 104, 5. jegyzet.

165 KÁLLAY 1833, 181.

GÖRÖG JÁNOS

Bár szülőföldjétől messze élt, sok gondot fordított a szüleitől örökölt dorogi birtokaira, családjára, s kiemelten Mihály testvére fiának, Görög Jánosnak sorsára. Az Orosz András táblabíróhoz és az unokaöcshöz írt leveleiben többször kitér a fiatal János taníttatásra, s a tanulás fontosságára: „Csak tőled függ, ha díbdáb ember akarsz-e lenni annyi a te korú s elébb-elébb menő ifjak között, vagy pedig a tanulásod, gyakorlásod s érdemeid által a kedvező szerencsének felsőbb lépcsőire hágni.”¹⁶⁶ Később a pereskedések miatt megromlott köztük a viszony, s megkérte Orosz Andrást, hogy „tartsa zabolában Görög János rossz atyámfíának rosszra törekedő igyekezeteit, álnokságait, amelyek közül egy-kettőt magam is szemére hánytam Pesten”.¹⁶⁷

---

166 *Görög Demeter levele Görög Jánoshoz*, Bécs, 1818. Kiadta: MOLNÁR 1938, 40. Molnár az eredeti leveleket tanítványa apjától, Görög Péter hajdúdorogi állatorvostól kapta, amelyek azóta elvesztek. MOLNÁR, 1975, 3. Görög Demeter egyik leszármazottja, Kardos János pontosította ezen utóbbi adatot: a levelek a háborúban semmisültek meg.

167 MOLNÁR 1938, 42.

A HÍRLAPSZERKESZTŐ, ÚJSÁGÍRÓ

A HADI ÉS MÁS NEVEZETES TÖRTÉNETEK ÉS A MAGYAR HÍRMONDÓ

Görög Demeter bármivel is foglalkozott (nevelés, hírlapszerkesztés, tudós munka, tudományszervezés), mindig tanított és a szó legnemesebb értelmében nevelt. Célja, amit afféle művelődési misszióknak is nevezhetünk, minden esetben a tudás átadása minél több embernek – s erre az egyik legkiválóbb eszköze hírlapja volt.¹⁶⁸ „Említjük egyedül, s ajánljuk azon célunkat, mely szerint a magyar nyelvnek gazdagodását, rendbe szedődését, s csinosabbodását, és ennél fogva a tudományoknak is rajta még nagyobb erőben lehető virágzását, nemcsak magunk, hanem más érdemes hazafiak által is kívánjuk munkálódni, amennyiben ígérjük, hogy mi minden közhaszonra célzó igyekezetet, melynek felfedezése eránt megkerestetünk, pénz és jutalom nélkül fogjuk a hazával közleni.”¹⁶⁹ Görög felismerte e magyar nyelvű médiumban rejlő lehetőségeket, s céljait sikerrel tudta megvalósítani szerkesztőtársai, levelezőpartnerei, tudósítói és támogatói segítségével. Az a munka, amit e lapnál ellátott, „valójában nevelői eszméjének felelt meg”.¹⁷⁰

Görög Demeter Bécsben a magyar literátorok azon nemzedékéhez tartozott, akik „folytatták Bessenyei György, Orczy Lőrinc és a testőrírók úttörő munkáját”.¹⁷¹ Sajátos módon a pozsonyi

---

168 DEBRECZENI 2000a, 394.

169 HMNT, 1789. szeptember 25. 282–283. (Jelentés a nemes magyar nemzethez.)

170 MIKÓ P. 1986b, 42.

171 VAJDA 1994, 50.

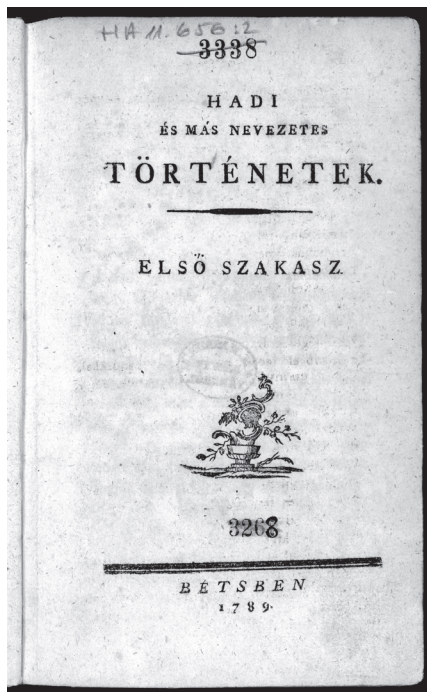
Magyar Hírmondó után a császárvárosban jelent meg több magyar nyelvű hírlapunk,¹⁷² így Szacsvey Sándor *Magyar Kurírja* (1786–1793/1834)¹⁷³ és Pánczél Dániel *Bécsi Magyar Mercuriusa* (1793–1798) is.¹⁷⁴ A korszak legsikeresebb magyar nyelvű lapja azonban az 1789-től 1791-ig *Hadi és Más Nevezetes Történetek* volt, amely 1792–1803 között *Magyar Hírmondó* címen jelent meg.¹⁷⁵

172 II. Józsefrendelete a sajtóprivilegiumot csak Ausztria területén szüntette meg, a birodalom többi részében az továbbra is érvényben maradt. Vö. KÓKAY 2000a, 161. A bécsi lapokról lásd: SEIDLER A.–SEIDLER W. 1988.

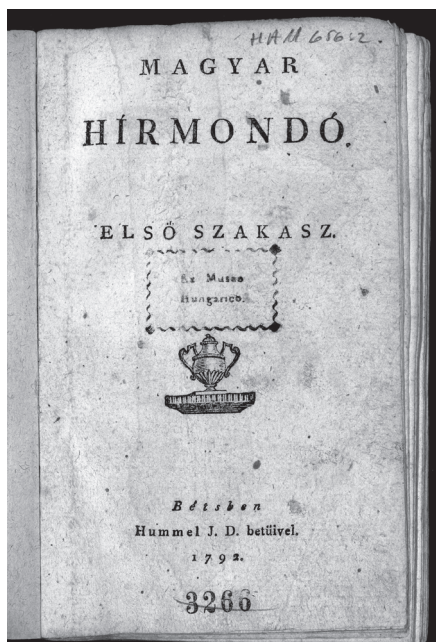
173 Szacsveyt 1793-ban elmozdították az újság éléről, s utóda előbb Decsy Sámuel, majd Pánczél Dávid lett. KÓKAY 1970, 293–318, 378–413; KÓKAY 2000b, 238–242.

174 1798-ban beolvadt a Decsy Sámuel szerkesztette *Magyar Kurírba*. KÓKAY 1970, 409–413.

175 Történetéről lásd többek között: KÓKAY 1970, 325–350; TAXNER-TÓTH 2010, 20–53; ANTAL 2012, 26–32; ANTAL 2014b, 99–117. – Előfizetőinek száma 1200–1300 fő volt. A *Hírmondó* azonban ennél jóval nagyobb példányszámban jelent meg, hiszen a szerkesztők több személynek, társaságnak, iskolának ingyen küldték meg lapjukat: „...minden félesztendőben néha kétszáz, néha 170, néha 140, általában véven pedig mindenkor legalábbis 100 olvasóknak járt ingyen a *Hírmondó*. Ezek közé számláltnak mindazok az oskolák, professzorok, egyéb érdemes hazafiak s postahivatalok, ahová ingyen küldöttük újságjainkat; mind pedig azok a praenumeránsok, kik ígérték ugyan az újság bérének felküldését, de mindeddig is igen sokan közülök kezünkhöz nem szolgáltatnak.” MH, 1803. március 29. 400. – Továbbá a lapszerkesztők tudósítása szerint „néhány 3 s 4 darabokat jártatnak.” HMNT, 1789. november 27.

A Hadi és Más Nevezetes Történetek címlapja

A Magyar Hírmondó címlapja

Az 1790-es évek elején, főleg I. Ferenc trónra kerülése után (1792) „az újságokat ismét elnyomorította a cenzúra, és ennek következtében azok tartalma egyre színtelenebbé vált”.¹⁷⁶ Ezek a tartalmi változások a *Hírmondó*ban is meglátszottak, amit Kazinczy Ferenc sem hagyott szó nélkül.¹⁷⁷ Ebben az időben a bécsi újság szerkesztői és Batsányi János is eltávolodott egymástól – igaz, ez nem jelentett végleges szakítást. Kókay György feltételezése szerint lehetséges, hogy az 1793-ban megjelent *Vélekedés és javallás* című Batsányi-írás, amely az újságírók felelősségéről szól, Görög

Demeterre és Kerekes Sámuelre célzott.¹⁷⁸ Ők azonban kényszerűségből választották ezt az utat, pont azért, hogy a hírlap életben maradjon, s ha megváltozott tartalommal és minőséggel is, de mégis csak működhessen. Tették ezt úgy, hogy mindeközben

557. (Ez utóbbiak közé tartozott például Festetics György, HMNT, 1790. március 23. 392.)

176 KÓKAY 1983f, 121.

177 *Kazinczy Ferenc levele Aranka Györgynek, Regmec, 1793. január 5.* KazLev II. 1891, 286; a levélből idéz: KÓKAY 1983f, 121.

178 KÓKAY 1983b, 135; KÓKAY 1983d, 142–143.

nem váltak a Habsburgok elvtelen kiszolgálóivá, s nem felejtkeztek el korábbi célkitűzéseikről.¹⁷⁹

1792-ben nem sokon múlt, hogy a lap megszűnjön. Joseph von Saurau rendőrminiszter jelentetése szerint ugyanis a „Magyar Hirmondó szerkesztői csak nagyon ímmel-ámmal harcolnak az »új eszmék« ellen és »die nützlichesten Einrichtungen und landesväterlichen Anstalten in selbe (MH) entweder gar nicht einrücken oder nur so obenhin berühren«”.¹⁸⁰ Saurau azt javasolta, hogy nevezzenek ki melléjük egy felügyelőt.

A MUNKATÁRSÁK

Az újság életében 1800-ban történt az egyik legnagyobb változás, amikor is a társfőszerkesztő, Kerekes Sámuel elhunyt.¹⁸¹ 1803-ban pedig Görög beköltözött a Hofburgba József főherceg nevelőjeként,¹⁸² s egyre kevesebb ideje maradt a *Hirmondó* ügyeire. A hírnap működésének utolsó éveiben többen is segítettek Görög szerkesztői munkáját, így név szerint is ismertek a következők: Kerekes Sámuel, Hajnóczy József, Péteri Takács József, Sándorffi József, Kömlei János, Császár József, Márton József és Fejér György.¹⁸³ (Tudunk még egy Ábrahám nevű személyről is, aki

---

179 KÓKAY 1970, 377.

180 BENDA 1957, XLVIII.

181 A Kerekes halálára írt megemlékezéseket a *Magyar Hirmondó* is közreadta: MH, 1800. augusztus 29. 268; 1800. december 30. 826–832.

182 Bár I. Ferenc Görög Demeterhez írt instrukciójában (1802) azt kérte a nevelőtől, hogy csak fiával törődjön, később mégis engedélyezte, hogy a *Magyar Hirmondó* ügyeivel is foglalkozzon. Vö. *Márton József és Császár József levele Csokonai Vitéz Mihálynak*, Bécs, 1803. január 4.: „Görög barátom [...], aki bár a korona örökös hg. nevelője is, de őfelsége megengedte, hogy a mi institumunknak directora legyen ezután is.” Kiadta: CSOKONAI 1999, 227.

183 MH, 1803. március 29. 399; Márton 1834, 184; „Jegyzések Légrády Imre udv. agens munkácskájából: Felvilágosítás Himfy kesergő szerelmi létrehozatalának és kinyomtatásának eszközeiről. Toldy Ferenctől.” MTA Kézirattár, M. Irod. Lev. 124. sz. fol. 1; Fejér György nevét a lapszerkesztők említik: „A múlt postán megküldöttük

egy feljegyzés szerint „a cs. udv. hadi cancell. törvényes gyakoronoka” volt.¹⁸⁴) A lap megjelentetésében és az ahhoz kapcsolódó számos apró munkában természetesen még sokkal többen vettek részt, akiknek nevei azonban szinte egyáltalán nem ismertek.¹⁸⁵

Kerekes Sámuel

„Hazánk díszére s javára szentelt igyekezetünket Görög úr kezdette Hadi Történetek név alatt július első napjain 1789-dik esztendőben. Szíves fáradozásainak második hónapjában leve Kerekes Sámuellel esmeretes, kinek érdemei tudva vagynak a két Magyar Haza előtt.”¹⁸⁶ Görög Demeter igazi társra talált Kerekes Sámuel (1760–1800) személyében, aki szintén a bécsi magyar tudós társaság tagja volt. A hírlap szerkesztésében „nagyobb részént maga fáradozott volna, főképpen 1794 és 1798 esztendők között”.¹⁸⁷ Miután Görög az Esterházyakhoz került, idővel ő inkább a mappák készíttetésével és a magyar nyelvű könyvek kiadásával,¹⁸⁸ valamint a támogatások megszerzésével volt elfoglalva, Kerekes pedig a *Hírmondó* szerkesztését, a tudósítások begyűjtését

---

munkánk 3-dik szakaszának mutató tábláját, melyet tiszt. Fejér György úr készített.” HMNT, 1791. április 12. 456.

184 „Jegyzések Légrády Imre udv. agens munkácskájából... i. m., fol. 6.

185 MH, 1793. június 14. 860: „Magunknak is két, mintegy 12 esztendő magyar ifjakra volna szükségünk. Egyiknek körölettünk kellene szolgálatot tenni bizonyos időszakokban, nagyobb részét pedig idejének, fordíthatná akár a betűszedésnek, akár a könyvnyomtatásnak tanulására, kinek typográfus legénnyé való felszabadítására hasonló segítséggel leszünk, mint vagyunk most annak, aki mellettünk szolgál. A másik ifjúnak jó erősnek kellene lenni, mivel azt a képnymató mesterségre akarjuk 3 esztendő alatt költségünkön megtaníttatni. Az elsőnek kellene, ha csak valami keveset is németül tudni, de a másiknak nem elmúlhatatlanul szükséges, hogy tudjon.”

186 MH, 1803. március 29. 398.

187 MH, 1800. augusztus 29. 265. Ezekben az években volt Görög Demeter Esterházy Pál Antal nevelője.

188 MOLNÁR 1975, 37.

és az előfizetések beszedését rendezte. Tökéletesen kiegészítettek egymást, hírlapjukat nagy összhangban működtették: „Ketten ugyan, de mindenkor egy célokkal dolgoztak ők”¹⁸⁹ – maga Görög is így fogalmazta meg barátja szerepét.

Kerekes szülőhelyén, Kiskunhalason, majd Debrecenben tanult. Akárcsak Görög, kezdetben ő is nevelőként dolgozott Bécsben, a Dobozy családnál, majd a bécsi Theresiánumban a magyar nyelv tanára volt. Kerekes életéről szinte csak ennyit tudunk,¹⁹⁰ de ez a kevés információ is sok hasonlóságot mutat a két mecénás életpályáját, személyiségét tekintve. Mindketten „a főnemesi alkalmazásban álló, titkári, könyvtárosi, nevelői vagy más funkciót végző értelmiségiek” közé tartoztak.¹⁹¹

„A Magyar Hírmondónak írója, Kerekes Sámuel, nincs többé! – Kevés ideig tartó betegsége után, e folyó hónapnak 27-dik napján virradóra a halál megfosztotta munkás életétől. [...] A nagy hazafiúi tüzzel tett fáradozások annak egészségét talám örökre megvesztegették, ezt pedig 40 esztendő korában koporsóba tették”¹⁹² – olvasható a szomorú esemény a lapban. E megindító gondolatokat feltehetően a kedves barát és társ, Görög Demeter fogalmazta meg, „akit gyászba borított elfelejthetetlen Kerekese”.¹⁹³ A haldokló ápolása, halála és eltemetése olyannyira lefoglalta a „bús társat és jó barátot”, hogy „azért ment a közelebb múlt pénteken is csak fél árkus újság, és ha még több fogyatkozások is estek: ezen szomorú történet következesi voltak azok”.¹⁹⁴

---

189 MH, 1800. augusztus 29. 266.

190 MH, 1798. március 9. 333–334; 1800. augusztus 29. 265–268; ANTAL 2013, 231–234; ANTAL 2014b, 101–102; SÜTŐ 1995, 24–34, 154–156.

191 KOSÁRY 1996, 549.

192 MH, 1800. augusztus 29. 265–266.

193 MH, 1800. augusztus 29. 266.

194 MH, 1800. augusztus 29. 280.

Halála alkalmából több vers is született, amelyek a *Hírmondó*-ban is olvashatóak voltak. A versírók egyike Sándorffi József, akkor bécsi orvos, aki később a lap munkatársa lett.¹⁹⁵

Hajnóczy József

Széchenyi Ferenc bibliotékája gondozásával az 1779 elején szolgálatába lépett fiatal ügyvédet, Hajnóczy Józsefet (1757–1795) bízta meg.¹⁹⁶ Széchenyi és Görög Demeter jó viszonya ismert az egymáshoz írott leveleikből is.¹⁹⁷ Hajnóczy talán a grófon keresztül került kapcsolatba az új sajtóorgánum szerkesztőjével. 1791-ben a franciaországi eseményekről a *Hadi és Más Nevezetes Történetek* lapjain maga a francia forradalomért lelkesedő Hajnóczy tudósított.¹⁹⁸ Kazinczy Ferenc írja le, hogy Hajnóczy „a francia revolúciónak előmenetelét mindég leste, és róla protocollokat vitt. Görög Demeter és Kerekes újságjában ő dolgozta ezen articulusokat, én magam is sok ízben leltem őtet ebben a dologban, gróf Kolonicsnál, kinek fiát akkor Görög nevelte, a Görög szobájában. A hazát, a nemzetét hévvel szerette. Kérlek, mondá, valahol a nemzetnek becsületet tehetsz ezek közt a bécsi németek közt, végy mindig kurta mentét magadra.”¹⁹⁹ Miután otthagytá a *Hírmondót*, Göröggel továbbra is tartotta a kapcsolatot, élete végéig barátok maradtak. Ennek megindító, s egyben veszélyes jelét adta kivégzése előestéjén húgához és barátjához, Kéler Gottfried erdélyi kancelláriai lajstromozóhoz írt búcsúleveleiben. Hajnóczy Teréznek bátyja búcsúját kellett tolmácsolnia a listáján felsorolt barátoknak, köztük Görög Demeternek „Mit dem Josi [Fodor József, Hajnóczy unokaöccse] aber gehen Sie zu allem de-

195 MH, 1800. augusztus 29. 268; 1800. december 30. 826–832.

196 KÓKAY 1983e, 179; DEÁK-ZVARA 2012, 12.

197 VALJAVEC 1934, 190–192, 307–308; ANTAL 2013a, 484–488.

198 KÓKAY 1983a, 13.

199 BENDA 1952a, 368; idézi: SZEMZŐ 1954, 149.

nen, deren Liste ich dem Molnár histerlasse, und die hier oder zu Pest sind.”²⁰⁰ Kélernek írt levelében pedig ezt írja: „Strattmann, Keresztury, Tsiverics, Görög, Kerekes und Fronius umarme mich.”²⁰¹ A Martinovics-perben halálra ítélték, az ő feje is porba hullott. Görögék kommentár nélküli, szűkszavú beszámolóiban tudósítottak a kivégzésekről,²⁰² s arról, hogy „Hajnóczi is nagy bátorsággal halt meg”.²⁰³

Görög Demeter iratai között maradt fenn az a néhány soros kis levél, amelyet dátuma szerint Hajnóczy 1794. november 6-án írt – azaz augusztusi letartóztatása után közel három hónappal, fogásából.²⁰⁴ Az ekkor még Bécsben fogva tartott Hajnóczy Livius-, Ovidius-, Hérodotosz- és Xenophón-kötetet kért kölcsön a bécsi mecénástól, görög szótárral és nyelvtannal együtt.

Márton József

Görög Demeter és Márton József (1771–1840) hasonlóak abban, hogy „művelt, önálló, a szervezéshez értő és a munkától nem ódzkodó egyéniségek voltak”.²⁰⁵ Márton bizalmat, több évtizedes barátságot, segítséget s példamutatást kapott tőle. Mikó Pálné meglátása szerint kettejük kapcsolatában található a nyitja Márton működésének: Görögnek a magyar művelődésben betöltött

---

200 *Hajnóczy József levele Fodor Ferencné Hajnóczy Terézhez*, Buda, 1795. május 19. Kiadta: BENDA 1952a, 779–790.

201 BENDA 1952a, 780–781.

202 MH, 1795. január 13. 67–71; 1795. május 26. 711–714.

203 MH, 1795. június 2. 740; KÓKAY 1970, 332; SZEMZŐ 1954, 150.

204 Hajnóczy kézírata az Esterházy család által megvásárolt Görög Demeter-könyvtár egy kéziratgyűjteményes kötetében található: *Sammlung verschiedener ungar. Gedichten um 1800*. Mss. fol. 56. Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer III. Kasten C. Regal I. Nr. 9553.

205 MIKÓ P. 1986b, 39. Élete folyamán több neves támogatója volt, Görög Demeter mellett például Sigmund Berchtold (1799–1869) morvaországi osztrák arisztokrata. Kapcsolatukra lásd: DEÁK 1993a, 130–135.

szerepe ösztönözte őt.²⁰⁶ Amikor német–magyar szótára megjelent,²⁰⁷ még Lőcsén tanított. Feltehetőleg ekkor már ismert volt a bécsi magyar társaságban, hiszen művét egy ottani kiadó jelentette meg. Kitűnő nyelvészeti és idegen nyelvi ismereteinek köszönhető, hogy Kerekes Sámuel halála után 1801-től „Görög Demeter, akkor Esterházy Pál hg. nevelője által Bécsbe hivatott, hogy vele ott a magyar irodalom körüli munkásságát megosztaná”.²⁰⁸ Márton a *Magyar Hírmondó* társszerkesztője lett,²⁰⁹ főleg „a térképek magyar nyelvű kiadásánál dolgozott az institutumban”, s mivel személyében Görög a legmegfelelőbb munkatársat találta meg, rábízta annak befejezését.²¹⁰

Márton Józsefet 1806-ban a „Bécsi Univerzitásban a magyar nyelv és literatúra” első professzorává nevezték ki,²¹¹ amiben Görög Demeternek is szerepe lehetett. A magyar és német nyelvtanok, olvasókönyvek és szótárak összeállítója²¹² személyében méltó ember kapta e megtisztelő megbízatást. Keserédes öröm volt ez számára, hiszen „őfelsége, egy magas udvari dekrétum értelmében, kegyesen engedélyt ad Márton Józsefnek, hogy magyar nyelvet és irodalmat adjon elő az itteni egyetemen”, de sem fizetésre, sem a rendes tanárokat megillető címre vagy előjogokra nem tarthatott igényt, s hozzá kellett járulnia, hogy az ösztöndíjas vagy tandíjmentes diákok ingyen látogathassák előadásait.²¹³

---

206 MIKÓ P. 1986b, 39.

207 MÁRTON 1799–1800. – Görög könyvjegyzékén a 435. tétel.

208 SCHEDEL 1842, 224.

209 MIKÓ P. 1986b, 31. – Később a *Bécsi Magyar Újság* (= *Magyar Kurír*) szerkesztője 1827 és 1834 között.

210 NAGY 1977a, 214; NAGY 1977b, 403–438.

211 MIKÓ P. 1983, 616.

212 MIKÓ P. 1982; MIKÓ P. 1984; GÁLDI 1957, 144–194.

213 MIKÓ P. 1983, 620. („Seine Majestät haben laut eines hohen Hofdekretes dem Josef Marton die Erlaubnis, die Ungarische Sprache und Literatur an der hiesigen Universität vorzutragen unter den Bedingungen gnädigst ertheilet, dass er I. auf keinen Gehalt, 2. auch nicht auf den Titel oder die Vorrechte eines ordentlichen Professors Anspruch mache, [...] 3. diejenigen, welche sich ausweisen, dass sie im

Márton József fordította le Napóleon 1809-es kiáltványát magyar nyelvre,²¹⁴ s Görög volt az, aki kiállt pártfogoltja mellett a proklamáció körüli perben.²¹⁵ Kókay György találta meg a nevelőnek azt a császárhoz írott levelét, amelyben, neveket nem említve, Mártont menteni, Batsányi Jánost²¹⁶ pedig vádolni akarta: az egyik rossz fordítás, „mely számos helyesírási és nyelvi hiba mellett sokszor teljesen érthetetlen is [...] a fordító ezt tudatosan csinálta így, mégpedig azért, hogy a »közös haza« iránt érzett szeretetből ezáltal az ellenség célját megghiúsítsa”; a másik pedig „túlzottan terjedelmes és gondos, és már szinte bűnösen pontos” fordítás.²¹⁷ Görög ekkor Ferenc Károly nevelője, több éve a császári udvarban lakott. I. Ferenc teljes bizalmát élvezte, hiszen a császár gyermekének nevelését irányította. Görögnek a levélben megnyilatkozó antibonapartizmusa „nemcsak a helyzetből adódó, szinte kötelező jellegű hűségnyilatkozat lehetett”, hanem egyben őszinte politikai véleményét is kifejezte.²¹⁸ És ne feledjük, pozíciójánál fogva rajta kívül kevesen jöhettek volna szóba, akik Mártonnak védelmet tudnak biztosítani.²¹⁹

Genuss von Stipendii oder der Befreyung von der Bezahlung der Unterrichtsgelder sich befinden, unentgeltlich zu seinen Vorlesungen zu lasse.”)

214 Görög könyveinél a 809., 810. tétel

215 KÓKAY 2000f, 87–92; KOSÁRY 1977, 85–109; SCHUY 1914.

216 A Márton József által kihagyott és az uralkodóra sérelmes részeket Batsányi János fordította, s ugyancsak ő korrigálta az egész kiáltványt, és néhány, a kiáltvány hangját élesítő közbeszúrás is tőle származik. KÓKAY 2000f, 87; KOSÁRY 1977, 85–109. – Batsányi ugyancsak ekkor fejezte be *A viaskodás–Toldalék (Der Kampf–Anbang)* című költeménye befejező részét. KÖVÉR 1982, 72, 33–46.

217 KÓKAY 2000f, 89.

218 Uo., 89.

219 Márton József fordítói munkájáról a kortársak is tudtak, erről tanúskodik Kazinczy Ferencnek Romy Károly Györgyhöz írott levele is: „Midőn 1809 októberében egy Bécsben járt látogatótól először hallott olyasmit, hogy a franciák Márton Józsefet, a bécsi magyar egyetem magyar nyelv- és irodalomtanárát bízták meg a proklamáció fordításával, és hogy Batsányi mint Maret barátja tolmács lett a franciáknál.” *Kazinczy Ferenc levele Romy Károly Györgyhöz*, Széphalom, 1809. október 29. A német nyelvű levélből magyarul idéz: KOSÁRY 1977, 89; Kiadta: KazLev VII. 1896, 37.

Márton József és Kazinczy Ferenc egymásnak írt levelei is mutatják, hogy Göröggel a lap megszűnte után is rendszeres kapcsolatban álltak: Márton, ha csak tehette, felkereste a nevelőként dolgozó barátját. Egy 1817-ben kelt levelében írja, hogy „szeptemberben és októberben több ízben kimentem csak azért Schönbrunnba, hogy azt [t. i. Kazinczy korábbi levelét]²²⁰ a mi szeretett jó hazánkfiának felolvashassam és egy pár kedves órát tölthessek vele: de a sokszori Laxenburgba való járása miatt, melyet az idei kedvező jó szőlőtermő esztendő megsokszorozott, nem leheték együtt C. G. úrral valameddig bé nem jöttek. Csak elértem vele célomat, s több ízben édesdeden megnevettettem, és szívesen megköszöni kedves úr barátomnak különös jóságát”.²²¹

És Márton József volt az, akit a háládatosság, a „32 esztendei szoros esmeretség” ösztönzött arra, hogy megírja patrónusa első életrajzát.²²² Mivel „csak 1801 óta tudja az oda tartozó eseteket”, több adatot nem ismert Görög Demeter életére, családjára és tanulmányaira vonatkozóan, ezért levélben tudakozódott Szilágyi János hajdúhadházi református prédikátornál. Szilágyi a hajdúdorogi görögkatolikus esperes-parochustól, Kerekes Demetertől levélben kért segítséget a hiányzó adatokra vonatkozóan.²²³ Biztosan szeretné tudni, hogy Görög pontosan melyik évben született, jól tudja-e a szülei és testvérei nevét, ki volt gyermekkorában a dorogi parochus, továbbá „igaz-é, hogy a boldogult Görög Demeter úr Dorogról Debrecenbe ment tanulni a grammaticalis classisocát, onnan Ungvárra, Nagyváradra, sat.?”²²⁴ A válasz gyor-

---

220 „Sept. 3-dikán költ igen kedves levelével engemet annyira gyönyörködtetett, hogy én azt soha vissza nem adhatom.” Kazinczynak ez a levele ismeretlen. *KazLev* XXIV. 2013, 206, 614.

221 *Márton József levele Kazinczy Ferencnek*, Bécs, 1817. december 26. Kiad. *KazLev* XXIV. 2013, 206.

222 MÁRTON 1834, [6.]

223 *Szilágyi János levele Kerekes Demeternek*, Hajdúhadház, 1834. szeptember 22. Helye: Nyíregyháza, Görögkatolikus Püspöki Levéltár, 489. 3. doboz 27. Kiadta: UDVARI 1994, 201.

224 Uo.

san megérkezhetett, hiszen a levél 1834. szeptember 22-én kelt, s maga a biográfia is ebben az évben jelent meg.

Márton életrajzában utal arra, hogy pártfogója rendszeresen vezetett egy naplót (?), amit „mindennapi jegyzetei”-nek nevez.²²⁵ Erről pedig nemcsak tudhatott, hanem olvashatta is – ez azonban sajnos ma már nem ismert forrás, s azt sem tudni, hogy Márton hagyatékába került, s úgy veszett el, vagy a kedves Josephin égette el sok más, számára olvashatatlan magyar nyelvű levéllel együtt.

Péteri Takáts József

Péteri Takáts József pártfogoltja, majd szerkesztőtársa is volt Görögnek. Takáts első költeményei leginkább alkalmiak voltak, nyilvánosságra nemigen lépett velük, de „Kisfaludy Sándor és Görög buzdítására mind sűrűbben írogatta a többnyire oktató irányú verseket”.²²⁶ Kerekes Sámuel halála után pedig ő volt az egyik, aki segítette a *Hírmondó* működését.²²⁷ Ismert volt a bécsi magyar irodalmárok között, „sokat forgolódott a nagyok közt, kellemes társalgó volt”.²²⁸ Görög nem késett kimondani, „hogyan Takáts munkássága és szíves előzékenysége megbecsülhetetlen ránézve”.²²⁹ Ez volt az oka annak, véli Takáts Sándor, hogy Kerekes halála után, Görög Takátsot vette maga mellé, s együtt szerkesztették a *Magyar Hírmondót*. 1800 után további munkatársakat keresnek, akik segíthetnék a hírlap munkálatait. Takáts József Légrády Imre udvari ágensnek szóló levelében írja, hogy „Mártonban nincs nagy bizodalom. Révai úr, igaz, mindenképpen megfelelne szép ma-

---

225 MÁRTON 1834, 26.

226 TAKÁTS 1890, 36.

227 SZABÓ 1983, 186.

228 *Jegyzések Légrády Imre udv. ágens munkáskájából...*, i. m. [2.]

229 TAKÁTS 1890, 37.

gyarságával a várakozásnak, de félek, hogy a rendes és fáradtságos munkát ki nem állja. Sok változó viszontagságok által is megtörődött egészsége. Én különben nagyon szeretném.”²³⁰

Sándorffi József

Sándorffi József (1767–1824) személye leginkább az orvostudomány és a színháztörténet köréből ismert. Tanulmányai mellett minden alkalmat fölhasznált arra, „hogy megismerkedjen azokkal a Bécsben élő magyar írókkal, akik a XVIII. század utolsó tizedében legtöbbet tettek a magyar irodalom felvirágzására; ő maga is verseket írt az ottani magyar hírlapokba, a magyar nemzeti nyelvet, öltözetet, hazafiságot magasztalva, s minden sorában a hazafiságot dicsőítve”.²³¹ A „Bihar vármegyei, nemes Sándorffi József úr” tagja volt a Jénai Mineralogika Tudós Társaságnak.²³² 1797-ban végzett orvosként a bécsi egyetemen, amelyről a *Hírmondó* is beszámolt.²³³ A tudósításból azt is megtudjuk, hogy Bécsben „ezen nagyreménységű ifjú orvosdoktor úr” szolgálatát már több „nagytekintetű ház” is kikérte, „melyre nézve reméljük, hogy köztünk fog maradni”.²³⁴

Így is lett, hiszen Kerekes Sámuel halála után, 1801-ben lett a *Hírmondó* egyik szerkesztője; csak két évig dolgozott itt, hiszen a lap hamarosan megszűnt. Részben talán neki mint orvosdoktornak köszönhető, hogy ebben az időszakban több, az orvostudománnyal és a gyógyászattal kapcsolatos tudósítás olvasható a

---

230 *Jegyzések Légrády Imre udv. agens munkáckájából...*, i. m., Takáts József levele Légrády Imrének, Veszprém, március 27. [3.]

231 SZINNYEI XII, 1980, 148. Egyik első költeménye, amelyet Teleki Sámuelné Bethlen Susánna halálára írt, a Magyar Hírmondóban jelent meg: 1797. október 24. 542–544.

232 MH, 1798. augusztus 10. 200.

233 SZÓGI 1994, 59. Nr. 133; MH, 1798. augusztus 10. 200.

234 MH, 1798. augusztus 10. 200.

lapban. Nem volt szokás, hogy a szerkesztők, ha maguk is írtak egy-egy tudósítást, felhívást, akkor azt alá is írják; ugyanakkor Sándorffi neve többször is olvasható egy-egy közlemény végén.²³⁵

Elismerve a hazai művelődésért tett érdemeit, 1802-ben Széchenyi Ferenc őt is megajándékozta könyvtárkatalógusaival.²³⁶ Sándorffi 1804-ben Bihar vármegyébe került, ahol főorvosként praktizált.²³⁷ Nagyváradon az ottani szellemi élet egyik szervezője, s a színházat támogatója volt. 1814-től haláláig, 1824-ig, az összevont debreceni és a nagyváradai színházat is irányította.²³⁸

Kömlei János

Kömlei János²³⁹ (1756–1802) külföldi tanulmányútjáról hazatérve lefordította Rudolph Zacharias Becker egyik legismertebb művét (*Noth- und Hülfsbüchlein für Bauersleute*), amely 1790-ben jelent meg *Szükségben segítő könyv*²⁴⁰ címmel. Kömlei elő akarta segíteni „a harcot a babonák ellen, a paraszt okulását, emelését, s azt, hogy ezáltal »az egész ország annál virágzóbbá s erősebbé legyen«, s bemutassa, mint tud rendbe hozni egy korábban nyomorúságos »Újfalut« a pap, a tanító és a földesúr közös erővel”.²⁴¹ A mű megjelenéséről Görögék is beszámoltak,²⁴² s talán ebben az időben is-

---

235 MH, 1801. szeptember 8. 329–331; 1801. október 13. 517–520; 1801. október 27. 582–584; 1802. február 12. 223–224. 1802. május 25. 734–735; 1802. június 4. 800; 1802. október 19. 519–520; 1803. február 25. 247–248.

236 *Sándorffi József levele Széchenyi Ferencnek*, Bécs, 1802. november 24. Helye: OSZK Kézirattár, Levelestár.

237 *Magyar Orvostörténeti Lexicon, i. m.*, 233.

238 SZÉKELY (főszerk.) 1990, 194, 452.

239 Görög első életrajzírója, Márton József 'István' keresztnéven említi (MÁRTON 1834, 37.), tőle vették át a téves névalakot, például: KÁLLAY 1833, 184; NAGY 1977b, 404; WURZBACH 1859, 244.

240 KÖMLEI 1790. – Görög könyvjegyzékén a 682. tétel.

241 KOSÁRY 1996, 472.

242 HMNT, 1790. június 22. 800.

merték meg a Bécsben tartózkodó fordítót. Kömlei e műve azért is emelhető ki a korszak többi, magyar nyelvre fordított könyve közül, mert „nemcsak a szöveget, de az illusztrációkat is a magyar viszonyokhoz alakíttatta”,²⁴³ „és hogy ez a könyv mentül magyarosabban jelenhessen meg a magyar olvasóknak kezeikben, a kiadó fogta, s ruhát is magyart adatott a német öltözet helyett, az ebben a könyvben szóba jövő emberekre, a rajzolatoknak metszőjével, amint mindenütt ki tetszik, az itten lévő képekből”²⁴⁴ – a könyvhöz J. Gritner készítette az illusztráció jellegű fejléceket.

Egy ideig a pozsonyi *Magyar Hírmondó* munkatársa, később a beregszászi iskola rektora, majd Kászonban, Magyaroron, később ismét Beregszászon s Debrecenben szolgált református lelkész-ként.²⁴⁵ 1800 őszén érkezett újra Bécsbe, s ekkor lett egy igen rövid ideig a hírlap munkatársa, aki „betegeskedése miatt odahagyta a Hírmondót”.²⁴⁶ A laphoz beérkező kéziratok között maradt fenn Kömleinek néhány, eddig ismeretlen kézírata. Az egyik egy máig kiadatlan munkája, *A Földnek új leírása*,²⁴⁷ és ehhez kötve olvasható annak kiadásával összefüggő levele. Ebben többek között arra kéri a kiadókat, hogy a titulusbá a neve mellé ezt méltóztassanak írni: „a Bécsi Magyar Társaságnak tagja”.²⁴⁸

A *Hírmondó* sikereit többek között annak köszönhette, hogy cikkei kezdetben főként a korszak hadi eseményeiről, csatáiról, ismert hadvezéreiről számoltak be, melyek „szabályos – és alighanem hivatalos – haditudósítások”.²⁴⁹ A lap arculata azonban fokozatosan megváltozott, s immár a hazai események, a magyar

---

243 VAYERNE ZIBOLEN 1981, 227.

244 KÖMLEI 1790, VI–VII.

245 SZINNYEI VII. 1980, 38.

246 MH, 1803. március 29. 399; Jegyzések Légrády Imre udv. agens munkácskájából..., i. m., *Takáts József levele Légrády Imrénnek*, Veszprém, március 27. [3.]

247 KÖMLEI 1788. Helye: Kismarton, Esterházy-kastély könyvtára, Zimmer III. Kasten C. Regal I. Jelzet: 9344.

248 Uo. A levélből idéz: ANTAL 2014b, 110.

249 TAXNER-TÓTH 2010, 23.

nyelv és művelődés állt a középpontban. A hírlap az 1790-es évek elejétől meginduló nemzeti kulturális megélnkülés, a nemzeti nyelvi-irodalmi törekvések fontos orgánuma lett. A magyar nyelv és irodalom, valamint a magyar tudományosság előmozdítása érdekében Görögék három jelentős művelődési pályázatot írtak ki: 1789 januárjában egy magyar nyelvű pszichológia,²⁵⁰ ugyanez év szeptemberében egy magyar nyelvtan megírására, majd 1790 márciusában a nyelvi kérdés ügyében.²⁵¹ Az első pályázatra három pályamű érkezett be, amelyek közül Széchényi Ferenc titkárának, Bárány Péternek az írását²⁵² értékelték a legjobbnak. Az eredményhirdetés és az első helyezettnek járó 30 arany átadása egy kis ünnepség keretében történt meg 1791. január 25-én a késő délutáni órákban Görög Demeter lakásán, amelyről természetesen a *Magyar Hírmondó* is beszámolt.²⁵³ Az eseménysorozatot Görög nyitotta meg, s kihirdette a pályázat eredményét; ezután Báróczi Sándor mondott beszédet, végül maga a nyertes, Bárány Péter szólalt fel és köszönte meg a díjat.

A Magyar Tudós Társaság létrejöttében a bécsi Magyar Társaság játszotta az egyik legfontosabb szerepet. Az 1790-es évek elejének patrióta ellenzéki mozgalmához kapcsolódva a lapkiadó-szerkesztő Görög Demeter és Kerekes Sámuel környezetében az ottani magyar kultúrkolónia tagjaiból, írókból, nevelőkből, tanárokból, titkárokból, házitanítókból, orvosokból és az őket támogató patrióta főnemesekből alakult ki az az értelmiségi kör, amely Görög Demeter szerkesztői összefogása nyomán a korszak egyik fontos „központképző társaságának”²⁵⁴ számított. Bessenyei György programjának örököséként a tudományok és a magyar

---

250 ZVARA 2012, 64–74.

251 A pályázatokról lásd: KÓKAY 1970, 350–354; BÍRÓ F. 2010, 56, 63; DEÁK-ZVARA 2012, 22–23; ANTAL 2012, 26–32; DEBRECZENI 2000a, 395.

252 GYÁRFÁS 1990

253 MH, 1791. január 25. 89–95; DEBRECZENI 2000b, 212–214.

254 DEBRECZENI 2009b, 43; KÓKAY 1970, 325–378; DEÁK-ZVARA 2012, 22; ANTAL 2012, 34.

nyelv ügyének kitüntetett figyelmet szenteltek, és a nemzeti nyelvi, irodalmi és politikai törekvések egyesítésére indították meg lapjukat. Bessenyei *Jámbor szándékát* Révai Miklós is az ő segítségükkel tette közzé 1790-ben.²⁵⁵

A korban a bécsi kör tagjain kívül többen szorgalmazták a tudós társaság létrehozását, köztük Aranka György. Görög a hamarosan felállítandó Erdélyi Magyar Nyelvmívelő Társaságra²⁵⁶ utalva írja: „Remélem, a tekintetes úrnak a társaságnak felállításában való igyekezete már eddig is sikerét látta. – Bárcsak ennyihány száz ily nemes lelkű hazának fiai lennének!! Mire nem mehetne nemzetünk csak ennyihány esztendő alatt is? – Hát mi, magyarországiak, mikor követhetjük e ritka példát?”²⁵⁷

A *Magyar Hírmondó* nagy népszerűségét továbbá a rendszeresen megjelentetett kiváló minőségű, művészi illusztrációknak is köszönhette: ezek színezett vagy egyszínű rézmetszetek, amelyek ismert emberek arcképét (Hadik András, Baróti Szabó Dávid, Orczy Lőrinc, Ráday Gedeon, I. Ferenc stb.),²⁵⁸ katonákat (például Ferdinánd főherceg regimentje),²⁵⁹ csataképeket (például Nándorféhevár ostroma),²⁶⁰ térképeket, hadászati eszközöket (ágyúk, tüzérségi világító testek, robbanószerkek, ágyúval masírozó lovas katonák stb.),²⁶¹ különböző ábrákat („A magyar lovasság oszlo-

---

255 BESSENYEI–RÉVAI (kiad.) 1790. – Görög könyvjegyzékén az 570. tétel.

256 DÁVID 2013; ENYEDI 1988; DÁVID–BÍRÓ (sajtó alá rend.) 2007. – Görög Demeter könyvtárában (167. tétel) is megvolt az *Egy erdélyi magyar nyelvmívelő társaság felállításáról való rajzolat* (Kolozsvár, 1791).

257 *Görög Demeter levele Aranka Györgynek*, Bécs, 1791. május 24. OSZK Kézirattára, Quart. Hung. 1994, fol. 150v. Kiadta: ENYEDI 1991, 133.

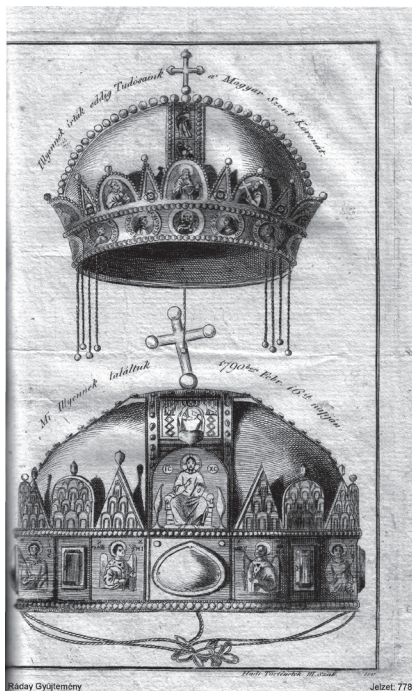
258 HMNT, 1789. július 14; 1790. főcímlap; 1791. főcímlap.

259 HMNT, 1789. július 28. 79–80; 1789. augusztus 14. 126–128; 1789. szeptember 25. 301–304; 1789. november 27. 559–560; 1789. december 4. 590–592; 1791. december 9. (Czetter Sámuel munkái.)

260 HMNT, 1790. szeptember 3.

261 HMNT, 1789. július 28; 1789. augusztus 14; 1789. szeptember 25; 1789. október 30; 1789. november 27. Szemző Piroska szerint a rajzolat igazi Czetter-kép: „csupa élet, mozgás, előtérben vonulnak a lovakkal vontatott ágyúkat kísérő tüzekek, háttérben a mezőbe ágyazott battéria húzódik meg, távolabb látszik egy égő lármafá [...] Czetter

pa”,²⁶² magyar korona stb.),²⁶³ aktuális eseményeket (II. József ravatala, nemzeti viselkedet propagálása, Jean-Pierre Blanchard hőlégballonja, XVI. Lajos kivégzése, a guilotine, a telegráf, bikaviadal stb.)²⁶⁴ ábrázoltak – ezek pedig nemcsak a korabeli olvasók érdeklődését keltették fel, de ma is gyönyörködtetnek.²⁶⁵ Ahogy a kortársak, úgy Görögék is tudatosan keresték és meg is találták a kapcsolatot olvasóikkal. Szemző Piroska elemző tanulmányában így ír a lap illusztrációiról, és sikerének okáról: „A hírközlő kép tudósít és szórakoztat tartalmával, művészi formájával pedig

*A Szent Korona ábrázolása
a Hadi és Más Nevezetes Történetek
1790. 3. szakasz, november 23-i
számából*

nem tud unalmas sémákkal magyarázni, művész, még a tárgyas ábrázolásba is lelket lel.” Szemző 1954, 117.

- 262 HMNT, 1789. október 16. 381. Az illusztráció készítője ismeretlen, a szignatúra helyén annyi áll, hogy „A hazai szeretet készítette”. Azon képek közé sorolható, melynek „valamennyi folyóiratunk dicséretét zengte és a kor legismertebb magyar írói ihletet merítettek belőle”, így többek között Fazekas Mihály, Baróti Szabó Dávid, Virág Benedek. Vö. SZEMZŐ 1954, 121, 123.
- 263 HMNT, 1790. november 23. 648. Szemző Piroska szerint Berkeny János metszette. Vö. SZEMZŐ 1954, 128.
- 264 HMNT, 1790. május 21. 656; 1790. június 8. 727; 1791. augusztus 13. 161. (Blanchard találmányáról 16-szor tudósítottak!); MH, 1793. február 8. 184–187; 1794. február 28. 287–288; 1794. szeptember 16. 376; 1794. december 29. 852–855.
- 265 SZEMZŐ 1954, 108.

hangulatot kelt. Ügyelnek a kép elhelyezésére, mert ez a hírközlő kép sokszor propagandaeszköz is. A képet aláírják és szigorúan vigyáznak arra, hogy az aláírások valóban megmagyarázzák a képet, ne fecsegjenek feleslegesen: ha kell, számokkal is eligazítják az olvasót, hogy az ábrázoltak megtalálhatóságát elősegítsék.”²⁶⁶

Az illusztrált újságok kiadása meglehetősen drága volt, de hosszútávon megérte a befektetést. A szerkesztők erre is gondolva tanították ki saját költségükön a bécsi művészeti akadémián több rézmetszőt is, így Czetter Sámuel,²⁶⁷ Berkeny Jánost²⁶⁸ és Junker Keresztélyt.²⁶⁹ A történelmi térképek szükségességének a felismerése irányította Görögék figyelmét a hadszínterek feltérképezésére, később pedig „Magyarország vármegyéinek kimetszertetésére, hogy azután elkészülhessen a »Magyar Atlás«, az Atlas Hungaricus”.²⁷⁰

A szerkesztők legszívesebben minden héten, minden lapszám-ban megjelentettek volna egy-egy illusztrációt, ez azonban még nekik is túl drága lett volna – „főként a Stempel”, vagyis az újságadó miatt.²⁷¹ Pedig a költségeket szinte egyáltalán nem kímélték

---

266 Uo., 102.

267 Czetter (Tzetter, Zetter) Sámuel (1765–1819): Görög Demeteréktől kapta első megrendeléseit. Ő metszette ki többek között Báróczy Sándor, Dugonics András, Esterházy II. Miklós, József nádor, Kovachich Márton György és Széchényi Ferenc arcképét. Vö. RÓZSA 1953, 97–139; PATAKY 1951, 93–98; ELEK 1985, 78–87; NAGY 1977a, 209–236; VIRÁG 2011, 100, 102–107.

268 Berkeny (Berken) János Sámuel (1765–1822): különösen a térképmetszésben volt tehetséges. Nevezetes munkája „Eszterháza kastélyudvara Esterházy Antal herceg soproni főispáni be-iktatásának ünnepegekor (1791). Görögék mellett Széchényi Ferenc is támogatta bécsi tanulmányait. Vö. SZEMZŐ 1954, 116, 118; PATAKY 1951, 77–80; GALAVICS 2000, 68; NAGY 1977a, 209–236; ANTAL 2015, 195–202.

269 Junker Keresztély (1757–1841): ő is leginkább a térképmetszésben volt tehetséges. Vö. SZEMZŐ 1954, 118; PATAKY 1951, 145; NAGY 1977a, 209–236.

270 SZEMZŐ 1954, 119.

271 HMNT, 1789. november 27. 557. 1789-ben vezették be Ausztriában az egykrajcáros újságadót, aminek a célja az volt, hogy meggátolja az újságok gyors terjedését. Vö. SZEMZŐ 1954, 165, 73. lábjegyzet. – 400 forintba került Junker egy „nagy mappá”-jának metszése, írják Görögék. A 18. század végén egy mérő búza 5–6 forint, egy öl fa 18–20 krajcár, egy hold föld 80–100 forint, egy akó bor 3–10 forint volt. Vö. SZEMZŐ 1954, 115.

lapjuk megjelentetésekor, hiszen azt elsősorban nem üzleti vállalkozásnak tekintették. Megfogadták, „hogy a nyerekedés soha nem fog hív fáradozásunknak célja lenni. [...] Mert ha igazat kell vallanunk, még ez ideig, nemcsak az, hogy éppen fel nem maradt semmi a bévett előpénzből, hanem annak pótolására áldoztatott is fel velünk tulajdon magunkéból is a hazai szeretet”.²⁷² E tulajdonságuk a korban is ismert volt, amit a barát, Révai Miklós is fontosnak tartott megemlíteni versében: „Írtak újságot, de magán haszonra, // Mások is; néked nemesebben érzett // Szíved, a hasznot te nagyobb haszonnal // Visszarepítet.”²⁷³

1803. március 29-én jelent meg a *Magyar Hírmondó* utolsó száma. Révai Miklós szerint több oka is van annak, hogy Görög Demeter „kiesett szép hivatalából”. Ezen vélekedések közül a legérdekesebb az első: „Némelyek azt állítják okul: mivel nem magyar, hanem orosz származatú, aki is elhagyván orosz hitvallását, inkább közelgetett a reformátusokhoz, mint sem a pápistákhoz; mivel tapasztalt dolog, hogy különös hajlandósággal volt mindenkoron azokhoz, amint tennen magad is tapasztaltad. Ezt tehát felvévén, mind a világi, mind pedig a papi renden lévő urak, nem ítélték tanácsosnak lenni, hogy az örökös hercegnek nevelése s oktatása ilyen emberre bízassék.”²⁷⁴

A másik ok az, hogy az Aufklärung hazai terjedésének a „magyar újság” az oka, ezért „a »promoveatur ut amoveatur« elvénél fogva Görögöt megtették nyelvmesternek a trónörökös mellett, csak azért, hogy ezen a réven meg kelljen válnia a szerkesztésétől”.²⁷⁵ Továbbá „nagyon tartottak Görögnek számos correspondiájától, hírétől, esztétől. Hogy tehát jó móddal leüssék lábáról, mézes madzagot húztak keresztül a száján, és a hercegnek nevelésére hitták;

272 HMNT, 1789. november 27. 557–558.

273 RÉVAI 1794.

274 *Révai Miklós levele Paintner Mihályhoz, Pest, 1803. április 10.* Kiadta: RÉCSEY 1897, 231.

275 LATKÓCZY 1898, 752.

de hogy nem volt igaz szándékok, kitetszik abból, hogy el sem kezdhetette oktatását. Most azzal a reménységgel táplálják, hogy a kisebb herceget, aki most négy esztendő, a magyar nyelvre fogja tanítani, de semmi egyéb. De ezzel arra köteleztetett, hogy az *újságírásról* lemondjon; amint is már által adta Detsinek a praenummeránsait. Detsitől nemigen tartanak, nincs is ok reá, mert gyáva ember. De attól tartok, hogy legelső alkalmatossággal – ej, pedig be könnyű azt találni – őkegyelme alól is elhúzzák a gyékényt, és így – sat.”²⁷⁶

Az újság jogutóda a fentebb említett 'Detsi', azaz Decsy Sámuel szerkesztette *Magyar Kurír* lett,²⁷⁷ az előfizetőket a kancellária rendelete értelmében át kellett adni az utódnak.²⁷⁸ Görögék pedig e szavakkal búcsúztak el olvasóiktól: „Akármely fáradtság és költséges volt is közhasznú igyekezetünk, mégis tiszta gyönyörűségünket találtuk mi abban mindenkor, hogy kedves hazánk javát előmozdíthatjuk, s közjóra célzó munkáinkkal kedveskedhetünk érdemes olvasóinknak, kiktől búcsút veszünk mostan különös tisztelettel. – Vége a Magyar Hírmondónak!”²⁷⁹

---

276 Révai Miklós levele Paintner Mibályhoz, Pest, 1803. április 10., Kiadta: RÉCSEY 1897, 232.

277 A lapot 1824 és 1834 között a *Hírmondó* egyik korábbi munkatársa, Márton József szerkesztette.

278 MH, 1803. február 15. 186.

279 MH, 1803. március 29. 398.

A MECÉNÁS

Ahogy Görög Demetert gyermekkorra óta éveken át pártfogolta Bacsinszky András, úgy ő is több tehetséges, tanulni vágyó fiatal, kapcsolatok nélküli, pénztelen író, költő, művészt támogatott. Ez egyrészt azt jelentette, hogy saját orgánumában publikálta az adott szerző költeményét, írását, és saját anyagi lehetőségeit is felhasználva, segítette a terjedelmesebb mű kiadását. Másrészt pedig, ha minderre nem volt lehetősége, akkor másik mecénást szerzett. Bécsben élve, s majd a Hofburg lakójaként befolyásos ismerősökre, barátokra tett szert, s ezen kapcsolatait is használta, ha kellett.

Görög Demeter és hírlapja mecénássága azt is jelentette, hogy szerkesztőtársaival pályázatokat írtak ki,²⁸⁰ folyamatosan beszámoltak a megjelenés előtt álló művekről, az újonnan kiadott könyvekről,²⁸¹ folyóiratokról, hírlapokról, társaságok működéséről: így többek között megjelentették Batsányi János verseit, és tudósítottak a kassai *Magyar Museum*ról, valamint a Kassai Magyar

---

280 A témáról legújabban: ANTAL 2014, 435–439.

281 MH, 1802. november 9. 616. „Sok nagyérdemű hazaftak jelentették a közelebb múlt ország gyűlése alkalmatosságával, hogy igen szeretnék, ha Hírmondónkban olvasnának, micsoda könyvek jönnek ki időről időre magyar, deák s német nyelven a hazában. Kérjük azért hazánk érdemes tudósait, s úgyszintén a könyvnyomtató és könyváros urakat, méltóztassák tudunkra adni, ha valamely új könyv adatik ki, annak egész titulusát, nagyságát és árát, s ha szükséges, a könyvbe befoglaltatott dolgok summját is, hogy azokat érdemes olvasóinkkal közölhessük.”

Társaság működéséről;²⁸² a *Hírmondóban* volt olvasható először Nagy János szanyi plébános több verse (*Erszényházi Pál gyomordi kisasszony, azaz a kávénak és nádméznek drágasága; Felsőges herceg Leopold Sándornak, Magyarország kedves palatinusának halálakor*).²⁸³ Kiadták Pálóczi Horváth Ádám pszichológiáját (Pest, 1792),²⁸⁴ Verseghy Ferenc értekezését a muzsikáról (Bécs, 1791);²⁸⁵ tájékoztattak Benke Mihály Campe filozófiai munkájának fordításáról.²⁸⁶ Péczeli József újonnan elindított *Mindenek Gyűjteményéről* és a Komáromi Társaságról is beszámoltak, valamint a komáromi tudós folyóiratából több cikket át is vettek.²⁸⁷ Mindez, ahogy más esetben is, kölcsönös figyelmesség volt, hiszen Péczeliék is felhívták olvasóik figyelmét a bécsi újságra és szerkesztőinek tevékenységére.

A hírlapszerkesztő az *Auróra* megjelentetését is segítette, ugyanis udvari nevelőként elérte, hogy a királyné támogassa e vállalkozást.²⁸⁸ Őt tekinthetjük az első olyan lapszerkesztőnek, aki a megjelent közleményekért tiszteletdíjat is fizetett. Ez a korban még annyira szokatlan volt, hogy néhányan verset is írtak erről a furcsa szokásról: „Egy-két versemért aranyat jutalomba fizetél // Esküszöm, ezt még más senki se tette velem.”²⁸⁹ Görög és Kerekes hírlapjukban nemcsak a már ismert irodalmárok írásait közölték, hanem az akkor pályakezdő fiatalokét is, így segítve in-

---

282 Batsányi János és Görögék kapcsolatáról lásd: KÓKAY 1983b, 126–136; HMNT, 1789. december 4. 594–595.

283 MH, 1792. július 24. 129–135; MH, 1795. szeptember 1. 303–304.

284 Görög könyvjegyzékén lásd a 546. tételt. – A mű a Görög Demeterék által kiírt pályázatra érkezett be. Az első díjat ugyan Bárány Péter műve nyerte el, de mivel nem vállalta annak átírását, helyette Horváthét adták ki. Vö. DEÁK–ZVARA 2012, 24.

285 Görög könyveinél lásd a 846. tételt.

286 CAMPE 1789. Kézirat. Helye: Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer III. Kasten C. Regal 2. Jelzet: 9346. – HMNT, 1790. március 2. 276: „A pesti első esztendő nevendék papok útmutatójok, T. Beke[!] úr, *Campének a lélekről való tanítását* (Seelenlehre) fordítja magyarra.”

287 KÓKAY 2000e, 152.

288 MOLNÁR 1975, 71; HORVÁTH 1955, 30.

289 KÓKAY 2000d, 181.

dulásukat. Így tettek Fazekas Mihály és Csokonai Vitéz Mihály esetében is.²⁹⁰

A Magyar Minerva három kötetének²⁹¹ megjelenése után Festic György megvonta támogatását a sorozattól. Péteri Takáts József a gróffal való szakítása után mindenképpen folytatni akarta a munkát. Helyzetéről, terveiről Aranka Györgynek (1799) és Földi Jánosnak is beszámolt.²⁹² Az utóbbinak írt leveléből világosan kiderül, hogy Görög a Minervának a szerkesztésében és megjelenetésében is részt vett: a gróf szándékának „okát fel nem érhetvén, több ízben egész illendőséggel és fontossággal kértem, hogy ezen hazafiúi hasznos igyekezetet ne hagyja kihalni. De semmire nem mehettem. Fájt szívemnek ezen álhatatlanság, annyival is inkább, mert a reám bízott hivatal szerint több tudósokat buzdítottam munkáiknak beküldésére. Ilyen környülállásokban lévén, közlöttem a dolgot Görög Demeter kedves barátommal – szíveinkben hordozván a tudományokat és a hazai nyelvet – arra határoztuk magunkat, hogy a Minervát továbbra is akarjuk folytatni, legalább is két kötetet adván ki esztendőnként.”²⁹³

Csokonai Vitéz Mihály

Csokonai Görög Demeterrel és Kerekes Sámuellel már az 1793-as évek eleje óta kapcsolatban állt, ekkor jelentették meg a *Broughton religiói lexikonára* című versét, tudósítását tervezett műveiről, s a *Diétai Magyar Műzsa* utáni elképzeléseiről.²⁹⁴

1800-ban, Kerekes Sámuel halála után szerkesztőtársat kerestek a *Hírmondónál*. Csokonai a megüresedett állásról abból a fel-

---

290 KÓKAY 1983c, 208.

291 Görög könyvjegyzékén a 417. tétel

292 A leveleket idézi: CSÉBY 2013, 167–170.

293 Uo., 168. A levelet kiadta: SZILÁGYI F. 1998b, 100–101; idézi: VIRÁG 2011, 98.

294 CSOKONAI 1999, 607.

hívó levélből értesült, amelyet Görög Demeter és Márton József fogalmazott meg, s az országban több helyre is elküldtek – egyet Benedek Mihály debreceni református lelkésznek.²⁹⁵ Költőnk is jelentkezett, amire többen is ajánlották.²⁹⁶ Görög Demeternek „az előadott conditiókra nézve” megírta, hogy „a deák, olasz, francia és német nyelveket értem, a geographia és historico-politica tudományok egyedül való foglalatosságaim, hazámat mind a könyvekből, mind, sőt respective 6 esztendeig való utazásimból kívántam megismerni”.²⁹⁷ Mivel 1801 tavaszáig nem kapott választ, ezért Márton Józseftől²⁹⁸ érdeklődött afelől, hogy „vette-e arra vagy nem?”.²⁹⁹ Csokonai a Kerekes Sámuel elhunytakor írt alkalmi költeményének címét (*Kerekes halálára*) nem véletlenül írta át *Görög úrhozra*,³⁰⁰ amely így inkább egy „udvarló vers”-nek tekinthető – de ez sem segített, mert végül is nem alkalmazták. Ha újságírói munkálataira nem is tartottak igényt, írásait azonban szívesen közölték lapjukban,³⁰¹ hiszen fordításaival maguk a szerkesztők is igen elégedettek voltak: „(...a fordítással megelégedett Görög úr, de meg is lehetett.) Azonban csakugyan azt mondta, hogy originálisnak sokkal jobb a te eszed barátom!”³⁰² A Márton

---

295 Lelőhelye: Tiszántúli Református Egyházkerület Levéltára, I.27.a.1; Kiadta: CSOKONAI 1999, 607–608; lásd még: RÉVÉSZ 1877, 237–238; VARGHA 1960, 561; MOLNÁR 1975, 72.

296 Rozgonyi József és Kövy Sándor is bátorította, hogy jelentkezzen a megüresedett szerkesztői állásra.

297 *Csokonai Vitéz Mihály levele Márton Józsefnek*, Debrecen, 1801. május 19. Kiadta: CSOKONAI 1999, 129–130.

298 Csokonai és Márton Debrecenben iskolatársak voltak. A Csokonai műveket teljességre törekedve először Márton adta ki Bécsben. MIKÓ P. 1986b, 140–158. Görög könyvjegyzékén a 120. tétel.

299 MIKÓ P. 1986b, 129.

300 CSOKONAI 2002, 60, 460–461.

301 CSOKONAI 1999, 175, 228, 264.

302 Uo., 228.

Józseffel való levelezéséből is tudjuk, hogy mely verseket fordította le a *Hírmondó* szerkesztőinek kérésére, így például egy „excellens dallot”.³⁰³

Kazinczy Ferenc

Kazinczy Ferenc Görögékkal is rendszeres kapcsolatban állt: leveleztek, s ha Bécsben járt, nemigen mulasztotta el a találkozást velük.³⁰⁴ A hírlapszerkesztők nagymértékben segítették irodalmi működését, sokat tettek műveinek megismertetéséért, hiszen lapjuk közel másfél ezer olvasóhoz jutott el.³⁰⁵ (Batsányival való

---

303 VARGHA 1960, 565: ez „*A szabadságfáboz. Schweitzer nóta*”, melynek megjelenését a cenzúra nem engedélyezte.

304 *Görög Demeter levele Aranka Györgynek*, Bécs, 1791. május 24. OSZK Kézirattár, Levelestár; *Kazinczy Ferenc levele Aranka Györgynek*, Kassa, 1789. december 20. Kiadta: KazLev I. 1890, 518; BENDA 1952b, 368.

305 Pl. HMNT, 1791. március 4. 278: „A magyar irodalom gyarapodását, s a tudományoknak azon lehető virágzásokat tárgyzó szíves törekedései Kazintzy Ferenc úrnak eddig is esmértesek a hazában, most pedig újabb jelenségeit közölhetjük azoknak. Nemrégiben következendő című munkát bocsátott az említett úr világ eleibe: Júlia levelei Ovidiushoz. Németből szabad fordítás, Kassán Ellinger Jánosnál. A fordítója ezen könyvnek tanácsos Aranka György úr. – Pozsonyban Véber úrnál jönnek ki: Helikoni Virágok, 1791-dik esztendőre, szerzette Kazintzy Ferenc. – Sajtó alatt van Kazintzy úrtól Klopstock Messziásának 10 első éneke is, melynek eleibe ama híres berlini metsző, Chodovický Dániel, azt metszi ki a 7-dik énekből, mint beszél Mária Partia a Pilátus feleségével. A kép kicsin lesz, mégis 60 forintot kíván munkájáért a metsző. Két forinttal lehet előre fizetni az említett nagybecsű munkára. – Örömmel letesszük érette azon kevés summát mi is; és ha tetszeni fog másoknak is nálunk letenni: szolgálatunkat szívesen ajánljuk. – Magyar köntösbe öltöztetett Kazintzy úr által továbbá: a Vieland Diogenese, melyben minden órán meg is jelenhet a világ előtt. Ez egy oly munka, melyben a legjózanabb filozófiaigéző kedvességű formában jelenik meg. Szinte készen vannak a már sokszor nevezett érdemes hazafinál Geszner Salamonnak minden munkái is; úgy nemkülönben II. Fridrik prusszus királynak antimachiavellje, melyhez toldalékul járul, arról való elmélkedése a fels. szerzőnek: miként kellésék törvényeket hozni, vagy a régiebbeket eltörölni? Az antimachiavell együtt maga Machiavell is megjelent, úgy amint a franciában, nem mint a németben vagon.”

konfliktusáról és a *Magyar Museum*mal való szakításáról elegánsan hallgattak, 1790. március 2-án csak egyszerűen bejelentették, hogy „Kazintzi úr, Hamlet fordításán kívül, egy új magyar munkán is dolgozik, melyet nemsokára *Orfeus* név alatt világ eleibe szándékozik bocsátani”.³⁰⁶) Kazinczy rendszeresen elküldte saját műveit a szerkesztőknek, hogy tájékoztassa mind őket, mind az olvasókat azok megjelenéséről – készülő munkáira pedig náluk is elő lehetett fizetni.³⁰⁷ Egyik levelében, amelyet Görögék szintén megjelentettek, azt kéri, hogy a szerkesztők segítsenek neki: fordíttassák le valakivel Rousseau-nak az *Emberek hasonlatosságáról* írt munkáját, mert egyéb irodalmi elfoglaltságai miatt erre neki nincs ideje.³⁰⁸

Kazinczy Bécsben rendszeresen bejárt Artaria műkereskedésébe, ahol visszaemlékezése szerint egy beszélgetésük alkalmával az üzletvezető felajánlotta neki, hogy mindig szívesen látja akkor is, ha nem vásárol semmit. Mindehhez Görög kapcsolatai is hozzájárultak: „Udvari tanácsos Görög úr még inkább megnyeré nékem hajlandóságát, s ennek köszönhetém, hogy néhány kötet festői utazásokat végigforgathaték itt.”³⁰⁹

Kis János

Kis János, a későbbi evangélikus püspök, a soproni líceumban 1790. március 20-án „magyarul tanuló társaság” néven egyesületet alapított.³¹⁰ A Soproni Magyar Társaság tevékenységének híre hamar eljutott Bécsbe, Görög Demeterék környezetébe is, akik kezdettől fogta segítették működésüket. Olvasóikat így tudósítot-

---

306 HMNT, 1790. március 2. 274.

307 KÓKAY 1983f, 121.

308 HMNT, 1790. március 30. 415; *Kazinczy Ferenc levele a Hadi és Más Nevezetes Történetek szerkesztőségének*, Kassa, 1790. március 8. Kiad. KazLev II. 1891. 45, 554.

309 KAZINCZY 2009, 526.

310 DEÁK-ZVARA 2012, 20.

ták: „A soproni tanulók közül egy kis társaság állott össze oly nemes szándékból, hogy magát nemzeti nyelvében, egyesített erővel annál előmenetelesebben gyakorolhassa. Hogy mi ezen dicséretre méltó igyekezetet, tőlünk kitelhetőképpen előmozdíthassuk, kívántunk hazafiúi kötelességünkhöz képest az említett kis társaságnak néhány szép magyar könyvecskékkel, s munkánknak első szakaszával kedveskedni; s egyszersmind megkértük, hogy bennünket jeles foglalatosságaikról tudósítani ne terheltesen.”³¹¹

A soproni líceum professzora, Raics Péter mutatta be a tanulók munkálkodása iránt érdeklődő Széchényi Ferencnek a tehetséges Kis János egy éppen akkor elkészült fordítását. A gróf titkára, Bárány Péter elkérte a *Herkules választása* című versezetét, s felolvasta azt az éppen Cenkre utazó grófnak.³¹² A mű fordításának költségeit Széchényi, a kiadás ügyét pedig Görög Demeter intézte (Bécs, 1791).³¹³ A két hazafi megvásárolta a példányokat, és a hazai latin iskolák igazgatóival a tanulók ösztönzésére kiosztották. A könyv árát Széchényi az ifjú teológushallgatónak utalta, aki ebből a pénzből fedezte göttingeni, majd jénai tanulmányait.³¹⁴

---

311 HMNT, 1790. június 3. 705–708.

312 DEÁK–ZVARA 2012, 20.

313 Görög könyveinél lásd a 838. tételt.

314 BERZSENYI–KIS 1985, 845, 875.

A „MAGYAR ÁTLÁS”

Görög Demeter, Kerekes Sámuel és Márton József nevéhez kötjük a *Magyar Átlás* létrejöttét, amely „Magyarország vármegegyeit 62 hiteles, rézbe metszett, pontos, művészi szépségű táblán mutatja be”.³¹⁵ A kiadók érdemét nagymértékben növeli az, hogy „mind Görög, mind két munkatársa pedagógus és zornalista, nem térképtervező és rajzoló, nem mérnök vagy földmérő volt”.³¹⁶ Nagy Júlia megfogalmazása szerint ez esetben nem egyszerűen csak térképkiadásról, „hanem saját ötlettől a végső kivitelig úttörő, kezdeményező munka végzéséről” beszélhetünk.³¹⁷

Görög szándéka a földrajztudomány művelése és fejlesztése, s a térképészet magasabb fokra emelése volt – ennek érdekében készítettett világ-, föld-, hadi, ország- és megyetérképeket.³¹⁸ „*Magyar névírású* térképeket szerkesztett”:³¹⁹ nemcsak a magyarázatok, hanem a térképek maguk is magyar nyelvűek voltak, így a térképi feliratok is (a helynevek, a természeti nevek, a földrajzi fogalmak). Mindezekben szerkesztőtársai nagy segítségére voltak: mindhárman több nyelven beszéltek, anyanyelvüket pedig magas szinten művelték, hiszen nyelvtanárok voltak: Kerekes a Dobozy családnál, majd a Theresianumban tanított, Márton pedig több

---

315 MIKÓ P. 1986b, 42–43.

316 NAGY 1977a, 211; NAGY 1977b, 403–404.

317 NAGY 1977a, 211.

318 NAGY 1977a, 214; e térképekről és az illusztrációkról: SZEMZŐ 1954, 119–121, 153–155.

319 NAGY 1977a, 214.

magyar–német szótár és nyelvtan készítője, s a bécsi egyetem magyar nyelv és irodalom tanára volt.

Görög Demeter az *Átlás* kiadásával közel húsz évig foglalkozott, ideértve az előkészítő munkálatokat is. A mappák megjelenítésének gondolata az 1780-as években fogalmazódott meg benne, akkor, amikor neveltjével, Kollonich Lászlóval beutazták Magyarország tizenöt vármegyéjét.³²⁰ 1789-ben a *Hadi és Más Nevezet Történetek* elindításakor a szerkesztőknek már határozott célja volt: „magyar nyelven adni ki a térképeket, magyar művészek, magyar rézmetszők munkáját örökíteni meg [...] magyar ifjakat képezni ki Bécsben”.³²¹ Óriási energiát és pénzt fektettek vállalkozásukba: kiterjedt levelezést folytattak, munkatársakat és mecénásokat kerestek, s éveken át gyűjtötték az adatokat, melyek nagy részének személyesen jártak utána. Minden térképet hozzáértő személyekkel ellenőriztettek, olyanokkal, akikről joggal feltételezték, hogy alaposan ismerik a szóban forgó vidéket, így elsősorban a vármegyei mérnökökkel; a rajzok csak ezután mehettek a nyomdába.³²² A szerkesztők a vármegyék tábláit ingyenes mellékletként minden előfizetőjüknek megküldték, vagy akik külön akarták megvásárolni, 20 krajcárért hozzájuthattak.³²³ A külön-külön megjelent vármegye-mappákból pedig végül összeállt a nagy mű, a *Magyar Átlás*.³²⁴

Görög Demeter a mappák kiadására egy térképészeti intézetet rendezett be Bécsben, az Esterházy hercegi palotában (Wallnerstraße 4.) lévő lakásán. Ez az institutum akkor is itt működhetett, amikor Görög már nem volt Pál Antal nevelője;³²⁵ erre maga Esterházy Miklós adott engedélyt, hiszen egy ilyen jellegű vállal-

---

320 SZEMZŐ 1954, 153; NAGY 1977b, 403.

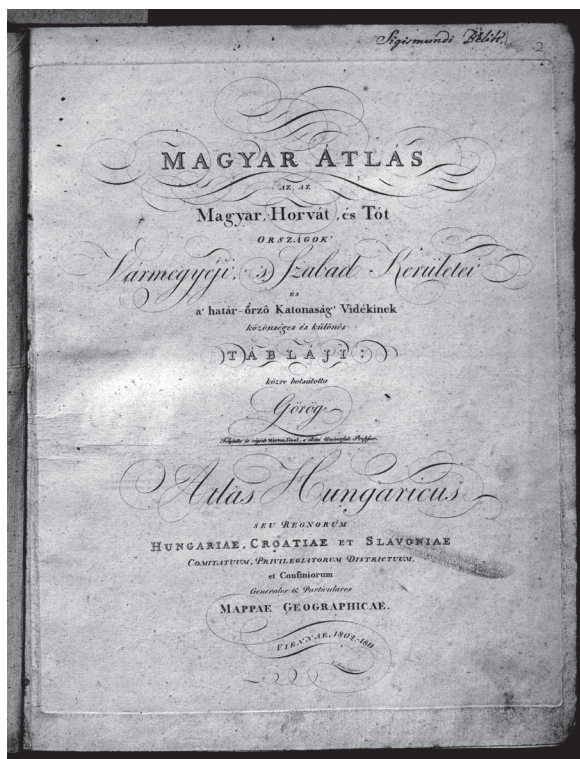
321 NAGY 1977a, 213.

322 MIKÓ P. 1986b, 42–43.

323 SZEMZŐ 1954, 153.

324 Görög könyveinél lásd a 836 (1. kiad.), 791 (2. kiad.) tételeket. Az *Átlás* kiadásairól: NAGY 1977b, 425–427.

325 MÁRTON 1834, 25; NAGY 1977b, 408.

A Magyar Átlás (Bécs, 1802–1811) címlapja

kozást ő maga is messzemenően támogató. E gesztusa is méltó bizonyítéka a magyar művelődés pártolásának,³²⁶ továbbá az, hogy Görög könyveinek³²⁷ egy részén kívül térképgyűjteményét is megvásárolta. 1831-ben készült az a jegyzék,³²⁸ amely Esterhá-

326 SZILÁGYI A. 2000, 78–79; SZILÁGYI A. 2009a, 97–98; SZILÁGYI A. 2009b, 266; ZVARA 2014, 374–381.

327 ZVARA 2014, 378–381.

328 *Verzeichnis der in der Hochfürstlich Eszterbázischen Bibliothek befindlichen Landkarten.* MNL OL P 112 Esterházy családi levéltár, 2151. cs.

Tolna vármegye térképe a Magyar Atlászból

zy mappáit írja össze, melyek részben az institutumban készültek, ott használták azokat, tehát joggal állítható, hogy több darab is Görögének mondható.³²⁹

Maguk a kiadók a bécsi akadémián több fiatal magyart is saját költségen taníttattak ki (például Czetter Sámuel, Berkeny János, Junker Keresztély, bikfalvi Falka Sámuel), akik részt vettek a mappák, valamint a *Hírmondó* egyéb illusztrációi egy részének

329 NAGY 1977b, 415.

elkészítésében is.³³⁰ A munkálatokban még további több neves rajzoló, szerkesztő, rézmetsző, megyei mérnök és csillagász³³¹ közreműködött, személyük a legtöbb esetben azonosítható, hiszen az a mappákon is fel van tüntetve.³³²

Görög Demeter alaposágát és minden részletre kiterjedő figyelmét hüen tükrözi Jordánszky Elekkel (1765–1840)³³³ folytatott levelezése. A plébános Esztergom vármegye mappájának elkészítésében volt igen nagy segítségére, számtalan adatot segített tisztázni. Görög többek között a következőket kérdezi egy 1804-ben írott levelében: „Köbölkúton, alól a tó partján, a töltés végén van egy kis négyszegletű jel, mit jelent az ott? Talám vámházat? Ez a nagy tó mindenütt tiszta vízből áll-é, vagy náddal s kákával, sással bé van növe? Ha tó, másképpen kell azt a mappán metszeni, ha mocsár, azt is másképpen. [...] Melyik helyet hívják Szamár

---

330 NAGY 1977b, 412–413. – HMNT, 1789. november 10. 487: „Vagynak itt kívülötte [Bikfalvi Kóré Zsigmond], más derék magyar ifjak is, akik a festő Akadémiát haszonnal járják, és akiből a haza idővel nagy mestereket várhat, főképpen, ha gyámolaik volnának.”

331 Egyikük Hell Miksa (1720–1790) császári és királyi udvari csillagász, a bécsi egyetemi csillagvizsgáló nagy hírű magyar igazgatója; a másik jeles csillagász, aki segítette Görögék munkáját, Bogdanich Imre Dániel (1762–1802), a pesti egyetem várbeli csillagdájának oktatója volt. Görög és a csillagászok kapcsolatáról lásd: Bartha 1978, 117–118. – Görögék lapjukban is megemlíti kapcsolatukat: HMNT, 1791. június 17. 766: „Közlötte velünk tudós munkáit, ama nagy nevezetű hazánkfia cs. és kir. égvizsgáló tiszt. *Hell* úr is, melyeknek sok hasznát vettük.” MH, 1792. április 17. 533: Hell Miksa halála után (1792. április 14.) emlékeztek meg tevékenységéről, segítségéről: „Mely igen örült, midőn Magyarországnak közönséges és különös mapáit mutattuk néki anyai nyelvünkön! Hasznos tanácsadásival s utasításival sokat segített bennünket; s mi valóban mondhatjuk, hogy igen sokat veszítettünk benne.” Hell emlékére Michael Denis írt verset, melyet Rájnis József fordított magyarra. MH, 1792. május 1. 613–614.

332 Az ismert és azonosított személyek neveit lásd: NAGY 1977b, 407–415. (*Az institutumban folyó munka című fejezet*), valamint 437–438. (Függelék II: *Magyei térképek készítése az atlasz sorrendjében*: a táblázatban az egyes térképeknél szerepel a mérnök, a redukáló mérnök és a metsző neve is.)

333 Jordánszky ekkor az esztergomi Szőgyénben volt plébános, majd esztergomi kánok, tinnini püspök.

hegyének?³³⁴ Görög Esztergom térképét Jordánszkyknak szeretne volna dedikálni, amitől azonban ő elhatárolódott. Megköszönte a megtiszteltetést, de teljesen méltatlannak tartotta magát erre: „az én méltatlan nevémmel meg ne alacsonyítsa dicsőséges igyekezetét, és a vármegye mappáját³³⁵ – a közös megegyezés értelmében a dedikáció az akkor nemrég elhunyt érseknek, Batthyány Józsefnek (1727–1799) szól.

1800-ban Kerekes Sámuel meghalt, így Görög egy rövid időre egyedül maradt a térképek kiadásának ezernyi gondjával. A munkálatokhoz azonban hamarosan méltó társat talált Márton József személyében, aki párhuzamosan a *Hírmondót* is szerkesztette. Márton 1808-tól intézte a további kiadási munkálatokat,³³⁶ s habár az 1811-ben megjelent *Repertórium*, azaz a *Magyar Átlás* részletes tartalomjegyzékének összeállítását még Görög kezdte el, a munkálatok nagy része már Mártonnak jutott.³³⁷ Továbbá az ő érdeme, véli Nagy Júlia, hogy évekkel később is lehetett kapni a mappákat: a *Magyar Kurír* szerkesztőjeként (1824–1834) a térképeket kijavíttatta és az elkopás miatt újrametszettette, melyekből minden előfizető negyedévenként egy-egy ajándékpéldányt kapott.³³⁸ Pásztai László szerint azonban nagy biztonsággal kijelenthető, hogy 1811 és 1848 között a lemezekhez senki nem nyúlt hozzá, ugyanis több tucat atlasz és több száz térképlap összehasonlítása után sem talált erre utaló jelet. Pásztai úgy gondolja, hogy az 1839. évi kiadásban változatlanul jelentek meg a térképek, s csak az 1848. évi editio előtt kaparták ki a nyomólemezekről a támogatók nevét.³³⁹

---

334 A levélből hosszabban idéz: MIKÓ P. 1986b, 60–61.

335 Idézi: MIKÓ P. 1986b, 63.

336 MIKÓ P. 1986b, 63; NAGY 1977b, 428.

337 Görög könyveinél lásd a 792 (1. kiad.), és a 793. (2. kiad.) tételeket.

338 NAGY 1977b, 421.

339 Pásztai László szíves közlése, köszönöm a megjegyzéseit.

Széchenyi Ferenc

A térképészeti műhely működtetése, a munkatársak fizetése kezdetben leginkább csak kiadást jelentettek, így egy mappát csak akkor tudtak kiadni, ha pártfogót is találtak hozzá – s ez tette lehetővé, hogy azokat ingyen küldjék el előfizetőiknek (ez egyben egy kiváló előfizető-toborzás is volt). A mecénások egyike nem más, mint a hírlap egyik fő patrónusa, Széchenyi Ferenc (1754–1820).³⁴⁰ A gróf Görögék térképkiadását messzemenően támogatta, s ahogy sok más esetben, most is pénzzel is segítette e nagyszabású vállalkozást.³⁴¹ Somogy vármegye földesura Széchenyi volt, így tőle kérték el a megyetérképet, aminek kézhez juttatásáról Miller Jakab Ferdinánd (1749–1823) gondoskodott. A nemzeti könyvtár őrje Festetics Lászlót (1785–1846) kérte meg, hogy kézbesítse a küldeményt, aki azonban két hónapig elfelejtette azt átadni. A fiatalember hanyagságáról Görög megértően szól: „Nagy sebet ejtettek t.i. az ifjú gróf szívéen, herceg Eszterházy kisasszonynak³⁴² ritka szépsége és sok nemes tulajdonságai.”³⁴³

---

340 Maguk a szerkesztők is megnevezik a grófot: „Magyarország mappáját most dolgoztatjuk, melyről azt ígérhetjük előre, hogy ha talám nem fog is bírni egész tökéletességgel, hozzá fogható ugyan csak nem jött ki még ez ideig. – Hálaadó szívvel dicsekedünk vele, hogy ebbéli foglalatosságunkban, hazánknak nagynevéű s érdemű fiai segítettek bennünket, úgymint: Eszterházy Antal őhercegsége, kancellárius gróf Pálffy Károly és gróf Szétsényi Ferenc őkegyelmessége.” HMNT, 1791. június 17. 767–768.

341 A 600 forintos kölcsönről levelezésük is fennmaradt: *Görög Demeter levele Széchenyi Ferencnek*, Bécs, 1793. május 26., MNL OL P 623 I. kötet, 9. szám, 31. Kiadta: ANTAL 2013a, 486; *Görög Demeter levele Széchenyi Ferencnek*, Bécs, 1794. március 11., MNL OL P 623 I. kötet, 9. szám, 31. Kiadta: ANTAL 2014a, 440.

342 Esterházy Leopoldina (1788–1846): Esterházy II. Miklós leánya. Görög Demeter személyesen is ismerte, hiszen közel hét évet töltött az Esterházy családnál Leopoldina testvérének, Pál Antalnak a nevelőjeként.

343 *Görög Demeter levele Miller Jakab Ferdinándnak*, Bécs, 1805. március 9. OSZK Kézirattár, Quart. Lat. 781. IV. köt. ff. 123. ZVARA 2015b, 54; Görög Demeter régóta

Festetics László nem másba, mint Esterházy Leopoldinába szeretett bele, és sebe begyógyulását egyedül abban látta, ha a hercegisasszonyt feleségül adják neki. „A crisis most van nagy erejében”³⁴⁴ – írta Görög a bibliotékáriusnak.

Festetics György³⁴⁵

A pártfogók közül méltán emelkedik ki a *Hadi Történeteket* a kezdetektől fogva támogató Festetics György (1755–1819):³⁴⁶ „... az a nagylelkű magyar maecenás, ezt [ti. a *Magyar Átlás* kiadását] *merész gondolatnak* szokta nevezni, de amellet Görögöt feltett szándékának végrehajtására nemcsak serkentette, hanem minden mappa kimetszetésének költségét, melyre más pártfogó nem vállalkoznék, magára vállalta.”³⁴⁷ Festetics a *Magyar Átlás* 62 táblája több mint felének a kiadását támogatta,³⁴⁸ s nagyobb részt fia nevelőjén, Péteri Takáts Józsefen keresztül figyelemmel kísérte azok kiadását.³⁴⁹ S hogy milyen óriási összeget jelentett ez, azt Márton József leírásából is tudhatjuk: „1-ször, hogy gróf Feste-

---

személyesen is ismerte Festetics Lászlót, emlékkönyvébe 1796-ban ő és akkori neveltje, Esterházy Pál Antal is írt. STOHL, kézirat.

344 Görög *Demeter levele Miller Jakab Ferdinándnak, i. m.*, ff. 123.

345 A Festetics család több tagjai is nagy térképgyűjtő és -készítető volt, minderről lásd: TÓTH G. 2009, 69–78.

346 HMNT, 1790. március 23. 392: „...új reménységet nyújtott M. G. F**ts Obrift Lieutenant úrnak nemes szívessége, aki, nem elégedvén meg vele, hogy munkánkól mindjárt az első elindítással 4 darabot járatott; közelebb is 40 forintot küldé hozzánk, nemzetünk javára s díszére szentelt igyekezetünknek hathatós felsegállítására: mely szép ajándékot, a jól gondolkodó mecénás úrhoz, s egész úri familiájához való háládatossággal meg teljesedett szívvel fogadott társaságunk.”

347 MÁRTON 1834, 22–23.

348 REISZ 1995, 318.

349 Lásd erre Takátsnak a grófhhoz írt két levelét: 1) 1794. június 14. MNL OL Festetits Levéltár P 279 5 cs. 511. Idézi: CSÉBY 2013, 49; 2) 1798. március 8. MNL OL Festetits Levéltár P 279 Directoriatus regestruma 259. köt. 1798:121. Kiadta: STOHL 2009, 248.

tits György minden egy-egy mappa kimetszésére 150 for. ajánlott, idővel pedig papiros pénzben, ennek becse változván, azon summát mindenkor nevelte, úgy, hogy amit nagylelkű maecenasunk erre áldozott, hatezer forintnál többre ment. 2-szor, hogy Görög a mappák rajzolására s reductiójára több esztendeig tanult jeles inzsinoért és rajzoló bizonyos fizetéssel tartott, sőt 1802-től 1804-ig, három esztendeig két rajzó inzsino, Winter és Agneton, dolgoztak naponként bizonyos órákon, mindenik 600 for. esztendei fizetéssel.”³⁵⁰

A térképészítettők minden egyes térkép aljára ráírták, hogy kinek ajánlják az adott vármegye mappáját. A kiadók ezzel is kifejezték köszönetüket a segítségért – s ez egyben a többi tehető nemes számára is buzdítást jelentett. Ez utóbbira a másik hatékony eszközük az volt, hogy a szerkesztők a *Magyar Hírmondóban* is közzétették az egyes mappa-kiadások támogatójának a nevét:³⁵¹ „A magyarországi vármegyék mappáit örömmel fogadják s becsülik az erdélyi hazafiak, belső megindulással olvassák ezen alól írást is: méltóságos gróf Festetics György őnagyságának, hazafiúi igyekezettel hathatós előmozdítójának ajánlják: Görög és Kerekes.”³⁵²

Lipszky János

Lipszky János (1766–1826) huszárcapitány is tervbe vette, hogy elkészíti Magyarország és társországai általános térképét. Ehhez segítséget kért Görögtől, aki ezen felbuzdulva „készséggel általadta nemcsak a már addig kimetszetett mappákat, hanem a kimetszetésre elkészült, sőt a még nem reducáltatott rajzolatokat is megengedte lemásoltatni”³⁵³ – s hamarosan meg is jelentette saját

---

350 MÁRTON 1834, 23–24.

351 A támogatók neveit lásd: NAGY 1977b, 437–438.

352 MH, 1797. október 17. 509.

353 MÁRTON 1834, 25; NAGY 1977b, 419–420.

atlaszait.³⁵⁴ Görög „méltán csudálkozhatott”, írja Márton, aki szerint a történetek után barátja ennyit írt fel mindennapi jegyzetei közé: „Sic vos non vobis!”³⁵⁵

Az életrajzíró úgy véli, hogy Görög 1808-ban azért hagyta abba az atlasz kiadásának munkálatait, „mert elkedvetlenítette Lipszky etikátlan eljárása, aki lemásolta még kéziratban lévő térképeit, majd ezután 1804–1808 között igen részletes térképet jelentetett meg, amelynek kivitelezése bizonyára éppen olyan volt, mint amilyent a főnevelő szeretett volna készíteni. Görög csalódott, mert azt hitte, hogy Lipszky kisebb formátumú térképet készít csak, és a kiadott műben így saját tervének meghíúsítását látta.”³⁵⁶ Márton József könyve óta a plágiumvádát a szakirodalom is átvette. A huszárcapitány térképeinek monográfusa azonban szükségesnek tartja megjegyezni, hogy „Márton éppen principálisa érdemeit akarta növelni a hasonló célokért küzdő Lipszky teljesítményének kibővítésével, tehát hiba tudósítását »hitelesnek« tekinteni, olyannak, amelyben nem kételkedhetünk”.³⁵⁷

Ha Görög tényleg e csalódása miatt vesztette volna el kedvét, akkor azt már sokkal korábban megteheti, hiszen Lipszky kiadásairól már 1799-ben jelentek meg beszámolók, amelyeket ő is olvashatott. Sokkal nagyobb a valószínűsége annak, véli Reisz T. Csaba, hogy a keserűség az időbeli elsőségnek és talán a térkép jó minőségének szólt, és Görög igazából azt bánta, hogy nem ő adta

---

354 Lipszky Magyarország-térképe három részből áll: 1) 1804–1808 között jelent meg a kilenc (és három kiegészítő) lapos nagy és részletes általános térkép, a *Mappa generalis*; 2) ezt a követte 1808-ban a térkép összes helységének és egyéb feltüntetett elemének a névmutatója, a *Repertorium*; 3) s végül az áttekintő térkép, a *Tabula generalis* 1810-ben került napvilágra. (Görög könyveinél lásd a 400., 401., 806., 807. tételeket.) Vö. REISZ 2002, 219–229.

355 Vergiliusnak tulajdonított fél verssor: DONATUS, *Vita Vergilii*, 17; MÁRTON 1834, 26.

356 REISZ 2002, 53–54; REISZ 1995, 317–332.

357 REISZ 2002, 54; Lipszky térképeiről lásd még újabban: PLIHÁL–REISZ (szerk.) 2001.

ki ezt a munkát.³⁵⁸ Az igazság kedvéért azt azért hozzátehetjük, hogy Lipszky sehol sem emlékezett meg a kapott segítségről, sem Görögéről,³⁵⁹ sem máséről – ez azonban nem jelentette azt, hogy ne értékelte volna nagyra a bécsi institutumban folyó munkát; sőt, éppen ellenkezőleg, hiszen egy 1803-ban kelt levele szerint: „a jelenleg rendelkezésre álló kitűnő forrás, ami sokáig a legjobb marad, elvitathatatlanul Görög egyes megyei térképei Magyarországról.”³⁶⁰ Az sem mellékes körülmény, hogy a huszárkapitány térképkiadását mind az egykori ezredtárs, Festetics György, mind Széchényi Ferenc is segítette.³⁶¹ Lipszky térképeinek minőségét nagyban növeli az, hogy a mappákon az a Karacs Ferenc munkálkodott közel öt évig, aki Görögéknek is dolgozott.³⁶²

Görög Demeternek, Kerekes Sámuelnek és Márton Józsefnek mindent saját maguknak kellett megoldani és megszervezni: a térképek kiadásához szükséges anyagi eszközök előteremtését, a szerkesztéshez és rajzoláshoz szükséges forrásművek összegyűjtését, a megfelelő képességgel rendelkező szakemberek felkutatását és taníttatását, a térképkészítő műhely felszerelését és fenn tartását, valamint a térképkiadással járó milliányi előzetes munka elvégzését.³⁶³ A befektetett hatalmas mennyiségű pénz és energia azonban megtérült, hiszen az *Átlást* sokan szerették és használták: mutatja ezt hat kiadása,³⁶⁴ s az, hogy a 19. század végéig ez volt az egyetlen használatban lévő megyei atlasz.³⁶⁵ A magyar művelődéstörténet szempontjából Görögék térképeinek jelentőségét az adja, hogy ezek a legelső kéziratos, magyar nyelven szerkesztett

---

358 REISZ 2002, 54.

359 Ifj. Bartha Lajos is inkább Lipszky eljárását hibáztatja, de arról nincs szó, véli, „hogya a huszártiszt »kisajátította« Görög Demeter művét!”. BARTHA 1983, 631.

360 NAGY 1977b, 318.

361 REISZ 2002, 101–102.

362 ECSEDI 1912; RÓZSA 2000, 310–314; FOGHTŰY 2000, 94–99.

363 NAGY 1977a, 211; REISZ 2002, 54.

364 NAGY 1977b, 425–427.

365 NAGY 1977b, 434.

térképek, amelyek a hely- és földrajzi neveket magyar nyelven tüntették fel.³⁶⁶ Egyedülállóságukat jelenti az is, hogy Görög udvari kapcsolatainak köszönhetően hozzájutottak az első katonai felmérés anyagaihoz, s ezek adatait is felhasználhatták.³⁶⁷ Tevékenységüket nemzeti misszióknak is nevezhetjük, amely során a széles magyar közönséget szándékoztak „a térkép olvasására és szeretetére, illetve térben gondolkodásra megtanítani”.³⁶⁸

---

366 NAGY 1977b, 433.

367 KLINGHAMMER 1997, 1048–1049. – Ifj. Bartha Lajos szinte biztosnak véli, hogy Görög Hell Miksa segítségével jutott hozzá a bécsi Hadilevéltár magyarországi felvételeihez. BARTHA 1978, 118.

368 REISZ 2002, 51.

A SZŐLŐSGAZDA

Közép-Európa legnagyobb korabeli fajtagyűjteményét a keszthei Georgikonban létesítették, Görög Demeter grinzingi gyűjteménye jelentőségében azonban nemigen maradt el tőle.³⁶⁹ Görög a *Hadi Történetek* és a *Magyar Hírmondó* cikkeiben külön odafigyelt azon termények megismertetésére, amelyeknek hangsúlyos szerepük volt a kereskedelemben – idetartozott a szőlő- és bortermelés. Jó érzékkel felismerte, hogy mind a külkereskedelem, mind a borbehozatal növelése érdekében az országnak jobb minőségű borokra van szüksége.³⁷⁰ A vöslai és melki vörösbor mintájára „szorgalmazta a hazaiaknál jobb étkezési és borszőlő-fajták, de főleg a közkedvelt francia fajták elterjedését hazánkban és a birodalom szőlőtermelő országaiban”.³⁷¹ Ezen elképzeléséről egy tervezetet is készített Ferenc császárnak, aki elfogadta és támogatta annak megvalósítását. Ezután Görög kérésére kezdték el begyűjteni idegen országok nemes szőlőfajtáit. A begyűjtött szőlőfajtákat a „Paradicsomkertben” és Schönbrunnban (azaz a bécsi bástyákon) helyezték el és szaporították. A munkálatok közben azonban felújították a bástyákat, a Paradicsomkertet pedig megszüntették. A gyűjteményt a császár Görögnek adományozta.

Grinzingben lévő birtokának pontos elhelyezkedését is ismerjük Pettenkoffer Sándor magyar királyi gazdasági főtanácsos írásából: „A Ceciushegy (Kahlenberg) Bécstől északra Klosterneu-

---

369 CSOMA 1995, 67–84, 94–95.

370 CSOMA 1995, 97.

371 CSOMA 1995, 97.

burg, illetve Weidling alatt van. Két csúcsának egyike közvetlen a Duna jobbpartján emelkedik meredeken, ez a 425 m magas Leopold-hegy. Az ettől nyugatra eső 483 m magas hegynek déli lejtője az a hely, ahol Görög Demeter szőleje volt. Szőlejének felső végén volt nyári lakóháza és szabad udvara, egy régi toronnyal. A hegy tetején volt a II. József császár által eltörölt kamaldolü[!] szerzetesrend monostora. A szőlőtől kelet felé Grintzing és Nussdorf községek.”³⁷²

Az egykori nevelő gyűjteménye nem lett az enyészeté, neves szakemberekhez került: először az osztrák J. Burgerhez, később Mayerffy Ferenc Vecsés és Sashegy alatt létrehozott szőlőjébe, majd Scham Ferenc, végül pedig Entz Ferenc tulajdona lett – s így vált alapjául híres gyűjteménye „a későbbi magyar szőlőfajta kutatásnak”.³⁷³

„AZON SOKFÉLE SZŐLŐFAJOKNAK LAJSTROMA”

1829-ben tette közzé megfigyeléseit szőlészeti munkájában,³⁷⁴ amely két részből áll: az első részben felsorolja a válogatott, asztalra és tartani való szőlőfajokat származási helyeik szerint csoportosítva (magyar, osztrák, spanyol, francia, német, olasz, dalmát, görög fajták); a második részben a bornak való szőlőfajokkal foglalkozik.³⁷⁵ Görög leginkább a magyar, de az európai, az afrikai és a kis-ázsiai szőlőfajtákat is ismerteti, összesen 498-at – ennél azonban majdnem ötször ennyit gyűjtött össze (két és fél ezer fajtát említ).

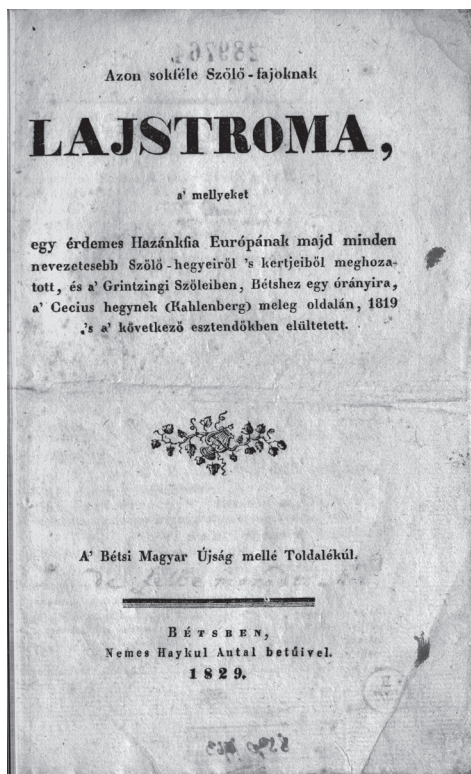
Betegsége akadályozta meg abban, hogy befejezze munkáját, amiről a *Lajstromban* is beszámolt: „Nagyon sajnálja ezen Lajst-

372 PETTENKOFFER 1930, 90.

373 CSOMA 1995, 98.

374 Görög könyveinél a 790. tétel

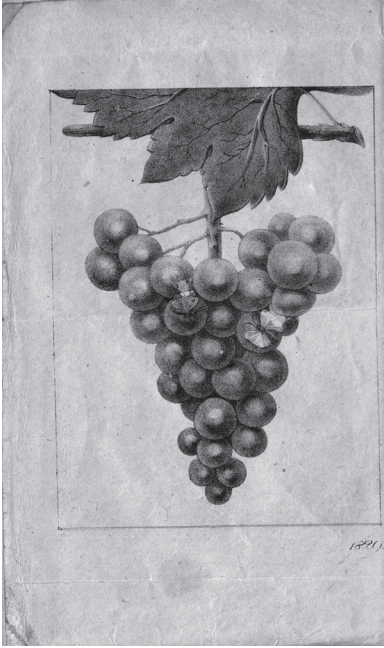
375 PETTENKOFFER 1930, 90. A szőlőlajstrom területi és szám szerinti megoszlásáról: SURÁNYI 1988, 20.

Görög Demeter Azon sokféle szőlőfajoknak lajstroma (Bécs, 1829) című művének címlapja

a külső országi szőlőknek s boroknak még hátralévő lajstromát is. Sietünk tehát a hazában elterjedt nagy hasznú plántának és a gyümölcséből kisajtolt boroknak bővebb megismerésével és azon helységek és hegyeknek az abc rendbe szerént kinyomtatásával, amelyeknek neveikről el vannak nevezve a különbéle borok.”³⁷⁶

376 GÖRÖG 1829, 79.

*Szőlőfürt, rézmetszet
Görög szőlészeti művéből*

*Grinzing látképe, rézmetszet
Görög szőlészeti művéből*

A szőlőfajták összegyűjtése nem egyszerűen költséges vállalkozás volt, hanem rengeteg türelmet és szervezést is igényelt, különösen a távoli országokból, földrészekről érkezők esetében igaz ez. Könyvében ezzel kapcsolatban néhány kalandos történetet is olvashatunk, íme az egyik: „Az Astából való szőlőfajokkal rakott 15 ládáinkat már hozta a hajó Siriából és a smyrnai partok felől, mikor véletlenül megtámadták azt a tengeri rablók, s elfogták Februárius vége felé 1817-ben. Nagy bajjal, ha későre is, kiszabadult ugyan a hajó, s vele a szőlőtövek és vessző is, de megrongálva csak Junius felé érkeztek Triestbe, ahol, mivel pestises helyről jöttek, tisztulás végett ismét letartóztatták, úgyhogy csak Julius

közepe után juthattunk hozzájuk. Ami életben maradt, tüstént elültettük, s azóta ápolgattuk.”³⁷⁷

Surányi Béla megfogalmazása szerint Görög *Lajstrom*ának elsődleges érdeme, hogy „betekintést nyerhetünk a magyar szőlőművelés reformkori helyzetébe. Számos művelési, borkészítési eljárás titkára derül fény, melyeknek jó része már hagyománnyá nemesült. A szerző munkája kiadásával segítséget kívánt nyújtani a szőlőművelők hazai táborának, ami egyúttal hazája gyarapodását is szolgálta. Mezőgazdasági nyelvünket sok értékes nyelvészeti adattal is bővítette, számba véve az egyes szőlőfajták elnevezéseit, szinonim változatait, sőt, a borászat sajátos, manapság már kevesek által ismert kifejezéseit.”³⁷⁸ Ugyanakkor mivel a szerző mégsem tekinthető igazi szakembernek, nem tud eligazítást adni a fajták bőségében, az egyes borvidékek bemutatásánál és a fajták megítélésében sok az aránytalanság, valamint logikai következetlenségek is megfigyelhetők. Mindezek ellenére a mű a reformkor szellemében íródott, „s a nemzet gyarapodását hivatott szolgálni”.³⁷⁹

Görög Demeter szőlészeti munkássága nemcsak Magyarországon, hanem birodalomszerte ismert és elismert volt. A császári tanácsos grinzingi gyűjteményéről és ottani tevékenységéről rendszeresen beszámoltak az osztrák szaklapok, s halála után is emlegették a neves gyűjteményt³⁸⁰ – ez utóbbiak egy része Görög

---

377 GÖRÖG 1829, 79.

378 SURÁNYI 1988, 26.

379 SURÁNYI 1988, 26.

380 *Wiener Zeitung*, 1822. Nr. 4. Samstag, den 5. Januar, 15; *Grätzer Zeitung*, 1822. Nr. 3. Samstag, den 5. Jänner, [6]; *Der Wanderer*, 1833. Nr. 128. Mittwoch, den 8. Mai, [2]; *Giornale della Provincia di Bergamo*, 1840. No. 83. Venerdì, 16. Ottobre, [2]; *Grätzer Zeitung*, 1843. Nr. 128. Samstag, den 12. August, 426; *Fremden-Blatt*, 1865. Nr. 217. Dienstag, 8. August, [9]; *Neue Frei Presse*, 1865. Nr. 391. Samstag, den 30. September [1].

egykori birtokának eladását hirdeti, mint „berühmte Weingarten”.³⁸¹ Az *Oekonomische Neuigkeiten und Verhandlungen* hasábjain a neves Franz Ritter von Heintl (1769–1839) szólt elismerően Görög szőlőiről, amelyet „ritka szakértelemmel és szűnni nem akaró buzgalommal hozott létre”.³⁸² Heintl volt az, aki 1817-ben arra biztatta a Habsburg Birodalom szakembereit, hogy létesítsenek fajtaazonosító gyűjteményeket. A cikk megjelenése előtt, 1821-ben Heintl már értékelte Görög fajtagyűjtő tevékenységét. Csoma Zsigmond meglátása szerint ez ösztönözte a tudós hazafit sajátja megalapítására,³⁸³ ami annyira jól sikerült, hogy a szakember tanulmányaiban többször is a jelentősebbek között említette.

Az *Allgemeine deutsche Garten-Zeitung*³⁸⁴ és a brünni Morva-Sziléziai Mezőgazdasági Társaság értesítője is emlegeti Görög szőlőjét³⁸⁵ – ez utóbbi társaság egyébként elismerése jeléül tagjává is választotta.

---

381 *Wiener Zeitung*, 1834. Nr. 212. Montag, den 15. September, 240; 1834. Nr. 216. Freytag, den 19. September, 255; 1834. Nr. 237. Dienstag, den 14. October, 380; 1834. Nr. 239. Donnerstag, den 16. October, 389; 1834. Nr. 240. Freytag, den 17. October, 395; 1834. Nr. 241. Samstag, den 18. October, 400; 1834. Nr. 244. Mittwoch, den 22. October, 417.

382 HEINTL 1822. Nr. 10. Februar, 73–74: „Herr Hofrath von Görög besitzt in seinem Freyhofe zu Grinzing, unweit Wien, eine ausgedehnte und zahlreiche Sammlung von Reben aus den berühmtesten Weingebirgen der österreichischen Monarchie und aus dem Auslande, insbesondere aus Frankreich, Italien und aus den Gegenden vom Rhein, die er mit seltener Sachkenntniß und rastlosen Eifer zusammengebracht hat.”

383 CSOMA 1995, 95–96.

384 *Allgemeine deutsche Garten-Zeitung*, 1825. Nr. 5. 29. Jänner, 37: „Einige pomologische Ansichten: Der k. k. Hofrath Herr von Görög in Wien sammelte gegen 600 Rebenorten aus allen Theilen der österreichischen Monarchie, um selbe zu prüfen und ihre Benennungen festzustellen.

385 *Mittheilungen der k. k. Mährisch-Schlesischen Gesellschaft zur Beförderung des Ackerbaues, der Natur- und Landeskunde in Brünn*, 1821. Nr. 19. November, 149: „Glücklicher war der Ausschluß bei seinen anderweitigen Bewerbungen. Durch die Güte des k. k. Hofraths, H. v. Görög in Wien, erhielt er aus den, unter dessen Direktion stehenden und mit fast allen in- und ausländischen Reben ausgestatteten Weinschulen 45 Sorten ungarischer Weinstöcke, wodurch die auf dem Franzenberge befindliche Sammlung der Reben aus diesem Königreiche die willkommene Ergänzung erhielt.”

Görög Demeter *Lajstrom*ában nemcsak saját tapasztalatait, ismereteit foglalja össze, hanem a külföldi szakirodalmat is idézi: különösen a német, az osztrák és a francia szakírókat ismeri, de a hivatkozott szerzők között van spanyol és angol (ezen szerzők műveit francia vagy német fordításban olvasta), valamint természetesen néhány magyar is. Habár Görög műve csonka maradt, mégis nagy jelentőségű, amellyel megalapozta a magyar nyelvű ampelográfiát.

GÖRÖG DEMETER KÖNYVTÁRA

A KÖNYVTÁRRA VONATKOZÓ FORRÁSOK

Görög Demeter gyűjteményét – térképeket, könyveket és kéziratokat – 1819-ben Esterházy Miklós (1765–1833) vásárolta meg, s 1820-ban került a neves család gyűjteményébe. A vételről kötött szerződés ugyan nem ismert, azonban három ezzel kapcsolatos forrás is létezik. Az első a herceg Kismartonból, 1821. június 12-én keltezett levele,³⁸⁶ amely Görög udvari tanácsos könyveinek és térképeinek eladásáról szól: a vételár 12 ezer forint, s Esterházy félvénykénti részletekben vállalta az összeg kifizetését. 1819. április 1-jétől kezdődött a törlesztés, egy-egy részlet 1500 forint. A levél keletkezésekor (1821) a hercegi pénztár már négy részletet kifizetett, az ötödikre 1821. június 12-én került sor. Az irat meghatározza a többi részlet fizetésének időpontját is: a hatodik 1821. október 1-jén, a hetedik 1822. április 1-jén, s az utolsó 1822. október 1-jén volt esedékes.³⁸⁷

A következő forrásunk egy Nápolyból, 1820. február 9-én írt levél, amelyben a családfő Karner János kancelláriai igazgatótól többek között Görög könyvtárának ügyéről érdeklődik: „...und fragen Sie den von Gall oder vom Hofrath von Görög die Bibliothecae Sachen übernehmen habe, oder werde?”³⁸⁸

---

386 Esterházy Privatstiftung, Archiv, Burg Forchtenstein: 2498/1821.

387 Uo.; A levélből idéz: NAGY 1977b, 415. A részletfizetést említi még: GABRIEL 2001, 126; GABRIEL 2005, 85.

388 Budapest, MNL OL Esterházy családi levéltár, Központi birtokigazgatás vegyes iratai, P 163 Fasc. LII. No. 1214 45–47. fol. – Köszönöm Küntlerné Virág Evának, hogy felhívta figyelmemet erre a levélre.

A harmadik dokumentumunk pedig egy, az Esterházy család levéltári anyagában található könyvjegyzék (*Zurwachs der Bibliothek Anno 1820*).³⁸⁹ A 776 tételes lajstrom közel 1000 kötet leírását tartalmazza: általában megadja a szerző vezetéknevét, a cím egy részét, a kiadás évét, a méretét, továbbá azt is feltünteti, hogyha kéziratról van szó (MS). Ezen adatok alapján viszonylag könnyen azonosíthatóak az egyes tételek, amelyek nagy része ma is megtalálható a kismartoni Esterházy-kastély könyvtárában.

A Magyar Nemzeti Levéltár tájékoztatása szerint a jegyzék egyelőre nem Görög Demeter néven van regisztrálva, hiszen nincs rajta semmilyen név. A hercegi családnak azonban ebben az időszakban ez volt az egyetlen nagyobb könyvbeszerzése. Esterházy Miklós utasítása szerint ugyanis ekkor már a könyveken is takarékoskodtak, s minden nagyobb beszerzéshez a családfő külön engedélye kellett.³⁹⁰

GAÁL GYÖRGY KÖNYVTÁROS

A jelentős nagyságú könyvanyag megvásárlásában valószínűleg Gaál György (1783–1855)³⁹¹ könyvtárosnak is nagy szerepe lehetett. Talán ő hívta fel a herceg figyelmét Görög eladó gyűjteményére, s ismerve magát a tulajdonost, valamint a bibliotéka gazdag tartalmát, támogatta annak megvételét. „A magyar mesevilág első felfedezője” – Toldy Ferenc illetve ezzel a kitüntető kifejezéssel –,³⁹² Gaál, 1804-től 1855-ben bekövetkezett haláláig állt az Esterházyak szolgálatában: előbb Kismartonban, ahol a herceg jószágigazgatója volt, majd miután műveltségével kitűnt, a kismartoni, a pottendorfi és a bécsi gyűjteményekben kapott felada-

---

389 Budapest, MNL OL Esterházy családi levéltár, Központi birtokigazgatás vegyes iratai, P 149 8. d., 166–171. fol.

390 GABRIEL 2001, 85.

391 ZVARA 2015a, 85.

392 TOLDY 1985, 118.

tokat. A család fő „a Central-Directions Kanzley-beli cancellistát” 1809. január 25-én nevezte ki könyvtárőrnek „az inventáriumok és katalógusok kiigazítása céljából”.³⁹³ A Franz Hillmer könyvtárossal való nézeteltérések miatt mindkettőjüket felfüggesztették állásukból, s Gaál a pottendorfi galéria egyik gondnoka lett. Fél évvel később, 1809. augusztus 25-én ismét könyvtári szolgálatba állt: Esterházy a gazdag bibliotéka őrévé, a leltár és katalógus nyilvántartójává nevezte ki.³⁹⁴ Ludwig Wieland 1812-es nyugdíjba vonulása után ismét ő irányította a könyvtárat. 1809-ben azt az utasítást kapta, hogy leltározza az Eszterháznál lévő könyveket, hozza rendbe és készítse elő azokat a Bécsbe szállításhoz. Gaál hivatali ideje alatt több jelentős vásárlás is történt, ezek közül számunkra az 1819. évi volt a legjelentősebb, amikor is Görög Demeter bibliotékáját megvették.³⁹⁵

Gaál György feltehetőleg csak azután ismerte meg Görög Demetert, hogy 1804-ben az Esterházyakhoz került. Görög ekkor már nem volt Esterházy Miklós fiának, Pál Antalnak a gouverneur-je, de továbbra is Bécsben élt József főherceg nevelőjeként, s nem véletlen, hogy a két kiváló irodalmár egymásra talált. A fiatal, ekkor alig húszéves Gaált, ahogy sok más tehetséges ifjút is, neveltjeként pártolta és segítette, s „általa vezetett be új irodalmunk ismeretébe”.³⁹⁶

A KÖNYVTÁR ÁLLOMÁNYA

Görög Demeter könyvtárának nagyságáról csak elképzeléseink lehetnek, hiszen teljes gyűjteményéről nem rendelkezünk összeírással. Az 1820-as jegyzék és Görög szerteágazó tevékenysé-

---

393 MELLER 1915, 66.

394 GABRIEL 2001, 125; GABRIEL 2005, 83.

395 GABRIEL 2001, 126.

396 TOLDY 1985, 122.

ge alapján annyit mindenképpen kijelenthetünk, hogy korának jelentősebb bibliotékáinak egyike volt. Hírlapszerkesztőként, mecénásként és irodalomszervezőként rálátása volt a korabeli bécsi és hazai, frissen megjelent kiadványokra; továbbá lapjának füzeteiből is kiderül, hogy egyrészt mind a hazai írók, költők, mind a könyvkiadók rendszeresen tudósították az új és a még rak-táron lévő kiadványaikról – így pedig minderről „mindkét hazá-ban” az olvasók is tájékozódhattak.

A 18–19. század fordulóján, a 19. század elején keletkezett ér-telmiségi könyvtárak nagysága a néhány száztól a néhány ezerig terjedt,³⁹⁷ ahogy a tudós hazafié is. Ők a nemzeti nyelvű, de eu-rópai színvonalú irodalom megteremtésén fáradoztak, s az euró-pai irodalmi termést is gyűjtötték.³⁹⁸ Görög több kortársának is ismerjük gyűjteményét, így többek között Batsányi Jánosét (669 tétel, 1121 kötet),³⁹⁹ Dugonics Andrásét (142 kötet, 376 mű),⁴⁰⁰ Kazinczy Ferencét,⁴⁰¹ Kazinczy Jánosét (kb. 500 kötet),⁴⁰² Kazay Sámuelét (2203 tétel, közel 2400 kötet),⁴⁰³ Kovachich Márton Györgyét,⁴⁰⁴ Kultsár Istvánét (kb. 4000 kötet),⁴⁰⁵ Márton Józsefét

---

397 MADAS–MONOK 2003, 189.

398 MADAS–MONOK 2003, 189.

399 A könyvjegyzék lelőhelye: OSZK Kézirattár, Fol. Germ. 1318; BERLÁSZ 1981, 355–356; KERTÉSZ 2013, 53–57.

400 GYURIS 1972

401 Kazinczy Ferenc saját maga kétszer adta el könyvtárát: először 1806-ban a Sárospataki Református Kollégiumnak (1748 tétel), majd 1810-ben Jankovich Miklósnak (2611 tétel, 765 db). A harmadik értékesítésre halála után, 1834-ben került sor. CZIFRA 2012, 426–441; KISS E. 2009, 61–68. Kazinczy szétszóródott könyveinek felkutatásával és olvasmányaiival Granasztói Olga foglalkozik, köszönöm neki a tájékoztatást.

402 KURUCZ 2011, 147–164; PÉTERFFY 1979, 151–166.

403 GÁBORJÁNI SZABÓ 2014.

404 A főleg kéziratokat tartalmazó gyűjtemény az Országos Széchényi Könyvtárba került. BERLÁSZ 1981, 408–409.

405 ALAPY 1928; HÍDVÉGI (sajtó alá rend.) 2001, 118–132.

(177 tétel),⁴⁰⁶ Sándor Istvánét (kb. 2500 kötet),⁴⁰⁷ Sinai Miklósét (1700 kötet),⁴⁰⁸ Vitkovits Mihályét (1076 tétel),⁴⁰⁹ Sárközy Istvánét (1022 tétel)⁴¹⁰ vagy Péczeli Józsefét (1437 kötet).⁴¹¹ A pontos darabszámot a legtöbb esetben szinte lehetetlen megmondani, hiszen sokszor vagy csak a jegyzéket – esetleg jegyzékeket – ismerjük, vagy csak a könyvek vannak meg (legrosszabb esetben a proveniencia elvét⁴¹² megtagadva, beleolvastva egy nagyobb gyűjteménybe, ma már szinte azonosíthatatlanul); vagy rendelkezünk jegyzékkel, továbbá a tulajdonos egykori tékájának egyes darabjai is megvannak, s mindehhez jöhetnek még egyéb források: így például possessorbejegyzések, levelezések, olvasmányok. Görög Demeter esetében ez utóbbiról van szó: ismerünk egy könyvjegyzéket, s a könyveinek egy része ma is megvan Kismartonban (ezek döntő része azonosítható az összeírás alapján); olyan könyvekről is tudunk, amelyek nem szerepelnek ugyan a könyvjegyzéken, de ő maga vagy az ajándékozó a kötetbe beleírta a nevét (például Baróti Szabó Dávid, 778. tétel); levelekből is ismerünk olyan adatot, amely könyveire utal (Sándor István levele Révai Miklósnak),⁴¹³ a szőlőfajokról írt művében pedig több magyar, francia és német nyelvű művet részletesen is említ.

Görög könyvtárának esetében figyelembe kell vennünk azokat a kiadványokat is, amelyek a „Magyar Hírmondó íróinak költ-

---

406 *Márton József könyvtárának jegyzéke*, 19. sz. első fele. Budapest, OSZK Kézirattár, Analekta 4020.

407 Családi birtokán, Lukán, valamint Bécsben volt könyvtára. Gyűjteménye egy része a Magyar Tudós Társasághoz (így a mai MTA Könyvtárába, 1154 kötet), egy kisebb rész az Országos Széchényi Könyvtárba, 537 kötet pedig báró Mednyánszky Alajos tékájába került. F. CSANAK 1959, 56–57; POGÁNY 2003, 722, 728–729.

408 TÓTH B. 1981, 73; FEKETE–G. SZABÓ

409 CSEPREGI–BOR 2014

410 BAKONYI 2005

411 BÍRÓ F. 1962, 326–333; PENKE 2000, 183–193; PENKE 2014, 336–352.

412 CSAPODI 1959, 333–344.

413 OSZK Kézirattára, Quart. Lat. 2225. ff. 23. *Literae variarum personarum ad Nicolaum Révai. Ann. 1782–1807.*

ségével” jelentek meg,⁴¹⁴ mint például a Debreceni Grammatika (Bécs, 1795),⁴¹⁵ Verseghy Ferenc *Rövid értekezése a muzsikáról* (Bécs, 1791)⁴¹⁶ vagy *Virág Benedek poétikai munkái* (Pest, 1799);⁴¹⁷ továbbá több mű is szóba jöhet azon több száz kiadvány közül, amelyek megjelenéséről a hírlapszerkesztők tudósítottak. Amikor a könyv a kezükbe került, akkor azt elolvasták, s ha szükségesnek gondolták, röviden ismertették azt; így tettek például a *Magyar Könyvesház* szerzőjének új könyvével is: „Közelebbi leve-lünkben egy új magyar munkáról [Sándor István, Sokféle, Győr, 1791] tettünk vala emlékezetet, mely akkor nem fordult volt még meg előttünk; de már most kezünkben vagyon. Mihelyest kaptuk, mindjárt olvasgatásához kezdettünk. Hasznos, és gyönyörködtető könyvnek találtuk.”⁴¹⁸ Az, hogy az ismertetett kiadványok közül mi került Görög könyvtárába – még ha el is olvasta azt –, igen esetleges, ezért mindenképpen fenntartással kell kezelni ezt a le-hetőséget.

S végül Kismartonban, a 'Schachtel'-ekben lévő, több mint 1000 kisnyomtatványról is szólnunk kell. Ezeknek közel a fele hungarikum, főként magyar és latin nyelvű hazai kiadvány. Meg-jelenési idejüket tekintve illeszkednek ahhoz, amit könyveiről mondhatunk, azaz döntően az 1770–1820 közötti években jelen-tek meg; közülük azonban csak 22 darab található meg az 1820. évi könyvjegyzéken. A műveket és szerzőiket tekintve tulajdon-képpen kiegészítik Görög törzsállományát – ezen tények alapján mondjuk, hogy nagy valószínűséggel a kisnyomtatványok egy je-lentős része egykor a tudós hazafi tulajdonába tartozott. Azt, hogy a kiadványok mikor kerülhettek Esterházy Miklós tulajdonába,

---

414 Ezen kiadványok összegyűjtése kissé esetleges, ezért a mellékletben közölt listánk feltehetően hiányos.

415 406. tétel

416 846. tétel

417 417. tétel

418 HMNT, 1791. november 29. 703–704.

egyelőre nem tudjuk – s egyben nem tartjuk valószínűnek, hogy ezeket a herceg más úton szerezte volna be.

Görög Demeter könyvei idővel beolvadtak a nagy Esterházy-gyűjteménybe, de sajnos a proveniencia elvének figyelembevétele nélkül. Pedig ahogy Csapodi Csaba egykor megfogalmazta, „a régi könyvtárak, ha életük fejlődése megszakadt is, a maguk egészében válnak történelmi emlékké, emlékeivé egy korszak műveltségének. [...] Az egész ebben az esetben is sokkal többet ér, mint a részek összessége, *egy régi könyvtártest sokkal nagyobb forrásérték, mint az eredeti összefüggésükből kiszakított egyes könyvek.*”⁴¹⁹

Térképek

Az Esterházy-gyűjteménybe került Görög-anyag térképeket is tartalmazott; ezek ugyan az említett könyvjegyzéken nem szerepelnek, de természetesen tekinthető, hogy a tudós hazafi nagy számban birtokolhatott mappákat, gondoljunk csak a *Hadi Történetek*, majd *Magyar Hirmondó* mellékleteként megjelent térképekre, a *Magyar Atlasz* tábláira, s az azokhoz felhasznált segédterképekre (ez utóbbiak egy részét le is másoltatta magának). Görög térképanyagára elsősorú forrás az az 1831-ben készült jegyzék,⁴²⁰ amely Esterházy térképeit írja össze: 1380 mappa 422 tételben, ebből magyar vonatkozású: 412 darab mappa 132 tételben. Ez utóbbiak legnagyobb része a bécsi Esterházy-palotában lévő institutumban készült, ott használták azokat, így joggal állítható, hogy több darab is Görögének mondható.⁴²¹ Ezen a jegyzéken ráadásul

---

419 CSAPODI 1959, 340–341.

420 *Verzeichnis der in der Hochfürstlich Eszterbázischen Bibliothek befindlichen Landkarten.* MNL OL P 112 Esterházy családi levéltár, 2151. cs. fol. 1–16.

421 NAGY 1977b, 415.

a legtöbb vármegyének mind a kézzel rajzolt, mind a réznyomott változata megtalálható, például *Comit. Sarosiensis* (303. tétel), illetve *Saroser Comitatus Handz(eichnung)*. (304. tétel).⁴²²

Könyvek

Az 1820-as jegyzéken szereplő tételeket feloldva megbizonyosodhatunk a felől, hogy valóban Görög Demeter könyveiről van szó. Ez a lajstrom lényegében a korabeli magyar irodalom tárháza. Az állomány híven tükrözi Görög szerzteágazó tevékenységét, vagyis azt, hogy a magyar irodalom szervezője, mecénás, nevelő, hírlapszerkesztő, gazdálkodó, szőlőtermelő volt. Éppen ezért jellegét tekintve kifejezett szakkönyvtárról nem beszélhetünk, inkább egy olyan típusú gyűjteményről, amely valahol a szak-, illetve az enciklopédikus gyűjtemény között helyezhető el.

A nyelvi arányokat tekintve döntően magyar nyelvű művekről van szó, emellett, jóval kisebb arányban, vannak még német, francia és latin nyelvű kiadványok is. A megjelenési éveket áttekintve pedig azt mondhatjuk, hogy a könyvek nagy része a századfordulón jelent meg – tehát Görög a művek jelentős hányadához akkor jutott, gyűjteménye akkor növekedett a legnagyobb ütemben, amikor hírlapszerkesztőként tevékenykedett.

Szépirodalom, irodalomtörténet

A gyűjtemény legnagyobb részét az irodalom témaköre teszi ki, szépirodalom és irodalomtudomány egyaránt: versek, regények, fabulák, tündérmesék, színdarabok, életrajzok, verstanok, irodalomtörténetek. Bibliotékájának leginkább erre a részére illik a hungarikum kifejezés: a művek döntő hányada ugyanis magyar

---

422 *Verzeichnis...*, i. m., fol. 12.

nyelvű, eredeti írás vagy fordítás. Az idegen nyelvű könyvek aránya talán ebben a csoportban a legfeltűnőbb; főleg, ha tudjuk, hogy Görög művelt, több nyelven beszélő ember volt – ezért is meglepő, hogy többek között a német, a francia vagy az angol felvilágosodás jeles íróinak irodalmi művei szinte egyáltalán nincsenek a jegyzéken, még magyar fordításban sem. Ez talán azzal magyarázható, hogy az inventárium egy válogatott anyagot mutat.

A könyvjegyzéken lévő kiadványok megjelenési ideje is figyelemre méltó: ezen könyvek nagy része a 18. században jelent meg, döntő többségük pedig a század második felétől az összeírás évéig, 1820-ig: azaz leginkább a felvilágosodás korát ölelik fel. (Az összeíráson a két legrégebbi irodalmi könyv Hieronymus Catanaeus *Panegyricusa*, 1652⁴²³ és Czvittinger Dávid *Specimenje*, 1711.⁴²⁴) Ahogy majd a többi témakörnél is megfigyelhető, irodalmi könyveinek nagy részét is akkor szerezte be, amikor Bécsben hírlet szerkesztőként és azzal párhuzamosan nevelőként is dolgozott. Görög Demeter sok műve azoktól a személyektől származik, akiknek munkáiról szerkesztőként a *Hadi Történetekben*, illetve a *Magyar Hírmondóban* Kerekessel beszámoltak, és akiknek írásait, verseit közölték. Érdeklődését, tájékozottságát a kor vitáiban részben e szak is visszatükrözi; részben, hiszen mint már mondtuk, könyveinek csak egy részét látjuk a jegyzéken.

Az 1770-es években fellépő, s az új nemzedéket képviselő testőrök egyik csoportját Bessenyei György (1747–1811), valamint íróbarátai, Barcsay Ábrahám (1742–1806) és Orczy Lőrinc (1718–1789) alkották. A „bihari remete” csak a *Jámbor szándékkal* (Bécs, 1790)⁴²⁵ és *A holmival* (Bécs, 1779)⁴²⁶ van jelen a könyvlistán – így

---

423 98. tétel

424 121. tétel

425 570. tétel

426 Görög könyvjegyzékének 69. tételénél ez olvasható: „Bessenyei. 799. 8.” Azonban sem Bessenyei Györgynek, sem Bessenyei Sándornak nem jelent meg 1799-ben könyve, ez valószínűleg elírás. A másik lehetséges mű: BESSENYEI György: A hármas vitézek, vagy triumviratus: Voltér szerint. Bétsben, 1779.

a többi, korszakalkotó, értekező prózáit, költeményeit, színműveit nem leljük itt.⁴²⁷ Révai Miklósnak köszönhetően jelentek meg előbb Orczy „költeményes szüleményei” (Pozsony, 1789),⁴²⁸ majd Barcsay és Orczy „költeményes holmi”-jai (Pozsony, 1787).⁴²⁹ Bessenyeivel az 1770-es években több fiatal pálos kapcsolatba került, köztük Kreskay Imre és Ányos Pál (1756–1784).⁴³⁰ Az „érzékenység poétájá”-nak munkái Batsányi János kiadásában láttak napvilágot (Bécs, 1798) a Magyar Minerva sorozat első darabjaként⁴³¹ – akárcsak a szintén e társasághoz tartozó, expauliánus Virág Benedek (1754–1830) poétai munkái (Pest, 1799).⁴³²

A testőrírók másik csoportjának Báróczi Sándor (1735–1809) volt a központi alakja. Róla tudjuk, hogy Göröggel személyesen is ismerték egymást. Más-más nemzedéket képviseltek ugyan, de a magyar nyelv és irodalom iránti elkötelezettségük hasonló volt. A bécsi magyar tudós társaság tagjaiként rendszeresen találkoztak. (Ezek közül a legismertebb a *Hadi Történetek* által kiírt pszichológiai pályázat díjkiosztó ünnepsége 1791. január 22-én, amikor is Görögék Bárány Péternek átadták az első díjat. Az első helyezett beszéde előtt a „főstrázsamester úr” mondta a köszöntőt.⁴³³) Báróczi irodalmunkat több német és francia fordításával gazdagította: *Amália története* (Bécs, 1810),⁴³⁴ *Erkölszi levelek* (Bécs, 1775),⁴³⁵ *Kassándra* (Bécs, 1774).⁴³⁶ A Báróczi-kört, a hozzá tartozó ifjakat az érzelmes prózairodalom és azok fordításai jellemzik. Közülük

---

427 Kiegészítés: lásd még a 752. tételt: VIRÁG Benedek: Hunyady László: Tragédia [Bessenyei György után 3 játékban], Budán, 1817.

428 498. tétel

429 499. tétel

430 „Az első magyar alkotói-baráti körről”: HÁSZ-FEHÉR 2005, 299–318.

431 417. tétel

432 417. tétel

433 DEBRECZENI 2000b, 210–214.

434 7. tétel

435 31. tétel

436 321. tétel

a kevésbé ismert Bálintitt János *Kodrusát* (H. n., 1784)⁴³⁷ tudjuk megemlíteni. A könyvet egy ismeretlen „Magyar társaság” adta ki, amely valószínűleg Báróczit és környezetét jelentette. Továbbá feltehetően ezt a szomorújátékot Batsányi még kéziratos formában megismerte, majd megírta *Biztatás* című költeményét.⁴³⁸

A korszakban számos vita zajlott a irodalom kérdéseiről, ezek egyike a prozódiai harc. A versújítás résztvevői a klasszikus triász, azaz Baróti Szabó Dávid, Rájnis József⁴³⁹ és Révai Miklós voltak. Ők akarták megalapozni és kidolgozni „ennek a verselésnek a szabályait a magyar nyelv közegében”,⁴⁴⁰ ezzel pedig a legitimáció elnyerése volt a céljuk. Baróti Szabó (1739–1819) műfordítói tevékenységének egyik darabja a *Paraszi majorság* (Kassa, 1794).⁴⁴¹ *Kisdéd szótárában* (Kassa, 1784)⁴⁴² a ritka magyar szavakat szedte össze, írt belőlük hexametereket, és magyarázatokkal látta el. Bíró Ferenc ezt a művet „a nyelvi kompetenciában való boldog elmerülésnek egy sajátos, a magyar irodalomban egyedi, de igen magas szintű megnyilvánulása”-nak tartja,⁴⁴³ a *Magyar Hírmondó* ismertetője pedig úgy véli, hogy „nincsen egy magyarul értő is, aki hasznára nem fordíthatja”.⁴⁴⁴ Révai Miklós ugyan nyelvészeti munkáival szerzett legnagyobb elismerést, de irodalmárként is jelentős személyként tartjuk számon. Költőként írt latin és magyar verseket, s fontosnak tartotta a nyelvemlékek és a szóbeli költészet darabjainak összegyűjtését. Kiadta Faludi Ferenc, Barcsay Ábrahám és Orczy Lőrinc „költeményes maradványi”-t,⁴⁴⁵ tudománysszerzőként pedig Bessenyei György *Jámbor szándékát*.⁴⁴⁶

---

437 23. tétel

438 BÍRÓ F. 1978, 18.

439 550. tétel

440 BÍRÓ F. 1995, 262. A vitáról ugyanitt: 251–267.

441 732. tétel

442 Görögnek a 2. kiadás volt meg: 640. tétel

443 BÍRÓ F. 1995, 257.

444 MH, 1792. augusztus 10. 232.

445 181, 182, 498, 499. tétel

446 570. tétel

Gyöngyösi István (1629–1704) azon klasszikusaink egyike, akinek „kritikai megítélése rendkívüli szélsőségek között ingadozott az elmúlt századok során.”⁴⁴⁷ Költeményei a 17–18. század legtöbbit olvasott művei közé tartoztak. Gyöngyösi népszerűségének Kazinczy Ferencék fellépése és bírálata vetett véget, s majd részben Dugonics András összkiadása (Pozsony–Pest, 1796)⁴⁴⁸ emelte vissza az irodalmi kánonba. A *Márssal társalkodó Murányi Vénus* talán a legismertebb műve, amely először 1664-ben, Kassán jelent meg. 1702-ben, Kolozsváron újra sajtó alá került, s ez lett a „második, hírhedtté vált kiadás”.⁴⁴⁹ Ez az editio az, amely elindította a *Murányi Vénus* és egyben szerzője óriási karrierjét a 18. században, s vezetett a Gyöngyösi-vershagyomány körül kibontakozó vitához. És ez a kiadás az, amely Jankovics József megfogalmazása szerint, tévútra vezette a Gyöngyösi-filológiát egészen a 20. századig.⁴⁵⁰ Egy Tsétsi Zachariás nevezetű személy ugyanis egy „filológiai büntettet” hajtott végre, amikor az eredeti kiadás szövegét „megjobbította”. A *Murányi Vénus* népszerűségét az is mutatja, hogy az 1702-es kiadás után még ötször adták ki Budán.⁴⁵¹ Az erotikus részletekben igen gazdag *Csalárd Cupido* 1734-ben jelent meg először, s oly nagy népszerűségnek örvendett, hogy ebben a században még öt editio követte.⁴⁵² Gyöngyösi a *Palinódiát* azon 1681. évi országgyűlés ideje alatt írta,⁴⁵³ amikor is Esterházy Pált nádorrá választották, s Gyöngyösi „»magyar versekkel« örvendezik a nádorválasztás eseménye és eredménye felett”.⁴⁵⁴ Az allegorikus költeményben a kesergő Nympha a Kardos Griffhez (azaz

---

447 JANKOVICS 1998, 191; a Gyöngyösi-vershagyomány vitájáról lásd még: DEB-RECZENI 2009b, 321–329.

448 247. tétel

449 JANKOVICS 1998, 191.

450 JANKOVICS 1998, 191.

451 Görögnek az 1751-ben kiadott volt meg: 244. tétel.

452 JANKOVICS 2003, 342. – Görögnek az 1752. évi, budai kiadás volt meg: 246. tétel.

453 Görögnek az 1763. évi kiadás volt meg: 245. tétel.

454 JANKOVICS 2000, 132.

Esterházy Pálhoz) fordul, hogy segítse meg a végveszélybe került Magyarországot. A *Porábúl megéledett Főnixben*, Gyöngyösi által a tragikus sorsú Kemény János „az emlékezetben új életre kel”, s ezáltal a költő célja, az emlékállítás valósul meg.⁴⁵⁵ Az *Új életre hozatott Chariclia* versátdolgozásában Héliodórosz *Aithiopia* szerelmi elbeszélésének a feltehetőleg Czobor Mihály által készített fordítását dolgozta át.⁴⁵⁶ A 18. században Ráday Gedeon megbízásából a kitűnő filológus, Kovásznai Sándor szerette volna megjelentetni Gyöngyösi műveinek hiteles szövegét,⁴⁵⁷ ez azonban nem valósult meg. A marosvásárhelyi tudós Gyöngyösi mellett Ciceróval is foglalkozott (*Az embernek tisztéről és kötelességeiről a maga fiához írt három könyve*, Pozsony, 1795),⁴⁵⁸ de ezen fordításai nem igazán voltak sikeresek.

Gyöngyösi János (1741–1818) a leoninus verseléssel az antik irodalom például állítását kérdőjelezte meg. A leonisták elleni támadás egyik fő darabja versgyűjteménye (Bécs, 1790),⁴⁵⁹ amelynek nagy részét a szórakozás és az ünneplés céljából szerezte; fő célja a közönség „elkápráztatása a versekben megnyilvánuló elmésség által”.⁴⁶⁰ A tordai református lelkész elismeri, hogy ugyan nem tartozik a „kimívelt tudósok közé”, ugyanakkor verselési módja ízlés kérdése is, úgyhogy vitának helye itt nincs.⁴⁶¹ A vita, amelyet Gyöngyösi versei, pontosabban ízlésvilága és a gyönyörködtetés melletti kiállása generált (s ami merőben eltért a Batsányi és Kazinczy által elvárttól), a korabeli kritikáról és ízlésről vallott szóbeli csatározások egyik legfontosabbika.⁴⁶²

---

455 JANKOVICS 1999, 276. – Görögnek az 1748. évi kiadás volt meg: 243. tétel

456 JANKOVICS 2005, 479; KŐSZEGHY (sajtó alá rend.) 1996. – Görögnek az 1763. évi kiadás volt meg: 248. tétel

457 Kovásznai Sándornak a Gyöngyösi-művekről készült másolatai a kismartoni Esterházy-könyvtárban találhatóak. Lásd a 799. jegyzetet.

458 101. tétel

459 249. tétel

460 BÍRÓ F. 1995, 285.

461 DEBRECZENI 2009b, 264.

462 DEBRECZENI 2009b, 269–271.

Hatezer év hat szerzője, illetve műve határozta meg a kor epózi kánonját (később kiegészülve Ossziánnal), amelyek egyben megfelelési törekvések is voltak.⁴⁶³ Homérosszal Molnár János próbálkozott, Vergilius *Aeneis*ét (Komárom, 1799)⁴⁶⁴ Kovács József és Rájnis József (Pozsony, 1789),⁴⁶⁵ Milton *Elveszett Paradicsomát* többek között Baróti Szabó Dávid⁴⁶⁶ és Bessenyei Sándor (Kassa, 1796),⁴⁶⁷ Voltaire *Henriását* Péczeli József (Győr, 1792) és Szilágyi Sámuel (Pozsony, 1789)⁴⁶⁸ fordította le; Klopstock *Messiását* pedig Kazinczy kezdte el átültetni magyarra.⁴⁶⁹

Görögék rendszeres kapcsolatban álltak Péczeli Józseffel, hiszen folyamatosan tudósítottak a *Mindenes Gyűjtemény*ről. Teret adtak magának a komáromi lapszerkesztőnek is, hogy hírt adjon az új lapszámokról, kiadványokról,⁴⁷⁰ valamint verseit is közölték.⁴⁷¹ Péczelinek tizenhat kötete szerepel a könyvjegyzéken. Irodalmi alkotásai között ott vannak Voltaire „gyönyörű *Szomorú játéka*”-i, nevezetesen az *Álzír* (Komárom, 1790), a *Zaire* (Győr, 1784), a *Merop* és a *Tánkréd* (Komárom, 1789),⁴⁷² a tolerancia eposzaként

---

463 DEBRECZENI 2009b, 275.

464 377. tétel

465 551. tétel

466 Baróti Szabó fordítását Rájnis József élesen bírálta, s véleménye a pennaháborúk egyik legfontosabb dokumentum lett. A Milton-vitáról, illetve a fordítás kérdéseiről: SZAJBÉLY 2001, 107–137; DEBRECZENI 2009b, 272–279.

467 464. tétel

468 760., 761. tétel

469 Előfizetési felhívásai, amely a *Hadi Történetek*ben is megjelentek, nem sok eredményt hoztak: HMNT, 1790. január 29. 119; 1790. március 30. 416; 1790. január 25. 103–104; 1791. március 1. 278.

470 Lásd például: HMNT, 1789. július 14. 30; 1789. november 10. 489–490; 1790. január 29. 121; 1790. május 4. 575; 1790. július 23. 104; 1790. december 24. 799; 1791. június 24. 807.

471 A magyar koronához: HMNT, 1790. március 2. 282–286; HMNT, 1790. március 9. 313–312; A kegyelmes Felsőnek szerencsés megérkezésén tapsoló öröm: HMNT, 1791. augusztus 3. 122–123; II. Lipót halálára: MH, 1792. március 9. 346–347.

472 A *Merop* és a *Tánkréd* egy kötetben jelent meg, *Szomorú játékok* címmel: 526. tétel.

emlegetett *Henriás* (Győr, 1792),⁴⁷³ továbbá az ezópusi meséket feldolgozó *Haszonnal mulattató mesék* (Győr, 1788).⁴⁷⁴ A *Henriást* korábban Szilágyi Sámuel is lefordította (*Voltér úrnak Henriása magyar versekben*, Pozsony, 1789),⁴⁷⁵ amiről Csokonai így fogalmazta meg véleményét: „Szilágyi maga előtt tartotta Burbont és Voltért; Pétzeli pedig a magyar olvasót és saját fordítását.”⁴⁷⁶

Debreceni Ember Pál és Haner György Jeremiás a *historia litteraria* első művelői közé tartozik.⁴⁷⁷ Czvittinger Dávid, Rotaridés János és Horányi Elek⁴⁷⁸ a „megsértett hungarusok”, akik német tudósok becsmélő írásaira válaszoltak, s igazolásul számba vették a magyarországi írásbeliséget.⁴⁷⁹ Bod Péter, Wallaszky Pál írásai-
ban már a felbomló Hungarus-tudat figyelhető meg,⁴⁸⁰ Wesp-
rémi István orvostörténete⁴⁸¹ pedig az önállósodó tudományágak
egyik példája. Belnay György Alajos a hagyományos historia lit-
teraria felbomlásakor írta meg művét latin nyelven,⁴⁸² Pápay Sám-
uel pedig magyarul, a nyelvi egyoldalúságot alkalmazva.⁴⁸³

Az 1780-as évek közepe, második fele a magyar irodalmi élet
kiemelkedő korszaka az irodalmi nyilvánosság szempontjából:
megjelennek első magyar nyelvű folyóirataink. A folyóiratok
megléte a jegyzéken igen szegényes képet mutat, ugyanis az 1820.
évi összeíráson csak a *Magyar Museum*, az *Orpheus* és az *Uránia*
egy-két száma szerepel. A többi, kortárs hazai és külföldi kiad-
vány, legyen az magyar, latin, német vagy francia nyelvű, nem

---

473 268, 525, 762. tétel – Voltaire tragédiáinak hazai népszerűségéről: PENKE 1985, 107–132.

474 524. tétel

475 760. tétel

476 Idézi: DEBRECZENI 2009b, 326.

477 389., 253., 254. tétel

478 121., 263., 278., 279. tétel

479 SZELESTEI 2005, 136.

480 726., 725. tétel

481 745. tétel

482 50. tétel

483 417. tétel – MARGÓCSY 1980, 382.

található meg a jegyzéken. Az Esterházy-könyvtárban azonban ott talán néhány évnyi anyag a *Magyar Kurír*ből⁴⁸⁴ és a *Mindenes Gyűjtemény*ből is,⁴⁸⁵ s ezekről azért joggal feltételezhetjük, hogy egykor a lapszerkesztő tulajdonát képezték. Ráadásul Péczeli lapjáról tudjuk, hogy nemcsak ismerte, hanem olvasta is. Kerekessel rendszeresen tudósítottak róla, sőt, többször közleményeket is átvettek belőle.⁴⁸⁶ A *Tudományos Gyűjtemény* árkusai is ott voltak a könyvespolcán, hiszen annak előfizetői között szerepel a neve.⁴⁸⁷ A könyvjegyzéken Görög saját lapját sem találjuk: Kismartonban, a ma is meglévő kötetek között azonban megvan a *Hadi Történetek* négy szakasza (a *Magyar Hírmondói* nincsenek), ezek a későbbi vásárlás során kerülhettek ide. A hiány okának magyarázata lehet az is, hogy Görög ezen lapokat 1795-ben bőkezű mecénásának, Széchényi Ferencnek ajándékozta.⁴⁸⁸

Nyelvtudomány, nyelvművelés, grammatikák és szótárak

A jegyzéken lévő nyelvészeti könyvek körülbelül három évtized termését foglalják magukban. Közel ötven műről van szó, s ez a félszáz írás sűrítve tartalmazza a korszak nyelvtudományi vitáit – a nyelvújítással, a nyelvápolással, a fordítással, a nyelvrokonsággal és legfőképpen a „született anyai nyelvünk”-kel, a magyarságtudattal összefüggésben.

---

484 Kismarton, Esterházy-kastély könyvtára, Zimmer II. Kasten AA. Regal 4. Inv. Nr. 60.

485 Kismarton, Esterházy-kastély könyvtára, Zimmer II. Kasten AA. Regal 4. Inv. Nr. 61.

486 HMNT, 1789. július 14. 30; 1790. november 10. 489–490; 1790. január 29. 121; 1790. május 4. 575; 1790. július 23. 104; 1790. december 24. 799, 1791. június 24. 807.

487 *Tudományos Gyűjtemény*, 1817, 147. – 789. tétel

488 *Görög Demeter levele Széchényi Ferencnek, Bécs, 1795. november 3.* Kiadta: ANTAL 2013a, 487.

Görög Demeter és Kerekes Sámuel a *Hadi Történetek* 1789. szeptember 25-ei számában egy „jó magyar nyelvtanító könyvecske” megírására hirdetett pályázatot. A szerkesztők a beérkezett művek egyikét sem tartották teljesen megfelelőnek, ezért az öt pályamunkából állították össze azt a kötetet, amely 1795-ben jelent meg, majd *Debreceni Grammatika* néven lett ismert⁴⁸⁹ – sőt, vált botránykővé „Kazinczy szemében fogsága után, olyannyira, hogy egyik legfőbb ellenfelének tekintvén, programja megújítását az ezzel való harcban érlelte ki”.⁴⁹⁰ A pályázati felhíváson felbuzdulva Gyarmathi Sámuel (1751–1830) is elkészítette első nyelvészeti munkáját, amely ugyan nem nyerte el az első díjat, de néhány év múlva Kolozsváron megjelent (*Okosodva tanító magyar nyelvmester*, 1794).⁴⁹¹

Görög szerkesztőtársa, majd a bécsi egyetem magyar nyelv tanára, Márton József számos nyelvészeti könyvet állított össze, így magyar és német grammatikát, olvasókönyvet, szótárat, továbbá értekezett a nyelv elméleti kérdéseiről is – ezek közül többel is megajándékozta patrónusát.⁴⁹² Mártont és bátyját, Istvánt (1760–1831) a hazai német nyelvtanítás kiemelkedő személyeiként tartjuk számon, akiknek „nyelvkönyvei alapvetően új szemléletűek és hosszú időre meghatározták a magyarországi német nyelvoktatás útját”.⁴⁹³ A lapszerkesztő talán ajándékként kapta meg a Göttingenben tanult, majd a pápai református kollégiumban tanító Márton István két kötetét is, köztük az első magyar nyelvű görög grammatikát.⁴⁹⁴

Révai Miklós sem hiányzik a sorból, aki nyelvészeti kiadványaival szerzett igazán nagy elismerést – ezek közé tartozik a magyar irodalom régiségeit tartalmazó könyve (*Antiquitates literaturae*

---

489 406. tétel

490 DEBRECZENI 2009a, 50.

491 241. tétel

492 435., 436., 437. tétel

493 MIKÓ P. 1984; FEHÉR 1999, 321.

494 439., 440. tétel

Hungaricae, Pest, 1803),⁴⁹⁵ amelyben tulajdonképpen a *Halotti Beszédet* elemzi; a másik pedig egy részletes magyar grammatika (*Elaboratior grammatica Hungarica*, Pest, 1806).⁴⁹⁶ Révai nézeteinek egyik vitatója Verseghy Ferenc volt. A két nagy nyelvész közötti nézeteltérés leginkább a nyelvi norma forrásának a kérdésében ragadható meg, hiszen Révai Verseghyvel szemben nem a „ma élő nemzedék közakaratóra” támaszkodott.⁴⁹⁷ (Verseghy nézeteit egyébként gimnáziumi grammatikáiban is terjesztette.⁴⁹⁸) 1805-ben jelent meg *A tiszta magyarsága* (Pest), amely annyira kivívta Révai nemtetszését, hogy szinte azonnal kiadta a mű cáfolatát: *Versegi Ferencnek tisztasággal kérkedő tisztátalan magyarsága* (Pest, 1805),⁴⁹⁹ és *Versegi Ferencnek megcsalatozott illetlen mocskolódásai a tiszta magyarságban* (Pest, 1806)⁵⁰⁰ – az előbbit Miklósfői János, az utóbbi pedig Fényfalvi Kardos Adorján beszédes álneveken.

A 18. században a magyart több más nyelvvel próbálták rokonítani, így a héberrel is: eszerint a magyar nyelv Ázsiából ered, a héber pedig „minden ázsiai nyelv anyja, mintegy mátrixa”.⁵⁰¹ A század közepén Desericzky Ignác piarista történétíró merőben új ősnyelvelmélettel lépett fel, aki egy sajátos teóriát dolgozott ki. Nézete szerint ugyanis a hun–avar–magyar nyelv még a bábéli nyelvzavar előtti időkből származik. 1761-ben a jezsuita Pray György *Annales veteres Hunnorum, Avarum, et Hungarorum* (Bécs, 1761)⁵⁰² is napvilágot látott, amelyben a hun–magyar folytonosságot mutatja be. Pray időközben, több okból kifolyólag is, vitába keveredett Desericzkyvel (*Epistola responsoria ad dissertationem apologeticam Josephi Innocentii Desericii*, Nagyszombat, 1762),

---

495 575. tétel – modern kiadása: RÉVAI 2014.

496 574. tétel

497 Kettejük vitájáról: BÍRÓ F. 2010, 247–252; MARGÓCSY 1990, 539–581.

498 742., 743. tétel

499 458. tétel

500 319. tétel

501 SZÖRÉNYI 1997, 18.

502 535. tétel

aki sértettsége okán „vitairat-háborút indított jezsuita történész kollégája ellen”.⁵⁰³

Tudósaink egy része a krónikáinkban olvasható hun–magyar rokonság bizonyítását is próbálta cáfolni, ők immár a magyar és a finnugor népek nyelvi és/vagy etnikai azonosságának adtak hangot. Míg „a magyar nyelv szerelmese”,⁵⁰⁴ Kalmár György (1726 előtt–1782) a „szittyá–magyar–hun–avar” nyelv mellett állt ki (*Prodromus idiomatis scythico-mogorico-chuno-avarici*, Pozsony, 1770),⁵⁰⁵ addig Sajnovics János (1735–1785) a lapp nyelv vizsgálata alapján kidolgozta a finnugor nyelvrokonság elméletét (*Demonstratio idioma Ungarorum et Lapponum idem esse*, Koppenhága, 1770).⁵⁰⁶ Sajnovics címválasztása szerencsétlennek bizonyult, hiszen igazából nem a magyar és a lapp nyelv azonosságáról, hanem azok hasonlóságáról írt.⁵⁰⁷ A Hunyad megyei főorvos Gyarmathi Sámuel ugyancsak a magyar és a finn nyelv rokonsága mellett érvelt *Affinitasában* (Göttingen, 1799).⁵⁰⁸ E munka jelentőségét az is adja, hogy értekezése az akkori Európa egyik legjelentősebb szellemi központjában jelent meg, s hogy August Ludwig Schlözer biztatására készült el. Nézetük támadások özönét váltotta ki, hiszen a nemzet önbecsülését, a nemzettudatot rombolták. Egy-más után jelentek meg a cáfolatok történészektől, nyelvészektől, íróktól, költőktől, kinek-kinek saját vérmérsékletéhez illően, „melyekben kettőzött erővel igyekeztek bizonyítani a »halszíros, halszagú« atyafiság tarthatatlanságát”.⁵⁰⁹ A vita egyik fejleménye az lett, hogy tudósaink elkezdték a történeti forrásokat felkutatni,

---

503 134. tétel – SZÖRÉNYI 1997, 76.

504 SZELESTEI 2000.

505 314. tétel – Kalmár később elismerte a magyar nyelv finnugor rokonságát.

506 588. tétel: Görögnek feltehetően egy nagyszombati kiadás volt meg. – Born Ignác még a mű megjelenése évében írta meg bírálatát, aki ugyan nem vonta kétségbe Sajnovics állítását a finnugor nyelvrokonságról, ám kritizálta amiatt, hogy csak a szó- és nyelvtani egyezésekre alapítva érvel. DEÁK 1993a, 117–121.

507 SÁNDOR 2011, 408.

508 242. tétel

509 SOÓS 1984, 33.

kiadni, s így bizonyítani a hun–szkíta eredetet. A század végén többek között Beregszászi Nagy Pál (1750–1828) szállt szembe Sajnovics nézeteivel Németországban megjelent könyveivel,⁵¹⁰ s hirdette a magyar és a keleti nyelvek rokonságát; hazánkban pedig többek között költőink is élesen bírálták „Sajnovics hibáit”, így Orczy Lőrinc⁵¹¹ és Barcsay Ábrahám is.

Visszatérve még Pray Györgyhöz: miután tudomást szerzett Hell Miksa és Sajnovics János útjáról és eredményeiről, beépítette azokat a *Dissertationes historico-criticae in Annales veteres Hunnorum, Avarum et Hungarorum*ába (Bécs, 1774).⁵¹² A jezsuita történész ebben „olyan hatalmas eurázsiai, nyelv- és őstörténeti rokonság által is összetartozó nyelvcsaládot, illetve később szétvándorolt ősnépet tételezett fel, amelyben a szkíta–hun leszármazás összefért immár a magyar és lapp–finn rokonsággal”.⁵¹³

A felvilágosodás évtizedeiben nagy hangsúllyal került előtérbe a nemzeti nyelv ügye. A 18. század végére „kialakult felfogás szerint nem csupán a nemzet boldogságának és külföldi jó hírének feltétele a nemzeti nyelv megőrzése és pallérozása, hanem pusztá létének is”.⁵¹⁴ A nyelvművelés, és egyáltalán a Kazinczy-féle nyelvújítás egyik alapidokumentuma Báróczi Sándor programirata a magyar nyelv védelméről (*A védelmeztetett magyar nyelv*, Bécs, 1790).⁵¹⁵ A testőríró ezt a névtelenül megjelent röpiratot a *Hadi Történetek* által meghirdetett pályázat kapcsán írta meg,⁵¹⁶ amelynek kitűzött célja volt, „hogy az anyai nyelvnek megadassa

---

510 60., 61. tétel

511 Orczy Lőrinc ismert sorai a *Csillagnéző Sajnovits és Hell bibái cáfoltatnak* című verséből: „Te pedig, csillagász! bár akárki lehetsz, // Kedves rokonidhoz töstént visszamehetsz, // Vélek száraz halból készült málét ehetsz, // Mert lám, ítéletet nyelvünkről nem tehetsz.” Révai Miklós adta ki Orczy és Barcsay költeményeit: 498. tétel.

512 536. tétel

513 SZÖRÉNYI 1997, 76.

514 SZAJBÉLY 2001, 31.

515 30. tétel

516 HMNT, 1790. március 2. 280: „Mennyire szükséges a magyar nemzetnek a deák nyelvnek tudása?”

méltó jussal az elsőséget, nemcsak az iskolákban, hanem a főbb s alsóbb polgári és törvényszékekben is”.⁵¹⁷ Báróczi egy, a Görögék pályázatára beküldött, „de a latin nyelv mellett kardoskodó mű cáfolata végett írta meg röpiratát”.⁵¹⁸ A Bessenyei nyelvi programjának szellemében kiírt 1790-es pályázat nyertes műveit, Gáti István és Vedres István pályaművét a szerkesztők Bécsben jelentették meg (*A magyar nyelvnek a magyar hazában való szükséges voltát tárgyazó hazafiúi elmélkedések*, Bécs, 1790).⁵¹⁹ A három szerző azonban azt is hangsúlyozta, hogy „a magyar nyelvnek a deákkal szembeni meghatározása és preferálása mindig együtt járt a deák nyelv érdemeinek elismerésével.”⁵²⁰ Bár nem a pályázatra érkezett be, mégis ahhoz kapcsolódóan, az ott felvetett kérdésekre válaszul született meg még néhány további, hasonló szellemű, röpiratszerű munka a magyar nyelv ügyében. A magyar nyelvűség programját a legalaposabban, az egész nemzet élete szempontjából vette vizsgálat alá a kor legkiválóbb ilyen tárgyú röpiratának szerzője, Decsy Sámuel *Pannóniai Féniksz, avagy hamvából fel-támadott magyar nyelv* (Bécs, 1790)⁵²¹ című tanulmányában. Valószínűleg Báróczi és Decsy munkájához hasonló módon született meg Kiss József, Széchényi Ferenc orvosának tollából *A Nemes Magyar Nemzethez rövid emlékeztető beszéd* (h. n., 1790) is.⁵²²

Történelem, egyháztörténet és történetírás

A történelem az a szak, amely hagyományosan az egyik leggazdagabb része egy gyűjteménynek: Görög Demeter esetében is ezt láthatjuk. Itt is kiemelkedően sok a 18. századi, 19. század eleji,

---

517 HMNT, 1790. március 12. 344.

518 KÓKAY 1995, 357; BÍRÓ F. 2010, 59.

519 832. tétel

520 DEBRECZENI 2009b, 210.

521 127. tétel – BÍRÓ F. 2010, 60–61.

522 340. tétel, coll. 1. – BÍRÓ F. 2010, 57; NÉMEDI 1963, 596–598.

Magyarország és Erdély történetét bemutató kiadvány, legyenek azok monográfiák, értekezések vagy forráskiadások.

A 18. századi tudós történetírókat egyre inkább a rendszer adatgyűjtéssel és a tényleges, tudományos igényű feldolgozással jellemezhetjük – legtöbbjük a jezsuita rend tagjai voltak. Hevenes Gábor az európai hírű hagiographus, Johann Bolland (1596–1665) és társai forrásmunkája, az *Acta Sanctorum* alapján adta közre annak magyar vonatkozásait (*Ungariae sanctitatis indicia*, Nagyszombat, 1692).⁵²³ Hevenesinek köszönhetjük, hogy ismerjük Kézai Simon krónikáját, ugyanis ő másolta le az akkor az Esterházy család könyvtárában lévő kéziratpéldányt.⁵²⁴ A Kézaitól eredő huntörténet pedig évszázadokig a magyar eredettudat meghatározó eleme.⁵²⁵

Timon Sámuel (1675–1736) történeti-földrajzi jellegű, részben ifjúkori, átdolgozott topográfiaja az *Imago antiquae Hungariae* (Kassa, 1733) és az *Imago novae Hungariae* (Kassa, 1734)⁵²⁶ – ezen szövegeknek egy részét Kazy Ferenc (1695–1759) retorizált, népszerű átdolgozásban jelentette meg (*Historia regni Hungariae*, Nagyszombat, 1737–1749).⁵²⁷ Kaprinai István a Hevenes Gáborék által összegyűjtött anyagot is felhasználva tervbe vette az okleveles anyag kiadását, ami csak részben valósult meg: Hunyadi Mátyás uralkodásának első éveiből közölt forrásokat (*Hungaria diplomatica temporibus Mathiae de Hunyad*, Bécs, 1767).⁵²⁸

Pray György (1723–1800) a magyar kritikai történetírás megalapítója, aki egyházi és világi történelemmel egyaránt foglalkozott. Fő művében (*Annales regum Hungariae*, Bécs, 1763)⁵²⁹ a

---

523 299. tétel – Lásd még a 4. tételt.

524 Az Esterházy-gyűjtemény könyveinek legnagyobb része ma Kismartonban van. Ottoni kutatásaim során a kéziratot nem találtam meg.

525 Minderről újabban: SÁNDOR 2011.

526 703. tétel coll. 1–2. Görög az 1762. évi bécsi kiadást is megszerezte: 702. tétel.

527 327. tétel

528 320. tétel

529 537. tétel: Görögnek csak az első négy kötet volt meg.

magyar királyok történetét írta meg I. Ferdinánd haláláig, majd ennek folytatásaként Magyarország történetét 1780-ig (*Historia regum Hungariae*, Buda, 1801). A hun–magyar folytonosságot mutatja be a már említett *Annales veteres Hunnorum, Avarum, et Hungarorum*ban (Bécs, 1761),⁵³⁰ egy másik művében pedig a finnugor népeket hun eredetűnek tartja (*Dissertationes historico-criticae in Annales veteres Hunnorum, Avarum et Hungarorum*, Bécs, 1774).⁵³¹ Pray foglalkozott még többek között Árpád-házi királyainkkal (*Dissertatio historico-critica de Sancto Ladislao Hungariae rege*, Pozsony, 1774),⁵³² és elkészített egy archontológiát is (*Specimen hierarchiae Hungaricae*, Pozsony–Kassa, 1776–1779).⁵³³ Palma Károly Ferenc (1735–1787) országtörténetének (*Notitia rerum Hungaricarum*, Pest, 1770) népszerűségét mi sem mutatja jobban, minthogy rövid időn belül háromszor is megjelent,⁵³⁴ valamint egy részét németre is lefordították (*Vollständiger Auszug der hungarischen Vaterlandsgeschichte*, Selmecbánya, 1790).⁵³⁵ Az exjezsuita Katona István 42 kötetben a legrészletesebb összefoglalót írta meg hazánk történetéről (*Historia critica regum Hungariae*, 1779–1817);⁵³⁶ továbbá Wagner Károly (1732–1790) a Szepesség oklevéltárát adta ki (*Analecta Scepusii*, Bécs–Pozsony, 1774–1778),⁵³⁷ Schönwisner István (1738–1818) pedig Óbuda római emlékeit

---

530 535. tétel – ehhez lásd még az 536. tételt.

531 536. tétel

532 534. tétel

533 533. tétel

534 1770, 1775, 1785. – Görögnek ez utóbbi kiadás volt meg: 509. tétel. Palma *Notitiájának* harmadik, bővített és átrendezett kiadása több dologban is eltér az első kettőtől. Tartalilag a legnagyobb újdonsága az, hogy csak két oldalban foglalkozik a hunokkal és az avarokkal. Szörényi László szerint ennek az az oka, hogy a szerző igyekezett magát távol tartani „az őstörténeti spekulációktól”. (Erre utal már az első kiadásban is az, hogy nyomatékosan osztja Pray nézetét, aki szembeszállt Desericzky és Cetto fantazmagóriáival.) Vö. SZÖRENYI 1999, 164.

535 20. tétel

536 324. tétel

537 722. tétel

(*De ruderibus laconici caldariique Romani*, Buda, 1778)⁵³⁸ és az antik Szombathely történetét dolgozta fel (*Antiquitatum et historiae Sabariensis*, Pest, 1791).⁵³⁹

A piarista reformértelmség kiemelkedő alakja volt Koppi Károly (1747–1801), akinek nyomtatásban csak igen kevés jelent meg, ezek közé tartozik a magyar királyválasztási jogról írt elmélete (*Jus electionis quondam ab Hungaris exercitum*, Bécs, 1790)⁵⁴⁰ és Samuel Grondski 17. századi kéziratának közlése (*Historia belli Cosacco-Polonico*, Pest, 1789).⁵⁴¹

A katolikusok közül meglemlítjük még Batthyány Ignác (1741–1798) erdélyi püspök forráskiadását (*Leges ecclesiasticae*, Gyulafehérvár, 1785),⁵⁴² amelyben többek között Szent István *Intelmeit* is közreadta. Szekér Joákim pedig (1752–1810) még ferencesként⁵⁴³ írta meg kétkötetes, nagyszabású monográfiáját, a *Magyarok eredetét* (Pozsony–Komárom, 1791),⁵⁴⁴ „amelyben a közös hun–magyar dicsőségtől és különböző más őstörténeti kalandozásoktól kezdve klinikailag együtt van minden jellemző tünet”.⁵⁴⁵

A protestáns oldalról az első jelentősebb eredményt a késő barokk korában az evangélikus Okolicsányi Pál (1650 k.–1715–1721 között) mutatta fel egyháztörténetével (*Historia diplomatica de statu religionis evangelicae in Hungaria*, Frankfurt, 1710); ehhez a műhöz van kötve az a névtelenül megjelent írás is, amely az erdélyi protestantizmus történetét vázolja fel (*Brevissimum compendium principatus Transylvanici historiae*, Frankfurt am Main, 1710).⁵⁴⁶

---

538 604. tétel

539 605. tétel

540 361. tétel

541 228. tétel

542 36. tétel

543 Az öt ért támadások miatt először a cisztercierekhez lépett be, majd tábori pap lett. BÍRÓ F. 1995, 174.

544 649. tétel

545 KOSÁRY 1996, 580.

546 109, 273. tétel. A két mű eredetileg Christoph Lehmann vallásügyi munkája, a *De pace religionis* (1710) függelékéként jelent meg. KOSÁRY 1996, 148.

A jeles polihisztor, Bél Mátyás (1684–1749) nagyszabású ország-leírása az ötkötetes *Notitia Hungariae novae historico-geographica* (Bécs, 1735–1747),⁵⁴⁷ s ehhez kapcsolódik a munkát felvázoló tervezete, a *Prodromus* (Nürnberg, 1723).⁵⁴⁸ Mindeközben *Adparatus ad historiam Hungariae* (Pozsony, 1735–1746)⁵⁴⁹ című forráskiadása is megjelent. Ribinyi János (1722–1788) pedig evangélikus egyháza történiáját foglalta össze (*Memorabilia ecclesiae augustanae confessionis in regno Hungariae*, Pozsony, 1778–1789).⁵⁵⁰

A református Debreceni Ember Pál egyháztörténete csak külföldön jelenhetett meg, Friedrich Adolph Lampe utrecht professzor kiadásában (*Historia ecclesiae reformatae in Hungaria et Transylvania*, Utrecht, 1728).⁵⁵¹ Sinai Miklós adatgyűjtéseit részben a Budai testvérek dolgozták fel: a klasszikus auktor-kiadásairól is ismert Ézsaiás (1766–1841) történelem tankönyvet jelentett meg (*Magyarország históriája*, Pest, 1805–1812).⁵⁵²

Ahogy arányaiban jóval kevesebb kiadvány reprezentálja a korábbi századokat (például Antonio Bonfini,⁵⁵³ Heltai Gáspár,⁵⁵⁴ Forgách Ferenc,⁵⁵⁵ Istvánffy Miklós magyar krónikájának régi és kiadása),⁵⁵⁶ úgy a 19. század eleiekkal is hasonló a helyzet (ennek egyszerűen az az oka, hogy a jegyzék 1820-ban készült) – viszont ezek a legfrissebb, kortárs kiadványok. A hazai történelemfeldolgozások közé tartoznak azok, amelyek a Habsburg-birodalom, s azon belül hazánk történelmét is tárgyalják. A pozsonyi születésű Johann Andreas Demian (1770–1845) hadtörténész statisztikai

---

547 44. tétel – Kiadatlan vármegyeleírásainak kritikai kiadása folyamatban van: TÓTH G. 2008, 425–443.

548 43. tétel

549 45. tétel

550 577. tétel

551 389. tétel

552 88. tétel

553 78. tétel: Lipcse, 1771, 79. tétel: Hanovia, 1606

554 267. tétel: Győr, 1789.

555 206. tétel: Pozsony–Kassa, 1788

556 308. tétel: Köln, 1724, 309. tétel: Köln, 1685

adatok alapján írta meg a *Darstellung der österreichischen Monarchie*-t (Bécs, 1804–1807). Ludwig Albrecht Gebhardi (1735–1802) hannoveri történész nagy vállalkozásában világtörténetet írt, az egyik kötetében pedig Magyarország történetét is bemutatja – ezt fordította le és egészítette ki Kultsár István (*Magyarország históriája*, Pest, 1803).⁵⁵⁷

Az európai országok történetei sem hiányoznak, ezek közül megemlíthetjük Decsy Sámuel *Osmanografiáját* (Bécs, 1789),⁵⁵⁸ Franciscus Xaverius Pejacsevich Szerbia (Kalocsa, 1799),⁵⁵⁹ Jean Louis Carra és Stefan Ignaz Raichewich Moldva és Havasalföld,⁵⁶⁰ Maximilian Schimek Bosznia történetét (Bécs, 1787).⁵⁶¹

Az új típusú, filozofikus világtörténetek között magyar szerzők is feltűnnek, így a Millot abbét és Voltaire-t fordító Gvadányi József és Verseggy Ferenc.⁵⁶² Verseggy művét az ahhoz csatolt *Értekezések* tartalma miatt betiltották, s a cenzoron kívül egy szervita (Szaicz Leó) és egy pálos (Alexovics Vazul)⁵⁶³ szerzetes is vadul támadta. A hazai világtörténetek közül megemlíthetjük még Bertalanffy Pál világismeretét (Nagyszombat, 1757)⁵⁶⁴ és Budai Ézsaiás *Közönséges históriáját* (Debrecen, 1800).⁵⁶⁵

Az általános ország-történeteken kívül kiemelhetjük a magyar korona és a koronázások történetét, a koronázási szokásokat, ünnepeket bemutatók könyveket;⁵⁶⁶ a témával Görögék a hír-

---

557 217. tétel.

558 136. tétel

559 518. tétel

560 94., 95., 565. tétel

561 597. tétel

562 239., 463. tétel – Erről lásd: PENKE 2000, 198–211; BALÁZS 2013, 137–144; DONCSEZ 2009, 201–251.

563 353. tétel

564 64. tétel

565 87. tétel – Bertalanffy és Budai művéről lásd: BALÁZS 2013, 117–124.

566 Lackner Kristóf (385. tétel), Decsy Sámuel (135. tétel), Révai Péter (569. tétel), Baerenkopf Ignác (24. tétel), Barics Adalbert (29. tétel), Giovanni Battista Comazzi (106. tétel)

lapjukban is rendkívül sokat foglalkoztak, főleg II. Lipót trónra lépése kapcsán.⁵⁶⁷

A 18. század második felében, annak végén Európát több olyan háborús esemény is lángba borította, amelyeknek a Habsburg Birodalom is részese volt. A kor emberét igencsak érdekelték a hadi események, s Görögék ezért is nevezték el 1789-ben induló lapjukat *Hadi és Más Nevezetes Történeteknek*, s minden füzetben részletesen beszámoltak az akkor történt csatákról, hadvezérek-ről, hadi eszközökről, békekötésekről. Feltehetően a történelmen belül külön érdekelték Görögöt ezen témakörök, hiszen ezekről több könyvet összegyűjtött: az 1606. évi bécsi és zsitvatoroki békekötések szövege (Sárospatak, 1653),⁵⁶⁸ Johann Heinrich Drümel *neuer Versuchja a vesztfáliai békéről* (Regensburg, 1779),⁵⁶⁹ Izdenczy József *kurtze Geschichteje a Habsburgok és a török birodalom közti háborúról* (Bécs, 1788),⁵⁷⁰ Marc Antoine Laugier *histoire*-ja az 1739. évi belgrádi békéről (Párizs, 1768),⁵⁷¹ vagy Constantin-François Volneynek a mostan folyó török háborúról (Lipcse, 1788)⁵⁷² írt opusa.

Hazánkban a történeti segédtudományok közül az oklevéltan élvezte az egyik legnagyobb megbecsülést: az 1777-ben Nagyszombatból Budára költözött egyetemen speciális tárgyként tanították, többek között Pray György, Cornides Dániel, majd 1788-tól Schwartner Márton (1759–1823); utóbbi 1790-től a címer- és pecséttan tanára is lett a két segédtudományi tanszék összevonása

---

567 HMNT, 1790. február 16. 209–211; 1790. február 19. 228–232; 1790. február 26. 259–271; 1790. március 2. 282–296; 1790. március 5. 308–312; 1790. március 9. 313–312; 1790. március 12. 354–356; 1790. június 25. 812–816; 1790. november 11. 610–611; 1790. november 19. 617–632; 1790. november 23. 633–648; 1790. november 26. 649–664; 1790. december 14. 743–744.

568 175. tétel

569 170. tétel

570 313. tétel

571 391. tétel

572 759. tétel

révén létrejött oklevél- és címertani tanszéken.⁵⁷³ Schwartner a göttingeni egyetemen Johann Christoph Gatterer (1727–1799) történész tanítványa volt, és saját diplomatikai könyvét (*Introductio in artem diplomaticam*, Pest, 1790)⁵⁷⁴ a neves professzor rendszere alapján írta meg. A numizmatikát pedig annak a Schönwisner Istvánnak (1738–1818) a nevéhez köthetjük, aki amellet, hogy könyvtárőr volt, szintén tanított az egyetemen, mégpedig az érem- és régiség-tanszéken. Ő készítette el Széchényi Ferenc országos könyvtára éremgyűjteményének katalógusát (*Catalogus numorum Hungariae ac Transilvaniae instituti nationalis Széchényiani*, Pest, 1807, 1810).⁵⁷⁵ Továbbá Görög gyűjteményében ott találjuk még „az első magyar heraldikát”, Palma Ferenc Károly tollából (Bécs, 1766).⁵⁷⁶

A történelem témaköréből végül August Ludwig Schlözer (1735–1809) egyik kiadványát említem meg (*Kritische Sammlungen zur Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen*, Göttingen, 1795).⁵⁷⁷ A kor egyik kelet-európai történelem-szakértője az erdélyi szászok történetéhez közölt okleveleket. Az Erdélyi Nyelvművelő Társaság titoknoka „szinte kötelességének tartja megcáfolni”⁵⁷⁸ a göttingi egyetem professzorának állításait – ennek kapcsán keletkezett az „Aranka–Schlözer-vita”, amely az erdélyi nemzetek eredettörténetét érintette.

Földrajz: hon- és államismeret

Kosáry Domokos véleménye szerint az egyházi keretek közül a történetírás és a hon-, illetve államismeret irodalmán át vezetett az út a világi tudományosság és a felvilágosodás felé – s ez „az

---

573 SOÓS 1993, 44; SINKOVICS 2003, 83.

574 609. tétel; 2. kiadása: Buda, 1802: 610. tétel

575 606. tétel

576 510. tétel – A művet ismerteti és egyben elemzi: SZÖRÉNYI 1999, 160–161.

577 599. tétel

578 DÁVID 2013, 161. A vitáról lásd még: BÍRÓ A. 2011.

irányvétel tulajdonképpen geográfiai jellegű volt⁵⁷⁹. Hevenes Gábor (1656–1715) még a 17. század végén készítette el Magyarország első atlaszát (*Parvus atlas Hungariae*, Bécs, 1689),⁵⁸⁰ a szintén jezsuita Michael Bonbardus (1658–1730) pedig Magyarország topográfiáját adta ki (Bécs, 1718), egymás után kétszer is.⁵⁸¹

A hazai honismeret fő képviselőjének, Bél Mátyásnak programiratai, alpművei is megvannak Görög gyűjteményében, így már a történelem részben említett több írása, mint például nagy opusa, a ma is forrásértékű *Notitia* (Bécs, 1735–1742).⁵⁸² Pozsonyban Bél tanítványa, majd tudós körének tagja volt Tomka-Szászky János (1692–1762). Nagyszabású tankönyvet írt korának világföldrajzáról (*Introductio in orbis hodierni geographiam*, Pozsony, 1748), amit Severini János is közreadott három évtizeddel később, némileg módosított tartalommal és címmel (*Introductio in orbis antiqui et hodierni geographiam*, Pozsony–Kassa, 1777).⁵⁸³

A Bél Mátyás által képviselt irányvonal „a felvilágosodás korában a pozsonyi földrajzi-történeti, honismereti irányzattal folytatódott.”⁵⁸⁴ Ekkor több „historisch-geographisch- und politische Beschreibung” vagy „Geschichte, Naturprodukte und Politik” jellegű kiadvány került ki a sajtó alól, s céljuk a földrajzi-történeti ismeretterjesztés. Ebbe a vonalba illeszkedik Karl Gottlieb Windisch (1725–1793) általános honismereti kézikönyve (Pozsony, 1772)⁵⁸⁵ és Magyarország földrajza (Pozsony, 1780)⁵⁸⁶ is. A korszak legfontosabb honismereti lexikonját azonban a bécsi lapszerkesztő, Korabinszky János Mátyás (1740–1811) állította össze (*Geographisch-historisches und Produkten-Lexikon von Un-*

---

579 KOSÁRY 1996, 150.

580 269. tétel

581 76. tétel, második átdolgozott kiadása: Bécs, 1750: 77. tétel

582 44. tétel

583 647. tétel. – TÓTH G. 2004, 7.

584 HORVÁTH 1993, 46.

585 750. tétel

586 749. tétel

garn, Pozsony, 1786).⁵⁸⁷ Hasonlóan fontos és népszerű kiadvány volt Vályi András (1764–1801) kötete, a *Magyarországnak leírása* (Buda, 1796–1799).⁵⁸⁸ E két utóbbi munka jelentőségét az is mutatja, hogy Széchényi Ferenc támogatásával jelentek meg.⁵⁸⁹

Az országrészeket bemutató, államismereti munkák közül mindenképpen Benkő József (1740–1810) *Transsilvania, sive Magnus Transsilvaniae Principatusa* (Bécs, 1777–1778) az egyik legkiemelkedőbb mű.⁵⁹⁰ A középjaiti református lelkész írt még a székelekről és a románokról (*Imago inclytae in Transsylvania nationis siculicae historico-politica*, Nagyszeben–Kolozsvár, 1791),⁵⁹¹ a milkói püspökségről (Bécs, 1781), valamint a középjaiti dohányról (Nagyszeben–Kolozsvár, 1792).⁵⁹² Erdély kapcsán megemlíthetjük még a korabeli legújabb irodalom egyikét, Michael Lebrecht evangélikus lelkész vázlatát az országrész geográfiájáról (Nagyszeben, 1804).⁵⁹³

A velencei származású Franz Grisellini a temesvári kormányzat megbízásából gyűjtött a helyszínen anyagot munkájához, melyet a külön bánásgyi igazgatás érdekében állított össze, amely azonban csak a visszacsatolás után jelent meg (*Versuch einer politischen und natürliehen Geschichte des Temeswarer Banats in Briefen*, Bécs, 1780).⁵⁹⁴ Szlavóniáról és a Szerémségről Friedrich Wilhelm von Taube császári tanácsos, kereskedelmi és jogi szakértő tette közzé művét (*Historische und geographische Beschreibungen des Königreiches*

---

587 364. tétel

588 732. tétel

589 HORVÁTH 1993, 44; DEÁK–ZVARA 2012, 18. – Vályi a harmadik kötetet Széchényinek ajánlotta, s a címlappal szemközti oldalon Czetter Sámuel rézkarca állít emléket a pártfogónak.

590 Habár nem szerepel az 1820. évi összeíráson, a kismartoni gyűjteményben megtalálható, s talán Görögé volt: Zimmer V. Kasten A. Regal 9/6–7.

591 55. jegyzet

592 54. tétel

593 397. tétel

594 KOSÁRY 1996, 585. – 231. tétel

Slavonien und des Herzogthumes Syrmien, Lipcse, 1777), „amelyet azonban szókimondásáért Bécsben siettek eltiltani”.⁵⁹⁵

A helyismereti tematikát gyarapítja Schönwisner István Szombathelyi antik történetéről (*Antiquitatum et historiae Sabariensis*, Pest, 1791),⁵⁹⁶ Genersich Keresztélynek Késmárkról (*Merkwürdigkeiten der königlichen Freystadt Késmark*, Kassa, 1804),⁵⁹⁷ Róka János kanonoknak Vácról (*Alt und neu Waitzen*, Pozsony–Kassa, 1777)⁵⁹⁸ és Győrről (*Dissertatio de Jaurino*, Bécs, 1782),⁵⁹⁹ valamint Georgius Papanek plébánosnak Baranya megye földrajzáról közzétett munkája (*Geographica descriptio comitatus Baranyensis*, Pécs, 1783).

A mappák elkészítéséhez nyújtottak alapvető segítséget a vármegyéket bemutató összeállítások (Zemplén, Sáros vagy Ugocsa).⁶⁰⁰ A térképészeti tevékenységhez, pontosabban az ahhoz kapcsolódó ismeretekhez tartoznak Lipszky János kiadványai is, így térképei és azok repertóriumai (Buda, 1808).⁶⁰¹

Tulajdonképpen ez a honismereti részleg az, amelynek darabjait Görög Demeter a legsokoldalúbban tudta használni: egyrészt saját képzésére, másrészt tanítványai oktatására, harmadrészt a hírlap földrajzi-történeti tudósításainak elkészítésekor, végül pedig a mappák kiadásakor.

Jogtörténet és jogtudomány

Görög könyvjegyzékét vizsgálva az irodalom és történelem mellett a jog a leggazdagabb témakör – ez pedig azt is alátámaszthat-

---

595 KOSÁRY 1996, 585. – 690. tétel

596 605. tétel

597 219. tétel

598 582. tétel

599 293. tétel

600 669., 670., 671. tétel

601 400, 401. tétel

ja, hogy ilyen jellegű tanulmányokat folytatott a bécsi egyetemen, még ha ennek nincs is nyoma a matrikulákban.

Ezt a szakot tekintve találunk itt országgyűlési iratokat, törvénycikk-gyűjteményeket, egyház- és magánjogi kiadványokat, jogtörténetet, valamit okirat-formulákat – „mindkét hazát”, azaz Magyarországot és Erdélyt tekintve egyaránt.

1765 után huszonöt évvel, 1790-ben ült össze az országgyűlés Budán, majd Pozsonyban. A *Hadi Történetek* szerkesztői és tudósítói nagy lelkesedéssel és részletesen számoltak be az 1790–1791-ben lezajló ülésekről, „ennek különféle foglalatoskodási”-ról, a beszédekről és a határozatokról. Az óriási érdeklődésre való tekintettel az „ország gyűlése históriáját” árkusonként meg is küldték előfizetőiknek, melyekről olvasóikat rendszeresen tájékoztatták: „Mostani munkánk második, azaz B árkusával megküldöttük az xx árkust, az ország gyűlése históriájához tartozó aktákból; mai postával küldjük az yy árkust a régi előfizető urak számára.”⁶⁰²

Prileszky Pál és Jóny János a 18. század első felének, közepének a jelentősebb szerzői közé tartozott; előbbi többek között az Esterházy-uradalmak jogi igazgató volt, s élete végén írta meg kézikönyvét a hazai szokásjogról és a földesúri jogról (*Quadrupartitum juris*, Sopron, 1743);⁶⁰³ utóbbi pedig „az állítólagos ősi »hun–magyar jog«”-ról értekezett (Lőcse, 1727).⁶⁰⁴

A század második felétől a jogtörténet elkülönült tudományágként létezett. Kollár Ádám udvari könyvtáros művei a tudományos törvénytudomány első darabjai közé tartoznak. Monográfiáiban a király jogait hangsúlyozta a rendek történeti jogaival és kiváltságaival szemben (*Historiae diplomaticae juris patronatus apostolicorum Hungariae regum*, Bécs, 1762,⁶⁰⁵ és *De originibus et usu perpetuo potestatis legislativae circa sacra apostolicorum Regum Un-*

---

602 MH, 1791. január 17. 81.

603 541. tétel

604 302. tétel – KOSÁRY 1996, 158.

605 358. tétel

riae, Bécs, 1764).⁶⁰⁶ Huszti István *Jurisprudentia practica*ja (Buda, 1745)⁶⁰⁷ ellenben a rendek érdekeit szolgálta, s ez a *ius patrium* első tankönyve. Összefoglalója egy gyakorlati munka, ami egyben jogalkalmazási célú kézikönyv is.⁶⁰⁸

E tudományág előfutárainak tekinthetjük a már említett Pray Györgyöt, Katona Istvánt, valamint Fejér Györgyöt, akik összegyűjtötték az 1526 előtti időszak dokumentumait. A forrásokat feltáró és értelmező műveik a jogtörténet tudományos alapjait képezik.⁶⁰⁹

A közjogi-politikai írások között Grossinger Ferenc Rudolf (1752–1789) *Jus publicum Hungariae*ja (Halle, 1786)⁶¹⁰ váltotta ki a kor egyik nagy vitáját; de azt is mondhatjuk, hogy olyan botránykönyv volt, amely Grossinger életét is tükrözte.⁶¹¹ A mű a király és a nemesség közötti hatalmi kérdéssel foglalkozik, s felfogását a Werbőczy István elleni kirohanása jól jellemzi.⁶¹² Dezsényi Béla jellemzése szerint a Kufstein várában elhunyt Grossinger „a kor jellegzetes alakja a hol őszinte, hol garázda kalandor: Trenck, Casanova, Cagliostro. Különösen beleillik ebbe a kiegyensúlyozatlan, de nagyon értelmes és művelt embercsoportba az exjezsuita, aki előtt a rend feloszlatása a biztos karriert vágja el. A visszaélésre ráébredve vallásból és istenből kiábrándul. Ha elég erős, új eszmét keres a valláson kívül vagy éppen ellene – ha nem, azt hiszi, hogy a visszaélés, a kétszínűség a kötelező és a helyes. Nagyra törésében elveszti a mértéket és a biztos talajt. Lehet, hogy Grossinger sem a legaljasabb képviselője a típusnak.”⁶¹³ Azt, hogy mennyire komolyan vették művét, mi sem mutatja jobban, hogy

---

606 Görögnek az 1791-es kiadás volt meg: 357. tétel

607 Görögnek a Nagyszombatban, 1766-ban megjelent kiadás volt meg: 291. tétel

608 STIPTA 2003, 623.

609 STIPTA 2003, 622.

610 229. tétel – A műről részletesebben: BALLAGI 1888, 78–80.

611 Életrajzára lásd: DEZSÉNYI 1967, 34–36.

612 DEZSÉNYI 1967, 35.

613 DEZSÉNYI 1967, 35–36.

számos cáfolata készült, leginkább névtelenül, Zinner János kassai tanár, a Nyitra megyei Noszlopy Zsigmond és Potkoniczky Ádám késmárki rektor tollából.⁶¹⁴

Fontos kiemelnünk a francia forradalom eseményeiről tudósító Hajnóczy Józsefet. Több értekezése a magyar közjog kiváló összefoglalásának is tekinthető,⁶¹⁵ ezek közül négy az 1820. évi jegyzéken is szerepel, így az országgyűlések szervezetéről (*Dissertatio de comitiis Regni Hungariae*, 1791), a királyi hatalom korlátairól (*Dissertatio politico-publica*, 1791), az egyházi hatalom korlátozásáról (*Extractus legum de statu ecclesiastico catholico in Regno Hungariae*, Leipzig, 1792) és a közteherviselésről (*De diversis subsidiis*, 1792)⁶¹⁶ írt értekezései.

A jogalkalmazás gyakorlati igényeit követve a magánjog és a büntetőjog művelői tudományos igényű összefoglalókat készítettek, így például Kelemen Imre (*Institutiones juris privati Hungarici*, 1814)⁶¹⁷ és Szlemenits Pál (*Elementa juris criminalis hungarici*, Pozsony, 1817).⁶¹⁸

A kor figyelemre méltó jogi szakírói közül megemlíjtük még Lakits György Zsigmond könyvtárost és jogtanárt (1739–1814), aki a nagyszombati egyetemen az egyházjog első világi tanára volt. Több jelentős írása közül Görög könyvjegyzékén a *De haereditario succedendi jure ducum primum* (Bécs, 1809)⁶¹⁹ szerepel; ennek lényege, hogy „a magyar király uralmát – amíg a dinasztia ki nem hal – az teszi legitimmé, hogy a trón örökösének született, és nem más.”⁶²⁰

---

614 9., 475., 531. tétel

615 POÓR 1998, 11.

616 107., 141., 179., 632. tétel

617 STIPTA 2003, 623. – Görögnek a német nyelvű *Darstellung des ungarischen Privat-Rechtes* (Bécs, 1818) volt meg: 312. tétel.

618 674. tétel

619 388. tétel

620 POÓR 2000, 66.

A Corpus Juris hiányos volta erősen igényelte a hazai jogforrások összegyűjtését és azok kiadását. Kovachich Márton György és fia, Kovachich József Miklós a 18–19. század fordulóján elvégezte ezt az óriási munkát. „Művük azonban magánmunkálat maradt”, ugyanis fáradozásuk nem nyert hivatalos elismerést.⁶²¹ A magyar törvények gyűjteményének szövegén nem lehetett változtatni, s a szövegeket továbbra is a régi formában kellett közreadni: *Vestigia comitiarum* (Buda, 1790), *Supplementum ad vestigia comitiarum* (Buda, 1801),⁶²² a *Formulae solennes styliben* (Pest, 1799)⁶²³ a 14–15. századi formulás könyveket jelentették meg.

Az új szellemű szakkönyvek mellett azért megtalálhatók még a „régiek”, több kiadásban is, így Werbőczy István *Tripartituma* német és latin nyelven (Bécs, 1599, 1561), a *Corpus Juris Hungarici* (Buda, 1779; Nagyszombat, 1796) és Kitonich János *Directio methodicája* (Nagyszombat, 1700).⁶²⁴

Oktatás és nevelés, tankönyvek, ifjúsági és gyermekkönyvek

Görög Demeter életének egy jelentős részében neveléssel foglalkozott, előbb a Kollonich, majd az Esterházy családnál, s közel húsz évet töltött a Habsburgoknál. Több oktatási tervezetet is kidolgozott. Ezek alapján akár egy kis komplett oktatási szakkönyvtárat is várhatnánk tőle. Nevelői tevékenysége azonban nem tükröződik a könyvtárában megtalálható könyvekből, nem találjuk itt a kor nagy íróit, úgymint Rousseau-t, Johann Bernhardt Basedow-t, Christian Salzmann-t, Gedikét, Ernst Trappot, Peter

---

621 STIPTA 2003, 624.

622 371. tétel

623 369. tétel

624 739., 740., 111., 112., 347. tétel

Villaume-ot vagy Genersich Jánost – Joachim Heinrich Campe (1746–1818) kivétel.

A német pedagógus és író korának ismert, filantróp elveket valló nevelője, akinek oktatási módszere a játszva tanítás volt. Az ifjúságnak szánt műveiben (közel 40 kötet!) is erkölcsi-pedagógiai nézeteit terjesztette. Ezek közül nevelőnk a következőket olvashatta magyar fordításban: *Theophron vagy a tapasztalt tanácsadó a tapasztalatlan ifjúság hasznára* (Pozsony, 1804),⁶²⁵ *Ámerikának fel-találásáról, a gyermekek és az ifjak kedvéért* (Kolozsvár, 1793),⁶²⁶ *Erkölcsei könyvecske* (Nagyszében, 1789)⁶²⁷ *Pszichológia* (Pozsony–Komárom, 1794).⁶²⁸ S hogy Görög mennyire fontosnak tartotta Campét és műveit, azt az is mutatja, hogy a *Magyar Hírmondóhoz* beküldött kéziratok között ott találjuk a neves pedagógus *Kleine Seelenlehre für Kinder* (Hamburg, 1780) című művét – három fordításban is, Bárány Pétertől, Benke Mihálytól és Nagy Sámuel-től.⁶²⁹

Látzai Szabó József (1764–1828) a hazai filantropizmus egyik képviselője volt. A Pápai Református Kollégium történelemtanáráként fordította le és egészítette ki *Oskolai tanító könyvét* (Győr, 1793).⁶³⁰ Előszavában „a filantróp pedagógia nevelési elvei és a reáltárgyakat előtérbe helyező irányzat mellett tett hitvallást”.⁶³¹ Itt megfogalmazott gondolatai nagy hatással lehettek Görögre, akinek sikeres nevelői pályájára gondolva mondhatjuk, hogy meg is fogadta azokat: „Legyen a tanítás módja barátságos, a tanulók a tanítóknak édesatyját és tanácsadó barátot lássanak, és ne »minden lépten mérgelődő és botozó hajdújakat«.”⁶³²

---

625 123. tétel

626 316. tétel

627 315. tétel

628 545. tétel

629 ZVARA 2012, 64–74.

630 390. tétel

631 Idézi: PÁLYI 2014, 26.

632 PÁLYI 2014, 26.

Elméleti tankönyvet Perlaki Dávid evangélikus lelkész is írt komáromi működése alatt (*A gyermekeknek jó nevelésekről való rövid oktatás*, Komárom, 1791).⁶³³ Ráday Gedeonnak azt írta egyik levelében, hogy hiányosságai vannak a gyermeknevelésnek Magyarországon, ezért fontosnak tartja, hogy „a neveléssel hivatásszerűen foglalkozók kezébe magyar nyelven adjon egy közérthető, jól használható kézikönyvet”.⁶³⁴

Barics Adalbertnek 1792-ben jelent meg a *Nonnihil de educatione juventutis scholasticae et studiorum reformatione* (1792)⁶³⁵ című műve. Nézete szerint a szerzetesi nevelés fő célja az, hogy a papi pályára minél több ifjút nyerjenek meg. A tanítás egyházi célokat szolgál, a világi pályákra való nevelést teljesen elhanyagolják. A felvilágosult szellemű jogtudósnak, a pesti egyetem statisztika tanárának ez az írása névtelenül és titkos nyomdahelyen (Pampe-lona) jelent meg.⁶³⁶

A korábbi évszázadokban használt tankönyvek közül nem sokat találunk Görög könyvjegyzékén, ezek egyike Jan Amos Comenius kötete. Az *Orbis pictus* a 17. század egyik legnépszerűbb neveléselméleti és egyben tankönyve volt.⁶³⁷ A mű töretlen népszerűségét mutatja, hogy mind Európában, mind Magyarországon újra és újra kiadták, s a 18. század második felében is még mindig több iskolában használták. Maga Görög is fontosnak tartotta ezt a művet, hiszen beleírta nevét (Demetrie Görög), ez pedig azon kevés könyvek egyike, amelyben saját tulajdonosi bejegyzése szerepel. A régebbi szakirodalmat képviseli még a polihisztor Szentiványi Márton nagy enciklopédiája (*Curiosiora et selectiora variarum scien-*

---

633 520. tétel

634 FEHÉR 1994, 8.

635 493. tétel – KOVACSICS 1964, 472.

636 V. Ecsedy Judit azonosította a nyomdahelyet és a nyomdászt is: Pozsony, Weber. Vö. V. ECSEDY 1996, 169.

637 804. tétel – Görögnek egy 1708-ban, Nürnbergben kiadott példánya volt meg.

tiarum miscellanea, Nagyszombat, 1689–1702),⁶³⁸ amelyben kora tudományos ismereteit foglalja össze.

A felvilágosodás korában a magyar nyelvű gyermek- és ifjúsági könyvek három nagyobb csoportba oszthatók: az elsőbe a vallási nevelést segítő művek tartoznak; a másodikba azok, amelyek „bár szórakoztató olvasmányok, fő céljuk a helyes erkölcsi elvek meggyökereztetése a fiatalokban”; a harmadikba pedig azon tudományos ismereteket nyújtó kiadványok, amelyek igazából nem iskolai használatra szánt tankönyvek.⁶³⁹

Az 1820. évi összeíráson a fiataloknak íródott könyvek döntő többsége tanító s egyben szórakoztató jellegű. Első ifjúsági könyveink fordítások, ezek egyike Fénelon *Les Aventures de Télémaque*-ja (1699). Többen is lefordították, például 1753-ban, Zoltán József erdélyi orvos (*Telemakusnak az Ulisses fiának bujdosásai*, Kolozsvár) – ez azonban csak 1783-ban jött ki a sajtó alól, így akkor már elavultnak számított.⁶⁴⁰ Ahogy eredendően nem az ifjúságnak szánt olvasmány volt a Telemachus kalandjai, úgy Daniel Defoe *Robinson Crusoe*-ja (1719) sem. S jóllehet Görög könyvei közt nem találjuk sem Gelei József, sem Gyarmathi Sámuel fordítását, Szentiványi László robinzonádját már igen (*Róbert Péter szüületett anglus élete és különös történetei, ki is életét egy lakatlan szigeten sok esztendőig csudálatosan töltötte*, Pozsony–Pest, 1797).⁶⁴¹ Campe több művét is a fiatal olvasóknak írta, így az *Ámerikának feltalálásáról* (Kolozsvár, 1794), az *Erkölcsi könyvecskét* (Nagyszomben, 1789),⁶⁴² amelyet „a pallérozottabb rendbéli gyermekeknek hasznokra” szánt, valamint a *Theophront*” (Pozsony, 1804),⁶⁴³ „a tapasztalatlan ifjúság hasznára”. A tanító s egyben szórakoztató

---

638 659. tétel

639 FEHÉR 2000, 89.

640 FEHÉR 2000, 90. – 195 tétel

641 579. tétel

642 315. tétel

643 123. tétel

művek között megtaláljuk még Péczeli József *Haszonnal mulattató meséit* (Győr, 1788).⁶⁴⁴

A tudományos ismereteket is nyújtó könyvek közé sorolható Gáti István és Raff György természethistóriája (Máramarossziget, 1792; Veszprém, 1799),⁶⁴⁵ valamint Szent-Györgyi József műve, *A legnevezetesebb természeti dolgok esméreti* (Debrecen, 1803).⁶⁴⁶

Görög Demeter pedagógiai és ifjúsági könyveinek kiadási évét tekintve is kitűnik, hogy jelentős részük az 1780-as évek legvégén, az 1790-es évek elején jelent meg. Ennek részben az lehet az oka, azon túl, hogy a magyar nyelvű gyermek- és ifjúsági irodalmat ekkor kezdték megjelentetni, hogy azokat nevelői pályája kezdetén (Kollonich László és Esterházy Pál Antal nevelőjeként) szerezte be. 1802 után, a Hofburg lakójaként, az előírt tankönyvek szerint kellett a trónörökös, illetve a főhercegeket tanítania – ezek egyike volt Bajtay Antal történelem tankönyve, az *Extractus Historiae Hungaricae*.⁶⁴⁷

Gazdaság és gazdálkodás

Görög Demeternek Bécsben „[dorogi] földje, szőlőkertje, házi kertje s malma állandó gondja volt, s a messzi távolból állandóan intézkedik azoknak rendben tartásáról”,⁶⁴⁸ folyamatosan odafigyelt azokra otthoni intézője, Orosz András hadnagy és táblabíró segítségével. „A föld szeretete és a gazdaság iránti érdeklődése soha nem szűnt meg”,⁶⁴⁹ végigkísérte egész életén. Nevelőként, a földrajz szerelmeseként az országot és annak gazdaságát ismertette meg tanítványjaival az utazások során, és tanította őket értékelni

---

644 524. tétel

645 Görögnek az 1795-ben, Pozsonyban megjelent kiadása volt meg: 213. tétel; 549. tétel

646 656. tétel

647 22. tétel

648 MOLNÁR 1974, 50.

649 MOLNÁR 1975, 46.

a föld javait; hírlapszerkesztőként pedig az olvasókat tájékoztatta az új növények elterjedéséről: a lóhere termesztése például elterjedt volt az osztrák tartományokban, mivel „annak a marhatartó gazdák, – különvetve – a jászolos marhák tartásában, valamint a réti széna jobbításában, vagyis kövéritésében szembetűnő hasznát tapasztalták”.⁶⁵⁰ Annak érdekében, hogy Magyarországon is elterjesszék és megismertessék, „nagy mennyiségben vettek lóheremagot, s azt, termesztése módja és haszna vétele felől írott, és hozzá kapcsolt világos utasítással együtt a két magyar hazába, mindenfelé, szinte ezer helyekre széjjelküldözték”.⁶⁵¹

Görögék rendszeresen adtak tanácsokat előfizetőiknek, népszerűsítették az új módszereket (a dohány, a sáfránytermesztés, a savanyúvíz, a földi bodza kiirtása, a pestis és a himlő kezelése stb.), felhívták figyelmüket a korabeli szakmunkákra. Különösen sokra tartották Tessedik Sámuel és Nagyváthy János tevékenységét, az ő írásaikról is lelkesen tudósítottak. A szarvasi evangélikus prédikátor, „ezen megbecsülhetetlen igyekezetű hazánkfia fundálta volt ugyancsak a Szarvasi Oekonomika Oskolát is már néhány esztendőkkal ezelőtt, amelyben fáradhatatlan szorgalmatosságot követ el az ifjúság körül. Ezeket azért is említjük, hogy serkentő okul szolgálhassanak, azon jó könyvnek közönségesen való olvasására, melyet t. Theschedik úr német nyelven bocsátott volt ki; hanem már most magyarul is lehet kapni következő cím alatt: *A parasztember Magyarországbán micsoda és mi lehetne* (Pécs, 1786).⁶⁵²

Nagyváthy kiadványáról annak publikálása előtt és a megjelenése után is beszámoltak: „Kiszabadult már a sajtó alól Nagyváti tudós hazafinak azon becses munkája, melyről írásunk IV. szakaszának 38-dik oldalán emlékeztünk volt. A címe ez: *A szorgalmatos mezzei gazda*. Az első darab előadja a gazdaságnak közönséges

---

650 MÁRTON 1834, 20.

651 MÁRTON 1834, 20.

652 HMNT, 1791. június 21. 775. – 694., 696. tétel

reguláit, annak utána tanít: a földművelésről, a rétekről, a pusztákról, a kertek műveléséről, a gyümölcsfákról. A második darab pedig a szőlők műveléséről, a borcsinálásról, az erdőkről, a baromtartásról, a szarvasmarhákról, a juh-tartásról, a sertésről, s a méh-tartásról.”⁶⁵³ A munka Festetics György tetszését is annyira elnyerte, hogy a szerzőnek felajánlott egy gazdasági tanácsosi állást ezer forintos fizetéssel.⁶⁵⁴

Kömlei Jánosnak a *Szükségben segítő könyve* (Pest, 1790)⁶⁵⁵ a kor legnépszerűbb kiadványai közé tartozott, akárcsak az eredeti német kiadás.⁶⁵⁶ Sikerét annak is köszönhette, hogy „együgyű embereknek vagyon írva, és így annál közönségesebb hasznú”,⁶⁵⁷ és az azt olvasók „ebből, kevés idő alatt, magokat mulattatva hasznos, sőt, elmúlhatatlanul szükséges tudományokat meríthetnek”.⁶⁵⁸

A gazdasági és gazdálkodási könyvek egy fontos részét képezik a szőlőtermesztéssel kapcsolatos kiadványok. Görög Demeter a szőlészetet nemcsak a gyakorlatban művelte, hanem alaposan tájékozódott a hazai és az európai szakirodalomban egyaránt. *Lajstromában* az egyes fajták ismertetésekor sok esetben hivatkozik szakírókra – az életkorukat és műveik megjelenési évét tekintve a legtöbb esetben kortárs vagy közel kortárs személyekről, illetve könyvekről beszélhetünk. A korszak legjelentősebbjei francia, német és osztrák nemzetiségűek voltak, leginkább ők határozták meg a korabeli szőlészeti és borászati szakirodalmat.⁶⁵⁹ A francia szerzők közül Jean-Antoine Chaptal (1756–1832) emelhető ki, aki három társával (François Rozier, Antoine Augustin Parmen-

---

653 HMNT, 1791. szeptember 2. 304. Görög későbbi szőlőgazdálkodásához is használhatta e könyvet. – 478. tétel

654 MH, 1792. január 17. 81.

655 682. tétel

656 Görögék adatai szerint „hasznos voltát csak onnan is lehet sajdítani, hogy német nyelven lett kibocsátatása után, igen kevés idő alatt 80.000 nyomtatvány költ el”. HMNT, 1790. március 2. 278.

657 HMNT, 1790. március 2. 278.

658 HMNT, 1790. június 22. 800.

659 CSOMA 1995, 51–57.

tier, Louis d’Ussieux) együtt írta meg azt a kétkötetes enciklopédikus jellegű szakkönyvet (Párizs, 1801),⁶⁶⁰ amely „az európai szőlőtermesztés és borászat egyik Bibliájának” számított.⁶⁶¹ Maga Görög így emlegeti: „háládatossággal tartozik Franciaország, s vele sok más ország is azon remek munkáért, melyet belső miniszter Chaptal, abbé Rozier, Parmentier és Dussieux a francia szőlőkről, azoknak műveléseiről és a borairól egy szívvel-lélekkel készítetttek, s e folyó század elején világra bocsátottak”.⁶⁶²

Fábián József (1762–1825) református lelkész „közönségesen tisztelt hazánkfia volt az”,⁶⁶³ aki Chaptalék e nagy jelentőségű szakkönyvét magyar nyelvre fordította *Vizsgálódó és oktató értekezés a szőlőművelésről* címmel (Veszprém, 1813–1814).⁶⁶⁴ A kiadvány egyik fő érdemének számít, hogy „a magyar ampelográfiai irodalomban először 21 rézmetszettel mutatja be a híres francia szőlőfajtákat” (ezek egy részét a *Magyar Átlás* munkálataiban is részt vevő Karacs Ferenc metszette).⁶⁶⁵ A lelkész hazai tanulmányai és külföldi peregrinációja során ismerte meg az új természettudományos eredményeket. Azzal pedig, hogy magyar nyelven adja közre fordításait, az is volt a szándéka, a magyar literatúrát ékesítse és gyarapítsa.⁶⁶⁶ Fábián különösen a Chasselas szőlőfajták magyarországi elterjesztéséért tett sokat, amiért a korban többen elismeréssel tekintettek rá – Görög is közéjük tartozott, s azt javasolta, hogy a sasza szőlőket nevezzék magyarul Fábián-szőlőknek.⁶⁶⁷

Görög Demeternek az általa ismert és használt szőlészeti és borászati szakkönyvei közül csak néhányat találunk meg az 1820-as

---

660 789. tétel.

661 CSOMA 1995, 52.

662 GÖRÖG 1829, 18.

663 GÖRÖG 1829, 18.

664 100. tétel. – Fábián korábban Chaptalnak egy másik alapművét is közreadta, amely szintén igen sikeres volt: CHAPTAL–FÁBIÁN (ford.)–GOMBÁS 1805.

665 CSOMA 1995, 52. Karacs Ferenc Fábián iskolatársa volt a debreceni kollégiumban.

666 CSOMA 1995, 52.

667 CSOMA 1995, 52.

könyvjegyzékén, de ez nem is meglepő. A szőlészettel voltaképpen csak élete második felében, pontosabban a Hofburg elhagyása, 1824 után foglalkozott grinzingi birtokán – a könyvek nagy részére valószínűleg szüksége volt, azokat nem adta el Esterházy Miklósnak.

A gazdálkodási jellegű könyvei között ott találjuk még a magyar iparról és kereskedelemről (Berzeviczy Gergely),⁶⁶⁸ a dohányról (Benkő József),⁶⁶⁹ a méhészkedésről (Csáti Szabó György, Handerla György),⁶⁷⁰ a juhokról (Németh Mihály)⁶⁷¹ megjelent kiadványokat, továbbá több útmutatást a számadások vezetéséről.⁶⁷²

A már korábban említett Schwartner Márton nevéhez a történetírás mellett a statisztika is kapcsolódik, ugyanis e tudományág hazai megteremtőjének tekintjük. Korszakalkotó munkája a *Statistik des Königreichs Ungern* (Pest, 1798).⁶⁷³

Görög széles körű érdeklődésére jellemző még, hogy beszerezte a kereskedő Nikolaus Ernst Kleemann *Briefe über die Schiffahrt und Handlung* (Prága, 1783)⁶⁷⁴ című művét is, amely Magyar- és Horvátország hajózási és kereskedelmi viszonyait elemzi.

Görög Demeter korában a gazdasági, gazdálkodási irodalom területén is újfajta szemlélet jelent meg: szinte kizárólag csak a korabeli eredményeket, elképzeléseket bemutató kiadványokat szerezte be, hiszen birtokosként és gyakorló gazdaként azokra volt szüksége. Érdeklődése nemcsak arra a területre szorítkozott, amit ő maga is művelt, hanem minden új dolog érdekelt, minden olyan személyről tudósított, aki erőfeszítéseivel előbbre vitte a hazai gazdálkodást, s aki segítséget és példát jelentett.

---

668 65., 66. tétel

669 54. tétel

670 117., 258. tétel

671 479., 717.

672 307., 384., 718, 719–721. tétel

673 636. tétel

674 83. tétel

Görög Demeter teológiai könyvei az eddig tárgyaltaknál kisebb csoportot alkotnak, ez azonban egyáltalán nem jelenti azt, hogy a hit, a vallás és az egyház kérdései ne érdekelték volna. Ő maga görögkatolikus környezetben nőtt fel, pártfogója, Bacsinszky András pedig egyháza egyik legjelentősebb személyisége volt. A felekezeti sokszínűséget gyermekkorától megtapasztalta: Nagyváradon a római katolikus királyi főgimnázium, Debrecenben a református kollégium diákja volt. Bécsben pedig, jóllehet az uralkodóház római katolikus elkötelezettsége meghatározó, vallásra való tekintet nélkül építette ki kapcsolatait. Mindkét nagy felekezetből voltak pártfogói és barátai, legyenek azok főnemesek, tudósok, írók, költők, lapszerkesztők vagy nyomdászok. Kereskes Sámuellel rendszeresen beszámoltak lapjukban az egyházi ügyekről, saját vallásához, a görögkatolikusághoz, valamint a görögkeleti egyházhoz kapcsolódó ügyekre pedig külön odafigyelt.

A teológiai, vallási könyvei között legnagyobb számban a római katolikus, kisebb arányban a protestáns felekezethez, valamint néhány, a görög rítushoz kötődő kiadvány található a könyvjegyzéken: bibliák, káték, szertartáskönyvek, prédikációk, elmélkedések, vitairatok és egyháztörténetek egyaránt.

A műfajokat tekintve jelentős számban lelhetőek fel a katolikus vitairatok: Szvorényi Mihály József (1750–1814) pesti, majd pozsonyi teológiai tanár hitvédelmi írásainak egyike a protestánsok ellen írt *Caussa religionis contra Helveticae, et augustanae confessionis cultores defensa* (Buda, 1781).⁶⁷⁵ Thezárovich Gábor nagyváradi plébánosként papírra vetett vitairataiban és elmélkedéseiben is a protestánsokat akarja meggyőzni arról, hogy az egyetlen igaz hit a katolikus (*Katolizáló lutherános*, Nagyvárad, 1817;⁶⁷⁶ *A magában*

---

675 684. tétel

676 697. tétel

tűnekedő protestáns, Nagyvárad, 1818).⁶⁷⁷ Előfordul, hogy „éppen a hitvédelem jegyében fogant munkák hívják fel a figyelmet azokra az eszmére, amelyekkel vitakoznak” – véli Bíró Ferenc.⁶⁷⁸ A hatékony érvelés érdekében pedig alkalmazkodniuk kell ellenfeleikhez, így pedig olyan új álláspontokat is képviselhetnek, amelyek már nem tekinthetők a hagyományos vallásosság megnyilvánulásainak.⁶⁷⁹ Ennek egyik kiváló példája Bielek Lászlónak *Arany gondolatok. A mostani szabad gondolkozásnak módja ellen* (Bécs, 1800)⁶⁸⁰ című munkája.

A 17. század végi katolikus reformáció egyik legharcosabb alakja volt Bársony György (1626–1678). A korban nagy felzúdulást keltett két libellusával is, ezek egyike a *Veritas toti mundo declarata* (Kassa, 1671), melynek alcíme tárja fel igazán tartalmát: *Argumente triplici ostendens, sacrum caesaream regiam que maiestatem non obligari, tolerare in Ungaria sectas, lutheranam et calvinianam*. Érvelésének lényege, hogy a protestánsoknak kedvező törvényeket el kell törölni, és „vissza kell állítani az eretnokség ellen hozott kedvező törvényeket. [...] E sorokat olvasva a protestánsok felismerték, véli Esze Tamás, hogy a *Veritas* a totális ellenreformáció harci riadója.”⁶⁸¹ A könyvecskére adott válaszok nem maradtak el, majd ezek cáfolataként jelent meg névtelenül, 1681-ben, Nagyszombatban a *Vestigata*.⁶⁸²

A Mária-tisztelet a 18. században továbbra is meghatározó eleme a hazai kultúrtörténetnek, s jelentős szerepe volt a nemzeti öntudat fölélesztésében⁶⁸³ – ennek ismertebb darabja a *Máriatzelli vezér* (Bécs, 1798), a *Compendium historicum von dem Ursprung und Merkwürdigkeiten, des Gnaden- und wunderreichen Orths Neu Ma-*

---

677 698. tétel

678 BÍRÓ F. 1995, 158.

679 BÍRÓ F. 1995, 158.

680 11. tétel

681 ESZE 1971, 675.

682 33. tétel

683 A témáról újabban: KNAPP–TÜSKÉS 2002, 11–54; FRAUHAMMER 2015, 1–50.

riä-Zell (Sopron, 1749) és a *Boldogságos Szűz Mária, tiszteletének és segítségül hívásának védelmezése* (Pest, 1797).⁶⁸⁴

Az egyház szervezete is Görög érdeklődési körébe tartozott, több egyházmegye történiáját is összegyűjtötte, így a milkói, a nagyváradi, a zágrábi, a munkácsi (görögkatolikus) episcopatusét és a kalocsai érsekségét.⁶⁸⁵

A katolikus egyházon belül a szerzetesrendek története is érdekelte, hiszen ott találjuk a domonkos, ciszterci és a pálos rend történetét.⁶⁸⁶

II. József türelmi rendelete (1781) ugyan sokat javított a protestáns egyházak helyzetén, lehetőségeik mégsem mérhetőek a katolikusokéhoz. Nem véletlen, hogy a jelentős kérdések egyike a protestáns unió gondolata (Járossy Mihály, *Commentatio brevis de unione protestantium in genere, praesertim in Hungaria*, h. n., 1791).⁶⁸⁷ A főként közgazdasági írásairól ismert Berzeviczy Gergely az evangélikusok egyik meghatározó patrónusa volt, a *Von dem Zustande der Protestanten in Ungarn* című értekezésében (Göttingen, 1804)⁶⁸⁸ a protestáns egyház helyzetéről elmélkedik.

Broughtonnak a religióról való históriai lexiconát (Komárom, 1792–1793)⁶⁸⁹ Mindszenty Sándor ültette át magyar nyelvre. A *Magyar Hírmondó*ban számos tudósítás jelent meg az első kötet megjelenése előtt és után,⁶⁹⁰ majd mikor a második rész is kikerült a sajtó alól, Csokonai Vitéz Mihály verset írt ez alkalommal, amelyet a hírlap közölt is.⁶⁹¹

---

684 4., 299., 651., illetve 428., 491., 683. tétel

685 52., 334., 337., 40., 322. tétel

686 196., 197., 265., 585., 271., 362. tétel

687 108. tétel

688 624. tétel

689 85. tétel

690 HMNT, 1790. március 2. 278; MH, 1792. január 27. 144; 1792. április 17. 557–558; 1792. december 14. 864–865, 872; 1793. augusztus 2. 177; 1793. augusztus 27. 303–304.

691 MH, 1793. május 24. 729–731.

Ahogy az irodalomnál, itt is szembetűnő, hogy a német, a francia és az angol felvilágosodás meghatározó gondolkodói közül szinte senkit sem találunk az 1820. évi jegyzéken, még magyar nyelvű fordításában sem. Montesquieu műveinek egy részét ismerhette Görög, hiszen Péczeli a lapjában több művének részletét is közölte, a korabeli gyűjteményekben és könyvesbolti jegyzékeken is megtalálhatóak írásai, s kortársai által is gyakran idézett szerző volt. Voltaire „sokkal látványosabban van jelen, mivel több művének magyar fordítása megjelenik a század vége előtt (amikor magyarra fordított tragédiáit be is mutatják)”.⁶⁹² Görög biztosan kézbe vehette eszmetörténeti szempontból is jelentős szomorú játékeit, eposzait,⁶⁹³ valamint *Az igazság kiszolgáltatásának és a felebaráti szeretetnek jutalmát* (h. n., 1791).⁶⁹⁴ A könyvjegyzéken továbbá hiába keressük a francia enciklopédistákat vagy Rousseau-t. Ezen hiányosságok azonban nem biztos, hogy valóban azok, hiszen, mint már említettük, az összeíráson Görög könyveinek csak egy része szerepel. Ez is inkább azt támasztja alá, hogy a jegyzéken egy válogatott könyvanyag található.

A „Psychologia Kámpéból” tételhez két könyv is sorolható. Az egyik Joachim Heinrich Campe *Pszichológiája* Nagy Sámuel (1773?–1810) tolmácsolásában (Pozsony–Komárom, 1794).⁶⁹⁵ A német filantróp munkája eredetileg névtelenül jelent meg, ugyanis „fordításának *Az olvasóhoz* című előszavában Rousseau *Emile*-jét idézi. Azt a művet, amelyet Goethe a kor új evangéliumának nevezett, s amelyet 1762-ben – néhány héttel megjelenése után – a párizsi parlament megégetésre ítélt s szerzője ellen elfogatási parancsot adott ki.”⁶⁹⁶ A másik pedig Pálóczi Horváth

---

692 BALÁZS–PENKE 2012, 5.

693 525., 526., 760–762. tétel

694 193. tétel

695 545. tétel

696 SZILÁGYI F. 1976, 617.

Ádám írása. 1789-ben a bécsi tudós társaság a *Hadi Történetek* lapjain tette közzé felhívását egy magyar nyelvű pszichológiai munka megírására. Az újság ezzel nyilvánosságot és egyben kibontakozási lehetőséget adott a jozefinizmus korában élénk érdeklődést kiváltó filozófiai disputának: a lélek mibenléte és a halhatatlanság kérdésének.⁶⁹⁷ Horváth erre a pályázatra nyújtotta be értekezését az *Arcum intenso frangit, animum vero remisso* symbolum (jelige) alatt. A szerkesztőknek egyébként hárman küldték el dolgozatukat. Az első díjat ugyan Bárány Péter *Jelenséges lélekménye*⁶⁹⁸ nyerte el, de mivel ő nem volt hajlandó átírni kantiánus szellemben megírt munkáját, a második helyezett Horváthét adták ki (Pest, 1792).⁶⁹⁹ A *Pszichológia* kézírata a szerkesztőknél maradt, hiába tették közzé felhívásukat a szerzőknek, hogy jelentkezzenek a kéziratokért: „Azon két érdemes hazafiak, kik a nyertesén kívül kidolgozták a lélekről való tudományt, méltóztassanak név nélkül hozzánk írni, hová kívánják Pesten, avagy más fő városban munkájukat letéttetni. Mi, a hozzájuk tartozó, s fel sem nyitott cédu-lákkal együtt leküldeni, el nem mulatjuk.”⁷⁰⁰ (Mivel Horváth nem vitte el a kéziratát, az Görögnél maradt, tőle pedig a kismartoni Esterházy-könyvtárba került.)

Bárány Péter „a kortársak által nagyra becsült és komoly tudós-társadalmi kapcsolatrendszerrel” rendelkezett.⁷⁰¹ Széchényi Ferenc titkáraként abba a belső körbe került, amely egyik legfontosabb feladatának a magyar tudós társaság létrehozását tűzte ki. Ennek kapcsán is évekig szoros kapcsolatban volt Göröggel – tulajdonképpen valamiféle összekötő szerepet töltött be a gróf és a hírlapszerkesztő között. De azért ennél többről is volt szó. Kortársai is elismerték írói, fordítói tehetségét, képzettségét. 1791-

---

697 DEBRECZENI 2009b, 396.

698 Kiad. GYÁRFÁS 1990.

699 546. tétel

700 HMNT, 1791. február 1. 136.

701 KOVÁCS 2011, 96.

ben, Bécsben jelent meg a katolikus Báránynak a német protestáns Johann Ludwig Ewald-fordítása *A köznép megvilágosodásáról, ennek határaitól és hasznairól* címmel.⁷⁰² Kovács Ákos András úgy véli, hogy a felvilágosodás francia verziója mellett annak „német változatainak némelyike, például a *Volksaufklärung* is erőteljes hatással volt a magyar kontextusra”.⁷⁰³ A „megbecsülhetetlenül jó könyvecske” megjelenéséről és annak tartalmáról többször is hosszabb ismertetés jelent meg Görög és Kerekes lapjában⁷⁰⁴ – hiszen a szerkesztők segítették annak megjelenését.

A már említett Márton István (1760–1830) filozófiai írásainak egyike a kantiánus *Keresztyén morális kis katekizmus* (Bécs, 1817).⁷⁰⁵ Előző művéhez hasonlóan⁷⁰⁶ szintén nagy polémiát váltott ki, most a *Tudományos Gyűjteményben*.⁷⁰⁷ Kazinczy Ferenc erkölcsileg érezte kötelességének, hogy részt vegyen a vitában: pártfogásába vette a „pápai Kant”-ot,⁷⁰⁸ és a teljes vitaanyagot kiadta (*Prof. Tiszt. Márton István urunk ker. morális katekizmus nevű munkájára írt recenziók*, Bécs, 1818).⁷⁰⁹

A ’fiziko-teológia’ fogalma és vele együtt maga az irányzat William Derham *Physico-theologiájá*jának magyar nyelvű fordításával jelent meg nyelvünkben és irodalmunkban⁷¹⁰ – ezen új természet-filozófiai irányzat alapművei közül Görög is beszerzett kettőt: Derham könyvét az egykori debreceni diák, majd orvos Segesvári

---

702 174. tétel

703 KOVÁCS 2011, 93; a fordításról lásd még: KOVÁCS 2010, 21–36.

704 HMNT, 1791. szeptember 6. 318–320; 1791. november 8. 598; MH, 1792. március 20. 407–408.

705 438. tétel

706 A pápai református kollégium tanára 1796-ban adta ki Kant szellemében a *Keresztyén teológusi morál, vagyis erkölkstudományát* (h. n., 1796), amely nagy felzúdulást okozott a korban; következményeként mind a katolikus, mind a protestáns iskolákban betiltották Kant szövegeinek olvasását.

707 PERECZ 1992, 845–856; GULYÁS 2007, 308–310.

708 Maga Kazinczy nevezte így Márton Istvánt, mert korábban azt hitte, hogy köze van a *Mondolat* kiadásához.

709 557. tétel – CZIFRA 2007, 69–78.

710 SZILÁGYI F. 1998a, 794.

István tolmácsolta a hazai olvasók számára (Bécs, 1793);⁷¹¹ egy évvel később pedig megjelent Heinrich Sander *Az Istennek jósága és bölcsessége a természetben* (Pozsony–Komárom, 1794) című műve, amit Csokonai egyik kedves barátja, a szintén orvos Nagy Sámuel fordított le.⁷¹² Nagy szintén a debreceni kollégiumban tanított, a kanti filozófiát oktatta, átmenetileg, Sárváry Pál Göttingenből való hazaérkezétségéig⁷¹³ – utóbbi bölcséleti művei a *Moralis philosophia* (Pest, 1802) és a *Filozófusi etika* (Nagyvárad, 1804).⁷¹⁴

A Metastasio-fordító Döme Károly egy ismeretlen német szerzőtől származó fordítása a *Világ nagyjai! Veszedelem* (Nagyszombat, 1792),⁷¹⁵ amelyet Szűcs Zoltán Károly egy „lángoló forradalomellenes vádbeszéd”-nek nevez.⁷¹⁶ „Kazinczy ifjú barátja” a röpirat előszavában vitatkozik Ewalddal és egyben Báránnyal az új eszmék ellen, szembeállítva a keresztény vallást az új megvilágosodással.⁷¹⁷ Konklúziója az, hogy a filozófia semmilyen értéket nem teremt; mivel azonban a társadalom rendjére nagy veszélyt jelent, ezért az uralkodó jogosan lép fel a felforgatókkal szemben.⁷¹⁸

Péczei legnépszerűbb fordításai közé tartozott az angol szentimentalizmus két írójának műve: Edward Young *Éjtszakáji és egyéb munkái* (1787, Győr),⁷¹⁹ valamint James Hervey *Sírhalmi és elmélkedései* (Pozsony, 1790).⁷²⁰ Ez utóbbi népszerűségéről Görögék is tájékoztatták olvasóikat akkor, amikor a könyv megjelené-

---

711 132. tétel

712 646. tétel

713 DEBRECZENI 1998, 872.

714 593. tétel

715 748. tétel

716 SZŰCS 2009, 19.

717 DEBRECZENI 2009b, 390.

718 BALÁZS 2013, 199.

719 311. tétel; Görögnek a másik kiadása is megvolt: Pozsony, 1795, 310. tétel.

720 268. tétel

se előtt felhívták arra a figyelmet, hogy „Angliában tizenötször nyomtattattak ki egymás után, s reméljük, hogy nálunk is nagy kedvességet fognak találni”.⁷²¹

Gyógyászat és orvostudomány

Az orvosi témájú könyvek szerzőit és fordítóit az a felvilágosult szándék vezérelte, hogy a társadalom minél szélesebb körében terjesszék az egészségügyi ismereteket, emeljék az alacsony színvonalon álló közegészségügyet, a higiéniai-orvosi szokásokat, „s tanítani, felvilágosítani, a babonától a racionalizmus útjára irányítani minden rendű és rangú tagját az országnak” – fogalmaz Friedrich Ildikó.⁷²² A medicina könyveinek terjedését az is elősegítette, hogy 1769-ben Magyarországon is megindult az orvosképzés, amelynek a Gerhard Van Swieten (1770–1772) által újjászervezett bécsi orvoskar szolgálhatott mintájául.⁷²³

Görög Demeter könyvjegyzékén mintegy húsz könyv szerepel az orvoslás témaköréből, s az emberi és a „barom-állati” (juh, marha, ló)⁷²⁴ gyógyítással kapcsolatos műveket egyaránt megtaláljuk az összeíráson.

A szerzők közül az egyik legismertebb Kis József (1765–1830), Széchényi Ferenc udvari orvosa. Az *Egészséget tárgyzó katekizmus* (Sopron, 1794)⁷²⁵ egy korabeli egészségtan, amelynek „érdekessége többek között, hogy az első része egy természettudományos ismerettár, a víz tisztításától a villámlásig sok mindenről szó esik benne, rendkívül áttekinthetően. [...] A második rész az egyes betegségekkel, az orvosi magatartással és a beteggondozással fog-

---

721 HMNT, 1790. február 5. 176.

722 FRIEDRICH 1983, 32.

723 SZÖGI 2003, 50.

724 664., 708., 712., 768. tétel

725 156. tétel; 2. kiadása: Sopron, 1796: 155. tétel

lalkozik.⁷²⁶ A nagy sikernek örvendő tankönyv kisgyermekek számára íródott kérdés-felelet formában. A *Magyar Hírmondó*ban maga a szerző ismerteti megjelenés előtt álló kiadványát: „szépen és igen értelmesen tanítja azt: mi módon őrizhetjük egészségünket. Mert megesmértet bennünket mindazon dolgokkal, melyek ronthatják az egészséget. [...] minden másnál azért lehet különb, mivel a köznéppel igen értelmesen szól: nem áll vastag kötetekből, melyek sok idejét vennék el az olvasónak; s nem drága árú.”⁷²⁷

A debreceni Milesz József (1750?–1793), Hatvani István veje, Anton Störcknek az ausztriai borbély-sebészek számára írt könyvét (*Orvosi könyv*, Bécs, 1778)⁷²⁸ ültette át a „maga nemzet hasznára is”. Ugyanezt a művet, valamint Joseph Plencknek *A borbélyáságnak ereje* (Buda–Pest, 1782)⁷²⁹ című írását Rácz Sámuel is lefordította magyarra.

A kor népszerű munkái közé tartozott továbbá Mátyus István (1725–1802), Küküllő és Marosszék főorvosának *Diaeteticája* (1762–1766), olyannyira, hogy mivel „minden exemplum” elkelt, a szerző közel húsz év múlva ismét megjelentette (Pozsony, 1787).⁷³⁰

Kováts József (1762–1851) külföldi tanulmányútjáról hazatérve adta ki Christoph Wilhelm Hufeland német orvos könyvét (*Az emberi élet meghosszabbításának mestersége*, Pest, 1798),⁷³¹ amely több volt, mint fordítás, mivel az egyes részeket magyarázatokkal is ellátta. (A mű kelendőségét és eladhatóságát jól mutatja, hogy rövidített formában – vékonyabb és így olcsóbb! – ebben a században még kétszer, majd 1825-ben is megjelent.)⁷³²

---

726 SZÁLLÁSI

727 MH, 1794. október 31. 598. Idézi: FEHÉR 1999, 318.

728 631. tétel

729 555. tétel

730 442. tétel

731 289. tétel

732 FRIEDRICH 1983, 39.

Csapó József *Új fűves és virágos magyar kertjét* (Pozsony–Pest, 1792),⁷³³ amely házi recepteket is tartalmaz, kelendősége okán kétszer is kiadtak. Váli Mihály (1710–1772) műve (*Házi orvos szótárcska*)⁷³⁴ szintén a házi orvosságok készítéséről szól. Erdődy György házi orvosát nem soroljuk a tudomány nagyjai közé, nem köthetünk semmilyen újítást a nevéhez, „írónak még kortársai sem ismerték el, sőt mint bűnözőt kitagadták”.⁷³⁵ Műve megjelenését nem is érthette meg, hiszen az csak halála után húsz évvel került napvilágra (Győr, 1782). Mindezt kalandos életének, kétes képzettségének is köszönhette, továbbá annak, hogy Torkos János orvosdoktor kimutatása szerint a mű szövege tulajdonképpen azonos Melius Juhász Péter *Herbáriumával* (Kolozsvár, 1578).⁷³⁶ Weszprémi István is kontárként örökítette meg biográfiájában, s Magyarország „híres sarlatánjának” nevezte.⁷³⁷

A korábbiakban említett szerzők közül egyesek olyan személyek, akik végzettségükre nézve ugyan orvosok, de a kor szokásaihoz híven nemcsak az emberi vagy állati gyógyítással kapcsolatos könyveket írtak: Gyarmathi Sámuel a nyelvrokonságról,⁷³⁸ Kiss József a magyar nyelv ügyéről vetette papírra gondolatait,⁷³⁹ Zoltán József Télemakusról adott ki egy ifjúsági regényt,⁷⁴⁰ Segesvári István⁷⁴¹ és Nagy Sámuel⁷⁴² pedig bölcséleti-filozófiai munkát is fordított. Sándorffi Józsefről (1767–1824), a *Hírmondó* egykori szerkesztőjéről se feledkezzünk meg, aki orvostanhallgató korában verseket is szerzett.⁷⁴³

---

733 116. tétel (2. kiadás)

734 728. tétel

735 ERNYEY 1921, 44.

736 FRIEDRICH 1983, 38.

737 WESZPRÉMI 1970, 621. (Wáli Mihály)

738 242. tétel

739 340. tétel

740 195. tétel

741 132. tétel

742 646. tétel

743 SÁNDORFFI 1794; SÁNDORFFI 1795.

Görög Demeternek az orvosokkal való, több esetben személyes kapcsolata is mutatja az orvostudomány és a gyógyászat iránti érdeklődését. Ebből a szempontból Sándorffi személye meghatározó lehetett: a bécsi egyetemen medikusként végzett, majd később a császárvárosban praktizált. Kerekes Sámuel halála után, 1801-ben lett a *Hírmondó* munkatársa, ám bár Görögékkal való kapcsolata korábbról datálódik.⁷⁴⁴ A lapban, ebben az időszakban – 1801 és 1803 között, tehát amíg szerkesztőként is dolgozott – feltűnően sok az orvoslással kapcsolatos híradás, ami Sándorffi eredeti foglalkozásának is köszönhető. Így tájékozódhatunk orvostársairól és a legújabb szakkönyvekről,⁷⁴⁵ az *Orvosi és Gazdai Tudósítások* című új szaklapról, a különböző betegségekről, különösen a himlőről (Bene Ferenc, Nagy Sámuel, Váradi Sámuel írásai).⁷⁴⁶ Ez utóbbi kezelésében ebben az időszakban történet a nagy áttörés az angol Edward Jennernek (1749–1823) köszönhetően.⁷⁴⁷ Az új eljárásnak, a vakcinációnak, Sándorffi volt az egyik nagy hazai támogatója.⁷⁴⁸ Görög könyvei között Nyulas Ferenc erdélyi tisztiorvosnak a *Kolozsvári tehénhimlő* (Kolozsvár, 1802) című könyve is megvolt, amit a szerzőtől kapott ajándékba.⁷⁴⁹

---

744 Görögék egy-két versét közölték is: MH, 1798. október 9. 455–457; 1800. augusztus 29. 268.

745 MH, 1801. szeptember 8. 329–331; 1801. szeptember 15. 378–379; 1801. szeptember 15. 391; 1801. október 13. 517–520; 1801. október 27. 582–584; 1801. november 6. 619–620; 1801. november 13. 649–650; 1801. november 13. 650–652; 1801. november 20. 685; 1801. december 18. 823–824; 1801. december 25. 854–856; 1802. január 22. 112; 1802. február 2. 155–160; 1802. február 19. 257–262; 1802. február 12. 223–224; 1802. március 16. 383–384; 1802. március 16. 383–384; 1802. április 13. 527–528.

746 A korban több nagy himlőjárvány is volt Magyarországon és Erdélyben. NOVÁK 1982, 275–393; CSATKAI 1969, 340–342.

747 vacca lat.: tehén

748 KISS L. 2015, 69–85.

749 810. tétel

A tudós hazafinak szinte minden tevékenysége a könyvekkel volt kapcsolatos, legyen szó nevelésről, lapszerkesztésről, irodalomszervezésről vagy írásról. A könyvészet iránti érdeklődésére hatással lehetett Michael Denis (1729–1800), a neves bécsi tudós-könyvtáros. Az udvari könyvtár igazgatójaként megmutathatta többek között az ott őrzött korvinákat is. Görögöt a Bibliotheca Corviniana különösen érdekelte, hiszen annak történetéről három könyve is volt, így Ireneo Affo *Memorie di Taddeo Ugolettoja* (Parma, 1781)⁷⁵⁰ és Xystus Schier *Dissertatio de Regiae Budensis Bibliothecae Mathiae Corviniájának* két kiadása (Bécs, 1766 és 1799).⁷⁵¹ A Széchényi Ferenchez való kapcsolatáról már több helyütt szóltunk.⁷⁵² A gróf nagyrabecsülése jeléül Görög is megkapta könyvtára katalógusköteteit, a kívánt válaszevél azonban nem maradt fenn⁷⁵³ – talán azért, mert Bécsben személyesen vehette át a könyveket, így írásban már nem mondott köszönetet. József nádor előterjesztése nyomán a rendek az 1807. évi országgyűlésen kimondták, „hogy elfogadják és oltalmukba veszik Széchényi Ferenc nagyszerű ajándékát”, a Bibliotheca Regnicolarist, s úgy tekintették ezt, mint a létrehozandó Nemzeti Múzeum alapját.⁷⁵⁴ Ehhez kapcsolódik az Országos Könyvtár bibliotékáriusának, Miller Jakab Ferdinándnak magyar és latin nyelvű tervezete a Múzeum épületéről (*A nemzeti gyűjtemények elintézése feltételei Magyarország hazafiai számára*, Pest, 1807).⁷⁵⁵

---

750 6. tétel

751 596., 595. tétel

752 Lásd még: ANTAL 2013a, 484–488.

753 97., 606., 685. tétel – DEÁK–ZVARA 2012, 241.

754 BERLÁSZ 1981, 82.

755 474. tétel – BERLÁSZ 1981, 75–82.

A könyvek döntő részében ugyan nem szerepel Görög Demeter saját tulajdonosi bejegyzése, viszont a barátaitól, tisztelőitől kapott könyvek némelyikében ma is olvasható egy-egy ajándékozó neve. Görög könyveket gyűjtő és olvasó emberként mindig szívesen fogadta azokat, melyek nem egyszerűen csak egy barát vagy egy tisztelő ajándékai voltak, hanem egyben érdeklődési körének és foglalkozásának megfelelő művek. Az ajándékozók közül a következőket említjük meg:

Baróti Szabó Dávid irodalmi munkásságáról rendszeresen beszámoltak a *Hadi Történetek* szerkesztői: az előfizetők Szabónak több versét is olvashatták,⁷⁵⁶ s a *Magyar Museum* megalakulásáról, tartalmáról, működéséről is tájékozódhattak.⁷⁵⁷ Görögék lapjának minden kötetének elejét „egy-egy, azon időben élt, nevezetes nagy ember rézre metszett képe ékesíté, úgymint: gróf Hadik András, báró Laudon főhadivezérék; Baróti Szabó Dávid, tudós magyar szerző; báró Orczy Lőrinc hadivezér; és Második Leopold Magyarország királya – jól eltalált és szépen kimetszett képek”.⁷⁵⁸ A hírlapszerkesztők Szabó Dávid költeményes munkáit (Kassa, 1789)⁷⁵⁹ „az első csinos magyar könyvnek” titulálták. „Ennek szemlélése felindított bennünket – írják Görögék –, hogy kiadójának képét, a könyv nagyságához alkalmaztatva, szépen kimetszethessük, és az előfizető uraknak megküldjük; hogy akik közülök a dicséret munkát megszerezni kívánják is: azt ennek eleibe köthethessék.” A *Museum* szerkesztőjének nyilvánvalóan jólesettek a dicséret szavak, ezért is eshetett választása erre a kötet-

---

756 HMNT, 1789. december 18. 673–674; 1790. február 2. 145–15; 1791. május 10. 582–584.

757 HMNT, 1789. december 8. 595–597; 1790. április 27. 542; 1791. március 25. 380–381; 1791. október 21. 525–528; 1791. október 25. 542–543. – Baróti Szabó és Görögék kapcsolatáról bővebben: KÓKAY 1970, 365–366.

758 MÁRTON 1834, 9.

759 778. tétel.

re, amikor azt megküldte Görögnek: *Én Görögöm! Mikoron neve napját szenteli, tisztel E kis ajándékkal Tégedet a Te Szabód. Karátson Hav. 30dik napj. 1789.*

A neves debreceni tanár, Budai Ézsaiás (1766–1841) *Közönséges históriáját* (Debrecen, 1800)⁷⁶⁰ ajándékozta Görögnek (*Mélt. Görög Demeter Úrnak küldi az író*), s talán személyesen tőle kapta meg a *Magyarország történetének* harmadik kötetét (Pesten, 1812)⁷⁶¹ is.

A *Series Colocensium praesulum* (Kalocsa, 1818)⁷⁶² opust Jordánszky Elek küldte meg, részben megemlékezve korábbi, közös munkájukról (Esztergom vármegye mappája elkészítése a *Magyar Átláshoz*); részben figyelmesség is lehetett, hiszen ő is tudott Görögnek a Kollonich családnál eltöltött éveiről.

Görög Demeter 1787 és 1795 között a Kollonichoknál nevelősködött, akik Lászlót bízták a gondjaira.⁷⁶³ Az itt eltöltött idő jó lehetőség volt arra, hogy a család többi tagját is megismerje, így többek között Kollonich Károlyt is. Tőle kapta a következő három művet ajándékba: a fanatikus egri hitvédő, Szaitz Leó *Kis magyar frázeológiáját* (Pozsony, 1788),⁷⁶⁴ Mátyus István négykötetes *O és új diaeteticáját* (Pozsony, 1787)⁷⁶⁵ és Xenophon *Cziropediáját* Szilágyi Márton fordításában (Nagykároly, é. n.);⁷⁶⁶ a könyvekben a korábbi tulajdonos ex librise látható: *Charles Kollonitz*.

Kazinczy Ferenc (1759–1831) és Görög Demeter kapcsolatára viszonylag sok forrásunk van. A hírlapszerkesztő tudósításaiból és egymásnak írott leveleiből jól követhető, hogy Kazinczy folyamatosan tájékoztatta készülő és megjelent kiadványairól, rendszeresen elküldte új írásait, vagy személyesen adta át, hiszen ha Bécsben járt, rendszeresen találkoztak. Kazinczy beírása a *Rede bei*

---

760 87. tétel

761 88. tétel

762 796. tétel

763 MOLNÁR 1975, 15; MÁRTON 1834, 8.

764 429. tétel

765 442. tétel

766 665. tétel

der Einsetzung der königl. Nationalschulen Visitatoren des Kaschauer Litterärbezirktes (Kassa, 1789)⁷⁶⁷ című kötetből ismert.

Kovachich Márton György (1744–1821) és Görög Demeter érdeklődése és tevékenysége számos területen érintkezett, szellemi társak voltak: lapszerkesztés (*Mercur von Ungarn*), intézményalapítási elképzelések (tudományos kiadótársaság tervezete, az *Entwurf zu einer Sammlung kleiner Schriften* (Buda, 1787); történeti-jogi kutatóintézet, levéltár, könyvtár és múzeum alapítása (*Institutum diplomatico-historicum*, Pest, 1791; *Institutio Grammatophylacii publici*, Pest, 1792), jogi és történelmi érdeklődése, kutatómunkája és kiadványai⁷⁶⁸ – a jogtörténész és könyvtárőr ezen munkáiból ajándékozott öt művet barátjának.⁷⁶⁹ Legnagyobb hévvel grammatophylacium-tervezetét dedikálta: *Perillustri ac Generoso Domino a Görög felicitatem!*⁷⁷⁰ Eredetileg (?) Görögnek címezve fogalmazta meg az *Apospasmation. Juris Publici Hungariae* című kéziratát is.⁷⁷¹

Nedeczky Károly (1776–1823) ismert volt irodalom pártolásáról. Az ő anyagi támogatásának is köszönhetően jelent meg Révai Miklós *Elaboratior Grammatica Hungariája* (Pest, 1803)⁷⁷² és Kovachich Márton György *Astraeja* (Buda, 1823).⁷⁷³ A veszprémi kanonok Claude Fleury *Az izraelitáknak és a keresztényeknek szokásai és erkölceik* (Veszprém, 1801)⁷⁷⁴ című művét küldte meg Görögnek: *Görög Demeter Urnak. Nedeczky Károly mpria.*

---

767 798. tétel

768 V. WINDISCH 1998

769 372., 373., 375., 668. tétel

770 804. tétel

771 803. tétel. A kismartoni példány végéről hiányzik a *Segmentum Juris Hungariae...* hatoldalas rész. A kéziratból az is kiderül, hogy ezt a változatot 1809-ben (Budae in Musaeo meo historico-diplomatico-juridico, die 9. Maji A. 1809), az OSZK-ban lévő pedig 1829-ben vetette papírra. – 802. tétel

772 574. tétel.

773 SZINNYEI IX. 1980, 846.

774 205. tétel

Sándorffi József (1767–1824) a *Hírmondó*hoz érkezésekor adta az alábbi két könyvet szerkesztőtársának: Bielek László: *Arany gondolatok. A mostani szabad gondolkozásnak módja ellen* (Bécs, 1800)⁷⁷⁵ és Gyöngyössi János *magyar versei* (Bécs, 1790)⁷⁷⁶ Szatsvai Sándor szerkesztésében. A későbbi színidirektor és főorvos ezt a mondatot írta az ajándékkönyvekbe: *A Magyar Hirmondó Könyveit kívánta ezzel is szaporítani Sándorffi József. 1801.benn.* A bejegyzés arra is utalhat, hogy a hírlap szerkesztőségében volt egy külön kis könyvtár, ahol a beérkezett ajándékkönyveket, tiszteletpéldányokat tárolták – a gyűjtemény pedig a lap megszűntekor feltehetőleg beolvadt Görög bibliotékájába.

Széchenyi István (1790–1860) és Görög Demeter régi ismerősök voltak, hiszen apján, Széchényi Ferencen keresztül gyermekkorától ismerhették egymást. A gróf naplójának bejegyzései szerint többször is találkoztak, hol Bécsben, hol Magyarországon.⁷⁷⁷ Széchenyi *Hitel* (Pest, 1830) című művét dedikálta Görögnek: „Mélt. Görög Demeternek Leg mélyebb tisztelete jeléül, Széchenyi István”.⁷⁷⁸

A könyvben egy másik bejegyzés is olvasható, mégpedig Piringer Mihálytól: „Bölsz elméd térségét // Jó szived mélységét // csudáлом; // Tanácsid feddőit // Köz jó mellestőit // sajnáлом. // Ne bánd, ha ki szavaidon irtózik. // Csak ugyan a' józan ész már bimbózik. // Bétsben Majus 1sö napján, // 1830. // Piringer Mihály // Ts. kir. Udvari Tanátsos // Tsinálta.” – Piringer a bejegyzést nem címezte meg, így csak valószínűsíthetjük, hogy Széchenyihez hasonlóan ő is Görög Demeternek írta e sorokat.

A bécsi lapnak ketten voltak főszerkesztői, Görög és Kerekes Sámuel, így nem meglepő, ha az ajándékozók beírása nem mindig az előbbinek, hanem a szerkesztőtársnak szól: például Berei

---

775 11. tétel

776 249. tétel

777 SZÉCHENYI 1978, 281, 322, 436.

778 824. tétel

Farkas Andrásé (1770–1832). A „fantom vándornyomdász” műve kiadási költségeire előfizetőket gyűjtött, s hálája jeléül nevüket közzé is adta. *A mecénás és a poéta 2.* kiadásában (Szeged, 1808)⁷⁷⁹ „sajátos módon csoportosította és úgynevezett »klasszisok«-ba sorolta mecénásait”,⁷⁸⁰ majd ezt követik a támogatók felsorolása társadalmi állapot szerint. Farkas kézírásos bejegyzése ugyan ebben a kötetben szerepel, viszont a támogatók felsorolásakor nem itt, hanem a *Pátens a baza főpapjaihoz, világi főrendjeihez, római szent birodalom-béli hercegeihez, grófjaihoz, báróihoz és nemeseihez* (h. n., 1819) címűben említi meg. Kerekes azonban ekkor már évek óta elhunyt – akárcsak akkor, amikor „a lói tanács zabolázója” egy másik írását is megküldte neki: *Buda szab. kir. városában az 1807. esztendőben tartatott diéta* (Szeged, 1809).⁷⁸¹

„A lói tanács zabolázója” Görög Demetert is ismerte, többször is találkozottak. 1825-ben Bécsben például Görög bemutatta Farkasnak korábbi neveltjét, Ferenc Károly főherceget.⁷⁸² A „királyi úrfiak nevelője” is a *Pátens* egyik előfizetője volt, hiszen Farkas az ő nevét is megörökítette a Bécsben élő, előre tíz forintot fizetők között.⁷⁸³

Péczei József is így tett, a II. József halálára írt költeményét küldte meg Kerekesnek.⁷⁸⁴ A komáromi tudós Görögnek is dedikált, mégpedig ’örvendező versét’ (Komárom, 1791), melyet Sándor Lipót nádor Pest vármegyei főispánságba való beiktatása alkalmából szerzett: „Görög Úr kedves Barátomnak. P. J.”⁷⁸⁵

A három, Kerekes Sámuelnek dedikált kötet sorsa azt is jelentheti, hogy a társszerkesztő könyvei (vagy legalábbis több könyve) Görög Demeter gyűjteményével az Esterházyakhoz kerültek.

---

779 185. tétel

780 KNAPP 2003, 29.

781 787. tétel

782 KNAPP 2009, 50.

783 KNAPP 2007b, 196.

784 814. tétel

785 815. tétel

Görög Demeter és Sándor István kapcsolatáról nemigen van adatunk, az azonban néhány adalékból kiderül, hogy többször is kölcsönöztek egymásnak bibliotékájukból.⁷⁸⁶ A *Magyar Könyvesház* kiadója Révai Miklóshoz írt levelében említi meg, hogy kölcsönkérte Görögtől Pázmány Péter *Imádságos könyvének* 1665. évi kiadását, mivel neki csak az 1724-es volt meg.⁷⁸⁷ Ferenczy János Horvát Istvánnak írt leveléből⁷⁸⁸ pedig arról értesülünk, hogy ez esetben Görög kért kölcsön egy kötetet Sándor Istvántól, mégpedig Pesti Gábor Aesopus-fordítását⁷⁸⁹ – ugyanis Horvát is szeretne volna olvasni azt, de az ekkor a Hofburgban élő nevelő megelőzte. „De hogy Pestre elbocsátaná! [ti. a fabulás könyvet], nem hiszem, nálam 1. hónapig volt, és minden héten szorgalmasan kikérdezett, meddig olvastam el. [...] annyi időt nem vehetek, hogy a császári könyvtárba leírhatnám” – írja Ferenczi. Ajánlja, hogy nézze meg, megvan-e a nemzeti könyvtárban,⁷⁹⁰ s ha igen, „a te sokat ígérő, de a német gyökös atyafiaihoz vonzó Millerusod [ti. Miller Jakab Ferdinánd], ha meg simogatnád, édes örömet hazaadná.”⁷⁹¹

Kéziratok

Görög gyűjteményének egészét tekintve a kéziratok két csoportját különböztethetjük meg: az elsőbe azok tartoznak, amelyek az 1819. évi eladáskor kerültek az Esterházyakhoz; a másodikba pe-

---

786 Sándor István könyvtáráról: POGÁNY 2003, 722, 728–729.

787 813. tétel – Sándor István levele Révai Miklósnak, Bécs, 1800. március 2. OSZK Kézirattára, Quart. Lat. 2225. ff. 23. Literae variarum personarum ad Nicolaum Révai. Ann. 1782–1807.

788 SOÓS 1990, 218–219, Nr. 186; POGÁNY 2003, 722.

789 PESTI Gábor, *Aesopi Phrygis fabulae...* Bécs, Singrenius, 1536. (RMNy 17) Sándor István saját kiadványában, a *Sokféle* III. kötetében írta meg, hogy a könyvet Bécsben, Blumauertől vette meg egy körmöci aranyért. Vö. POGÁNY 2003, 722.

790 Nem volt meg.

791 SOÓS 1990, 219.

dig azok, amelyek egy későbbi alkalommal: ez tartalmazza a *Hadi Történetekhez* és a *Magyar Hírmondóhoz* beérkezett kéziratokat. Az első transzport alkalmával érkezett kéziratok száma szinte elenyésző, melyek közül Bajtay Antal (1717–1773) történelmi tankönyve, az *Extractus Historiae Hungaricae*⁷⁹² emelhető ki. Bajtay piarista tartományfőnök, majd erdélyi püspök volt, tanított a bécsi Theresianumban is, majd a trónörökös József nevelője és történelemtanára lett – az említett kézirat címében is szerepel, hogy könyvét a koronaherceg számára készítette. Rendjének elismert oktatási szakembere volt, több történelmi és leíró statisztikai tankönyvet, történelmi módszertant és tanügyi tervezetet is írt.⁷⁹³ Mivel Görög három Habsburg fiú nevelője is volt, ismerte ezt az udvarban használt tankönyvet, s engedélyt kaphatott annak lemásolására, így ő is használhatta azt. (A kéziratnak ismert egy másik példánya is: ez Miller Jakab Ferdinándnak, a nemzeti könyvtár bibliotékáriusának tulajdona volt, ő másolta le magának.⁷⁹⁴)

*A Hadi Történetekhez és a Magyar Hírmondóhoz
beérkezett kéziratok*

Molnár József Görög Demeter kapcsolatait bemutatva így ír: „Ha valamilyen csoda folytán előkerülne Görög és Kerekes két lapjának irattára, mely 1789–1803 között a korabeli magyar írók, tudósok, művészek, minden kultúrával foglalkozó hazafi dokumentumait tartalmazhatta, csak akkor lehetne fogalmunk, milyen fontos szerepet töltött be a Görög Demeter köré csoportosuló *bécsi irodalmi kör*.⁷⁹⁵ A csoda részben valóra vált. A kismartoni Esterházy-kastély könyvtárában ugyanis több olyan kézirat is talál-

---

792 22. tétel

793 KECSKEMÉTI 2003, 167.

794 Budapest, OSZK Kézirattár, Quart. Lat. 290.

795 MOLNÁR 1975, 68.

ható, amely Görög Demeternek van címezve; továbbá egy részük a *Hadi Történetek* és a *Magyar Hírmondó* füzeteiben jelent meg.

A kéziratok nem 1819-ben, hanem valószínűleg egy későbbi (hagyatéki?) vásárlás során kerültek a hercegi gyűjteménybe, feltehetően szintén Gaál György értő támogatásával. (Gaál 1855-ig volt az Esterházy-gyűjtemények vezetője.⁷⁹⁶) Az anyagot végigtekintve a kor legnépszerűbb és kevésbé ismert irodalmárainak kéziratjai sorakoznak itt. Három olyan kötetet is ismerünk, amelyekben közel száz, legnagyobb részt magyar nyelvű kézirat található: versek, fordítások, levelek, értekezések és feljegyzések.⁷⁹⁷

A dokumentumok nagy részének azonosítása alapján mondhatjuk, hogy van köztük kiadatlan és már publikált munka is; ez utóbbiak is igen érdekesek és értékesek, hiszen összehasonlíthatjuk, hogy mennyiben térnek el a megjelent változattól. Néhány név a szerzők közül: Asbóth János, Bárány Péter, Batsányi János, Martinovics Ignác, Kisfaludy Sándor, Kovásznai Sándor, Kömlei János, Kreskay Imre, Nagy János, Pálóczi Horváth Ádám, Révai Miklós, Tessedik Sámuel, Trenck Frigyes, Versegly Ferenc. A Kismartonban lévő anyagból három szerző kéziratait mutatjuk be, melyeken keresztül Görög Demeter kapcsolatairól, irodalomszervező tevékenységéről és mecenatúrájáról további részleteket ismerhetünk meg.

Kovásznai Sándor (1730–1792) kéziratjai

A neves marosvásárhelyi filológus Ráday Gedeon megbízásából és támogatásával egy javított Gyöngyösi-összkiadást szeretett volna megjelentetni.⁷⁹⁸ Ráday levélben kereste meg Kovásznait tervezetével, s az új editióval Gyöngyösit vissza akarták emelni

---

796 ZVARA 2015a, 86.

797 ZVARA 2014, 380.

798 DEMETER 2011, 244–258; DEMETER 2006, 376.

megérdemelt rangjára. A költemények kiadását feltehetően Görög Demeterék is segítették volna, ezért is kerülhettek a kéziratok Kismartonba. Az is elképzelhető, hogy mivel Kovásznai 1792-ben elhunyt, az anyagot nem akarták veszni hagyni, ezért eljuttatták azokat Bécsbe. Kovásznai Sándor másolatában három Gyöngyösi-mű kézírata található ma az Esterházy-gyűjteményben: egy a *Porábúl megéledett Főnix*, egy a *Cuma városában építtetett Dédalus temploma*, kettő pedig a *Murányi Vénus* (1664. évi kiadás)⁷⁹⁹ kézírata – ez utóbbi egyikén Escherich cenzor engedélye is szerepel, 1779. augusztus 20-ai dátummal. Ez azt is jelenti, hogy amikor Kovásznai Rádayval kapcsolatba került, akkor ő már évekkal korábban elkezdte annak munkálatait.

Révai Miklós (1750–1807) kézíratai

Révai Miklós és Görög Demeter szoros, sőt baráti kapcsolatára utalnak a hírlapszerkesztő gyűjteményében lévő kéziratok és kiadványok. A tudós társasággal kapcsolatosan Révainak két kézírata van a *Hírmondó* anyagai között: az egyik az 1794-ben írt *GÖRÖG DEMETERNEK, igen kedves barátjának örvendetes neve napjára* című költeménye.⁸⁰⁰ A másik Révai Miklós tudóstársaság-tervezetének⁸⁰¹ egy eddig ismeretlen, bővebb változata. Az egyik legfontosabb eltérés, s egyben újdonság a korábbiakhoz képest, hogy míg a *Planum Collegium Societatis* fejezetében csak a tervezett társaság tisztségei vannak felsorolva (így például *Custos Bibliothecae*,

---

799 Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer III. Kasten C. Regal 2. Jelzetük: 8100, 8101, 8102, 8096. – A Kemény János erdélyi fejedelemtől szóló eposzról Kovásznainak a kolozsvári Egyetemi Könyvtárban is van egy másik kézírata: DEMETER 2006, 371.

800 *Miscellanea hungarica manuscripta*, 7–10. l. Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer III. Kasten D. Regal 6. Jelzet: 10200. – A kéziratnak több másolata is létezik, így például az OSZK Kézirattárában: Quart. Hung. 1310. 46–47r-v. Kiad. CSAPLÁR 1889, 143–144.

801 819. tétel

Inspector Typographiae) az 'N. N.' megjelöléssel, addig mostani kéziratunkból az is kiderül, hogy név szerint kik voltak a jelöltek ezekre a posztokra.⁸⁰² Továbbá a *Candidati* részben felsorolt tagjelöltek névsora is több helyen kiegészül, illetve módosul. Révai latin nyelvű tervezetében természetesen Görög Demeter nevét (aki ekkor „junioris comitis Kollonich domesticus morum, studiorumque praefectus, et scribendorum Eventuum Bellicorum Socius Viennae”) is itt találjuk.⁸⁰³ Görög érdemei között megemlíti, hogy „cselekvően támogatta a nyelvművelő társaság eszméjét”.⁸⁰⁴ Ezen kézirat sem véletlenül került éppen Görög Demeterhez, hiszen mindketten elkötelezett hívei voltak egy Magyar Tudós Társaság felállításának. Közös erőfeszítésük egyik legfontosabb eredménye pedig Bessenyei György *Egy magyar társaság iránt való jámbor szándék* című programiratának kiadása volt.⁸⁰⁵

*Trenck Frigyes (1726–1794) kézírata*⁸⁰⁶

A 18. század elhíresült kalandorának a *Dichter Gedanken in Ungarn für die Ausbreitung der Wahrheit* című írása az 1790-ben kiadott politikai röpiratainak egyike. Ez már a Trenck írásainak terjesztését eltiltó rendelkezés után jelent meg, s így egyetlen könyvtár sem hirdette.⁸⁰⁷ Az eredeti mű német nyelvű,⁸⁰⁸ s mint oly sok írását, szerette volna magyarul is kiadatni. A fordítás ugyan el-

802 ZVARA 2013, 600–609.

803 ZVARA 2013, 606, 608.

804 Idézi: KÓKAY 2000c, 135.

805 570. tétel – THIMÁR 2007, 98; FEDERMAYER 2000, 61; MOLNÁR 1975, 50–52.

806 Kiad. ZVARA s. a.

807 WIX 1979, 157, 14. tétel.

808 TRENCK 1790b. – OSZK 82.780 (Koll. 12.); 223.990 (Koll. 8.); 225.750; OSZK Kisnyomtatványtár G.-P. 126.

készült, de arra 1791. április 14-én Szekeres Athanasius cenzor a „Non admittitur impressis” megjegyzést írta.⁸⁰⁹

A hírlapszerkesztők ezt sem adhatták ki, ahogy más, politikailag kényes iratot, mint például Mikes Kelemen *Törökországi leveleit* sem.⁸¹⁰ Azt nem tudni, hogy személyesen találkozott-e Trenck Görög Demeterrel vagy Kerekes Sámuellel, a *Hadi Történetekből* azonban annyi bizonyos, hogy írásait ismerték.⁸¹¹ Tudósítottak „emlékezetre méltó életének históriájá”-nak megjelenéséről,⁸¹² és többször is írtak az idős kalandor ügyeiről (utoljára párizsi kivégzéséről).⁸¹³

A Szaitz Leó által félművelt deistának tartott Trencknek⁸¹⁴ a fenti röpiraton kívül még egy kézírata létezik Kismartonban, *Az álorcából levetkeztetett pap*;⁸¹⁵ ez a *Poétai gondolatokkal* ellentétben, egy kis címváltoztatással ugyan, de nyomtatásban is megjelent *Az álorcából kibújtatott pap* (h. n., 1790)⁸¹⁶ címen.

---

809 *Sammlung verschiedene ungarische Gedichten*, 121–140. l. Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten C. Regal 1. Jelzet: 9553. – „Trenck Frigyes báró és a magyar könyvvizsgáló hivatalról” lásd: MÁLYUSZRNÉ CSÁSZÁR (vál.) 1985, 72–80.

810 HOPP 1995, 38–40.

811 Görög a kalandor több, nyomtatásban megjelent írását is ismerhette, több közülük (magyar és német nyelvűek) a kismartoni könyvtárban is megtalálható.

812 TRENCK 1788. – HMNT, 1790. április 27. 543.

813 HMNT, 1790. január 29. 121; 1791. szeptember 9. 327–328; 1791. szeptember 23. 387; 1791. október 9. 449; MH, 1792. augusztus 24. 311; 1793. január 8. 45; 1793. április 5. 459; 1794. augusztus 16. 247; 1794. augusztus 15. 227–228.

814 A Szaicz és Trenck közti vitáról, egymás nézeteit cáfoló írásaikról lásd: PAVERCSEIK 1997, 181–182.

815 A kézirat a *Sammlung verschiedene ungarische Gedichten* gyűjteményes kötetben található, fol. 121–140. Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten C. Regal 1. Nr. 9553.

816 Szaitz Leó ellenirata: *Der entlarvte Trenck* (Pest, 1790). Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea XV. Jelzet: Nr. 10519; Trenck viszontválasza: *Antwort an den elenden Entlarver des Trencks* (Pest, 1790), Uo., Jelzet: Nr. 10578.

Görög Demeter 1819-ben, 59 évesen adta el bibliotékájának egy részét. A meglévő kötetek alapján is tudjuk, hogy maradtak nála könyvek (ezek közül később több kötet szintén az Esterházykhoz került). A megmaradt gyűjteményét tovább gyarapította, részben vásárlás, részben ajándékozás útján, hiszen tisztelői és barátai folyamatosan küldözgették neki műveiket. Könyvtára az eladáskor, ha csak a könyveket és a folyóiratokat tekintjük, körülbelül 1500-2000 kötetes lehetett – ezt egészítik ki a térképek és a kéziratok.

Halotti bizonyítványa adatai szerint e nagy műveltségű, könyvszerető embernek közvetlenül a halála előtt már egyetlen könyv sem volt a birtokában⁸¹⁷ – birtokainak, ingóságainak birtokjogát rendezte, feleségéről nagyvonalúan gondoskodott. Az 1820 után újra összegyűjtött könyvtárát elajándékozta (?), eladta (?), talán felesége kérésére. Gyermeke nem volt, Josephin pedig nem beszélt magyarul, s gyaníthatóan nem érdekelték a magyar nyelvű könyvek, kéziratok sem. Jóllehet gazdag könyvtárát Görög nem valamely nemzeti intézményünknek (a Széchényi Országos Könyvtárnak vagy a Tudós Társaságnak) adta, mégis jó helyre került, hiszen az Esterházy-könyvtár biztosította, hogy az egykori nevelő és irodalomszerző gyűjteménye máig fennmaradjon.

---

817 Halotti bizonyítvány, fol. 1.: „Bücher, Privilegien, Kreutzpartikeln und Reliquien: keine.”

M U N K Á J I.

S Z A B Ó D Á V I D'

K Ö L T E M É N Y E S

M U N K Á J I.

*En könyvem! melyen neve' magjais stenselt, vöszkel
'E kis ajándékkal Tegedest is Te Szabód.*

Ravasson Kass. 30^{dik} magj. 1789.

Zimmer I.
Regal A. Fach 9.
Inv.Nr. 270.

Baróti Szabó Dávid ajánlása Költeményes munkájiban (Kassa, 1789)

' KÖZÖNSÉGES
HISTÓRIA

KÉSZÍTETTE

TANÍTVÁNYI SZÁMÁRA

BUDAI ÉSAIÁS

Philosophia Doctora, és 'a' Debre-
czeni Ref. Collegiumbann História-
nak, Görög Nyelvnek, és
Deák Ékesennfóllásnak
Professora.

Mélt. Pörög Demeter
ELSŐ RÉSZÉ.
Uronak küldi az író.

DEBRECZENBENN,

Nyomt. SZIGETHY MIHÁLY által.
M. DCCC. Elztendóben.

Budai Ézsaiás beírása Közönséges históriájában (Debrecen, 1800)

Mélt. Gözög Deméternek

Leg méltóbb tisztelete jeliül

Széchenyi István

Széchenyi István beírása a *Hitel* (Pest, 1830) című művében

UTÓSZÓ

Görög Demeter 1780-ban került Bécsbe. Európa egyik kulturális központjában akkor kezdte a pályáját, amikor megjelent a magyar felvilágosodás második nemzedéke. II. József személyében új uralkodó, új eszmékkal került a trónra. Reformjai nyomán „lehetőségeiben hirtelen nagyra nőtt, és ennek nyomán minden addiginál jobban megpezsdült szellemi élet kezdte létrehozni intézményes formáit, a modern értelemben vett nyilvánosság eszközeit és csatornáit”⁸¹⁸ – ezek egyike volt a *Hadi és Más Nevezetes Történetek*, későbbi nevén a *Magyar Hírmondó*.

Görög és Kerekes Sámuel a reformok szükségességét, a felvilágosodás eszméit szolgálták és terjesztették hírszolgálatukkal, háttérben a támogató patrióta nemesi ellenzékkel. Az olvasók lapjukon keresztül tájékozódhattak a korabeli világ, Európa és a „két haza”, Magyarország és Erdély hadi, történelmi, gazdasági, társadalmi és kulturális eseményeiről, az uralkodóház tagjainak életéről; s mindemellett képet kapunk a mindennapi életről, kortörténeti kuriózumokról – olykor pedig magukról, szokásaikról is megnyilatkoztak.⁸¹⁹

A tudós hazafi Kismartonba került könyveinek nagy részét akkor szerezte be, amikor bécsi hírlapszerkesztőként és azzal párhuzamosan nevelőként dolgozott. A császárváros az akkori Európa

---

818 DEBRECZENI 1997, 11.

819 HMNT, 1790. február 12. 207: „A *Történetek* írói is eljárták Bécsben egynehány magyar urakkal együtt a Kállai-kettőt, s ittak is a jó hazafiak egészségéért.”

egyik könyves központjának számított, így kiváló lehetősége volt a beszerzésre. Ráadásul azok egy részét nem is kellett megvennie, hiszen sok művet ajándékba, illetve tiszteletpéldányként kapott meg. Mint a felvilágosodás és a reformkor időszakában élő magyar ember, nem meglepő, hogy hagyományosan a hazája történelmével, irodalmával és jogrendjével kapcsolatos könyvek mennyisége a legjelentősebb. Ami inkább feltűnő, hogy a több nyelven beszélő és olvasó Görög könyvei között (pontosabban az 1820-ban készült könyvjegyzéken) alig találunk francia és német filozófiai, irodalmi, pedagógiai, történelmi munkákat.

Thimár Attila Révai Miklós és Kazinczy Ferenc irodalom-szervező tevékenysége mellett másokét is nagyra értékeli, például Péczeli Józsefét és Aranka Györgyét. Mindazonáltal a két előbb említett személy szerepét és jelentőségét kiemelkedővé az teszi, írja, hogy „mindketten nagyon széles ismerősi, kapcsolati hálóval rendelkeztek, s ezt a hálót nagy szakértelemmel tudták úgy mozgatni, hogy időben értesüljenek az eseményekről”.⁸²⁰ Görög Demeter sokrétű tevékenységének áttekintése és könyvei egy részének megismerése után róla is elmondhatjuk, hogy korának hasonlóan fontos alakja volt.

---

820 THIMÁR 2007, 44.

FELHASZNÁLT FORRÁSOK ÉS SZAKIRODALOM

LEVÉLTÁRI ÉS KÉZIRATTÁRI FORRÁSOK, KÉPEK

Bécs, Österreichisches Staatsarchiv, Haus-, Hof- und Staatsarchiv (ÖStA HHSStA)

Familienakten

Kabinettsarchiv Minister Kolowrat Akten

Kabinettsarchiv Minister Kolowrat Akten

Oberstkämmereramt

Obersthofmeisteramt Neue Zeremonialakten

KA HKR Akten

Budapest, Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltár (MNL OL)

P 112 Esterházy családi levéltár, 2151 csomó

A 39 Magyar Udvari Kancellária

E 594 Magyar Udvari Kancellária

Budapest, Magyar Nemzeti Múzeum Történelmi Képcsarnok (MNM TKcs)

Ltsz. 98.

Budapest, Magyar Tudományos Akadémia (MTA) Kézirattára

Magyar Irodalmi Levelek

Budapest, Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ (MTA KIK)

Görög Demeter: Azon sokféle szőlőfajoknak lajstroma (Bécs, 1829).

Jelzet: 289.764

Budapest, Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) Kézirattára

Analekta 4020.

Fol. Germ. 1318.

Fol. Hung. 1895.

Fond 165.

Levelestár

Quart. Hung. 1310.

Quart. Hung. 1613.

Quart. Hung. 2201.

Quart. Lat. 290.

Quart. Lat. 781.

Quart. Lat. 2225.

Quart. Lat. 2365.

Budapest, OSZK Kisnyomtatványtár

Lit/431

Lit/432

Debrecen, Tiszántúli Református Egyházkerület Levéltára

1801. január 20.: Görög Demeter levele Benedek Mihálynak. Jelzet:

I.27.a.1.

Fraknó, Esterházy Privatstiftung, Archiv, Burg Forchtenstein

Zentralkatalogindizes, 3695/1802

Zentralkatalogindizes, 2498/1821

Kismarton, Esterházy Privatstiftung, Schloss Eisenstadt

Sammlung verschiedene ungarische Gedichten

Verschiedene ungarische Gedichten und Schriften um 1800

Miscellanea hungarica manuscripta

Nyíregyháza, Görögkatolikus Püspöki Levéltár

1834. szeptember 22.: Szilágyi János levele Kerekes Demeternek. Jelzet:

489. 3. doboz 27.

KIADOTT FORRÁSOK ÉS SZAKIRODALOM

- ALAPY 1928 ALAPY Gyula: Kultsár István 1760–1828 és könyvtára. Komárom, 1928.
- ANTAL 2012 ANTAL Alexandra: A Hadi és Más Nevezetes Történetek szerepe az irodalmi nyilvánosság alakulásában. In: Magyar Könyvszemle, 128. 2012. 21–39.
- ANTAL 2013a ANTAL Alexandra: A bécsi Magyar Hírmondó mecenatúrájának működéséről: Görög Demeter levelei gróf Széchenyi Ferenchez. In: Magyar Könyvszemle, 129. 2013. 484–488.
- ANTAL 2013b ANTAL Alexandra: Kerekes Sámuel levelei Miller Jakab Ferdinándhoz. In: Széphalom, 23. 2013. 231–234.
- ANTAL 2014a ANTAL Alexandra, A bécsi Magyar Hírmondó (1789–1803) mecénási hálózata. In: Irodalomtörténet, 95. 2014. 432–448.
- ANTAL 2014b ANTAL Alexandra: A bécsi Magyar Hírmondó szerkesztői hálózata. In: Irodalomtörténeti Közlemények, 118. 2014. 99–117.
- ANTAL 2015 ANTAL Alexandra: A bécsi Magyar Hírmondó mecenatúrájának ismeretlen forrásai: Berkeny János Sámuel levelei gróf Széchenyi Ferenchez. In: Lymbus, 2014 [2015]. 195–202.
- ARANKA 1791a ARANKA György: Erdélyi Magyar Nyelvmívelő Társaság: (Újabb elmélkedés). Kolozsvár, 1791.
- ARANKA 1791b ARANKA György: Magyar Nyelvmívelő Társaság felállításáról: Rajzolat a haza felséges rendjeihez. Kolozsvár, 1791.
- BAKONYI 2005 BAKONYI Ibolya, Violáné: Sárközy István könyvtára. Csurgó, 2005. (Csurgói könyvtár 21.)
- BALÁZS 2013 BALÁZS Péter: Biblia, história és bölcsélet a felvilágosodás korában. Budapest, 2013.

- BALÁZS–PENKE 2012 BALÁZS Péter–PENKE Olga: Montesquieu műveinek és gondolatainak fogadtatása a 18. század végétől napjainkig Magyarországon. In: Irodalomtörténeti Közlemények, 116. 2012, 3–21.
- BALLAGI 1888 BALLAGI Géza: A politikai irodalom Magyarországon 1825-ig. Budapest, 1888.
- BARCZA 1988 A Debreceni Református Kollégium története. Szerk. BARCZA József. Budapest, 1988.
- BARTHA 1978 IFJ. BARTHA Lajos: A „Magyar Átlás” történetéhez: Megjegyzés dr. Nagy Júlia: A „Magyar Átlás” c. cikkéhez. In: Földrajzi Értesítő, 28. 1978. 117–119.
- BARTHA 1983 IFJ. BARTHA Lajos: Újabb adatok Lipszky János életéhez és munkásságához. In: Hadtörténelmi Közlemények, 30. 1983. 624–636.
- BECK (szerk.) 2003 A Magyar Tudományos Akadémia tagjai: 1825–2002. 1. köt. A–H. Szerk. BECK Mihály. Budapest, 2003.
- BENDA 1952a A magyar jakobinusok iratai. 2. köt. Sajtó alá rend. BENDA Kálmán. Budapest, 1952
- BENDA 1952b A magyar jakobinusok iratai. 3. köt. Sajtó alá rend. BENDA Kálmán. Budapest, 1952
- BENDA 1957 BENDA Kálmán: Hozzászólás a Balugyánszkyvitához. In: Századok, 91. 1957. 799.
- BENDA 1957 A magyar jakobinusok iratai. 1. köt. Sajtó alá rend. BENDA Kálmán. Budapest, 1957.
- BERÉNYI 2002 BERÉNYI László: Egy történelmi hétvége. In: Turul, 75. 2002. 98–105.
- BERLÁSZ 1981 BERLÁSZ Jenő: Az Országos Széchényi Könyvtár története, 1802–1867. Budapest, 1981.
- BERZSENYI–KIS 1985 BERZSENYI Dániel művei. – KIS János emlékezései. Vál., szöveggond., jegyz. Orosz László. Budapest, 1985. (Magyar Remekírók)

- BESSENYEI-RÉ-
VAI (kiad.) 1790 BESSENYEI György. Egy magyar társaság
iránt való jámbor szándék. Kiad. RÉVAI Miklós,
Bécsben, 1790.
- BESZKID 1913 BESZKID Miklós: Egy elfelejtett képírónk:
Miklóssy József. In: Művészet, 1913. 47–63.
- BÍRÓ A. 2011 BÍRÓ Annamária: Nemzetek Erdélyben: August
Ludwig Schlözer és Aranka György vitája. Ko-
lozsvár, 2011. (Erdélyi tudományos füzetek 272.)
- BÍRÓ F. 1962 BÍRÓ Ferenc: Péczeli József könyvtáráról. In:
Magyar Könyvszemle, 78. 1962. 326–333.
- BÍRÓ F. 1978 BÍRÓ Ferenc: A legérzékenyebb nemzedék:
Báróczi Sándor és „testőríró” barátai. In: Iroda-
lomtörténeti Közlemények, 82. 1978. 16–31.
- BÍRÓ F. 1995 BÍRÓ Ferenc: A felvilágosodás korának irodal-
ma. Budapest, 1995.
- BÍRÓ F. 2010 BÍRÓ Ferenc: A legnagyobb pennaháború: Ka-
zinczy Ferenc és a nyelvkérdés. Budapest, 2010.
- BODOLAY 1994 BODOLAY Géza: Ponori Thewrewk József. In:
Új Magyar Irodalmi Lexikon. Budapest, 1994.
- BOGÁR 2002 BOGÁR Krisztina: Kant ismeretelméletének
hatása az első magyar pszichológiai munkában.
In: Irodalomtörténeti Közlemények, 106. 2002.
543–551.
- BOLDISÁR 1906 BOLDISÁR Kálmán: Bocskay hadi népe:
Bocskay István fejedelem 300 éves emlék-ünne-
pére. Debreczen, 1906.
- CAMPE 1789 CAMPE, Joachim Heinrich: Kis Lélek-tu-
domány (Psychologia). Ford. Benke Mihály.
Kézirat, 1789.
- CHAPTAL–FÁBI-
ÁN (ford.)–GOM-
BÁS 1805 CHAPTAL, Jean-Antoine: A boroknak
termesztésekről, készítésekről és eltartásokról
való értekezés... Ford. FÁBIÁN József. – GOM-
BÁS János: Egy toldalékkal a Nagy-Somlyó
hegyéről és boráról, Gombás János. Veszprém-
ben, 1805.

- CZIFRA 2007 CZIFRA Mariann: Egy kantianus katekizmus tudományos vitájának epizódjai. In: Kolligátum: tanulmányok a hetvenéves Bíró Ferenc tiszteletére. Szerk. Devescovi Balázs, Szilágyi Márton, Vaderna Gábor. Budapest, 2007. 69–78.
- CZIFRA 2012 CZIFRA Mariann: Kazinczy Ferenc könyvei nyomában. In: Magyar Könyvszemle, 128. 2012. 426–441.
- CSAPLÁR 1889 CSAPLÁR Benedek: Révai Miklós élete. IV. köt. Budapest, 1889.
- CSAPODI 1959 CSAPODI Csaba: A proveniencia elve a könyvtárban. In: Magyar Könyvszemle, 75. 1959. 333–344.
- CSATKAI 1969 CSATKAI Endre: Sopronban oltottak először Magyarországon himlő ellen. In: Soproni Szemle, 23. 1969. 340–342.
- CSÉBY 2013 CSÉBY Géza: Gróf Festetics György helye a magyar művelődéstörténetben, különös tekintettel a Magyar Minerva könyvsorozata és a Helikoni Ünnepekre. PhD-értekezés. Szeged, 2013.
- CSEPREGI–BOR 2014 „Könyvim az én fiaim”: Vitkovics Mihály könyvtára. Feldolg. és szerk. CSEPREGI Klára, BOR Kálmán. 2. átd. kiad., átd. Kégli Ferenc. Budapest, 2014. (Nemzeti téka)
- CSOKONAI 1999 CSOKONAI VITÉZ Mihály levelezése. Sajtó alá rend., a jegyz. írta: Debreczeni Attila. Budapest, 1999. (Csokonai Vitéz Mihály Összes Művei)
- CSOKONAI 2002 CSOKONAI VITÉZ Mihály: Költemények. V. köt. 1800–1805. Sajtó alá rend., a bevezető tan. és a jegyzeteket írta Szilágyi Ferenc. Budapest, 2002. (Csokonai Vitéz Mihály összes művei)
- CSOKONAI 2003 CSOKONAI VITÉZ Mihály: Költemények. Szerk. és a jegyzeteket írta Debreczeni Attila. Budapest, 2003. (Csokonai Vitéz Mihály összes művei 1.)

- CSOMA 1995 CSOMA Zsigmond: Szólészeti, borászati hagyományok, a megújulás és a közösség kötelékében. In: Kapcsolatok, hatások, konfliktusok Dunántúl és Európa között a 17. század végétől a 20. század elejéig. Debrecen, 1995. (Centrál-Európa Alapítványi Könyvek 3.)
- DÁVID 2013 DÁVID Péter: „Itt van a’ legvégső óltára Pallásnak”: az Erdélyi Kéziratkiadó Társaság és az Erdélyi Magyar Nyelvmívelő Társaság története. Kolozsvár, 2013. (Erdélyi tudományos füzetek 278.)
- DÁVID–BÍRÓ (sajtó alá rend.) 2007 „...tsekély vélekedésem szerént...”: Aranka György nyelvműveléssel, erkölcstannal foglalkozó írásai. Sajtó alá rend. DÁVID Péter, BÍRÓ Annamária, bev. Dávid Péter. Szeged, 2007. (Fiatal filológusok füzetek: XVIII–XIX. század 2.)
- DEÁK 1993a DEÁK Eszter: Born Ignác ismeretlen recenziója Sajnovics János „Demonstratio”-járól. In: Hungarológia, 1993. 117–121.
- DEÁK 1993b DEÁK Eszter: Márton József öt levele Sigmund Berchtoldhoz. In: Irodalomtörténeti Közlemények, 97. 1993. 130–135.
- DEÁK–ZVARA 2012 DEÁK Eszter–ZVARA Edina, Levélben értesíten engem!: Kortársak Széchényi Ferenc könyvtáralapításáról. Budapest, 2012.
- DEBRECZENI 1997 DEBRECZENI Attila: Csokonai az újrakezdések költője: A felvilágosult szemléletmód fordulata az életműben. Debrecen, 1997. (Csokonai könyvtár 1.)
- DEBRECZENI 1998 DEBRECZENI Attila: Felvilágosult szemlélet és felekezetiesség? In: A magyar művelődés és a kereszténység: a IV. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus előadásai: Róma–Nápoly, 1996. szeptember 9–14. II. köt. Szerk. Jankovics József, Monok István, Nyerges Judit. Budapest–Szeged, 1998. 867–872.

- DEBRECZENI 2000a DEBRECZENI Attila: Az irodalomfogalom változásai az 1780-as, 1790-es évek magyar irodalmában. In: Irodalomtörténet, 31. 2000. 391–413.
- DEBRECZENI 2000b DEBRECZENI Attila: Régi hírlapok értékeiből: Dayka Gábor és Bárány Péter elfeledett írásai. In: Magyar Könyvszemle, 116. 2000. 210–214.
- DEBRECZENI 2009a DEBRECZENI Attila: Ki ütött vissza először? avagy a Debreceni Grammatika és Kazinczy. In: Margonauták: Írások Margócsy István 60. születésnapjára. 1. köt. Szerk. Csörsz Rumen István, Hegedűs Béla, Vadera Gábor. Budapest, 2009. 46–50.
- DEBRECZENI 2009b DEBRECZENI Attila: Tudós hazafiak és érzékeny emberek: Integráció és elkülönülés a XVIII. század végének magyar irodalmában. Budapest, 2009.
- DEMETER 2006 DEMETER Zsuzsa: „Valjon inkább nem poesisi költeményé mindez?”: Kovásznai Tóth Sándor Gyöngyösi-értelmezéséhez. In: Historia litteraria a XVIII. században. Szerk. Csörsz Rumen István, Hegedűs Béla, Tüskés Gábor, munkatárs Bretz Annamária. Budapest, 2006. 371–385. (Irodalomtudomány és kritika, tanulmányok)
- DEMETER 2011 DEMETER Zsuzsa: Kovásznai Sándor levele id. Ráday Gedeonhoz és a Porábúl meg-éledett Főnixhez fűzött kommentárrészlet. In: Lymbus, 2011. 244–258.
- DEZSÉNYI 1967 DEZSÉNYI Béla: A Magyar Kurír és a cenzúra 1787–1793. In: Magyar Könyvszemle, 83. 1967. 12–39.
- DONCSECZ 2009 DONCSECZ Etelka: Verseghy Ferenc retractatioja: Dokumentumok a Millotfordításhoz fűzött értekezések visszavonásáról. In: Sic itur ad astra, 20. 2009. 201–251.
- ECSEDI 1912 ECSEDI István: Karacs Ferenc térképmetező élete és műve (1770–1838). Debrecen, 1912.

- ELEK 1985 ELEK László: Egy nemzetközi mércével mérhető magyar rézmetsző: Czetter Sámuel. In: Művelődés és irodalom Békés megyében. 1. köt. A XVI. századtól a XIX. század derekáig. Szerk. Szabó Ferenc. Békéscsaba, 1985. 78–87. (Békés Megyei Múzeumok Közleményei 9.)
- EMŐDI 2004 EMŐDI András: A Nagyvárad Szemináriumi Nyomda 1745–1804. Nagyvárad–Budapest, 2004.
- ENYEDI 1988 Aranka György erdélyi társaságai. Vál., bev. tan., jegyz. Enyedi Sándor, szöveggond. Ugrin Aranka. Budapest, 1988. (Ritkaságok)
- ENYEDI 1991 ENYEDI Sándor: Bécsi levelek Aranka György-höz. In: Magyar Könyvszemle, 107. 1991. 132–140.
- ERNYEY 1921 ERNYEY József: Régi füveskönyveink történetéből: Nedelici Vályi Mihály és művei. In: Természettudományi Közlöny, 53. 1921. 44–54.
- ESZE 1971 ESZE Tamás: Bársony György „Veritas”-a. In: Irodalomtörténeti Közlemények, 75. 1971. 667–693.
- F. CSANAK 1959 F. CSANAK Dóra: Az Akadémiai Könyvtár története a szabadságharcig. In: Magyar Könyvszemle, 75. 1959. 47–73.
- FEDERMAYER 2000 FEDERMAYER István: Révai Miklós élete és munkássága. Győr, 2000.
- FEHÉR 1994 FEHÉR Katalin: A felvilágosodás pedagógiai eszméi a 18. század végi Komáromba. In: Limes, 7. 1994. 5–12.
- FEHÉR 1999 FEHÉR Katalin: Magyar nyelvű tankönyveink és a sajtó a 18–19. század fordulóján. In: Magyar Könyvszemle, 115. 1999. 314–328.
- FEHÉR 2000 FEHÉR Katalin: Magyar nyelvű gyermek- és ifjúsági könyvek a felvilágosodás korában. In: Magyar Könyvszemle, 116. 2000. 89–94.

- FEJÉR 1994 FEJÉR György Versek. Összegyűjt., szerk. Müller Róbertné, Janzsóné Balogh Katalin, Kányáné Futó Edit, bevezető tanulm. Kovács Sándor Iván. Keszthely, 1994.
- FEKETE (összeáll.) 1975 A Magyar Tudományos Akadémia tagjai, 1825–1973. Összeáll. FEKETE Gézáné. Budapest, 1975.
- FEKETE–G. SZABÓ BÓ FEKETE Csaba–G. SZABÓ Botond: A Kollégium Nagykönyvtára. Elektr. dok. <<http://mek.oszk.hu/03100/03163/03163.pdf>>
- FELSZEGHY (szerk.) 1943 A rendjelek és kitüntetések történelmünkben. Szerk. FELSZEGHY Ferenc, Rátvai Imre, Petrichevich György, Ambrózy György. Budapest, 1943.
- FENOUILLOT FALBAIRE DE QUINGEY, Charles Georges de: Újmódi gonosztevő: A fiúi szeretetnek jeles példája: Öt felvonásokra szabva dráma vagy érzékeny játék. Ford. ARANKA György. Bécsben, 1791.
- FOGHTÚY 2000 FOGHTÚY Krisztina: Karacs Ferenc rézmetsző tevékenysége a korabeli sajtó tükrében. In: Magyar Könyvszemle, 116. 2000. 94–99.
- FRANK–FRIMMEL 2008 FRANK, Peter R.–Frimmel, Johannes: Buchwesen in Wien, 1750–1850: Kommentiertes Verzeichnis der Buchdrucker, Buchhändler und Verleger, mit einer um Informationen zur Verteilung der Befugnisse, Adressen und Biographien wesentlich erweiterten Fassung im PDF-Format auf CD-ROM. Wiesbaden, 2008. (Buchforschung: Beiträge zum Buchwesen in Österreich 4.)

- FRAUHAMMER 2015   FRAUHAMMER Krisztina: A Makula nélkül való tükör magyarországi hatástörténete. Utószó. In: Makula nélkül való tükör, mely az üdvözítő Jesus Kristusnak, és szent szüléinek életét, úgy keserves kínszenvedését, és halálát adgya elé, mely ... cseh nyelvből ... fordítottatott, ford. Újfalusi Judit. Nagyszombat, 1712. Facsimile kiad. Budapest, 2015. 1–50.
- FRIEDRICH 1983   FRIEDRICH Ildikó: XVIII. századi magyar nyelvű orvosi könyvek olvasottsága. In: Magyar Könyvszemle, 99. 1983. 32–41.
- GÁBORJÁNI SZABÓ 2014   GÁBORJÁNI SZABÓ Botond: Kazay Sámuel és a Debreceni Kollégium: egy könyvgyűjtő patikus élete és gyűjteményének sorsa: fejezet a historia litteraria magyarországi történetéből. Debrecen, 2014. (A Tiszántúli Református Egyházkerületi Gyűjtemények kiadványai.)
- GABRIEL 2001   GABRIEL, Theresia: Die Fürstlich Esterházyische Bibliothek: Zeugnis einer bewegten Vergangenheit. In: Forscher Gestalter Vermittler: Festschrift für Gerald Schlag. Red. von Gürtler Wolfgang, Gerhard J. Winkler. Eisenstadt, 2001. 119–130. (Wissenschaftliche Arbeiten aus dem Burgenland 101.)
- GABRIEL 2005   GABRIEL, Theresia: Egy mozgalmas múlt tanúja, a herceg Esterházy könyvtár. In: Arisztokrácia, művészetek, mecenatúra: Az Esterházy-család: A 2004. április 22–23-án megtartott konferencia előadásai. Szerk. Czoma László. Keszthely, 2005. 76–90. (Kastélykonferenciák 3.)
- GALAVICS 2000   GALAVICS Géza: Eszterháza 18. századi ábrázolásai: a kép mint művészettörténeti forrás. In: Ars Hungarica, 28. 2000. 37–71.
- GÁLDI 1957   GÁLDI László: A magyar szótáriródalom a felvilágosodás korában és a reformkorban. Független: Pais Dezső, Bárczi Géza, Mészöly Gedeon hozzászólása. Budapest, 1957.

- GINGINS DE MOIRY–ARANKA (ford.) 1791 GINGINS DE MOIRY, Victor de: A budai basa. Ford. ARANKA György. Bécsben, 1791.
- GÖDÖLLE–PALLOS (szerk.) 2015 Szent István lovagjai: A legrangosabb magyar kitüntetés 250 éve: Magyar Nemzeti Múzeum 2014. május 5. – augusztus 31.: Katalógus. Szerk. GÖDÖLLE Mátyás, PALLOS Lajos, a szerk. munkatársa Verő Mária. Budapest, 2015.
- GÖRÖG 1829 GÖRÖG Demeter: Azon sokféle szőlő-fajoknak lajstroma, amelyeket egy érdemes hazánfia Európának majd minden nevezetesebb szőlőhegyeiről s kertjeiből meghozatott, és a grintzingi szőlőiben, Bécshez egy órányira, a Cecius hegynek (Kahlenberg) meleg oldalán, 1819 s a következő esztendőben elültetett. A Bécsi Magyar Újság mellé toldalékul. Bécsben, 1829.
- GRANASZTÓI 2009 GRANASZTÓI Olga: Francia könyvek magyar olvasói: A tiltott irodalom fogadtatása Magyarországon 1770–1810. Budapest, 2009 (Res libraria 3.)
- GULYÁS 2007 GULYÁS Borbála: Márton István. In: Magyar Művelődéstörténeti Lexikon. VII. köt. Lethenyi–műgyűjtemény. Főszerk. Kőszeghy Péter, szerk. Tamás Zsuzsanna. Budapest, 2007. 308–310.
- GYÁRFÁS 1990 GYÁRFÁS Ágnes: Az első magyar bölseleti mű és története: Bárány Péter: Jelenséges lélekmény. Budapest, 1990. (A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának közleményei 27 = 102.)
- GYÖRGY 1941 GYÖRGY Lajos: A magyar regény előzményei. Budapest, 1941.
- GYURIS 1972 Dugonics könyvtára: Katalógus. Összeáll. és jegyzetekkel ellátta: GYURIS György. Szeged, 1972. (A Somogyi-könyvtár kiadványai 14.)

- H. BALÁZS 1967 H. BALÁZS Éva: Berzeviczy Gergely, a reformpolitikus: 1763–1795. Budapest, 1967. (Magyar Történelmi Társulat)
- HAJNAL 1927a HAJNAL István: Görög Demeter az Esterházyaknál. In: Irodalomtörténeti Közlemények, 37. 1927. 115–118.
- HAJNAL 1927b HAJNAL István: Egy magyar herceg ifjúkora Napoleon idején. In: Budapesti Szemle, 55. 1927. 264–291.
- HALÁSZ 1993 HALÁSZ Péter: Görög Péter alapítványa, 1886. In: Honismeret, 21. 1993. 41–44.
- HALÁSZ 2012 HALÁSZ Péter: In memoriam Görög Imre. In: Honismeret, 40. 2012. 76–77.
- HÁSZ-FEHÉR 2005 HÁSZ-FEHÉR Katalin: A szerző és a szerkesztő Bessenyei: Az első magyar irodalmi antológia narratívái. In: „Et in Arcadia ego”: a klasszikus magyar irodalmi örökség feltárása és értelmezése. Szerk. Debreczeni Attila, Gönczy Monika. Debrecen, 2005. 299–318. (Csokonai könyvtár 36.)
- HEINTL 1822 HEINTL, Franz Ritter von: Die Rebschulen zu Nexing und Würnitz. In: Oest Grätzer Zeitung, 1822. Nr. 3. Samstag den 5. Jänner, [5–6]. Úez: In: Oekonomische Neuigkeiten und Verhandlungen, 1822. Februar, Nr. 10. 73–74.
- HERPAY 1926 HERPAY Gábor: Nemes családok Hajdúvárme-gyében. Debrecen, 1926. 143–144.
- HÍDVÉGI (sajtó alá rend.) 2001 A tudós, könyvtáralapító, kultúráközvetítő Kultsár István. Az előszót írta és sajtó alá rend. HIDVÉGI Violetta. Tatabánya, 2001. (Castrum könyvek 8.)
- HOPP 1995 HOPP Lajos: A Törökországi Levelek első kiadása. In: Magyar Könyvszemle, 111. 1995. 38–50.
- HORVÁTH 1955 HORVÁTH János: Kisfaludy Károly és íróbará-tai. Budapest, 1955. (Irodalomtörténeti tanulmányok 1.)

- HORVÁTH 1993 HORVÁTH Terézia: Korabinszky János Mátyás és főműve: a Geographisch-historisches und Produkten Lexikon von Ungarn. In: Magyar Könyvszemle, 109. 1993. 37–53.
- JANKA 2014 JANKA György: Bacsinszky András hajdúdorogi évei. In: Bacsinszky András munkácsi püspök: a Bacsinszky András munkácsi püspök halálának 200. évfordulóján rendezett konferencia tanulmányai: Nyíregyháza, 2009. november 12–14. Szerk. Véghseő Tamás. Nyíregyháza, 2014. 39–47. (Collectanea Athanasiana. I. Studia 6.)
- JANKOVICS 1998 JANKOVICS József: Gyöngyösi redivivus avagy a porából megéledett fönix. In: Gyöngyösi István: Márssal társalkodó Murányi Vénus. Szöveggond., jegyz. Jankovics József, Nyerges Judit. Budapest, 1998. 191–203. (Régi magyar könyvtár: források 8.)
- JANKOVICS 1999 JANKOVICS József: „Gyöngyösi drága gyöngy versei”: A Kemény János-eposz forrásvidéke és szövegszerveződése. In: Gyöngyösi István: Porából megéledett Fönix: avagy Kemény János emlékezete. Szöveggond., jegyz. Jankovics József, Nyerges Judit. Budapest, 1999. 273–297. (Régi magyar könyvtár: források 10.)
- JANKOVICS 2000 JANKOVICS József: Gyöngyösi restitutus. In: Gyöngyösi István: Thököly Imre és Zrínyi Ilona házassága; Palinódia (Kesergő Nimfa). Szöveggond., jegyz. Jankovics József, Nyerges Judit. Budapest, 2000. 129–157. (Régi magyar könyvtár: források 11.)
- JANKOVICS 2003 JANKOVICS József: Gyöngyösi eroticus. In: Gyöngyösi István: Csalárd Cupido; Proserpina elragadtatása; Cuma városában építtetett Dédalus temploma; Heroida-fordítások. Sajtó alá rend. és a jegyz. írta Jankovics József, Nyerges Judit. Budapest, 2003. 341–366. (Régi magyar könyvtár: források 13.)

- JANKOVICS 2005 JANKOVICS József, Gyöngyösi, a költő-filológus: Az Új életre hozott Chariclia szöveg-alakulása. In: Gyöngyösi István: Új életre hozott Chariclia. Sajtó alá rend., jegyz. Jankovics József, Nyerges Judit. Budapest, 2005. 479–529. (Régi magyar könyvtár: források 14.)
- KÁLLAY 1833 KÁLLAY Ferenc: Emlékbeszéd Görög Demeter felett. In: A Magyar Tudós Társaság Évkönyvei. 1. köt. 1831–1832. Pesten, 1833.
- KATONA 1802 KATONA István: Historia Critica Regum Hungariae, stirpis Austriacae. Tom. XXII. Ord. XLI. Buda, 1802.
- KAZINCZY 2009 KAZINCZY Ferenc: Pályám emlékezete. Kritikai kiad. Sajtó alá rend. Orbán László. Debrecen, 2009. (Kazinczy Ferenc művei. Első osztály: Eredeti művek)
- KazLev I. 1890 Kazinczy Ferencz levelezése. 1. köt. 1763–1789. Közzéteszi: Váczy János. Budapest, 1890. (Kazinczy Ferencz összes művei)
- KazLev II. 1891 Kazinczy Ferencz levelezése. 2. köt. 1790–1802. Közzéteszi: Váczy János. Budapest, 1891. (Kazinczy Ferencz összes művei)
- KazLev III. 1892 Kazinczy Ferencz levelezése. 3. köt. 1803–1805. Közzéteszi: Váczy János. Budapest, 1892. (Kazinczy Ferencz összes művei)
- KazLev VII. 1896 Kazinczy Ferenc levelezése. 7. köt. 1809. október 1. – 1810. június 30. Közzéteszi: Váczy János. Budapest, 1896. (Kazinczy Ferencz összes művei)
- KazLev VIII. 1898 Kazinczy Ferenc levelezése. 8. köt. 1810. július 1. – 1811. június 30. Közzéteszi: Váczy János. Budapest, 1898. (Kazinczy Ferencz összes művei)
- KazLev XXIV. 2013 Kazinczy Ferenc: Levelezés. 24. köt. Sajtó alá rend. Orbán László. Debrecen, 2013. (Kazinczy Ferenc művei: Harmadik osztály, Levelezés)

- KECSKEMÉTI 2003 KECSKEMÉTI Gábor: Bajtay József Antal. In: Magyar Művelődéstörténeti Lexikon: Középkor és kora újkor. 1. köt. Aachen–Bylica. Főszerk. Kőszeghy Péter, szerk. Tamás Zsuzsanna. Budapest, 2003. 167.
- KENYERES (főszerk.) 1982 Magyar Életrajzi Lexikon. Főszerk. KENYERES Agnes. 2. kiad. Budapest, 1982.
- KERTÉSZ 2013 KERTÉSZ Károly: Batsányi János könyvtára: Elhangzott a tapolcai Batsányi Emlékülésen 1999. május 9-én. In: Előadások, emlékezések a tapolcai Batsányi-kultusz köréből, 1988–2013. Vál. és szerk. Kertész Károly. Tapolca, 2013. 53–57.
- KIRÁLY 2006 KIRÁLY Emőke: Aranka György fordítói munkássága. In: Erdélyi Múzeum, 67. 2006. 107–125.
- KISFALUDY 1983 KISFALUDY Károly válogatott művei. Vál., szöveggond., jegyz. Kerényi Ferenc. Budapest, 1983. (Magyar Remekírók)
- KISS E. 2009 KISS Endre József: Kazinczy Ferenc könyvei Széphalomban és Sárospatakon. In: Például Kazinczy: a Magyar Nyelv Éve és Kazinczy Ferenc születésének 250. évfordulója alkalmából „Nincs más haza csak az anyanyelv...” címmel rendezett konferencia előadásai: Sátoraljaújhely-Széphalom, 2009. május 21. Szerk. Venyigéné Makrányi Margit. Miskolc, 2009. 61–68.
- KISS J. 2000 KISS József Mihály: Magyarországi diákok a bécsi egyetemen, 1715–1789. Budapest, 2000 (Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban 2.)
- KISS L. 2015 KISS László: A magyarországi himlő elleni oltóintézetek és az oltóanyaggal való ellátás története 1890-ig. In: Orvostörténeti Közlemények, 61. 2015. 69–85.

- KISSNÉ BOGNÁR 2004 KISSNÉ BOGNÁR Krisztina: Magyarországi diákok bécsi tanintézetekben: 1526–1789 = Ungarländische Studenten in wiener Bildungsanstalten: 1526–1789. Budapest, 2004. (Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban 13.)
- KLINGHAMMER 1997 KLINGHAMMER István: A magyar térképeszet Lázár deáktól napjainkig. In: Magyar Tudomány, 104=47. 1997. 1037–1056.
- KNAPP 2003 KNAPP Éva: Egy fantom „vándornyomdász” a XVIII–XIX. század fordulóján: Berei Farkas András kiadói és terjesztői tevékenysége. 1. In: Magyar Könyvszemle, 119. 2003. 18–41.
- KNAPP 2007a KNAPP Éva: Egy hódmezővásárhelyi vándorköltő viszontagságai: Berei Farkas András élete és munkássága, 1770–1832. Zebegény, 2007.
- KNAPP 2007b KNAPP Éva: „A Lói Tanács zabolázója”. 1. köt. Berei Farkas András vándorköltő élete és munkássága, 1770–1832. Zebegény, 2007.
- KNAPP 2007c KNAPP Éva: „A Lói Tanács zabolázója”. 2. köt. Berei Farkas András munkáinak bibliográfiája. Zebegény, 2007.
- KNAPP 2009 KNAPP Éva: „A Lói Tanács zabolázója”. 3. köt. Berei Farkas András vándorköltő társadalmi kapcsolatai és irodalmi elhelyezése: mutatók és javítások. Zebegény, 2009.
- KNAPP 2011 KNAPP Éva: Officium Rákócianum – Pótlások. In: Magyar Könyvszemle, 127. 2011. 103–106.
- KNAPP–TÜSKÉS 2002 KNAPP Éva–TÜSKÉS Gábor: Egy történelmi toposz az egyházi irodalomban: Magyarország – Mária országa. In: Uók: Az egyházi irodalom műfajai a XVII–XVIII. században: tanulmányok. Budapest, 2002. 11–54.
- KÓKAY 1970 KÓKAY György: A magyar hírlap- és folyóiratirodalom kezdetei 1780–1795. Budapest, 1970. (Irodalomtörténeti könyvtár)

- KÓKAY 1983a KÓKAY György: Görög Demeter. In: Honismeret, 1983. 6. sz., 11–14.
- KÓKAY 1983b KÓKAY György: Batsányi János és az újságírás. In: Uő: Könyv, sajtó és irodalom a felvilágosodás korában. Budapest, 1983. 122–137.
- KÓKAY 1983c KÓKAY György: Egy elfelejtett magyar újságíró és irodalomszervező: Görög Demeter. In: Uő: Könyv, sajtó és irodalom a felvilágosodás korában. Budapest, 1983. 207–209.
- KÓKAY 1983d KÓKAY György: Felvilágosodás kori vélemények az újságírói hivatásról. In: Uő: Könyv, sajtó és irodalom a felvilágosodás korában. Budapest, 1983. 137–144.
- KÓKAY 1983e KÓKAY György: Hajnóczy József, a Széchényi Könyvtár első könyvtárosa. In: Uő: Könyv, sajtó és irodalom a felvilágosodás korában. Budapest, 1983. 179–190.
- KÓKAY 1983f KÓKAY György: Kazinczy Ferenc és az első magyar újságok. In: Uő: Könyv, sajtó és irodalom a felvilágosodás korában. Budapest, 1983. 116–122.
- KÓKAY 2000a KÓKAY György: A bécsi publicisztika és a magyar felvilágosodás. In: Uő: Felvilágosodás, kereszténység, nemzeti kultúra. Budapest, 2000. 160–164. (Historia litteraria 8.)
- KÓKAY 2000b KÓKAY György: Decsy Sámuel sajtóvétsége 1797-ben. In: Uő: Felvilágosodás, kereszténység, nemzeti kultúra. Budapest, 2000. 238–242. (Historia litteraria 8.)
- KÓKAY 2000c KÓKAY György: Az első magyar újságok és az akadémiai törekvések. In: Uő: Felvilágosodás, kereszténység, nemzeti kultúra. Budapest, 2000. 130–135. (Historia litteraria 8.)
- KÓKAY 2000d KÓKAY György: Kultsár István, a pesti újságírás meghonosítója. In: Uő: Felvilágosodás, kereszténység, nemzeti kultúra. Budapest, 2000. 178–182. (Historia litteraria 8.)

- KÓKAY 2000e KÓKAY György: A Minden-es Gyűjtemény és a korabeli magyar sajtó. In: Uő: Felvilágosodás, kereszténység, nemzeti kultúra. Budapest, 2000. 146–153. (Historia litteraria 8.)
- KÓKAY 2000f KÓKAY György: Napóleon kiáltványa és Görög Demeter. In: Uő: Felvilágosodás, kereszténység, nemzeti kultúra. Budapest, 2000. 87–92. (Historia litteraria 8.)
- KOSÁRY 1977 KOSÁRY Domokos: Napóleon és Magyarország. Budapest, 1977. (Gyorsuló idő)
- KOSÁRY 1996 KOSÁRY Domokos: Művelődés a XVIII. századi Magyarországon. 3. kieg. kiad. Budapest, 1996.
- KOVÁCS 2010 KOVÁCS Ákos András: Konzervatív felvilágosodás és közösségfogalom Magyarországon az 1790-es években. In: Nemzeti látószögek a 19. századi Magyarországon: 19. századi magyar nemzetépítő diskurzusok. Szerk. Albert Réka, Czoch Gábor, Erdősi Péter. Budapest, 2010. 11–42. (Atelier könyvtár)
- KOVÁCS 2011 KOVÁCS Ákos András: Egy 18. század végi életút eszmétörténeti értelmezésének lehetőségei: Debreczeni Bárány Péter. In: Korall, 2011. 81–101.
- KOVACSICS 1964 KOVACSICS József, ism.: Horváth Róbert: Hatvani István professzor és a magyar statisztikai tudomány kezdetei, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1963. In: Jogtudományi Közlöny, 19. 1964. 469–472.
- KÖMLEI 1788 KÖMLEI János: A Földnek új leírása, melybe a világnak öt részeit, úgymint Európát, Ázsiát, Afrikát, Amériát, és Ausztráliát befoglalta; s a legújabb föld-íróknak hiteles tudósításaik szerint. Kézirat. Bécsben, 1788.
- KÖMLEI 1790 KÖMLEI János: Szükségben segítő könyv. Pesten, 1790. (Hasonmás kiadása: Somorja, 2005.)

- KŐSZEGHY (sajtó alá rend.) 1996 Héliodórosz: Theagenes és Chariclia. Ford. Czobor Mihály(?). Sajtó alá rend. KŐSZEGHY Péter, közrem. Tamás Zsuzsanna, szerk. Szentmártoni Szabó Géza. Budapest, 1996. (Régi magyar költők tára: XVI. századbeli magyar költők művei: új folyam 10.)
- KÖVÉR 1982 KÖVÉR Lajos: Batsányi János Napóleonnak szánt államelméleti munkája 1809-ből. In: Acta Universitatis Szegediensis: Acta Historica, 1982. 33–46.
- KURUCZ 2011 KURUCZ György: Könyv és presztízs, Kazinczy János szőládi prédikátor könyvtára. In: Korall, 12. 2011. 147–164.
- LATKÓCZY 1898 Latkóczy Mihály ism., Révai Miklós levelei Paintner Mihályhoz. A pannonhalmi Sz.-Benedek-rend központi könyvtárának kiadatlan kézirataiból közli dr. Récsey Viktor. Budapest, Athenaeum, 159 1. In: Egyetemes Filológiai Közlöny, 22. 1898. 752.
- LEZAY-
MARNÉZIA-
ARANKA (ford.)–
KAZINCZY (kiad.) 1790 LEZAY-MARNÉZIA, Charlotte Antoinette de Bressay de: Júlia levelei Ovidiusához. Ford. ARANKA György, kiad., KAZINCZY Ferenc. Németből szabad fordítás. Kassán, 1790.
- MADAS–MONOK 2003 MADAS Edit–MONOK István: A könyvkultúra Magyarországon a kezdetektől 1800-ig. Budapest, 2003.
- MÁLYUSZNÉ
CSASZÁR (vál.) 1985 Megbíráltak és bírálók: a cenzúrahivatal aktáiból (1780–1867). Vál., sajtó alá rend., ford., bev., jegyz. MÁLYUSZNÉ CSASZÁR Edit. Budapest, 1985. (Nemzeti könyvtár)
- MARGÓCSY 1980 MARGÓCSY István: Pápay Sámuel és Literatúrája. In: Irodalomtörténet, 1980. 377–404.

- MARGÓCSY 1990 MARGÓCSY István: A Révai–Verseghy-vita eszmei és kultúrtörténeti vonatkozásai. In: *Klasszika és romantika között*. Szerk., előszó Kulin Ferenc, Margócsy István. Budapest, 1990. 539–581.
- MÁRTON 1799–1800 MÁRTON József: Új német–magyar és magyar–német lexicon, vagy is szókönyv: Az első az-az a német–magyar rész. Bécs, 1799. – A második, azaz a magyar–német rész. Pozsonyban, 1800. (Neues deutsch-ungrisches und ungrisch-deutsches Handlexikon, oder Wörterbuch)
- MÁRTON 1802 MÁRTON József: A magyar lexiconnak szükséges voltát tárgyaló elmékedések és egy új lexicon készítésének módja. Bécs, 1802.
- MÁRTON 1834 MÁRTON József: Görög Demeter életleírása, és a magyar irodalom előmozdítása által, valamint a nevelés pályáján szerzett érdemei. Bécs, 1834.
- MELLER 1915 MELLER Simon: Az Esterházy képtár története. Budapest, 1915.
- MIKÓ M. 1984 MIKÓ Marianne: Un précepteur hongrois à la cour de Vienne: Demeter Görög. In: *Les Lumières en Hongrie, en Europe centrale et en Europe orientale: Actes du cinquième Colloque de Mátrafüred, 24–28 octobre 1981*. Publ. par Ilona Kovács. Budapest, 1984. 383–391.
- MIKÓ M. 1986 MIKÓ Marianne: Zum Bildnis des Demetrius von Görög. In: *Acta Litteraria Academiae Scientiarum Hungaricae*, 28. 1986. 175–197.
- MIKÓ P. 1982 MIKÓ Pálné: Márton József a magyar nyelvért. Budapest, 1982. (A nyelvudomány és a nyelvoktatás műhelyéből 1.)
- MIKÓ P. 1983 MIKÓ Pálné: A magyar nyelv és Márton József a Bétsi Universzításban. In: *Magyar Tudomány*, 28/90. 1983. 616–623.

- MIKÓ P. 1984   MIKÓ Pálné: Márton István és Márton József munkásságáról: A magyarországi német nyelvtanítás kezdetei. Budapest, 1984. (A Nyelvtudomány és a Nyelvoktatás Műhelyéből 4.)
- MIKÓ P. 1986a   MIKÓ Pálné: Görög Demeter a császár udvarában. In: Magyar Könyvszemle, 102. 1986. 91–98.
- MIKÓ P. 1986b   MIKÓ Pálné: Marseillaise és Gotterhalte: Találkozás Márton Józseffel. Budapest, 1986. (Nemzet és Emlékezet)
- MOLNÁR 1938   MOLNÁR József: Görög Demeter ismeretlen levelei. In: Debreceni Szemle, 12. 1938. 1–2. sz. 35–42.
- MOLNÁR 1974   MOLNÁR József: Görög Demeter emlékezete (1760–1833). In: Múzeumi Kurír, 1974. 14. sz. 48–51.
- MOLNÁR 1975   MOLNÁR József: Görög Demeter (1760–1833). Debrecen, 1975. (Hajdú-Bihar Megyei Múzeumok Közleményei 30.)
- NAGY 1977a   NAGY Júlia: Görög Demeter, Kerekes Sámuel és Márton József, a XVIII. századi magyar térképészet kiemelkedő művelői. In: Földrajzi Értesítő, 26. 1977. 209–236.
- NAGY 1977b   NAGY Júlia: A „Magyar Átlás”. In: Földrajzi Értesítő, 26. 1977. 403–438.
- NÉMEDI 1963   NÉMEDI Lajos: Egy 1790-es röpiratunk szerzősége. In: Irodalomtörténeti Közlemények, 67. 1963. 596–598.
- NOVÁK 1982   NOVÁK László: Pestis-, himlő- és kolerajárványok Pest-Pilis-Solt vármegyében a XVIII–XIX. században. In: Bács-Kiskun megye múltjából. 4. köt. Egészségügy. Kecskemét, Bács-Kiskun Megyei Levéltár, 1982. 275–393. (Bács-Kiskun Megyei Levéltár kiadványai 6.)

- NYULÁSZINÉ STRAUB (összeáll.) 2000 Magyar Országos Levéltár címereslevelek jegyzéke. 2., jav., bőv. kiad. Összeáll. NYULÁSZINÉ STRAUB Éva. Budapest, 2000. (A Magyar Országos Levéltár segédletei 7.)
- OFFNER–KILLYEN 2012 Robert OFFNER–Hansgeorg von KILLYEN: A bécsi orvos-sebészeti József-Akadémia (Josephinum) magyarországi növendékei: 1775–1874. = Ungarländische Zöglinge der Wiener medizinisch-chirurgischen Josephs-Akademie (Josephinum): 1775–1874. Budapest, 2012. (Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban 18.)
- PALLOS 2015 PALLOS Lajos: A Szent István Rend kitüntetteinek társadalmi összetétele. In: Szent István lovagjai: A legrangosabb magyar kitüntetés 250 éve: Magyar Nemzeti Múzeum 2014. május 5. – augusztus 31.: Katalógus. Szerk. Gödölle Mátyas, Pallos Lajos, a szerk. munkatársa Verő Mária. Budapest, 2015. 115–133.
- PÁLYI 2014 PÁLYI Zsófia Kata: Látzai Szabó József tudós prédikátor élete és munkássága. In: Egyháztörténelmi Szemle, 15. 2014. 3. sz. 24–43.
- PANDULA 2015 PANDULA Attila: A Magyar Királyi Szent István Rend (1764–1918, 1938–1945) és a Magyar Szent István Rend (2011–). In: Szent István lovagjai: A legrangosabb magyar kitüntetés 250 éve: Magyar Nemzeti Múzeum 2014. május 5.–augusztus 31.: Katalógus. Szerk. Gödölle Mátyas, Pallos Lajos, a szerk. munkatársa Verő Mária. Budapest, 2015. 31–75.
- PATAKY 1951 PATAKY Dénes: A magyar rézmetszés története: A XVI. századtól 1850-ig. Budapest, 1951.
- PAVERCSIK 1997 PAVERCSIK Ilona: Szaicz Leó a felvilágosodás irodalmáról. In: Magyar Könyvszemle, 113. 1997. 167–186.

- PENKE 1985 PENKE Olga: Voltaire tragédiái Magyarországon a XVIII. században. In: Filológiai Közlemények, 31. 1985. 107–132.
- PENKE 2000 PENKE Olga: Filozofikus világtörténetek és történetfilozófiák: A francia és a magyar felvilágosodás. Budapest, 2000.
- PENKE 2014 PENKE Olga: A gondolatok terjedésének nyílt és rejtett útjai: Bayle, Beccaria, Pascal és Voltaire Péczeli József könyvtárában. In: Magyar Könyvszemle, 130. 2014. 336–352.
- PERECZ 1992 PERECZ László: Felemás portré, politikai keretben: Kant-vita a Tudományos Gyűjtemény 1817–1818-as évfolyamaiban. In: Világosság, 33. 1992. 845–856.
- PÉTER (főszerk.) Új Magyar Irodalmi Lexikon. Főszerk. PÉTER László. Budapest, 1994.
- PÉTERFFY 1979 PÉTERFFY Ida: Kazinczy János somogyi prédikátor könyvtára. In: Somogy Megye Múltjából. Szerk. Kanyar József. Kaposvár, 1979. 151–166. (Levéltári Évkönyv 12.)
- PETTENKOFFER 1930 PETTENKOFFER Sándor: Görög Demeter: A híres magyar ampelografus. In: Borászati Lapok, 62. 1930. március 15. 89–92.
- PLIHÁL–REISZ (szerk.) 2001 A magyar térképészet nagyjai: Lipszky János (1766–1826), Mikoviny Sámuel (1700–1750): tudományos emlékülések előadásai és kiállítási katalógus. = Die Grossen der ungarischen Kartographie: Vorträge wissenschaftlicher Gedenktagungen und Ausstellungskatalog. Szerk. PLIHÁL Katalin, REISZ T. Csaba, előszó Klinghammer István. Budapest, 2001. (Libri de libris) (A múlt kiemelkedő magyar tudományos személyiségei)
- POGÁNY 2003 POGÁNY György: Sándor István és a Magyar Könyvesház. In: Könyvtári Figyelő, 49. 2003. 719–733.

- PONORI THEWREW E. (kiad.) 1916 Ponori Thewrewk József önéletrajza. Kiad. PONORI THEWREWK Emil. In: Irodalomtörténeti Közlemények, 26. 1916. 186–207.
- PONORI THEWREW J. 1827 Magyar Pántheon. 1825. 1826. és 1827. Pozsonyban tartott Országgyűlés emlékezetére, részenként kiad. PONORI THEWREWK József. Pozsony, 1827.
- POÓR 1998 POÓR János: Hajnóczy József. Budapest, 1998. (Magyar szabadelvűek)
- POÓR 2000 POÓR János: Király és rendiség Lakits György Zsigmond magyar államjogában. In: Levéltári Közlemények, 71. 2000. 53–77.
- RÉCSEY 1897 RÉCSEY Viktor: Révai Miklós levelei Paintner Mihályhoz: Nyolczadik közlemény. In: Irodalomtörténeti Közlemények, 7. 1897. 231–240.
- REISZ 1995 REISZ T. Csaba: Lipszky János levelei gróf Festetics Györgyhez: Adalékok a Mappa Generalis Regni Hungariae c. térkép születéséhez. In: Fons, 2. 1995. 317–332.
- REISZ 2002 REISZ T. Csaba: Magyarország általános térképének elkészítése a 19. század első évtizedében: Lipszky János és segítői térképészeti vállalkozásának ismertetése. Budapest, 2002.
- RESS 1995 RESS, Imre: Der Diplomat Paul III. Anton Esterházy, 1786–1866. In: Die Fürsten Esterházy: Magnaten, Diplomaten und Mäzene: Ausstellung, Eisenstadt, Schloss Esterházy, 28.4. bis 31.10.95. Red. Jakob Perschy, unter Mitwirkung v. Harald Prickler. Eisenstadt, 1995. 199–212. (Burgenländische Forschungen: Sonderband 16.)
- RÉVAI 1794 RÉVAI Miklós: Görög Demeternek, igen kedves barátjának neve napjára. Győr, 1794.
- RÉVAI 1807 RÉVAI Miklós: Demetrio Görög serenissimi coronae principis educatori communi bonorum nomine applaudit. S. l., 1807 előtt.

- RÉVAI 2014 RÉVAI Miklós: Magyar irodalmi régiségek: Antiquitates literaturae Hungaricae. Ford. C. Vladár Zsuzsa, szerk. Stemler Ágnes. Budapest, 2014.
- RÉVÉSZ 1877 RÉVÉSZ Imre: Görög Demeter és Márton József levele Benedek Mihálynak, Bécs, 1801. január 20. In: Figyelő, 2. 1877. 237–238.
- RICHTER 1868 RICHTER, H. O.: Aus dem Hofleben Franz II: Handschriftliche Mittheilungen. In: Neue Freie Presse, Nr. 1405. Mittwoch den 29. Juli 1868. 1–3.
- RIDOVICS 1997 RIDOVICS Anna: Az Isten Mindenhatóságának Tárháza: Szent Anna barokk kori tisztelete egy korabeli imádságoskönyv tükrében. I. In: Ars Hungarica, 1997/1–2. 247–254.
- RITTER 1857 RITTER, Joseph: Darstellung der Gründung und Entwicklung der k. k. Landwirthschafts-Gesellschaft in Wien als Fest-Album. Wien, 1857.
- RÓZSA 1953 RÓZSA György: Czetter Sámuel. In: Magyar Művészettörténeti Munkaközösség évkönyve 1952. Budapest, 1953. 97–139.
- RÓZSA 2000 RÓZSA György: A kartográfus Lipszky János és rézmetszői, Karacs és Prixner. In: Művészettörténeti Értesítő, 49. 2000. 310–314.
- SÁNDOR 2011 SÁNDOR Klára: Nyelvrokonság és hunhagyomány: rénszarvas vagy csodaszarvas?: nyelvtörténet és művelődéstörténet. Budapest, 2011.
- SÁNDORFFI 1794 SÁNDORFFI József: Eleven lefestése a magyar nemzetnek. Bécs, 1794.
- SÁNDORFFI 1795 SÁNDORFFI József: Poétai botanika. Nevezetesen a poéták elmés költeményeikbe bécsűszott neveik, melyeket, két nemes Linné szerint különböző házakban lakni szokott pálma-fáknak, e folyó esztendőben, September 14-dik napján lett szerencsés egybekeléseken vett örömeiben szedett ezen versekbe. Bécs, 1795.

- SASVÁRI 1978 SASVÁRI László: Tokaj görög és orosz lakói a felvilágosodás korában. In: Magyar Filozófiai Szemle, 22. 1978. 281–286.
- SCHEDDEL 1842 SCHEDDEL Ferenc: Életrajzi toldalékok a M. T. T. történetéhez: Márton József levelező tag életrajza. In: A Magyar Tudós Társaság évkönyvei. 5. köt. Buda, 1842. 224–225.
- SCHUY 1914 SCHUY Gilbert: Batsányi János és I. Napóleon 1809-ki proclamatiója a magyarokhoz. Budapest, 1914. (Történeti értekezések 5.)
- SCHWANDTNER 1746–1748 SCHWANDTNER János György: *Scriptores rerum hungaricarum veteres, ac genuini, partim primu ex tenebris eruti ... Vindobonae, 1746–1748.*
- SEIDLER A.– SEIDLER W. 1988. Andrea SEIDLER – Wolfram SEIDLER: *Das Zeitschriftenwesen im Donauraum zwischen 1740 und 1809: kommentierte Bibliographie der deutsch- und ungarischsprachigen Zeitschriften in Wien, Preßburg und Pest-Buda. Wien–Köln–Graz, 1988. (Schriftenreihe der Österreichischen Gesellschaft zur Erforschung des 18. Jahrhunderts)*
- SINKOVICS 2003 SINKOVICS István: A Budai, majd Pesti Királyi Magyar Tudományegyetem a reformkor kezdetén 1777–1825. In: *Az Eötvös Loránd Tudományegyetem története, 1635–2002.* Szerk. Szögi László. Budapest, 2003. 71–125.
- SOÓS 1984 SOÓS István: Romantikus őstörténet. In: *História*, 6. 1984. 32–35.
- SOÓS 1990 Horvát István és Ferenczy János levelezése. A leveleket sajtó alá rend., az előszót és a jegyzeteket írta SOÓS István. Budapest, 1990. (Magyarországi tudósok levelezése 2.)
- SOÓS 1993 SOÓS István: Kísérlet a magyar nyelvű diplomatika megteremtésére: Horvát István és Schwartner Márton. In: *Aetas*, 8. 1993. 44–91.

- STIPTA 2003 STIPTA István: Jogtörténet-tudomány. In: Bevezetés a társadalomtörténetbe: hagyományok, irányzatok, módszerek. Szerk. Bódy Zsombor, Ö. Kovács József. Budapest, 2003 (Osiris tankönyvek)
- STOHL 2009 STOHL Róbert: Fragmenta Takatsiana: források és kiegészítések péteri és tети Takáts József (1767–1821) életrajzához. PhD-értekezés. Szeged, 2009.
- STOHL, kézirat STOHL Róbert: Festetics László albumai. In: Lymbus. (megjelenés előtt)
- SURÁNYI 1988 SURÁNYI Béla: Egy reformkori szőlősgazda: Görög Demeter. In: Hajdú-Bihar Megyei Levéltár évkönyve. 1988. 17–27.
- SÜTŐ 1995 SÜTŐ József: Régi halasi diákok nyomában. 1. köt. Miskolczi Kerekes Sámuel (1757?–1800). In: Századok lelke: irodalmi és helytörténeti tanulmányok. Kiskunhalas, 1995. 24–34, 154–156. (Halasi téka 16.)
- SZABADI (szerk.) 2013 Intézménytörténeti források a Debreceni Református Kollégium Levéltárában: A kollégiumi levéltár repertórium: Diáknévsor 1588–1792: Iskolán kívül lakók névsora. Szerk., a kísérő tanulmányokat írta: SZABADI István. Debrecen, 2013. (Kiadványok a Debreceni Református Kollégium fennállásának 475. évfordulója tiszteletére 1.)
- SZABÓ 1983 SZABÓ Sándor: Péteri és tети Takáts József író és költő, mint irodalomszervező. In: Degré Alajos: Közlemények Zala megye közgyűjteményeinek kutatásaiból: 1982–1983. Zalaegerszeg, 1983. 183–191. (Zalai Gyűjtemény 18.)
- SZABOLCSI–GALAVICS (szerk.) 1980 Művészet Magyarországon: 1780–1830. Szerk. SZABOLCSI Hedvig, GALAVICS Géza. Budapest, 1980.

- SZAITZ 1790 SZAITZ Leó: Der entlarvte Trenk. Pest, 1790
- SZAJBÉLY 2001 SZAJBÉLY Mihály: „Idzadnak a’ magyar tollak”: irodalomszemlélet a magyar irodalmi felvilágosodás korában, a 18. század közepétől Csokonai haláláig. Budapest, 2001. (Irodalomtudomány és kritika)
- SZÁLLÁSI SZÁLLÁSI Árpád: Széchényi Ferenc (1754–1820) udvari orvosa Kis József (1765–1830). In: Magyar írók orvosai <http://mek.oszk.hu/05400/05439/pdf/Szallasi_KisJozsef.pdf>
- SZÉCHENYI 1978 SZÉCHENYI István: Napló, vál., szerk., jegyz., utószó Oltványi Ambrus, előszó Sótér István, ford. Jékely Zoltán, Gyórfy Miklós. Budapest, 1978.
- SZÉKELY (főszerk.) 1990 Magyar színháztörténet. 1. köt. 1790–1873. Főszerk. SZÉKELY György, szerk. Kerényi Ferenc. Budapest, 1990.
- SZELESTEI 2000 Kalmár György, „a magyar nyelv szerelmese”. Sajtó alá rend. és a bevezetést írta SZELESTEI N. László. Piliscsaba, 2000. (Pázmány Irodalmi Műhely 2.)
- SZELESTEI 2005 SZELESTEI N. László: historia litteraria. In: Magyar Művelődéstörténeti Lexikon. 4. köt. hal-ételek–Jordán. Főszerk. Kőszeghy Péter, szerk. Tamás Zsuzsanna. Budapest, 2005. 136–137.
- SZEMZŐ 1954 SZEMZŐ Piroska: A magyar folyóiratillusztráció kezdetei. In: Művészettörténeti tanulmányok. Budapest, 1954. 101–184.
- SZILÁGYI A 2000 SZILÁGYI András: Esterházy Miklós (1765–1833), a művészetpártoló. In: Limes, 12. 2000. 4. sz. 75–79.
- SZILÁGYI A. 2009a SZILÁGYI András: Esterházy Miklós herceg (1765–1833), a műértő és műpártoló. In: „Fényes palotákban, ékes kőfalokban”: Tanulmányok az Esterházy családról. Szerk. Maczák Ibolya. Budapest, 2009. 88–105.

- SZILÁGYI A. 2009b SZILÁGYI András: Nikolaus II. Fürst Esterházy (1765–1833) als Kunsterkenner und Mäzen. In: Die Familie Esterházy im 17. und 18. Jahrhundert. Hg. von Wolfgang Gürtler, Rudolf Kropf, red. Martin Krenn. Eisenstadt, 2009. 249–268. (Wissenschaftliche Arbeiten aus dem Burgenland 128.)
- SZILÁGYI F. 1976 SZILÁGYI Ferenc: Észrevételek és kiegészítések Kilián István közléséhez. In: Irodalomtörténeti Közlemények, 83. 1976. 610–618.
- SZILÁGYI F. 1998a SZILÁGYI Ferenc: Fiziko-teológia a XVIII. századi magyar irodalomban. In: A magyar művelődés és a kereszténység: a IV. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus előadásai: Róma–Nápoly, 1996. szeptember 9–14. 2. köt. Szerk. Jankovics József, Monok István, Nyerges Judit. Budapest–Szeged, 1998. 794–804.
- SZILÁGYI F. 1998b SZILÁGYI Ferenc: Mesterek s a tanítvány: Kazinczy, Földi és Csokonai. In: „Az ész világa mellett”: Tanulmányok a magyar felvilágosodás irodalmáról. Budapest, 1998. 89–104.
- SZINNYEI VII. 1980 SZINNYEI József: Magyar írók élete és munkái. VII. köt. Kóberich–Loysch. Budapest, 1980.
- SZINNYEI IX. 1980 SZINNYEI József: Magyar írók élete és munkái. IX. köt. Mircse–Oszvaldt. Budapest, 1980.
- SZINNYEI XII. 1980 SZINNYEI József: Magyar írók élete és munkái. XII. köt. Saád–Steinensis. Budapest, 1980.
- SZÖGI 1994 SZÖGI László: Magyarországi diákok a Habsburg Birodalom egyetemlein. Budapest–Szeged, 1994. (Magyarországi diákok egyetemjárása az újkorban I.)
- SZÖGI 2003 Az Eötvös Loránd Tudományegyetem története: 1635–2002. Szerk. SZÖGI László. Budapest, 2003.

- SZÖRÉNYI 1997 SZÖRÉNYI László: Nyelvrokonság, őstörténet és epika a 18. századi magyarországi jezsuita latin irodalomban. In: Irodalomtörténeti Közlemények, 101. 1997. 16–24. Uez: Studia Hungarolatina: Tanulmányok a régi magyar és a neolatin irodalomról. Budapest, 1999. 73–83.
- SZÖRÉNYI 1999 SZÖRÉNYI László: Palma Ferenc Károly történetírói munkássága. In: Studia Hungarolatina: Tanulmányok a régi magyar és a neolatin irodalomról. Budapest, 1999. 158–168.
- SZŰCS 2009 SZŰCS Zoltán Károly: Magyar protokonzervatívok. In: Kommentár, 2009. 4. sz. 17–31.
- TAKÁTS 1890 TAKÁTS Sándor: Péteri Takáts József. Budapest, 1890.
- TARDY 1954 TARDY Lajos: Balugyánszky Mihály. Budapest, 1954.
- TARDY 1958 TARDY Lajos: A Balugyánszky-vita. In: Századok, 92. 1958. 348–363.
- TARDY 1960 TARDY Lajos: Orlay János. In: Országos Orvostörténeti Könyvtár Közleményei. 13. köt. Budapest, 1959. 3–42. Uez: Schultheis Emil–Tardy Lajos: Fejezetek az orosz–magyar orvosi kapcsolatok múltjából. Budapest, 1960. 133–163. (Orvostörténeti könyvek)
- TAXNER-TÓTH 2010 TAXNER-TÓTH Ernő: A bécsi Magyar Hírmondó első évfolyamai, 1792–1795. In: Tanulmányok a klasszikus magyar irodalom köréből. Összeáll. Imre László, Gönczy Monika. Debrecen, 2010. 20–53. (Studia litteraria 48.)
- THIMÁR 2007 THIMÁR Attila: Hős és áldozat: Révai Miklós és a klasszikus századforduló irodalomtörténete. Budapest, 2007. (Historia litteraria 22.)
- TOLDY 1985 TOLDY Ferenc: Irodalmi arcképek. Vál., szöveggond., bev. tanulm., jegyz. Lőkös István. Budapest, 1985. (Magyar ritkaságok)

- TÓTH B. 1981 TÓTH Béla: Debrecen könyvtári kultúrája a 18. században. In: Magyar Könyvszemle, 97. 1981. 66–80.
- TÓTH G. 2004 Tomka-Szászky János: Magyarország első történelmi atlasza: Magyarország történelmi és közigazgatási atlasza, 1751. – Bevezetés az ókori és középkori Magyarország földrajzába (Introductio), 1781. A térképmagyarázatotok írta: Tóth Gergely, az Introductio szövegét ford. a jegyzeteket kész. és a bev. tanulmányokat írta TÓTH Gergely, Török Enikő. Budapest, 2004.
- TÓTH G. 2008 TÓTH Gergely: Bél Mátyás Notitiájának kritikai kiadása. In: Fons, 15. 2008. 425–443.
- TÓTH G. 2009 TÓTH Gergely: A keszthelyi Festetics-gyűjtemény kéziratos térképei. In: Gyűjtemények és gyűjtők: A Nemzeti Könyvtár gyűjteményes kincsei és történetük. Szerk. Boka László, Ferenczyné Wendelin Lídia. Budapest, 2009. 69–78.
- TRENCK 1788 TRENCK Frigyes: Báró Trenk Fridrik emlékezetre méltó életének históriája: Írattatott magától, az olyan emberek számára tanító könyvül, kik valóban boldogtalanok, avagy még mindenféle történetekben a követésre való jó példa nélkül szűkölködnek. 3 rész. Pozsonyban, 1788.
- TRENCK 1790a TRENCK Frigyes: Antwort an den elenden Entlarver des Trencks. Pest, 1790.
- TRENCK 1790b TRENCK Frigyes: Friedrichs Freyherrn von der Trenck Dichter Gedanken in Ungarn für die Ausbreitung der Wahrheit. S. l., 1790.
- UDVARI 1994 UDVARI István: Bacsinszky András püspök (1732–1772–1809) a ruszin felvilágosodás képviselője. In: Uő: Ruszinok a XVIII. században: történelmi és művelődéstörténeti tanulmányok. Az előszót írta: Viga Gyula. 2. kiad. Nyíregyháza, 1994. 196–215. (Vasvári Pál Társaság füzetei 9.)

- UJVÁRY 1943 UJVÁRY Gyula: Adat a „Hitel” fogadtatásához. In: Irodalomtörténet, 32. 1943. 193.
- V. ECSEDY V. ECSEDY Judit: Titkos nyomdahelyű régi magyar könyvek, 1539–1800. Budapest, 1996. (Borda Antikvárium Könyvészeti Kiadványai 4.)
- V. MOLNÁR 2000 V. MOLNÁR László: Adalékok Orlay János oroszországi tevékenységéhez. In: Világtörténet, 22. 2000. tavasz–nyár. 73–81.
- V. MOLNÁR 2012a V. MOLNÁR László: V., Egy „hungarus” reformer két cár szolgálatában: Balugyánszky Mihály, 1769–1847. In: Úő: Mi és ők: magyar–orosz kulturális kontaktusok, 1711–1848: tanulmánykötet. Budapest, 2012. 121–141.
- V. MOLNÁR 2012b V. MOLNÁR László: Tükörképek egymásról: magyar–orosz kulturális kapcsolattörténet, 1711–1848: tanulmánykötet. Jászárokszállás, 2012. 61–76.
- V. S. 1894 V. S.: V. Ferdinánd magyar nevelője. In: Vasárnapi Újság, 41. 1894. 3. sz. 38–39.
- V. WINDISCH 1998 V. WINDISCH Éva: Kovachich Márton György, a forráskutató. Sajtó alá rend., bev. tanulm. Glatz Ferenc. Budapest, 1998. (Társadalom- és művelődéstörténeti Tanulmányok 24.)
- VAJDA, 1994 VAJDA György Mihály: Keletre nyílik Bécs kapuja: Közép-Európa kulturális képeskönyve, 1740–1918. Budapest, 1994.
- VALJAVEC 1934 VALJAVEC Frigyes: Magyar írók levelei Gróf Széchenyi Ferenchez. In: Irodalomtörténeti Közlemények, 44. 1934. 190–192. 307–308.
- VARGA 2006 VARGA Júlia: A nagyváradi Jogakadémia (1780–1848) és a püspöki szeminárium (1741–1848) hallgatósága. Budapest, 2006. (Felsőoktatástörténeti kiadványok, Új sorozat 4.)
- VARGHA 1960 VARGHA Balázs: Csokonai emlékek. Budapest, 1960. (A magyar irodalomtörténetírás forrásai)

- VAYERNÉ
ZIBOLEN (bev.)
1960 Magyar írók arcképei: XIX–XX. század: Petőfi Irodalmi Múzeum, bev. VAYERNÉ ZIBOLEN Ágnes. Budapest, 1960.
- VAYERNÉ
ZIBOLEN 1981 VAYERNÉ ZIBOLEN Ágnes: Gritner J. magyarországi munkásságának körvonalai. In: *Ars Hungarica*, 9. 1981. 1–2. sz. 225–231.
- VÉGHSEŐ (szerk.)
2014 Bacsinszky András munkácsi püspök: a Bacsinszky András munkácsi püspök halálának 200. évfordulóján rendezett konferencia tanulmányai: Nyíregyháza, 2009. november 12–14. Szerk. VÉGHSEŐ Tamás. Nyíregyháza, 2014. (*Collectanea Athanasiana*. 1. *Studia* 6.)
- VÉGHSEŐ 2008 VÉGHSEŐ Tamás: Kollonich Lipót bíboros és a munkácsi egyházmegye görög katolikusai. In: *Rómából Hungáriába: A De Camillis János József munkácsi püspök halálának 300. évfordulóján rendezett konferencia tanulmányai*: Nyíregyháza, 2006. szeptember 29–30. Szerk. Végheő Tamás. Nyíregyháza, 2008. 267–282. (*Collectanea Athanasiana*. 1. *Studia* 1.)
- VÉGHSEŐ 2009 VÉGHSEŐ Tamás: Bacsinszky András püspöki szolgálata. In: *Miskolci Keresztény Szemle*, 5. 2009. 2. sz. 54–59.
- VÉGHSEŐ 2013 VÉGHSEŐ, Tamás: Katholiken des Byzantinischen Ritus in Ungarn. In: *Ostkirchliche Studien*, 62. 2013. 281–309.
- VIRÁG 2011 VIRÁG Benedek' poétai munkáji. Sajtó alá rend. Porkoláb Tibor. Budapest, 2011. (Régi magyar költők tára. XVIII. század 12.)
- VÖRÖS 1961 VÖRÖS Károly: Fejezetek Nagyváthy János életéből. 1. köt. In: *Agrártörténeti Szemle*, 3. 1961. 10–32.

- WESZPRÉMI 1970 WESZPRÉMI István: Magyarország és Erdély orvosainak rövid életrajza: Succincta medicorum Hungariae et Transilvaniae biographia. Harmadik száz: első és második tized, [4. köt.]. Ford. Vida Tivadar. Budapest, 1970.
- WIX 1979 WIX Györgyné: Trenk Frigyes 1790. évi politikai röpiratai. In: Az Országos Széchényi Könyvtár Évkönyve, 1976–1977. Budapest, 1979. 121–163.
- WURZBACH 1859 WURZBACH, Constant von: Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich: die Lebensskizzen der denkwürdigen Personen, welche von 1750 bis 1850 im Kaiserstaate und in seinen Kronländern gelebt haben. Fünfter Theil. Wien, 1859.
- ZVARA 2012 ZVARA Edina: Bárány Péter ismeretlen Campefordítása, a Kisdéd Lélektudomány a' Gyermekek Számára. In: Médiumok, történetek, használatok: Ünnepi tanulmánykötet a 60 éves Szajbély Mihály tiszteletére. Szerk. Pusztai Bertalan, közrem. Ivaskó Lívía, Mátyus Imre, Tóth Benedek. Szeged, 2012. 64–74.
- ZVARA 2013 ZVARA Edina: Révai Miklós tudóstársaság-tervezetének újabb kézírata a kismartoni Esterházy-könyvtárban: Kiegészítések a tagjelöltek névsorához. In: Irodalomtörténeti Közlemények, 117. 2013. 600–609.
- ZVARA 2014 ZVARA Edina: Esterházy Miklós (1765–1833) herceg, a magyar művelődés támogatója. In: Magyar Könyvszemle, 130. 2014. 15–22. Uez: Nikolaus II. Fürst Esterházy (1765–1833), Förderer der ungarischen Kultur. In: Burgenländische Heimatblätter, 77. 2015. 191–199.
- ZVARA 2015a ZVARA Edina: Gaál György, a tudós könyvtáros és mesegyűjtő: Egy javított életrajz. In: Ethnographia, 126. 2015. 79–92.

- ZVARA 2015b ZVARA Edina: A pletykás tudósok: Görög Demeter levele Miller Jakab Ferdinándnak. In: „Serpentarius viginti quatuor stellis decoratus”: Baráti ajándék Farkas Gábor Farkasnak. Szerk. Ekler Péter, Varga Bernadett. Budapest, 2015. 54.
- ZVARA s. d. ZVARA Edina: Trenck Frigyes egy kiadatlan, magyar nyelvű politikai röpirata. Kézirat. (Kiadása előkészületben)

KÉPEK JEGYZÉKE

A címlap utáni oldalon

Wilhelm August Rieder festménye – MNM TKCs, ltsz. 98

Előszó

Márton József biográfiájának címlapja – OSZK, jelzete: 199.020

Élete

A Görög leszármazottak családfája, részlet – saját ábra

A Bába családfa – a Bába család tulajdonában

Személyisége, arcképei

Görög Demeter litográfiája (1. kép) – OSZK, jelzete: Lit/432

Görög Demeter litográfiája (2. kép) – OSZK, jelzete: Lit/431

A hírlapszerkesztő, újságíró

A *Hadi és Más Nevezetes Történetek* címlapja – OSZK, jelzete: HA 11.656:2 – 1789

A *Magyar Hírmondó* címlapja – OSZK, jelzete: HA 11.656:2 – 1792

A Szent Korona ábrázolása a *Hadi és Más Nevezetes Történetek* 1790. 3. szakasz, november 3-i számából – Régi magyar folyóiratok és hírlapok
<<http://deba.unideb.hu/deba/cikk/hmnt.php>>

A „Magyar Átlás”

A *Magyar Átlás* (Bécs, 1802–1811) címlapja – OSZK, jelzete: TA 4 677:2 – TI 509 / Térképtár, ST, 66

Tolna vármegye térképe a *Magyar Átlásból* (Bécs, 1801) – OSZK, jelzete: TA 1 884 A-11 / Térképtár, ST, 66, vagy TA 1 884 A-12 / Térképtár, ST, 66

A szőlősgazda

Görög Demeter *Azon sokféle szőlőfajoknak lajstroma* (Bécs, 1829) című művének címlapja – MTA KIK, jelzete: 289.764

Szőlőfürt, rézmetszet Görög szőlészeti művéből – MTA KIK, jelzete: 289.764

Grinzing látképe, rézmetszet Görög szőlészeti művéből – MTA KIK, jelzete: 289.764

Görög Demeter könyvtára

Baróti Szabó Dávid ajánlása *Költeményes munkájában* (Kassa, 1789) – Kismarton, Esterházy-könyvtár, jelzete: No. 270.

Budai Ézsaiás beírása *Közönséges históriájában* (Debrecen, 1800) – Kismarton, Esterházy-könyvtár, jelzete: 7268.

Széchenyi István beírása a *Hitel* (Pest, 1830) című művében – Budapest, OSZK Kézirattára, Quart. Hung. 3332.

ZUSAMMENFASSUNG

EDINA ZVARA

Ein gelehrter Patriot in Wien – Demeter Görög und seine Bibliothek

Demeter Görög (1760–1833) ist für die Forscher von verschiedenen Fachgebieten der ungarischen Kulturgeschichte von langer her eine bekannte und anerkannte Persönlichkeit. Seine Tätigkeit als Erzieher, Redakteur, Mäzen, Kartograph und Weinbauer ist durch die frühere Literatur relativ gut dokumentiert. Das bisherige Bild von Görög, vor allem was seinen Lebenslauf betrifft, kann aber durch neuere Ergebnisse der Forschungen an zahlreichen Stellen korrigiert werden, z. B. durch neu zum Vorschein kommende Dokumente, wie sein Todesfall und eine Kopie seines Testaments. Im ersten Teil des Buches hat der Verfasser den Lebenslauf und Tätigkeit von Görög ausführlich zusammengefasst, und den Curriculum von mehreren, zum Teil bisher unedirten Quellen im Anhang belegt.

Über die Bibliothek von Görög, der sein Leben überwiegend in Wien verbrachte, wusste man aber kaum etwas. Während des Forschungsaufenthaltes der Verfasserin in Eisenstadt hat sie einen bedeuten Teil der Nachlassenschaft von Görög in den Beständen der reichen Esterházy'schen Bibliothek aufgefunden. Die aus Büchern, Mappen, und Handschriften bestehende Sammlung von Görög wurde von Nikolaus Fürst Esterházy (1765–1833) im Jahre 1819 angekauft und im nächsten Jahr der berühmten Familiensammlung einverleibt.

Demeter Görög hatte einen Teil seiner Bibliothek in seinem 59sten Lebensjahr verkauft. Über die Grösse seiner ursprünglichen Bibliothek können wir nur ungefähre Vorstellungen ha-

ben, es ist nämlich kein Verzeichniss seiner Bibliothek auf uns geblieben. Wir können es aufgrund eines Bücherverzeichnisses aus dem Jahre 1820 und aus der vielfältigen Tätigkeit von Görög trotzdem behaupten, dass es um eine der bedeutendsten Gelehrtenbibliotheken der Zeit handelt. Die Bibliothek von Görög zählte im Jahr des Verkaufes ungefähr 1500–2000 Bände und dazu kamen noch die Mappen und die Handschriften. Als Redakteur, Mäzen und Organisator der ungarischen Kultur hatte er eine recht grosse Kompetenz in der Übersicht der neueren Erscheinungen in Wien und Ungarn; er wurde ausserdem über die Neuerscheinungen von den inländischen Schriftstellern und Gelehrten regelmässig unterrichtet. Die Zusammensetzung des Bestandes der Bibliothek von Görög widerspiegelt die vielfältige Tätigkeit seines Besitzers, es kann grundsätzlich als eine Sammlung zwischen einer Fachbibliothek und einer enzyklopädischen Sammlung bewertet werden.

Obwohl die Bibliothek von Görög nicht in die Széchényi Landesbibliothek oder an die Ungarische Gelehrtenengesellschaft gelangen konnte, kam sie trotzdem „in gute Hände“, da in der Esterházyischen Sammlung in Eisenstadt eine sichere Aufbewahrung des Görög-Nachlasses gesichert wurde.

*Übersetzt von
Eszter Deák*

FÜGGELÉK

**Görög Demeter nemeslevele
Gyulafehérvár, 1650. április 7.**

Nos Georgius Rakoci Dei gratia princeps Transylvaniae, partium regni Hungariae dominus et sicularum comes et cetera memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod nos cum ad nonnullum fidelium dominorum consiliariorum nostrorum singularem nobis propterea factam intercessionem, tum vero attentis et consideratis fidelitate et fidelibus servitiis strenui Stephani Tornovai alias Geörög' de Zilah, quae ipse nobis et huic regno nostro Transylvaniae et partibus Hungariae eidem annexis fideliter exhibuisse et impendisse perhibetur ac in posterum etiam maiori cum animi promptudine exhibiturum et impensurum fore se promittit ac pollicetur. Eundem igitur Stephanum Tornovai alias Görög' e statu et conditione minus nobili in qua natus est et hactenus extitit, clementer eximendum ac in coetum et numerum verorum natorum et indubitatorum regni huius nostri Transylvaniae et partium Hungariae eidem annexarum nobilium annumerandum, aggregandum, cooptandum et adscribendum esse duximus, prout annumeramus, aggregamus, cooptamus et adscribimus per praesentes (ita tamen ut praesens haec nobilitatio ipsius minime contra dominos terrestres Zilahienses valere possit) decernentes expresse, ut a modo in posterum successivis semper temporibus idem Stephanus Tornovai alias Geörög' haeredesque et posteritates ipsius universi pro veris et indubitatis nobilibus habeantur et reputentur. In signum autem huiusmodi verae ac perfectae nobilitatis eorum haec arma seu nobilitatis insignia, scutum videlicet militare coelestini coloris, in cuius campo sive area strutio quidam super cespite graminoso altero pedum stare, altero vero lapillum servare visitur, supra scutum galea militaris clausa est posita, quam contegit diadema regium, gemmis et unionibus eleganter ornatum, ex cono vero galeae taeniae sive lemnisci variorum colorum hinc

inde defluentes utrasque oras sive margines ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant, prout haec omnia in capite sive principio praesentium literarum nostrorum docta manu et arte pictoris clarius expressa et depicta esse cernuntur, animo deliberato et ex certa scientia liberalitateque principali praefato Stephano Tornovai alias Geöreög' haeredibusque et posteritatibus ipsius universis dedimus, donavimus et contulimus, annuentes et concedentes ut ipsi praescripta arma seu nobilitatis insignia more aliorum verorum, natorum et insignitorum huius regni nostri Transylvaniae et partium Hungariae eidem annexarum nobilium ubicunque in proeliis, hastiludiis, torneamentis, duellis, monomachiis ac aliis quibusvis exercitiis militaribus nec non nobilitaribus, item sigillis, vexillis, cortinis, aulaeis, domibus, anulis, tentoriis et sepulchris, generaliter vero quarumlibet rerum et expeditionum generibus, sub verae, sincerac ac perfectae nobilitatis titulo – quo eos ab universis et singulis cuiuscunque status, conditionis, ordinis, gradus, honoris, officii, dignitatis et praeeminentiae homines existant, insignitos dici, teneri, nominari et reputari volumus – ferre et gestare omnibusque et singulis iis honori, gratis, privilegiis, indultis, libertatibus, immunitatibus et praerogativis, quibus ceteri nati et indubitati nobiles ac militares praedicti regni nostri Transylvaniae et partium Hungariae eidem annexarum homines quomodocunque, de iure et ab antiqua consuetudine utuntur, fruuntur et gaudent, perpetuo uti, frui et gaudere valeant atque possint. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam praesentes literas nostras pendentes et authentici sigilli nostri munimine roboratas memorato Stephano Tornovai alias Geöreög', ipsiusque haeredibus et posteritatibus universis gratiose dandas duximus et concedendas. Datum in civitate nostra Alba Iulia, die septima mensis aprilis, anno Domini millesimo sexcentesimo quinquagesimo.

Georgius Rakoczy manu propria

Ioannes Horvat de Palocz secretarius manu propria

Exhibitae, praesentatae, publicatae et proclamatae sunt praesentes literae armales, nomine(?) introscripti Stephani Thornovai alias Geörögh de Zilah, in oppido Ákos in generali dominorum magnatum et nobilium comitatus Zolnak mediocris congregatione, nullo poenitus coram nobis

contradictore apparente, nemine videlicet contradictione et extradatae per Georgium Szigheti iuratum notarium comitatus Zolnak mediocri manu propria.

(Avar Anton átírása)

Leelőhelye: MNL OL, törzsszám: HU MNL OL R 64, jelzet: 1_0427

**Görög Demeter végrendelete
Bécs, 1833. augusztus hó 14.**

Másolat

Fordítás. Magyar kir. országos levéltár. Másolat. 1833. szept. 7. Sehvetter János m. cs. k. országos tanácsos. Isten nevében! Megfontolva az életnek eshetőségeit, ezennel meghatározom utolsó akaratomat. Rokonnaimról, a Magyarországon levő vagyonommal megemlékeztem. Az ezen országban levő vagyonomnak általános örökösévé pedig szeretett nőmet, Görög Josephint nevezem meg, aki szerencse házasságunk egész ideje alatt szeretetének és ragaszkodásának annyi tanújelét adta. S így ezennel zárom utolsó akaratomat, melyet saját kezű aláírással igazolok, és melynek hitelesítéséül az egyúttal jelen volt 3 urat megkértem.

Bécs, 1833. augusztus hó 14. p. h.

Demetrius Edler v. Görög m. p. cs. k. kamarás, udvari tanácsos és a Szt. István rendnek lovagja stb. írta.

Leopold Eugerlt, mint fölkért végrendeleti tanú m. p.

Leopold Neubemer mint fölkért végrendeleti tanú mp. ....[sic!]

Paul Postulka mint fölkért végrendeleti tanú mp.

Ezen H. Eugerlt által lepecsételve átnyújtott végrendelet Sehvetter országos tanácsos úr által felbontott és közhírré tétetett, s ezen végrendelet megőrizendő és kívánatra róla másolatok kiadandók. Iktatva a cs. k. alsó-ausztriai országos jog által 1833. szept. 7. Matburg lovag m. p.

Ezen végrendelet a mutter könyv 92-ik oldalán szó szerint be van írva. Bécs, 1833. szeptember hó 11. Anton Allgeyer mp. az alsó-ausztriai cs. kir. registratum igazgatója.

Lelőhelye: magántulajdonban van.

Görög Demeter halotti bizonyítványa
Bécs, 1833. augusztus 14.

Hochlöblicher K.K. Landrecht

Todtenfall

Tauf-Zumaber und Character des Verstorbenen: Herr Demetrius Edler von Görög, k. k. wirklicher Kämmerer und Hofrath, Commandeur des königlichungarischen St. Stephanus Ordens, und Gutsbesitzer in Ungarn.

Stand und Alter: Verehelicht, 73 Jahre alt.

Wohnung und Sterbelag: wohnt zu Mariahilf N. 40 und starb daselbst am 6. September 1833.

Nachgelassener Ehegatte: Frau Josephine Edle von Görög, geboren Muthersgleich.

Nachgelassene Kinder: keine.

Nächste Anverwandte und wo sich dieselben befinden: Die Anverwandten des Herrn Erblassers, deren Nahmen und Zahl nicht angegeben werden kann, sollen in dem Hajdonikal Districte in Ungarn sich befinden.

Ob ein Testament vorhanden und wo befindlich sey? Ein eigenhändig unterschriebenes und von drey Zeugen mitgefertigtes Testament datto 14. August et. publ. 7. September 1833, worin der Herr Erblasser seine Frau Gemahlin zur UniversalErbin seines hierländigen Vermögens einsetzte.

Ausgehabte Vormundschaft, Curatel und Administration: keine.

Nahmen dessen der sich der Verlassenschaft annimmt: die mitgefertigte Frau Wittwe, durch ihren bevollmächtigten Herrn Dr. Engert.

Amtsschriften und Ordens Decorationen, alles damit vorgekehrt worden.

Der Kammerherrschlüssel, und die Dekoration des St. Stephansordens wurde zur Übergabe an die betreffende Behörde von der Commission übernommen.

Bücher, Privilegien, Kreuzpartikeln und Reliquien: keine.

Das Vermögen besteht

An Realitäten: Eine Besitzung zu Dorak⁸²¹ und Hatház⁸²² in Hajdonikal Distrikt in Ungarn.

In Österreich besitzt der Herr Erblasser keine Realität, nachdem der Freye Löbhof zu Grinzing samt Rustikalgründen schon bey Lebzeiten von dem Herrn Erblasser an seine Frau Gemahlin eigenthümlich abgetreten wurde. Dieselbe wurde laut Verordnung des K. K. Landrechts vom 23. August dieses Jahre z. Gesetz 18537 an den landtäflichen Besitz dieser Realität geschrieben.

An Baarschaft: In konventionellen Münze 67 Fr.

An öffentlichen oder Privatobligati onem: keine.

Endlich besteht die Verlassenschaft in einigen wenigen Prätiösen und Silber, dann Leibs Kleidungen und Wäsche und Einrichtungsstuten. Die unterzeichnete verbindet sich für die Befriedigung allfälliger hiefländiger Glaubiger mit dem Verlassenschaftsvermögen und nöthigenfalls auch mit dem ihr von ihrem H. Gemahl abgetretenen unbeweglichen Vermögen zu haften; so unterwirft sich diessfalls mit ausdrücklicher Verzichtleistung ihres königl. Hung. Gerichtsamts, der Jurisdiktion des K. K. Landrechts.

Sonstiger Bezug einer Besoldung, Pension, Gnadengehaltes etc. etc.

Der Herr Erblasser bezog aus dem K. K. Hofzahlamte eine Pension jährlicher 8000 F. Lm wovon ein Rückstand vom 1. bis inclusive 6. September 1833 aushaftet. Der Pensionsbogen wird angeschlossen. Die Jurisdiktions-Sperre wurde angelegt.

Wien, am 9. September 1833.

Josephin Edle von Görög
[...]
(*Deák Eszter átirása*)

Leelőhelye: MNL OL, A39 Acta generalia 1833/12066.

---

821 Dorog, Hajdúdorog

822 Hajdúhadház

Bertits Ferenc:⁸²³
**A legérdemesebb hazafinak,
nemes
GÖRÖG DEMETER
úrnak
neve napjára,
Pécsről Bécsbe
1789**

Még meddig szereted rejtekes ügyedet?
Még meddig magadat önmagad üldözöd,
Közjóra szült lelkű nemes fő?
S meddig emészti kemény hagyásod

Aggódó fejemet, hogy ki ne adjalak?
Óh jaj! csak magam én még ma se szóljak-é
Rólad, midőn minden torok már
Rég teledes teli szép neszeddel!

Választnod kietlen Lybia mostoha
Pusztáit lakhelyül kellete, hogy ha leg-
Kellősbb korodban készakartva
Már akarád magad eltemetni.

Főváros közepén állni, s egész hazát
Fellázasztani oly szembetűnő jeles
Munkákkal, és titkolni mégis
Végig akarni magát, ki látta?

Lemondtál örömet (ritka dolog) saját
Hasznodról, hogy hazád gyászos egét derítsd
Jobban, s elhárítnád homályos
Vádjait a gonosz indulatnak.

---

823 A *Mindenes Gyűjtemény*ben a szerző nevének csak a kezdőbetűi és titulusának rövidítése szerepelt (B. F. P. M. P. = Bertits Ferenc pécsi megyebéli pap). Antal Alexandrának köszönöm az azonosításhoz nyújtott segítségét.

Elmés és gyönyörű képeken, ékesen
Írt földabroszokon mint töröd értt eszed?
Jobb hasznokért úgy honjaidnak⁸²⁴
Dolgozol, hogy magyar is megértse.

Méltók fényre, merő finom apellesi⁸²⁵
Legritkább remekék mind azok; érdemes
Am, hogy magát még a találós
Franc, s olasz is szemivel felejtse

Rajtok. Vajha dicső nemzetem értené,
S esmérvén közelébb kincseit őzzené!
A puszta árnyékon midőn kap,
Hogy ki ne ejtse velős falatját.

Mint örvend az erős bajnok, az ősz huszár,
Látván érdeminek címeres oszlopát?
Új lelket önt mejjébe; s egyet
Míg pödörít pemetes bajuszán,

Villám fegyvereit rántja, s miként ama
Bús örményi tigris mord dühödésiben
Pusztít elől-hátul, s siralmas
Nyomdokit hagyja kemény vasának. –

Hozz laurus koszorút,⁸²⁶ szűz hipokréni lány,⁸²⁷
Hogy tisztelje az oly hasznos hazánk fiát.
Azt illet ily hervadhatatlan
Ág, kinek érdeme halhatatlan.

Megjelent: *Mindenes Gyűjtemény*, 1789/II, 149–150.

824 honfitársaidnak

825 Apelles (4. sz.): híres görög festő, Nagy Sándor kortársa.

826 babérkoszorú

827 Hippocrene: forrás a Helikon hegyén, mely a Pegazus lába nyomán fakadt, s a Múzsáknak volt szentelve.

Fejér György:
LANTOS VERSEK,
melyekkel
A Hadi Történetek által a hazáról nagy
érdemet nyert Görög Demeter úrnak
neve napjára áldoz a Pozsonyi Nevendékség.
Saffo rende szerint
1789

Óh, hazánk, örvendj! – Eloszlnak immár
Fellegid; búsult egeid derülnek;
Hajnalid, látod, közelítnék; enyhül
Mostoha sorsod!

Fénylenek széjjel ragyogó tünéssel
Csillagid, melyek jelek a jövődő
Régen óhajtott aranyos napodnak –
Óh, haza, örvendj!

Ám tekintsél bár kebeledbe szélte,
Már nem oly téged tapodó szülöttid,
Sem pedig fásult henye magzatidra
Fogsz ma találni,

Kik vitézséggel keresett feles, sok
Szép dicsőséged, s anyanyelved ékét
Hervadásnak, sőt sanyarú teleknek
Dűlni eresszék!

Általok sőt még lehetel reményben,
Hogy magyar nyelvünk valahára szépül,
S a borostyán ág arató vitézink
Élnek örökre!

Nézd csak el, mely szent igyekezve fogják
Pártodat! Nézd, mely törekedve nyújtnak
Felsegítő kész karokat, csak éledj
Őket ölelni!

Nincsenek bár oly akadály s tövisek,
Sem köves szirtok, nagy erős rakások,
Melyeket példás haza hív szerelmek
El ne veszessen.

Meg nem irtózáván valamely vitorlás
Gályaként, amely sok ezer habok közt
Egy sebes vágást közelít azon várt
Partja ölébe.

Ím, feláldozzák fiaid teneked
Életek, holtok, s az egész segédjek,
Mint azon hajdan ragyogó, hatalmas
Spárta vitézi,

Kik dicső szívvel veszedelmek értvén,
Néked áldozták özönözve vérek,
S hamvokon már rég az örök dicsőség
Temploma épült.

*A nehézségek soha győzödelmet
Venni nem szoktak, csak az egy erőtlen
S gyenge szíven, mert az erős előtt szint⁸²⁸
Futva oszolnak.*

Ilyen egy példás deli hív fiadnak
Zöld borostyánból koszorút kötöz ma
A dicsőség, és Helikon lakói
Füstöt eresztnek! –

Ily hazájokról nemesült fiaknak
Boldog éltét, hogy sok ezer nyarakra,
S visszakölt féniksz idejére nyújtsák,
Isteni gond az!

Aki élteben, valamint azon nap
Mindenütt széjjelragyog és világít,
Boldogít mindent; az egész hazáját
Fényre vezérli:

Annak a bükkfák fiatal karéján
Szép nevét, s hírét magok ők kimetszik
A szelíd múzsák, s velek azt az égig
Nőni segítik!

S végre a kívánt gyönyörű mezőkön,
Ahol a vígság, az örök tavasszal,
És azon példás szeretet virágozik,
Vészi lakását.

A kegyes szellők temető követ is
Egyre csókolják, s dicsőíti hamvát
A kesergő hold szomorú világa
Holta után is. –

*A hazáról nyert jeles érdemekkel
Díszes embernek, helye csillagok közt
Volna bár úgy, hogy soha el né veszne
Fénye szemükből!*

Pozsonyi Szemináriumából

Megjelent: *Mindenes Gyűjtemény*, 1789/II, 181–183.

Kiadta: FEJÉR 1994. 25–27. (betűhív átirat)

Révai Miklós:
Görög Demeternek, igen kedves barátjának neve napjára
Győr, 1794. október 26.

Üldöző célul veve a szerencse:
Mindenütt nyomdos, valahol lehetne
Sorsom ügyében örömet remélnem,
Mostoha hozzám.

Nem tehet mégis fene mérge annyit,
Hogy barátimban, noha nem sokakban,
Ám de hívekben, ne vigadjak én is,
S vélek elégszem.

Hogy szeretsz, abban vigadok, Demécském!
Jámbor éltedben, vigadok nevedben,
Melyet a szép hír követ, és dicsőség,
Tetszet az érdem.

Fényesen támadt napod engem ébreszt,
Éneket mondok neved innepére:
Mind öröm nékem, de kivált ma, ami
Tégedet illet.

A Nagy Istenség, ura e világnak,
Akitől éled kicsiny és nagy állat,
Számos esztendőt örömedre nyújtson
Teljes erővel.

Életed nagy kincs, bizony, a hazában,
Akinek szolgálsz igazán s erősen:
Nem külön hasznot, de igen csoportost
Hajtasz ölében.

Kollonits vérnek nevelésed által
Támadó fényét haza oszlopául
Várja már tőled, fog is egyszer érte
Áldani népünk.

Nagy panasz, mellyel kesereg gyakorta
A magyar, hogy hűl igen a nagyokban
A hazát buzgó szeretet, s elalszik
A magyar erkölcs.

Nem lehet másként, mikor a kis úrfi
Csak bitang vérű nevelőre hallgat,
S gőgös utálást veszén a hazához
Gyenge erébe.

S még ne bosszontson!¹⁸²⁹ ha, ki ellenére
Jár egy országnak, veszedelmed árát
Éktelen bérrel szedi torkig úszó
Asztala mellett.

Boldogabb úrfid, kit okos szüléi,
Gondosan tartván idegen csodától,
Néked, a közjót szerető magyarnak,
Adtanak által.

E dolog mellett telik érkezésed
Többre is, lelked nem elégszik eggyel:
Íme, felkészülsz felesebb javára
Drága hazádnak.

Írtak újságot, de magán haszonra,
Mások is; néked nemesebben érzett
Szíved, a hasznot te nagyobb haszonnal
Visszarepítéd.

---

829 eredetileg: bosszonkodj

A folyók rejtett ereken kiforrván
Tenger öbléből, mikor elterültek
Szélesen, bővebb hab özönnel öntnek
Vissza fejükbe.

Ezt teszed:⁸³⁰ gyűjtött aranyod kiterjed:
Ösztönül azzal felemelsz sok író,
Sok nevendéket, te kezed gyümölcse
A Magyar Átlás.

Látja ezt sok nagy, de becsül is érte,
Kit te méginkább lecsatolsz magadhoz
Jámbor erkölccsel, szeretetre méltó
Csendes eszeddel.

Nő dicsőséged, ha nem is sóhajtasz⁸³¹
Érte, mint ott sok buta elme bódul,
Kit kevély lélek ragadoz magasra
Hogy letaszítsa.

Nő dicsőséged, s mivel oly szelíden
Hajt erő nélkül gyökeret magának,
Vastagon terjed, meg is áll örökké,
mint jeles oszlop.

Győrött, Mindszent havának 26. napján, 1794.

Kéziratai: OSZK Kézirattár, Quart. Hung. 1310. 46–47r-v; Kismarton, Esterházy-kastély könyvtára, Zimmer III. Kasten D. Regal 6. Nr. 10200. 7–10. l.
Kiadta: CSAPLÁR 1889, 143–144.

---

830 eredetileg: Úgy teszel

831 eredetileg: sopánkodszt

Csokonai Vitéz Mihály:
Görög úrhoz⁸³²
1801⁸³³

Megholt egy haza embere,
Megholt, és idegen por fedi Bécs alatt
A fáradt KERKEST: jövel,
Gyászos Melpomené!⁸³⁴ s éjjeli sípodon,
Jajdíts bánatos éneket.
A buzgó hazafit zengeni szent irány.
Ah, jó szíve, magyar tüze,
Közjóért pihegő lelke, serény esze,
Ah, érette esenkedő
Népünk mind kicsinyek voltak az ég előtt.
Megholt! s jókori fátuma
Minden jámborokat búa meríte bé,
S főként tégedet, óh GÖRÖG!
Óh, bajtársa, s igaz Dámona⁸³⁵ őneki,
Ülj sírjára, hazám fia!
S gyászolván keseregd tiszta barátodat,
Én – mert szívbeli bánatod
Megnémít – ki fogom zengeni siralmad.

Kiadta: CSOKONAI 2002, 60, 458–461. (betűhív átirat); CSOKONAI 2003, 834.

---

832 A vers eredeti címe: 'Kerekes halálára'.

833 Csokonai maga az Alkalmatosságra írt versekben 1802-re datálja, azonban a költeményben Kerekes Sámuel halálát gyászolja (1800. augusztus 20.). Csokonai és Görög kapcsolatfelvétele azonban 1801 tavaszára tehető, így a vers keletkezését 1801-re tehetjük.

834 Melpomené: a tragédiaköltés múzsája.

835 Utalás a két ifjú püthagoreus, Phintias és Damon barátságának történetére.

**Berzsenyi Dániel:
Görög Demeterhez,
midőn a koronaherceg nevelőjének választatott, 1803
1803–1810 között**

Mennyi országok s koronák reményét
Vetted, óh, boldog nevelő, kezedre!
Mennyi népnek nyújt bizodalmat a te
Chíroni lelked!⁸³⁶

A nagy álláspont köre nem telik meg
Áldozat nélkül, de ki honja híve,
Mint *Görög*, mindent mosolyogva áldoz
Honja javának.

Róma undokját s Senecát felejtse el!
A nemes legszebb diadalmi bére
Minden ádázna s alacsony tyránnak
Kénye felett van.

Konnidász⁸³⁷ márványt nyere Parthenonban.
Adj Traján⁸³⁸ nekünk s kegyes Antoninust,⁸³⁹
Véreid hálás kebelébe márványt
Nyersz te s örök fényt.

---

836 Kheirón (latinul Chiron): bölcs kentaur, aki járatos volt az építészetben, a zenében, a fémművészetben és a gyógyításban. Tanította többek között Akhilleuszt, Aszklépioszt és Patrokloszt. Barátja, Héraklész, nyilával véletlenül megsebesítette, aki sem meggyógyulni, s halhatatlansága miatt meghalni sem tudott. Hogy megszabadjon az örök kíntól, az Alvilágba ment, és kiváltotta Prométheuszt.

837 Konnidász: egy Callimachus óda szereplője, aki élete végén javait Aphroditének ajánlotta fel.

838 Traianus (53–117): római császár

839 Antoninus Pius (86–161): római császár

A te munkádnak gyönyörű gyümölcsét
Századok várják, diadalmi paeant⁸⁴⁰
Századok zengnek, s maradékainknak
Áld maradéka.

Hajdan, óh, bús sors! nemesült atyáink
Mennyi belső tűz s fene üldözések
Ostorát nyögték! de az égbe ért már
Ábeli vérök.

Már ma nem félek. Sem idők zavarja,
Sem gonosz vádak soha fel nem oldják
A magyar szívnek kötelit: királyunk
Ismeri népét!

Kiadta: BERZSENYI-KIS 1985, 54–55.

Révai Miklós:
Demetrio Görög serenissimi coronae principis
educatori communi bonorum nomine applaudit
Joannes Nicolaus Révai
1807 előtt

Demetri! cui non reddat amabilem
Te recti studium, rara modestia,
Et mores placidi, rebus in omnibus
Iucundi comites tui?

Constans in Patriam te pietas tua,
Solertem vtilibus dulcia iungere,
Ausu magnanimo ducit ad ardua,
Clarum perpete gloria.

---

840 paeon: ünnepi ének

Sed nostros animos grandior occupas,
Et Kollonitsio Sanguine Nobili,
Et Stirpe Estoradum Principe patriis
Imbuta bene moribus.

Heu! spernunt Auias degeneres nurus,
Infensae veterum ritibus aemulae,
Et sumtis peregre vestibus induunt
Ipsos simiolae viros.

Audet plura leuis turba. Domesticos
Dedignata sonos, imperio potens,
Externos iterat; peior et arbitra
Gentem exterminat Hungaram.

At non illa tamen deficit vndique.
Custodem dederant te Superi Boni
Summis in domibus; qui sobolem inclytam
Gliscenti eriperes malo.

Oblectat Iuuenes aptior Hungaro
Cultus: quo sibi Mars ipse decentius
Nil optet; populum seu petat armiger,
Festos siue dies agat.

Est his et patrius sermo frequentior:
Sermo Coelicolum; grandia si lubet
Fari, grandisonus, largiter affluens;
Et blandos tener ad iocos.

Hos quidam, misere deuius, vt videt,
Iusta se tacitus voce redarguit:
Externae meritum da pretium rei;
Sed primo tua sint loco.

Exemplum, et reliquis vtile classicum,
Spe tanta Iuuenes, delictum suum,
Debet grata tibi Patria, non tui
    Vnquam muneris immemor.

Audiuere Dii vota, quibus sinum
Occultum tepuit feruida iam diu;
Lentos ire sibi dum gemeret dies,
    Magni praescia commodi.

Augustis tua iam nota Parentibus
Virtus complacuit: iam tibi creditum
Pignus dulce foues, Spem Solii Sacri,
    Regnorum decus omnium.

Quacunq; insoliti nuncia gaudii
Iuit fama recens; infremuit polus,
Montesque irriguis vallibus adsiti,
    Alto laetitiae sono.

Non audita prius tanta benignitas
Solatur populi conspicuam fidem;
Inflammata nouo foedere mutua
    Vt fiducia cresceret.

Ergo, quo Domino summa potentia
Nitetur, Superis sero fauentibus,
Adsuescit facilis iam tener Hungaro,
    Olim mitior arbiter.

Inter regna loco non sumus vltimo;
Sed vis imperii, certaue gloria:
Durus siue labor, siue periculum
    Aduersa immineat plaga.

Postremos igitur iam Pater aequior
Non fert, sed paribus tollit honoribus:
Et vel concilium sanctius, inuium
    Antea, iam patet Hungaris.

Affectu proprior (spem capimus bonam)
Aeternum pariter Filius hoc volet:
Nec post a sociis saeua dolebimus
    Iam fastidia gentibus.

Quas multa renuit mollitiae nepos,
Iam iam maior erit gratia vestium:
Quod regni Pater hoc gaudeat integri
    Ornatu venerabili.

Et linguae pretium reddet amicior,
Ardens ipse loqui cum populo suo:
Se tanti fieri laeta Patrum cohors
    certabit Dominum sequi.

Sic cultus patrius, sermoque proprius,
Quae gentem efficiunt, integra dum manent:
Iam verba, exitium triste minantia,
    Tanto vindice desinent.

Megjegyzés: egykorú nyomtatvány 1807 előttről.

Lelőhelye: OSZK Kézirattára, Fond 165/921. (A kiadványból több példány is van a könyvtárban.)

Döme Károly: Rejtett szó
1789

Édes hazám! ha szabad, s lehet azt elrejteni, akit
Érdeme, s éretted buzgó nagy szíve ragyogtat,
Egy kedves fiadat nyújtom rejtetten elődbe:
A neve mind jobbról, mind balról fogva, egyenlő-
Képpen zeng nálad. Nincs benned teste, de szíve
S lelke veled múlat mindég. Szép híre belőled
A kültájakra kifutott. A mostani harcban
Legjobban forog ő: tudván ezt, tudhatod őtet.

Döme Károly, pozsonyi nevendék pap

Megjelent: *Mindenek Gyűjtemény*, 1789, I. negyed, 17. levél, Költ Kisasszony havának 26. napján, 271–272.

Megjegyzés: Megfejtése: „Rejtett szó n. Görög Demeter.” *Mindenek Gyűjtemény*, 1789, I. negyed, 18. levél, Költ Kisasszony havának 29. napján, 288.

Szilágyi János levele Kerekes Demeternek
Hajdúhadház, 1834. szeptember 22.

Főtisztelendő Főesperest⁸⁴¹ és Parochus úr!

Bécsi professzor és a Magyar Kurír szerkesztetője, tek. tudós Márton József úr szándékozik kiadni néhai méltóságos Görög Demeter udvari tanácsos úrnak életleírását, a megboldogultnak kimetszett képével együtt. Evégre a legközelebbi postanapon egy levelet küldött hozzám azzal a kéréssel, hogy kérném meg én a Főtisztelendő urat némely idetartozó adatoknak közlésére.

Kérem annak okáért alázatosan és bizodalommal a Főtisztelendő Főesperest urat, méltóztassék nekem megírni a tek. Márton úr kívánságához képest e következőket:

---

841 A levélíró folyamatosan ezt a formát használja.

1.) Boldogult Görög Demeter úr mikor született? Talán 1760-ban vagy 1761-ben, novemberben? Az atyja Görög Demeter, az anyja Tóth Sára volt-é? Igaz-é, hogy ezeknek a szüléknek ezen öt gyermekeik születtek: Márton, Mihály (kinek fia Mihály strázsamester), Anna, Demeter (az udvari tanácsos), Mária? Igaz-é, hogy ezeknek a gyermekeknek az atyjok 32 esztendeig volt város hadnagya?

2.) Ki volt a boldogult udvari tanácsos úr gyermekkorában dorogi parochus? Bacsinszky András-é, ki későbben munkácsi püspök lett? Vagy Bacsinszky Theodor, ki munkácsi kanonok lett? Mert az volt az ő legnagyobb jóltévője és segítője.

3.) Igaz-é, hogy a boldogult Görög Demeter úr Dorogról Debrecenbe ment tanulni a grammaticalis classisokat, onnan Ungvárra, Nagyváradra, sat.?

Egyéb adatokat is szívesen venne a boldogult Görög Demeter úr életről professzor tek. Márton úr, ki csak 1801 óta tudja az oda tartozó eseteket.

Azzal a bizodalommal újítom meg a feljebbi alázatos kérésemet, hogy a Főtisztelendő Főesperest úr nem fogja megtagadni tőlem, s tek. Márton úrtól a néhai méltóságos Görög Demeter úr élete leírására megkívántató adatokat, meggondolván azt, hogy a megboldogult mind a tek. Hajdú Kerületnek, mind különösen nemes szabad Hajdúdorog városának méltó dísze és dicsekedése volt. Én a küldendő adatokat most közelebb október 6-dikán tartandó debreceni vásárkor akarnám felküldeni Bécsbe tek. Márton úrhoz, nagykereskedő Medgyaszai István úr által. Kérem tehát a Főtisztelendő Főesperest urat, méltóztassék még ezen a héten vagy a jövőn elküldeni hozzám a kért tudósításokat.

Többire becses jóindulatiba ajánlott, alázatos tisztelettel vagyok a Főtisztelendő Főesperest úrnak,

Hajdúhadházon, szeptember 22-dikén 1834.

alázatos szolgálója
Szilágyi János mk.
helybeli református prédikátor

Lelőhelye: Nyíregyháza, Görögkatolikus Püspöki Levéltár, 489. 3. doboz 27.

Kiadta: UDVARI 1994, 201. (betűhív átirat)

Esterházy Miklós és Görög Demeter szerződése
Pál Antal neveléséről
Bécs, 1795. november 1.

Contract mit D. Görög

Nachdem der Wohl Edler Herr Demetrius Görög bey dem Herrn Sohn des regierenden Herrn Fürsten Niclas Eszterházy Durchlaucht, die Stelle eines Erziehers (Gouverneurs) zu übernehmen sich entschlossen hat; So wurden zwischen Seiner Durchlaucht, und dem Herrn Demetrius Görög nachstehende Punkten durch gemeinschaftliche übereinkunft festgesetzt.

Erstens: Verbindet sich Herr Demetrius Görög den jungen Herrn Paul nach den wahren Grundsätzen der Catholischen Religion zu erziehen.

Zweytens: Demselben nach allen Kräften und Fähigkeiten diejenige Sittliche Bildung zu geben, und in jenen Wissenschaften zu unterrichten, welche seine Geburt, und Stand erfordern; so wie auch

Drittens: Dem jungen Herrn Fürsten nicht nur auf den zu seiner Zeit vornehmenden Reisen in seinem Vatterland, sondern auch in anderen Ländern Europens zu begleiten, und hiebey stättes die größte Sorgfalt und demselben zu verwenden.

Viertens: Von diesen übernommenen Verbindlichkeiten sich nichts eher loszusagen, als bis der junge Herr Fürst seine Studien Vollendet, und diejenigen Jahre erreicht hat, in welchen derselbe sich verehelichen wird, folglich sich selbst ohne der Leitung anderer ganz überlassen werden kann.

Dahingegen verbindet sich der regierenden Herrn Fürsten Eszterházy Durchlaucht für sich, jene Erben, und Nachkommen.

Erstens: Dem Herrn Demetrio Görög so lange, bis Er gedachtermassen sein Amt wird vollendet haben, einen jährlichen Gehalt von Ein Tausend Gulden in Vierteljährigen Fristen richtig, und baar zu bezahlen.

Zweytens: Demselben freye Wohnung, Kost, Frühstück, Artzney, Wäschwaschung, und zwar Wohnung, Kost, und Fruhstükh mit dem jungen Herrn Fürsten zu geben.

Drittens: Ihme Herrn Demetrio Görög nicht nur keine Hindernüs bey der Erziehung in den Weeg zu legen, sondern vielmehr demselben frey zu lassen, alle zu diesem Zweckh dienenden Mittel anwenden zu können.

Viertens: Nach vollendeter Erziehung gedachtem Herrn Demetrio Görög ausser einer angemässenen Belohung eine Lebenslängliche Jährliche Pension von Ein Tausend Gulden zu versichern, und von Halb zu Halb Jahr voraus auszahlen zu lassen; und endlich

Fünftens: vorstehenden 4ten Punct auch in diesem Fall pünktlich zu erfüllen, wenn der junge Herr Fürst (welches Gott verhütten wolle) wehrenden Erziehungs Jahren sterben, oder von seinem Erzieher aus Ursachen weggenommen werden solte, die nicht von Ihme abhängen, oder keinen wesentlichen Einflus auf die Erzeihung des jungen Herrn Fürsten haben.

Diesem allen zu mehreren Urkund haben beide contrahirende Theile nebst den dazu erbetteten Herrn Zeugen diesen Contract eigenhändig unterschreiben, und mit Ihren gewöhnlichen Insigl versehen. So geschehen und gegeben.

Wien, den 1ten November 1795.

Nicolaus Fürst Esterházy mpria

Demetrius Edler von Görög mpria

Joseph Graf Kollonitz
Als erbettener Zeuge

Carl Graf Eszterhazy
Als erbettener Zeuge

(Deák Eszter átírása)

Lelőhelye: Esterházy Privatstiftung, Archiv, Burg Forchtenstein, Zentraldirektionsindices, 3695/1802.

**Görög Demeter nevelői szerződéséhez 1.
Bécs, 1802. december 22.**

An das Herrn Demetrius von Görög Wohlgebohre Wohlgebohren

Nachdem der Wohlgebohren Herr Demetrius von Görög von Allerhöchst Seiner K. K. Apostolischen Majestaet zum Erzieher Seiner Königlichen Hochheit des Erzherzogs Joseph in allerhöchsten Gnade berufen worden ist, wodurch desselben Contractmäßig aufgehabte Obliegenheiten im Fürstlich-Esterházschen Hause, nemlich des Erziehers des jungen Fürsten Paul Esterházy aufhöre; en Gnade berufen worden ist, wodurch desselben Contractmäßig aufgehabte Obliegenheiten im Fürstlich-Esterházschen Hause, nemlich des Erziehers des jungen Fürsten Paul Esterházy aufhöre; so wird derselbe hievon zwar äußerst schwer jedoch nur in unterthäniger Erfüllung der Wünsche des allerhöchsten Hauses entlediget, und dahero denselben hiemit im Namen Seiner Durchlaucht des Herrn Majestats Besitzers, Fürsten Nicolaus Esterházy, nebst dem ausgezeichnetesten Dank für seine eben so unermüdete, als nützliche Verwendung und wahrhaft-restlose Sorgfalt bei der ihme anvertrauten Erziehung des oberwehnten Fürsten Paul Esterházy, die Dispensirung von der, Vermög Contract zwischen vorgedacht Seiner Durchlaucht, und Herr Edlen von Görög detto 1ten 9br. 1795 in Besorgung seines Amtes bis zur geizlichen Vollendung der der Erziehung übernommene Verbindlichkeit Hiemit ertheilet, jedoch die, den Herrn Edlen von Görög in vorzitirten Vertrag zugesagte lebenslängliche Pension von jährlichen Ein Tausend Gulden, zum Beweis der Herzlichen Erkenntlichkeit des Fürst-Esterházschen Hauses gegen denselben und mit dem Beisatz, daß Er auch künftighin die directive Ober-Leitung der Erziehungs-Vollendung des Fürsten Paul Esterházy fortsetzen wolle, bey der fürstlichen General-Cassa zur Auszahlung vom 1ten Jänner 803. angefangen, unter Einem versichert und angewiesen.

Wien, den 22ten Dezember 802.

An die General-Cassa

Nachdem in Folgen der, zwischen Seiner Durchlaucht dem Herrn Majestats-Fürsten Nicolaus Esterházy, und dem Herrn Edlen Demetrius

von Görög getroffenen schriftlichen Übereinkunft vom 1 9br 1795. ihm H. Edlern von Görög bei Abtretung der aufgehabten Stelle des Erzeihers von dem jungen Fürsten Paul Esterházy eine lebenslängliche Pension vom jährlichen 10007 zugesichert worden ist, so wird solche, weil Herr Edler von Görög von dem 4ten Contracts-Punct laut Beilage dispensirt worden ist von 1ten Jänner 803. angefangen, bei der General-Cassa zahlbar angewiesen, und ihm Herr Edlern v. Görög von halb zu halb Jahr vorhinein auszuzahlen seye.

Wien ut supra

An den Haushofmeister Croll

Es wird dem Haushofmeister zur Richtschnur hiemit intimiret, daß der H. E. Gouverneur Demetrius von Görög mit seiner Gehalts-Gebühr bis Ende dieses Monats befriediget, und denselben im weiteren aus der Haushofmeisterskasse nichts verabfolget werden sollen, hingegen aber tritt an dessen Stelle der Herr Edler K. K. Hauptmann von Markus ein, welcher vom 1ten dieses angefangen alljährlich Eintausend Gulden halbjährig vorhinein zu beziehen hat, und hiemit angewiesen werden.

Datum ut supra.

(Deák Eszter átírása)

Lelőhelye: Esterházy Privatstiftung, Archiv, Burg Forchtenstein, Zentralkonzeptionsindices, 3695/1802.

Görög Demeter nevelői szerződéséhez 2. Bécs, 1802. december 29.

Da der Wohlgebohren Herr Demetrius Edler von Görög bis Geringer Gouverneur im hochfürstlichen Esterházy'schen Hause, von Allerhöchst Seiner K. K. apostolischen Mayestät zum Erzieher Seiner Königlichen Hochheit des Kronprinzen Erzherzogs Joseph in Allerhöchsten Gnaden beruffen, Ihme aber für seine unermüdete Sorgfalt in der geführten bis Geringen Erziehung, vermög hier anliegender Abschrift eine jährliche Pension von Tausend Gulden, im Namen Seiner Durchlaucht des Regierenden Fürsten Nicolaus Esterházy zugesichert worden ist; so wird Solches der Buchhalterey mit deme zur

Wissenschaft intimiret, daß die GeneralCassa dießfalls schon von hier aus verständiget wurde.

Wien, am 29. December 1802.

(Deák Eszter átírása)

Lelőhelye: Esterházy Privatstiftung, Archiv, Burg Forchtenstein, Zentraldirektionsindices, 3695/1802.

I. Ferenc nevelési instrukciója Görög Demeternek Bécs, 1802

Instruktion für den Demetrius Görögh für die
Erziehung meines Sohnes Joseph

Ich konnte Ihnen keinen größeren Beweis Meines Zutrauens geben, als Ihnen die Erziehung Meines Sohnes anzuvertrauen. Indem Mir Mein Sohn, sowie jedem Vater der seinige, sehr am Herzen liegt, so ist Mir dessen gute Erziehung äußerst wichtig. Es handelt sich hier um Beruhigung Meines Gewissens, damit ich dereinst ohne Vorwurf Mir sagen könne, Alles zur guten Erziehung desselben beigetragen zu haben, ohne noch den Trost zu betrachten, den Mir seine erfolgte gute Ausbildung gewähren soll.

Ich schmeichle Mir, nacheingeholten Erkundigungen über Sie, in Ihnen den Mann gefunden zu haben, der zur Besorgung dieses Geschäftes geeignet ist.

Ich erwarte also von Ihnen, daß Sie sich diesem äußerst wichtigen Geschäfte ganz allein und ausschließlich mit allem Eifer und Anstrengung widmen werden.

Ich erwarte es mit Zuversicht vor Ihrer rechtschaffenen Denkungsart und von Ihrem Ehrgefühl, und vorzüglich von der Vorstellung, die Sie nie genug lebhaft vor Ihren Augen haben können, was für wichtige Folgen für die Zukunft die gute Erziehung Meines Sohnes haben kann und wie schrecklich das Gegentheil wäre.

Damit Sie sich ganz diesem Geschäfte widmen können, habe Ich schon gesorgt, daß Sie in Stand gesetzt werden, für Ihre persönlichen häuslichen Umstände unbesorgt sein zu können.

Sie werden die Erziehung Meines Sohnes vorzüglich mit dem anfangen, daß Sie ihn, seine Neigungen, sein Gutes und seine Fehler, und sein Physisches genau kennen lernen, wo Sie mir sodann sagen werden, wie Sie mit ihm in der Erziehung selbst vorzustreiten und die Sachen einzuleiten gedenken. Ich wünsche vorzüglich, daß Sie so viel möglich immer um Meinen Sohn selbst sein mögen, und darum ist es Mir auch ganz recht, wenn Sie mit ihm speisen wollen, und da Ich Sie allein in dem Geschäfte der Erziehung Meines Sohnes für Alles responsable haben, hingegeben auch Ihnen die ausschließliche Leitung desselben anvertrauen will, so will Ich, daß Sie hierin allein von Mir abhängen und von Mir oder Meiner Frau die nöthigen Befehle einholen.

Ich erwarte von Ihnen einen Vorschlag zu einer bei Meinen Sohn einstweil einzuführenden Tagordnung, deren Abänderung Sie Mir bei genauer Kenntniß Meines Sohnes, wenn erforderlich, vorschlagen werden.

Wenn es an der Zeit sein wird, Meister aufzunehmen, werden Sie immer das hierwegen Erforderliche mit Mir verabreden.

Ich verbiete Ihnen ausdrücklich, einen Umgang mit Lehrmeistern Meinem Sohne, außer den Lehrstunden, zu gestatten, sowie mit wem immer, ohne Meine ausdrückliche Bewilligung; nicht einmal mit seinen eigenen Brüdern und Schwestern, auch nicht mit seiner Schwester Caroline, sowie auch Spaziergänge mit ihnen vorzunehmen, indem dieser Umgang jenen der bei letzteren angestellten Leute nach sich zieht.

So will Ich auch nicht, daß Sie zu ihm Leute oder Gesellschaft zulassen; die Ihrige allein soll ihn bilden, und Ich will alle Eindrücke, die er von Anderen erhalten könnte, vermieden wissen.

Seine Geschwister wird er bei Meiner Frau oder bei Mir sehen, wo erstere allein sind; in derlei Fällen werden Sie ihn zu Uns begleiten, und um die Stunde, die Mir Ihnen andeuten werden, ihn wieder abholen, indem Kinder in keiner besseren Gesellschaft als jener ihrer Eltern sein können.

Sollte er dadurch, daß er nicht mit mehreren Menschen umgeht, einigen Scheu vor selben erhalten, so ist es weniger Uebel als das Böse, was er bei einem Umgange mit Personen der jetzigen Welt erlernen

könnte, und haben Sie mehrere Mittel, ihm diesen Scheu, auch ohne hiezu die Zuflucht zu ergreifen, zu benehmen.

Wird die Zeit kommen, um Leute zu ihm kommen zu lassen und ihm den Scheu im Umgange zu benehmen, so werde Ich jene benennen, die dahin gehen können.

Die Dienstleute Meines Sohnes find Ihrer Aufsicht einzig und allein untergeordnet.

Mein Wille ist, daß von diesen nur die beiden Kammerdiener und der Kammerheizer in die Zimmer Meines Sohnes kommen und ihn wechselseitig bedienen und sauber halten.

Die Leiblackaien haben nur den äußern Dienst zu versehen. Sie sind alle angewiesen, von Ihnen einzig und allein die Befehle, zu erhalten und die Meinigen durch Sie zu vernehmen; auch werden Sie ihnen bei Dienstesentlassung verbieten, sich in kein Gespräch, noch Geschichten-Erzählung mit Meinem Sohne einzulassen, sondern bloß allein ihren Dienst zu verrichten, wegen welchen sie da sind.

Sollten sie dawiderhandeln, so werden Sie es Mir, sowie ihre sonstigen Gebrechen anzeigen, wo Ich selbe denn durch Sie ermahnen, oder ihnen Beweise ertheilen lassen, oder sie anderswohin thun werde.

Ueberhaupt in allen vorkommenden Fällen, sowie vorzüglich, wenn Mein Sohn fehlen sollte, werden Sie bloß allein Uns Eltern die Anzeige machen, sowie Alles berichten, was dieses Erziehungsgeschäft betrifft, und sich an niemand Andern hierwegen wenden.

Ich verspreche Ihnen so wie Mein volles Vertrauen alle mögliche Unterstützung, und sollte Mir etwas an Ihnen oder Ihrem Verfahren auffallen, oder sollte Ich etwas wider Sie hören, so werde Ich es Ihnen freimüthig eröffnen, die Sachen mit Ihnen überlegen oder Sie zur Rede stellen, und keine Klatschereien oder derlei anhören, was ohnehin gegen Meine Denkkungsart streitet.

Wenn es sich um die Erziehung Meines Sohnes handelt, so bin Ich in allen Stunden des Tages zu haben und zu Ihrer Unterstützung bereit; auch können Sie Mich zu ihm rufen lassen, wenn Sie mich daselbst, besonders im Anfange, vielleicht brauchen. Sollte er gestrafet werden müssen, so werden Sie Mir die Anzeige machen, wo Ich oder Meine Gemalin die Strafe sodann verhängen werden.

Indessen werden Sie ihn mit dem Ehrgefühl zu seiten trachten und ihm die Ungnade seiner Eltern als seine größte Strafe, sowie deren

Gnade und Zufriedenheit als seine größte Belohnung vorzustellen trachten.

Was die Ausgaben für die Bedürfnisse Meines Sohnes betrifft, so werde ich Ihnen schon das Weitere bekanntmachen.

Wegen der physischen Ausbildung desselben, so ist vorzüglich, auf dessen Gesundheit und Zunahme der Kräfte zu sehen; hierin wird Ihnen der Leibarzt Stift, von dessen Rechtschaffenheit und Anhänglichkeit Ich sehr viele Beweise habe, an die Hand gehen. Diesen werden Sie befragen, wie er sich bisher hierwegen benommen, und sich, sowie auch in Krankheitsfällen, bloß allein an ihn halten, maßen, auch dieser Uns die Berichte über die Gesundheit Unserer Kinder täglich ertheilt.

Was also den Gesundheitstheil Meines Sohnes anbelangt so sind Sie außer aller Verantwortung, wenn Sie dessen Anleitungen folgen; sollten Sie darin etwas gegen Ihre Ueberzeugung finden, so werden Sie Mir es vorstellen und Meines Entscheidung sogleich hierwegen einholen.

Ich theile Ihnen einstweilen diese wenigen Hauptgrundsätze zu Ihrer Anleitung mit.

Die Ausführung derselben und was noch weiters erforderlich sein wird, werden die Umstände lehren.

Nun muß Ich Ihnen aus Pflicht noch auftragen, einen freundschaftlichen Umgang mit wem immer zu pflegen, alle Gesellschaften und derlei zu meiden, indem Sie sonst die bösen Folgen davon gar bald, sowie von den hiesigen Intriguen, aber zu spät vielleicht, merken werden; denn leider die hiesige und vorzüglich die Hofwelt ist nur ein Speilwerk derselben. Auch werden Sie von all jenem, was Sie bei Uns, oder bei Hofe, sehen, hören und bemerken, vorzüglich von jenem, was Ihren Eleben und Ihre Grundsätze und Ideen in Ansehung seiner Erziehung betrifft, auf keine Art gegen Jemanden, wer es immer sein mag, etwas äußern, so auch sich nie durch Eindrücke, Reden oder dergleichen, sondern durch Ihre eigene Ueberzeugung in Ihren Handlungen leiten lassen. Seien Sie überzeugt, daß alle Opfer, die Sie darbringen werden, Ihre Bestimmung, und gar der glückliche Erfolg Ihrer Arbeiten von Uns wird nicht genug erkannt werden können.

Franz m. p.

Wien, im Jahre 1802 im Frühjahre

Kiadta: RICHTER 1868, 2-3.

Márton József levele Mándik András iskolaigazgatónak
Bécs, 1802. november 23.

Aradra, Director Tekintetes Mándik úrnak

Nagyérdemű Hazafi, Tekintetes Director úr!

A közjó előmozdítására kérni a Tekintetes urat, esméretlen létemre, azért bátorkodom, mivel tudom, hogy mint az iskolák körül a közjóban fáradozó Hazafi, bizonyosan látja, mely nagy szükségek legyen tanulóinknak a kézi lexiconokra.⁸⁴² Méltóztassék tehát előrefizetők öszveszedése által jó célunkat elősegélleni; valóban, mind engem, mind velem dolgozó társaimat nagy háládatosságra kötelez a Tekintetes úr, s kérjük is, méltóztassék módot mutatni, hogy azt bébizonyíthassuk.

A napokban meg kell válnunk Görög kedves társunktól, akit Őfelsége a Korona Örökös Herceg⁸⁴³ nevelőjévé méltóztatott nevezni: mindazáltal annál inkább reménylhetjük a haza javára intézett jó céljainknak szerencsés előmenetelét, hogy az egek kegyelmesen tekintvén hazánkra, Magyar Hazafi nevelheti jövőnk királyunkat.

Az előfizetők neveit a pénzzel együtt *erga Recepisse* méltóztassék a Tekintetes úr a k. postahivatalnak általadni, hogy a maga pecsétje alatt küldje fel azt *Pro Magyar Hírmondó* utasítás alatt Bécsbe, a fő postahivatalhoz. Egyszersmind méltóztassék a Tekintetes úr akkor engemet is tudósítani a felküldött pénz felől ezen utasítás alatt:

---

842 MÁRTON 1802. – Görög könyvei közt a 841. tétel.

843 Görög Demeterre ugyan eredetileg a trónörökös nevelését bízták, végül József főherceg nevelője lett 1803 februárjától.

A Mr. de Márton Professeur
Abzugeben in der Leopoldstadt Nro 200. in der Sperlgasse a Vienne.

Magamat a Tekintetes Director úr kegyes indulatjába ajánlván, mély
tisztelettel maradok
a Tekintetes úrnak

alázatos szolgája
Márton József a Hír-
mondó írói közül a várme-
gyék mappái kiadásában
fáradozó tag. mk

Bécsben, november 23-dikán, 1802-ben

Lelőhelye: MNL OL Camer. E 594. 1802. év, fol. 7.

Görög Demeter levele Aranka Györgynek Bécs, 1790

Tekéntetes úr, Nagyérdemű Tudós Hazafi!

Az által küldött 301/30 kr. nagy háládatossággal vettem. Már a *Budai Basának*⁸⁴⁴ kinyomtatására tett költségeit ki is fizettem Albertinek.⁸⁴⁵ Ide zárom a számodását. Elíjedtem belé, hogy a summát megláttam; kiváltképpen pedig azért, hogy a síkárlnak (Glattan)⁸⁴⁶ különösen megvette az árát. A factorának elegendőképpen értésére adtam aziránt való megütközésemet, hogy mind ez ő, mind a mi már a nyomtatás előtt tett felvetésünknel sokkal többre ment a költség. Ámbár magam is általláttam,

---

844 GINGINS DE MOIRY–ARANKA (ford.) 1791; A fordításról: KIRÁLY 2006, 116–118. – Görög könyveinél a 832. tétel.

845 Ignaz Alberti (1760–1794): bécsi nyomdász, könyvkereskedő és rézmetsző. Többek között barátjának, Wolfgang Amadeus Mozartnak is dolgozott, ő adta ki először *A varázsfuvola* szöveggönyvét, továbbá nála jelent meg Michael Denis Ossianfordításának második, hatkötetes változata is. Alberti halála után özvegye, Anna Alberti (1763[?]-1802) vitte tovább a nyomdát. Vö. FRANK–FRIMMEL 2008, 2.

846 csiszolásnak

hogy azt teljes lehetetlen egy fillérig előre meghatározni, mindazáltal szívemből kívántam volna, hogy harmadába se került volna. Az vigasztal, hogy felőle el lehet azt mondani, hogy szebben, pompásabban egy magyar munka sem nyomtatódott nála. A nyomtatványok mind nálam vannak letéve. Nem tudom, megvárjuk-é a másíknak kinyomtatását,⁸⁴⁷ vagy útnak indítsam? – Kikérem az eziránt való rendelést: úgy nemkülönbön azért is: nem kell-é Pálffy⁸⁴⁸ s Teleki⁸⁴⁹ cancelláriusoknak, s ennyihány magyar méltóságoknak ajándékba vagy pénzért adni, mivel már megszólítottak iránta. Mi lesz egynek az ára? Hát Pesten, Debrecenben nem kell ennyihány nyomtatvány[t] hagygni? S kinél?

Éppen ebben a szempillantásban veszem Kováts kedves barátom levelei közé tett becses írásait a Tekéntetes úrnak. Irántunk tett szíves fáradozásait háládatos szívvel veszem. – Ezen túl is kikérem, ajánlván viszontag való szíves szolgálatomat. – Kívánságok szerint tehát a kékellő papírosra fogom felét nyomtatattani. Ez valamivel olcsóbb a hollandusnál. – Az *a* árkost ma küldöttem meg Kováts barátomnak – tesszen megnézni, s eziránt való ítéletit szabadon velem közleni. – Nagyon sajnálom a hibákat. Ne terheltesen kijegyezni azokat. – Én holtomig vagyok a Tekéntetes úrnak

kész alázatos szolgája
Görög mp.

A Tudós Társaság iránt való bővebb tudósítást nagyon óhajtjuk.⁸⁵⁰ Mivel megígértük – nekünk kellene azt mindenekelőtt kiadni.⁸⁵¹

Lelőhelye: OSZK Kézirattára, Quart. Hung. 1994, fol. 155r-v
Kiadta: ENYEDI 1991, 132. (Jegyzetek nélküli betűhív átirat.)

---

847 FENOUILLOT FALBAIRE DE QUINGEY–ARANKA (ford.) 1791. – A fordításról: KIRÁLY 2006, 113–116.

848 Pálffy I. Károly (1735–1816)

849 Teleki Sámuel (1739–1822)

850 ARANKA 1791b, ARANKA 1791a

851 Görögék Bessenyei György művének kiadását támogatták: BESSENYEI–RÉVAI (kiad.) 1790.

Görög Demeter levele Aranka Györgynek
Bécs, 1791. május 24.

Tekéntetes úr, Nagyérdemű Hazafi!

A *b* árkust ide zárom két más próba árkusokkal együtt. Ezek a *velin* nemű papirosból valók. Becse, ha nem hibázok, abban áll, hogy testesebb, s semmi linea nincs belé csinálva, amilyent t.i. minden papiroson szoktunk tapasztalni, ha ezt a világosságra tartjuk. Az egyik árkus kékes, a másik fejebb. Ezeket azért küldöm, hogy ha tetszik, azokra a Gubernátorné Óexcellentiája-féle munkát nyomtattatjuk.⁸⁵² Nem hiszem, hogy drágább legyen a hollandusnál. Mihelyest végére járok, tudtára adom a Tekéntetes úrnak. – Második kérésem abból áll, hogy a Tekéntetes úr világosan megírni méltóztatna, mi nem tetszik az orthográphiáinkban, hogy azon hibákat a jövő munkában elmellőzhessük. Mi némelyeket – csekély ítéletünk szerint jobbítottunk, mivel láttuk, hogy a munka sem volt bizonyos orthographiai regulák szerint írva. *Dobos* sat. nagybetűvel, s sokszor pedig nagy nemű szó kisbetűvel volt írva. – Úgy vettük észre, hogy *Kazintzy* úr is ilyen formán tette a változást a *Júlia leveleiben*.⁸⁵³ – Eppen most mindjárt hozzája megyek. Tegnapelőtt érkezett fel. Tudom, tisztelné a Tekéntetes urat, ha tudná, hogy írok. Ennyihány hétig itt fog mulatni.

Nagy megilletődéssel olvastam Gubernátor Óexcellentiájának⁸⁵⁴ rólam tett kegyes emlékezetét. – Én mindenkor álmélkodója voltam ritka tökéletességeinek, s emberszeretetének. Én ezen virágzó háztól mind Bécsben, mind Kolozsváron létemkor, a legtisztább hajlandóságnak jeleit tapasztaltam. Soha sem is felejttem el azokat. – Remélem, a Tekéntetes úrnak a Társaságnak felállításában való igyekezete már eddig is sikerét látta. – Bárcsak ennyihány száz ily nemes lelkű hazánk fiai lennének!!

---

852 Görög az *Újmódi gonosztévő a fiúi szeretetnek jeles példája* (Bécs, 1791) című kiadványra utal, amit Aranka György fordított le. A művet Bánffy III. György (1746–1822) gubernátor feleségének, Palm Jozefának (1754–1814) ajánlotta. – Görög könyvjegyzékén a 715. tétel

853 LEZAY-MARNÉZIA-ARANKA (ford.)–KAZINCZY (kiad.) 1790. A műről és a fordításról: KIRÁLY 2006, 109–111. – Görög könyvei között a 802. tétel.

854 Bánffy III. György (1746–1822): 1787-től Erdély kormányzója volt.

Mire nem mehetne nemzetünk csak ennyihány esztendőök alatt is? – Hát mi, magyarországiak, mikor követhetjük e ritka példát? –

Én holtomig vagyok
a Tekintetes úrnak

kész háládatos szolgája
Görög mk.

Bécsben, május 24^{ik}én 1791.
igen sietve

Lelőhelye: OSZK Kézirattára, Quart. Hung. 1994, fol. 150r-v
Kiadta: ENYEDI 1991, 133. (Jegyzetek nélküli betűhív átirat.)

Görög Demeter levele Ürményiné Komjáthy Annának Bécs, 1794. február 7.

Kegyelmes Asszony!⁸⁵⁵

A kívánt újságoknak⁸⁵⁶ megküldések eránt azonnal rendelést tettem. Nem kétlem, azokat venni fogja már eddig Excellenciád. Az ára fél esztendőre mindeniknek 5 forint. A nemrégén talált barometrum eránt megkértem Artariát,⁸⁵⁷ a rézre metszett képek árulóját, hogy írna Regensburgba, s hozatna onnan hármat: egyet Excellenciája, egyet gróf Széchényi Ferenc, egyet pedig a magam számomra; de Artaria ezt a választ vette Regensburgból, hogy annak készítője hirtelen eltűnt a Sas

---

855 Ürményiné Komjáthy Anna (1751–1830): „...csillagkeresztes dáma, néhai Ürményi József status miniszter özvegye, dicső honleány, s a hazai literatúra örök emlékü pártfogója...”. *Tudományos Gyűjtemény*, 1830, 125.

856 A *Hadi és Más Nevezetes Történetek*, illetve a *Magyar Hírmondó* füzeteiről van szó.

857 Az olasz eredetű Artaria család 1765-ben, Mainzban megalapította a világhírű kiadót, 1770-ben, Bécsben egy műkereskedést, majd egy térkép és zenei kiadót is nyitottak. Az „Artaria & Comp.” cég 1789 óta a mai napig a Kohlmarkt 9. szám alatt működik. Az európai és a magyarországi művelődés számos tagjával álltak kapcsolatban, így többek között Mozarttal, Beethovennel, Haydnal. Görög is több levelében, tudósításában ír Artariáról, például: „Artaria úr tökéletesen dolgozik, s a jó íz igen sokat köszönhet neki...” HMNT 1790, december 14. 743–744.

vendégfogadóból, ahol lakott volt, s nem tudják, hova lett. Egyúttal azt is jelentem Excellenciádnak, hogy én az ifjú gróf Kollonits Lászlónak nevelője vagyok, nem gróf Festetichnek. Magamat kegyességébe ajánlom Excellenciádnak, s vagyok mind holtomig

Excellenciádnak

kész alázatos szolgálja
Görög mpria

Bécsben, február 7^{ik}én 1794.

Itt a *schusterek* clubot kezdetek tartani, de elfogattak.⁸⁵⁸

Lelőhelye: OSZK Kézirattára, Levelestár.

Görög Demeter és Márton József levele Benedek Mihálynak Bécs, 1801. január 20.

Nagyérdemű Tiszteletes úr!

Oda a M. Hírmondó egyik érdemes írója – az elfelejthetetlen Kerekesünk! Ezen, a két Magyar Haza jóvára célzó Institutumunknak egy más Kerekesre volna szüksége, aki *jó moralis characterrel bírna*; a tudományokban, kivált az újabb statisticában jártas lenne; tiszta magyarságának, s kellemetes előadásának próbáit nyomtatásban vagy kézírásban is előmutatná; a francia journalokat, hacsak meglehetősen is, a németeket pedig jól értené; aki friss egészségben, eleven, világra termett, cultus, – s nőtelen lenne, s végre, akit a közjónak előmozdítására intézett igyekezetünk lelkesítene: az Institutum egy ilyen derék társnak esztendei fizetésül 600, 700, 800 f. szabott ki. Ha tartós szorgalmatossága által az előfizetők számát neveli, az esztendei fizetése is nagyobbra nevededik, s azon kívül mindenkor az a tiszta gyönyörűség táplálja, hogy szíves fáradozásai által kettős hasznot hajt édes hazájának, úgymint írása által és az azzal szerzett jövedelmeknek érdempénzekre való fordítása, vagy a

---

858 Szemző Piroska szerint Görög feltehetőleg figyelmeztetésül írta levele végére ezt a mondatot, azaz: „Vigyázat a titkos klubokkal!” SZEMZŐ 1954, 150.

haza javára célzó munkáknak világ eleibe való bocsátása által. Azon derék társnak szabad szállása léssen, s az Institutum inasa ingyen tartozik szolgálatot tenni becses személye körül. – Bátorkodunk a nagyérdemű urat hazafiúi igyekezetünkhez mutatott szíves hajlandóságaira alázatosan emlékeztetni, s ezúttal is arra kérni, hogy egy ilyen derék társat szerezne az Institutumunk számára, akiről is ne terheltessék azután az Institutum igazgatóját tudósítani következő titulus alatt: A Mr. Mr. de Görög Gouverneur du Prince Paul d’Eszterházy a Vienne. – Mi, amíg élünk leszünk

Nagyérdemű úrnak

kész háládatos szolgái
a M. Hírmondó írói

Bécsben, jan. 20^{án} 1801.

Lelőkhelye: Tiszántúli Református Egyházkerület Levéltára, I.27.a.1.⁸⁵⁹

Kiadta: RÉVÉSZ 1877, 237–238; CSOKONAI 1999, 607–608; VARGHA 1960, 561. (betűhív átiratok); MOLNÁR 1975, 72.

Görög Demeter levele Széchényi Ferencnek 1795. június 17.

Kegyelmes Gróf!

Amely Magyar Grammatikát⁸⁶⁰ Excellentiádhoz bátorkodtunk a múlt esztendő végén küldeni, az még akkor némely dolgok híjával volt. Küldöm már most az ahhoz tartozó Titulust, Nunkovits püspök⁸⁶¹ emlékez-

---

859 Oláh Róbertnek és Szabadi Istvánnak köszönöm, hogy megküldték a levél másolatát.
860 Megjelent: Bécs, 1795. Görög Demeter könyvjegyzékén a 406. tétel. – Görög előző levele a *Magyar Grammatika* ügyében: Bécs, 1795. március 11. Kiad. VALJAVEC 1934, 387.

861 Nunkovits György (1734–1790): serviai püspök, pécsi nagyprépost a korban ismert volt nagyvonalú művelődéspártolásáról is. Görög Demeter itt a *Magyar Grammatika*

tető képecskéjét,⁸⁶² a Bévezetést, az Elöljáró beszéddel, s az Errátákkal együtt. Excellentiádnak engedelmet megnyervén, emlékezetet tettünk Bévezetésünkben közhasznú igyekezetünkhez mutatott nagylelkűségéről;⁸⁶³ de csak rövideden, hogy természeti szemérmességét meg ne sértsük.⁸⁶⁴ – Újra is különös nagy háládatossággal emlékezem Excellentiádnak azon példás hazafiúi áldozatjáról, s magamat, Kerekes⁸⁶⁵ jó barátommal együtt további tapasztalt kegyességébe s pártfogásába ajánlom Excellentiádnak

kész háládatos szolgálja
Görög mk.

Bécsben, június 17^{én} 1795.

Lelőhelye: MNL OL P 623 I. kötet, 9. szám, 31.

Kiadta: ANTAL 2013a, 486. (Jegyzetek nélküli betűhív átirat.)

---

anyagi támogatására utal: „Pécsett, december 10-dik napján, 1789-dik esztendőben. – Meggondolván egy jól elkészült *Magyar grammatikának* felettébb hasznos, sőt nyelvünk ékességének előmozdítására elkerülhetetlenül szükséges voltát: eltökélettem azon túl magamban, hogy részemről 30 arannyal pótoljam azt a jutalom-pénzt, melylyel az urak [ti. Görög Demeter és Kerekes Sámuel] serkentik hazánk tudósait, egy jó magyar grammatikának írására. A 30 aranytak által adása eránt már tettem is rendeléseket.” Nunkovits levelének szövege: *Magyar grammatika*, Bécs, 1795, *Elöljáró beszéd*, III–IV. Görögék erről a püspök nekrológiájában is megemlékeztek: „Nunkovits 30 aranyokkal pótolta a *Magyar Grammatikára* általunk jutalom pénzül feltett 20 aranyokat”: HMNT, 1790. december 21. 770. Lásd még: VIRÁG 2011, 164.

862 A kép az 'Elöljáró beszéd' előtt látható.

863 „Háládatosságnak eleven érzéseitől egészen elfoglaltatva jegyezzük fel ide egy nagy hazánkfianak nemes lelkűségét, ki sokra törekedő gyenge erőnket háromszáz forinttal segítette, mely önként való áldozatával, ezen közhasznú grammatikának világ eleibe való bocsátásában hathatós eszköz kívánt lenni. Méltóságos gróf Széchenyi Ferenc belső tanácsos úr őexcellenciája ez az a hazafi, kinek nemzeti lelkét esmérí a külföld is.” *Magyar grammatika*. Bécs, 1795. *Bévezetés*, XI.

864 A gróf ismert volt szerénységéről. Általában azt kérte a műveiket neki ajánló hálás szerzőktől, hogy nevét ne említsék, személyét ne dicsőítsék. Vö. DEÁK–ZVARA 2012, 15, 25.

865 Kerekes Sámuel (1760–1800), a *Hadi Történetek* és a *Magyar Hírmondó* másik főszerkesztője.

**Görög Demeter levele Széchényi Ferencnek
Bécs, 1795. november 3.**

Kegyelmes Gróf!

Szégyellem, megvallom, Excellentiádnak könyvet pénzért adni, kinek úgyis sokkal tartozom hozzám annyi ízben mutatott kegyességeiért: de mivel Excellentiád, jól tudom, ingyen semmit el nem vesz tőlem, s maga már másszor is azt kívánta, hogy azoknak árát venném számba, íme, teljesítem Excellentiádnak megújított parancsolatját.

Schwandtnert hollandus papiroson, mint amilyen az enyém volt,⁸⁶⁶ harmincegynehány forinton vettük eddig a könyvárosnál, de, mint hal-lom, nincs már több nála olyan papirostra nyomtatott exemplár. A kötése 18 for. került. Én Excellentiádnak azon 6 tomust nem 48 vagy még több forintért, hanem amennyiben magamnak került, 39 forintért adom.

A Hadi Történetekből író papirostra nyomtatott exemplár többé nincsen, azért én a magam exemplárjával szolgálok Excellentiádnak,⁸⁶⁷ melyben a képek is nagyrészt hollandus papirostra vagynak nyomtatva. Egy szakasznak az ára 5 forint volt közönséges papirostra, az író papirostra nyomtatott szakaszoknak az ára pedig majd még annyira ment; de én ezen egyetlen egy író papirostra nyomtatott complet exemplárt is ugyanazon az áron adom, azaz 25 for. A Huszárok oszlopa⁸⁶⁸ szépen ki van az 1° szakaszban rajzolva, melyért mindenkor különösen járt 2 for. Mindössze tehát 66 forintra megy a könyvek ára. A Magyar Hírmondónak szakaszait is, az originalis mappákkal együtt nemsokára megküldöm, ki egyéb eránt vagyok, míg élek

Excellentiádnak

kész háládatos szolgálója
Görög mk.

Bécsben, november 3^{ik}án, 1795.

---

866 SCHWANDTNER 1746–1748. – Görög könyveinél lásd a 820. tételt.

867 Ezen hírlapok talán ezért nem szerepelnek Görög könyvjegyzékén.

868 *A magyar lovasságnak MDCCLXXXIX.* Leírás + kép: HMNT, 1789. október 16. 381–384.

Lelőhelye: MNL OL P623 I. kötet, 9. szám; 31.

Kiadta: ANTAL 2013a, 487. (Jegyzetek nélküli betűhív átirat.)

Görög Demeter levele Miller Jakab Ferdinándnak Bécs, 1805. március 9.

Tekintetes úr! Nagyérdemű Hazafi!

Somogy vármegyének originális mappáját, a Tekintetes úrnak hozzám utasított becses levelével együtt tegnapelőtt vettem által az ifjú gróf Festetits László úrtól. Amilyen nyughatatlansággal vártam Nagyméltóságú Gróf Széchényi Őexcellenciájának hozzám viseltető különös kegyességéből a számomra engedett mappáját Somogy vármegyének, amelyről engemet már eleve tudósított vala a mi nemes szívű Liebenbergünk,⁸⁶⁹ oly nagy kedvetlenséggel tölttem el annak kézhez szolgáltatása alkalmatosságával, amidőn álmélkodva kellett észrevennem, hogy a hozzám küldeni méltóztatott mappa két hónapnál tovább hevert az ifjú gróf Festetitsnél, s talán vissza is vitte volna azt Pestre magával, ha érette nem küldöttem volna, minekutána tudtomra esett valamely hozzám utasított írásnak kezei között való léte.

Méltán megcsipdeshetnék ezért a múzsák ama csapodár Cupidót, azt az esméretes bodri fattyút, ki az ifjú gróf Festetits szívével a mappát is kalodába tartotta az egész fársáng lefolyása alatt. Nagy sebet ejtettek t.i. az ifjú gróf szívéen herceg Eszterházy kisasszonynak⁸⁷⁰ ritka szépsége és sok nemes tulajdonságai. Annak bégyógyulását egyedül onnan várja a szeretetre méltó gróf, hogyha kijelentett kívánságának voltaképpen

---

869 Liebenberg János (1775–1853): tanító, uradalmi igazgató és táblabíró. Széchényi Ferenc titkára, később fia, Széchényi István nevelője, majd uradalmainak igazgatója. Széchényi István Liebenberget legjobb barátjának tartotta, aki miután a magyar nemességet is elnyerte, családi nevét Széchényi biztatására 1830-ban Lunkányira változtatta.

870 Esterházy Leopoldina (1788–1846): Esterházy II. Miklós leánya. Görög Demeter személyesen is ismerte, hiszen közel hét évet töltött az Esterházy családnál Leopoldina testvérének, Pál Antalnak a nevelőjeként.

megfelel a hercegi família, s a kisasszonyt házastársul neki adja. A crisis most van nagy erejében.

Mindezekre nézve meglehet talám engedni, ezért egyéberánt igen nemesen gondolkodó ifjú grófnak a mappával elkövetett gondatlanságára nézve. Én annak reductióját minden időhalasztás nélkül az egyik ingenieurömrre bízom,⁸⁷¹ s remélem, hogy április vége felé, vagy talám hamarább is, Somogy vármegyének ugyanazon originális mappáját örökké fennmaradandó háládatosságom mellett, a Tekintetes úr kezeihez szolgáltatom.⁸⁷²

Én, míg élek, vagyok
Tekintetes úrnak

kész köteles szolgálója
Görög mp.

Bécsben, március 9^{én} 1805.

Szoros kötelességemnek tartom Őexcellenciájának hozzám mutatni méltóztatott ebbéli nagy kegyességét volta szerént meghálálni: ha azonban addig is bizonyossá tenné őexcellenciáját a Tekintetes úr ezen háládo szívből eredett érzékenységeimről, engemet örökre lekötelezne.

Lelőhelye: OSZK Kézirattár, Quart. Lat. 781. IV. köt. ff. 123–124.

A levélből hosszabban idéz: ZVARA 2015b, 54.

Görög Demeter levele Miller Jakob Ferdinándnak Bécs, 1805. május 18.

Tekintetes úr, Nagyszerű Hazafi!

Somogy vármegye eredeti mappáját a Tekintetes úr kezeibe visszaküldöm, különös nagy háládatossággal. Mellé zártam 2 forintot a megkívánt postaköltségnek megtérítésére. Ezzel, remélem, hogy a Tekin-

---

871 A térkép NAGY József megyei mérnök metszése alapján készült. Vö. NAGY 1977b, 409.

872 *Görög Demeter levele Miller Jakob Ferdinándnak*, Bécs, 1805. május 18. OSZK Kézirattár, Quart. Lat. 781. IV. köt. ff. 151.

tetes urat éppen meg nem sérthetem, mivel felette való kívánság lenne az éntőlem, hogyha a hozzám nagymértékben mutatott kegyességeket, még a visszaszolgáltatásért megkívántató költségekkel is tetézné a jótévő Tudós Hazafi. – Bátorkodom arra kérni a Tekintetes urat, hogy az idezárt levelet ne terheltessek Őexcellentiája kezébe szolgáltatni. Magamat a Tekintetes úrnak további szíves barátságába egész bizodalommal ajánlom, s különös tisztelettel vagyok

Tekintetes úrnak

kész köteles szolgálja
Görög mpria

Bécsben, május 18^{án} 1805.

Lelőhelye: OSZK Kézirattár, Quart. Lat. 781. IV. köt. ff. 151.

**Görög Demeter levele I. Ferencnek
Eger, 1809. augusztus 26.**

Eure Kaiserlich' Kónigliche Hoheit!

Genehmige Eure Kaiserliche Hoheit mein ehrfurchstvolles Schreiben, welches ich unmittelbar an Höchst-Sie gelangen zu lassen, und Eure Kaiserliche Hoheit unter so dringenden Staatsgeschäften zu unterbrechen, eingewagt hätte, wenn der Gegenstand, den ich betrifft, nicht von Wichtigkeit gewäsen wäre. Herr von Kováts, Erzieher der jungen Grafen Pálffy hat mir die beyliegenden drey gedruckten Schriften durch eine sichere Gelegenheit von Wien herintergeschicht, und mich ersucht Selbe Eure Kaiserliche Hoheit zu Füßen zu legen. Er bedauert sehr in der traurigen Lage zu seye seinen gnädigsten Herrn aufso verführerichte Geistesprodukte, die in der Residentz-Stadt in Umlauf gebraucht wurden, aufmerksam machen zu müßen. Es ist eine Proclamation darunter vom entschieden bösen Inhalten, der mein ganzes Gemüth empört hat. Ich vertaue auf die Treu und unterschütterliche Anhänglichkeit meiner Landleute, daß wenn sie in den vom Feinde besetzten Komitaten diese Schrift zu Gesicht bekommen, ihre Sophismen und trügerischen Anlockungen eben mit derselben Verachtung von sich gewiesen haben.

Denn zu keiner Zeit war die vaterländische Constitution gewissenshaft erhalten worden, als unter der gerechten und milden Regierung unsers gnädigsten Landesvaters. Das ungarische Buch ist eine schlecht gemachte Übersetzung, in der außer unzählige orthographische und Sprachfehler viele Stellen ganz unverständlich sind. Ich bin geneigt zu glauben, daß der Übersetzer, aus Liebe für das gemeinschaftliche Vaterland, den Zweck, den der Feind dadurch erzielen wollte, geflüchtig zu verfehlen suchte, den der andere ungarische Übersetzer der Proclamation durch seine allzu große, und übertrieben sorgfältige und deshalb sträfliche Genauigkeit zu befördern trachtete. Das deutsch gedruckte Buch konnte ich unmöglich über mich nehmen ganz durchzulesen. Europa het leider! – aus eigener Erfahrung den Mann kennen gelernt, für dessen Plan Verfasser Eingang zu verschaffen sucht.

Geruhen Eure Kaiserliche Hoheit meine treu-gehorsamsten Erinnerungen Höchst Ihrer Nachricht und Gnade zu würdigen. Ich bin mit tiefer Ehrfurcht Eurer Kaiserlichen Hoheit

Erlau, den 26ten August 1809.

allerunterthänigster
Demtr[!] Görög

Lelóhelye: Österreichische Nationalbibliothek, Autographen 56111.
Kiadta: KÓKAY 2000f, 91–92.

GÖRÖG DEMETER REKONSTRUÁLT KÖNYVJEGYZÉKE

Zuwachs der Bibliothek A(nn)o 1820

1. *Abrichtungs-Reglement. 809. 8.*

ABRICHTUNGS-Reglement für die Cavallerie der Insurrection des Adels von Ungarn. Auf höchsten Befehl Sr. k. k. Hoheit des Erz h. Palatinus entworfen. Pesth, Konrad Adolf Hartleben, 1809. 111, 9 p. 8° – Petrik I. 11

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea XXXV. Jelzet: 10275.

2. *Acta Diaetalia 790. 8.*

ACTA diaetalia Posenien. anni 1618. Item: Electio, et coronatio ... principis Ferdinandi II. Bohemiae regis, archiducis Austriae in regem Hungariae. Pestini, Budaë, et Cassoviaë, in bibliopolis Strohmajerianis, 1790. 422, [9] p. 8° – Petrik I. 16

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 2. Jelzet: 7162.

3. *Acta Comititalia 681. 4.*

ACTA comititalia hungarica Soproniensia. Anni 1681. [S. l., s. typ.], 1681. [6], 216 p. 4° – RMK II. 1500

Megj.: a kézírásos címlap nagy része hiányzik; a kötet végén pecsét és aláírások: *Leopoldus; Joannes Gubasocz y Eppus Nitriensis mpria; Joannes Mabolány mpria.* (Nem ez a példány volt Görög Demeteré.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 2.

(Cont. 1.) IMAGO pacis. Ad Corn. Taciti annalem I. cap. X. [4] p.

Megj.: lásd még a 298. tételt.

(Cont. 2.) SOLUTIO objectionum. [2] p.

(Cont. 3.) ARTICULI dominorum praelatorum, baronum, magnatum, et nobilium ... 63 p.

(Cont. 4.) SERIUS exhibitum supplementum actorum comitialium hungaricorum Sopronensium nuper editorum. [8] p.

(Cont. 5.) GRAVAMINA evangelicorum anno domini 1681 ... [54] p.

4. *Acta sanctor. hung. 743. 8.*

ACTA sanctorum Ungariae, ex Joannis Bollandi ... ejusque continuatorum operibus excerpta, et prolegomenis, ac notis illustrata. Semestre primum-secundum. Tyrnaviae, typ. Academicis Societatis Jesu, 1743–1744. [2], 344, 91 p.; [4], 383 p. 8° – Petrik I. 16

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten A. Regal 6. Jelzet: 7293.

(Coll. 1.) SZERDAHELYI József; PRILESZKY János Keresztély; OCSKAI Pál: Assertiones ex universa philosophia, quas ... publice propugnandas suscepit ... Antonius Übel ... ex praelectionibus – – Budae, typ. Leopoldi Francisci Landerer, 1765. [4] fol. – Petrik V. 499

5. *Acta comitiorum. M. s. 764. fol.*

Nincs meg.

6. *Affo memoriae. 781. 4.*

AFFO, Ireneo: Memorie di Taddeo Ugoletto Parmigiano bibliotecario di Mattia Corvina re di Ungheria. Raccolte dal Padre I. A. Parma, dalla stamperia reale, 1781. [8], 76 p. 4° – Petrik I. 26

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten J. Regal 6. Schachtel: Miscellanea VII. Jelzet: 10266.

7. *Amalia történetei. 810. 8.*

BÁRÓCZI Sándor, ford.: Amália történetei, melyeket a szép nemnek ajánlva, testámentománál fogva kiadatni rendelt. Bécsben, [s. typ.], 1810. 40 p. 8° – Petrik I. 63

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 3. Jelzet: 7368.

8. *Andrád mulatságos*. 789. 8.

ANDRÁD Sámuel, ford.: Elmés és mulatságos rövid anekdoták ... 1. darab. Bétsben, [s. typ.], 1789. XXXII, 280 p. 8° – Petrik I. 75

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7935.
HMNT, 1790. április 2. 439–440; MH, 1792. október 26. 644.

9. *Animadversiones in jus*. 786. 8.

ZINNER János: Animadversiones in jus publicum Hungariae a Franc. Rudol. Grossing editum. [S. l., s. typ.], 1786. 414 p. 8° – Petrik III. 886

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten J. Regal 5. Jelzet: 7990.

10. *Annyaszentegyház Ceremon.* 793. 8.

RIPPEL Gergely; SZENT-ILLÓNAY József, ford.: Anya-szent-egyháznak ceremoniai, és szertartásai ... Újra ki-adatott. Pesthenn, Patzkó Ferentz, 1793. 531, 28 p. 8° – Petrik III. 227

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Nr. 8855.

11. *Szabad gondolkozás módja*. 800. 8.

BIELEK László, ford.: Arany gondolatok. A mostani szabad gondolkozásnak módja ellen ... Bétsben, Schuender Károly János, 1800. [8], XVI, 590 p. 8° – Petrik I. 283

Poss.: *A Magyar Hirmondó Könyveit kívánta ezzel is szaporítani Sándorffi József. 1801.benn.* (előzéklap r.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten B. Regal 7. Jelzet: 7206.
MH, 1800. szeptember 9. 326–328; 1800. október 17. 502.

12. *Arnaud érzékeny mesék*. 794. 8.

ARNAUD; HARSÁNYI Sámuel, ford.: Érzékeny mesék d'Arnaud által ... Sopronban, Szisz Klárának műhelyében, 1794. [12], 569 p. 8° – Petrik I. 116

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 6. Jelzet: 7932.

13. *Articuli deputat. Montanist. 807. fol.*

ARTICULI LIII. montanisticae deputationis cum reflexionibus deputationis juridicae, articulo 67. 1791. ordinatae cum indice generali. Pestini, typ. Francisci Josephi Patzko, 1807. 225 p., 3 fol. 2° – Petrik I. 123

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 2/3. Jelzet: 7054.

14. *Articuli diaetal. 715. 723. 729. etc. etc. 808. 8.*

ARTICULI diaetales Posenienses anni 1715. Posenii, imp. Joannis Michaelis Landerer. [10], 182, [22] p. 8° – Petrik I. 120

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 2. Jelzet: 9554.

MH, 1792. augusztus 24. 312.

(Coll. 1.) ARTICULI diaetales Posenienses anni 1723. Posenii, imp. Joannis Michaelis Landerer. [12], 138, [24] p. – Petrik I. 120

(Coll. 2.) ARTICULI diaetales Posenienses anni 1729. Posenii, imp. Joannis Michaelis Landerer. [8], 75, [7] p. – Petrik I. 120

(Coll. 3.) ARTICULI diaetales Posenienses anni 1741. Posenii, imp. Joannis Michaelis Landerer. 88, [10] p. – Petrik I. 121

(Coll. 4.) ARTICULI diaetales Posenienses anni 1751. Posenii, imp. Joannis Michaelis Landerer. 48 p. – Petrik I. 121

(Coll. 5.) ARTICULI diaetales Posenienses anni 1765. Posenii, imp. Joannis Michaelis Landerer. 51 p. – Petrik I. 121

ARTICULI diaetales Posenienses anni 1808. Posenii, typ. Michaelis Landerer. [12], 14–91. p. 8° – Petrik I. 121

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea IX. Jelzet: 10448.

15. *Articuli anni. 808. fol.*

ARTICULI diaetales anni 1808. [S. l., s. typ.] 1 fol., 34 p., 2 fol. 2° – Petrik I. 122

16. *Articuli juris thavernic. 694. 4.*

ARTICULI iuris Thavernicalis, olim post tristem amissae Budae, omniumque antiquorum juris thavernicalis monumentorum cladem recollecti, et

per sac. caes. regiamque eo tum regnantem majestatem clementer confirmati ... Tyrnaviae, typ. Academicis, 1694. [40] p. 4° – RMK II. 1780

Megj.: coll. 1.: lásd a 19. tételt. Poss.: *ab K. M.* (címlap r.; 18. sz.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 5/1. Jelzet: 6861.

17. Articuli idem – Jazygum et Cuman. et Schema taxar. Posen. 8.

ARTICULI juris thavernicalis, olim post tristem amissae Budae ... Nunc vero post gloriosam ejusdem Budae ... recuperationem novissime recusii et adjectis articulorum titulis aucti ac divulgati. Posenii, imp. Joannis Michaelis Landerer, [s. a.] 51, [7] p. 8° – Petrik I. 122(?)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten J. Regal 5. Jelzet: 8832.

(Coll. 1.) ARTICULI Jazygum et Cumanorum. Posenii, imp. Joannis Michaelis Landerer, [s. a.] 17 p. – Petrik I. 122

(Coll. 2.) SCHEMA taxarum ab expeditionibus desumendarum, anno 1770. publicatum. Posenii, imp. Joan. Joannis Michaelis. [24] p. – Petrik III. 299

18. Articuli statuum et ord. Sopr. 4.

ARTICULI dominorum praelatorum, baronum, magnatum, et nobilium, caeterorumque statuum et ordinum Regni Hungariae etc. In generali eorum conventu, anno 1681. Sopronii celebrato, conclusi, et ab ipsa sacra caesarea majestate ratificati et confirmati. [S. l., s. typ.], 1681. 63 l. 4° – RMK II. 1500

(Cont.) SERIUS exhibitum Supplementum Actorum Comitium Hungaricorum Soproniensium nuper editorum. [4] fol.

19. Aszalay compend. oper. tripart.

ASZALAI István: Index seu compendium operis tripartiti, et generalis decreti, constitutionumque inclyti Regni Hungariae, ac Partium eidem annexarum ... Tyrnaviae, typ. Academicis, 1694. [28] p. 441 p. 4° – RMK II. 1781

Megj.: coll. 1.: lásd a 16. tételt. Poss.: *ab K. M.* (címlap r.; 18. sz.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 5/1. Jelzet: 6861.

20. *Auszug d. bung. Vaterl.gesch.* 790. 8.

PALMA Ferenc Károly; SCHINGLER, J. N.: Vollständiger Auszug der ungarischen Vaterlandsgeschichte ... Schemnitz, Franz Joh. Sulzer, 1790. 288 p. 8° – Petrik III. 26

21. *Babuk. Presb.* 792.

ALXINGER, Johann Christian: Babuk, oder der Volks-Värleumder in den angeblichen grossen Wahrheiten und Beweisen, in einem kleinen Auszuge aus der ungarischen Geschichte. Preßburg, Simon Peter Weber, 1792. VI, 231 p. 8° – Petrik I. 61

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 6. Jelzet: 7677.

22. *Bajtai hist. bung. Ms.*

BAJTAY Antal: Extractus Historiae Hungaricae Ab Origine Gentis usque ad Exordia Principatus perpetui Augustorum Ad usum Regii Principis Coronae Josephi, demum Imperatoris hujus Nominis Secundi Per Ant. Bajtay e Scholis Piis, Postea Baronem, et Episcopum Transyl(va)niae Volumen Imus. Tom. I–II. 182 fol., t.; 212 fol., t.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten C. Regal 1. Jelzet: 8098 (1. pld.); OSZK Kézirattára: Quart. Lat. 290. (2. pld., Miller Jakab Ferdinánd másolata.)

23. *Balintit Kodrus*

CRONEGK, Johann Friedrich; BÁLINTITT János, ford.: Kodrus. Szomoru játék öt felvonásban ... [S. l., s. typ.], 1784. 110 p. 8° – Petrik I. 165

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 6. Jelzet: 7060.

24. *Bärnkopf Comment.*

BAARENKOPF Ignác: De jure coronandarum reginarum Hungariae disquisitione. Posonii, typ. Antonii Oderlitzky, 1792. [8], 80 p. 2° – Petrik V. 44

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 4/37. Jelzet: 7423.

25. *Barclaj Argenis. Kolosvar* 792. 8.

BARCLAY, Jean; BOÉR Sándor, ford.: Bárkláj Árgenisse ... Kolosváratt és Szebenben, Hochmeister Márton, 1792. XVI, 328 p. 8° – Petrik I. 182

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 7. Jelzet: 8835. MH, 1792. február 14. 217–218; 1792. április 24. 592.

26. *idem Egerbe 792. 8.*

BARCLAY, Jean; FEJÉR Antal, ford.: Barklájus János Argenisse ... Első-harmadik kötés. Egerben, Steinicher Katalin, 1792. 8, 411 p.; 376 p.; 377–748 p. 8° – Petrik I. 182

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 7. Jelzet: 7477.
MH, 1793. június 14. 857–858.

27. *Bardosi supplem. in 4.*

BÁRDOSSY János; SCHMAUK, Michael: Supplementum analectorum terrae Scepusiensis ... Leutschoviae, typ. Michaelis Podhoránszky, 1802. [8], 460, [34] p. 4° – Petrik I. 69

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 4/11. Jelzet: 7402.

28. *Bardosi animadvers. 792. 8.*

KERESZTÚRY József; BÁRDOSSY János: Animadversiones historico-critico-diplomaticae in opus de insurrectione nobilium ... Budae, typ. et sumpt. Catharinae Landerer viduae et haer., 1792. [8], 229, [19] p. 8° – Petrik I. 180

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten A. Regal 8/22. Jelzet: 7704.

29. *Barits Krönungsfeier. 790. 8.*

BARICS Adalbert: Die gewöhnliche Krönungsfeier der ungarischen Könige und Königinnen ... Pest, Franz Patzko, 1790. 63 p. 8° – Petrik I. 181

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 6/9. Jelzet: 7928.

30. *Baróczy védelmezst.*

BÁRÓCZI Sándor: A védelmezett magyar nyelv. Vagyis a deákság mennyire szükséges voltáról való kettős-beszélgetés. Bétsben, Hummel Dávid, 1790. 83 p. 8° – Petrik I. 184

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten W. Regal 6. Jelzet: 7504.
HMNT, 1790. július 23. 104.

31. *Barótzsi Erköltsi Level*

DURSCH, Johann Jacob; BÁRÓTZI Sándor, ford.: Erköltsi levelek, mellyeket németből fordított Bárótzsi Sándor magyar nemes testőrző. Bétsben, Tratnern Tamás, 1775. 250 p. 8° – Petrik V. 132

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7063.
HMNT, 1790. január 29. 129–130.

32. *Barótzsi mostani adeptus*

BÁRÓCZI Sándor, ford.: A mostani Adeptus, vagy is a szabad kőmivések valóságos titka. Béts, Haykul Antal, 1810. 325 p. 8° – Petrik I. 184

33. *Barsony veritas toti mundo*

BÁRSONY György: Veritas toti mundo declarata; sacram caesaream regiamque majestatem non obligari ad tolerandos in Hungaria Lutheranos, et Calvinistas ... Impugnata deinde ab haeretico quodam protestantium fautore sed praesenti scripto vindicata. Per catholicum, pacis, patriae, majestatis caesariae regiaeque, et antiquae religionis catholicae, ac hungaricae studiosum. Sopronio Tyrnaviam nuper missa. Tyrnaviae, typ. Academicis excusa, per Matthiam Srnensky, 1681. [6], 152 p. 8° – RMK II. 1492

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten A. Regal 6. Jelzet: 7724.

34. *Bartholomeides notitia*

BARTHOLOMAEIDES László: Inclyti superioris Ungariae comitatus Gömöriensis notitia historico-geographico-statistica. Cum tabulis, faciem regionis et delineationem cavernarum ad Ágtelek exhibente. Leutschoviae, Jos. Car. Mayer, 1806–1808. 4, VIII, 784 p.; t. 4° – Petrik I. 188

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 8. Jelzet: 7862.

35. *Bartholomeides Memorabilia*

BARTHOLOMAEIDES László: Memorabilia provinciae Csetnek ... Neosolii, Joannes Stephani, 1799. [10], 336 p.; t. 8° – Petrik I. 188

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 6. Jelzet: 8858.

36. *Batthanyi l(e)ges eccles. 758 (!) fol.*

BATTHYÁNY Ignác: Leges ecclesiasticae regni Hungariae, et provinciarum adiacentium ... Tom. primus. Albae-Carolinae, typ. episcopalibus, 1785. [12], 706 p. 2° – Petrik I. 194

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 3. Jelzet: 7051.

37. *Batthanyi ii. d. küstenland. 8.*

BATTHYÁNY Vince: Über das ungarische Küstenland. In Briefen von Herrn Grafen Vincenz Batthyány. Pesth, K. A. Hartleben, 1806. XX, 228 p. 8° – Petrik I. 195

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 7. Jelzet: 7980.

38. *Batthanyi Reise d. Ungarn. 8.*

BATTHYÁNY Vince: Reisen durch einen Theil Ungarns, Siebenbürgens, der Moldau und Bukovina im Jahre 1805. ... Pest, Conrad Adolph Hartleben, 1811. 236, [2] p. 8° – Petrik I. 195

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 7. Jelzet: 7629.

39. *Baudrant erköltsi Elmélk. 8.*

BAUDRAND, Franz; ŐRI FÜLEP Gábor, ford.: Kegyeség segítő keresztyén erköltsi elmélkedések ... Pozsonyban, Wéber Simon Péter, 1795. [12], 427 p. 8° – Petrik I. 196

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten A. Regal 6. Jelzet: 7398.

MH, 1795. június 12. 788.

40. *Bazilovics notit. Fundat.*

BASILOVIČ (BASILOVITS), Ján: Brevis notitia foundationis Theodori Koriatovits, olim ducis de Munkács, pro religiosis ruthenis ordinis Sancti Basilii Magni, in monte Csernek ad Munkács, anno 1360 factae. Exhibens seriem episcoporum graeco-catholicorum Munkácsiensium, cum praecipuis eorundem aliorumque illustrium virorum gestis, e variis diplomatibus, decretisque regiis, ac aliis documentis authenticis potissimum concinnatam. Pars prima-tertia. Cassoviae, typ. Ellingeriana, 1799. [16], 104 p.; 208 p.; 140, [18] p. 4° – Petrik II. 190

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten J. Regal 5. Jelzet: 7116.

41. *Beck specimen. 752. 4.*

BECK, Christian August; WALLHON, Nicolaus: Specimen II. juris publici austriaci, ex ipsis legibus actisque publicis eruti quod in collegio regio Theresiano nobilium S. J. propugnavit Nicolaus ... Wallhon. Viennae Austriae, typ. Joannis Thomae Trattner, 1752. [12], 278, [4] p. 4° – Petrik III. 824

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten J. Regal 5. Jelzet: 7116.

42. *Beck Jus publ. 790. 8.*

BECK, Christian August; HORVÁTH István: Jus publicum Hungariae. Cum notis auctoris et observationibus Josephi Benzur. Ex originali ejus exemplari desumptis et nunc primum in lucem publicam emissis. Viennae, Joh. Paul. Krauss, 1790. 284, 5 p. 8° – Petrik I. 203

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten J. Regal 5/3. Jelzet: 7383.
HMNT, 1790. április 23. 520.

43. *Beel Prodromus. 723. fol.*

BÉL Mátyás: Hungariae antiquae et novae prodromus, cum specimine ... Norimbergae, sumt. Petri Conradi Monath, 1723. [22], 204 p. 2° – Petrik I. 215

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 5/25. Jelzet: 8760.

44. *Beel Notitia Hungar. 735. fol.*

BÉL Mátyás: Notitia Hungariae novae historico-geographica, divisa in partes quatuor, quarum prima Hungariam Cis-Danubianam; altera, Trans-Danubianam; tertia Cis-Tibiscanam: Universim XLVIII. comitatibus designatam, expromit. Regionis situs, terminos, montes, campos, fluvios, lacus, termas, coeli, solique ingenium, nature munera et prodigia; incolas variarum gentium, atque harum mores; provinciarum magistratus; illustres familias; urbes, arces, oppida, et vicos propemadum omnes; singulorum praeterea, ortus et incrementa, belli pacisque conuersiones, et praesentem habitum; fide optima, adcuratione summa, explicat. Opus, hucque desideratum, et in commune utile. Accedunt Samuelis Mikovinii mappae, singulorum comitatum, methodo astro-

nomico-geometrica concinnatae. Partis primae, Cis-Danubianae tomi quatuor. Tom. I–IV. Viennae Austriae, imp. Pauli Straubii, typ. Joh. Petri v. Ghelen, 1735–1742. 2° – Petrik I. 216

45. *Beel Adparatus. 735. fol.*

BÉL Mátyás: Adparatus ad historiam Hungariae, sive collectio miscellanea monumentorum ineditorum partim, partim editorum sed fugientium ... Decas I–II. Posenii, Jo. Paul Royer, 1735–1746. 2° – Petrik I. 216

46. *Behamb notit. hung. antiq. 8.*

BEHAMB, Johann Ferdinand: Notitia Hungariae antiquo-modernae berneggeriana perpetuis observationibus condecorata ... Argentorati, sumpt. Georgii Andreae Dolhopffius, 1676. [16], 252, [26], 232 p. 8° – Apponyi H. 983

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 5. Jelzet: 7238.

47. *Bel Compend. hung. 779. 8.*

BÉL Mátyás: Compendium Hungariae geographicum, ad exemplar notitiae Hungariae novae historico-geographicae ... Editio tertia auctior et correctior. Posenii et Cassoviae, sumpt. Joannis Michaelis Landerer, 1779. [14], 318, [47] p. 8° – Petrik I. 217

Megj.: coll. 1.: lásd a következő tételt.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 7. Jelzet: 7625.

48. *Bel Slavon. Croat. 799 (!) 8.*

BÉL Mátyás: Compendiolum regnorum Sclavoniae, Croatiae, Dalmatiae, Galliciae, et Lodomeriae, magnique Principatus Transilvaniae geographicum ... Posenii et Cassoviae, sumpt. Joan. Michael Landerer, 1779. 176, [27] p. 8° – Petrik I. 217

Megj.: coll.: lásd az előző tételt.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 7. Jelzet: 7625.

49. *Bela d. blinde. 810. 8.*

BÉLA der Blinde, König der Ungarn. Eine historisch-romantische Skizze ... Pesth, K. A. Hartleben, 1810. 4, 152 p. 8° – Petrik I. 217

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 3. Jelzet: 7982.

50. *Belnai hist. liter. 8.*

BELNAY György Alajos: *Historia literarum bonarumque artium in Hungaria e probatissimis scriptoribus synoptice deducta*. Prostat Viennae, Aloysius Doll; Posenii, Andreas Schwaiger; Cassoviae, Ignatius Lang; Pestini, Weingand et Kilian, 1799. [24], 128 p. 8° – Petrik I. 221

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten B. Regal 5. Jelzet: 7167.

51. *Belnai hist. hung. 804. 8.*

BELNAY György Alajos: *Historia regni Hungariae e probatissimis scriptoribus synoptice deducta*. Posenii, typ. Georgii Aloysii Belnay, 1804. IV, 426 p. 8° – Petrik I. 222

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten A. Regal 9/20. Jelzet: 7987.

52. *Benkö Episc. Milkov. 781. 8.*

BENKŐ József: *Milkovia, sive antiqui episcopatus Milkoviensis per terram Transylvanicam, maxima dioeceseos suae parte olim exporrecti, explanatio ... Quam ex variis certisque monumentis ad illustrandas res, praesertim ecclesiasticas Transilvaniae, cujus etiam chorographia hucusque desiderata exhibetur, concinnavit ... Tom. primus-posterior*. Viennae, typ. Josephi de Kurtzböck, 1781. [8], 616, [16] p.; IX, 364 p. 8° – Petrik I. 233

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten K. Regal 3. Jelzet: 7617.

53. *Benkö magy. Mineralogia. 8.*

BENKŐ Ferenc: *Magyar mineralogia, az az a kövek s értzek tudománya ... Kolosváratt, Réf. Koll., 1786. [16], 181 p. 8° – Petrik I. 232*

Pos.: *Ajándékozta Daneloi Úr Kolosvárról October 12dik nap. 1788.* (előlső kötéstartalékán belül)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten E. Regal 2. Jelzet: 7294.

MH, 1792. augusztus 10. 228.

54. *Benkö Jos. Közép ajtai dohány. 4.*

BENKŐ József: *Közép-ajtai dohány, melyet nemes Erdély ország gyűlése alkalmatosságával Kolosvárra el-adni küld ... Szebenben és Kolosváratt, Hochmeister Márton, 1792. 36, [2] p. 4° – Petrik I. 233*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten I. Regal 6. Jelzet: 7440.

55. *Benkő Imago nation. siculae.* 8.

BENKŐ József: Imago inelytae in Transsylvania nationis siculicae historico-politica ... Cibinii et Claudiopoli, typ. Martini Hochmeister, 1791. [4], 88 p. 8° – Petrik I. 233

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten A. Regal 9/16. Jelzet: 7993.
HMNT, 1791. szeptember 13. 350.

56. *Benza Relatio.* 717. 8.

BENSA, Franz Xaver: Historica relatio pestis anni hujus saeculi XII. XIII. XIV. Austriam et conterminas partes infestantis, cum adjunctis specialibus observationibus in lazaretho tam Posoniensi, quam Viennensi factis. Viennae, typogr. caes. imp. Aulica, 1717. 248 p. 8° – Petrik I. 235

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten N. Regal 1. Jelzet: 7669.

57. *Bencsik az emberi köteless.* 818. 8.

BENCSIK József: Az emberi kötelességek rajzolatya rövid erkölcsi oktató-sokban. Pozsony, Belnay örökösök, 1818. 247 p. 8° – Petrik I. 225

58. *Benzur. Ungar. semp. Liber.*

BENZUR József: Ungaria semper libera, sui que juris ... Vindobonae, sumt. Emerici Felicis Baderi, 1764. [8], 80 p. 4° – Petrik I. 226

Poss.: *Collegij Vienn. P. P. Trinitariorum.* (címlap r.; 18. sz.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 5. Jelzet: 7571.

59. *Benzur Exposé des droits.* 772. 4.

BENZUR József: Exposé préliminaire des droits de la couronne de Hongrie sur la Russie Rouge et sur Podolie; ainsi que de la couronne de Bohême sur les duchés d'Osviétzim et de Zator. A Vienne, Jean-Thomas noble de Trattner, 1772. 60, 42 p. 4° – Petrik IV. 15

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten J. Regal 5/5. Jelzet: 7900.

60. *Beregszászi magy. sprach.* 8.

BEREGSZÁSZI Pál: Versuch einer magyarischen Sprachlehre mit eini-ger Hinsicht auf die türkische und andere morgenländischen Sprachen zum Gebrauch seiner Vorlesungen entworfen. Erlangen, gedruckt mit Kunstmannischen Schriften, 1797. XXXII, 288 p. 8° – Petrik I. 243

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten Y. Regal 6. Jelzet: 7099.
MH, 1798. november 2. 568–569; 1799. április 30. 560–561; 1801. június 12.
768; 1803. március 4. 280.

61. *Beregszászi Ábnlichk. d. ungr. Sprache. 4.*

BEREGSZÁSZI Pál: Ueber die Aehnlichkeit der hungarischen Sprache mit den morgenländischen nebst einer Entwicklung der Natur, und mancher bischero unbekanntten Eigenschaften derselben ... Lepizig, Breitkopf und Härtel, 1796. [8], VIII, 214, [2] p. 4° – Petrik I. 243

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten W. Regal 6. Jelzet: 7557.
MH, 1798. november 2. 569; 1801. június 12. 768; 1803. március 4. 280.

62. *Berger de imperio maris Adriat. 4.*

BERGER, Johann August von: Succinta commentatio de imperio maris Adriatici caesari qua regi Dalmatarum ac principi Istriae ut et regi Neapoleos atque Siciliae proprio, sive confutatio scriptionis apud Londorpium ... pro Republica Venetorum concinnatae ... Lipsiae, sumpt. haer. Friderici Lanckisii, 1723. [20], 138 p. 4° – Petrik I. 245

Megj.: coll. 2. lásd a 63. tételt.

Poss.: 1) [...] *Van der Heyden*. (előzéklap r.; 18. sz.); 2) *L. Vockel*. (címlap r.; 18. sz.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 7/6. Jelzet: 10228.

(Coll. 1.) AVERANI, Giuseppe: Memoire sur la liberté de l'état de Florence. Paris, [s. typ.], 1721. 58 p. – SWB

63. *Berger vindicatio juris. 723. 4.*

BERGER, Friedrich Ludwig von: Vindicatio juris imperialis in Magnum Tusciae Ducatum sive confutatio scriptoris cui tit. memoire sur la liberté de l'état de Florence. [S. l., s. typ.], 1723. 189 p. – BVV

Megj.: coll.: lásd az előző tételt.

64. *Bertalanffy világ esmérete. 757. 8.*

BERTALANFFY Pál: Világnak két rend-béli rövid ismérete ... Nagy-Szombatban, az Academiai bet., 1757. [16], 1028, [75] p. 8° – Petrik I. 252

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten C. Regal 3. Jelzet: 7296.

65. *Berzeviczi de commercio. Leutsov. 797. 8.*

BERZEVICZY Gergely: De commercio et industria Hungariae ... 1797. ... Leutschoviae, typ. Michaelis Podhoránszki. [8], 225, [1] p. 8° – Petrik I. 255

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 7. Jelzet: 8897.
MH, 1798. október 19. 506; 1798. október 23. 519–520.

66. *Berzeviczi Ungarus industrie. 802. 8.*

BERZEVICZY Gergely; RUMY Károly György, ford.: Ungarns Industrie und Commerz. Aus J. A. Hildts neuen Zeitung für Kaufleute, Fabrikanten und Manufacturisten abgedruckt. Weimar, Gädicke, 1802. 143 p. 8° – Petrik I. 255

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 6. Jelzet: 7674.

67. *Berzsényi. Posony (!) 816. 8.*

BERZSENYI Dániel; HELMECZI Mihály, szerk.: Berzsényi Dániel versei. 2., megbőv. kiad. Pesten, Trattner János Tamásnál, 1816. XLIX, 203 [4] p. 8° – Petrik I. 256

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Katsten AA. Regal 3. Jelzet: 7610.

68. *Beschreib. v. Ofen. 733. 8.*

VÁNOSSY Ferenc: Neu aus seinem Stein-Hauffen wiederum aufwachsendes Ofen oder kurtze Beschreibung, wie diese königl. hungarische freie Haupt-Stadt zu jetzigen Zeiten bestehe. Mit einem kurtzen Anhang von Ofnerischen Gesund Bädern. Ofen, Joh. Georg Nottenstein, 1733. IV, 87 p. 8° – Petrik II. 916

69. *Bessenyei. 799(?) 8.*

BESSENYEI György: A holmi. Béts, [s. typ.], 1779. 386 p. 8° – Petrik I. 261

Megj.: sem Bessenyei Györgynek, sem Bessenyei Sándornak nem jelent meg 1799-ben könyve, valószínűleg elírás. A másik lehetséges mű: BESSENYEI György: A hármas vitézek, vagy triumviratus. Voltér szerint. Bétsben, [s. typ.], 1779. 112 p. 8° – Petrik I. 261

70. *Beszéd magy. orsz. Gyűlésben. 791. 8.*

MARTINOVICS Ignác; LACZKOVICS János, ford.: A Magyar-ország gyűlésiben egyben-gyűltt méltóságos és tekintetes nemes rendekhez 1790-dik esztendőben tartatott beszéd. Most Deák-nyelvből magyarra fordította. [S. I., s. typ.], 1791. 182, [2] p. 8° – Petrik II. 531, Petrik II. 682

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 6/26. Jelzet: 7910.

71. *Biblioth. scriptor. rer. hung. 4.*

Több kiadvány is lehet.

72. *Biró Bathányi grof háznak örökösége. fol.*

BIRÓ Márton: Petra prominens, avagy ki-álló magos kőszikla, az az: A nagy Méltóságó, és egekig, dicsőséggel, és halhatatlansággal magossan föl emelkedett Bottányi gróffi háznak kősziklás, állandós, örökösége, és kegyes árnyékozása melly midőn Mélt. és Nagys. groff Bottányi Lajos Ő Excellenciája maga Szent Lajos király patrónussának napját tisztelné, ilyen örvendezéssel, és háláadossággal elmélkedett. Budán, Veronika Nottenstein özvegynél, [1746 és 1751 között]. 4 fol. 2° – Petrik I. 292

73. *Birkenstein Abbild. u. Beschr. ung. Städte (Ertzherzogl. handgriffe). Augsb. 697. 4.*

BIRCKENSTEIN, Anton Ernst Burckhard, von: Ertz-Hertzogliche Handgriffe deß Zirckels und Linials, oder außervählter Anfang zu denen mathematischen Wissenschaften ... Samt einem Anhang oder Beschreibung derer in denen geometrischen Kupffer-Figuren beygefügtten ungarischen Städten, Vestungen und Schlössern ... Augspurg, Koppmay-er, 1697. 184 p., 142 ill. 4° – SBB, Németh, S. K. Hungarica H 166

74. *Bod Szent irás értelmére. Győr. 8.*

BOD Péter: Szent Irás értelmére vezérlő magyar leksikon, mellyben a Szent Irásban elő-forduló példázolások ... és ábrázolások ... röviden ki-világosítatnak ... Győrben, Streibig József, 1786. [46], 312, [26] p. 8° – Petrik VII. 81

Megj.: V. Ecsedy Juditnak köszönöm a kiadás évének tisztázását.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten B. Regal 6. Jelzet: 7804.
HMNT, 1790. augusztus 17. 216.

75. *Boldog halálra készítö. 780. 8.*

HERMOLAUS [MORÉ György]: Boldog halálra el-készítö imádságok, s oktatások ... Bétsben, Hraschanky József, 1789. [8], 268, [6] p. 8° – Petrik V. 329

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten B. Regal 6. Jelzet: 7390.
HMNT, 1789. augusztus 28. 182; 1789. november 17. 512.

76. *Bombardi topogr. Magni Regn. hung. 4. Viennae 718.*

BONBARDUS, Michael: Topographia Magni Regni Hungariae, sive nobilissimae eius ditionis, quam modo Hungariam dicimus, cum annexis Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniae, Serviae, et Bulgariae, etc. regnis; tum etiam Transylvaniae, Valachiae, Moldaviae, Provinciis ... Carolo VI. ... regi ... inscripta. Viennae Austriae, typ. Ignatii Dominici Voigt, 1718. [2], 371, [17] p. 4° – Petrik I. 319

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 5. Jelzet: 7680.

77. *idem in fol. 750.*

BONBARDUS, Michael: Topographia magni regni Hungariae, olim a quodam soc. Jesu sacerdote conscripta, nunc studio cujusdam ex eadem societate sacerdotis. [I. Trsztyanszky] emendata et aucta. Viennae, lit. Leop. Joan. Kaliwoda, 1750. XII, 590 p., 6 fol. 2° – Petrik I. 319

Bibliothek Burg Forchtenstein, 4-J-8. B-9-2. Jelzet: 7747.

78. *Bonfinii Decades. Lipsiae 771. fol.*

BONFINI, Antonio; BÉL Károly András: Rerum hungaricarum decades libris XLV. comprehensae ab origine gentis ad annum 1495. Editio septima. Accessit index rerum locupletissimus. Recensuit et praefatus est Car. Andr. Bel. Lipsiae, sumtu Joannis Paulli Kraus, 1771. [4], 756, [54] p. 2° – Petrik I. 319

Kismarton, Esterházy-kastély, M/7/13. Jelzet: 10219.

79. *Idem ex edit. Sambuci. 606. fol.*

BONFINI, Antonio; ZSÁMBOKY János: Rerum ungaricarum decades quatuor cum dimidia. His accessere Joan. Sambuci aliquot appendices, et alia ... Hanoviae, typ. Wecheliani, apud Claudium Marnium, et haer. Joannis Aubrii, 1606. 943, [28] p. 2° – RMK III. 1027

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten E. Regal 7. Jelzet: 00839.

(Coll. 1.) DECRETORUM seu articulorum aliquot priscorum Hungariae Regum ad contextum Bonfinii illustrandum, forique Pannonici usum necessariorum ... Hanoviae, typ. Wecheliani, apud Claudium Marnium, et haer. Joannis Aubrii, 1605. [8], 114 p. – RMK III. 1019

80. *Born briefe üb. mineralog. Gegenstände. 774. 8.*

BORN Ignác: Briefe über mineralogische Gegenstände, auf seiner Reise durch den Temeswarer Bannat, Siebenbürgen, Ober- und Nieder-Hungarn, an den Herausgeber derselben Johann Jacob Ferber ... geschrieben. Frankfurt und Leipzig, [s. typ.], 1774. [12], 228 p. 8° – Petrik I. 321

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten E. Regal 1. Jelzet: 9340.

81. *Bornemiszta estvéli idő töltés. 8.*

BORNEMISSZA János: Estvéli időtöltése l. b. Kászoni Bornemiszsa János urnak camerárius, és n. Hunyad vármegye fő-ispányának. Kolosváratt, Kollmann József, 1777. 125 p. 8° – Petrik I. 323

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7630.

82. *Bossuet catholica tudom. 793. 8.*

BOSSUET, Jakob; DÖME Károly, ford.: A katholika tudomány pörben forgó tzikkelyeinek elő-adása ... Nagy-Szombatban, Universitas, 1793. [16], 391 p. 8° – Petrik I. 330

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten B. Regal 7. Jelzet: 7195.

MH, 1793. december 6. 815; 1793. december 27. 920; MH, 1798. március 27. 429.

83. *Briefe üb. Schiffahrt. 783. 8.*

KLEEMANN, Nikoaus Ernst: Briefe über die Schiffahrt und Handlung in Ungarn, Sklavonien und Kroatien. Geschrieben auf einer Reise in

diesen Ländern im Jahre 1773. ... Prag, Wolfgang Gerle, 1783. 90 p.
8° – Petrik I. 344

Lásd még a 348. tételt.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel:
Miscellanea XXXVIII. Jelzet: 10260.

84. Briefe eines ungr. Edelmanns. 806. 8.

FREYMÜTHIGE Briefe eines ungarischen Edelmannes, über das österreichische Staatssystem; geschrieben während des 90tägigen Krieges. Austerlitz (i. e. München), Joseph Lendtner, 1806. 206 p. 8° – Petrik I. 344

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 3/29. Jelzet: 7652.

85. Broughton Religiorol. 8.

BROUGHTON; MINDSZENTHY Sámuel, ford.: Broughtonnak a religióról való historiai lexicona, a mellyben a világ kezdetétől fogva a mai időig a pogányoknak, zsidóknak, keresztyéneknek, mahummedánoknak tudományok, isteni tiszteletek, ceremoniájik, szokásaik, helyeik, személyeik, írásaik, azoknak történeteikkel egygyütt, a leg-jobb írókból elő-adattatnak ... 1–3. Komáromban, Wéber Simon Péter, 1792–1793. [16], 628 p.; [8], 605 p.; [2], 440 p. 8° – Petrik I. 346

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten B. Regal 7. Jelzet: 7565.

HMNT, 1790. március 2. 278; MH, 1792. január 27. 144; 1792. április 17. 557–558; 1792. december 14. 864–865, 872; 1793. augusztus 2. 177; 1793. augusztus 27. 303–304; 1794. szeptember 2. 311; 1795. október 9. 496; 1798. január 2. 16; 1800. január 28. 1444.

86. Brown Reisen. 711. 4.

BROWN, Edward: Durch Niederland, Teutschland, Hungarn, Servien, Bulgarien, Macedonien, Thessalien, Oesterreich, Steuermark, Kärnthen, Carniolen, Friaul, etc. gethane gantz sonderbare Reisen: worbey tausenderley merckwürdige Seltsamkeiten, verschiedener Königreich, Länder, ober- und unter-irdischer verwunderlicher Gebäude, Städte, Bäder, Brunnen, Flüsse, Berge, wie auch Gold-Silber-Kupffer-Bley- und Quecksilber-Minen, und andere Mineralien etc. ... vorgestellt werden ... Anfangs in Englischer, nachgehends in Holländischer Sprach beschrieben, Nunmehr aber aus der letztern in die Hoch-Teutsche übersetzt ... Nürnberg, Johann Zieger, 1711. [2] fol., 334 p., [6] fol., 17 ill. 4° – SBB

87. *Budai Közöns. hist. 800. 8.*

BUDAI Ézsaiás: Közönséges história. Készítette tanítványi számára. Első rész. Debreczenbenn, Szigethy Mihály, 1800. XVI, 412 p. 8° – Petrik I. 359

Poss.: *Mélt. Görög Demeter Úrnak küldi az író.* (címlap r.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten DD. Regal 7/11. Jelzet: 7268.

MH, 1800. november 11. 616; 1801. szeptember 15. 392.

88. *Budai magy. orsz. histor. 812. 8.*

BUDAI Ézsaiás: Magyar ország históriája. 3. köt.: Mellyben a felséges Ausztria ház örökös uralkodása foglaltatik Buda vára visszavételétől a mostani időkig, 1686–1833. Pesten, Trattner és Károlyi, 1812. 211 p. 8° – Petrik I. 359

89. *Budai magy. theatr. 792. incomp.*

A BUDAI Magyar Theátrum, mellyben válogatottabb néző, víg, és szomorú játékok olvastatnak. Első szakasz. I. Darab. KOTZEBUE, August von; ford. VERSEGHY Ferenc: A szerelem gyermeke ... Budán, Landerer Katalin özv. bet., 1792. 2 fol., 5–140, 1 p. 8° – Petrik II. 460, Petrik III. 461

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 5. Jelzet: 8853.

AISZKHÜLOSZ; VERSEGHY Ferenc, ford.: II. Darab. A le-bilintsezett Prométheus Aeschyllus utánn. Budán, Landerer Katalin özv. és örök. bet., 1792. 16, 6 p. – Petrik I. 25

Lásd még az 543. tételt.

SENTJÓBI SZABÓ László: III. Darab. Mátyás Király ... Budán, Landerer Katalin özv. és örök. bet., 1792. 2 fol., 120 p., 1 fol. – Petrik III. 479

90. *Busbekii legation. turcica. 8.*

BUSBEQUIUS, Augerius Gislenius: Augerii Gislenii Busbequii d. legationis Turcicae epistolae quatuor. Quarum priores duae ante aliquot annos in lucem prodierunt sub nominae itinerum Constantinopolitani et

Amasiani ... Hanoviae, typ. Wechelianis, apud Claudium Marnius et haeredes Joan. Aubrii, 1605. 349, [18] p. 8° – ÖBV

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten L. Regal 1. Jelzet: 9398.

91. *Caesars Calligraphie. Budae, fol. 23. blätt.*

CAESAR, Heinrich David; KARACS Ferenc, sculpsit: Calligraphia = Ékes irás = Schönschreibkunst = Pekno visebnost ... = Schönschreibkunst von Heinrich David Caesar. Ofen, bei der Königl. Ungarischen Univ. Buchdruckerey. Budae, apud Regiam Univ. Hung. Typogr., 1815(?) 24 t. – Petrik I. 404(?)

Megj.: lásd még a 318. tételt.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten U. Regal 4. Jelzet: 8032.

92. *Caroli archiduc. Relatio ad Francisc. I. 8.*

RELATIO ... archiducis Caroli ... ad imperatorem Franciscum I. regem Hungariae apostolicum. Budae, typ. universitatis, 1807. 70, [2] p. 8° – Petrik I. 395

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten A. Regal 9/21. Jelzet: 7888.

93. *Carnot Kiralyhoz intézet. 816. 8.*

CARNOT, Lazare Nicolas Marguerite: A királyhoz intézett elmélkedés juliusba, 1814-be ... Fordította francziából egy Hazafi. Pesten, Trattner János Tamás, 1816. XXI, 22–86 p. 8° – Petrik I. 394

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten AA. Regal 4/36. Jelzet: 7960. (1. péld.); Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea XII. Jelzet: 10488. (2. péld.)

94. *Carras hist. de la Moldaviae. 789. 8.*

CARRA, Jean Louis: Geschichte der Moldau und der Wallachei von ihrem Ursprunge an bis auf den jetzigen Zustand dieser Provinzen. Nebst Beschreibung der mit den Türken geführten Kriege ... Frankfurt und Leipzig, Christoph Weigel und A. G. Schneider, 1789. [10], 148 p. 8° – Petrik I. 395

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 6. Jelzet: 7692.

95. *idem* 781. 8.

CARRA, Jean Louis; BAUER, Friedrich Wilhelm von, szerk: Histoire de la Moldavie et de la Valachie: avec une dissertation sur l'état actuel de ces deux provinces ... Neuchatel, impr. de la Société Typographique, 1781. XXIV, 371 p. – GBV

96. *Caryophili thermae hercul.* 739. 4.

GAROFALO, Pasquale: De thermis Herculani nuper in Dacia detectis Paschalis Caryophili dissertatio epistolaris. Ed. 2. ... Mantuae, typ. haeres. Alberti Pazzoni, 1739. 104 p. 4° – Petrik I. 396

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten B. Regal 6. Jelzet: 7121.

(Coll. 1.) GAROFALO, Pasquale: De usu et praestantia thermarum Herculani quae nuper in Dacia Traiani detectae sunt Paschalis Caryophili dissertatio epistolaris altera quae an, 1737 kal. aug. confecta nunc primum prodit. Mantuae, typ. haeres. Alberti Pazzoni, 1739. 111 p., 9 fol. – Petrik I. 396

97. *Catalogi biblioth. Com. Szécheny* 799. *cum indice scientif. cum suppl. Indice reali et catalogo manuscriptor.* 8.

CATALOGUS Bibliothecae Hungaricae Francisci com. Széchényi. Tom. I. Scriptores hungaricos et rerum hungaricarum typis editos complexus. Pars 1–2. Sopronii, typ. Siessianis, 1799. XVI, 695 p.; 612 p. 8° – Petrik I. 400

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten B. Regal 1. Jelzet: 7447.

INDEX alter libros Bibliothecae Hungaricae Francisci com. Széchényi duobus tomis comprehensos. in scientiarum ordines distributos exhibens. Pesthini, typ. Trattnerianis, 1800. 494 p. 8° – Petrik I. 400

CATALOGUS Bibliothecae Hungaricae Nationalis Széchényianae ... Supplementum I. Posonii, typ. Belnayanis, 1803. XXXII, 646 p. 8° – Petrik I. 400

INDEX alter libros Bibliothecae Hungaricae Széchényiano-Regnicolaris supplemento I. comprehensos, in scientiarum ordines distributos exhibens. Posonii, typ. Belnayanis, 1803. 211, 5 p. 8° – Petrik I. 400

CATALOGUS Bibliothecae Hungaricae Széchényiano-Regnicolaris ... Supplementum II. Sopronii, typ. Siessianis, 1807. XVI, 615 p. 8° – Petrik I. 400

CATALOGUS manuscriptorum Bibliothecae Hungaricae Széchényiano-Regnicolaris. 3 vol. Sopronii, typ. haered. Siessianorum, 1813–1814. LXIII, 749 p.; 607 p.; 489 p. 8° – Petrik I. 400

98. *Catanei institutio. 8.*

CATTANEO, Girolamo: Panegyricus de institutione Collegii Germanici et Ungarici a comite Eusebio Truxes Collegij eiusdem alumno dictus ... Romae, [s. typ.], 1652. [6], 112, [16] p. 8° – ÖBV

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 6. Jelzet: 7718.

99. *Cavallos (!) spanyol történet. 809. 8.*

CEVALLOS, Pedro; VERSEGHY Ferenc: Hiteles előadása a spanyol történeteknek az Aranjeui nyughatatlanságoknak fellobbanásátul fogva a Bajoni Juntának befejezéséig. Magyar Országban, [s. typ.], 1809. VIII, 9–224 p. 8° – Petrik I. 408

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten DD. Regal 7/21. Jelzet: 7678.

100. *Chaptal, Rozier szőlő művelés. 8.*

CHAPTAL, Jean-Antoine; ROZIER, François; PARMENTIER, Antoine Augustin; DUSSIEUX, Louis; FÁBIÁN József, ford.: Visgálódó és oktató értekezés a szőlő-művelésről. A bor, égettbor, közönséges és fűszeres etzetek készítésének mesterségével együtt. Chaptal belső minister, Rozier apátúr, Parmentier, és Dussieux polgárok által. XXI réztábla rajzolatokkal. 1–2. köt. Weszprémben, Számmer Klára, 1813–1814. 16 fol., 488 p.; 7 fol., 698 p., 14 fol. 8° – Petrik I. 735

Megj.: GÖRÖG, 1829. 18. (790. tétel)

101. *Cicero az embernek tisztéről. 795. 8.*

CICERO, Marcus Tullius; KOVÁSZNAI Sándor, ford.; ENGEL János Krisztián, szerk: Marcus Tullius Cicerónak az embernek tisztéről és kötelességeiről a maga fiához írt három könyvei ... Posonyban, Wéber Simon Péter, 1795. 6 fol., 268 p. 8° – Petrik I. 421

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7656.
MH, 1795. április 21. 541–544; 1795. szeptember 15. 368; 1796. március 8.
312; 1796. március 25. 391–392; 1797. március 14. 328; 1798. március 16.
384.

102. *Coberi observ. medicae castr. 685.*

COBERUS, Tobias; MEIMBOMIUS, Henricus: Observationum medicarum
castrensium hungaricarum decades tres. Helmstadii, sumpt. Friderici
Lüderwaldi, 1685. [12], 61, 56, 50, [10] p. 4° – RMK III. 6887

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten N. Regal 4. Jelzet: 8890.

103. *Codex de delictis eorumque poenis. 807. fol.*

CODEX de delictis eorumque poenis pro tribunalibus regni Hungariae,
partiumque eidem adnexarum per regnicolarem juridicam deputatio-
nem elaboratus. Pestini, Mich. Landerer de Fűskut, 1807. 102 p., 3 fol.
8° – Petrik I. 426

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 2/3. Jelzet: 7730.

104. *Collectio repraesentation. e gener. Congregation. Pest 790. 2 partes 8.*

COLLECTIO repraesentationum et prothocollorum i. i. statuum et or-
dinum regni Hungariae occasione altissimi decreti de die 28. Januarii
1790. e generalibus congregationibus responsi instar submissorum. Pars
prima-secunda. Pestini, Budae et Cassoviae, in bibliop. Strohmajerianis,
1790. [8], 302 p.; [4], 315 p. 8° – Petrik I. 429

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten J. Regal 3. Jelzet: 7784.

105. *Comazzi istoria di Leopoldo I. 697. 8.*

COMAZZI, Giovanni Battista: Istoria di Leopoldo primo imperadore de
Romani CXXII. ... Tom. primo. In Vienna d'Austria, appresso Matthia
Sischowitz, 1697. [8], 270, [20] p. 8° – ÖBV

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 1. Jelzet: 10190.

106. *Comazzi Coronazione di Giuseppe. 688. 8.*

COMAZZI, Giovanni Battista: Coronazione del re dell'Ungaria Giuseppe Arciduca d'Austria, celebrata in Poesonia l'anno 1687. li 9. Dicembre ... Vienna d'Austria, appresso Gio. Van Ghelen, 1688. [12], 302 p. 8° – GBV

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 5/16. Jelzet: 8294.

107. *Comitiis (de) Regni hung. 791. 8.*

HAJNÓCZY József: Dissertatio de comitiis regni Hungariae, deque organisatione eorundem dissertatio juris publici hungarici. [S. l., s. typ.], 1791. [4], 176, [4] p. 8° – Petrik I. 537

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten J. Regal 5. Jelzet: 7884.

108. *Commentatio de unione protestantium. 791. 8.*

JÁROSSY Mihály: Commentatio brevis de unione protestantium in genere, praesertim in Hungaria. [S. l., s. typ.], 1791. 123, [5] p. 8° – Petrik I. 433

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten A. Regal 6. Jelzet: 7695.

HMNT, 1791. október 4. 448.

109. *Compendium breve principiae Transylv. 710. in fol.*

OKOLICSÁNYI Pál: Brevissimum compendium principatus Transylvanicae historiae ab anno 1526. usque ad annum 1528. cum variis documentis et diplomatibus. Franckfurt am Mäyn, in Christian Genschens Buchhandlung, 1710. 56 p. 2° – RMK III. 4721

Megj.: coll. 1.: lásd a 273. tételt.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. papírdobozban B/8. Jelzet: 7840.

110. *Cordara collegii germ. et hung. Romae 770. in 4.*

CORDARA, Giulio Cesare: Collegii germanici et hungarici historia libris IV. comprehensa. Accedit catalogus virorum illustrium qui ex hoc collegio prodierunt. Romae, typ. Joan. Gen. Salomoni, 1770. XVI, 232 p. 4° – Petrik I. 442

111. *Corpus juris hung. 779. fol. 2 tomi*

WERBÓCZY István: Corpus Juris Hungarici, seu decretum generale in clyti Regni Hungariae, partiumque eidem Annexarum in duos tomos distinctum. Tom. primus-secundus ... Budae, typ. Regiae Universitatis, 1779. [12], 878 p.; 480, 229 p. 2° – Petrik I. 445

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. doboz, A/8. Jelzet: 7753.

112. *Idem idem 696. fol. 3 tomi*

WERBÓCZY István: Corpus Juris Hungarici, seu decretum generale, in clyti Regni Hungariae, partiumque eidem annexarum, in tres tomos distinctum ... Tyrnaviae, typ. Academicis, per Joannem Andream Hörmann, 1696. [26], 139, [4] p. 4° – RMK II. 1845

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. papírdoboz, G/4/2. Jelzet: 8752.

Tom. secundus, continens decretas, constitutiones, et articulos regum in clyti Regni Ungariae ... Tyrnaviae, typ. Academicis, per Joannem Andream Hörmann, 1696. [2], 604 p.

Tom. tertias, continens decretas, constitutiones, et articulos regum in clyti Regni Ungariae ... Tyrnaviae, typ. Academicis, per Joannem Andream Hörmann, 1699. [2], 140 p.

113. *Criminal process u. execut. d. graf Nádasdy 672. fol.*

AUSZFÜHRLICHE und warhaffte Beschreibung wie es mit dem Criminal-Process und der darauf zu Grätz den I. December 1671. erfolgten Execution wider Johann Erasam (!) von Tätenpach, eigentlich hergangen. Wienn in Oesterrich, bey Matthaео Cosmerovio, 1672. [14] fol. 2° – Apponyi H. 969

114. *Crusius Post lexicon v. Ungarn 804–809. 5 Bände 8.*

CRUSIUS, Christian: Topographisches Post-Lexikon von Ungern sammt den dazu gehörigen Provinzen mit Siebenbürgen. 5 Bde. Wien, M. A. Schmidt, 1802–1809. 8° – Petrik I. 448

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 7. Jelzet: 7980.

115. *Csaplovits nucleus plani tabularis. Posonii 811. 8.*

CSAPLOVICS János: Nucleus plani tabularis, sive synopticus decisionum curialium extractus ... Posonii, typ. Simonis Petri Weber, 1811. 268 p. 8° – Petrik I. 452

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten J. Regal 5/3. Jelzet: 8889.

116. *Csapó füvész magyar kert. 792. 8.*

CSAPÓ József: Uj füves és virágos magyar kert, mellyben mindenik fünek és virágnak neve, neme, ábrázatja, természete ... értelmesen megjegyezettek ... Második nyomtatás. Posonyban és Pesten, Fűskuti Landerer Mihály, 1792. 305, [35] p. 8° – Petrik I. 454

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten K. Regal 4. Jelzet: 7501.

MH, 1792. augusztus 17. 263–264; 1792. augusztus 24. 312; 1792. október 30. 663.

117. *Csáthy méhészk gazda. 792. 8.*

CSÁTI SZABÓ György: Magyar-országi méhes gazda. A ki nem tsak a méhekkal való természetes bánásról; hanem azoknak különös nyavalyáiról, meg-esméréséről, meg-orvoslásáról és más hozzá tartozandó dolgokról, kérdések és feleletek által tanít. Tóldalékul adván hozzá, az ide-való borrok gondviselésének mesterségét is ... Debreczenben, [s. typ.], 1792. [6], 74 p. 8° – Petrik III. 474

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten I. Regal 2. Jelzet: 8838.

MH, 1792. április 10. 511–512; 1792. november 13. 714–716; 1796. szeptember 16. 375–376.

118. *Csausánszky extract. urbarii. 807. 8.*

CSAUSÁNSZKY János: Extractus synopticus punctorum, et paragraphorum benigni urbarii sub gloriosissimo regimine ... M. Theresiae ad inclytum regnum Hungariae introducti ... in lucem publicam ord. alphabetico editus per Joannem Baptistam Csausánszky celsissimi s. r. i. principis, domini domini Nicolai Eszterházy de Galantha ... directionis oeconomicae assessorem. Posonii, Sim. P. Weber, 1807. 4 fol., 126 p. 8° – Petrik I. 458

MH, 1802. március 12. 383.

119. *Csokonai Diétai magyar Músa. 796. 8.*

CSOKONAI VITÉZ Mihály: Diétai magyar múzsa ... Pozsonyban, Wéber Simon Péter, 1796. 174 p., 1 fol. 8° – Petrik I. 473

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7675.
MH, 1796. december 27. 816; 1798. március 16. 384.

120. *Csokonai Munkái 813. 4 kötet 8°*

CSOKONAI VITÉZ Mihály; MÁRTON József, szerk: Csokonai Vitéz Mihály poétai munkái. I. köt. Béka egérhartz Homérus Batrachomyomachíája szerént. Dorottya, vagyis a dámák diadalma a fárságon. Furtsa vitézi versezet IV könyvben. Bétsben, Pichler Antal, 1813. 5 fol., 34, 2 p., 70–164. p. 12° – Petrik I. 473

II. köt. Anakreoni dalok. A tavasz. Irta Kleist. Hozzájárulnak Kleistnak némelly apróbb darabjai. Bétsben, Pichler Antal, 1813. 2 fol., 81 p.; 82–184, 1 p. zeneműmelléklet.

Megj.: Kleist *Tavaszanak* 1802-es kiadása (Komárom) is megvolt Görög gyűjteményében: 797. tétel.

MH, 1802. március 5. 324–326. (1. kiadás)

III. köt. Lilla. Érzékeny dalok III könyvben. Ódák, két könyvben. Bétsben, Pichler Antal, 1813. 132, 4 p.; 137–234 p., 1 fol., 7 p. zeneműmelléklet.

IV. köt. Diétai magyar múzsa. Alkalmatosságra irt versek. Bétsben, Pichler Antal, 1813. 117, 119–311 p.

121. *Czwittinger specim. hung. liter. 711. 4.*

CZWITTINGER, David: Specimen Hungariae literatae ... Francofurti et Lipsiae, typ. et sumpt. Jod. Guil. Kohlesii, 1711. [14], 408, 80, [4] p. 4° – RMK III. 4767

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten B. Regal 2. Jelzet: 7165.

122. *Dálnoki naturalisták vallása. 795. 8.*

DÁLNOKI László Ferenc: A naturalisták vallásának leírása és megrostálása. Pozsony, Wéber Simon Péter, 1795. 8 fol., 263 p., 7 fol. 8° – Petrik I. 493

MH, 1795. június 12. 788.

123. *Dapsy Theophron. Posony 804. 8.*

CAMPE, Joachim Heinrich; DAPSY József: Theophron vagy a tapasztalt tanácsadó a tapasztalatlan ifjuság hasznára. Pozsonyban, Belnay György Alajos, 1804. 554, 2 p. 8° – Petrik I. 376

124. *Darstellung d. ungr. Constitution. 812. 8.*

VERSUCH einer Darstellung der hungarischen Konstitution. Leipzig, J. B. Hirschfeld, 1812. [4], 172 p. 8° – Petrik I. 778

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten V. Regal 5/2. Jelzet: 7893.

125. *Deak grammatika. Posony 797. 8.*

DEÁK grammatika magyarul. A magyar grammatikához foglalva. Pozsonyban, Wéber Simon Péter, 1797. 160 p. 8° – Petrik V. 116

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 8. Jelzet: 7204.

MH, 1798. március 16. 384.

126. *Decas Augusta Caroli VI. Viennae 8.*

VANOSSY, Anton, praesid.; EYL Ferenc: Decas augusta seu lustrum geminum imperii augustissimi Caroli VI. Cum accurata belli Turcici relatione ... in antiquissima, ac celeberrima Universitate Viennensi universam philosophiam publice propugnaret ... D. Franciscus Eyl, Ungarus Jaurinensis ... praeside P. P. Antonio Vanossi ... Viennae Austriae, typ. Mariae Theresiae Voigtin, viduae, [s. a.] [4], 225, [3] p. 8° – Petrik III. 745

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 5/26. Jelzet: 7648.

127. *Decsy pannoniai féniksz. 790. 8.*

DECSY Sámuel: Pannóniai Féniksz avagy hamvából fel-támadott magyar nyelv ... Bétsben, Trattner János Tamás, 1790. [16], 274, [11] p. 8° – Petrik I. 510

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten W. Regal 6. Jelzet: 7489.

HMNT, 1790. október 1. 416; MH, 1792. március 20. 407–408.

128. *Decsy bist. jurisprudentiae hung. 785. IV part. et supplem. 8.*

DÉCSY Antal: Historia de ortu, progressu, fatis, mutationibus, reformationibus, ictis, et legislatoribus jurisprudentiae hungaricae gentilis ac

christianae, in quantum ad processum iudicarium spectat ... Prodiit Pestini, typ. Josephi Godefridi Lettner, 1785. XXXII, 187 p. 8° – Petrik I. 509

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 6/5. Jelzet: 7994. MH, 1802. augusztus 31. 296.

Pars II–IV. Poonii et Pestini, typ. Joann. Michaelis Landerer, 1791–1792. XIV, 107 p.; XX, 56 p.; XII, 74 p. – Petrik VII. 119

HMNT, 1791. november 22. 672; MH, 1792. augusztus 17. 264; 1792. augusztus 24. 312; 1792. október 30. 663.

129. *De Luka geogr. v. Ungarn. 791. 8.*

LUCA, Ignaz: Geographisches Handbuch von dem österreichischen Staate. Vierter Bd. Enthalten Ungern, Illyrien, und Siebenbürgen. Wien, J. V. Degen, 1791. [6], 713 p. 8° – Petrik II. 616

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 7. Jelzet: 7372.

130. *Demian Beschbr. d. Militairgrenzen. 806. 8.*

DEMIAN, Johann Andreas: Darstellung der österreichischen Monarchie nach den neusten statistischen Beziehungen. IV. Th., 1 Abthlg. Statistische Beschreibung der Militär-Gränze. 1. Bd. welcher die Militär-Gränze in Kroatien enthält. Wien, in der Rötzl'schen Buch., 1806. XXVIII, 38 p., 1 p. 8° – Petrik I. 516

131. *Demian statistik. Darstell. d. Königs. Ung. 805. 8.*

DEMIAN, Johann Andreas: Darstellung der österreichischen Monarchie nach den neusten statistischen Beziehungen. III. Bd.: Statistische Darstellung des Königreichs Ungarn und der dazu gehörigen Länder. 1. Th. Wien, in der Camesinischen Buchh., 1805. XXXVIII, 508 p., 1 fol. 8° – Petrik I. 516

132. *Derhám physico Theologia. 793.*

DERHAM, William; SEGESVÁRI István, ford.: Physico-theologia, az az, az Isten lételének és tulajdonságainak a teremtés munkáiból való megmu-

tattatása ... Bétsben, Trattner Tamás bet., 1793. LXIII, 752 p., tab. 8°
– Petrik I. 521

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten B. Regal 7. Jelzet: 7188.
MH, 1792. december 21. 903–904; 1794. szeptember 26. 423.

133. *Dertsényi Tokays Weinbau. 800. 8.*

DERCSÉNYI János: Über Tokay's Weinbau, dessen Fexung und Gährung ... Leipzig, Christian Gottlob Hilscher, 1800. X, 111 p. 8° – GBV

Megj.: GÖRÖG, 1829. 49. (790. tétel)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel:
Miscellanea XXXVIII. Jelzet: 10259.

134. *Deseritii epist. Respons. 762. 8.*

PRAY György: Epistola responsoria ad dissertationem apologeticam Josephi Innocentii Desericii ... auctoris commentariorum de initiis, ac majoribus hungarorum. Tyrnaviae, typ. Collegii Academici Soc. Jesu, 1762. [2], 83 p. 8° – Petrik II. 133

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten A. Regal 9/4. Jelzet: 9522.

135. *Decsy a Magy. Koronának histor. 8.*

DECSY Sámuel: A magyar szent koronának és az ahoz tartozó tárgyaknak históriája ... Bétsben, Alberti Ignáz, 1792. 8, 589 p. 8° – Petrik I. 510

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. papírdoboz G/3. Jelzet: 7444.

MH, 1792. augusztus 24. 308.

136. *Decsy Osmanografia. 789. 8.*

DECSY Sámuel: Osmanografia, az az: a Török Birodalom természeti, erköltsi, egy-házi, polgári, s hadi állapotjának, és a magyar királyok ellen viselt nevezetesebb hadakozásainak summás leírása ... Első-harmadik rész. Második, és imitt amott meg-jobbított ki-adás. Tom. I–II. Bétsben, Nemes Kurzbeck József, 1789. [24], 396, [20] p.; 462, [22] p.; [8], 772, [16] p. 8° – Petrik V. 117

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten L. Regal 3. Jelzet: 7152.

HMNT, 1790. február 12. 196; MH, 1792. március 20. 406–408; 1790. május 11. 608.

137. *Diarium comitior. hung. 796. fol.*

DIARIUM comitiorum regni Hungariae a ... Francisco Secundo in liberam, ac regiam civitatem Poseniensem in diem 6tam Novembris anni 1796. indictorum ... Posenii, typ. Joannis Michaelis Landerer de Füs-kut, 1796. XXVIII, 57, 63 p. 2° – Petrik I. 529

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 2. Jelzet: 7786.

MH, 1802. augusztus 31. 295.

138. *Idem 796. fol.*

DIARIUM comitiorum regni Hungariae a ... Francisco Secundo in liberam, ac regiam civitatem Poseniensem in diem 6tam Novembris anni 1796. indictorum ... Posenii, typ. Joannis Michaelis Landerer de Füs-kut, 1796. XXVIII, 57, 63 p. 2° – Petrik I. 529

139. *Dienst vorschrift für d. Cavallerie der insurrect. 809. 8.*

DIENST- Vorschrift in Frag- und Antworten für Gemeine der Cavallerie der Insurrection des Adels von Ungarn. Pesth, K. A. Hartleben, 1809. 134, 9 p. 8° – Petrik I. 531

Bibliothek Burg Forchtenstein, 2-D-5, R/3/34. Jelzet: 7983.

140. *Dissertatio de Gallicia et Lodom. 805. 8*

CHÁZÁR András: Dissertatio de Gallicia, et Lodomeria, item Dalmatia Veneta dicta Regno Hungariae incorporanda. [S. l., s. typ.], 1805. 40, [5] p. 8° – Petrik I. 410

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 3/28. Jelzet: 7887.

141. *Dissertatio de regia potest. in hung. limitib. 791. 8.*

HAJNÓCZY József: Dissertatio politico publica de regiae potestatis in Hungaria limitibus. [S. l., s. typ.], 1791. [4], 174, [6] p. 8° – Petrik II. 48

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten J. Regal 5. Jelzet: 7636.

142. *Döme pásztori dalok. 791. 8.*

DÖME Károly, ford.: Pásztori dal. Három ízben ... Pozsonyban, Wéber Simon Péter, 1791. 109 p. 8° – Petrik I. 564

Megj.: Döme Károly egy Görög Demeterhez írt levelében cím nélkül említi e művét: „...Még a múlt hónapban adtam által munkácskából egy nyom-

*tatványt bőrze be-kötve Doll Aloysius könyvárosnak az úr számára. Ígérte, hogy elviszi. Nem tudom ha kézhez szolgáltatta e már. Az úrnak kész szolgája Döme Károly mp. Nagyszombat(ban) Januariusnak 7-dikén 1792;” (a kézirat a Magyar Hírmondóhoz beérkezett kéziratok között van: *Miscellanea hungarica manuscripta*. Helye: Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten D. Regal 6. Nr. 10200. 460–462. p.)*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 3. Jelzet: 7259. HMNT, 1791. december 13. 768.

143. Dreissigstordnung. 784. fol.

ALLGEMEINE Dreyssigst-Ordnung in Ansehen der ausser Handel gesetzten ausländischen Feilschaften. – Vectigal, mely szerént a kereskedésből ki tiltott idegen ország-béli portékák harmintzadoltatnak. [S. l., s. typ.], 1784. 20 fol. 2° – Petrik I. 567

Megj.: a másik lehetséges kiadás: ALLGEMEINE Dreyssigst-Ordnung in Ansehen der ausser Handel gesetzten ausländischen Feilschaften. – Vectigal merces exterar, quibuscum quaestus interdictus habetur, concernens. Vienna, [s. typ.], 1784. 7 fol. 2° (Petrik I. 567). A kismartoni könyvtárban az alábbi kiadás található: ALLGEMEINE Dreyssigstordnung für sämmtliche Hungarische Erbländer. = Vectigal generale universarum Hungaricarum haereditariarum ditionum. [S. l., s. typ., 1790 után.] [84], 146 p. Helye: Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 4. Jelzet: 8569.

144. idem 788. fol.

ALLGEMEINE Dreyssigst-Ordnung nebst den Dreyssigsttariffen für sämmtliche hungarische Erbländer. Wien, Joseph Edler von Kurzbeck, 1788. [178] p. 2° – Petrik I. 567

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 4. Jelzet: 8759.

145. Du fresne Illyricum 746. fol.

DU CANGE, Charles De Fresne: Domini Du Cange Illyricum vetus et novum, sive historia regnorum Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae, Bosniae, Serviae, atque Bulgariae, locupletissimis accessionibus aucta, atque a primis temporibus, usque ad nostram contiunata aetatem. Posenii, typ. haered. Royerianorum, 1746. 10, 242 p. 2° – Petrik I. 569

Poss.: *Ex Libris Fr. Matthiae Fuhrmann Ord. S. Pauli primi Eremitae*. (címlap r.; 18. sz.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten BB. Regal 7/8. Jelzet: 7752.

MH, 1802. augusztus 31. 295.

146. *Dugonics Andr. Magyar uradalma. 801.*

DUGONICS András: A magyaroknak uradalmaik; mind a régi, mind a mostani üdőkben ... Pesten és Pozsonyban, Fűskúti Landerer Mihály, 1801. 180 p., 14 t. 8° – Petrik I. 571

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 6/18. Jelzet: 8888.

MH, 1801. augusztus 11. 209; 1802. augusztus 31. 295.

147. *Dugonics Arany pereczek. 790. 8.*

DUGONICS András: Az arany pereczek. Szomoru történet öt szakaszokban ... Posonyban és Pesten, Fűskúti Landerer Mihály, 1790. 3 fol., 453 p. 8° – Petrik I. 570

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7474.

HMNT, 1790. április 16. 485–487; MH, 1792. augusztus 17. 264; 1792. augusztus 24. 312; 1792. október 30. 664; 1801. augusztus 11. 211.

148. *Dugonics Szerecsenek. 798. 8.*

DUGONICS András: A szerecsenek ... Első könyv. Európai történetek. Pozsonyban és Pesten, Fűskúti Landerer Mihály, 1798. VIII, 9–432 p. 8° – Petrik I. 571

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 7. Jelzet: 7177.

MH, 1798. november 6. 591; 1799. október 29. 575; 1800. augusztus 5. 174; 1801. augusztus 11. 210; 1802. augusztus 31. 295.

Második könyv. Áfrikai esetek. X, 11–432 p.

149. *Eckstein relat. de nosocomiis. 4°*

ECKSTEIN Ferenc: Relatio officiosa generalis de nosocomiis pro nobili insurgente militia Hungarica anno 1809 erectis et administratis. Budae, typ. Regiae Universit. Hung., 1810. 83, VI; 14 p., 22 t. 8° – Petrik I. 580

Bibliothek Burg Forchtenstein, 2-D-5, Q/4/15. Jelzet: 7418.

150. *Eder de initiis. 792. 4. (jurib. saxon.)*

ÉDER József Károly: De initiis juribusque primaevae saxonum Transsylvanorum commentatio ... Viennae, typ. Ignatii Alberti, 1792. 214, [4] p. 4° – Petrik I. 582

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 4/6. Jelzet: 7416.

151. *Eder script. rer. transylv.*

SCHESAEUS, Christian; ÉDER József Károly, szerk: Scriptorum rerum Transsilvanicarum cura et opera Societatis Philohistorum Transsilv. editi et illustrati tomi I. volumen 1. Christiani Schesaei Saxonis Transsilvani ruinae Pannonicae libri quatuor. Statum rei publicae et religionis in Hungaria et Transsilvania temporibus Joannis Sigismundi Zápolya complexi ex editione Wittemberg. Ann. 1581. Recusi ... Accesserunt nunc notitia literaria de Schesaeo ... opera Josephi Caroli Eder ... Cibinii, typ. Martini Hochmeister, 1797. [12], 300 p. 4° – Petrik III. 356

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten G. Regal 8.

152. *Eder Schesaei ruin. Pannon. 4.*

Lásd az előző tételt.

153. *Eder Erdélyi ismértetés 796. 8.*

ÉDER József Károly: Erdély ország ismértetésének zengéje ... Kolosvárratt s Szebenben, Hochmeister Márton, 1796. [2], 38, [1] p. 8° – Petrik I. 583

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 5. Jelzet: 7996.

154. *Effigies heroum Hungar. sine titul. fol.*

WIDEMAN, Elias: Comitium gloriae centum qua sanguine qua virtute illustrium heroum iconibus instructum et ... Joanni Christophoro com. a Puchaim ... dicatum. Poonii [Bécs, Matthaeus Cosmerovius], 1646. [4], [100] fol.; 100 rézmetszet, 4° – RMNy App. 182, Apponyi H. 841

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten U. Regal 4. Jelzet: 8033.

155. *Egészséget tárgyazó katechism. Sopr. 796. 8.*

Kiss József: Egészséget tárgyazó katechismus vagy-is kérdésekre, és feleletekre foglalatt oktatás, miképpen kellésék az egészséget betsülni ...

II. Idik meg-bővített kiadás. Sopronban, Szísz Klárának műhelyében, 1796. [8], 234, [2] p. 8° – Petrik II. 392

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten B. Regal 5. Jelzet: 7985.
MH, 1796. december 27. 813–815; 1797. június 3. 671–672.

156. *idem idem id.* 794. 8.

KISS József: Egészséget tárgyazó katechismus a köz-népnek és az oskolába járó gyermekeknek számára, hogy tudhassák egészségjüket betsűlni és őrizni. Sopronban, Szísz Kláránál, 1794. 3 fol., 137 p. 8° – Petrik I. 585, Petrik II. 392

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten B. Regal 5. Jelzet: 7671.
MH, 1794. október 31. 597–600; 1794. május 9. 674–676; 1794. október 31. 597–600; 1795. január 30. 152; 1795. február 20. 254.

157. *Egyed Keresztény tudom.* 794. 8.

EGYED Joákim: A keresztény tudományról oktató beszédek, mellyeket ... a római katékismus által mutatott mód, és rend-szerént ki-dolgozott, és ... toldalékokkal öregbített – ... Első rész. Az apostoli vallásról, vagy Hiszek egyről. Váczon, Marmarosii Gottlieb Antal, 1794. [20], 740 p. 8° – Petrik V. 134

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten B. Regal 6. Jelzet: 7551.
MH, 1793. december 6. 816; 1795. szeptember 8. 334; 1795. szeptember 11. 352.

Második rész. A szentségekről. Váczon, Marmarosii Gottlieb Antal bet., 1794. [10], 635 p.

Harmadik rész. A tíz parantsolatokról. Váczon, Marmarosii Gottlieb Antal, 1794. 534, [10] p.

Negyedik rész. Az imádságról, és annak szükséges vóltáról. Kiváltképpen az Úr imádságról, az-az: Mi Atyánkról. Váczon, Marmarosii Gottlieb Antal, 1794. [12], 340, 144 p.

158. *Eleutherii mirabilia fata* 791. 8.

HORÁNYI Elek: PANTOPHELIUS, Joannes, not.: Eleutherii Pannonii mirabilia fata dum in metropoli Austriae famosi duo libelli Babel et Ninive

in lucem venissent ... Pestini, [s. typ.], 1791. XVI, 290, [2] p. 8° – Petrik II. 151

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 3/22. Jelzet: 7622.
HMNT, 1791. november 18. 653; MH, 1792. augusztus 24. 309.

159. Elmefuttatások 790. 8.

THURESSON OXENSTIERNA, Johann; ILLEI János, ford.: Külömbféle válogatott elme-futtatások. Irta frantzia nyelven gróf O. J. ... Pozsonyban, Landerer Mihály, 1790. 120, 2 p.; 118, 2 p. 8° – Petrik IV. 34

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 7220.
HMNT, 1790. április 27. 542.

160. Elmélkedések Kristus 787. 8.

HERMOLAUS (MORÉ György), ford.: Az Ur Jésus kinszenvedéséről keresztény elmélkedések mellyeket már német nyelvben ki-adott; most pedig, hazafiainak lelki hasznokra hazánk nyelvére-is fordítva, s néhány meg-is jobbítva, és bővítve ki-botsátott ... Pozsonyban, Fűskuti Landerer Mihály, 1787. [16], 11–210, [6] p. 8° – Petrik II. 107

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten A. Regal 6. Jelzet: 7628.
HMNT, 1789. november 17. 512.

161. Elmélkedések magy. nyelv szüks. voltáról 790. 8.

GÁTI István: A magyar nyelvnek a magyar hazában való szükséges voltát tárgyozó hazafiui elmélkedések. Bétsben, Hummel Dávidnál, 1790. [2], 70 p. 8° – Petrik I. 862

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten W. Regal 6. Jelzet: 7505.
HMNT, 1791. március 22. 357–358; 1791. április 15. 457; MH, 1793. december 27. 916.

162. Endrödy Költém. munkái 801. 8.

ENDRÖDY János: Endrödy János báró Mészáros magyar lovasezredgye táborig papjának, a francia háborúbann irt költeményes munkáji III. könyvekbenn. Pesten, Trattner Mátyás, 1801. XVI, 230, 1 p. 8° – Petrik I. 630

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 3. Jelzet: 7909.
MH, 1801. május 29. 702; 1801. szeptember 15. 392.

163. *Ének bathangon 796. 8.*

PAAP János: Hat hangú ének. Avagy, hat nyelveken folyó, kérdezkedésekre, s feleletekre egy formán elintéztetett magyar, deák, német, angulus, frantzia, s olasz, szükségesebb nemzeti beszélgetések ... Budán, a királyi Universitásnak bet., 1796. XVI, 223, [1] p. 8° – Petrik III. 15

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten W. Regal 6. Jelzet: 7814.

164. *Engel gesch. d. ungr. Reichs. 813.*

ENGEL, Johann Christian von: Geschichte des ungrischen Reichs. Erster Th. Wien, in der Camesinaschen Buchhandlung, 1813. 8° – Petrik I. 644

165. *Engel de exped. Trajani 794.*

ENGEL, Johann Christian von: Commentatio de expeditionibus Traiani ad Danubium, et origine Valachorum ... Vindobonae, Jos. Camesina et compag., 1794. 304 p. 8° – Petrik I. 644

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten A. Regal 9/17. Jelzet: 8840.

MH, 1794. június 6. 854.

166. *Engel gesch. d. ungr. Reichs. 791 (!)*

ENGEL, Johann Christian von: Geschichte des ungarischen Reichs und seiner Nebenländer. 4 Thle. Halle, Joh. Jac. Gebauer, 1797–1804. 4° – Petrik I. 643

MH, 1802. február 26. 282–284. (3. rész)

167. *Erdélyi nyelv művelő társaság 791.*

ARANKA György: Egy erdélyi magyar nyelv művelő társaság felállításáról való rajzolat az haza felséges rendeihez. Kolosvárat, Ref. Koll., 1791. 36 p. 8° – Petrik I. 101

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea I. Jelzet: 10343.

HMNT, 1791. március 11. 312; 1791. szeptember 13. 350.

168. *Erdélyi a Rendek jegyző könyve. 792. fol.*

AZ ERDÉLLYI három nemzetekből álló rendeknek 1792–dik esztendőben Kis Aszszony havának 20–dik napjára ... Kolosvárra hirdettetett és több

következett napokban tartatott közönséges gyűléseiben lett végzéseknak és foglalatosságoknak jegyző könyve. Kolosvárat, Hochmeister Márton. 575 p. 2° – Petrik I. 658

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 2. Jelzet: 7049.

(Coll. 1.) HALMÁGYI István: Az erdélyi három nemzetből álló rendeknek 1792-dik esztendőben tartatott közönséges gyűléseiben lett végzéseknak és foglalatosságoknak jegyző könyve mutató táblája. Kolosvárat, Hochmeister Márton, 1795. [2], a–x1, 139 p. – Petrik I. 658(?)

169. *idem* 790. 791. fol.

AZ ERDÉLYI három nemzetekből álló rendeknek 790-dik esztendőben ... Kolosvarra hirdettetett ... közönséges gyűléseikben lett végezéseknak és foglalatosságoknak jegyző könyve. Kolosvárat, Ref. Kolégyiom. [4], 689 p. 2° – Petrik I. 657

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 2. Jelzet: 7049.

(Cont. 1.) MUTATÓ tábla az Erdély nagyfejedelemsége 1790. és 1791. esztendőikben tartatott ország gyűlési jegyzőkönyvének. – Petrik I. 658

170. *Erklärung neue d. westphäl. friedens 4.*

DRÜMEL, Johann Heinrich: Neuerer Versuch einer pragmatischen Erklärung des Westphälischen Friedens. Sammt Beylagen. Regensburg, [s. typ.], 1779. 107 p., t. 4° – ÖNB

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten Y. Regal 5. Jelzet: 10043.

171. *Erkölcsei elegyes versek 791. 8.*

SZŰTS István, ford.: Erkölcsei és elegyes versek; mellyek némelly jelesbb német vers-költőkből: Gellertből, Hágedornból, Kleisztből, Cronegből, és Höltyből, fordítódtak Sz. I. által. Pozsonban és Komáromban, Wéber Simon Péter, 1791. VI, [6], 194 p. 8° – Petrik III. 777

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7069.

HMNT, 1791. július 19. 96; 1791. november 4. 592.

172. *Erkölcsi Oktatások 1819. 8.*

BÍRÓ Márton: Erkölcsti keresztény oktatások különösen a fenyítő házakban raboskodóknak remélhető meg-jobbitásokra. Kolozsvár, a k. lyceum bet., 1819. 20 fol., 396 p. 8° – Petrik I. 292

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten B. Regal 7. Jelzet: 7209.

173. *Észre vételek 807. 8.*

PÁPAY Sámuel: Észrevételek a magyar nyelvnek a polgári igazgatásra, és törvénykezésre való alkalmaztatásáról; az oda tartozó kifejezések gyűjteményével, mellyeket a haza eleibe terjeszt Weszprém vármegye. Weszprémben, özv. Számmer Klára bet., 1807. [4], 255, [1] p. 8° – Petrik III. 43

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten W. Regal 6. Jelzet: 7938.

174. *Evald köznép megvilágosodásáról 791. 8.*

EWALD, Johann Ludwig; BÁRÁNY Péter, ford.: A köznép megvilágosodásáról, ennek hatáiról és hasznairól ... Bétsben, Hummel Dávid, 1791. VIII, 154 p. 8° – Petrik I. 726

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 7154.

HMNT, 1791. szeptember 6. 318–320; 1791. november 8. 598; MH, 1792. március 20. 407–408.

175. *Exemplar reconciliationis 653. fol.*

EXEMPLAR reconciliationis cum Hungaris factae 23 Junii, anno 1606. nec-non conditiones pacis Turcicae. Patakini, typ. illustrissimae Principis, Georgius Renius, 1653. [2], 582 p. 2° – RMNy 2485

Poss.: *Ex Libris Residentiae (...)betiensis Fr. Ord. S. Pauli Anno Domini 16(...)* (címlap r.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 1. Jelzet: 7434.

176. *Exercierreglement. f. d. Cavall. 809. 8.*

EXERCIER-Reglement für die Cavallerie der Insurrection des Adels von Ungarn. Pesth, K. A. Hartleben, 1809. 124, 51, 16 p. 8° – Petrik I. 728

Bibliothek Burg Forchtenstein, 2-D-5, R/3/38. Jelzet: 7992.

177. *Extractus Articular. sup. Relig. negot. 744. 8.*

EXTRACTUS articularum et diplomatum super religionis negotio in inclyto Regno Hungariae conditorum S. Reg. Majestati Hungarica et Bohemicae in mense Augusto anni 1742. Exhibitus. Extract der Artykelten ... Te Leiden, Johannes Hasebroek en Adrianus Bonte, 1744. 151 p. 8° – Petrik IX.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 6/1. Jelzet: 7937.

178. *Extractus Articul. et Diplom. super Rel. Neg. 4.*

EXTRACTUS articularum et diplomatum super religionis negotio in inclyto Regno Hungariae conditorum. Extract dererienigen Articul und Diplomatum welche in Religions-Sachen in dem löblichen Königreich Ungarn sind errichtet worden. [S. l., s. typ., 1715 után.] 165, [2] p. 4° – Petrik IX.

Megj: Magyarországon nyomtatták. (V. Ecsedy Juditnak köszönöm az azonosítást.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 5/11. Jelzet: 7926.

179. *Extractus Legum de stat. eccles. cathol. 792. 8.*

HAJNÓCZY József: Extractus legum de statu ecclesiastico catholico in Regno Hungariae latorum. Leipzig, [s. typ.], 1792. [8], 213 p. 8° – Petrik I. 730

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 3. Jelzet: 7991.

MH, 1792. október 23. 616.

180. *Fabschich Pindarus 804. 8.*

PINDAROSZ; FÁBCHICH József, ford.: Vas vármegyei kőszögi Fábchich József az magyar föl állítandó tudós társaságnak az XI. szám alatti tagjátul magyarra fordítatott Pindarus Álceus Záfó Stezikorus Ibikus Anakreon Bakkilides Szimonides Alkmán Arkilokus. Az kegyelmes második Isztmiai mecénásoknak költségével. Győrben, Streibig József, 1804. 4 fol., 9–368 p. 8° – Petrik III. 97

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 9. Jelzet: 7150.

181. *Faludi Költem. maradv.* 787. 8.

FALUDI Ferenc; RÉVAI Miklós, szerk: Faludi Ferentz költeményes maradványi. A jegyző könyvvel együtt ... Pozsonban, Loewe Antal, 1787. 6 fol., 260 p. 8° – Petrik I. 740

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7496.
HMNT, 1789. október 16. 382; 1789. december 11. 625.

182. *Faludi idem.* 786. 8.

FALUDI Ferenc; RÉVAI Miklós, szerk: Faludi Ferentz költeményes maradványi ... Első-második kötet. Győrött, Strajbig József, 1786–1787. 238 p.; 184 p. 8° – Petrik I. 740

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7391.
HMNT, 1789. október 16. 382; 1789. december 11. 625–626; 1790. augusztus 17. 216.

183. *Farkas erköltsi iskola. Kassán,* 790. 8.

FARKAS Antal: Erköltsi-iskola. Az-az húszon négy nyájás históriák, a melyek e világnak furtsa tsalárdságait, sok tartományoknak tulajdonságait, s a benne lévő embereknek, úgy jó erköltsüket, mind gonoszra tzelző, indulatyaikat mutatták. Irattatott két részben német nyelven, az haza ifjaknak kedvekért fordította magyarra ... Kassán, Fűskúti Landerer Mihály, 1790. 8 fol., 443, 3 p. 8° – Petrik I. 745

HMNT, 1790. augusztus 13. 200.

184. *Farkas András pokolbéli utazás.* 794.

FARKAS András, berei: Farkas András pokolbéli utazása melyet két könyvekbe ki-botsátott az author maga költségén, életének húszadikába a nyelvén szóllóknak kedvekért. Pesten, Landerer Mihály, 1794. [8], 136 p. 8° – Petrik I. 742, Knapp 2007c, 1

MH, 1794. május 16. 709–710; 1795. január 2. 24.

185. *Farkas Poétai virágok.* 808.

FARKAS András, berei: A mecénás, és a poéta. Mozdító szavai, és elme jätékjai a vers írónak, avvagy az Apolló Tudományok Istenének, mint ama Mennyei Kertésznek Felséges Tsemetéi közzé plántáltatott; örök illat szagoskodó poétai virágok, melyekből bokrétákat kötözvén, azokkal

Hazájának kedveskedik A Hód vize partján, és mezején született Berei Farkas András. Szegeden, Grün Orbán, 1808. X, 11–56. p. 8° – Petrik I. 743, Knapp 2007c, 29

Poss.: 1) *Illustrissimis Reverendissimis Magnificis Spectabilibus Dominis Perillustribus Dominis Terrestribus humillima Oblatis retrofertur exhibentis Authoris. pag. a 1a usque 10am, a 29 usque 31am*; 2) *Inter Caeteros Moeenates suos Spectabili ac Perillustri Domino Kerekes [...] Patrono suo demisse offert Auctore. in pagina 29na exstat B. Resolutio Regia. 30 autem cum S. P. Palatino locutio.* (előzék-lap v.)
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 3. Jelzet: 7641.

186. *Farkas Pannonia szomorúsága. 801. 8.*

FARKAS András, berei: Pannónia szomorúsága, az-az: a magyar-országi nemesek fel-keléseket tárgyazó könyvetske: melly-is A Felsőes Ausztriai Udvar által hirdettetett a Bika Jegynek huszonhatodikán, 1797. Esztendőben ... Budán, özv. Landerer Katalin, 1801. 96 p. 8° – Petrik I. 742, Knapp 2007c, 23

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 6/19. Jelzet: 7989.

187. *Fasching uetus Dacia. 725. 8.*

FASCHING Ferenc: *Vetus Dacia, ex probatis scriptoribus deprompta, ac antiquitatum cultoribus atque honoribus dni Ladislai Josika l. b. de Braniczka Transilv. dum in ... universitate Claudiopolitana, promotore R. P. Franc. Fasching ... suprema aa. ll. et philos, laurea solemniter condecoraretur, a neo-doctoribus condiscipulis oblata ... Claudiopoli Transilvaniae, Telegdi Pap ny., 1725. [4], 93, [2] p. 8° – Petrik I. 489*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: *Miscellanea XXXVII.* Jelzet: 10255.

188. *Feig Adlers Schwung 694. tom. 2. 4.*

FEIGE, Johann Constantin: *Wunderbahrer Adlers-Schwung, oder Fernere Geschichts-Fortsetzung Ortelii redivivi et continuati ... Erster-Andersoner Th. Wien, Verlegung Leopoldi Voigt, 1694. [14], 454, [8] p.; [2], 720, [8] p. 4° – ÖLB*

Poss.: *Ex libris Joan(nis) Mich(aelis) Schnell.* (címlap r.; 18. sz.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 3/5. Jelzet: 7809.

189. *Fejér az ember kimíveltetése 809. 8.*

FEJÉR György: Az ember kimíveltetése. Első rész. Az ember kiformaltatasáról. Pesten, Trattner Mátyás, 1809. 4 fol., 219 p., 2 fol. 8° – Petrik IV. 39

190. *Fejér Anthropologia. 807. 8.*

FEJÉR György: Anthropologia vagy is az ember esmértetése ... Budánn, a kir. magyar universitás, 1807. [16], 494 p. 8° – Petrik I. 762

191. *Fejér magyar tudós társaság. 809. 8.*

FEJÉR György: Jutalomra érdemesített értekezés egy magyar tudós társaság legkönnyebb, s leghelyesebb felállításáról. Pesten, Trattner Mátyás, 1809. 92 p. 8° – Petrik I. 762

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 5. Jelzet: 7890.

192. *Feldzüge d. Prinz Eugen 788. 8.*

VETERANI, Federico: Des Grafen Veterani, kaiserlichen Feldmarschalls, Feldzüge in Ungarn und den angränzenden Provinzen, vom Jahre 1683. bis 1694. Aus dem Italianischen neu übersetzt ... Dresden, in der Waltherischen Hofbuchhandlung, 1788. [8], 184, 103 p. 8° – Petrik III. 783

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 3/21. Jelzet: 1791.

193. *Felebarati szeretet jutalma. 791. 8.*

VOLTAIRE: Az igazság kiszolgáltatásának és a felebaráti szeretetnek jutalma. Irta a Henriásnak szerzője. Frantziábúl fordította egy M** Nyomtatás alá botsáttatott az 1790-dikben tartatott ország gyűlése alkalmatoságával. [S. l., s. typ.], 1791. 142 p. 8° – Petrik III. 807

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 7953.

194. *Felmer primae lineae 780. 8.*

FELMER Márton: Primae lineae m. principatus Transilvaniae historiam antiqui, medii et recentioris aevi exhibentes et illustrantes. Cibinii, typ. Petri Barth, 1780. [8], 289 p. 8° – Petrik I. 774

Poss.: *Martini Liebttag 1780.* (előzéklap r.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten A. Regal 9/9. Jelzet: 7369.

195. *Fenelon Telemachus* 783. 8.

FÉNELON, François de Salignac de la Mothe; ZOLTÁN József, ford.: Telemakusnak az Ulisses fiának bujdosásai ... Kolosvárott, nyomt. a Réform. Kollégium bet., Kaprontzai Ádám által, 1783. [18], 587 p. 8° – Petrik I. 776

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 6. Jelzet: 7096.

196. *Ferrarii Commentarius de reb. hung. provin. ord. praedicator. 637. 4.*

FERRARIUS, Sigismundus: De rebus Hungaricae Provinciae Ordinis Praedicatorum, partibus quatuor ... Viennae Austriae, typ. Matthaei Formicae, 1637. [30], 611 p. 4° – Apponyi H. 830

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 15,221 G/5.

197. *Ferrarii accessit appendix*

FERRARIUS, Sigismundus: Appendix ad Commentarios de Rebus Hungaricae Provinciae Ord. Praedicatorum. Bécs, typ. Mathiae Formicae, 1637. [6], 98 p. 4° – Apponyi H. 830

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. mittlere, Kasten 3. Regal 6. Jelzet:

198. *Feszler Attila. 794. 8.*

FESSLER Ignác Aurél: Attila König der Hunnen ... Breslau, Wilhelm Gottlieb Korn, 1794. [4], 292 p. 8° – Petrik I. 786

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 6. Jelzet: 7495.

199. *Feszler d. 3 grossen Könige. 808. 8.*

FESSLER Ignác Aurél: Die drey grossen Könige der Hungarn aus dem Árpádischen Stamme ... Breslau, Wilhelm Gottlieb Korn, 1808. [2], VI, [2], 10–542 [1] p. 8° – Petrik I. 787

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 4/39. Jelzet: 7861.

200. *Feszler Matth. Corvinus. 793. 2 Theile 8.*

FESSLER Ignác Aurél: Mathias Corvinus, König der Hungarn und Grossherzog von Schlesien ... Erster-Zweyter Th. Breslau, Wilh. Gottl. Korn, 1793–1794. [10], 332 p.; 360 p. 8° – Petrik I. 786

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten K. Regal 7. Jelzet: 7196.

MH, 1793. június 14. 859.

201. *Fichtel von d. Carpathen. 791. 2 Th. 8.*

FICHTEL, Johann: Mineralogische Bemerkungen von den Karpathen ... Erster-zweyter Th. Wien, Joseph Edlen von Kurzbeck, 1791. [10], 411 p.; 412–730 p. 8° – Petrik I. 790

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 7. Jelzet: 7256.

202. *Fichtel Geschichte d. Steinsalzes. 4.*

FICHTEL, Johann: Beitrag zur Mineralgeschichte von Siebenbürgen. Herausg. von der Gesellschaft naturforschender Freunde zu Berlin. 1–2. Thl. Nürnberg, Verl. der Raspischen Buchh., 1780. 158 p.; 134 p. 4° – Petrik I. 790

203. *Fischer de terra medicinali. 732. 4.*

FISCHER, Daniel: De terra medicinali Tokayensi, a chemicis quibusdam pro solari habita, tractatus medico-physicus ... Wratislawiae, apud Michaellem Hubertum, 1732. [12], 144 p. 4° – Petrik I. 797

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea XII. Jelzet: 10265.

204. *Fleischbaker Instit. Juris hung. 792. 4.*

FLEISCHBAKER János: Institutiones juris hungarici, praemissis ejusdem historia, ac prolegomenis, tres in libros divisae. Posonii, typ. Langguthianis, 1792. 167, 44, 119 p.; 540 p.; 348 p. 4° – Petrik I. 801

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 4. Jelzet: 7118.

MH, 1793. április 19. 546; 1794. augusztus 5. 192.

205. *Fleury Israeliták. 801.*

FLEURY, Klaudius; KOPÁCSY József, ford.: Az isrealitáknak és a keresztényeknek szokásaik és erköltseik ... 1. könyv. Az isrealitáknak szokásaik, és erköltseik. Weszprémben, Számmer Mihály, 1801. [8], 358, [2] p. 8° – Petrik I. 801

Poss.: *Görög Demeter Urnak. Nedeczky Károly mpria.* (előzéklyap r.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten B. Regal 7. Jelzet: 7499.

MH, 1802. február 19. 243; 1802. augusztus 10. 199–200.

206. *Forgáts comment. sui temporis.* 788. 8.

FORGÁCH Ferenc; HORÁNYI Elek: *Rerum Hungaricarum sui temporis commentarii libris XXII. ... adiecit indicem rerum memorabilium ac dissertationem historico-criticam de vita laudati scriptoris Alexius Horányi ... Posenii et Cassoviae, imp. Joannis Michaelis Landerer, 1788. [100], 702, [14] p. 8° – Petrik I. 810*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten A. Regal 9/14. Jelzet: 7181. MH, 1802. augusztus 31. 296.

207. *Fortis voyage en Dalmat.* 778. 8.

FORTIS, Alberto: *Voyage en Dalmatie par M. l'abbé Fortis ... Tom. premier-second. Avec figures. Berne, chez la société typographique, 1778. 248 p., tab.; 276 p., tab. 8° – Petrik I. 814*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten G. Regal 5. Jelzet: 7778.

208. *Francisci Adler Blitz.* 684. 4.

FRANCISCI, ERASMUS: *Der blutig-lang-gereizte, endlich aber Sieghafft-entzündte, Adler-Blitz, wider den Glantz deß barbarischen Sebels, und Mord-Brandes, in historischer Erzehlung der Kriegs-Empörungen Ungarischer Malcontanten, wie auch grausamen Kriegs-Verwüstung der Ottomannisch-Tartarischen in Ungarn ... Nürnberg, in Verlegung Johann Andreae Endters Seel. Söhne, 1684. 372 p., 11 t. 4° – Apponyi H. 1098*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 4/25. Jelzet: 7808.

209. *Frantzia ország történetei.* 793. 8.

GUBERNÁTH Antal, ford.: *Frantzia-országnak, az első fel-zendüléstől fogva valóságosan el-követett gyilkos, és szerentsétlen történetei ... Posonyban és Pesten, Fűskuti Landerer Mihály, 1793. 327, [1] p. 8° – Petrik I. 824*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten AA. Regal 4/11. Jelzet: 7392.

MH, 1796. február 26. 264; 1796. május 17. 639.

210. *Frantzia olvasó könyv. 801. 8.*

GÉDIKE, Friedrich; Sz. P. S.: Francia olvasó-könyv. A francia nyelvet tanulni kívánóknak kedvéért egy rövid grammaticával együtt írta D. Gédike Fridrik. Most pedig a franciául tanulni kívánó magyar ifjúságnak számára így el-készítvén ki-adta i. Sz. P. S. Pozsonyban, Wéber Simon Péter, 1801. 291 p. 8° – Petrik I. 878

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 8. Jelzet: 8887.

MH, 1801. december 11. 792.

211. *Freindaller Keresztény katolika. 814. 8.*

FREINDALLER, Franz; DÖME Károly, ford.: A keresztény katolika tudomány igazsága azon tziikkelyekben előadva, mellyekért attól a protestán-sok és reformatusok el-szakadtak. Nagyszombathban, Jelinek Ventzel, 1814. XVI, 357, 1 p. 8° – Petrik I. 826

212. *Friedwalsky mineralogia transylv. 767. 4.*

FRIDVALSZKY János: Minerologia Magni Principatus Transilvaniae seu metalla, semi-metalla, sulphura, salia, lapides, et aquae ... Claudiopoli, typ. Academicis Societatis Jesu, 1767. [8], 206, [5] p.; t. 4° – Petrik I. 830

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten E. Regal 2. Jelzet: 7972.

213. *Gáti termész. históriája. 795. 8.*

GÁTI István: A természet históriája, mellyben az ásványoknak, plánták-nak és állatoknak három világát, azoknak meg-esmértető bélyegeivel, természetekkel, hasznokkal, hazájokkal, rendbe szedve és a gyenge elmékhez alkalmaztatva ... Pozsonban, Wéber Simon Péter, 1795. X, 300, [9] p. 8° – Petrik I. 862

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten G. Regal 2. Jelzet: 7591.

MH, 1796. március 8. 312; 1797. március 14. 328; 1797. augusztus 4. 167; 1798. március 9. 336. (2. kiad.)

214. *Gazda aszony. 797. 8.*

VERES Mihály: A jó gazda-aszony, avagy olly hasznos könyvetske, mellyben az aszonyoknak házaikban, és házaik körül, sok hasznos, és meg-kivánható dolgok meg-irattattak ... Második nyomtatás. Pozsony-

ban és Pesten, Fűskúti Landerer Mihály, 1797. XXIII, 214, [8] p. 8° – Petrik III. 761

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten J. Regal 5. Jelzet: 7981.

MH, 1792. április 10. 512; 1796. október 25. 536; 1799. október 29. 576. (3. kiadás); 1800. augusztus 5. 175; 1801. augusztus 11. 213.

215. *Gazda ember.* 798. 8.

WHATMAN, I.; FEKETE Gergely, ford.: A jó gazda-ember, vagy-is olly hasznos könyvetske, mellyben a szorgalmatos, és gondos gazdáknak számkakra ... hasznos dolgok fel-jegyeztetnek ... Posonyban és Pesten, Fűskúti Landerer Mihály, 1798. [4], 230, [4] p. 8° – Petrik I. 868

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten J. Regal 5. Jelzet: 7067.

MH, 1798. november 6. 591; 1799. október 29. 576; 1800. augusztus 5. 175; 1801. augusztus 11. 212–213.

216. *Gazdaság Kalendárium.* 796. 8.

PLESSING József: Magyar mezei, és házi gazdaságnak kalendárioma az esztendőnek 12 hónapjaira alkalmaztatott ... Pesten, Veingand Mihály könyvárosnak boltjában, 1796. 280 p. 8° – Petrik I. 869, Petrik III. 111

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten J. Regal 5. Jelzet: 7396.

MH, 1796. május 27. 686–687.

217. *Gebhárdi Magy. orsz. historiaja.* 803.

GEBHARDI, Ludwig Albrecht; KULTSÁR István: Magyar ország históriája. G. L. A. munkáiból magyarázta Hegyi József. Megigazította, 1803-ig folytatta Kultsár István. 1–3. köt. Pesten, Trattner Mátyás, 1803. XVI, 440, [8] p.; 544 p.; 472 p. 8° – Petrik I. 875

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 5. Jelzet: 7898.

218. *Geisau Belag. Wiens 808 (!)*

GEUSAU, Anton, szerk: Geschichte der Belagerung Wiens durch den König Mathias von Hungarn, in den Jahren 1484 und 1485 ... Wien, Anton Strauß. 1805. VIII, 119 p. 8° – Petrik I. 900

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 6/30. Jelzet: 7886.

219. *Genersich Freystadt Käsmark. 804.*

GENERSICH Keresztély: Merkwürdigkeiten der königlichen Freystadt Käsmark in Oberungarn, am Fusse der Carpathen ... Erster-zweyter Th. Caschau, Franz Landerer, 1804. [8], 636 p.; 470 p. 8° – Petrik I. 883
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 6. Jelzet: 7899.

220. *Georch honnyi törvény 804. 3 könyv IV. kötet*

GEORCH Illés: Honnyi törvény ... Első könyv. Posonyban, Belnay György Aloys, 1804. LII, és 260 p. 8° – Petrik I. 886

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 5/1. Jelzet: 13187.

Második könyvnek egyik kötetje. Posonyban, Belnay György Aloys, 1806. XL, 523 p. – Petrik I. 886

Második könyvnek másik kötetje. Pesten, Trattner Mátyás, 1808. XIV, 375 p. – Petrik I. 886

Harmadik könyv. Pesten, Trattner Mátyás, 1809. X, 281 p. – Petrik I. 886

221. *Geszner Idylliuma. 788. 8.*

GESSNER, Salomon; KAZINCZY Ferenc, ford.: Geszner idylliumi ... Kaszán, Fűskúti Landerer Mihály, 1788. 3 fol., 280 p. 8° – Petrik I. 900

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 6. Jelzet: 7098.

HMNT, 1790. január 29. 119–121.

222. *Geszner Dafnis és az első hajós. 797. 8.*

GESSNER, Salomon; NAGY Sámuel, ford.: Dafnis és az első hajós. Gesznerből. Pozsonyban, Wéber Simon Péter, 1797. X, 188 p. 8° – Petrik I. 900

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 6. Jelzet: 7085.

MH, 1794. április 4. 481.

223. *Glatz Bemerk. ü. sein Vaterl. 799. 8.*

GLATZ, Jakob: Freymüthige Bemerkungen eines Ungars über sein Vaterland. Auf einer Reise durch einige ungarische Provinze. Teutschland, [s. typ.], 1799. XIV, 348 p. 8° – Petrik I. 904

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 5. Jelzet: 7963.

224. *Göböl utazó lélek. 785. 8.*

GÖBÖL Gáspár: Utazó lélek, az az széllyeljáró gondolati egy olyan léleknek, ki az embereknek társaságát egy kevésse elhagyván, felrepült a naphoz. És azzal egygyütt a világnak bizonyos részét bejárván, utazásáról számot ad G. G. által. Pesten, Trattner, 1785. XIV, 120, 1 p. 8° – Petrik I. 922

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 7229

HMNT, 1790. január 15. 69; MH, 1793. január 4. 31.

225. *Gratzian udvari ember. 770. 8.*

GRACIÁN Y MORALES, Baltasar; FALUDI Ferenc, ford.: Böls, és figyelmetes udvari ember ... Posonyban, Landerer János Mihály, 1770. 4 fol., 176 p., 4 fol. 8° – Petrik I. 926

226. *Gratzian Udvari Kato. 790. 8.*

GRACIÁN Y MORALES, Baltasar; FALUDI Ferenc, ford.; NAGY János: Udvari Kátó, vagy is Grátzián Boldizsárnak Faludi Ferentz által magyarra fordított CCC makszimái. Mellyeket alagyás versekben foglalt Nagy János ... Győrött, Streibig Jozsef, 1790. [14] 215 p. 8° – Petrik II. 828

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7246.

HMNT, 1790. március 2. 276; 1790. augusztus 17. 216.

227. *Gravamina Evangelicorum. 4.*

GRAVAMINA Evangelicorum Anno Domini 1681. In generali regni diaeta Soproniensi sacrae caesareae regiaeque majestati humillime exhiberi decreta quidem, verum ob certas rationes postmodum compendiata. [S. l., s. typ.], 1681. 54 p. 4° – RMK II. 1501

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea XII. Jelzet: No. 11414.

228. *Grondsky hist. belli cosaco polon. 789. 8.*

GRONDSKI DE GRONDI, Samuel; KOPPI Károly, szerk: Historia belli Cosacco-Polonico authore ... conscripta anno 1676. Ex manuscriptis mo-

numentis historiae hungaricae ... Pestini, lit. Francisci Augustini Patzko, 1789. [8], 452, [4] p. 8° – Petrik I. 939

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten H. Regal 8. Jelzet: 7181.
HMNT, 1789. október 6. 320; 1790. április 27. 542.

229. *Grossing Jus publ. Halae 786. 8.*

GROSSINGER Ferenc Rudolf: Jus publicum Hungariae. Unica completum dissertatione. Halae Saxonum, in typ. Helleniana, 1786. 296, 6 p. 8° – Petrik I. 941

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten J. Regal 5. Jelzet: 7780.
HMNT, 1789. október 30. 443.

230. *Grossinger hist. phys. regn. hung. 793. vol. 5um*

GROSSINGER János: Univerſa historia physica Regni Hungariae secundum tria regna naturae digesta. Tom. I. ... Regni animalis. Pars I. Zoologia, sive historia quadrupedum. Posenii et Comaromii, sumpt. et typ. Simonis Petri Weber, 1793. [8], 591, [9] p. 2° – Petrik I. 941

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten G. Regal 1. Jelzet: 7482.
MH, 1792. január 27. 144; 1792. április 17. 559; 1793. június 14. 859; 1795. április 7. 477–480.

Tom. II. ... Regni animalis. Pars II. Ornithologia, sive historia avium Hungariae. Posenii et Comaromii, sumpt. et typ. Simonis Petri Weber, 1793. [6], 462, [10] p. – Petrik I. 941

Tom. III. ... Regni animalis. Pars III. Ichthyologia, sive historia piscium, et amphibiorum. Posenii et Comaromii, sumpt. et typ. Simonis Petri Weber, 1794. XIV, 400, [8] p. – Petrik I. 941

MH, 1794. április 25. 599.

Tom. IV. ... Regni animalis. Pars IV. Entomologia, sive historia insectorum. Posenii et Comaromii, sumpt. et typ. Simonis Petri Weber, 1794. XIV, 416, [13] p. – Petrik I. 941

Tom. V. ... Regni vegetabilis. Pars I. Dendrologia, sive historia arborum, et fruticum Hungariae. Posenii, sumpt. et typ. Simonis Petri Weber, 1797. XVI, 344, [8] p. – Petrik I. 941

MH, 1797. augusztus 4. 166–167.

231. *Griselini Gesch. D. Temesv. s. 780. 4.*

GRISELINI, Franz: Versuch einer politischen und natürlichen Geschichte des Temeswarer Banats in Briefen an Standespersonen und Gelehrte. Erster-zweyter Th. Wien, Johann Paul Krauss, 1780. X, 301 p.; [2], 135 p. 4° – Petrik I. 939

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 4/35. Jelzet: 7106.

232. *Gruber hymn. an Pannon. 804. 8.*

GRUBER, Karl Anton: Hymnus an Pannonia. Wien, Ant. Pichler, 1804. 48 p. 8° – Petrik I. 942

233. *Gustermann Verfasst. d. Königr. Ungarn. 811. 8.*

GUSTERMANN, Anton Wilhelm: Die Ausbildung der Verfassung des Königreiches Ungern; aus der Geschichte, und den Gesezen dieses Reiches dargestellt. 2 Thle. Wien, Ant. Doll, 1811. XII, 360, 360 p. 8° – Petrik I. 950

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten J. Regal 3/3. Jelzet: 7897.

234. *Gvadányi falusi notar. 790 (!) 8. (Elmélked.)*

GVADÁNYI József: Egy falusi nótáriusnak elmélkedései, betegsége, halála, és testamentoma, melyeket gavalérainak nagy szivességgel nyujtja ... ezen bé-állott 1796. eszt. első napján. Pozsonban, Wéber Simon Péter, 1796. 266, [4] p. 8° – Petrik I. 954

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 6. Jelzet: 7224.

MH, 1797. március 14. 328.

235. *Gvadányi Levelezése. 798. 8.*

GVADÁNYI József: Verses levelezés, a mellyet folytatott gróf Gvadányi József magyar lovas generális nemes Fábíán Juliánnával, nemes Bédi János élete párjával, mellybe több nyájas dolgok mellett, királyi Komárom városába történt siralmos föld-indulás-is le-íratattott, és a versekbe-gyönyörködők kedvékért ki-adattott. Pozsonyban, Wéber Simon Péter, 1798. 2 fol., 140 p. 8° – Petrik I. 954

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7245.

MH, 1798. május 25. 688; 1798. november 6. 593.

236. *Gvadányi falus. Notar. (Utazása) 790. 8.*

GVADÁNYI József: Egy falusi nótáriusnak budai útazása, melyet önnön maga abban esett viszontagságaival egygyütt az el aludt vérű magyar szívek fel serkentésére, és mulatságára e versekbe foglalt. Pozsonban és Komáromban, Wéber Simon Péter, 1790. XVIII, 158 p. 8° – Petrik I. 953

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7087.

HMNT, 1790. június 1. 703; MH, 1793. augusztus 27. 303; 1797. március 14. 328.

237. *Rontó Pál és Benyovský élete. 793. 8.*

GVADÁNYI József: Rontó Pálnak egy magyar lovas köz-katonának és gróf Benyovszki Móritznak életek, földön, tengereken álmétkodásra méltó történettyeiknek, s véghezvitt dolgaiknak leírása, a melyet hazánk dámainak kedvekért versekbe foglalt ... Pozsonban és Komáromban, Wéber Simon Péter, 1793. XX, 548 p. 8° – Petrik I. 953

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7401.

HMNT, 1790. december 31. 832; 1791. január 4. 15–16; MH, 1793. augusztus 27. 303; 1793. november 26. 752; 1797. március 3. 278.

238. *Gvadányi XII. Károly élete. 792. 8.*

GVADÁNYI József: Tizen-kettedik Károly Svétzia ország királyának élete, és álmétkodást fel-múló vitézségének és több tsudálkozást okozó nagy dolgainak le-írása, melyeket hazánk anya-nyelvén az olvasásba gyönyörködők kedvekért irt ... Pozsonban és Komáromban, Wéber Simon Péter, 1792. VII, [4], 386 p. 8° – Petrik I. 953

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten F. Regal 8. Jelzet: 7490.

HMNT, 1791. szeptember 9. 336; MH, 1792. október 26. 647; 1794. január 24. 115; 1797. augusztus 4. 167.

239. *Gvadányi Világ Közöns. histor. 796. 8.*

GVADÁNYI József: A világnak közönséges históriája ... Első–második kötet. Pozsonban, Wéber Simon Péter, 1796. [14], 422 p.; [10], 376 p. 8° – Petrik I. 954

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten DD. Regal 7. Jelzet: 7478.

MH, 1796. március 8. 311–312; 1796. március 25. 391; 1796. augusztus 26. 280; 1797. március 14. 328.

Harmadik–negyedik kötet. Pozsonban, Wéber Simon Péter, 1797. [2], 325, [3] p.; [10], 360 p. – Petrik I. 954

MH, 1797. március 14. 328; 1797. augusztus 4. 166.

Ötödik kötet. Pozsonban, Wéber Simon Péter, 1798. [14], 339 p. – Petrik I. 954

MH, 1798. március 9. 335; 1798. november 6. 594; 1799. augusztus 20. 256.

240. *Gyakorlás regulam. fel kelő nemes gyalogság számára. 809. 8.*

CSERNA János: A gyakorlás regulamentuma, a magyar felkelő nemeség gyalogságának számára a felséges csász. kir. örökös főhercegnek és nádor ispánynak kegyelmes rendelésébül. Pesten, Hartleben Konrád Adolfnál, 1809. 119, 71 p., 4 fol.; 9 t. 8° – Petrik II. 1

Bibliothek Burg Forchtenstein, 2-D-5, R/3/40. Jelzet: 7624.

241. *Gyarmati magyar nyelv mester 794. 8.*

GYARMATHI Sámuel: Okoskodva tanito magyar nyelvmester ... Első-második darab ... Kolosvárat, Hochmeister Márton, 1794. XXXIII, 396, [1] p.; 278, [2] p. 8° – Petrik II. 3

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten W. Regal 6. Jelzet: 7203.

MH, 1794. december 30. 904.

242. *Gyarmati Affinitas linguae hung. etc. Götting. 799. 8.*

GYARMATHI Sámuel: Affinitas linguae hungaricae cum linguis fennicae originis grammaticae demonstrata ... Göttingae, typ. Joann Christian Dieterich, 1799. XXVI, 387 p. 8° – Petrik II. 3

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten W. Regal 6. Jelzet: 7616.

MH, 1798. november 2. 569–570.

243. *Gyöngyösi Istv. Kemény János. 748.*

GYÖNGYÖSI István: Porábúl meg-éledett Phoenix, avagy a néhai gyerő monostori Kemény János, erdéli fejedelemnek Lonyai Anna aszszonnyal lévő házasságának, tatár országi rabságnak, és a török ellen viselt hadi

dolgainak, és végre hazája mellett vitézül le-tett életének, halála után élő emlékezete ... Sopronban, Siesz Joseph, 1748. 76 fol. 8° – Petrik II. 8

Megj.: Kovásznai Sándor egy másolata is a könyvtárban található: Zimmer III. Kasten C. Regal 2. Jelzet: 8100.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 3. Jelzet: 7771.

244. *Gyöngyösi Istv. Murányi Venus. 751.*

GYÖNGYÖSI István: Mársal társalkodó Murányi Vénus. Avagy annak emlékezet: miképpen a méltóságos gróf Hadai Veselenyi Ferencz ... és Szetsi Maria aszszonnyal, jövendő-béli házasságokról való titkos végezése által csudálatos-képpen meg-vőtte a híres Murányi várat ... Budan, Nottenstein Véronika özvegnél, 1751. 56 fol. 8° – Petrik II. 8

Megj.: Kovásznai Sándor két másolata is a könyvtárban található: Zimmer III. Kasten C. Regal 2. Jelzet: 8096, 8101.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7638.

245. *Gyöngyösi Istv. Nimfa. 763. 8.*

GYÖNGYÖSI István: *Palinodia tristis Hungariae*. Az az: A maga gyámoltalanságán kesergő és abban a Kardos Griffnek szárnya alá folyamodó Nympha, a mellyel Magyar-ország mostani állapotját példázá, és azt a méltgs gróf Eszterházi Pál urnak ... alázatosan ajánlja ... 3. kiad. Budán, Landerer Ferencz Leopold, 1763. 8 fol. 8° – Petrik II. 8

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7638.

246. *Gyöngyösi Istv. Csalárd Cupido. 752. 8.*

GYÖNGYÖSI István: A csalárd Cupidonak kegyetlenségét meg-esmérő es merges nyilait kerülő tiszta életnek geniussa ... Budán, Landerer Ferencz Leopold, 1752. [4], 86 p. 8° – Petrik II. 8

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7638.

247. *Gyöngyösi Istv. Költeményes maradványi. 786 (!) 8.*

GYÖNGYÖSI István; DUGONICS András, szerk: Gyöngyösi Istvánnak költeményes maradványi ... Első-második darab. Posonyban és Pesten, Fűskúti Landerer Mihály, 1796. LXXXII, 28, 435 p.; 16, 657, 10 p. 8° – Petrik II.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7917.

MH, 1795. május 15. 667; 1796. február 26. 262; 1796. május 17. 637–638;
1796. október 28. 552; 1801. augusztus 11. 210.

248. *Gyöngyösi Istv. Chariclea. 763. 8.*

GYÖNGYÖSI István: Új életre hozatott Chariclia, avagy a Chariclia ritka példájú, és olvasásra kedvet-adó historiának némelly régi versek rongyából, és azoknak sok fogyatkozásiból újabb, és jobb rendben vétele ... Budán, Landerer Ferencz Leopold, 1763. 14 fol., 336 p. 8° – Petrik II. 8

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 3. Jelzet: 8872.

249. *Gyöngyösi (János) Magy. Versei. 790. 8.*

GYÖNGYÖSSI János; SZATSVAI Sándor, szerk: Gyöngyössi Jánosnak magyar versei ... Bétsben, a Magyar Kurír bet., 1790. 10 fol., 343 p. 8° – Petrik II. 10

Poss.: *A Magyar Hírmondó Könyveit kívánta ezzel is szaporítani Dr. Sándorffi József 1801.benn.* (2. előzéklap r.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7449.

MH, 1802. augusztus 17. 232. (2. kiadás)

250. *Hacquet Reisen d. d. dacisch. Karpath. 790. 8.*

HACQUET, Balthasar: Hacquet's neuste physikalisch-politische Reisen in den Jahren 1788. und 1789. durch die Dacischen und Sarmatischen oder nördlichen Karpathen. Erster-zweyter Th. Nürnberg, Raspische Buchhandlung, 1790–1791. XXIV, 206 p., t.; XVI, 249, [3] p., t. 8° – Petrik II. 40

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 6. Jelzet: 7486.

MH, 1792. augusztus 24. 309.

251. *Hager verwandtsch. d. Ung. m. d. Lappl. 793. 8.*

HAGER, Joseph: Neue Beweise der Verwandtschaft der Hungarn mit den Lappländern, wider neue angriffe der Sainovitsischen Abhandlung ... Wien, in der Edel von Kurtzbekischen Buchhandlung, 1793. [14], 129 p. 8° – Petrik II. 43

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 6. Jelzet: 8011.

MH, 1793. december 27. 919–920.

252. *Habn alt u. neu Pannon. 686. 4.*

HAN, Paul-Conrad Balthasar: Alt und neu Pannonia, oder kurz-verfaßte Beschreibung des uralten Edlen Königreichs Hungarn, als der allgemeinen Christenheit considerablen Schutz- und Vor-Mauer ... Vorzeigend, Aller Christlichen Könige ... Leben, Regierung, Groß-Thaten, und Absterben; ... Die denk-würdigsten Geschichten, vornehmsten Beläger- und Eroberungen einiger Vestungen und Plätze, Scharmützel und Feld-Schlachten ... so sich ... biß auf diese unsere Zeit ... zugetragen. Vornehmlich aber, was in noch-währenden Türken-Krieg von verwichenem 1683. biß in Mittel des 1686.-sten Jahrs, meld-würdiges passiret; ... mit einer accuraten Land-Charten ... auch mit schönen Kupffern, Conterfeyten ... gezieret. Mit sonders Fleiß beschrieben ... Nürnberg, verlegt durch Peter Paul Bleul, druckts Andreas Knorzen Seel. Witib., 1686. [6], 795 p. 4° – Apponyi H. 2259

253. *Habner de scriptor. Rer. Hung. 798. 8.*

HANER György Jeremiás: De scriptoribus rerum hungaricarum et transylvanicarum saeculi XVII. scriptisque eorundem recentioribus ordine chronologico digestis adversaria. Totius operis Tom. II. ... Cibinii, typ. et simpt. Martini Hochmeister, 1798. [4], 506 p. 8° – Petrik II. 63

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten A. Regal 9/18. Jelzet: 7691.

254. *idem. 774. 8.*

HANER György Jeremiás: De scriptoribus rerum hungaricarum et transylvanicarum, scriptisque eorundem antiquioribus ... Tom. I. Vienne, typ. Joan. Thomae Trattner, 1774. XXIV, 284, [26] p. 8° – Petrik II. 62

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten A. Regal 8/18. Jelzet: 7691.

255. *Hajszler Orvosi Munka. 801. 8.*

HEISZLER György: Haiszler, György orvosi munkája. 1. darab: A főbb hideglelésekről, a pestistről és a hideglelős kiütésekről. Weszprémben, Számmer Mihály, 1801. [12], 460, [2] p. 8° – Petrik II. 46

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten N. Regal 4. Jelzet: 7623.

MH, 1801. szeptember 18. 407–408; 1801. október 20. 552; 1801. november 13. 649–650.

2. darab: A hoszszas nyavalyákról. Weszprémben, Számmer Mihály, 1802. [12], 498 p. – Petrik II. 46

MH, 1802. november 26. 712.

256. *Haller Uzongja*. 792. 8.

HALLER, Albert; ÖRI FÜLEP Gábor, ford.: Uzong. Napkeleti történet ... Pozsonyban, Wéber Simon Péter, 1792. [20], 460 p. 8° – Petrik II. 54

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 6. Jelzet: 7219

MH, 1793. június 14. 858.

257. *Hammer Rumelia und Bosnia*. 812. 8.

MUSTAFA Ben Abdalla Hadschi Chalfa; HAMMER-PURGSTALL, Joseph von, ford.: Rumeli und Bosna geographisch geschrieben ... Wien, im Verlage des Kunst- und Industrie-Comptoits, 1812. 198 p., t. 8° – ÖNB

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten I. Regal 5. Jelzet: 9244.

258. *Handerla uj méhész*. 794. 8.

HANDERLA György: Uj méhész, vagy is a méheknek magyar hazánkhoz alkalmaztatott gondviselése, melly rövid kérdésekbe és feleletekbe foglalt tanítással megmutatja, mint kell télen, nyáron a méhekkel bánni. Pozsonyban és Komáromban, Wéber Simon Péter, 1794. 180 p. 8° – Petrik II. 61

MH, 1794. május 23. 782; 1796. március 8. 312. (2. kiadás)

259. *Haner d. Königl. Siebenbürg. Erlang*. 763. 4.

HANER György Jeremias: Das königliche Siebenbürgen entworfen und mit nöthigen Anmerkungen versehen ... Erlangen, Wolfgang Walther, 1763. [4], 298 p. 4° – Petrik II. 62

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 6/14. Jelzet: 7556.

260. *Happel E布伦 Seule* 688. 4.

HAPPEL, Eberhard Guerner: Hochverdiente Ehren-Seule Christlicher Tapfferkeit: darauff ... verzeichnet der jüngste, schwere und bluthige Türcken-Krieg ... in Ungarn; als auch zwischen ... Pohlen und Venetianern in Pohlen und Morea ... alles Historisch und ohne ... Passion

zusammen getragen ... Hamburg, Wiering; Franckfurth; Leipzig; [Lüneburg], Lipper, 1688. [10], 240 p. 4° – Apponyi H. 2704

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 6/10. Jelzet: 7802.

261. *Hari Péter fel emelked. elme.* 789. 8.

HARI Péter, bethleni: Edgy a teremőőhez felemelkedett elmének szabad gondolkodásai. Az az: Ollyan egynéhány levelek és elmékedések, melyekben a teremőőnek nagysága, és a józan okosságának némelly fontos igazságai; nevezetesen az embernek halhatatlanságáról és boldogságának fundamentomiról; természeti erőss okokból, sok szívreható, erköltsöket formáló s hasznosan gyönyörködtető gondolatokkal elé-adatnak. B. H. P. által. Bétsben, a csász. kir. siketnémák typografiájában, 1789. 12 fol., 216 p. 8° – Petrik II. 69

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 7202.

HMNT, 1789. november 20. 527–528.

262. *Hazafi az igaz.* 792. 8.

OSWALD Zsigmond: Az igaz hazafi kinek tulajdonságait együgyő beszédben foglalta egy hazája s nemzete javát óhajtó szív. Pesten, Trattner Mátyás, 1792. 126 p. 8° – Petrik II. 954

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 6/13. Jelzet: 8828.

MH, 1793. január 4. 32.

(Coll. 1.) GÖBÖL Gáspár: Szabadulást óhajtó rab, ki a maga ártatlanságáról való bizonyosság leveleit, öt beszédekbe egybe-szedte ... Pesten, Eitzenberger Anna 1784. 144 p. – Petrik I. 922

263. *Házi hist. hung. literat. lineam.* 745. 4.

ROTARIDES János: *Historiae hungaricae literariae antiqui medii atque recentioris aevi lineamenta. Quorum prolegomena generalem in universam historiam Hungariae literariam introductionem continentia prodeunt studio ac sumtu H. M. hungari. Altonaviae et Sergestae, [s. typ.], 1745. XVI, 224 p. 4° – Petrik III. 245*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten B. Regal 5. Jelzet: 8896.

264. *Házi orvosságok. Vátzon. 791. 8.*

HÁZI orvosságok, melyek különös munkával egybe-szedetvén, három részre osztatnak. Ezekhez némelly köz jóknak, és a rozs virág hasznainak, fel-jegyzése-is adatott. Vátzon, Ambro Ferentz, 1791. 8 fol., 17–290 p., 10 fol., 33 p. 8° – Petrik II. 951

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 7376.

MH, 1793. január 4. 30.

265. *Heimb de ortu et progr. Viennae 764. fol.*

HEIMB, Theophil; FRIZ, Albericus: Notitia historica de ortu et progressu abbatiae sacri ordinis cisterciensis B. M. V. ad S. Gotthardum dictae ... Viennae, typ. Francisci Andreae Kirchberger, 1764. [4], 171 p. 2° – Petrik II. 92

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. papírdobozban, P/6-7. Jelzet: 7826.

266. *Helmar series Banor. Dalm. 737. 8.*

HELLMAR Antal: Series banorum Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae, honoribus ... magistrorum oblata ab ... rhetorica Tyrnaviensi, cum ... suprema aa. ll. et philos. laurea donarentur. Anno 1737. Tyrnaviae, typ. academicis, per Leop. Berger. 4 fol., 230 p. 8° – Petrik II. 98

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 5/28. Jelzet: 7292.

267. *Heltai magy. Kronika. 789. 8.*

HELTAI Gáspár: Magyar krónika ... Első-második darab. Nyomt. Kolosvárárt 1574. Most pedig újonnan Nagy Győrben, Streibig József, 1789. 4 fol., 472 p.; 384 p., 2 fol. 8° – Petrik II. 99

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. papírdobozban, G/3. Jelzet: 7469.

HMNT, 1789. október 30. 464; 1790. augusztus 17. 216; MH, 1792. december 7. 836.

268. *Hervey Sirhalmi. 790. 8.*

HERVEY, James; PÉCZELI József, ford.: Hervey' sírhalmi és elmélkedései ... Pozsonyban, Wéber Simon Péter, 1790. XII, 391 p. 8° – Petrik II. 110

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 6. Jelzet: 7093.

HMNT, 1790. február 5. 176.

269. *Hevenesy parv. atlas hung. Viennae 689. 8.*

HEVENESI Gábor; COLLOREDO, Fabius Antonius de: Parvus atlas Hungariae sive geographica Hungariae in 40. tabellas divisae descriptio ... Viennae Austriae, typ. Leopoldi Voigt, 1689. [166] p., 4 t. 4° – RMK III. 3549

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 6. Jelzet: 7653.

270. *Heidenreich Medicina Aradens. 4.*

HAIDENREICH, Johann Ludwig: Medicina Aradiensis ... Temesiae, typ. Mathaei Josephi Heimerl, 1783. 2, 86 p. 4° – Petrik II. 45

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten N. Regal 4. Jelzet: 7971.

271. *Histor. Ordin. Sz. Pauli Erem. 804. 8.*

SZLUHA György: Compendium Historiae sacri, religiosi, ac proprie Hungariae Ordinis S. Pauli Primi Eremitae, cum cathalogo monasteriorum, et virorum illustrium ejusdem Ordinis. Vacii, Gottlieb, 1804. 74 p. 8° – Petrik III. 552

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea XXXIX. Jelzet: 10264.

272. *Histor. di Leopoldo Caesare. Viennae 676. 4.*

GUALDO Priorato, Galeazzo: Continuazione dell' historia Leopoldo Cesare, nella quale si descrive la ribellione d'Ungheria, e quanto e successo dal principio della Congiura sino all'Anno 1676. In Vienna, appresso Helena Thurnmeyerin Vedova, 1676. [8], 176, [6] p. 4° – Apponyi H. 985

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 1/4. Jelzet: 8383.

273. *Histor. diplom. d. stat. relig. evang. 710. fol.*

OKOLICSÁNYI Pál; LEHMANN, Christoph: Historia diplomatica de statu religionis evangelicae in Hungaria in tres periodos distincta ... Franckfurt am Mäyn, in Christian Genschens Buchhandlung, 1710. [4], [26 uralkodói arckép], [12], 150, 250 p. 2° – RMK III. 4721

Megj.: coll., lásd még a 109. tételt.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. papírdobozban B/8. Jelzet: 7840.

274. *Histor. arcana belli turcic. 776. 8.*

SCHMETTAU, Friedrich Wilhelm Karl von; HORVÁTH Mihály, ford.: *Historia arcana belli Turcici anni 1737, 8, et 9. cum animadversionibus criticis ... Tyrnaviae, typ. Tyrnaviensibus, 1776. XX, 324 p. 8° – Petrik III. 316*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 6/18. Jelzet: 7183.

275. *Histoire de Revol. de hongrie 739. 4 tom. 8.*

BRENNER, Anton Dominik Martin; MARCHAND, Prosper, kiad.: *Histoire des revolutions de Hongrie, ou l'on donne une idée juste de son légitime gouvernement. Avec les memoires du prince François Rakoczy sur la guerre de Hongrie, depuis 1703, jusqu'a sa fin. Et ceux du comte Betlem Niklos sur les affaires de Transilvanie ... Tome premier-second. A La Haye, chez Jean Neaulme, 1739. [4], 443 p.; [2], 445–504, 258, 31 p. 4° – Petrik II. 128*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 4/27–28. Jelzet: 7427.

276. *Hitetlenség okai. 790. 8.*

MONTAZET, Antoine Malvin de: *Pásztori oktatás, mellyben a hitetlenségnek okai, és az isteni tiszteletnek fundamentomi adatnak elől ... Első-második szakasz. Szombathelyen, Siess Antal József, 1790. [8], 173, [6] p.; [2], 204, [4] p. 8° – Petrik II. 780*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten B. Regal 7. Jelzet: 7295.

277. *Hoffmannsegg Reise in Ungarn. 800.*

HOFMANNSEGG, Johann Centurius Hoffmann von: *Reise des Grafen von Hofmannsegg in einige Gegenden von Ungarn bis an die türkische Gränze. Ein Auszug aus einer Sammlung von Originalbriefen. Görlitz, bei C. G. Anton, 1800. VIII, 246 p. 8° – Petrik II. 141*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 6. Jelzet: 7506.

278. *Horányi Memor. Hung. 775. pars Ia 8°*

HORÁNYI Elek: *Memoria hungarorum et provincialium ... Pars I. Vienne, imp. Antonii Loewii, 1775. [14], 741 p. 8° – Petrik II. 151*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten K. Regal 4. Jelzet: 7163.

279. *Horányi nova Memoria. 792. pars Ia 8.*

HORÁNYI Elek: *Nova memoria hungarorum et provincialium ... Pars I. A-C. Pestini, typ. Matthiae Trattner, 1792. XXIV, 783, [10] p. 8° – Petrik II. 151*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten K. Regal 4. Jelzet: 7493.
MH, 1792. december 21. 904.

280. *Horváth Biblioth. juris consult. 786. 8.*

HORVÁTH Ignác István: *Bibliotheca jurisconsultorum Hungariae. Tom. I. Posonii, typ. Simonis Petri Weber, 1786. [12], 295 p. 8° – Petrik II. 162*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten J. Regal 5. Jelzet: 7089.

281. *Horváth Commentatio in ord. judiciar. 788. 8.*

HORVÁTH Ignác István: *Commentatio practica in ordinem judicarium pro foris et tribunalibus regni Hungariae partiumque eidem adnexarum praesertim, adsertis etiam iis, quae ex norma manipulationis benignisque resolutionibus regiis huc spectant. Pars I. De processu ordinario et extraordinario in genere, et de utriusque speciebus ac differentiis. Vienne, apud Josephum Stahel, 1788. [10], 270, [2] p. 8° – Petrik II. 162*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 4. Jelzet: 7194.
HMNT, 1789. december 11. 626.

Pars II. De probationibus in processu faciendis, earumque speciebus. Vienne et Pestini, apud Josephum Stahel et Kilian, 1790. 316 p. – Petrik II. 162

HMNT, 1789. december 11. 626.

282. *Horváth Rudolphias. 817. 8.*

PÁLÓCZI HORVÁTH Ádám: *Rudolphias, azaz a habsburgi I. Rudolf császár viselt dolgainak egy része. Hang-mértékes és egyszersmind egyező-végzettes versekben írta 1815-ben. Bétsben, Haykul Antal, 1817. XXIX, 3, 159 p. 8° – Petrik II. 157*

Megj.: a mű kézirata is a könyvtárban található: Zimmer III. Kasten D. Regal 6. Jelzet: 8089.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 5. Jelzet: 7902.

283. *Horatius levelei. 816 (!) 8.*

HORATIUS FLACCUS, Quintus; VIRÁG Benedek, ford.: Q. H. Flakkus levelei ... Budán, a kir. magy. universitás bet., 1815. 115 p. 8° – Petrik II. 152

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 5. Jelzet: 7438.

284. *Horváth Zircz emlékezete. 804 (!) 4.*

HORVÁTH Endre; TAKÁTS József: Zirtz emlékezete. Irta Horváth András téti plebános. Budán, a kir. m. universitás bet., 1814. 63 p. 4° – Petrik II. 159

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 10. Jelzet: 7830.

285. *Horváth Statist. R. hungariae. 802. 8.*

HORVÁTH Mihály: Statistica regni Hungariae et partium eidem adnexarum. Editio altera auctior et emendatior. Posenii, M. Landerer, 1802. XXIV, 542 p., 1 fol. 8° – Petrik II. 171

286. *Horváth Instit. Juris publ. 786. 8. pars Ia*

HORVÁTH Ignác István: Institutionum juris publici particularis regni Hungariae, pars I. De territorio regni Hungariae. Posenii, typ. Simonis Petri Weber, 1786. [8], 218, [2] p. 8° – Petrik II. 162

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 5/1.

287. *Horváth Introduct. ad polit. R. bung. 790 (!) 8.*

HORVÁTH Mihály: Introductio ad historiam Ungariae critico-politicam. Viennae, typ. a Ghelenianis, 1770. [8], 188 p. 8° – Petrik II. 170

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 6. Jelzet: 8880.

288. *Horváth de initiis ac Majorib. Jazyg. 801. 8.*

HORVÁTH Péter: Commentatio de initiis, ac majoribus jazygum, et cummanorum eorumque constitutionibus ... Anno 1801. Pestini, Matth. Trattner, 1802. [16], 254, [1] p.; t. 8° – Petrik II. 172

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten A. Regal 8/23. Jelzet: 7705.

289. *Hufeland az emberi élet meg-hoszab.* 798. 8.

HUFELAND, Christoph Wilhelm; KOVÁTS Mihály, ford.: Az emberi élet meg-hoszabításának mestersége ... Első-második rész. Pesten, Trattner Mátyás, 1798. [2], XVI, 271 p.; [2], 259 p. 8° – Petrik II. 182

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten B. Regal 5. Jelzet: 7218.

MH, 1797. szeptember 1. 282–285; 1797. november 7. 605–608; 1797. november 10. 624; 1798. március 13. 367–368; 1798. november 6. 589–590; 1799. augusztus 9. 203–208. (2. kiadás); 1800. október 14. 484–487.

290. *Hunyady Ferencz Josef eladatása.* 795. 4.

MILTON, John; HUNYADI SZABÓ Ferenc: Jósef el-adatása. Egy próba-tétel Milton szerint ... Pozsonyban, Wéber Simon Péter, 1795. 55 p. 8° – Petrik II. 744

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 6. Jelzet: 7064.

291. *Husztii Comment. in jus hung.* 766.

HUSZTY István: Jurisprudentia practica seu commentarius novus in jus hungaricum ... Liber primus-tertius. Tyrnaviae, typ. Coll. Acad. S. J., 1766. XX p., 1 fol., 298 p.; 426 p., 1 fol.; 120 p., 68 fol. 4° – Petrik II. 191

Supralibros: *Esterházy-címer.* (Ez a példány Esterházy Miklós hercegé volt.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. papírdobozban, G/4/13.

292. *Husztii O és új Dacia.* 791. 8.

HUSZTI András: Ó és új Dácia azaz Erdélynek régi és mostani állapotjáról való historia ... Bétsben, [s. typ.], 1791. [8], 294, [34] p. 8° – Petrik II. 191

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 6/24. Jelzet: 7461.

293. *Jani Arab. de Jaurino.* 782. 8.

RÓKA János: Jani Arrabonensis dissertatio de Jaurino. Viennae, typ. Josephi Nobil. de Kurtzbeck, 1782. 53 p. 8° – Petrik III. 235

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 3/17. Jelzet: 7166.

294. *Jani Pannonii Poemata.* 784. 8.

JANUS Pannonius: Jani Pannonii. Poetarum sui secu[...] principis. In Hu[n]garia] Quinque Ecclesiarum ... Poemata ... Pars prima-altera.

Traiecti ad Rhenum, Barthol. Wild, 1784. XVI, 691 p.; 414 p. 8° – Petrik II. 266

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7658.

295. *Ida vagy szerelemfáltás. 809. 8.*

LAFontaine, August Heinrich Julius; CSERY Péter, ford.: Idda vagy a szerelemfáltás ereje ... Posonyban s Pesten, Fűskúti Landerer Mihály, 1809. 190 p. 8° – Petrik: nincs

Megj.: a könyv nem ismeretlen, de sem Petrik bibliográfiájában, sem Szinyeyei József biográfiájában nem található.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 3. Jelzet: 7644.

296. *Jenei természet könyve. Pest 791. 8.*

JENEY György: Természet-könyve. A hortobágyi pásztor, és a természet-visgáló. A nem-tudósok kedvéért ... Pesthenn, Pátzko Ferentz, 1791. [2], 224 p. 8° – Petrik II. 278

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten G. Regal 4. Jelzet: 7374.

MH, 1793. január 4. 31.

297. *Illei farsangi játék. Pest, 789. 8.*

ILLEI János; Tornócsy Péter. Fársangi játék ... Komáromban és Posonyban, Wéber Simon Péter, 1789. 66 p. 8° – Petrik II. 205

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 6. Jelzet: 7101.

298. *Imago pacis ad Corn. Tacit. 4.*

IMAGO pacis. Ad Corn. Taciti annalem I. cap. X. [4] p. Solutio objectionum. [S. l., s. typ.], 1681. [2] p. 4° – RMK II. 1500 (Cont. 1.)

Megj.: lásd még a 3. tételt.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 2/1. Jelzet: 8003.

299. *Indicia sanctitatis. bung. 692. 8.*

HEVENESI Gábor: Ungaricae sanctitatis indicia. Sive brevis quinquaginta sanctorum, et beatorum memoria iconibus expressa, qui vel sedē Apostolica, vel ab immemorabilis temporis communi populi consensu, vel scriptorum probatorum autoritate, a Divi Stephani primi regis tempore, in Hungaria viventes in divorum censum venerunt ... Tyrnaviae,

typ. Academicis, excusa per Joh. Adam. Friedl, 1692. [10], 150, [28] p. 8° – RMK II. 1718

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 5/18. Jelzet: 7772.

300. *Jó atyának tanátsai.* 788. 8.

PATAY Sámuel: Egy jó atyának fiait oktató tanítása, mellyet tanulásnak kedvéért idegen országokra ki ment, és ott két ifjakkal szoros barátságban esett szerelmes fiának azokkal való társalkodásában, és a keresztyén hitnek nevezetesebb ágazatiról való egygyütt beszélgetésben kívánt előadni ... Lipsiában, [s. typ.], 1788. 160 p. 8° – Petrik III. 52

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea XXXIX. Jelzet: 10277.

301. *Jó nevelés tüköre.* 791. 8.

SZENTMIKLÓS Y Timót: A jó nevelésnek tüköre, mellyet egy jó szívű királynak példájában a nagyra született magyar nemzetnek egy kevés rajzolóssal készített és kiadott Sz. M. T. Miaburgban [Győr, Streibig], 1791. 36 p. 8° – Petrik II. 876, Petrik III. 525, V. Ecsedy 1996, 165

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 7896.

302. *Joni de orig. et. Progr. Juris etc. Leuts.* 727. 4.

JÓNY János: Commentatio historico-juridica de origine et progressu juris hunno-hungarici. A primis hunnorum in Pannoniam susceptis demigrationibus, ad praesentia usque tempora, continua annorum serie repetita, simulque encomia magni ac invictissimi ... Caroli VI. moderni nempe gloriosissimi regis Hungariae, circa emendationem perfectionemque jurium Hung. hincque manantem comparisonem cum Justiniano, pio illo et felici leg. rom. conditore complexa ... Leutschoviae, sumt. authoris, Brewer, 1727. [8], 91, [1] p. 4° – Petrik II. 288

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea XII. Jelzet: 10274.

303. *Jose II. Pat. u Krim u Betsu.* 788. 8.

KERMPOTIĆ, Joseph: Katharine II. i Jose II. put u Krim. U Betsu, od Jos. Hraschanky, 1788. XVIII, 19–306, 20 p. 8° – Petrik II. 371

304. *Jozan elme gyakorlatsai. Kassán 801. 8.*

AZ EMBERI józan elmének első gyakorlásai. Kassán, Fűskúti Landerer Ferentz, 1801. 240 p. 8° – Petrik II. 610

305. *Irrthümer in d. Begriff. d. Ung. 790. 8.*

IZDENCZY József: Irrthümer in den Begriffen der meisten Ungarn von der Staatsverfassung ihres Vaterlandes, und von den Rechten ihrer Könige. Gedruckt im römischen Reiche, [s. typ.], 1790. 134 p. 8° – Petrik II. 241

HMNT, 1791. március 15. 328.

306. *Izaurius a Keresztény az ájtatosság. 805. 8.*

BUDAI Isaurus: A keresztény az ájtatosságban. Irta Bétsben Pater Isaurus Kaputzinus szerzetbéli atya. Bétsben, Haykul Antal, 1805. 276 p. 8° – Petrik IV. 23

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten A. Regal 6. Jelzet: 7785.

307. *Ispányi számadás. fol.*

ISPÁNYI számadás vezetése modgyát tárgyzó instructio. Budán, [s. typ., s. a.] 24 p. 2° – Petrik: nincs (levéltári jellegű kiadvány)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten J. Regal 9. Jelzet: 7743.

(Cont. 1.) SZÁMADÁS teste a méltóságos nagy-károlyi gróf Károlyi Familiához tartozandó tettes n. uodalomban lévő n. ispánság számadásnak vezetett a die ... usque ... anni 18–[79] p.

308. *Istvanffy bist. R. hung. Coloniais 724. fol.*

ISTVÁNFY Miklós: Regni hungarici historia, post obitum gloriosissimi Mathiae Corvini regis XXXV. quo apostolicum hoc regnum turcarum potissimum armis barbare invasum, libris XXXIV. rerum in Pannonia, Dalmatia, Transylvania, Moldavia, Bosnia Illyrico, caeterisque confiniis integrum ultra saeculum, ab anno 1490. gestarum locupletissimis exacte descripta ... Coloniae Agrippinae, Henr. Rommerskirchen, 1724. 5 fol., 668 p., 23 fol. 2° – Petrik II. 238

309. *idem idem ibidem 685. fol.*

ISTVÁNYFY Miklós: Regni hungarici historia, post obitum gloriosissimi Matthiae Corvini regis XXXIV. Rerum in Pannonia, Dalmatia, Transilvania, Moldavia, Bosnia, Illyrico, ceterisque confiniis integrum ultra seculum, ab anno 1490. gestarum locupletissimis exacte descripta a Nicolao Isthuanffio ... Coloniae Agrippinae, apud Joannis Wilhelmi Friessem, 1685. [6], 552, [2], [44], [36] p. 2° – RMK III. 3351

Supralibros: címer: *Sig. Societ. Orientalis Vienn. Austr.*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. papírdobozban: B9. Jelzet: 7748.

310. *Jung Éjtszakaj. 795. 2 darab*

YOUNG, Edward; PÉCZELI József, ford.: Yung éjtszakáji és egyéb munkáji ... Első-második darab. 2. kiad. Pozsonyban, Wéber Simon Péter, 1795. XVII, 324 p.; 414 p. 8° – Petrik V. 554

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten O. Regal 4. Jelzet: 13300.

MH, 1796. március 8. 312.

311. *idem 787. 2 darab 8.*

YOUNG, Edward; PÉCZELI József, ford.: Yung éjtszakáji és egyéb munkáji ... 1–2. köt. Győrben, Streibig József, 1787. [30], 416 p.; [14], 508 p. 8° – Petrik III. 865

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 6. Jelzet: 7301.

HMNT, 1790. január 15. 67; 1790. április 27. 541; 1790. augusztus 17. 216.

312. *Jung Darstell. d. ungar. prio. Rechts. 818. tom. 5. 8.*

KELEMEN Imre; JUNG János: Darstellung des ungarischen Privat-Rechtes. Nach dem in seiner Art. classisch allgemein bekannten Werke: Institutiones juris privati hungarici ... I. Bd. 1) Von den Personen. 2) Von den Sachen. Wien, Ph. Bauer, 1818. XXVI, 296 p. 8° – Petrik II. 303

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 5/2. Jelzet: 7958.

II. Bd. 2) Von den Sachen. Fortsetzung. 3) Von den Verbindlichkeiten. Wien, Ph. Bauer, 1818. 344 p.

III. Bd. 3) Von den Verbindlichkeiten. Fortsetzung. 4.) Von den Klagen, oder der Art, sein Recht vor Gericht zu verfolgen. – Von dem gerichtlichen Verlahren. Wien, Ph. Bauer, 1818. 368 p.

IV. Bd. 4) Von dem gerichtlichen Verlahren. Fortsetzung. Von den Rechtsmitteln. Wien, Ph. Bauer, 1818. 18, 351 p.

V. Bd. Schema der Gerichtsgebühren, von Ihrer Majestät weit. Maria Theresia im J. 1770. allerhöchst verordnet. – Allgemeines, in alphabetischer Ordnung verfasstes Verzeichniss aller Gerichtsgegenstände. – Comissio neoacquistica. – Josephinische Gerichtsordnung in der Zusammenstellung mit der jetzigen. – Einige Bemerkungen über die Recensionen dieses Werkes. Wien, Ph. Bauer, 1818. 2 fol., 352 p.

313. *Izdentzi Gesch. d. Kriege zwisch. Österr. u. d. Pforte. 788. 8.*

IZDENCZY József: Kurze Geschichte der Kriege zwischen dem Haus Oesterreich und der Ottomanischen Pforte vom Jahre 1529. bis auf das Jahr 1739. Nebst einigen wichtigen Daten das Königreich Ungarn und Siebenbürgen betreffend. Wien, [s. typ.], 1788. 210 p., 1 fol. 8° – Petrik II. 241

314. *Kalmár adparat. crit. ad ling. hung. 770. 8.*

KALMÁR György: Prodromus idiomatis Scythico-Mogorico-Chuno-Avarici: sive, adparatus criticus ad linguam Hungaricam ... Posenii, sumpt. Joannis Michaelis Landerer, 1770. [20], 432 p. 8° – Petrik II. 321

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten W. Regal 6. Jelzet: 7189.

315. *Kampe erkölcsi Könyvetske. 789. 8.*

CAMPE, Joachim Heinrich; FÖLDI Ferenc, ford.: Erköltsi könyvetske. Iratott a pallérozottabb rendbéli gyermekeknek hasznokra. N. Szebenben, Hochmeister Márton, 1789. 166 p., 1 fol. 8° – Petrik I. 376

MH, 1796. március 8. 312.

316. *Kampe Amerika feltalálása. 793. 8.*

CAMPE, Joachim Heinrich; GYARMATHI Sámuel, ford.: Ámérikána fel-találásáról, a gyermekek és az ifjak kedvéért ... Első-harmadik rész. Kolosváratt, Réform. Koll., 1793. [14], 295 p.; 280 p., t.; [2], 234 p., t. 8° – Petrik I. 376

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten E. Regal 3. Jelzet: 8876.

MH, 1794. december 30. 896.

317. *Kantemir Beschbr. d. Moldau. 771. 8.*

KANTEMIR, Dimitrie; BÜSCHING, Anton Friedrich, szerk; MÜLLER, Gerhard Friedrich, szerk; REDSLOB, Johann Ludwig, ford.: Demetrii Kantemirs ehemaligen Fürsten in der Moldau, historisch- geographisch- und politische Beschreibung der Moldau: nebst dem Leben des Verfassers und einer Landcharte. Frankfurt und Leipzig, [s. typ.], 1771. [3] fol., 341 p., [1] fol. 8° – SWB

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten I. Regal 5. Jelzet: 7688.

318. *Karács ékes iras. fol.*

CAESAR, Heinrich David(?); KARACS Ferenc: Calligraphia = Ékes Irás = Schönschreibkunst. Französischer u. Englischer Art. [S. l., s. typ.], 1816(?) 23 t. – Petrik I. 404(?)

Megj.: lásd még a 91. tételt.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten U. Regal 4. Jelzet: 7055.

319. *Kardos Versegi motskolodasai. 806. 8.*

FÉNYFALVI KARDOS Adorján [RÉVAI Miklós]: Versegi Ferentznek megtsalatkozott illetlen motskolódásai a tiszta magyarságban. Mellyeket valóságok szerént nyilván megmutat, és méltán megdorgál, Révai Miklósnak buzgó hív tanítványa, s igaz tisztelője ... Pesten, Trattner Mátyás, 1806. 219, [6] p. 8° – Petrik II. 329

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten W. Regal 6. Jelzet: 7970.

320. *Kaprinai hung. diplom. 767. Ia 4.*

KAPRINAI István: Hungaria diplomatica temporibus Mathiae de Hunyad regis Hungariae. Pars I. Complectens specimen praeivium diplomaticum historico-criticum de electione regis ejusdem. Vindobonae, Joan. Thomae nob. de Trattnern. 1767. 10 fol., 493. 3 p. 4° – Petrik II. 326

321. *Kassandra. 764 (!) in 8.*

COSTE DE LA CALPRENÈDE, Gauthier de; BÁRÓCZI Sándor, ford.: Kassandra, melyet fratriából fordított Báróczy Sándor magyar nemes testörző. I–VII. rész. Bétsben, Nemes Trattnern Tamás, 1774. 8° – Petrik I. 184

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7380.
HMNT, 1790. január 15. 67; 1790. november 12. 592; 1791. június 24. 807;
1791. július 1. 6; MH, 1793. június 25. 921–922.

322. *Katona bist. eccles. 800. 8. 7.*

KATONA István: *Historia metropolitanae Colocensis ecclesiae ... Pars 1–2. Colocae, typ. scholarum piarum, 1800. 4 lev, 9–534, [5] p., t.; 495, [4] p. 8° – Petrik II. 347*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten K. Regal 3. Jelzet: 7130.
MH, 1801. szeptember 15. 392.

323. *Katona historia critica. Ducum 778.*

KATONA István: *Historia critica primorum Hungariae ducum ... Pestini, sumt. Joannis Michaelis Weingand, Joannis Georgii Koepf, 1778. [20], 747, [21] p. 8° – Petrik II. 345*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 3/27. Jelzet: 7133.
MH, 1801. szeptember 15. 392.

324. *Katona regum hung. (incomp.) 8.*

KATONA István: *Historia critica regum Hungariae. Ex fide domesticorum et exterorum concinnata. 42 tomuli in 44 partibus. Pestini, sumt. Joan. Mich. Weingand; Posonii et Cassoviae, sumt. Joan. Mich. Landerer; Budae, typ. regiae universitatis; Budae, typ. Cath. Landerer; Pestini, typ. Joan. Mich. Landerer; Colotzae, typ. scholarum piarum; Claudiopoli, typ. episcopalibus; Vacii, Ant. Gottlieb, 1779–1817. 8° – Petrik II. 345*

MH, 1801. szeptember 15. 392.

325. *Katona pragmat. 782. 8.*

KATONA István: *Historia pragmatica Hungariae ... Pars 1–2. Budae, typ. Regiae Universitatis, 1782–1784. [4], 906, [6] p.; [2], 881–892, [2], 896, [8] p. 8° – Petrik II. 346*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 7129.
MH, 1801. szeptember 15. 392.

326. *Katona epitoma rer. hung. 796. 8.*

KATONA István: Epitome chronologica rerum hungaricarum, transsilvanicarum, et illyricarum ... Pars I. Periodus Arpadiana. Pars II. Periodus mixta. Budae, typ. Regiae Universitatis, 1796. 556, [4] p.; 694, [2] p. 8° – Petrik II. 347

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 3/24. Jelzet: 7128. MH, 1801. szeptember 15. 392.

327. *Kazi histor. Regn. hung. 737. fol.*

KAZY Ferenc: Historia regni Hungariae, ab anno seculi decimi septimi primo, ad annum ejusdem seculi trigesimum septimum ... Tyrnaviae, typ. Academisis S. J., per Leopoldum Berger, 1737. [4], 336, [1] p. 2° – Petrik II. 352

Supralibros: *NOBILI. ADOLESCENTI. FRANCISCO. DE. PAULA KRAZER. POESEOS. STUDIO. ORATORI. XAVERIANO. ANNO. MDCCXL.*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 5. Jelzet: 7836.

T. II. Historia regni Hungariae, ab anno seculi septimi trigesimo septimo, ad annum ejusdem seculi sexagesimum tertium ... Tyrnaviae, typ. Academisis S. J., 1741. [2], 287 p. – Petrik II. 352

T. III. Historia regni Hungariae, ab anno seculi decimi septimi sexagesimo quarto, ad annum ejusdem seculi octuagesimum primum ... Tyrnaviae, typ. Academisis S. J., per Leopoldum Berger, 1749. [2], 279, [21] p. – Petrik II. 352

328. *Kazi laureatum in heroib. 718. 8.*

KAZY János; TOLVAY Imre: Laureatum in heroibus Hungariae saeculum, post Christum natum, decimum septimum. Honori ... dominorum neo-baccalaureorum, dum in Alma Archi-Episcopali Societatis Jesu Universitate Tyrnaviensi ... Promotore R. P. Joanne Kazy ... Tyrnaviae, typ. Academicis per Fridericum Gall, 1718. 64 p. 8° – Petrik II. 352, Petrik II. 556, Petrik III. 652

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 6. Jelzet: 7773.

329. *Kazi histor. univers. 737. 4.*

KAZY Ferenc: *Historia universitatis Tyrnaviensis societatis Jesu ... ad annum Christi 1735. Tyrnaviae, typ. academicis per Leop. Berger, 1737. [4], 328 p. 4° – Petrik II. 352*

330. *Kazinczy heliconi virágok. 791.*

KAZINCZY Ferenc, szerk.: *Heliconi virágok 1791 esztendőre ... Pozsonyban és Komáromban, Wéber Simon Péter. 112, [8] p. 8° – Petrik III. 794*

Megj.: Kazinczy 1791-ben küldte meg műve egy példányát Görögnek: *Kazinczy Ferenc levele Döme Károlynak, Regmec, 1791. április 10.* Kiad.: *Kazinczy Ferenc levelezése, II, 1790–1802, közléteszi: VÁCZY János, Bp., Magyar Tudományos Akadémia, 1891 (Kazinczy Ferenc összes művei), 188: „Bécsbe nem három, hanem 4 nyomtatványt kellett volna küldened, Görögnek, Bártóznak, Pászthorinak, és Telekinek...”*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 6. Jelzet: 7373. HMNT, 1791. március 1. 27; 1791. augusztus 30. 188; 1791. november 4. 592.

331. *Kazinczy egyveleg írásai. 808.*

KAZINCZY Ferenc: *Kazinczynak fordított egyveleg írásai. I. köt. Szépalom, [s. typ.], 1808. 266 p. 8° – Petrik II. 349*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 5. Jelzet: 7866.

332. *Kazinczy Játzó szin. 790 (!)*

A magyar játék-szin. Első esztendő. 4. köt. Lanaszsa. Szomorújáték négy felv. Németből Kazintzy Ferentz. Pesten, Trattner Mátyás, 1793. 395 p. 8° – Petrik II. 270

333. *Kemény de Jure succes. Dom. Austr. 731.*

KEMÉNY János; BÖHMER, Justus Henning: *Commentatio historico-juridica de jure succedendi serenissimae domus Austriacae in regnum Hungariae ... Halae Magdeburgicae, typ. Jo. Christ. Hilligeri, 1731. [32], 196 p. 4° – Petrik II. 358*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten A. Regal 9/1. Jelzet: 7554.

334. *Kereszturi descript. Episc. et Cap. Varad. 806.*

KERESZTURY József Alajos: Compendiaria descriptio foundationis, ac vicissitudinum episcopatus, et capituli M. Varadinensis ... Magno-Varadini, typ. Antonii Gottlieb Maramarosiensis, 1806. XVI, 315, [1] p.; 381, [2] p. 8° – Petrik II. 369

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 3/30. Jelzet: 7559.

335. *Kereszturi Constituta Jos. II. 788. 4.*

KERESZTURY József: Constituta regia, quae regnante august. imperatore et rege apostol. Josepho II. pro regno Hungariae et ei adnexis provinciis, magno item principatu Transilvaniae condita sunt. Politicorum. Pars I. De publicorum negotiorum administratione. Tom. I. Viennae, typ. Josephi nobilis de Kurzbek, 1788. [12], 382 p. 4° – Petrik I. 440

Megj.: coll., lásd még a 336. tételt.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 4/36. Jelzet: 7426.

336. *Kereszturi Constit. normal. Josep. II. 788. 4.*

KERESZTURY József: Introductio in opus collectionis normalium constitutorum, quae regnante august. imperatore et rege apostol. Josepho II. pro Regno Hungariae et ei adnexis provinciis, magno item principatu Transilvaniae condita sunt ... Pars I–II. Viennae, typ. Josephi nobilis de Kurzbek, 1788. XX, 199, [10] p.; [8], 96, [8] p. 4° – Petrik II. 368

Megj.: coll., lásd még a 335. tételt.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 4/36. Jelzet: 7426.

337. *Kertselich hist. Eccles. Zagr. fol. tom. I.*

KERCSELICH Ádám Boldizsár: Historiarum cathedralis ecclesiae Zagrabienensis partis primae tom. I. Praemissis praeliminaribus, continens seriem episcoporum ab anno 1091. ad annum 1603. et tam episcoporum, quam et alias notitias ... Zagrabiae, typ. primo Rainerianis, dein Zerauschegianis, ac demum Antonii Jandera, 1760. [8], 340 p. 2° – Petrik II. 364

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten L. Regal 9. Jelzet: 10209.

338. *Kis Pál rövid földírás. 818.*

KISS Pál: Rövid földírás a leg újabb polgári változások szerint. Tanuló ifjak számára ... Bécsben, [s. typ.], 1818. 235, [3] p. 8° – Petrik II. 394

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten C. Regal 5. Jelzet: 7681.

339. *Kis János Sebbe való könyv. 797.*

KIS János, szerk: Sebbe való könyv. Azoknak, a kik az olvasásban hasznos gyönyörködtetést keresnek ... Posonyban, Wéber Simon Péter, 1797. 200 p., 1 fol. 12° – Petrik III. 358

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 9. Jelzet: 7775.

MH, 1798. március 16. 384; 1798. november 6. 594.

340. *Kis Erköltsi oktat. 798. 8.*

MEINERS, Christoph; KIS János, ford.: Meiners Kristófnak ... oktatása, miképpen kellésék az ifjaknak haszonnal dolgozni, kivált magokat az olvasásban kijegyezgetésben és írásban gyakorolni ... Győrben, Streibig József, 1798. [8], 94 p. 8° – Petrik II. 706

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten Y. Regal 6. Jelzet: 7283.

MH, 1798. február 20. 256.

(Coll. 1.) [KISS József, RÁCZ Sámuel:] A Nemes Magyar Nemzethez rövid emlékeztető beszéd, mellyben meg-mutatattik, hogy Magyar-Országban lehet, s kell-is a magyar nyelvet, és a magyar tanításokat fel-állítani, és hogy az universitasnak Pest leg-jobb hely. [S. l., s. typ.], 1790. 52 p. – Petrik II. 866, Petrik III. 169

Megj.: a bibliográfiák általában Rácz Sámuel-t tüntetik fel szerzőnek. Némédi József szerint azonban a művet Kiss József, Széchényi Ferenc uradalmi orvosa írta, „Rácz csupán néhány betoldással bővítette a kis munkát”. Vö.: NÉMEDI Lajos, *Egy 1790-es röpiratunk szerzősége*, ItK, 67(1963), 596. Dörnyei Sándor véleménye szerint az a leghitelesebb, ha kettejük neve alatt szerepel ez a tétel.

(Coll. 2.) SZAKONYI József: Oskolai vezér: vagy az okos ét (!) hasznos oskolai tanításra vezető könyvetske; mellyet az apróbb magyar oskoláknak kedvéért D. Seiler Gy. Fr. és egyebek szerént készített ... Pozsonyban, Wéber Simon Péter, 1792. [4], 65, [3] p. – Petrik III. 484

MH, 1792. október 23. 615–616; 1792. november 16. 744.

341. *Kisded magy. grammat.* 797. 8.

KISDED magyar grammatika. Melly még a magyar oskolában lévő, de a deák oskolákra igyekező kisded tanulóknak, olly véggel készítettet, hogy a deák nyelv mesteriségét majd könnyebben tanulhassák. Pozsonyban, Wéber Simon Péter, 1797. 55 p. 8° – Petrik I. 930

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten Y. Regal 6. Jelzet: 7258.

MH, 1798. március 16. 384.

342. *Kisfaludi Himfi szerelmei.* 801. 807. 8.

KISFALUDY Sándor: Himfy szerelmei. A kesergő szerelem. Budán, a kir. universitás bet., 1801. 4 fol., 9–302 p., 5 fol. 12° – Petrik II. 397

MH, 1801. augusztus 4. 167–168; 1801. augusztus 11. 200; 1802. január 16. 84–86.

KISFALUDY Sándor: Himfy szerelmei. 1. rész. A kesergő szerelem. 2. rész. A boldog szerelem. 2. kiad. Budán, a kir. magyar universitás bet., 1807. XXIV, 306 p., 5 fol.; 299, 10 p. 12° – Petrik II. 397

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 9. Jelzet: 7273.

343. *Kisfaludi Regéi.* 807. 8.

KISFALUDY Sándor: Regék a magyar előidőből. Budán, a kir. magyar universitás bet., 1807. XVIII p., 3 fol., 264 p., 3 fol. 12° – Petrik II. 397

344. *Kisfaludi Hunyadi János.* 816. 8.

KISFALUDY Sándor: Hunyadi János. Históriai dráma. Budán, a kir. m. universitás bet., 1816. [10], 308 p. 8° – Petrik II. 397

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7174.

345. *Kiszél de priscis servientibus.* 813. 8.

KISZEL Pál: De priscis servientibus regiis et reginalibus in Hungaria partibusque eidem adnexis in genere, in specie vero de aulae regiae familiaribus disquisitio ... Posenii, typ. Simonis Petri Weber et filii, 1813. 116 p. 8° – Petrik II. 401

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 7. Jelzet: 7676.

346. *Kiszely Prudentia militar. 800. 8.*

KISZEL Pál: Summa prudentiae militaris, exemplis illustrata in usum sagatum praesertim nobiles insurrectionis hungaricae, e vetustissimis, et probatissimis scriptoribus. Cui accedunt dedicatio et praefatio auctoris, diversae pro animandis militibus allocutiones et adhortationes, querebrae, et sententiae militares. Lipsiae, [s. typ.], 1800. 4 fol., 152 p. 12° – Petrik II. 401

MH, 1801. február 6. 191.

347. *Kitonich Directio methodica. 700. fol.*

KITONICH János: Directio methodica processus iudicarii juris consuetudinarii, incluti Regni Hungariae ... Editio tertia ... Tyrnaviae, impr. typ. Academicis per Joannem Andream Hörmann, 1700. [18], 145, [2] p. 4° – RMK II. 2014

Poss.: *Ex libris C. J. N. a Pachere[...]* (címlap r.; 18. sz.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 4. Jelzet: 7124.

(Coll. 1.) KITONICH János: Centuria certarum contrarietatum, et dubietatum, ex decreto tripartito, desumptarum, et resolutarum ... [...], 1700. [4], 37, [10] p. – RMK II. 2015

(Coll. 2.) FORMA processus iudicii criminalis. Seu praxis criminalis ... Tyrnaviae, typ. Academicis, per Joannem Andream Hörmann, 1697. [10], 83, [1–] p. – RMK II. 1897

348. *Klemanns Reisen. Prag 783. 8.*

KLEEMANN, Nicolaus Ernst: Briefe über die Schiffahrt und Handlung in Ungarn, Sklavonien und Kroatien. Geschrieben auf einer Reise in diesen Ländern, im Jahr 1773. Prag, Wolfgang Gerle, 1783. 90 p. 8° – Petrik I. 344

Lásd még a 83. tételt.

349. *Knigge az emberekkel való társalkod. 798. 8.*

KNIGGE, Adolf; KIS János, ford.: Az emberekkel való társalkodásról, vagy miképpen kellessék minden rendbéli emberekhez magunkat úgy alkalmaztatnunk, hogy a világban boldogúlhassunk. Irta német nyelven ...

Szabados fordította Kis János. 3 köt. Győrben, Streibig József, 1798. 4 fol., 199 p.; 216 p.; 162 p., 3 fol. 8° – Petrik II. 419

MH, 1798. február 20. 255–256.

350. *Köhler de Maria Hung. regina. 743. 8.*

BÉL Károly András: Vorläufige Antwort auf die von Hr. Joh. David Köhler ... zu Göttingen wieder die Commentationem historico-criticam de Maria Hungariae regina, Ludovici I. principi filia gemachten Einwürffe ... Leipzig, [s. typ.], 1743. [2], 35 p. 8° – Petrik I. 212

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea XXXVII. Jelzet: 10253.

351. *Köleseri auraria. 780. 8.*

KÖLESÉRI Sámuel: Auraria Romano-Dacica, una cum Valachiae Cis-Alutanae subterraneae descriptione Michaelis Schendo. Iterum edita curis Joannis Seivert. Posonii et Cassoviae, Joan. Michaelis Landerer, 1780. [20], 295, [32] p. 8° – Petrik II. 479

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten A. Regal 9/10. Jelzet: 7870.

MH, 1802. augusztus 31. 296.

352. *Kölesy ungr. Plutarch. 815. 8.*

KÖLESY Vince Károly: Ungarischer Plutarch, oder Nachrichten von dem Leben merkwürdiger Personen des Königreichs Ungarn, und der dazu gehörigen Provinzen. Aus authentischen Quellen geschöpft, und in chronologischer Ordnung dargestellt ... Erster Bd. Pesth, Jos. Eggenberger, 1815. 271 p. 8° – Petrik II. 480

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten F. Regal 8. Jelzet: 7619.

Zweyter–Vierter Bd. Pesth, zu finden bey Jos. Eggenberger, 1816. 314, [2] p.; 295 p.; 379 p. – Petrik II. 480

353. *Könyvek szabados olvasásr. 792. 8.*

ALEXOVITS Vazul: A könyvek szabados olvasásáról két fő-tzikkely. Irta A. B. P. a méltóságok, urak, nagy, s kisasszonyok, nemes ifjak, és tanuló nevendékek kedvéért. Pestenn, Patzkó Ferentz, 1792. XVI, 278 p. 8° – Petrik I. 48

354. *Kövi elem. Jurispr.* 800. 8.

KÖVY Sándor: *Elementa jurisprudentiae Hungaricae, loco manuscripti edita.* Cassoviae, typ. Francisci Landerer, 1800. 488, 152, [6] p. 8° – Petrik V. 274

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten J. Regal 5. Jelzet: 7588.
MH, 1800. december 9. 744.

355. *Kolinovits chronic. templar.* 8.

KOLINOVICS Gábor; KOVACHICH Márton György, szerk: *Chronicon militaris ordinis equitum templariorum ...* Pestini, lit. Trattnerianis, 1789. 20, 140, 301 p. 8° – Petrik II. 429

Megj.: az előző kötetből kivették a 3. fejezetet, s külön kötetbe kötötték be.
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten A. Regal 6. Jelzet: 7645.
MH, 1799. október 18. 516–517.

356. *Kolinovits nova hung. period.* 790. 8.

KOLINOVICS Gábor; KOVACHICH Márton György, szerk: *Nova Ungariae periodus ...* Budae, typ. Regiae Universitatis, 1790. [24], 680 p. 8° – Petrik II. 429

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 6/10. Jelzet: 7510.
MH, 1795. július. 3. 16.

357. *Kollár de potest. legislat.* 791. 8.

KOLLÁR Ádám Ferenc: *De originibus et usu perpetuo potestatis legislatoriae circa sacra apostolicorum Regum Ungariae libellus singularis.* Vindobonae, typ. Joannis Thomae de Trattner, 1764. 174 p. 8° – RMK III/XVIII. sz. 2899

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 6. Jelzet: 7547.

358. *Kollár histor. dipl. Juris patron.* 762. 4.

KOLLÁR Ádám Ferenc: *Historiae diplomaticae juris patronatus apostolicorum Hungariae regum libri tres ...* Vindobonae, typ. Geo. Ludov. Schulzii, 1762. [10], 274, [16] p. 4° – Petrik II. 430

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten J. Regal 5. Jelzet: 7412.

359. *Kolosvári Curia judic. regn. hung. 762. 4.*

KOLOZSVÁRI Pál: Curia judicium Regni Hungariae, virtutibus, ac meritis illustris honoribus ... aa. ll. et philosophiae doctorum, oblata ab illust. rhetorica Tyrnaviensi, cum per R. P. Paulum Kolosvári ... suprema doctoratus philosophici laurea, in soc. Jesu universitate donarentur. Anno a parta salute 1726. Tyrnaviae, typ. Academici per Frider. Gall. 107, [1] p. 8° – Petrik III. 77

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 5. Jelzet: 7952.

360. *Konyi Elmfuttatások. 792. 8.*

KÖNYI János: Elme-futtatások. Avagy Bellebellének és Kárpillónak tündére történetei ... Budán, Landerer Katalin özvegy, 1792. 174 p. 8° – Petrik V. 265

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7263.
MH, 1793. március 1. 291.

361. *Koppi jus election. 790. 8.*

KOPPI Károly: Jus electionis quondam ab Hungaris exercitum. Historia stirpis Arpadianae ... Viennae, typ. Soc. Typographicae, 1790. [10], 60, [1] p. 8° – Petrik II. 445

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 6/3. Jelzet: 7379.

362. *Koptik Thalleidos lib. Ius 744. 4.*

КОПТИК, Odo: Thalleidos liber I. De ortu, progressu, et flore s. aedis et thaumaturgae Thallensis sub cura RR. PP. Paulinorum, a summis pontificibus singularibus indulgetiis et praerogativis exornatae, a purpuratis patribus, archi-episcopis, et episcopis eam devote invisentibus pientissimo affectu honoratae carmine heroico conscriptus et in paraphrases poeticas, exegesibus historiae decantatae veritatem edocentibus distributus ... anno 1744. Sopronii, typ. Joannis Philippi Rennauer. [12], 110 p. 4° – Petrik II. 447

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten B. Regal 7. Jelzet: 7682.

363. *Korabinsky Beschbr. d. Schloss. Esterház. 784. 4.*

KORABINSZKY János: Beschreibung des hochfürstlichen Schlosses Eszterház im Königreiche Ungern. Pressburg, Ant. Löwe, 1784. 57 p., 8 t. 4° – Petrik I. 257

364. *Korabinsky Geogr. Lexic. u. Ungarn. 786. 8.*

KORABINSZKY János: Geographisch-historisches und Produkten Lexikon von Ungarn ... Pressburg, Weber und Korabinskyschen Verlage, 1786. [16], 858, [38] p., t. 8° – Petrik II. 447

Poss.: (...) *fürstlich Esterhazysch*(...) (...) (előlső kötetáblán belül; 18. sz.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten L. Regal 6. Jelzet: 7488.

365. *Kornelius Geogr. kultsa. Pest 801. 8.*

MÉHES István, ford.: Cornelius Nepos geográfiai kultsa, vagy olyan könyv, a mely a Kornelius Neposban találtató minden nemzeteknek, folyó vizeknek, tartományoknak, és városoknak rövid leírásokat, a máj neveiknek állapotokat és tsaknem minden helyekhez ragasztott emlékezetes történeteknek és példa beszédeknek előadását magában foglalja ... Pesten, Landerer Mihály, 1801. 280 p. 8° – Petrik II. 705

366. *Kosa de administr. Transylv. sub Vajvodis. 816. 8.*

KÓSA Zsigmond: De publica partium Transilvanarum administratione civili atque militari apud waywodis, qui terras illas ultrasiluanas auspiciis regum Hungariae gubernabant ... Viennae, in libraria Comesinae, 1816. VIII, 104 p. 8° – Petrik II. 454

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten A. Regal 8/28. Jelzet: 7891.

367. *Kovachich Nuncium. 804. 8.*

KOVACHICH Márton György: Nuncium ad excelsos Regni Hungariae proceres, et universos patriae cives de collectionibus, et lucubrationibus literariis quibus sinceram rerum hungaricarum notitiam e suo instituto diplomatico-iuridico-historico in lucem promere conatur ... Budae, typ. reg. universitatis Pestanae, 1804. 112 p. 8° – Petrik II. 465

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 6/29. Jelzet: 7685.

368. *Kovachich Institut. diplom. hungar. 791. 8.*

KOVACHICH Márton György: Institutum diplomatico-historicum incltyi Regni Hungariae regnorumque, ac provinciarum illius coronae juribus obnoxiarum, sublimioribus auspiciis excitatum adumbrat, nobilissimis patriae civibus offert, eosque in meriti partem honorificentissime provocat ... Pestini, Matth. Trattner, 1791. XVIII, 221 p. 8° – Petrik II. 464

HMNT, 1791. augusztus 10. 160; MH, 1792. augusztus 24. 309; 1799. október 18. 517.

369. *Kovachich formula solennes styli. 799. 4.*

KOVACHICH Márton György, szerk: Formulae solennes styli in cancellaria, curiaque regum, foris minoribus ... Pesthini, typ. Matthiae Trattner, 1799. [12], CCVI, 563 p. 4° – Petrik II. 465

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 2/28. Jelzet: 7856. MH, 1799. október 18. 517.

370. *Kovachich solennia inaugural. fol.*

KOVACHICH Márton György, szerk: Solennia inauguralia serenissimorum ac potentissimorum principium utriusque sexus, qui ex augusta stirpe Habspurgo-Austriaca sacra corona apostolica in reges hungarorum, reginasque periodo tertia redimiti sunt ... Pestini, typ. Matthiae Trattner, 1796. [2], 60, 243 p. 2° – Petrik III. 403

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 5. Jelzet: No. 7758.

371. *Kovachich supplem. ad vestig. comitior. 801. 8.*

KOVACHICH Márton György: Supplementum ad vestigia comitiorum apud hungaros ab exordio regni eorum in Pannonia, usque ad hodiernum diem celebratorum. Tom. 3. Budae, typ. typograph. reg. universitatis Pestanae, 1801. 4 fol., 442. p. 8° – Petrik II. 464

372. *Kovachich Codex juris tavern. 803. 8.*

KOVACHICH Márton György: Codex authenticus iuris tavernicalis statutarii communis, complectens monumenta vetera et recentiora partim antea vulgata, partim hactenus inedita. Budae, typ. regiae universitatis Pestanae, 1803. 10 fol., 274 p., 31 fol. 8° – Petrik II. 465

Poss.: 1) *Ill. D. Demetrio Görög Auctor.* (címlap r.); 2) *D. G.* (uo.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten J. Regal 5/5. Jelzet: 7568.

373. *Kovachich Indices in decreta. 806. tom. I.*

KOVACHICH Márton György: *Indices reales historici in decreta comitialia serenissimorum ac potentissimorum regum Hungariae. ... Tom. I. Index realis geographico-topographicus.* Budae, typ. reg. universit. hung., 1806. XLII, 479 p. 8° – Petrik II. 465

Poss.: 1) *Ill. D. Demetrio Görög Auctor.* (címlap r.); 2) *D. G.* (uo.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 2/29. Jelzet: Nr. 10273.

374. *Kovachich scriptores rer. hung. minores. 798. 8.*

KOVACHICH Márton György, szerk: *Scriptores rerum hungaricarum minores, hactenus inediti, synchroni, aut proxime coevi ... Tomis I.* Budae, typ. Regiae Universitatis, 1798. [16], XXXII, 350, [2], 104 p. 8° – Petrik III. 355

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 2/31. Jelzet: 13224.

MH, 1799. október 18. 516.

375. *Kovachich samml. ungedr. Stücke. 805. 8.*

KOVACHICH Márton György, szerk: *Sammlung kleiner noch ungedruckter Stücke, in welchem gleichzeitige Schriftsteller einzelne Abschnitte der ungarischen Geschichte aufgezeichnet haben.* 1. Bd. Zusammengetragen, herausgegeben und gewidmet dem Herrn Ladislaus Grafen Teleki de Szék von Martin Georg Kovachich. Ofen, mit kön. Universitäts-Schriften, 1805. [2], LXII, 478 p. 8° – Petrik III. 274

Poss.: 1) *Ill. D. Demetrio Görög Auctor.* (címlap r.); 2) *D. G.* (uo.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 2/30. Jelzet: 7553.

376. *Kovács János magy. kronik. Summája. 742. 4.*

KOVÁCS János: *A magyar kronikának rövideden le-rajzolt sómmája, mellynek első része Pethö Gergely munkájából szedegettetett, rész szerént külömb külömb féle könyvekből-is bővítettett, a második része pedig némelly írásokból ki-vétetett, és a magyar nemzetnek jeles emlé-*

kezetire s hasznára ez új formában ki-bocsattatott, a mint-is 1742. esztendőig foltatott ... Posonyban, Spaizer Domonkos Ferenc. [200] p. 4° – Petrik II. 469

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 6/11. Jelzet: 7168.
(Coll. 1.) KOVÁCS János: Continuátiója a magyar kronikának. Második rész ... Nyomt. Posonyban, Spaizer Domonkos, 1742. 176, [20] p. – Petrik II. 470

377. *Kovács magyar Eneis. 799. 16 darab. 8.*

VERGILIUS MARO, Publius; KOVÁTS József: Magyar Éneis, avagy P. Vergilius Márónak Éneás viseltt dolgairól irtt munkája. Mellyet magyar versekbe foglalván ki adott Kováts József ... Első darab. Komáromban, Weinmüller Bálint, 1799. XX, 21–234, [4] p. 8° – Petrik III. 795

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 6. Jelzet: 8850.

378. *Kranz Gesundbrunen. 777. 4.*

CRANZ, Heinrich Johann Nepomuk von: Gesundbrunnen der österreichischen Monarchie. Wien, Jos. Gerold, 1777. [6], 306, [8] p. 4° – ÖLB

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten E. Regal 4. Jelzet: 8067.

379. *Kranz analysis thermar. hercul. 773. 8.*

CRANTZ, Heinrich Johann Nepomuk: Analyses therm. Herculanarum Daciae Traiani celebriorumque Hungariae. Accedit aquarum Hungariae, Croatiae nomenclator. Viennae, typ. Josephi Kurzböck, 1773. [16], 96 p. 8° – Petrik I. 447

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 6. Jelzet: 7201.

380. *Kresznerits Julian Császárs. 806. 8.*

JULIANUS, Flavius Claudius; KRESZNERICS Ferenc: A császárok. Irta görög nyelven a második Juliánus császár. Megmagyarázta Kresznerics Ferencz ... Posonyban és Pesten, Fűskúti Landerer Mihály, 1806. X, 11–310 p. 8° – Petrik II. 302

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 5. Jelzet: 7442.

381. *Kriege in Bosnien. 789. 8.*

KADI Omer Effendi [UMAR, BŪSNAVĪ]: Die Kriege in Bosnien in den Feldzügen 1737, 1738, 1739. Wien, Johann David Hörling, 1789. 216 p. 4° – ÖBV

Bibliothek Burg Forchtenstein, 2-D-4, R/3/33. Jelzet: 8010.

382. *Kubini Enchirodion. Posonii 810. 8.*

KUBINYI Sándor; CSAPLOVICS János: Enchiridion lexici juris incltyi regni Hungariae, seu extractus universarum legum patriarum, omnes in toto corpore juris occurrentes materiales, incluso opere tripartito et Kitonichio a S. Stephano proto-rege, usque ad annum 1792-um juxta ordinem alphabeticum, cum exactissimis ad loco decretalia provocationibus exhibens ... Revisus, auctus, emendatus et usque ad anni 1808. decreta extensus studio et opera Joannis Csaplovics ... Posonii, typ. Simonis Petri Weber, 1810. 2 fol., 783 p. 8° – Petrik II. 514

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten J. Regal 5/5. Jelzet: 8829.

383. *Kubini Enchir. lexici juris bung. 798. 8.*

KUBINYI Sándor: Enchiridion lexici juris incltyi regni Hungariae, seu extractus universarum legum patriarum, omnes in toto corpore juris occurrentes materiales, incluso opere tripartito et Kitonichio a S. Stephano proto-rege, usque ad annum 1792-um juxta ordinem alphabeticum, cum exactissimis ad loco decretalia provocationibus exhibens ... Additus est index scriptorum publico-politico-juridicorum. Posonii, sumpt. et typ. Simonis Petri Weber, 1798. VIII, 824 p. 8° – Petrik II. 514

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten J. Regal 5/5. Jelzet: 7381.

MH, 1798. november 6. 592; 1799. augusztus 20. 256.

384. *Kultsári számadás vezetésre instruct. fol.*

KULTSÁRI számadás vezetésére szolgáló instructió. [S. l., s. typ., s. a.] 17 p. 2° – Petrik: nincs (levéltári jellegű kiadvány)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten J. Regal 9. Jelzet: 7731.

(Cont. 1.) KULTSÁRI számadás a méltóságos gróf Károlyi familiához tartozandó tekintetes N. uradalmának 18... esztendőről. Vezetetett a Die ... usque ... Anni 18... [S. l., s. typ., s. a.] [69] p.

385. *Lackner Coronae hung. descr. embl. 613. 4.*

LACKNER Kristóf: *Coronae Hungariae emblematica descriptio* J. U. D. 1613. *Lavingae Suevorum, typ. Palatinis excud.* M. Jacobus Winter, 1615. 207 p. 4° – RMK III. 1156, Apponyi H. 715

Megj.: RMNy App. 99: „Laekner, Christop: *Coronae Hungariae emblematica descriptis*. Sopronii 1613. – Rexa Dezső (MKsz 1913: 242) azt állította, hogy az Árva megyei Csaplovics könyvtár alapítója 1836-ban vásárolta ezt a könyvet. Állítása nyilván téves adatokra támaszkodott. Hiszen a szerző nem Laekner, hanem Lackner, a címben pedig descriptis-t ír descriptio helyett. A munkát 1615-ben Lauingenben nyomtatták ki (RMK III. 1156), csak az ajánlása kelt Sopronban, de az sem 1613-ban, hanem 1615-ben.”

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 6/4. Jelzet: 7883.

386. *Lackner Majest. hung. aquila. 614 (!) 8.*

LACKNER Kristóf: *Maiestatis Hungariae Aquila a Christophoro Lackner I. V. D. inventa et hieroglyphica eius interpretatione levissime descripta*. Anno 1617. Kereszturini, apud Emericum Farkas, 1617. [6], 82 p. 8° – RMNy 1136

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 5/2. Jelzet: 7722.

387. *Lajos XII (!) élete. 794. 8.*

ÖHLER, Joseph; BERTA György, ford.: XVI. Lajos szerentsétlen frantzia király életének le-írása ... Kassán, Scheibler Károly Krisztián, 1794. [4], 366, [4] p. 8° – Petrik I. 252

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten BB. Regal 3/35. Jelzet: 7694.

MH, 1793. szeptember 3. 343–344; 1794. december 30. 904.

388. *Lakits de haeredit. Jure succed. 809. 8.*

LAKITS György Zsigmond: *De haereditario succedendi jure ducum primum, deinde regum Hungariae inde ab origine monarchiae usque ad nostra tempora. Liber singularis ...* Viennae, apud Joh. Georgium Binz, 1809. 173 p. 8° – Petrik II. 535

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten J. Regal 5/5. Jelzet: 7606.

389. *Lampe hist. eccl. reform.* 728. 4.

DEBRECENI EMBER Pál; LAMPE, Friedrich Adolph, szerk: *Historia ecclesiae reformatae, in Hungaria et Transylvania ... Ex monumentis fide dignissimis a viro quodam doctissimo magnam partem congesta ... Trajecti ad Rhenum, apud Jacobum van Poolsum, 1728.* [16], 919 p. 4° – Petrik I. 613

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten K. Regal 3. Jelzet: 7441.

390. *Latzai oskol. könyv.* 793. 8.

LUNZ, Georg Johann; LÁTZAI SZABÓ József, ford.: *Oskolai tanítókönyv. Irtá német nyelven Luntz György János. Most pedig szabadon fordítva és némely szükséges változásokkal s bővítéssel alkalmaztatva a magyar ifjuság hasznára kiadta Látzai József. Győrben, Streibig József, 1793.* XXIV, 331, 6 p. 8° – Petrik II. 623

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 7382.

MH, 1793. január 15. 77–78; 1793. január 18. 95–96; 1793. június 14. 856–857; 1794. április 25. 599.

391. *Laugier la paix de Belgr.* 768. 8.

LAUGIER, Marc Antoine: *Histoire des negociations pour la paix conclue a Belgrade, le 18. Septembre 1739. Entre l'Empereur, la Russie et la Porte Ottomane ... A Paris, chez la veuve Duchesne, 1768.* 8° – ÖNB

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 6. Jelzet: 7282.

392. *Leben u. That. Jos. Rakoczy.* 739. 8.

H. E. S.: *Merckwürdiges Leben und Thaten des Prätendenten von Ungarn und Siebenbürgen, Joseph Ragoczy, und seiner Vorfahren ... Franckfurt und Leipzig, [s. typ.], 1739.* [14], 166 p. 8° – ÖNB

Poss.: *Ex Bibliotheca Christoph. Jacob. Leip. Administrat. Sommerschbus. Legitime possideo Filius Ego F. C. E. Leopold. Ippesh, d. 2. Februar 1747.* (első kötet-táblán belül)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 5. Jelzet: 8924.

393. *Lebmanns Reise n. Hermannst. 785. 8.*

LEHMANN, Johann: Reise von Preßburg nach Hermannstadt in Siebenbürgen. Dünkelspiel und Leipzig, Christian Gottlieb Hertel, 1785. [2], 190 p. 8° – Petrik II. 564

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 6. Jelzet: 7581.

394. *Lebotzky Stemmatogr. 796. 4.*

LEHOTZKY András: Stemmatographia nobilium familiarum regni Hungariae; praemissa est series chronologica quatuor statuum et ordinum e diplomatibus eruta. – I. Regni Hungariae, et Partium eidem Annexarum quatuor status et ordines, serie chronologica, e diplomatibus deducti, et historico-politicis notationibus illustrati ... Pars I. Posenii, typ. Simonis Petri Weber, 1796. 256, 100 p. 4° – Petrik II. 564

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten CC. Regal 3/51–52. Jelzet: 7880.

MH, 1796. április 8. 462–464; 1797. október 27. 560; 1800. december 12. 760; 1801. augusztus 11. 214.

395. *Leopoldus II. in Campo Rákos. 790. 8.*

KERESZTURY József: Leopoldus II. in campo Rákos visio Eleutherii Pannonii ... [S. l., s. typ.], 1790. 266 p. 8° – Petrik II. 368

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten A. Regal 9/15. Jelzet: 7654.

396. *Lebrecht Siebenbürg. Fürsten. 791. 8.*

LEBRECHT, Michael: Siebenbürgens Fürsten, eine statistische Zeitschrift. 1. Th. Hermannstadt, Mart. Hochmeister, 1791. 6 fol., 374 p., 16 fol. 8° – Petrik II. 562

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 8009.

397. *Lebrecht Erdbeschr. V. Siebenb. 804. 8.*

LEBRECHT, Michael: Versuch einer Erdbeschreibung des Grossfürstenthums Siebenbürgen ... 2. durchhaus veränderte und vermehrte Auflage. Hermannstadt, Mart. Hochmeister, 1804. [8], 192, [4] p., t. 8° – Petrik II. 562

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 5. Jelzet: 7895.

398. *Leyrer die Stadt. Pest 803. 8.*

LEYRER, Joseph: Die Stadt Pesth und ihre Gegend in Briefen von einem Fremden. Mit 9 Kupfern herausgegeben und allen edlen Patrioten Ungarns in tiefster Verehrung gewidmet ... Pesth, mit Trattnerischen Schriften, 1803. 5 fol., 9–171 p., 1 fol. 8° – Petrik II. 589

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 7. Jelzet: 7643.

399. *Liesganig Dimensio graduum Vienna et. Hung. 4.*

LIESGANIG, Joseph: Dimensio graduum meridiani Viennensis et Hungarici augg. jussu et auspiciis peracta ... Vindobonae, apud Augustinum Bernardi, 1770. [22], 262 p., t. 4° – Petrik II. 595

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten C. Regal 6. Jelzet: 7860.

400. *Lipsky Repertor. 808. in 4° (transylv.)*

LIPSZKY János: Repertorium locorum objectorumque in XII. tabulis mappae regnorum Hungariae, Slavoniae, Croatiae, et confiniorum militarium magni item principatus Transylvaniae occurrentium, quas aeri incisas vulgavit ... Secundum varias in his provinciis usu receptas denominationes ab eodem auctore elaboratum. Budae, typ. reg. universitatis Pestanae, 1808. 4 fol., 766, 164 p. 4° – Petrik II. 600

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten B. Regal 4. Jelzet: 7422.

401. *idem 808. in 4. (hungaria)*

Lásd az előző tételt.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten C. Regal 10. Jelzet: 9885.

402. *Loigk histor. Pestis. 708–713. (mancum)*

WERLOSCHNIG, Johann Baptista; LOIGK, Anton: Historia Pestis, quae ab anno 1708. ad 1713. inclusive, Transylvaniam, Hungariam, Austriam, Pragam, et Ratisbonam, aliaque conterminas Provincias et urbes progrediendo, depopulabatur ... Styrae, typ. Josephi Grünenwald, 1716. [42], 497, [3] p. 8° – Petrik II. 606(?)

Poss.: *Ex Libris Francisci Kieswetter.* (címlap r.; 18. sz.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten L. Regal 3. Jelzet: 8873.

403. *Lutzai új szállók (!) eredete.* 792. 8.

FERDINAND, IV.; HRABOVSKY György, ford.: A szent lutzai új szállóknak eredetek s szaporodások azon törvényekkel együtt melyekkel virágzóásokat eszközli IV. Ferdinand a két szitziliai országok királya. Irta maga ő felsége olasz nyelven Nápolyban 1789. Németre fordítottatott Bétsben 1791. Magyarra Palotán Hrabovszky György által. Weszprémben, Streibig József, 1792. [18], 55, LII p. 8° – Petrik I. 779

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten J. Regal 3. Jelzet: 7988.

MH 1792. július 24. 128; 1792. október 26. 647; 1795. május 1. 604.

404. *Magyar Aglája. Budán 806. 8.*

VERSEGHY Ferenc, szerk: Magyar Aglája avagy kellemetesen mulató nyájaskodások külömbféle versnemekben. Budánn, a k. magy. univers. bet., 1806. 251 p. 8° – Petrik I. 27

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 3. Jelzet: 7647.

405. *Magyar füvészkönyv. 807. 1ő rész. 8.*

DIÓSZEGHI Sámuel; FAZEKAS Mihály: Magyar füvészkönyv, melly a két magyar hazában található növényeknek megismertetésére vezet, a Linné alkotmánya szerint. Debreczenben, Csáthy György, 1807. XVI, 608 p. 8° – Petrik I. 535

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten K. Regal 4. Jelzet: 7171.

406. *Magyar grammatica.* 795. 8.

MAGYAR grammatica, mellyet készített Debreczenbenn egy Magyar Társaság. Bétsben, a Magyar Hírmondó íróinak költs., Alberti, 1795. XXX, 352 p. 8° – Petrik I. 229

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten W. Regal 6. Jelzet: 7471.

HMNT, 1789. szeptember 25. 281–288; 1790. március 2. 281; 1790. július 16. 64; 1790. december 7. 711–712; MH, 1792. február 7. 190–191; 1792. július 27. 512; 1793. augusztus 27. 297–299; 1794. december 5. 778–780; 1794. december 30. 895–896; 1795. február 24. 270; 1795. június 30. 865–868; 1795. július 21. 112; 1795. augusztus 21. 255–256; 1795. december 29. 856; 1796. február 16. 215.

407. *Magyar gyász. 792. 8.*

E. S. M. (ETÉDI S. Márton): Magyar gyász; vagy-is Második Lajos magyar királynak a mohátsi mezőn történt veszedelme ... Pesten, Nemes Landerer Mihály, 1792. 8 fol., 226 p., 3 fol. 8° – Petrik I. 715

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7215.
MH, 1792. október 26. 646; 1793. január 4. 32; 1793. augusztus 27. 302;
1796. február 26. 264; 1796. május 17. 639.

408. *Magyar ország gyűlése. 791. 8 Bétsben*

Az 1790-DIK esztendőben Budán tartott ország gyűlésének alkalmatosságával írásba bé-nyújtott, s köz tanácskozás alá vett dolgok és munkák, mellyek azon ország gyűlésének naponként-való jegyzéseihez tartoznak. Bétsben, Hummel János Dávid, 1791. 968 p., 10 fol. 8o – Petrik I. 55

409. *idem. Posony 811 et 812. folio 4 tomi*

FELSÉGES első Ferentz austriai tsászár, Magyar, és Cseh ország koronás királyától Pozsony szabad királyi városába 1811-ik esztendőben, Kiss-Aszszony havának 25-dik napjára rendeltetett Magyar Ország gyűlésének jegyző könyve, melly eredet-képpen magyar nyelven íratott, és az ország gyűlésének fő vigyázása alatt hitelesen deák nyelvre fordítatott. Tom. 1–3. Pozsonyban, Weber Simon Péter, 1811–1812. XXIV, 638 p.; 639–1266. p.; 1267–1699. p. 2° – Petrik II. 647

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kastem I. Regal 2/2. Jelzet: 7059.

FELSÉGES első Ferentz austriai tsászár, Magyar, és Cseh ország koronás királyától Posony szabad királyi várossában 1811-ik esztendőben, Kis-Aszszony havának 25-dik napjára rendeltetett Magyar Ország gyűlésének írásai. Posonyban, Belnay György Aloysius, 1811. [2], XVI, 582 p. – Petrik II. 647

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kastem I. Regal 2/2. Jelzet: 10208.

410. *idem idem 2 tomi fol. 808.*

FELSÉGES első Ferentz austriai császár, Magyar és Cseh ország koronás királyától Pozsony szabad királyi várossába 1808dik esztendőben Kiss-Aszszony havának 28dik napjára rendeltetett Magyar Ország gyűlésének jegyző könyve, melly eredet-képpen magyar nyelven íratott,

és az ország gyűlésének fő vigyázása alatt hitelesen deák nyelvre fordítatott. Posenban, Belnay György Aloys, 1808. XIX, 392 p. 2° – Petrik II. 647

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kastem I. Regal 2/2. Jelzet: 7057.

FELSÉGES első Ferentz austriai császár, Magyar és Cseh ország koronás királyától Posony szabad királyi [városába] 1808-dik esztendőben, Boldog Aszszony havának 28dik napjan rendeltetett Magyar Ország gyűlésének írása. Posenban, Landerer Mihály, 1808. [4], 272, [4] p. 2° – Petrik I. 647

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kastem I. Regal 2/2. Jelzet: 7057.

411. *idem Pest. 804. 2 tomi fol.*

FELSÉGES első Ferentz austriai császár, Magyar és Cseh ország koronás királyától Buda szabad királyi fővárosába 1804-dik esztendőre, ... napjára rendeltetett Magyar Ország gyűlésének jegyző-könyve, melly eredetképpen magyar nyelven íratatott, és az ország gyűlésének fő vigyázása alatt hitelesen deák nyelvre fordított. Pesten, Landerer Mihály, 1804. 2° – Petrik: nem ismeri ezt a kiadást

412. *idem Posony 805. fol.*

NAPONKÉNT-VALÓ jegyzései az 1805. esztendőbe Felséges Második Ferentz ... által Posony ... várossában mindszent-havának 13. napjára rendelt Magyar Ország gyűlésének fő vigyázása alatt hitelesen deák nyelvre fordítottak. – Diarium comitiorum regni Hungariae. 1805. Posonii, typ. Georgii Aloysii Belnay. XXIV p., 2 fol., 101, 72 p. 2° – Petrik II. 647

Megj.: Petrik: „Mellette: Az ország-gyűlés irásai. – Acta comitiorum. (2-r. 72 l.)”

413. *idem idem acták fol. (no. 30)*

Lásd a 412., 414. tételeket.

414. *idem idem jegyzések. Posony 801. fol.*

NAPONKÉNT-VALÓ jegyzései az 1801. esztendőbe Felséges Második Ferentz ... által Posony ... várossában ... napjára rendelt Magyar Ország gyűlésének fő vigyázása alatt hitelesen deák nyelvre fordítottak. – Dia-

rium comitiorum regni Hungariae. 1801. Posonii, typ. Georgii Aloysii Belnay(?) 2° – Petrik: nem ismeri ezt a kiadást

415. Magyar Játék szin. 792. 2 kötet. 8.

A magyar játék-szin. Első esztendő. Első kötet. Pesten, Trattner Mátyás, 1792. LXXVIII, [1] p. 8° – Petrik II. 270

Megj.: a kötet tartalma: ENDRÉDY János: A magyar játék-szinnek története kezdetétől fogva az utóbbi kormányozásig; BÁRÁNY Péter: A talált gyermek; MOLIÈRE; SIMAI Kristóf, ford.: Zsugori, telhetetlen fösvény ember; KOTZEBUE, August von; SEBESTYÉN László, ford.: Az aszszonyi jakobita klub.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 6. Jelzet: 7213. HMNT, 1791. május 27. 662; MH, 1792. május 11. 672; 1792. augusztus 10. 232; 1792. december 4. 824; 1793. április 19. 545.

Második kötet. Pesten, Trattner Mátyás, 1793. L, [14], 296 p. – Petrik II. 270

Megj.: a kötet tartalma: ENDRÉDY János: A magyar játék-szin történeteinek folytatása; SOOS Márton: A meg-szomorított ártatlanság. Avagy az ártatlan Etelka méltatlan szenvedése; ZSITVAI Ferenc: A szerentsétlen al-kantzellár; METASTASIO; RUDNYÁNSZKY Karolina, ford.: A pusztá sziget.

MH, 1793. április 19. 545–546; 1801. május 29. 701–702.

416. Magyar és német levelező könyv. 809. 8.

KISS János: Deutscher Briefsteller für alle Fülle des gesellschaftlichen Lebens ... = Magyar és német levelező könyv, vagy részszerint regulákból, részszerént példákból álló oktatás ... Pesten, Kiss István könyv árosnál, 1809. [7], 388, [10] p. 8° – Petrik II. 390

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kisten W. Regal 5. Jelzet: 8894.

417. Magyar Minerva. Béts és Veszprém 5 darab 8.

BATSÁNYI János, kiad.: ÁNYOS Pál munkáji. Bétsben, özv. Alberti Ignázt-né, 1798. XX p., 1 fol., 260 p. 8° (Magyar Minerva, 1) – Petrik I. 94

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 10. Jelzet: 7646.

HMNT, 1790. március 2. 273; MH, 1798. július 20. 87–88.

PÉTERI TAKÁTS József: Erköltsi oktatások, mellyeket tolnai gróf Festetits László, kedves tanítványának, szívére kötött Péteri Takáts József.

Bétsben, özv. Alberti Ignátné, 1799. 392 p. 8° (Magyar Minerva, 2) – Petrik III. 576

Jelzet: 13294.

MH, 1799. március 8. 305–306; 1799. május 10. 606.

VIRÁG Benedek poétai munkái. Pesten, Trattner Mátyás, 1799. 174 p. 8° (Magyar Minerva, 3) – Petrik III. 792

Megj.: amikor Festetics György az első két kötet megjelenése után nem támogatta a sorozat további köteteinek megjelentetését, Péteri Takátsék a *Hírmondó* szerkesztőinek támogatásával adták ki ezt a művet, vö. CSÉBY, *Gróf Festetics György helye...*, i. m., 168; a kötet 1799-es évszámmal, de csak 1800 elején jelent meg: VIRÁG, 2011. 99.

Jelzet: 13291.

MH, 1800. február 11. 208.

PÁPAY Sámuel: A magyar literatúra esmérete. 1. köt. I. II. rész. Veszprémben, Számmer Klára, 1808. XX, 484 p., 1 fol. 8° (Magyar Minerva, 4) – Petrik III. 43

Jelzet: 13293.

RUSZEK József: A filozofiának előljáró értekezései. Veszprémben, Számmer Klára, 1812. X, 112 p. 8° (Magyar Minerva, 5) – Petrik III. 261

Jelzet: 13288.

418. *Magyar Museum. 788. 2 könyv. 8.*

BARÓTI SZABÓ Dávid, BATSÁNYI János, KAZINCZY Ferenc, szerk: Magyar Museum. Pest, Trattner Mátyás, 1788. XXII, 345, 91 p. 8° – Petrik II. 798

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 4. Jelzet: 7864.

HMNT, 1789. december 8. 595–597; 1790. április 27. 542; 1791. március 25. 380–381; 1791. október 21. 525–528; 1791. október 25. 542–543; 1791. december 23. 806; MH, 1792. február 10. 208; 1792. március 13. 375–376; 1792. augusztus 24. 307–308.

419. *Magyar Sunád. 799. 8.*

MÁNDY István: Magyar Sunád, avagy I. Béla királynak nevetlen író-deákja. Kit ősi édes emlékezet oszlopául az ő hét fő magyar vezérekről írt deák históriájából magyarba öltöztetve előállított ... M. M. I. Debreczenben, Szigehthy Mihály, 1799. XXI, 126, [1] p. 8° – Petrik III. 462

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 6/28. Jelzet: 8841.

420. *Magyar Törvény. 798. 8. (rövid summája)*

KÖVY Sándor: A magyar törvénynek rövid summája. A gyermekek számára. Pozsonyban, Weber Simon Péter, 1798. 76, [3] p. 8° – Petrik II. 493

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 5. Jelzet: 7242.
MH, 1798. március 16. 384.

421. *Majzounet Ó testamn. histor. 791. 5 kötet. 8.*

MAIZONNET, Jean Louis; PÉCZELI József, ford.: Az ó testamentomi ekklesiának históriája, a Sz. Írás szerént. Az első embertől fogva, a Babilóniai fogságból lett vissza-térésig ... Első-ötödik kötet. Komáromban, Wéber Simon Péter, 1791. [16], XLVIII, 583 p.; [8], XXX, 592 p.; 677, [3] p.; [8], 687 p.; 687 p. 8° – Petrik II. 658

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten B. Regal 6. Jelzet: 7394.
HMNT, 1790. július 30. 134; 1790. december 24. 798–800; 1791. április 12. 456; 1791. június 10. 736; MH, 1792. február 28. 310–311.

422. *Makó oratio cum Universitas Buda colloc. 799. 8.*

MAKÓ Pál: Oratio quam anno 1777, cum regia scientiarum universitas Budae collocaretur, adornavit ... Vindobonae, typ. Joan. Thom. Trattnern, 1779. 32, [10] p. 8° – Petrik II. 661

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea XXXIX. Jelzet: 10263.

(Coll. 1.) MARIOSA, Jacobus: Imperatrici Mariae Theresiae augustae, piae, felici, quod ... Budae ... Scientiarum omnium Academiam erexerit – – excellentissimo Adamo ... Patachich ... archiepiscopo Colocensi etc. ... L. M. Colocae, typ. Archiepiscopalis, 1777 k. [5] fol. – Petrik VII. 322

423. *Mandata regia. 775. Váczi. fol.*

MANDATA regia intimata per excelsum consilium locumtenentiale regium partes IV. I. De limitibus tolerati in regno hoc exercitii tam augustanae atque helveticae confessionum quam et ritus graecorum non unitorum. II. De jure asyli. III. De rebus diversis. IV. De ratione variarum conscriptionum excelso consilio submittendarum ... Vacii, typ. Francisci Ignatii Ambro, 1775. [16], 304 p. 2° – Petrik II. 664

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 4/3. Jelzet: 7756.

424. *Mandi Samuel romai mesék.* 786. 8.

MÁNDI Sámuel, ford.: Szívet sebhető s elmét gyönyörködtetéssel tanító római mesékben tett próba ... Posonyban, Fűskúti Landerer Mihály, 1786. 7 p., 4 fol. 8° – Petrik III. 549

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7074.

425. *Maria Nemes gondol.* 794. 8.

BERKELEY, George; BÖLÖNI Sámuel, ford.: Mária: vagy a nemes gondolkodásu paraszt léány. Egy igen szomorú történet ... Kolosváratt, Ref. Coll., 1794. 16 fol., 107, 3 p. 8° – Petrik I. 334

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7070.

MH, 1794. július 18. 96.

426. *Maria Tassiniensis.* 746. 4.

ESTENSE TASSONI, Ildefonso: Sanctissimo domino nostro Benedicto 14. pont. opt. maximo se, suasque philosophicas theses, quas praeside eminentissimo, ... D. Georgio ab Auria ... publicae disceptationi exponere, D. Ildefonsus Estensis Tassoni Ferrariensis ordinis S. Benedicti, in congregatione S. Mariae Montis Oliveti monachus ... sistit, vovet, consecrat. Bononiae, ex typ. Laelii a Vulpe, 1746. 32 p. 2° – ICCU

427. *Maria Theresia.* 790. 8. (*gedicht*)

MARIA Theresia koronás apostoli királyné asszonyunkhoz. [S. l., s. typ., s. a.] 4 fol. 8° – Petrik III. 673

Megj.: Petrik: „Költemény”.

428. *Mariazeili Vezér.* 798. 8.

MÁRIA Tzeili Vezér, mellyben Azariás nagy Benedek pátriárkának kisebbik fia a jámbor bútsújárót, mint hív útítársa, külömbféle üdvezséges intésekkel, imádságokkal és énekekkel taníttya, s igazgattya, miképpen vihesse jól végbe az egyszer el szánt bútsújárását öreg Mária Tzeillebe, vagy akár melly más sz. helyre, lelke üdvözségére. A nemzetes, s ájtatos magyar hazafiaknak buzgó, és szüntelen kérésére ki-botsáttatott. Bétsben, Hummel J. D., 1798. 184 p. 12° – Petrik III. 784

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 7279.

429. *Mariaffy Kis magy. Pbraseologia.* 788.

MÁRIAFI István [SZAITZ Mária Leó]: Kis magyar frázeológia ... Posonyban, Fűskúti Landerer Mihály, 1788. 8 fol., 82, 159 p. 8° – Petrik III. 509

Exlibris: *Charles Kollonitz.* (elülső kötéståblán belül)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten W. Regal 5. Jelzet: 7211.

430. *Marienburg Geogr. v. Siebenb.* 813. 8.

MARIENBURG, Lukas Joseph: Geographie des Grossfürstenthums Siebenbürgen ... Erster-zweyter Bd. Hermannstadt, Martin Hochmeister, 1813. VIII, 248 p.; 392 p. 8° – Petrik II. 674

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 5. Jelzet: 7620.

431. *Marmontel Belisarius.* 776. 8.

MARMONTEL, Jean-François; DÁNIEL István, ford.: Belisarius, melly a frantzia nyelv mivelésére rendeltetett académiának egyik tagja M. uram által ugyan azon nyelven ki-adatott ... Kolosváratt, ref. coll., 1776. [16], 365 p. 8° – Petrik II. 679

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 3. Jelzet: 8869.

432. *Maróthi Arithmetica.* 763. 8.

MARÓTHI György: Arithmetica, vagy számvetésnek mestersége ... Debretzenben, Margitai István, 1763. [2], 302, [6] p. 8° – Petrik II. 679

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer. V. Kasten V. Regal 5. Jelzet: 7378.

433. *Martini termész. törvénye.* 792. 8

MARTINI, Carolus Antonius; DIÉNES Sámuel: Báró Martini természet törvényéről való állatásainak magyarázatja, mellyet német nyelvből magyarra fordított, és a maga költségén ki-adott Diénes Sámuel. Tom. 1–2. Bétsben, [s. typ.], 1792. [10], 494, [8] p. 8° – Petrik II. 681

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten J. Regal 5. Jelzet: 7919.

434. *Martini fragmenta litter. rer. hung. 808. 4.*

KOVÁTS Mihály, martinyi: *Fragmenta literaria rerum hungaricarum ex codicibus mss. nec non rarioribus quibusdam libris bibliothecarum exoticarum, eruta.* Jena, sumt. Bibliopolii Academici, 1808. VIII, 79 p. 4° – Petrik: nincs

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 3/32. Jelzet: 7825.

435. *Márton Jos. Német magy. és magy. ném. lex. 799. és 800. 2 rész. 8.*

MÁRTON József: *Új német–magyar és magyar–német lexicon, vagyis szókönyv ... Az első az az a német–magyar rész. Bétsbenn, a Siket-némák cs. és kir. Intézetében, Schuender János Károly, 1799. 200 p. 8° – Petrik II. 684*

MH, 1799. augusztus 23. 272; 1800. szeptember 16. 358–360.

MÁRTON József: *Új német–magyar és magyar–német lexicon, vagyis szókönyv ... A második az az a magyar–német rész. Pozsonyban, Wéber Simon Péter, 1800. XVI, 459 p. – Petrik II. 684*

MH, 1800. augusztus 26. 264.

436. *Márton deutsch. ungr. Lexic. 2 Th. 804 (!). 8.*

MÁRTON József: *Német–magyar és magyar–német lexicon, vagyis szókönyv. Első rész. Magyarúl németül ... Bétsben, Haykul Antal, 1807. [16], 816 p.; 403, [6] p. 8° – Petrik II. 684*

MH, 1800. szeptember 16. 358–360; 1802. november 9. 616; 1802. november 23. 689–695; 1802. december 31. 872.

MÁRTON József: *Magyar–német és német–magyar lexicon, vagy is szókönyv. Második rész. 2 darab ... Bétsben, Pichler Antal, 1803. 24, VIII, 48 p., 1204 h.; 1018 h., 11 p. 8° – Petrik II. 684*

MH, 1802. november 9. 616; 1802. november 23. 689–695; 1802. december 31. 872.

437. *Márton ungr. Sprachlere. 812. 3 Theil und 1 Band Lesebuch. 8.*

MÁRTON József, szerk: *Versuch einer ausführlichen praktischen ungarischen Sprachlehre für Deutsche, nebst dazu gehörigen CLXVIII Aufgaben und Uebungsstücken so wie auch zwey ungarischen Lesebüchern und einem Wörterbuche ... 1. Bd. Wien, Anton Pichler, 1812. 192, 128 p. 8° – Petrik II. 685*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten W. Regal 6. Jelzet: 7700.

MÁRTON József, szerk: Ungarisches Lesebuch mit einer erklärenden Wörterbuche und erläuternden grammatischen Anmerkungen ... = Magyar olvasókönyv ahoz tartozó szólaistromokkal és világosító grammatikai jegyzésekkel együtt ... 2. Bd. Bétsben, Pichler Antal, 1809. 186, [6] p. 8° – Petrik II. 685

438. *Márton Keresztény Moralis. 818 (!) 8.*

MÁRTON István: Keresztyén moralis kis katechismus. A helvétziai vallástétellel megedgyezőleg a magános olvasóknak számokra készítette s kiadta ... Bécs, Pichler Antal, 1817. XXXII, 33–126 p. 8° – Petrik II. 683
MH, 1796. december 2. 703–704.

439. *Márton István Görög nyelv. 799. 8.*

MÁRTON István: A görög nyelv első kezdete. A magyar ifjúság javára ... Győrben, Streibig József, 1794. XXXII, 264 p. 8° – Petrik II. 683
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 7. Jelzet: 7217.
MH, 1792. június 19. 902; 1793. június 7. 818–820; 1794. április 25. 599.

440. *Márton Phaedri fabulae gramm. et lexic. 793. 8.*

PHAEDRUS; MÁRTON István: Phaedri aug. liberti fabulae Aesopae imitationibus hungaricis univ. gramm. et quibusdam rhetor. ac poet. praec. item lexico latino-hungarico adornatae et in usum scholarum editae ... Jaurini, typ. Josephi Streibig, 1793. XX, 520 p., 2 fol. 8° – Petrik III. 88

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 6. Jelzet: 7080.
MH, 1792. augusztus 24. 304–306.

441. *Második Leopold Eleuteri látása. 794. 8.*

KERESZTURI József; Sz. Sz. A., ford.: Második Leopold magyar király, Eleuterinek, egy magyar prófétának látása szerint ... Pozsonban, Wéber Simon Péter, 1790. 222, [1] p. 8° – Petrik II. 368

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 5/39. Jelzet: 7916.
HMNT, 1790. február 1. 135.

442. *Mátyás (!) István Ó és új dietetica. 787. 4 darab. 8.*

MÁTYUS István: Ó és új diaetetica az az: az életnek és egészségnek fenn-tartására és gyámolgatására ... Első-negyedik darab. Posonyban, Fűskúti Landerer Mihály, 1787–1793. XX, [10], 463 p.; XXXVI, [12], 488 p.; LVIII, [14], 418 p.; [12], XXI, [15], 496 p. 8° – Petrik II. 695

Exlibris: *Charles Kollonitz.* (1–4. köt., elülső kötéståblán belül)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten B. Regal 5. Jelzet: 7483. (1–4. köt.)

HMNT, 1790. április 27. 543; MH, 1793. augusztus 27. 302; 1796. május 17. 639; 1801. augusztus 11. 213; 1802. augusztus 31. 295.

443. *Mátyás Jós. Versei. Pozsony és Vác 794. es 798. 2 darab. 8.*

MÁTYÁSI József: Semminél több valami. Az az elegyes tárgyú és formájú egynehány darab versek ... Első darab. Pozsonyban, Wéber Simon Péter, 1794. XX, 310 p. 8° – Petrik II. 695

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 8877.

MH, 1798. május 18. 655–656; 1798. november 6. 594.

MÁTYÁSI József: Mátyási József verseinek folytatása. Második darab. Vátzon, Maramarosi Gottlieb Antal, 1798. II, 386 p. 8° – Petrik II. 695

MH, 1798. november 6. 594.

444. *Mausoleum regni apost. 664. fol.*

NÁDASDY Ferenc: Mausoleum potentissimorum ac gloriosissimorum regni apostolici regum et primorum militantis Ungariae ... Norimbergae, M. et J. Endteres, 1664. 407 p. 2° – RMK III. 2254

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 3. Jelzet: 8323.

445. *Mechanicának summája. 798. 8.*

A MECHANIKÁNAK rövid summája. Fordítatott németből, a S. Pataki Collégyiomban tanuló apróbb gyermekek számára. Pozsonyban, Wéber Simon Péter, 1798. 30 p., t. 8° – Petrik II. 701

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten F. Regal 3. Jelzet: 7239.

MH, 1798. március 16. 384.

446. *Mellen series regum hung. 740 (!). 4.*

MELLEN, Jacob von; BURGHART, Gottfried Heinrich: *Series Regum Hungariae e nummis aureis. Das ist: eine Reihe ungarischer Könige aus goldnen Münzen ...* Breßlau und Leipzig, Daniel Pietsch, 1750. [12], 332 p., t. 4° – Petrik II. 712

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten W. Regal 3. Jelzet: 7459.

447. *Memoires de la reine de hongr. 745. 8.*

MÉMOIRES de la reine de Hongrie, ou les evenemens interessans arrivés dans le système de l'Europe après la mort de l'empereur Charles VII. jusqu'au tems de l'election de l'empereur Francois I. Francfort et Leipsic, chez la veuve Knoch et Esslinger, 1745. 8 fol., 199 p. 8° – Petrik II. 713

448. *Memories secrets de la guerra de hong. 771. 8.*

SCHMETTAU, Friedrich Wilhelm Karl von: *Memoires secrets de la guerre de Hongrie pendant les campagnes de 1737, 1738, et 1739. avec des reflexions critiques.* Francfort, au deoens de la compagnie des libraires, 1771. XXII, 282, [6] p. 8° – Petrik III. 316

HMNT, 1789. október 9. 351.

449. *Memoria Jos. Esterházy. 754. 4.*

KOLINOVICS Gábor: *Posthuma memoria Josephi Esterházii de Galantha ... fata, et res privatas, togatas ... gestas ... complexa ... Tyrnaviae,* typ. Acad., 1754. [16], 278, 30 p. 4° – Petrik II. 428

Megj.: A műnek van még másik két változata, ezekhez egy-egy tézis van csatolva: Petrik V. 263.

450. *Menzelj Leben u. gesch. fremds. 743. 8.*

DENKWÜRDIGES Leben und Thaten des berühmten Herrn Johann Daniels von Menzel ... worbey zugleich d. ganze, zeitherige, schles. vor-neml. aber bayr. Krieg bis zu Ende d. 1742. Jahres ... beschrieben wird. Frankfurt und Leipzig, [s. typ.], 1743. [14], 364 p. 8° – ÖBV

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten K. Regal 4. Jelzet: 8670.

451. *Mendelsohn Fedon. 793. 8.*

MENDELSONH, Moses: Fédon, vagy a lélek halhatatlanságáról. Három beszélgetésekbe írta német nyelven M. M. Magyarra fordítottatott egy hazafi által. Pesten, Patzkó Ferentz, 1793. 5 fol., 292 p. 8° – Petrik II. 715

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 7384.

MH, 1794. március 14. 373; 1795. április 7. 480.

452. *Mészáros Magyar secretar. Pest 793. 8.*

MÉSZÁROS Ignác: Minden esetekre el-készült magyar szekretarius ... Pesten, Trattner Mátyás, 1793. VIII, 452, [2] p. 8° – Petrik II. 724

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten W. Regal 5. Jelzet: 7260.

MH, 1794. április 4. 488, 1794. június 24. 958.

453. *Metastasio Játék darabja. ford. Döme. 802. 8.*

METASTASIO, Pietro; DÖME Károly, ford.: Metastasiusnak egynehány játék darabjai ... Komáromban, [s. typ.], 1802. 8 fol., 336 p. 8° – Petrik II. 728

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 3. Jelzet: 7062.

454. *Metastasio ismét egy két játék. 815. 8.*

METASTASIO, Pietro; DÖME Károly, ford.: Ismét egykét játék M.-ból Döme Károl által. Pozsonban, Wéber S. P. és fíjának költs., 1815. [2], IV, [2] 455, [1] p. 8° – Petrik II. 728

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 3. Jelzet: 7266.

455. *Methodus contrib. transylv. 766. fol.*

METHODUS nova super contributione magni principatus Transylvaniae ratiocinandi continens seriem functionis et agendorum commissariorum stationalium, perceptorum regionum, nec minus exactoratus provincialis. Viennae, typ. Joannis Thomae de Trattnern, 1766. [8], 269 p. 2° – Petrik II. 729

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 5/28. Jelzet: 9285.

456. *Mikes Kelemen török orsz. levelek. 794. 8.*

MIKES Kelemen; KULTSÁR István, szerk: Török országi levelek, melyekben a II. Rákóczi Ferenc fejedelemmel bújdosó magyarok története más egyéb emlékezetes dolgokkal együtt barátságosan eládatnak ... Szombathelyen, Siess Antal József, 1794. [8], 490, [1] p. 8° – Petrik II. 736

Megj.: a mű kézírata Görög Demeterék körében bukkant fel, akik kiadásra Kultsár Istvánnak adták oda. HOPP, 1995, 38–40.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7251. MH, 1794. március 25. 428–429.

457. *Miklós Halotti Oratóji. 790. 8.*

MIKLÓS Sámuel; BARCZAFALVI SZABÓ Dávid, szerk: Néhai M. S.-nek minden halotti oratóji azon edj oratójiával edjütt, meljet a keresztyéni türelemről való császári kegyelmes parantsolat kihirdetésének alkalmazosságával mondott. Halála után rendbe szedte, és közre botsátotta Bartzafalvi Szabó Dávid. Pozsonban és Komáromban, Véber Simon Péter, 1790. 2 fol., 291 p. 8° – Petrik II. 736

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 7400.

458. *Miklósi Versegi tisztátalan Magyarsága. 805. 8.*

MIKLÓSI János [RÉVAI Miklós]: Versegi Ferentznek tisztasággal kérkedő tisztátalan magyarsága. Mellyet nyilván való egyenes okokkal tisztán megmutat, Révai Miklósnak hív tanítványa, s igaz jó barátja ... Pesten, Trattner Mátyás, 1805. 2 fol., 5–120 p. 8° – Petrik II. 736

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten W. Regal 6. Jelzet: 7969.

459. *Mikra Káthekbismis. 801. 8.*

GEORGIEVICH Áron: Mikra katekthesis = Kis katekizmus avagy rövidre vett igaz-hitü vallás-tétele a napkeleti görög anyaszentegyháznak. Öszve-szerkeztetett és ki-adattatott a kárlovitzi érsekségben 1774 esztendőben; Most pedig a győri szentegyháznak lelki pásztora Georgievits Aaron által görög nyelvből magyarra fordított. Győrben, Streibig József, 1801. 181 p. 8° – Petrik II. 342

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten A. Regal 6. Jelzet: 7715.

460. *Miller, Aufnahme d. ung. Sprache. 806. 8.*

MILLER Jakab Ferdinánd: Versuch patriotischer Vorschläge zur Aufnahme der ungrischen Sprache ... Pesth, Jos. Eggenberger, 1806. 111, [1] p. 8° – Petrik II. 742

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten Y. Regal 6. Jelzet: 7915.

461. *Miller, Fragmenta Topogr. Magno-Varad. 803. 8.*

MILLER Jakab Ferdinánd: Fragmenta veteris typographiae Magno-Varadinensis ... Pestini, apud Josephum Eggenberger, 1803. 62 p. 8° – Petrik II. 742

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 6/20. Jelzet: 7399.

(Coll. 1.) MILLER Jakab Ferdinánd; VIRÁG Benedek: Különös letzke a Szűz Mária képéről a magyar aranyon. Miller Jakab Ferdinánd a nemzeti könyvház őrzője után írta Virág Benedek. Pesten, Eggenberger József könyvárosnál, 1804. 104 p. – Petrik II. 742

(Coll. 2.) MILLER Jakab Ferdinánd: Versuch patriotischer Vorschläge zur Aufnahme der ungrischen Sprache ... Pest, Joseph Eggenberger, 1806. 111, [1] p. – Petrik II. 742

462. *Miller Hercules Mechadiensis. 806. 8.*

MILLER Jakab Ferdinánd: Hercules Mehadiensis animadversionibus criticis illustratus ... Pestini, apud Josephum Eggenberger, typ. Matthiae Trattner, 1806. 70 p. 8° – Petrik II. 742

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten T. Regal 2. Jelzet: 7184.

463. *Millot, Világ Történetei. 790. II. köt. 8.*

MILLOT, Claude-François Xavier; VERSEGHY Ferenc, ford.: A világnak közönséges történetei ... Első kötet a régi nemzetnek. Pesten és Budán, Weingand Ján. Mih., 1790. LXXIII, 288, [4] p. 8° – Petrik II. 743

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten DD. Regal 4/6-7. Jelzet: 7255.

HMNT, 1790. március 12. 344; 1790. december 10. 728; 1791. május 3. 540.

Második kötet. A görögök. Pesten és Budán, Weingand Ján. M., 1791. [20], 448, [4] p. – Petrik II. 743

HMNT, 1791. május 31. 687.

464. *Milton, el-vesztett Paradit. 796. II Darab. 8.*

MILTON, John: BESSENYEI Sándor, ford.: Elvesztett Paraditsom Milton által ... Első darab. I–VIII. Könyv. Kassán, Ellinger János, 1796. [16] fol., 366 p. 8° – Petrik II. 744

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7075.

MH, 1795. december 1. 736; 1797. január 31. 134–135.

Második darab. IX–XII. és A viszszyert Paraditsom IV. könyvekbenn. Kassán, Ellinger János, 1796. [4] fol., 9–388 p. – Petrik II. 744

465. *Mitterbacher et Piller, iter per Slavoni. 783. 4.*

MITTERPACHER Lajos; PILLER Mátyás: Iter per Poseganam Sclavoniae provinciam mensibus Junio, et Julio Anno 1782. susceptum. Budae, typ. Regiae Universitatis, 1783. 147 p., t. 4° – Petrik III. 96

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 8. Jelzet: 7112.

466. *Mondolat, Ditsbalom 813. 8.*

SOMOGYI Gedeon: Mondolat. Sok bővítményekkel, és egy kiegészített újj-szótárral együtt. Angyalbőrbe kötve, egy tünet-forint. Dicsshalom [Veszprém, s. typ.], 1813. XIII, 1, 102, 4 p. 12° – Petrik III. 411

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 4. Jelzet: 7774.

467. *Molnár Szerentsetlen indulat. 804. 8.*

MOLNÁR Borbála: Szerentsetlen indulat, vagy Sarolta és Sándor, melyet versekbe szedett ... Kolosvárat, réf. koll., 1804. 222 p. 8° – Petrik II. 772

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 3. Jelzet: 7248.

468. *Molnár Borbála, Munkái. 794. II Darab. 8.*

MOLNÁR Borbála munkái. Első-második darab. Második nyomtatás. Posonyban és Pesten, Fűskúti Landerer Mihály, 1794. 69, 176 p. 8° – Petrik II. 772

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7208.

MH, 1794. május 9. 680; 1795. május 15. 665–667. (3–4. db); 1795. május 15. 668.

469. *Molnár Borbára Barátságai Vetélkedés. 804. 8.*

MOLNÁR Borbála: Barátsági vetélkedés, vagy Molnár Borbárának Máté Jánosné aszszonnyal a két nem hibái és érdemei felől folytatott levelezései. Kolosváratt, réf. kolégyom, 1804. 4 fol., 224 p. 8° – Petrik II. 772

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 3. Jelzet: 7249.

470. *Molnár Borbára Levelezése. 797. 8.*

CSIZI István; MOLNÁR Borbála: Fő-strázsa-mester Csízi Istvánnak nemes Mólnár Borbálával az erkölts pallérozását, és a szív meg-jobbítását tárgyazó verses levelezései, mellyek leg inkább beteges állapottyában munkáltattak. Pozsonyban, Wéber Simon Péter, 1797. 6 fol., 164 p. 8° – Petrik I. 472

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten O. Regal 4. Jelzet: 7102.

MH, 1797. augusztus 4. 167; 1798. március 16. 384.

471. *Müller Epistolae et Eppi Széchényi. 807. Par. II. Vol. 1. 8.*

MILLER Jakab Ferdinánd: Epistolae archiepiscoporum Georgii Strigoniensis et Pauli Colocensis e comitibus Szécsényi ad pontifices, imperatores, reges, electores, principes, ministros, belliduces, aliosque illustres aevi sui viros datae, et vicissim ab illis acceptae ... Pars 1–2. Pestini, typ. Mathiae Trattner, 1807. 320, [1] p.; 325, [38] p. 8° – Petrik I. 654

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten A. Regal 8/27. Jelzet: 7850.

472. *Müller Epistolae Ferdinandi Imé et Maxim. Ildi. 808. 8.*

MILLER Jakab Ferdinánd, szerk: Epistolae Imperatorum, et regum Hungariae Ferdinandi Primi et Maximiliani Secundi ad suos in porta ottomanica oratores Antonium Verantium, Franciscum Zay, Augerium Busbek, Albertum Wyss, et Christophorum Teuffenpach ... Pestini, typ. Mathiae Trattner, 1808. XX, 21–454, [17] p. 8° – Petrik I. 653

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten A. Regal 8/25. Jelzet: 7487.

473. *Muratorius, a Nagy Parantsolat. 776. 8.*

MURATORI, Ludovico Antonio; ÓZDI Ferenc: A nagy parantsolatnak tudniillik a felebaráti szeretetnek igaz magyarázatja, mellyet hajdon irt ... Bétsben, Trattner Thamás bet., 1776. 11 fol., 375 p. 8° – Petrik II. 797

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 8847.

474. *Musaeum Hung. s. a. fol.*

MILLER Jakab Ferdinánd: *Museum hungaricum cum excelsis regni proceribus et inclytis statibus ac ordinibus exhibitum.* Budae, typ. Reg. Univ. Hungaricae, 1807. 28 p. 2° – Petrik II. 799

Megj: mellékletek: 1) A' Pesti Nemzeti Gyűjtemények új Tárházának rajzolattya. Föld szint. (Hild János találta és rajz., Karacs [Ferenc] metsz.); 2) A' Pesti Nemzeti Gyűjtemények új Tárházának rajzolattya. Az Első Emeletben. (Hild János találta és rajz., Karacs [Ferenc] metsz.); 3) A' Nemzeti Gyűjtemények új Tárházának az Hatvani útsza felé álló Homlokfala Pesten. (Hild találta és rajzolta Pesten, [Bikfalvi] Falka [Sámuel] metszette Budán, 1807.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmers III. Kasten J. Regal 6. Jelzet: 7740.

(Coll. 1.) MILLER Jakab Ferdinánd: *A Nemzeti Gyűjtemények elintézésé feltételei Magyar Ország hazafiai számára.* Budán, a Kir. Magyar Univ. bet., 1807. 30 p. – Petrik II. 36

475. *Mutatio Omnis periculosa. s. l. 789. 8.*

NOSZLOPY Zsigmond: *Omnis mutatio tam regnanti, quam populo periculosa, praecipue quae fit sine sapientia, et ex pura interessentia ...* [S. I., s. typ.], 1789. 292 p. 8° – Petrik: nincs

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 6/7. Jelzet: 7929.

476. *Nachrichten geb. v. Kriege i. Ung. 772. 8.*

SCHMETTAU, Friedrich Wilhelm Karl von; E. C. v. R., ford.: *Geheime Nachrichten von dem Kriege in Ungarn in denen Feldzügen 1737, 1738 und 1739. ...* Leipzig und Zwickau, Christian Lebrecht Stielern, 1772. XXIV, 216 p., t. 8° – Petrik III. 316

Poss.: *ŷ. C. S.* (előzéklap r.; 18. sz.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 5/29. Jelzet: 7389.

477. *Nagy, Ung. Philos. Sprachlehre. 793. 8.*

NAGY György János: *Einleitung in die ungarisch-philosophische Sprachlehre ...* Wien, mit Hummelischen Schriften, 1793. XIV, 351 p. 8° – Petrik II. 826

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten W. Regal 6. Jelzet: 7502.

MH, 1793. augusztus 27. 300–301.

478. *Nagy Váti Mezei Gazda. 791. II Rész. 8.*

NAGYVÁTHY János: A szorgalmatos mezei-gazda ... Első-második darab. Pesten, Trattner, 1791. [24], 564, [17] p.; [16], 608, [24] p. 8° – Petrik II. 842

Megj.: Görög is szerepel azon a lajstromon, amit Nagyváthy állított össze azokról, „akik ezen könyvnek kinyomtatását, magok és allatta valóiknak részére, előfizetéssel segéllették”, s a „Hadi-történetek írója” hat példányt rendelt is a műből. Nagyváthy a mű második kötetének végén, a számozatlan oldalon sorolja fel a mű előfizetőit. Idézi: VÖRÖS, 1961, 31.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten I. Regal 6. Jelzet: 7509.

HMNT 1790. január 11. 38; 1791. szeptember 2. 293, 304; MH, 1791. január 17. 81; 1792. április 24. 582; 1792. szeptember 11. 379–381.

479. *Nagy János Nyájas Músa. 790. 8.*

NAGY János: Nyájas múzsa ... Győrött, Streibig József, 1790. 278 p. 8° – Petrik II. 828

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7230.

HMNT, 1790. március 2. 276; 1790. augusztus 17. 216.

480. *Nagy Joseff Egyipt. Vice-Királyja. 790. 8.*

NAGY János: József Egyiptus vitze királyja. Örvendetes szabású játék ... Győrött, Streibig József, 1790. 75 p. 8° – Petrik II. 828

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 6. Jelzet: 7241.

HMNT, 1790. augusztus 17. 216.

481. *Nagy Hunyadi László Története. 793. 8.*

NAGY Ferenc: Hunyadi László története, úgymint élete és halála ... Hozzájok tóldattak némelly apológussai és más elegyes versei. Pozsonyban és Komáromban, Wéber Simon Péter, 1793. 7 fol., 198 p. 8° – Petrik II. 823

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7092.

MH, 1793. június 14. 858.

482. *Nanási á Testamentomokról. 798. 8.*

NÁNÁSI Benjámin: Testamentom a magyar országi törvények szerint ... Pesthen, Trattner Mátyás, 1798. XIV, 603, [6] p. 8° – Petrik II. 844

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 6/17. Jelzet: 8006.
MH, 1800. január 28. 139–140.

483. *Nánási Magyar Polgár Örökösse. 799. 8.*

NÁNÁSI Benjámin: A magyar polgárnak törvény szerént való rendes örökösse ... Pesten, Trattner Mátyás, 1799. [4], VIII, 282, [10] p. 8° – Petrik II. 844

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 5. Jelzet: 7635.
MH, 1800. január 28. 140–143.

484. *Napoleon, Kinyilatkoztatásai. 809. 8.*

RÖVID summaja az viselt dolgoknak, mellyek az felséges Napoleon császár és királynak parancsolatjára párizsi tanátsal áprilísnek 15-dik napján 1809 tartatott gyűlésében, Ausztriának eddig való gondolkozásai módjára nézve, az külső országok dolgaira ügyelő minister frantzia birodalombéli gróf Champagny által közlődték. Bétsben, [s. typ.], 1809. 126 p. 8° – Petrik III. 462

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten AA. Regal 7/30. Jelzet: 7687.

485. *Negyedes, Prédikációji. 800. III köt. 8.*

NEGYEDES Pál: Minden mostani fenn álló innepekre, és némelly különös szenteknek rendkívül való isteni tiszteleteknek, hálaadásoknak, könyörgéseknek és más jeles ájtatosságoknak napjaira szolgáló prédikációk. 3 köt. Győrött, Streibig József, 1800–1801. 8° – Petrik II. 856

486. *Néma Mester, vagy Házi Könyvetske. 802. 8.*

S. E.: Néma mester, az-az: olly házi könyvetske, mellyben némelly különös köz-jóknak fel-jegyzései egybe-szerkeztetve fel-találtak. Irattott Szegeden S*** E** által. A magyar nemzetnek javára. Posonyban és Pesten, Fűskuti Landerer Mihály, 1802. 126 p., 3 fol. 8° – Petrik II. 860

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten J. Regal 5. Jelzet: 7661.
MH, 1801. augusztus 11. 209.

487. *Német László Europai Országok leírása. 795. I Darab. 8.*

NÉMETH László: Az európai nevezetesebb országoknak rövid leírása ... Első rész ... Sopronyban, Szísz Klárának műhelyében, 1795. VIII, 595, [2] p. 8° – Petrik II. 862

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten I. Regal 4. Jelzet: 130305.
MH, 1794. január 24. 122; 1794. március 11. 352; 1795. március 6. 319–320;
1795. május 12. 651; 1795. december 11. 782–784; 1796. március 25. 392;
1796. július 19. 96.

488. *Német Hívség, vagy Béts Polgárjai. 806. II Darab. 8.*

A NÉMETH Hívség a vagy: Bécs polgárjai a frantzhadban egy házi nép emlékezet jele [a] Bécs minden lakossaira nézve, kik eme veszedelemmel telyes időpontban vagyónjaikat és életeket a köztársaságnak, s a haza közjavanak szentelték. Németből magyarra szabadon által tétetődött egy buzgó magyar hazafitárs (Vajai báró Vay László) által, kinek neve a következő levelek egyik lap végére béíródott. Ehez járul a második szelvényben a magyar hívség s annak summás leírása három részben Magyarországra tekintve. Nagy-Váradonn, Máramarossi Gottlieb Antal, 1806. XVI, 17–1014 p. 8° – Petrik II. 134

489. *Németh és selyem juhokról. 792. 8.*

NÉMETH Mihály: Német Mihály sevény-házi plébánus a selyem juhokról. Posonyban és Pesten, Fűskuti Landerer Mihály, 1792. 168, [6] p. 8° – Petrik II. 863

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten I. Regal 2. Jelzet: 7934.
MH, 1792. augusztus 10. 231; 1792. augusztus 17. 263; 1792. augusztus 24. 312; 1792. október 30. 663; 1796. október 28. 552; 1801. augusztus 11. 213.

490. *Németh Ezopus Élete, es Fabulái. s. a. 8.*

BELLEGARDE, Jean-Baptiste Morvan de; NÉMETH Antal, ford.: Ezópus élete és fabulái Bellegarde pap urnak stép (!) erkölcsű taníttásával újonnan magyarra fordítottak ... Bétsben, Kurtzböck Jóseff, [1775 k.] 308 p. 8° – Petrik I.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 6. Jelzet: 7812.

491. *Neu Mariazell, hic Dömölk. 749. 8.*

COMPENDIUM historicum von dem Ursprung und Merkwürdigkeiten, des Gnaden- und wunderreichen Orths Neu Mariä-Zell bey Dömelck, in dem Raaberischen Bistum, und Eisenburger-Comitat gelegen; theils ex actis consistorialibus, theils aus anderen glaubwürdigen Zeugnissen heraus gezogen, von einem Marianischen Clienten. Oedenburg, Johann Joseph Siess, 1749. [55 fol.] 8° – Petrik I. 434

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea XXXIV. Jelzet: 10249.

492. *Nevelők a – 790. 8.*

FEJÉR György: A nevelők. Víg erköltsi játék. A posonyi nevendék pap-ságtól ki-adattatott. Posonyban, Fűskuti Landerer Mihály, 1790. 84 p. 8° – Petrik II. 761

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea XLI. Jelzet: 11041.

HMNT, 1790. március 2. 277.

493. *Nonnihil de Educ. Invent. Scholast. 792. 8.*

BARICS Adalbert: Nonnihil de educatione juventutis scholasticae et studiorum reformatione in ditionibus Pannonicis. Pampeloniae [Pozsony, Weber], 1792. 124 p. 8° – Petrik I. 181, V. Ecsedy 1996, 169.

494. *Noszkó Virág Szótár. 791. 8.*

NOSZKÓ Alajos: Virág szó-tár, mellyet öszveszedett, és betük rendi szerint el-osztott - -. Pesten, Trattner, 1791. 340, [12] p. 8° – Petrik V. 353

Pecsét: Dr. SCHEDEL.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten Y. Regal 6. Jelzet: 7066.

HMNT, 1791. december 16. 784; MH, 1792. május 1. 624.

(Coll. 1.) GEORCH Illés: Etelkából ki-válogatott remekje a helyes magyarságnak. Posonyban, Wéber Simon Péter, 1800. 83 p. – Petrik I. 886

495. *Novotnii. Sciagr. Hung. 798. Part II. 8.*

NOVOTNY, Honorius: *Sciagraphia seu compendiaria Hungariae veteris et recentioris notitia historico-politica ... Pars I–II.* Viennae, apud Franc. Jos. Roetzel, 1798. XVI, 325, 1 p.; 4 fol., 404, 1 p. 8° – Petrik II. 890

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 5. Jelzet: 7159.
MH, 1798. augusztus 24. 261–262.

496. *Novotnii Supplem. 800. 8.*

NOVOTNY, Honorius: *Supplementorum ad sciagraphiam seu Hungariae veteris et recentioris notitiam Fasciculus I. Illyricum seu Dalmatiae, Croatiae, et Slavoniae descriptionem historico-politicam in compendium redactam continens.* Viennae Austriae, typ. Joannis Caroli Schuender, 1800. [8], 141, [1] p. 8° – Petrik II. 890

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 7. Jelzet: 7160.

497. *Officium Rákóczianum. 762 (!) 8.*

OFFICIUM Rákóczianum, Avagy Külömb-féle Áítatosságok, Az Istennek imádására, Nagy Aszszonyunknak Marianak és minden szenteknek tiszteletére. Melly ez előtt Kassán, most pedig újonnan ki-nyomtatattott. Kolosváratt, az Akadémiai Betükkal, 1762. 8 fol., 1–480 p., 2 fol., 10 rézm. t. 8° – Petrik IX, Knapp 2011, 43/a

498. *Orczj Költemeny es holmi. 787. 8.*

ORCZY Lőrincz; RÉVAI Miklós, szerk.: *Költeményes holmi egy nagyságos elmétől ...* Pozsonyban, Loewe Antal, 1787. 7 fol., 236 p. 8° – Petrik II. 938

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7225.
HMNT, 1789. december 11. 625.

499. *Orczj és Bartsai Költeményes Szüleményei. 789. 8.*

BARCSAY Ábrahám; ORCZY Lőrincz; RÉVAI Miklós, szerk.: *Két nagyságos elmének költeményes szüleményei ...* Pozsonyban, Loewe Antal, 1789. 8 fol., 245 p. 8° – Petrik I. 180

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7225.
HMNT, 1789. december 11. 625.

500. *Ordo. Judic. Regni editio secunda. 786. 8.*

ORDO judiciarius pro omnibus tribunalibus et foris judiciariis regni Hungariae praescriptus, cum adnexis I. Ordine universali taxarum processualium a 1-ma Maji 1786. desumendarum. II. Instructione, seu norma manipulationis pro universis foris judiciariis in quibusvis occursoris negotiis. III. Benigno rescripto regio in puncto novae ordinationis universorum fororum judiciariorum, hungaricorum, d. d. 12. Decembris a. 1785. publicato. IV. Norma fixorum judiciorum d. d. 5. Febr. 1785. ex benigna ordinatione regia. V. Benigna constitutione regia circa regulationem fororum ecclesiasticorum seu consistorialium regni Hungariae d. d. 6. Martii 1786. publicata. Editio secunda. Posenii et Cassoviae, sumpt. Joannis Michaelis Landerer, 1786. 171, [2]; 16 p.; 120; 15, [1]; 31 p. 8° – Petrik III. 940

Megj.: Petrik: „Mindegyik rész külön címlappal jelent meg.”

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten J. Regal 5. Jelzet: 7585.

501. *Ordo. Judic. Regni Hung. 785. 8.*

Lásd az 500. tételt.

502. *Ordo. Judic. pro omnibus tribun. et foris judic. regni hung. 785. 8.*

Lásd az 500. tételt.

503. *Ordo Taxarum Processual. 786. 8.*

Lásd az 500. tételt.

504. *Orfeus Hólnapos Irás. 790. 1 köt. 8.*

KAZINCZY Ferenc, szerk: Orpheus. Egy hólnapos irás, a józan-gondolkozásnak, igazabb ízlésnek és magyar történeteknek elő-segállítására. Ki-adta Széphalmi Vintze. Első kötet. 1890[!] Kassán, Fűskúti Landerer Mihály, 1790. 102 p. 8° – Petrik II. 945

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea XXXVII. Jelzet: 10256.

HMNT, 1790. március 2. 274; 1790. március 30. 415, 416; 1790. április 27. 542; MH, 1791. január 6. 33–34; 1801. augusztus 11. 213.

505. *Ortelius redivivus et continuatus. 665. fol. II Tom. Vol. I.*

FEIGE, Johann Constantin: Wunderbahrer Adlers-Schwung, oder Fernere Geschichts-Fortsetzung Ortelii redivivi et continuati ... Erster-Andterter Th. Wien, in Verlegung Leopoldi Voigt, 1694. [14], 454, [8] p.; [2], 720, [8] p. 4° – ÖLB, Németh S. K. Hungarica H-528

Poss.: *Ex libris Joan(nis) Mich(aelis) Schnell.* (Pars 1–2. címlap r.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 3/5. Jelzet: 7809.

506. *Oswald Sofia. 786. 8.*

MÖLLER, Heinrich; OSVALD Zsigmond, ford.: Sófía avagy az igazságos fejedelem. Egy eredetes (originál) mese-játék három szakaszokban ... Magyarra fordítottatott Pápán ... 1786-dik esztendőben. Győrben, Streibig József, [s. a.] 87 p. 8° – Petrik II. 790

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 6. Jelzet: 7083.

507. *Otrokosti (!), Antiqua hung. Religio. 706. 8.*

OTROKÓCSI FÓRIS Ferenc: Antiqua hungarorum religio vere christiana et catholica, temporibus Sancti Stephani ... Tyrnaviae, typ. Academicis, 1706. [24], 258, [10] p. 8° – RMK II. 2267

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten A. Regal 6. Jelzet: 7796.

508. *Palatini Regni Hung. 753. fol.*

SCHMITTH Miklós: Palatini Regni Hungariae bello paceque clarissimi celsissimo .... Nicolao, e comitibus Csáky de Keresztszegh, ... et oblati ... Stephano Barinay de Monostor oblati ... dum theses philosophicas ... publice propugnandas suscepit, praeside Joanne Bapt. Kaschutnig ... anno MDCCLIII ... Tyrnaviae, typ. academicis soc. Jesu, 1753. [8], 220, [4] p. 2° – Petrik III. 321

509. *Palma, Notitia Rerum Hung. 785. Part. III. Vol. 3. 8.*

PALMA Ferenc Károly: Notitia rerum Hungaricarum. Editio III. ... Pars I–III. Pestini, Budae, Cassoviae, sumpt. I. M. Weingand et I. G. Koepf, typ. Catharinae Landerer viduae, 1785. 590, [10] p.; 630, [10] p.; 590, [10] p. 8° – Petrik III. 26

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 3/20. Jelzet: 7481.

510. *Palma Specimen Heraldicae Regni Hung.* 766. 4.

PALMA Ferenc Károly: *Heraldicae regni Hungariae specimen, regia, provinciarum, nobiliumque scuta complectens.* Vindobonae, typ. Joannis Thomae de Trattner, 1766. [24], 121, [5] p.; t. 4° – Petrik III. 26

MH, 1794. május 20. 731–733.

511. *Palotzi György, állandó Lélek (!) tüköre.* 791. 8.

PÁLÓTZI György: *Állandó élet tüköre, meljből[!] ki lehet nézni azokat a ... vígasztalásokat, meljekkel ... a ... bánkódó szívet, az Isten' beszéde megerősíti ...* Pozsony–Komárom, Wéber, 1791. XII, 52 p. 8° – Petrik V. 373

512. *Pannoniae Luctus.* 798. 8.

WESZPRÉMI István, szerk: *Pannoniae luctus. Quo principum aliquot, et insignium virorum mortes, aliique funesti casus deplorantur ...* Cracoviae anno 1544. Litteris Hieronymi Vietoris impressus, nunc vero praefatione hungarica auctus, recusus est. Viennae, typ. Alberti viduae, 1798. XXIV, 55 p. 8° – Petrik III. 33, Petrik VII. 387, Apponyi H. 2921

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7903. (1. péld.); Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: *Miscellanea XXX.* Jelzet: Nr. 10879. (2. péld.)

MH, 1797. június 27. 784; 1798. május 18. 656; 1799. április 5. 432; 1799. június 21. 810–813; 1799. augusztus 20. 255–256.

513. *Papanek de Regno Regibusque Slavon.* 780. 4.

PAPÁNEK, Juraj: *De regno, regibusque Slavorum atque cum prisci-civilis, et ecclesiasticae, tum hujus aevi statu gentis slavicae anno Chr. 1780. Quinque-ecclesiae,* typ. Joannis Josephi Engel, [s. a.] [24], 355, [3] p. 4° – Petrik III. 41

514. *Papanek Descriptio Comit. Baraniensis.* 783. 4.

PAPÁNEK, Juraj: *Geographica descriptio comitatus Baranyensis, et liberae regiaeque urbis Quinque-Ecclesiensis. Quinque-Ecclesiae,* typ. Joannis Josephi Engel, 1783. [10], 196, [2] p. 4° – Petrik III. 41

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 5. Jelzet: 7140.

515. *Páris Pápai Diction. Latino Hung. 762. 4.*

PÁPAI PÁRIZ Ferenc: Dictionarium latino-hungaricum, succum et medullam purioris latinitatis, ejusque genuinam in lingvam hungaricam conversionem, ad mentem et sensum proprium scriptorum classicorum, exhibens: Indefesso XV. annorum labore, subcisivis, ab ordinariis negotiis, temporibus collectum, et in hoc corpus coactum ... Tyrnaviae, typ. collegii academici soc. Jesu, 1762. 4 fol., 741 p.; 743–1065. p. 8° – Petrik III. 45

516. *Parschitius, Tabella Hung. Ducum et Reg. Vittemberg 720 (!) 8.*

PARSCHITIUS, Christoph: Tabella Hungariae ducum et regum christianorum in qua eorum ortus et occasus, regnorum accessiones et avulsiones, provinciarum incrementa et decrementa, bella domestica et extranea ... Wittenbergae, typ. Johannis Hakii, 1702. [14], 297, [26] p. 8° – Apponyi H. 2360

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 6/8. Jelzet: 8871.

517. *Patikai Oktátasa Marhák betegségeiről. 792. 8.*

VERSEGHY Ferenc: Patikai Lukátsnak egy meg-lett, próbáltt és okos szántó-vető embernek oktatásai a lovaknak, szarvas-marháknak, juhoknak és sertéseknek betegségeiről, s azoknak gyógyításáról. ... Pesten és Budán, Weingand János Mihály, 1792. [4], 197, [1] p. 8° – Petrik III. 53

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten B. Regal 4. Jelzet: 7974.

518. *Pejácsewich Hist. Serviae. 799. fol.*

PEJACHEVICH Ferenc Xav.: Historia Serviae seu colloquia XIII. De statu regni, et religionis Serviae ... Opus posthumum. Piis sumptibus ... domini Mathaei Franc. Kerticza ... Colocae, typ. Scholarum Piarum, 1799. [8], 440, XLII, 22, [1] p. 2° – Petrik V. 382

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten Z. Regal 5.

519. *Példázatok, és Oktatások. 793. 8.*

SZALLER György: Külömbféle példázatok és oktatások, mesék, levelek, az állatoknak leírása, és versezetek, mellyekben az isméretes frantz Tele-mák képezeete szerint feljegyeztettek Deák és Német nyelven a nemzeti

magyar nyelvnek különös szép tulajdonsági, a beszéd nemei, s némelly közmondások a nehezebb értelmű szónak külömbféle magyarázatjával egygyütt az anyai Magyar Nyelv' tanulóinak számára ... Posonyban, Füs-kúti Landerer Mihály, 1793. 5 fol., 132 p. 8° – Petrik III. 490

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7073.
MH, 1793. november 26. 751; 1793. december 6. 807–808; 1796. január 19.
87. (2. kiadás)

520. *Perlaki, Gyermeknek nevelésekről. 791. 8.*

PERLAKI Dávid: A gyermekeknek jó nevelésekről való rövid oktatás, melyet a szüléknek és gyermek tanítók s nevelőknek kedvéért össze szedegetett. Komáromban, Wéber Simon Péter, 1791. 6 fol., 82 p. 8° – Petrik III. 71

HMNT, 1791. május 20. 626–627.

521. *Pesti Magyar Társaság Kiadásai. 792. I Darab. 8.*

A PESTI Magyar Társaság kiadásainak első darabja. Fél kötet. Pesten, Trattner Mátyás, 1792. 5 fol., 164 p. 8° – Petrik III. 597

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7942.
MH, 1792. október 26. 644–645.

522. *Petrovich, Jus Publicum Hung. 790. 8.*

PETROVICS, Joseph: Introductio in jus publicum regni Hungariae. Vienne, Joh. P. Kraus, 1790. 93 p. 8° – Petrik III. 82

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten J. Regal 4. Jelzet: 8004.
MH, 1792. október 19. 600.

523. *Pethe, Mathesis, II Darab. 812. 8.*

PETHE Ferenc: Mathesis ... I–II. darab: Mindennémű számvetés. Bétsben, Haykul Antal, 1812. XVI, 432 p.; 239 p., 8° – Petrik III. 78

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten V. Regal 5. Jelzet: nincs.

524. *Péczeli Meséi. 788. 8.*

PÉCZELI József: Haszonnal mulattató mesék. Mellyeket rész-szerint Ésópusból vett, rész-szerint maga tsinált, s az olvasásban gyönyörködő

iffjakkak kedvéért könnyen érthető versekbe foglalt ... Győrben, Streibg József, 1788. [12], 332 p. 8° – Petrik III. 63

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 6. Jelzet: 7297.
HMNT, 1790. augusztus 17. 216.

525. *Pétzeli Alzír. 790. 8.*

VOLTAIRE; PÉCZELI József, ford.: Álzír, vagy az ámerikánusok. Szomorú játék ... Komáromban, Wéber Simon Péter, 1790. 4 fol., XVI, 348 p. 8° – Petrik III. 807

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 6. Jelzet: 7231.
HMNT, 1789. október 30. 432; 1790. február 5. 174.

526. *Pétzeli Szomorú Játékok. 789. 8.*

VOLTAIRE; PÉCZELI József, ford.: Szomorú játékok, mellyek frantziából fordítottak [Merop, Tánkréd] ... Komáromban, Wéber Simon Péter, 1789. [20], 237, [2] p. 8° – Petrik III. 63

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 6. Jelzet: 7397.
HMNT, 1789. október 30. 432; 1790. február 5. 176.

527. *Piringer Ungarns Banderien. 816. II. Thl. 8.*

PIRINGER Mihály: Ungarns Banderien, und desselben gesetzmässige Kriegsverfassung überhaupt ... 2. Th. Wien, J. B. Zweck, 1816. 535 p. 8° – Petrik III. 98

528. *Piri – Piónak, tiündér történetei. 804. 8.*

WIELAND, Christoph Martin; FELLEGVÁRY Ágoston [SIMAI Ödön(?)], ford.: Hertzeg Piripiónak tiündér története. Irta Wieland után magyar földijeinek mulattatására Fellegváry Ágoston. Posonyban, Belnay György Aloys, 1804. 163 p. 4° – Petrik III. 847

Megj.: a fordító valószínűleg álnevet használt. Vö. GYÖRGY, 1941, 336–338. (Penke Olgának köszönöm az azonosításhoz nyújtott segítségét.)

529. *Planum Tabulare, seu Decisiones Curiales. 800. fol.*

CZÖVEK István: Planum tabulare, sive decisiones curiales, per excelsam deputationem a piae memoriae imperatrice et regine Hungariae diva Maria Theresia eatenus ordinatam collectae et in ordinem redactae

anno 1769 ... Posenii, sumpt. et typ. Simonis Petri Weber, 1800. [8], 230 p. 2° – Petrik III. 105

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 4. Jelzet: 7760.
MH, 1800. június 24. 834; 1800. augusztus 26. 264.

530. *Pongrátz Auditotum (!) univers. saluberrimum accedit Tragica Hist. genuina.* 733. 8.

PONGRÁCZ Gáspár: Antidotum universale saluberrimum, ac summe necessarium contra omnes morbos acatholicorum Hungariae, ac praesertim odii maxime noxii pessimas inflammationes: quibus in nostrates, catholicos, semper ardent, ex pluribus, et diversis spiritualibus considerationibus, ceu totidem pro salutari meditatione punctis, iste, et copiose paratum ... Tyrnaviae, typ. academicis, per Leop. Berger, 1733. [30], 352, 202, [2] p. 12° – Petrik III. 121

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten A. Regal 6. Jelzet: 7792.

531. *Potkonitzky, Krönung i. Ung.* 790. 8.

POTKONITZKY Adám: Freimüthige Untersuchungen über die Krönung in Ungarn und andere damit verknüpfte Gegenstände des ungrischen Staatrechts. Nach Veranlassung des Grossingischen darüber herausgegebenen Aufsatzes. Pressburg, Anton Löwe, Oderlitzky, 1790. [8], 160 p. 8° – Petrik III. 129

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 6/8. Jelzet: 7920.

532. *Póts András, ifjú versei.* 791. II Darab. 8.

CSENKESZFAI POÓTS András ifjúi versei. Első darab. Pozsonyban és Komáromban, Wéber Simon Péter, 1791. XXXIV, 238 p. 8° – Petrik III. 123

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7226.
HMNT, 1791. november 4. 591.

533. *Pray Specimen Hierarchiae Hung.* 776. Part. II. 4.

PRAY György: Specimen hierarchiae hungaricae complectens seriem chronologicam archiepiscoporum et episcoporum Hungariae ... Pars I. De archiepiscopatu Strigoniensi et ejus suffraganeis. Posenii et Casso-

viae, sumpt. Joannis Michaelis Landerer, 1776. [14], 435, [1] p. 4° – Petrik III. 134

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 4/30–31. Jelzet: 7407.

MH, 1801. augusztus 11. 211; 1802. augusztus 31. 295.

Pars II. De archiepiscopatu Colocensi, et eius suffraganeis. Addita est chorographia patriarchatus Ipekiensis. Authore abbatae Michaelae Maria Millisich ... Posenii et Cassoviae, sumpt. Joannis Michaelis Landerer, 1779. [10], 465 p. 4° – Petrik III. 134

534. *Pray Dissertatio de S. Ladislao. 774. 4.*

PRAY György: Dissertatio historico-critica de Sancto Ladislao Hungariae rege ... Posenii, sumt. Joannis Michaelis Landerer, 1774. 140 p. 4° – Petrik III. 134

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 4/29. Jelzet: 7406.

535. *Pray Annales Hunnorum, Avarorum. et Hung. 761. fol.*

PRAY György: Annales veteres Hunnorum, Avarum, et Hungarorum, ab anno ante natum Christum CCX. Ad annum Christi CMXCVII. ... Vindobonae, typ. et sumpt. Georgii Ludovici Schulzii, 1761. [6], 388, [6] p. 2° – Petrik III. 133

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. papírdobozban M-7/2. Jelzet: 7726.

536. *Pray Dissertationes in Annales Hunnor. Avarorum. etc. 775. fol. 8.*

PRAY György: Dissertationes historico-criticae in annales veteres Hunnorum, Avarum et Hungarorum. Vindobonae, Augustini Bernardi, 1775. [4], 243 p. 2° – Petrik III. 134

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 5/29. Jelzet: 7741.

537. *Pray Annales Regnum Hung. 763. Tom. IV. 8.*

PRAY György: Annales regum Hungariae ab anno Christi CMXCVII ad annum MDLXIV. ... Pars I. ... Vindobonae, typ. Georgii Ludovici Schulzii, 1763. [12], 391, [6] p. 2° – Petrik III. 133

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. papírdobozban M-7/2. Jelzet: 7047.

Pars II. ... Vindobonae, typ. Joannis Thomae de Trattner, 1764. [4], 360, [10] p. – Petrik III. 133

Pars III. ... Vindobonae, typ. Joannis Thomae de Trattner, 1766. [8], 316, [10] p. – Petrik III. 133

Pars IV. ... Vindobonae, typ. Leopoldi Joannis Kaliwoda, 1767. [8], 392, [6] p. – Petrik III. 133

(Coll. 1.) ASSERTIONES ex universa philosophia, quas in antiquissima ac celeberrima Universitate Viennensi anno MDCCLXIII. ... publice propugnandas suscipit D. Josepus Bernáth ... philosophus absolutus coram ... domino Joanne Petro Simen ... praeside et direttore ... Joanne Marci ... praeside et direttore ... ex praelectionibus ... Josephi Herbert ... Sigismundi Storchenav ... Caroli Stainkellner ... Josephi Walcher ... Vindobone, typ. Georgii Ludovici Schulzii, 1763. [6] p. – RMK III/XVIII. sz. 2012

(Coll. 2.) FRAGEN aus dem römisch-deutschen Staatsrechte, welche Georg Graf Bánfi von Losonz nebst Vertheidigung der darausfolgenden Sätze von einer Hochadelig- und gelehrten Versammlung in der k. k. Theresianischen Ritterschule öffentlich beantworten wird den 4. des Herbsmonats im Jahre 1767. Wien in Oesterreich, bey Leopold Jophann Kaliwoda. [19] p. – ÖNB

538. *Pray Historia Regum Hung. 801. Part. III. 8.*

PRAY György: Historia regum Hungariae, cum notitiis praevis ad cognoscendum veterem regni statum pertinentibus. In tres partes divisa. Pars III. Complectens res gestas ab anno 1527 ad 1780. Budae, typ. reg. universitatis Pestanae, 1801. 598 p. 8° – Petrik III. 135

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten A. Regal 8/24. Jelzet: 13212.

MH, 1801. július 14. 59.

539. *Pray Epistolae Procerum Regni Hung. 806. Part. III. 8.*

PRAY György: *Epistolae procerum regni Hungariae. Pars I–III. ... Pósonii, G. A. Belnay, 1806. VIII, 442, [2] p.; 438, [2] p.; 616 p. 8° – Petrik III. 135*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten A. Regal 9/25–27. Jelzet: 7193.

MH, 1801. július 14. 59.

540. *Pray Historia Reg. Hung. Stirpis Austriacae. 799. 8.*

PRAY György: *Historia regum Hungariae stirpis Austriacae. Budae, typ. reg. universitatis Pestanae typographiae, 1799. 4 fol., 432 p. 8° – Petrik III. 135*

MH, 1800. április 4. 450.

541. *Prileszky Quadripartium Juris Consuetud. Regnum Hung. 743. 4.*

PRILESZKY Pál: *Quadripartitum juris consuetudinarii inclyti regni Hungariae ad elaborandum, susceptum, in suos libellos redactum, et tractans parte prima de personis. Parte secunda de rebus earumque acquirendo dominio. Parte tertia de actionibus. Parte quarta de juribus, et jurisdictionibus dominorum terrestrium. Sopronii, typ. Joan. Phil. Rennau, 1743. 105, 15 p.; 7 fol., 1392 p., 2 fol. 4° – Petrik III. 142*

MH, 1802. augusztus 31. 295.

542. *Probst Comitiologia Hung. Sopron. 682. 4.*

PROBST, Johannes: *Comitiologia Hungarica Semproniensis. Hoc est, regia inauguratio augustae imperatricis Eleonorae Magdalenae Teresiae cum succincta recensione eorum, quae Sempronii Comitiorum tempore usque ad a. 1681 acta ... sunt ... Vindobonae, [s. typ.], 1682. [12], 156 p. 4° – Apponyi H. 2128*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 5/12. Jelzet: 7803.

543. *Prometheus. Aischilichból (!) 792. 8.*

AISZKHÜLOSZ; VERSEGHY Ferenc, ford.: *A le-bilintsezett Prométheus. Aeschylusból, egy régi görög dramatikusan poétából. Budán, Landerer Katalin özv., 1792. 46 p. 8° – Petrik I. 25*

Lásd még a 89. tételt.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 6. Jelzet: 7088.
MH, 1792. február 28. 312.

544. *Protocollum Deputationis Regnico. Juridicae. 807. fol.*

PROTOCOLLUM regnicolaris deputationis iuridicae articulo 67:1791 ordinatae constans ex sessionibus CXXXVIII a die 13-tia Augusti 1791. usque 28-am Februarii 1795-ti, Budae, typ. reg. universitatis hung., 1807. 250 p. 2° – Petrik III. 150

545. *Psychologia Kámpeból. 794. 8.*

CAMPE, Joachim Heinrich; NAGY Sámuel, ford.: Psychologia. Cámpeből. Posonyban és Komáromban, Wéber Sim. Péter, 1794. 1 fol., 128 p. 8° – Petrik I. 376

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 7233.

MH, 1794. április 4. 481; 1794. augusztus 5. 192; 1796. március 29. 404–408; 1796. április 1. 425–432; 1797. augusztus 4. 167.

546. *Psychologia Kámpeból. 792. 8.*

CAMPE, Joachim Heinrich; PÁLÓCZI HORVÁTH Ádám: Psychologia azaz a lélekről való tudomány. Iratott 1789. eszt. Pesten, Trattner Mátyás, 1792. 8 fol., 392 p. 8° – Petrik II. 157

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 7072.

MH, 1793. január 4. 31; 1796. március 8. 312.

547. *Rábi v. Rába, Regierungs Greuel i. Ung. 797. II Tom. 8.*

RÁBY Mátyás: Justizmord und Regierungsgreuel in Ungarn und Oesterreich, oder actenmäßige Geschichte ... Erster-zweiter Bd. Straßburg, auf Kosten der Verfassers, 1797. [12], 288, 80 p.; [2], 252, 111 p. 8° – RMK III/XVIII. sz. 3446

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 6/16. Jelzet: 7306.

548. *Raff, Geographiája, 791. 8.*

RAFF, Georg Christian: Raff György geografiája a gyengébbek elméjéhez alkalmaztatott, és magyarul ki-adattatott. Vátzon, Ambro Ferentz, 1791. 224 p. 8° – Petrik III. 172

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten C. Regal 5. Jelzet: 7285.
MH, 1793. január 4. 30; 1795. március 20. 399.

549. *Raff Természeti Historia. 799. 8.*

RAFF, Georg Christian; FÁBIÁN József: Természeti historia a gyermekeknek. Némelly hozzáadásokkal és változásokkal a maga költségén magyarul kiadta Fábián József. 14 rajztábla rajzollattal. Veszprémben, Számmer Mihály, 1799. 669, 11 p. 8° – Petrik III. 173

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 7178.

MH, 1799. augusztus 13. 223–224.

550. *Rajnis, Magyar Kalauz. 781. 8.*

RÁJNIS József: A magyar Helikonra vezérlő kalaúz. Az az a magyar vers-szerzésnek példái, és régulái ... Posonyban, Landerer Mihály, 1781. 8 fol., 158 p., 1 fol. ; 6 fol., 7–90 p. 8° – Petrik III. 176

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7175.

551. *Rajnis, Magyar Virgilius. 789. 8.*

VERGILIUS Maro, Publius; RÁJNIS József, ford.: Magyar Virgilius. Első darab. Máro Virgilius Publiusnak eklogái, Az az: válogatott pásztori versei ... Pozsonyban, Fűskúti Landerer Mihály, 1789. 7 fol., 238, 92 p. 8° – Petrik III. 795

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 7. Jelzet: 7463.

HMNT, 1790. április 27. 543; MH, 1798. március 6. 320.

552. *Rákóczi de relegatione Soc. Jesu. 784. s. l. 8.*

RÁKÓCZI Ferenc, II.: Francisci Rakoczy responsum ad supplicationem sex comitatum, contra relegationem patrum Societatis Jesu e Regno Hungariae. Anno 1706. [S. l., s. typ.], 1784. 48 p. 8° – Petrik III. 177

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 6. Jelzet: 7950.

553. *Ratio Educationis per Hung. 777. Tom. I. 8.*

RATIO educationis totiusque rei literariae per Regnum Hungariae et Provincias eidem adnexas. Tom. I. Vindobonae, typ. Joan. Thom. Trattner, 1777. 496 p. 8° – Petrik III. 182

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 3/15. Jelzet: 4074.

554. *Ratio Educationis per Hung.* 806. 8.

RATIO Educationis publicae totiusque rei literariae per Regnum Hungariae et Provincias eidem adnexas. Budae, typ. reg. universitatis hung., 1806. XX, 315 p. 8° – Petrik III. 182

555. *Rácz, Borbélyság Eleji.* 782. 8.

PLENCK, Joseph; RÁCZ Sámuel, ford.: A borbélysnak eleje ... Budán és Pesten, Weingand és Köpf, Landerer Katalin, 1782. VIII, 202, 2 p. 8° – Petrik III. 110

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten L. Regal 3. Jelzet: 7468.

556. *Rautenstrauchs, Biogr. M. Theresins.* 780. 8. (mit 3 beilagen)

RAUTENSTRAUCH, Johann: Biographie Marien Theresiens. Wien, Pressburg, Löwe, 1780. [40], 360 p. 8° – Petrik V. 421

557. *Recenziók, Márton Keresztény Moral Kis Katekhis.* 818. 8.

KAZINCZY Ferenc, kiad.: Prof. Tiszt. Márton István urunk ker. moralis katekhizmus nevü munkájára irtt recenziók az azokra tett feleletekkel egybekötve. Bétsben, a Magyar Kurír kiadójának költségén Pichler Antalnál, 1818. 208 p. 8° – Petrik II. 683

558. *Rede eines ung. Edelmanns. s. l.* 788. 4.

REDE eines ungarischen Edelmanns an seine Mitstände, als in der Versammlung einer gewissen Gespannschaft nach abgelesenem königlichen Circularschreiben von einem hochlöblichen ungarischen Adelstande über die Beyträge zum preußischen Kriege berathschlaget wurde ... [S. l., s. typ.], 1778. [24] p. 4° – Petrik VII. 439

Megj.: feltehetően magyarországi nyomtatvány.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 6/4. Jelzet: 7847.

(Coll. 1.) HERTZBERG, Ewald Friedrich von: Sr. Königl. Majestät von Preußen fernerweitige Vorstellung und Erklärung an Ihre hohe Mitstände des teutschen Reichs über das widerrechtliche und friedienstörerische Verfahren ihro Majestät der Kayserin-Königin von Ungarn und Böhmen in Ansehung der Bayerischen Erfolge ... [S. l., s. typ.], 1778. 43 p. – ÖNB

559. *Reflexiones Diaetales an. 764. M. S. 4.*

REFLEXIONES circa Tractatus Diaetales, et propositiones regias Anno 1764. 46 fol. 4°

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten C. Regal 1. Jelzet: 8092.
(Coll. 1.) SACRATISSIMA Caesareo-Regiae, et Apostolica Majestas! Domina Domina Clementissima! 58 fol.

560. *Refutation de la politique moderne. 743. II Part. 8.*

REFUTATION de la politique moderne. Inventée contre la Reine de Hongrie, de Boheme etc. ses alliés, et l'ancien equilibre de l'Europe. En deux parties. Premiere partie ... A Londres, [s. typ.], 1743. 135 p. 8° – Petrik III. 191

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 6/42. Jelzet: 7566.

561. *Reglement für die Bürger Militz. 809. 8.*

REGLEMENT für die Bürger-Miliz im Königreich Ungarn. Auf höchsten Befehl Sr. k. k. Hoheit des Erzherzogs Palatinus entworfen. Pest, Konrad Adolph Hartleben, 1809. 164 p., 2 fol., 7 t. 8° – Petrik III. 193

Bibliothek Burg Forchtenstein, 2-D-5, R/3/37. Jelzet: 7948.

562. *Regulamentum pro Graeci Ritus non unitus. s. l. et a. fol.*

REGULAMENTUM, quod vigore supremarum ordinationum ... univers in regni Hungariae ... non unito Clero Graeci Ritus ... sequendemi crit. ... [S. l., s. typ.], 1777. 92 p., [21] fol. 2° – HeBIS

563. *Regulamentum pro Graeci Ritus non unitus. s. l. et a. germ. fol.*

REGULAMENT, wornach sich in Folge der geschöpften höchsten Resolutionen, wie auch dessen, was bey dem im Jahre 1769. fürgewesenen illyrischen Nation-Congress, dann denen im Jahre 1774. und 1776. zu Karlowitz abgehaltenen nicht unirten bischöflichen Synoden gemeinschaftlich behandelt, und mit kaisers. königl. Beangenehmigung berichtet worden, von der gesamten in dem Königreich Hungarn, Kroatischen, Sklavonien, dem Temesvarer Banat, dann denen Karlstädter, und Warasdiner Generalaten, sowohl in denen Provincial-als Militar- und Cameral-Bezirken befindlich höheren, und niedern nicht unirten Geistlichkeit graeci ritus von neuen, und für das künftige eben also geachtet

werden solle, wie der Laienstand besagten ritus, zu dessen genauer Beobachtung von denen Landes- Orts- und Grund-Obrigkeiten mittels der durch die Behörden trefenden weiteren Verfügungen verhalten werden wird. Wien, [s. typ.], 1777. 104, [4], [37] p. 2° – Petrik III. 194

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 5/18. Jelzet: 7843.

564. *Reisen v. Pressb. durch Mähren u. Ung.* 793. 8.

SEIPP, Christoph: Reisen von Preßburg durch Mähren, beyde Schlesien und Ungarn nach Siebenbürgen und von da zurück nach Preßburg. In drey Abtheilungen. Frankfurt, Leipzig, [s. typ.], 1793. [14], 520 p. 8° – Petrik III. 198

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 7. Jelzet: 7783.

565. *Reitzevich, über die Moldau u. Vallachey.* 789. 8.

RAICEWICH, Stefan Ignaz, ford.: Bemerkungen über die Moldau und Wallachey in Rücksicht auf Geschichte, Naturprodukte und Politik ... Wien, Kurzbek, 1789. 8° – ÖNB

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten I. Regal 5. Jelzet: 8827.

566. *Rescriptum Regium de Ordinatione Fororum.* 786. 8.

BENIGNUM Rescriptum Regium in puncto Novae Ordinationis Universorum Fororum Judiciariorum Hungaricorum dd. 12. Decembris Anni 1785. clementer Publicatum. Posenii et Cassoviae, sumpt. Joannis Michaelis Landerer, 1786. 24 p. 8° – Petrik III. 212

567. *Res gestae Comitis Kevenhüller.* 744 (!) 8.

PROSPECT von der Action beÿ Braunau. Welche zwischen der zu Hungarn- und Böheimbe König. Maÿ. Armée unter Commando Sr. Durch. Prince-Charle von Lothringen, und Feldmâa. Kevenhüller, wider die Chur-Fürst. Bâÿrisch. den 9ten. Maÿ 1743 Glücklich erfochten. [S. l., s. typ.], 1743. 8° – ÖNB

568. *Resolutio circa Regulationem Venationis in Hung.* 786. 8. (gesch. z. obigen)

BENIGNA Resolutio regia circa regulationem venationis in regno Hungariae die 21. Augusti 1786 publicata. – Kaiserl. königl. Jagdordnung wel-

che für das Königreich Ungarn den 21. Aug. 1786 publiciret worden ist. Pressburg, Pest u. Kaschau, Joh. Mich. Landerer Edlen in Füsikut, 1786. 31 p. 8° – Petrik III. 212

569. *Réva de S. Regni Hung. Corona. 732. 4.*

RÉVAI Péter: De sacrae coronae regni Hungariae ortu, virtute, victoria, fortuna. Brevis commentarius ad nostra usque tempora continuatus Petri de Rewa. Tyrnaviae, typ. academicis per Leop. Berger, 1732. 4 fol., 109, 79 p. 4o – Petrik III. 218

570. *Réva (!) Magyar Társaság iránt való jámbor szándék. 790. 8.*

BESSENYEI György; RÉVAI Miklós, szerk: Egy magyar tarsaság iránt való jámbor szándék. Bétsben, Hummel János Dávid, 1790. 46 p. 8° – Petrik I. 261

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 6. Jelzet: 7198.
HMNT, 1791. február 1. 193.

571. *Révai Prolusio prima in Collegii Hung. 806. 8.*

RÉVAI Miklós: Prolusio I. habita in auspiciis collegii hungarici die VIII. mensis Novembris anno 1802. ... Pestini, typ. Mathiae Trattner, 1806. 20 p. 8° – Petrik III. 218

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten W. Regal 6. 7936.

Prolusio II. habita in auspiciis collegii hungarici die IX. mensis Novembris anno 1803. De lingua hungarica, ob singularem, qua excellit, praestantiam, ipsis etiam natis Hungaris percolenda. Pestini, typ. Mathiae Trattner, 1806. 16 p. – Petrik III. 218

Prolusio III. habita in auspiciis collegii hungarici die X. mensis Novembris anno 1804. De necessitate perdiscendae linguae patriae natis etiam Hungaris, gravi et provido patrum consilio lege imposita. Pestini, typ. Mathiae Trattner, 1806. 20 p. – Petrik III. 218

(Coll. 1.) RÉVAI Miklós: Propositiones ex lingua Hungarica primo semestri explanata, quas tentamini subiectas academici auditores in Regia Scientiarum Universitate Pestinensi aptis constructionum exemplis illustrarunt, planisque probarunt, anno 1804. Mense martio ... Pestini, typ. Mathiae Trattner, 1806. [4], 36 p. – Petrik III. 218

(Cont. 1.) RÉVAI Miklós: Alázatos segedelem kérés az igaz eredeti magyarságot híven megfejtő tudós készüléteknek mennél előbb való kinyomtatásokra, újlag való tudósítással. 16 p.

572. *Révaj Opuscula Latina. 792. 8.*

RÉVAI Miklós: Joannis Nicolai Révai clerici regularis Scholarum Piarum Provinciae Hungaricae latina. Edita amicorum hortatu et sumtibus. Jaurini, typ. Josephi Streibig, 1792. 194 p. 8° – Petrik III. 217

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7077.
HMNT, 1789. december 11. 625.

573. *Révay Propositiones ex Lingua Hung. 804. 8.*

RÉVAI Miklós: Propositiones ex lingua hungarica primo semestri explanata, quas tentamini subiectas academici auditores in regia scient. universitate Pestiensis artis constructionum exemplis illustrarunt, planisque probarunt, anno 1804. mense Martio. Secundum praelectiones J. N. R. Pest, Math. Trattner. [4], 36 p. 8° – Petrik III. 218

574. *Révay Grammatica elaborator. Hung. 806. Tom. II. 8.*

RÉVAI Miklós: Elaborator grammatica hungarica. Ad genuinam partii sermonis indolem fideliter exacta, affiniumque linguarum adminiculis locupletius illustrata ... Volumen primum-secundum. Pestini, typ. Mathiae Trattner, 1806. XVI, 535, [1] p.; 537–1072 p. 8° – Petrik III. 218

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten W. Regal 6. Jelzet: 7445.

575. *Révay Antiquitates Lit. Hung. 802 (!) 8.*

RÉVAI Miklós: Antiquitates literaturae Hungaricae. Volum. I. Quod complectitur duas allocutiones funebres, genuinae veteri pronunciationi restitutas, et commentatio grammatico illustratas. Monumentum, inter manuscripta hungarica, quae sciuntur, omnium vetustissimum. Pestini, Math. Trattner, 1803. 360 p. 8° – Petrik III. 217

576. *Reviczky Memoria Leopoldi II. 802. 8.*

REVICZKY József: Memoria Leopoldi II. apud hungaros. Pestini, typ. Mich. Landerer de Fűskút, 1802. 160 p. 8° – Petrik III. 220

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten A. Regal 9/19. Jelzet: 7667.

577. *Ribini Memorabilia Eccl. Augus. Confess. 787. II Tom. 8.*

RIBINYI János: *Memorabilia ecclesiae augustanae confessionis in regno Hungariae a Ferdinando I. usque ad III. ... Posenii, sumt. Caroli Gottlob Lippert, 1787. [16], 545, [14] p. 8° – Petrik III.*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten B. Regal 7. Jelzet: 7548.

Pars II. A Leopoldo M. usque ad Carolum VI. ... Posenii, sumt. Caroli Gottlob Lippert, 1789. [14], 608 p. – Petrik III. 223

578. *Rikóti Mátyás. 804. 8.*

VERSEGHY Ferenc: *Rikóti Mátyás. Pesten, N. Kiss István könyvárosnál, 1804. 198 p. 8° – Petrik III. 773*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 3. Jelzet: 7670.

579. *Robert született Anglus élete. 797. 8.*

SZENTIVÁNYI László, ford.: *Róbert Péter született anglus élete, és különös történetei, ki-is életét egy lakatlan szigetben sok esztendőig tsudálatosan töltötte, emlékezetre méltóképen meg-feleségedett, gyermekeket nemzett, és szenvedett sok viszontagságai utánn sorsával való tökéletes meg-elégedését el-érte. Posonyban és Pesten, Fűskúti Landerer Mihály, 1797. 6 fol., 13–315 p. 8° – Petrik III. 230*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 7. Jelzet: 8857.

MH, 1797. március 3. 277–278; 1798. március 6. 320; 1801. augusztus 11. 213.

580. *Robertson, Amerika Históriája. 807. II köt. 8.*

ROBERTSON, Wilhelm; TANÁRKI János, ford.: *Robertson Vilhelm ... amerikai históriája ... Első-második kötet. Pesten, Patzkó Ferentz József, 1807–1809. XXIV, 724 p.; VI, 792 p. 8° – Petrik III. 230*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 9/21–22. Jelzet: 8901.

581. *Rocheffaucaud Maximái. 810. 8.*

LA ROCHEFOUCAULD, François de; SCHULTZ, Friedrich, ford.; KAZINCZY Ferenc, ford.: *Herczeg Rocheffoucauldnak maximái és morális reflexiói, három nyelven. Németre fordította Schultz, magyarra Kazinczy Fe-*

rentz. Bétsben és Triestben, [Haykul Antal], Geisztinger könyvárusnál, 1810. XXII, 202 p. 8° – Petrik III. 231

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 3. Jelzet: 7607.

582. *Róka, alt und neu Waitzen.* 777. 4.

RÓKA János: Alt und neu Waitzen ... Pressburg und Kaschau, Johann Michael Landerer, 1777. [4], 82 p. 4° – Petrik III. 235

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 3/13. Jelzet: 7824.

583. *Róka das Leben der Giesela.* 779. 8.

RÓKA János: Das Leben der seligen Giesela, ersten ungarischen Königin ... Wien, Joh. Georg. Weingand, 1779. 66 p. 8° – Petrik III. 235

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea XXXVII. Jelzet: 10252.

584. *Rosenbacher Magyar Grammatica Kisdedek számára. Besztertze.* 790. 8.

ROSENBACHER Ferenc: Kisdedekhez alkalmaztatott magyar grammatika. Parvulus accomodata hungarica grammatica ... Besztertze-Bányán, Tumler József János, 1792. 263 p. 8° – Petrik III. 239

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten W. Regal 6. Jelzet: 7205.
MH, 1792. október 23. 615.

585. *Rosenthal, Actio S. ordinis Cisterciens.* 649. 4.

ROSENTHAL, Malachias: Actio sacri ordinis cisterciensis in ea monasteria avita quae ab aliis sine legitima concessione sunt occupata, decuta coram augustissimo caesare Ferdinando III. ceu rege apostolico et illustrissimis Ungariae proceribus ... Viennae Austriae, Matthaues Cosmerovius, 1649. [18], 193 p. 4° – Apponyi H. 2640

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten K. Regal 2. Jelzet: 1712.

586. *Rozsa szín Gyűjtemény.* 799. 8.

A VILÁGNAK három részeiben bujdosó avagy egy spanyol viszontagságai. Kassán, Fűskúti Landerer Ferentz, 1799. 208 p. 8° – Petrik I. 363, Petrik III. 789, Petrik IV. 95

Megj.: „A borítón: Rózsa szín gyűjtemény a magyar szép nemnek számára. Kassán, Fűskúti Landerer Ferentz költs., 1799.”

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea LVI. Jelzet: 13332.

587. *Rumi Monumenta Hung. 815. Tom. II. 8.*

RUMY Károly György, szerk: Monumenta, hungarica sermone nativo scripta, az-az a magyaroknak magyar nyelven irt emlékezetes írásaik ... Pesten, Trattner Ján. Tam., 1815. XXII, 440, 2 p. 8° – Petrik II. 782

588. *Sajnovich, Idioma Hung. et Laponum. s. a. 4.*

SAJNOVICS János: Demonstratio. Idioma Ungarorum et Laponum idem esse ... Tyrnaviae, typ. Collegii Academici Societatis Jesu, 1770. [16], 132 p. 4° – Petrik V. 438

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten Y. Regal 6. Jelzet: 7432.

589. *Salustius, magyarázva Szent-Györgyi által. 811. II köt. 8.*

SALLUSTIUS, Caius Crispus; SZENT-GYÖRGYI Gellért: Cajus Crispus S. Szentgyörgyi Gellérd magyarázatával. Előrebotsátotta bévezetését a classicusok ismeretébe Jankovich Miklós. Első kötet: Catilina, és a töredékek. Budán, m. kir. universitás, 1811. [8], 168, 375, 1 p. 8° – Petrik III. 270

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 10. Jelzet: 7696.

Második kötet: Jugurtha: Caesarhoz intézett levelek, és egyebek. Budán, m. kir. universitás, 1812. CXX, 631 p. 8° – Petrik III. 270

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 10. Jelzet: 7696.

590. *Sanderii Rer. Gandaviens. Lib. VI. 627. 4. NB. Sander nem tartozik a Magyar Írókhoz.*

SANDERUS, Antoine: Antonii Sanderi presbyteri Gandavum sive Gandavensium rerum libri sex. Bruxellis, apud Joannem Pepermanum, 1627. 4° – ÖBV

Poss.: *Ex Bibliotheca Windbagiana; supralibros: 1636 Ioachim Enzmilner V. V. Z. Kiberga Windbag Thal V Saxenegg R K M R V Regent D N O L.* (Nem ez a kismartoni példány volt Görög Demeteré.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal a. Jelzet: 8390.

591. *Sándor István utazó Magyarinak Levelei.* 793. 8.

SÁNDOR István: Egy külföldön utazó magyarnak jó barátjához küldetett levelei. Győrött, Streibig József, 1793. 558, [10] p. 8° – Petrik III. 279

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten G. Regal 1. Jelzet: 7254.

MH, 1793. november 26. 752.

592. *Sárvári Philosophusi Ethica.* 804. 8.

SÁRVÁRY Pál: Filozofusi ethika, az az: Erköltsi tiszteinkről való kötelességeinkről és gyakorlások módjáról a józan okosság szerint való tudomány, melly az erköltsökről való filosofia II. része. Nagy-Váradon, Máramarosi Gottlieb Antal, 1804. XVI, 462 p. 8° – Petrik III. 286

593. *Sárvári Moralis Philosoph.* 802. II Darab. 8.

SÁRVÁRY Pál: Moralis philosophia, mellyben az erköltsi tselekedeteknek a józan okosság szerint való fő regulája, vagy principiuma ki keresődik, és annak Isten lételével, a lélek halhatatlanságával és a vallással való szoros egybe-köttetése elő adódik. Pesten, Trattner Mátyás, 1802. XIV, 226 p. 8° – Petrik III. 286

MH, 1802. március 16. 384.

594. *Schaffen, Relation was sich 1688 zugetragen. s. a. 8.*

SCHAFF, Lorenz: Continuatio tertia deß aufferweckten Christen-Ruhms, das ist: eine außführliche relation, alles dessen was sich vom September 1688. biß geendigter Campagne 1689. in Hungar, Siebenbürgen, Serbien, und Bulgarien ... Wienn in Oesterreich, Johann Jacob Mann. [8], 159 p. 8° – ÖNB

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 5/17. Jelzet: 7770.

595. *Schier, de Bibliotheca Budensi Mathiae Corv.* 799. 8.

SCHIER, Xystus: Dissertatio de Regiae Budensis Bibliothecae Mathiae Corvini ortu, lapsu, interitu, et reliquiis ... Editio altera ... Viennae, Francisci Josephi Rötzel, 1799. 149 p. 8° – Petrik III. 303

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten A. Regal 5. Jelzet: 7262.

596. *Schier de Biblioth. Math. Corvini ortu, lapsu et interitu. 766. 4.*

SCHIER, Xystus: *Dissertatio de Regiae Budensis Bibliothecae Mathiae Corvini ortu, lapsu, interitu, et reliquiis ... Vindobonae, typ. viduae Georgii Ludovici Schulzii, 1766. [4], 63 p. 8° – Petrik III. 303, RMK III/XVIII. sz. 3529*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten A. Regal 5. Jelzet: 7967.

(Coll. 1.) *ASSERTIONES theologicae de gratia, iustificatione, et merito quas in ecclesia fratrum eremitarum s. p. Augustini, Viennae in via regia ad ss. Sebastianum, et Rochum anno domini MDCCLXVI. Pridie Nonarum septembris propugnandas susceperunt v. p. Aurelius Meyer, et v. P. Gaudiosus Kare, ejusdem ordinis professi, ss. theologiae auditores, assistente clarissimo patre Anselmo Annacker ... [4] p.*

597. *Schimeck, Geschichte v. Bosnien u. Rama. 787. 8.*

SCHIMEK, Maximilian: *Politische Geschichte des Königreichs Bosnien und Rama vom Jahre 867–1741. Wien, Wappler, 1787. 8° – ÖNB*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 7941.

598. *Schlötzer, világ Történetei. 795. 8.*

SCHLÖZER, August Ludwig; NÉMETH László, ford.: *A világ történeteinek tudományára való készület ... Sopronyban, Szísz Klárának nyomtató műhelyében, 1795. [4], 81, [1] p. 8° – Petrik III. 311*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten DD. Regal 7/10. Jelzet: 7228.

MH, 1795. március 6. 319; 1795. április 17. 528; 1796. március 25. 392.

599. *Schlözers, Geschichte d. Deutschen in Siebenbürgen. Gött. 795. 8.*

SCHLÖZER, August Ludwig: *Kritische Sammlungen zur Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen. 1. Stück: Urkunden. Göttingen, in Vandenhoeck-Reprechtschen Verlag, 1795. XIII, 1, 162 p. 8° – Petrik III. 311*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 7782.

600. *Schmidt Episcopi Agrienses. 763. Pars I. 4.*

SCHMITTH Miklós: Episcopi Agrienses fide diplomatum concinnati. Pars I. Jaurini, typ. Greg. Joan. Streibig, 1763. 7 fol., 307, 20 p. 4° – Petrik III. 320

601. *Schönbauer, Mineræ Matollorum (!) Hung. 806. 8.*

SCHÖNBAUER Vince: Mineræ metallorum Hungariæ et Transilvaniæ quas descripsit et earundem nomina, diagnoses, partes constitutivas, loca natalia, matrices, ac usum ordine systematico exposuit ... Pars 1. Pestini, typ. Math. Trattner, 1806. XVI, 80 p. 8° – Petrik III. 328

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten E. Regal 2. Jelzet: 7304.

602. *Schönbauer, Geschichte d. Kolumbatschen Mücken. 795. 4.*

SCHÖNBAUER József Antal: Geschichte der schädlichen kolumbatzer Mücken im Bannat, als ein Beytrag zur Naturgeschichte von Ungarn ... Wien, Alb. Ant. Patzowsky, 1795. [VIII], 98 p. 4° – Petrik III. 328

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten A. Regal 5. Jelzet: 7425.

603. *Schönbauer, Conspectus Ornithologiae Hung. 795. 4.*

SCHÖNBAUER József Antal: Conspectus ornithologiae Hungariæ sive enumeratio avium, quas in Regno Hungariæ observavit, et secundum systema Linnaei digessit ... Budæ, typ. Regiæ Universitatis, 1795. 30, [2] p. 4° – Petrik III. 328

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten A. Regal 2. Jelzet: 7843

604. *Schönwisner, de Ruderibus Laconici, Caldariique Romani. 778. fol.*

SCHÖNWNISNER István: De rudibus laconici caldarii que Romani et nonnullis aliis monumentis in solo Budensi partim hoc primum anno 1778. repertis partim nondum vulgatis liber unicus ... Budæ, typ. Regiæ Universitatis, 1778. [8], 234, [14] p. 2° – Petrik III. 329

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 4/2. Jelzet: 6280.

605. *Schönwisner, Antiquitates, et Hist. Sabariensis. 791. 4.*

SCHÖNWISNER István: *Antiquitatum et historiae Sabariensis ab origine usque ad praesens tempus libri novem.* Pestini, typ. Matthiae Trattner, 1791. 10 fol., 384 p., 4 fol. 4° – Petrik III. 330

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 3238.

HMNT, 1791. április 29. 536.

606. *Schönwisner, Catalogus Nummorum Hung. ac Transylv. 807. part. II. (cum tabulis in quarto ablongo) et Appendix ad Catalog. 810. 8.*

SCHÖNWISNER István, szerk: *Catalogus numorum Hungariae ac Transilvaniae instituti nationalis Széchényiani. Pars II. Numi Transilvaniae, cum tabb. aeneis 20.* Pestini, Matth. Trattner, 1807. 100, 3 p. 8° – Petrik I. 400

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten W. Regal 3. Jelzet: 7494.

TABULAE Numismaticae pro Catalogo Numorum Hungariae ac Transilvaniae Instituti Nationalis Széchényiani. Pars 1–3. Pest, Trattner, 1807. 79, 20, 8 t.

Lásd még a 685. tételt.

SCHÖNWISNER István, szerk: *Appendix ad catalogum numorum Hungariae ac Transilvaniae instituti nationali Széchényiani.* Pestini, typ. Trattnerianis, 1810. XVII, 18–252 p., 4 fol. – Petrik I. 400

607. *Schraud, Pest in Syrmien. 795. 801. II Th. 8.*

SCHRAUD Ferenc: *Geschichte der Pest in Sirmien in den Jahren 1795 und 1796. Nebst einem Anhang, welcher die Geschichte der Pest in Ostgalizien, Vorschriften der Pestpolizei, und Ideen über die Ausrottung einiger ansteckenden Krankheiten enthält.* 1–2. Th. Pesth, Math. Trattner, 1801. 9 fol., 210 p.; 192, 1 p. 8° – Petrik III. 331

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten N. Regal 4. Jelzet: 7881.

MH, 1798. május 15. 636; 1802. április 27. 577–578.

608. *Schreier Butsu-vétel. Négy – Musika – szerszámra alkalmaztatva. fol.*
Norbert Schreiernek művét (kézirat?) nem sikerült azonosítani.

609. *Schwartner Diplomatica Hung.* 790. 8.

SCHWARTNER Márton: *Introductio in artem diplomaticam praecipue hungaricam. Cum III. tabulis aeri incisis.* Pesthini, Franc. Aug. Patzko, 1790. 2 fol., 342 p. 8° – Petrik III. 346

HMNT, 1790. május 4. 575.

610. *Schwartner Diplomatica Hung. editio II.* 802. 8.

SCHWARTNER Márton: *Introductio in artem diplomaticam praecipue hungaricam. Editio 2. aucta et emendata. Cum tabulis V. Budae, reg. Universitatis,* 1802. XVI, 403 p. 8° – Petrik III. 346

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 7904.

MH, 1802. június 25. 901–904.

611. *Seelmann Károly Vitéz Rendek Tüköre.* 793. 8.

SEELMANN Károly: *Minden Európában, Ásiában, és Áfrikában volt, és mostan virágzó vitéz rendeknek ordóknak tüköre avagy rövid le-írása ... Kolosváratt és Szebenben, Hochmeister Márton, 1793. XVI, 460, [4] p. 8° – Petrik III. 360*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 4. Jelzet: 7235.

MH, 1793. június 14. 857.

612. *Severini Conspectus Hist. Hung.* 769. *Tom. II. Vol. I.* 8.

SEVERINI, Ján; BOEMIUS, Johannes Gottlob: *Conspectus historiae hungaricae a prima gentis origine ad memoriam nostram perductae pars prior. Praemissa est epistola Joannis Gottlob Boemii.* Lipsiae, apud Vilhelmum Gottlob Sommerum, 1769. [14], 94 p. 8° – Petrik III. 376

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten A. Regal 9/5. Jelzet: 7094.

613. *Severini de veteribus incolis Hung.* 767. 8.

SEVERINI, Ján: *Commentatio historica de veteribus incolis Hungariae Cis-Danubianae a Morava amne ad Tibiscum porrectae ex probatissimis scriptoribus deducta ... Sopronii, typ. Joannis Josephi Siess, 1767. [4], 122, [2] p. 8° – Petrik III. 376*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 5. Jelzet: 7716.

614. *Severini Pannonia veterum Monumentum illustrata.* 780 (!) 8.

SEVERINI, Ján: *Pannonia veterum monumentis illustrata cum Dacia Tibissana.* Lipsiae, Wilh. Gottlob. Sommerum, 1770. [16], 379, [5] p. 8° – Petrik III. 376

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 6/17. Jelzet: 7269.

615. *Siklósi Szent Irás Históriája emlékeztető versek.* 791. 8.

SIKLÓSI István: *Emlékeztető versek, melyek a sz. írásban lévő nevezetesebb historiákat, és a sz. írás könyveinek summáit magokba foglalják.* Pozsonban és Komáromban, Wéber Simon Péter, 1791. 36 p. 8° – Petrik III. 380

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 7470.

HMNT, 1791. november 4. 591–592.

616. *Simai, Szótár.* 789. 4.

SIMAI Kristóf: *Vég tagokra szedetett szó-tár, mely a magyar nyelven elő-forduló szavakat deákul ki-fejezve, az A. B. C-nek szokott rendi szerint elő-adja.* Első-második rész. Budán, magyar kir. universitás, 1809–1810. [4], 228 p.; 158 p. 4° – Petrik III. 383

Megj.: Petrik nem ismeri az 1789-es kiadást.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. kasten Y. Regal 6. Jelzet: 7827.

MH, 1800. július 8. 48.

617. *Simai, Kristoff. Igaz Házi.* 790. 8.

SIMAI Kristóf: *Igaz-házi, egy kegyes jó atya. Mulatságos játék öt felvadásban ...* Kassán, Ellinger János, 1790. 158 p. 8° – Petrik III. 383

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 3. Jelzet: 7609.

HMNT, 1790. március 2. 274–275; 1790. június 1. 702.

618. *Simon Máthé, Boldog Aszonyról negyven Prédikátiók.* 801. 8.

SIMON Máté: *Boldogaszonyról XXXX. prédikátiók; melyeket különb, helyeken és üdőkben mondott, most pedig többek kérésére a lelkék hasznáért, a titkok rende-szerént egygyütt kiadott ...* Hozzá adatik Szent Annáról, Joákimról, és Józsefről egynehány dítserő beszéd. Vá-tzon, Máramarossy Gottlieb Antal, 1801. 4 fol., 549 p. 8° – Petrik III. 385

619. *Simon Supplem. de Dextra S. Stephani.* 797. 8.

SIMON Máté; KOLÁRITS Joachim: Supplementum ad dissertationem historico-criticam clar. Georgii Pray de dextra S. Stephani primi Hungariae regis cum historia monasterii Sz. Job ... Vacii, typ. Antonii Gottlieb Maramarossiens., 1797. 184, [1] p. 8° – Petrik III. 385

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 6/15. Jelzet: 7608.

620. *Simonchitz de Numismatica Hung.* 794. 8.

SIMONCHICH Ince: Dissertatio de numismatica Hungariae, diplomaticae accomodata. Viennae, A. Blumauer, 1794. 171, [2] p. 8° – Petrik III. 386

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 7871.

MH, 1794. december 30. 904.

621. *Somogyi Barát Tántz.* 794. 8.

SOMOGYI Elek: Patientia, barát-táncz, mellyre minden férfiak és asszonyi rendek hivatosok. Pesten, Fűskúti Landerer Mihály, 1794. 193 p. 8° – Petrik III. 411

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 7367.

622. *Somogyi Idvességes Mulattság.* 792. 8.

SOMOGYI Elek: Idvességes mulattság, az az: kérdések, és feleletek az anyaszentegyházban előforduló dolgokról és ájtatosságokról, mellyek hiteles írókból egybe-szedegettettek, és minden renden lévő férfiak s asszonyok lelki vizasztalásukra intéztettek P. S. E. által. Pesten, Fűskúti Landerer Mihály, 1792. 5 fol., 11–521, 1 p. 8° – Petrik III. 411

MH, 1792. október 30. 662; 1801. augusztus 11. 213.

623. *Spicilegium observa. de Bosniae Regno.* 737. 4.

MEIERN, Johann Gottfried von: Spicilegium observationum historico-geographicarum de Bosniae regno hungarici quondam juris occasione armorum caesareorum hoc anno 1737 in Bosniam motorum. Lugduni Batavorum, imp. Buartsii, 1737. [8], 148 p. 4° – Petrik III. 421

Poss.: C. T. (címlap r.; 18. sz.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten A. Regal 8/16. Jelzet: 8895.

624. *Stäudlin, Zustand d. Protestanten i. Ung. 804. 8.*

BERZEVICZY Gergely; STÄUDLIN, Karl Friedrich: Von dem Zustande der Protestanten in Ungarn unter der Regierung des Kaisers und Königs Franz II. ... Göttingen, Vandenhoeck und Ruprecht, 1804. [4], 85 p. 8° – Petrik I.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 6/21. Jelzet: 7639.

625. *Status publicus Sirmiensis Regni Hung. 784. 8.*

SZERÉMI László: Status publicus regni Hungariae et ejus regiminis forma ... Authore Ladislao Sirmiensi. Viennae, typ. Josephi nob. de Kurzbek, 1784. [6], 7–134 p. 8° – Petrik III. 392

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten J. Regal 5. Jelzet: 7924.

626. *Statuta der Sächsisch. Nation in Siebenbürg. 779. 4.*

DER SÄCHSISCHEN Nation in Siebenbürgen Statuta oder: Eigen Land-Recht. Herrmannstadt, Martin Hochmeister, 1779. [6], 112, [21] p. 4° – Petrik III. 430

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 7. Jelzet: 7577.

627. *Sternberg, Reise nach den Bergstädten. 808. 8.*

STERNBERG, Joachim: Reise nach den ungarischen Bergstädten Schemnitz, Neusol, Schmölnitz, dem Karpathengebirg und Pesth im Jahre 1807. ... Wien, Degenschen Buchdr., 1808. VII, 105, [2] p., t. 8° – Petrik III. 443

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 5. Jelzet: 7901.

628. *Steube, Briefe über das Banat. 793. 1t. Bd. 8.*

STEUBE, Johann Kaspar: Briefe über das Banat ... Erster Bd. Eisenach, Wittekindtsche Hofbuchh., 1793. VIII, 176 p. 12° – Petrik III. 444

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 6. Jelzet: 7979.

MH, 1793. június 25. 916.

629. *Stiltingii vita Sancti Steph. Reg. Hung. 747. fol.*

STILTINCK, Jean: Vita sancti Stephani regis Hungariae ex latinis et graecis, aliarumque gentium monumentis collecta, digesta ... Jaurini, typ. Gregorii Joannis Streibig, 1752. [4], 198, [14] p. 2° – Petrik V.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 5/30. Jelzet: 6516.
(Coll. 1.) OBLATA munificis honoribus ... domini Caroli Szalbeck ... auditoribus distributa dum assertiones theologicas de Deo Uno et Trino. In ... Collegio Jaurinensi publice propugnaret anno 1752. mense augusto die 28. Rev. ... D. Josephus Wirth ... Praeside reverendo P. Michaele Lipsicz ... [5] p. – Petrik V. 475

630. *Stipsits Adumbratio Institutorum Facultatis Medicae Pestiensis. 791. 8.*

STIPSICS, Ferdinand Carolus: Idealis institutorum facultatis medicae Pestensis adumbratio ... Pestini, typ. Francisci Augustini Patzko, 1791. 106 p. 8° – Petrik III. 446

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten N. Regal 4. Jelzet: 7930.
MH, 1792. augusztus 24. 309.

631. *Störck, Orvos könyv. 778. I. Darab. 8.*

STÖRCK, Anton; MILESZ József, ford.: Orvosi könyv ... Első darab. Bétsben, Nemes Trattner Tamás, 1778. 8° – Petrik III. 450

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten N. Regal 4. Jelzet: 7546.

632. *Subsidiis de diversis publicis. s. l. 792. 8.*

HAJNÓCZY József: De diversis subsidiis publicis dissertatio. Leipzig, [s. typ.], 1792. 2 fol., 244 p., 5 fol. 8° – Petrik II. 48

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten J. Regal 2/2. Jelzet: 7984.
MH, 1792. október 23. 616.

633. *Sulzer, das Transalpinische Dacien. 781. III Bd. 8.*

SULZER, Franz Joseph: Geschichte des transalpinischen Daciens, das ist: der Walachey, Moldau und Bessarabiens, im Zusammenhange mit der Geschichte des übrigen Daciens, als ein Versuch einer allgemeinen dacischen Geschichte mit kritischer Freyheit entworfen. Erster, oder

geographischer Th. 1–2. Bd. Wien, Rud. Gräffer, 1781. 16 fol., 464 p.; 547 p. 8° – Petrik III. 461

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 7503.

3. Bd. Wien, Rud. Gräffer, 1782. 705 p., 6 fol. – Petrik III. 461

634. *Supplementum Actor. Soproniensium serius exhibitum. 4.*

SERIUS exhibitum supplementum Actorum Comitium Hungaricorum Soproniensium nuper editorum. Viennae, [s. typ.], 1681. [4] fol. 4° – RMK III. 6793

635. *Svastits, Magyarok Czimere. 796. I. Rész. 8.*

SVASTICS Ignác: A magyarok felséges tüzimere. Első könyv. Győrben, Streibig Josef, 1796. 5 fol., 489, 2 p. 8° – Petrik III. 466

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 7472.

MH, 1796. december 6. 719–720.

636. *Swartner, Statistik d. Königr. Ung. 798. 8.*

SCHWARTNER Márton: Statistik des Königreichs Ungern. Ein versuch ... Pest, Matthias Trattner, 1798. [8], XVI, 606 p. 8° – Petrik III. 346

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten E. Regal 4. Jelzet: 0883.

MH, 1798. május 15. 637.

637. *Szabó Dávid, Költeményes Munkay. 802. II köt. 8.*

BARÓTI SZABÓ Dávid: Baróti Szabó Dávidnak meg-jobbított, s bővített költeményes munkáji. 4. kiad. Első-második kötet. Komáromban, özv. Weinmüller Klára, 1802. [8], 124, [9] p.; [8], 151 p. 8° – Petrik III. 473

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7693.

MH, 1802. szeptember 10. 342.

638. *Szabó Dávid, a Tudományok magyarul. 792. 8.*

BARCZAFALVI SZABÓ Dávid: A tudományok magyarul. Pozsonyban, Wéber Simon Péter, 1792. 3 fol., 57 p. 8° – Petrik III. 473

MH, 1792. november 30. 807; 1793. március 1. 26. 290–291.

639. Szabó Dávid, *Grammatikabéli Észrevételek*. 800. 8.

BARÓTI SZABÓ DÁVID: Orthographia- és grammatica-béli észre-vételek a magyar prosodiá-val egygyütt ... Komáromban, Weinmüller Bálint, 1800. 131, [5] p. 8° – Petrik III. 473

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten W. Regal 6. Jelzet: 7689.
MH, 1800. június 10. 770; 1800. július 8. 48.

640. Szabó Dávid, *Kisded szótár*. 792. 8.

BARÓTI SZABÓ DÁVID: Kisded szó-tár, mely a ritkább magyar szókat az ABC. rendi szerént emlékeztető versekbenn elő-adja. 2. ki-adás, meg-bővítve. Kassán, Ellinger János, 1792. 2 fol., 292 p. 8° – Petrik III. 473

HMNT, 1789. december 4. 597; 1790. március 2. 273; MH, 1792. április 17. 576. [i. e. 560.]; 1792. augusztus 10. 227–228, 232; 1794. augusztus 5. 189–190.

641. Szabó, *Vátzi Gabona*. 793. 8.

SZABÓ JÓZSEF: Vátzi gabona ... Vátzon, Ambro Fer., 1793. 110, [1] p. 8° – Petrik III. 477

Pos.: *Ex Libris Mich(aelis) Ha(...)* (címlap r., áthúzva, 19. sz.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten I. Regal 5. Jelzet: 7651.

642. Szabó, *Cultura Peponum*. 790. 8.

SZABÓ JÓZSEF (II.): Cultura peponum, figuris aeneis illustrata ... Budae, reg. Universitatis, 1790. 72 p. 8° – Petrik III. 477

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten J. Regal 7. Jelzet: 8001.

643. Szabó(?!), *Unterr. F. die Taback Bauer*. 790. 8.

UNTERRICHT für die Tobakbauer der Königreiche Hungarn und Galizien. Wien, mit von Kurzbeckischen Schriften, 1790. 58, [5] p., t. 8° – Petrik III. 717

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten I. Regal 5. Jelzet: 8667.

644. Száiler *Keresztény vallás védelmezése*. 799. 8.

SEILER, Georg Friedrich; SZENTPÉTERI HODOR PÁL, ford.: A keresztény vallásnak rövid védelmezése, és egy keresztényen filozófus vallásának sum-

más le-írása ... Debreczenben, Szigethy Mihály, 1799. 8 fol., 398 p. 8°
– Petrik III. 364

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 8839.

MH, 1801. június 2. 717.

645. *Szaller Magyar Ország föld le írása. 796. 8.*

SZALLER György: Magyar ország földleírásának rövid foglalattya egygy hozzá tartozandó ujonnan rajzolt mappával egygyütt ... Pozsonyban, Schauff János, 1796. [6], 249, [7] p., t. 8° – Petrik III. 490

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 6. Jelzet: 7908.

MH, 1796. január 19. 38; 1796. augusztus 9. 196.

646. *Szander, az Isten Jósága, és Böltsége a' Természetben. 794. 8.*

SANDER, Heinrich; NAGY Sámuel, ford.: Az Istennek jósága és böltsége a természetben. Pozsonban és Komáromban, Wéber Simon Péter, 1794. XXXIV, [2], 507, [24] p. 8° – Petrik III. 276

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten B. Regal 6. Jelzet: 7257.

MH, 1794. április 4. 481; 1794. április 25. 599; 1798. november 6. 593. (2. kiadás); 1799. augusztus 20. 256.

647. *Szaszky Introductio Geogr. Cap. XVI. de Hung. 777. 8.*

TOMKA-SZÁSZKY János; SEVERINUS, Joannes, stud.: Introductio in orbis antiqui et hodierni geographiam, in duos tomos divisa ... Editio altera. Tom. I–II. Posonii et Cassoviae, imp. Joannis Michaelis Landerer, 1777. [46], 692, [12] p.; 693–990, [42] p. 8° – Petrik V. 523

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten C. Regal 3. Jelzet: 7810.

648. *Szegedi Tyrocinium Juris Hung. 796. 8.*

SZEGEDY János: Tripartitum juris Hungarici tyrocinium, juxta ordinem titularum operis Tripartiti sacris canonibus accommodatum ... Pars prima. Tyrnaviae, typ. Collegii Academici Soc. Jesu, 1767. 856, [35] p. 8° – Petrik III. 506

Megj.: Petrik nem ismeri az 1796-os kiadást.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten J. Regal 4/1. Jelzet: 7103.

649. *Szekér, Magyarok Eredete. 791. II Rész. 8.*

SZEKÉR Joákim: Magyarok eredete a régi és mostani magyarok nevezetesebb tselekedeteivel együtt. Első-második könyv ... Pozsonyban és Komáromban, Wéber Simon Péter, 1791. XVI, 317 p., 12 fol.; XII, 374 p., 11 fol. 8° – Petrik III. 512

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. papírdobozban, G/3. Jelzet: 7149.
HMNT, 1790. január 11. 39–40; 1791. november 4. 591.

650. *Szélesi Predikációi. 792. 8.*

SZÉLESSY Pál: Huszonhárom válogatott prédikációk, melyeket sátoros ünnepek alkalmatosságával, és templom-szenteléskor, úgy nem különben a magyar országai reformáta eklésiáknak nemzeti gyűlésekor Budán 1791. élő nyelven mondott. Pesthenn s Pozsonyban, Patzkó Ferentz, 1792. 4 fol., 552 p. 8° – Petrik III. 514

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 7236.

651. *Szent Anna tisztelete. 708. 8.*

SZABOLT Ferenc: Az Isten mindenhatóságának tárháza az az Sz. Anna a boldogságos Szüz Maria édes anyjának tiszteleti ... főképpen a Magyar országban hozzája lévő régi, és buzgo áitatosságának öregbitésére meg-nyitattott. Bécsben, Heyinger András, 1708. [12], 354, [9] p, [14] t. 8° – RMK I. 1743b (OSZK)

Megj.: másik kiadása: Nagyszombat, Akadémia, 1708 (ELTE Könyvtára: RMK I. 439/a); a mű Esterházy Pál támogatásával jelent meg. Vö. RIDOVICS 1997, 247. Knapp Évának köszönöm az azonosításhoz nyújtott segítségét.

652. *Szent Biblia. 776. II köt. 8.*

SZENT Biblia, az-az, Istennek Ó és Új Testamentomában foglaltatott egész Szent Írás ... a basileai editio szerént ... Lipsiában, Löve Antal, 1776. [12], 1028, 272 p. 8° – Petrik I. 280

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten K. Regal 7. Jelzet: 7905.
MH, 1802. november 19. 669–670.

Új Testamentom, az-az: a mi urunk Jéšus Kristus Új Szövetsége ... a basileai editio szerént ... Lipsiában, Löve Antal, 1776. [2], 370, [4], 134, [2] p. – Petrik I. 280

653. *Szent Biblia. Ultrajektomban 794. II köt. 8.*

SZENT Biblia, az-az, Istennek O és Ujj Testamentomaban foglaltatott egész Szent Iras. Magyar nyelvre fordittatott Karoli Gaspar által. Melylyet e formában leg-először kinyomtatott P[ethe] F[erenc]. Tom. 1. Ultrajektomban, Altheer Janos, 1794. [8], 736 p. 8° – Petrik I. 280

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten K. Regal 7. Jelzet: 7497.

MH, 1796. május 17. 635–636; 1797. január 31. 135–136.

Jesus Kristusnak Ujj Testamentoma ... Tom. 2. Ultrajektomban, Altheer Janos, 1794. 240 p., t. – Petrik I. 280

Szent David kiralynak es profetanak szaz ötven soltari ... Ultrajektomban, Altheer Janos, 1794. 92, [4] p. – Petrik I. 280

654. *Szent Biblia. 764. 8.*

SZENT Biblia, az-az Istennek Ó és Új Testamentomában foglaltatott egész Szent Írás ... Basileában, Im-Hof János Rudolf és fia, 1764. [2], 860 p. 8° – Petrik VII. 73

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten K. Regal 7. Jelzet: 7811.

Új Testamentom, az-az a mi urunk Jésus Kristus Új Szövetsége ... Basileában, Im-Hof János Rudolf és fia, 1764. [2], 288 p. – Petrik VII. 73

Szent Dávid királynak és profétának száz ötven sóltári ... Basileában, Im-Hof János Rudolf és fia, 1764. 94, [2] p. – Petrik V. 63, Petrik VII. 73

655. *Szent Írás Theologiája. 792. II köt. 8.*

PÉCZELI József, ford.: A Szent Írás theologiája, vagy az idvesség tudomány, mely áll az Ó és Új Testamentomi nevezetesebb szent írásbéli helyeknek össze-szedésekben ... Első-második kötet. Komáromban, Wéber Simon Péter, 1792–1793. [18], 891 p.; [15], 727 p. 8° – Petrik III. 522

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten B. Regal 6. Jelzet: 7210.

MH, 1792. június 1. 775; 1792. szeptember 7. 375–376; 1793. április 19. 546.

656. *Szent Györgyi Természeti dolgok esmérte. 803. Iő Darab. 8.*

SZENTGYÖRGYI József: A legnevezetesebb természeti dolgok esmérte. Az apróbb oskolák számára készítette ... I. darab. XIX réz táblákra metszett

rajzolatokkal. Debreczenbenn, Szigethy Mihály, 1803. XXXII, 330 p., 17 fol. 8° – Petrik III. 521

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten G. Regal 2. Jelzet: 7275.

657. *Szent Józán elmékedés a Religioról.* 795. 8.

SZENT-GYÖRGYI Gellért: Józan elmékedés a religióról, mellyet frantzia és németh nyelvekből értelem szerint magyarra fordított versekben. Pesten, Trattner Mátyás, 1795. 173 p., 1 fol. 8° – Petrik III. 521

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 7924 (vagy 7921).

658. *Szentiványi Consultatio saluberrima de reducenda pace in hung.* 704. 4.

SZENTIVÁNYI Márton; MÉREI Mihály: Consultatio saluberrima, de reducenda stabili ac constanti tranquillitate et pace in Hungaria, per ejusdem adductionem in unitatem fidei ac religionibus ... Tyrnaviae, typ. Academicis, 1704. [4], 34 p. 4° – RMK II. 2217

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten A. Regal 6. Jelzet: 8899.

659. *Szentiványi Curiosiora et selectiora variarum Scientiarum Miscellanea.* 689. vol. 3. 4.

SZENTIVÁNYI Márton: Curiosiora et selectiora variarum scientiarum miscellanea ... Decas prima ... Tyrnaviae, typ. Academicis, 1689. [10], 444 p., [4] fol., 274, [6] p., A–Xx2. 4° – RMK II. 1652

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten D. Regal 5. Jelzet: 7574.

Decadis secundae pars prima ... Tyrnaviae, typ. Academicis, per Joan. Adamum Friedl, 1691. [8], 344, [2] p. – RMK II.

Decadis secundae pars secunda... Tyrnaviae, typ. Academicis, per Joannem Andream Hörmann, 1696. [8], 500, [3] p. – RMK II. 1862

Decadis secundae pars tertia ... Tyrnaviae, typ. Academicis, per Joannem Andream Hörmann, 1697. [8], 422, [3] p. 4° – RMK II. 1907

Decadis tertiae pars prima ... Tyrnaviae, typ. Academicis, per Joannem Andream Hörmann, 1702. [8], 257, [2], 302, 141, [2] p. – RMK II. 2133

Decadis tertiae pars secunda ... Tyrnaviae, typ. Academicis, 1709. [8], 488, [3] p. – RMK II. 2384

660. *Szentiványi Summarium Chrono. Hung. 691. 4.*

SZENTIVÁNYI Márton: Summarium chronologiae hungaricae, ex secunda parte III. Decadis curiosiorum et selectiorum variarum scientiarum miscellaneorum ... Tyrnaviae, typ. Acad. per Joannem Andream Hörmann, 1697. [10], 198, [2] p. 4° – RMK II. 1906

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten A. Regal 8/15. Jelzet: 9834.

661. *Szép János. Aesthetica. 794. II Rész. 8.*

SZÉP János: Aesthetika avagy a jó ízlésnek a szépség filozófiájából fejtegetett tudománya. Szerdahelyi György urnak nyomdoki után írá ... Budán, Landerer Katalin, 1794. [16], 332, [2] p. 8° – Petrik III. 527

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 7659.

MH, 1794. március 14. 372.

662. *Szerdahelyi, Sylva Parnassi Pannonii. 788. 8.*

SZERDAHELYI György Alajos: Sylva Parnassi Pannonii ... Vindobonae, typ. Mathiae Andreae Schmidt, 1788. 3 fol., 243, 6 p. 8° – Petrik III. 532

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 8885.

663. *Szeretet Ereje. 789. 8.*

DUSCH, Johann Jakob; IVÁNKAY VITÉZ Imre, ford.; KAZINCZY Ferenc, bev.: A tiszta és nemes szeretet ereje ... Kassán, Ellinger János Josef, 1789. 8 fol., 398 p. 8° – Petrik I. 576

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7068.

664. *Szick Juh himlő be-oltásáról. 808. 8.*

SICK, Georg Friedrich; MÁRTON József: A juh himlőről és ennek beoltásáról, melly által ezen dögletes nyavalyának pusztító ereje elvétethetik, sőt a juh himlő az egész országból is kiirathatik. Magyar- és Erdélyország hasznára alkalmazta Márton József. Hozzá járul egy rövid értekezés a gyapjú javításának hasznos voltáról. Bécsben, Pichler Antal, 1808. 56, 34 p. 8° – Petrik III. 537

665. *Szilágyi Xenoph. Cyropediája. 784. 8. II köt.*

XENOPHON; SZILÁGYI Márton, ford.: Cziropedia. Az az: Kszenofonnak a cziirus kiraly életéről, neveltetéséről, és viselt dolgairol irott historiája ... Nagy-Károlyban, Klémann József, 1784. [78], 432 p. 8° – Petrik III. 864

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 6. Jelzet: 7288.

II. része ... Nagy-Károlyban, Károlyi Antal bet., [s. a.] 504 p.

Exlibris: *Charles Kollonitz.* (elülső kötéstáblán belül)

666. *Szily Instructio cleri Sabariensis. 777. 4.*

SZILY János: Instructio v. cleri Sabariensis quam ... in primo ad episcopatum suum recens erectum aditu edidit anno 1777. Vindobonae, Joan. Thomae nob. de Trattnern. 137, [3] p. 4° – Petrik III. 545

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten H. Regal 7. Jelzet: 7857.

667. *Szirmai Polgári és Törvényes Szok Magyarázattja. 806. 8.*

SZIRMAY Antal: Magyarázattja azon szóknak, mellyek a Magyar országai polgári, s törvényes dolgokban elő fordulnak, némelly rövidebb formákkal ... = Sive glossarium vocum, in politicis, ac juridicis negotiis, Regni Hungariae occurrentium, cum formulis brevioribus. Cassoviae, typogr. Ellingeriana, 1806. [16], 198, [1] p. 8° – Petrik III. 548

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten Y. Regal 6. Jelzet: 7703.

668. *Szirmai Hungaria in Parabolis. 807. 8.*

SZIRMAY Antal, KOVACHICH Márton György, szerk: Hungaria in parabolis, sive commentarii in adagia, et dictionaria hungarorum ... historico-iocose conscripti ... Budae, typ. reg. universitatis hung., 1804. [16], 150 p. 8° – Petrik III. 548

Megj.: a műnek tényleg létezik egy 1807-es kiadása, a gyűjteményben azonban ez a korábbi, possessorbejegyzéssel ellátott példány található meg.

Poss.: *I(llustrissimo) D(emetrio) G(örög) Autor.* (címlap r.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten W. Regal 6. Jelzet: 7697.

669. *Szirmay, Notitia hist. Co(mi)t(a)tus Zemplini. 804. 8.*

SZIRMAY Antal, KOVACHICH Márton György, szerk: Notitia historica comitatus Zempleniensis ... Budae, typ. reg. Universitatis, 1804. [10], 371 p., t. 8° – Petrik III. 548

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten A. Regal 8/26. Jelzet: 7451.

670. *Szirmay, Notitia Topogr. Polit. 803. 8.*

SZIRMAY Antal, KOVACHICH Márton György, szerk: Notitia topographica politica i. comitatus Zempleniensis ... Budae, typ. universit. Pestanae, 1803. 6 fol., 486 p. 8° – Petrik III. 547

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 6. Jelzet: 13189.

671. *Szirmay, Szathmár vármegye esmérete. 809. I. Rész. 8.*

SZIRMAY Antal, KOVACHICH Márton György, szerk: Szathmár vármegye fekvése, története, és polgári esmérete ... 1. rész Budán, kir. magyar universitás, 1809. XII, 258 p. 8° – Petrik III. 548

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 5. Jelzet: 9356.

672. *Szirmay, Notitia Comit. Ugotiensis. 805. 8.*

SZIRMAY Antal, KOVACHICH Márton György, szerk: Notitia politica, historica, topographica i. comitatus Ugochiensis ... Pestini, Matth. Trattner, 1805. XV, 202 p. 8° – Petrik III. 548

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 6. Jelzet: 7157.

673. *Szklenár vetusta. Moraviae situs. 788. 8.*

SZKLENÁR György: Vetustissimus Magnae Moraviae situs et primus in eam Hungarorum ingressus et incursus quem geographice historice critice descriptis et vetustis ac plerumque coaevis monumentis illustravit ... Pasonii, apud Aloysium Doll et Schwaiger, 1788. [16], 246, [2] p. 8° – Petrik III. 550

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 5/36. Jelzet: 7605.

674. *Szlemenits Elementa Juris Crim. Hung. 817. 8.*

SZLEMENITS Pál: Elementa juris criminalis hungarici ... Pasonii, haer. Belnayanorum, 1817. 6 fol., 7–232, 1 p. 8° – Petrik III. 551

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten J. Regal 5/3. Jelzet: 7265.

675. *Szlemenits Discussio Opusculi: Ratio Juris prudentiae Hung.* 817. 8.
SZLEMENITS Pál: Discussio opusculi, cui nomen ratio talis prudentiae hungaricae, ad ductum institutionum Kelemeniarum. Posonii, Belnay, 1817. 102 p. 8° – Petrik I. 537

676. *Szörényi, Vindicae (!) Sirmiensis.* 746. 8.
SZÖRÉNYI László: Vindiciae Sirmienses seu descriptio Sirmii cum suo episcopatu ... Budae, typ. Veronicae Nottesteinin, viduae, 1746. [14], 249, [15] p. 8° – Petrik III. 563

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 7. 7300.

677. *Szokoloczy Tribunal Ecclesiasticum Fori utriusque.* 762. 4.
SZOKOLÓCZY János Vencel: Tribunal ecclesiasticum fori utriusque patriae quoque legibus accommodatum ... Posonii, apud Joannem Michaelem Landerer, 1762. [8], 387, [9] p. 4° – Petrik III. 554

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 3. Jelzet: 7863.
MH, 1802. augusztus 31. 296.

678. *Szolga, über Szulzers lit. Reise in Ung.* 783. 8.
PRAY György: Herrn Gideon Szolga Anmerkungen über Herrn F. J. S. litterarische Reise in so weit sie Ungerland betrifft. [S. l., s. typ.], 1783. 79 p. 8° – Petrik III. 555

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea XXXVII. Jelzet: 10251.

679. *Szolgálat Regulamentoma.* 809. 8.
A SZOLGÁLAT regulamentoma a magyar felkelő nemesség gyalogságának számára a felséges császári királyi örökös fő hercegnek és nádor ispány-nak kegyelmes rendelkezéséből. Pesten, Hartleben Konrád Adolf, 1809. VIII, 71 p., t. 8° – Petrik III. 556

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscell. XXXVIII. Jelzet: 10258.

680. *Szolgálatot illető Szabások, a' magyar felkelő Nemesseg számára.* 809. 8.
A SZOLGÁLATOT illető szabások kérdések és feleletekbe foglalva a magyar felkelő nemes lovasság közvitézzeinek és altisztjeinek számára a puská-

zásrúl és az altisztek kötelességeiről szólló toldalékkal együtt kiadattak a fels. cs. k. örökös fő herczegnek és nádor ispánynak kegyelmes rendelkezésébül. Pesten, Hartleben Konrád Adolf, 1809. 8., 158 p., 1 fol., 4 t. 8° – Petrik III. 556

Bibliothek Burg Forchtenstein, 2-D-5, R/3/35. Jelzet: 7637.

681. *Szózat a' Magyar Nemességhez. 809. 8.*

KISFALUDY Sándor: Hazafiúi szózat a magyar nemességhez. Pesten, Hartleben Konrád Adolf, 1809. 120 p. 8° – Petrik II. 397

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea XXXVII. Jelzet: 10257.

682. *Szükségben segítő könyv. 790. 8.*

KÖMLEI János: Szükségben segítő könyv, vagyis haszonnal gyönyörködhető hiteles történeteken, és jeles példákön épült tanítások, mint kelljen az embernek élete mindennemű környüállásaiban magát viselni, hogy sorsával megelégedetten élhessen, és ennél fogva szerentsés és boldog lehessen; gazdaságát a legjobb karba helyeztethesse, és minden váratlan esetekben mind magán, mind embertársain segíthessen. Német nyelvből fordította és Magyarországra alkalmaztatta Kömlei János. Pesten, Stahel és Kilián, 1790. 513 p. 8° – Petrik III. 569

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 7081.

HMNT, 1790. március 2. 278; 1790. június 22. 800; MH, 1796. június 3. 715–716.

683. *Szűz Maria védelmezése. 797. 8.*

BOLDOGSÁGOS Szűz Mária, tiszteletének és segítségül hívásának védelmezése, mellyet nagy aszszonyunk tisztelete öregbítésére, s ki-terjesztésére deák nyelvből magyarra fordított, és azon híveknek, kik deákul nem tudnak lelki vizasztalásokra, és hasznokra közre botsátott a szeplőtelen szűz anyának egy hív tisztelője. Pesten, Trattner Mátyás, 1797. 2 fol., 211 p. 8° – Petrik II. 672, Petrik III. 569

684. *Szvorényi, Causa Religionis defensa.* 781. 8.

SZVORÉNYI József: Causa religionis contra Helveticae, et augustanae confessionis cultores defensa ... Budae, typ. Regiae Universitatis, 1781. [24], 183 p. 8° – Petrik III. 571

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten B. Regal 2. Jelzet: 7999.

685. *Tabulae Numismaticae pro Catalogo Numis. Hung. et Transylv. Instituti Nat. Széchenyeani. Fol. Oblong.*

TABULAE Numismaticae pro Catalogo Numorum Hungariae ac Transilvaniae Instituti Nationalis Széchényiani. Pars 1–3. Pest, Trattner, 1807. 79, 20, 8 t.

Lásd még a 606. tételt.

686. *Takáts Költeményes Darabok.* 796. 8.

PÉTERI TAKÁTS József költeményes munkája. Bétsben, Bille Károly, 1796. [16], 289 p. 8° – Petrik III. 576

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten O. Regal 4. Jelzet: 7247.

MH, 1796. augusztus 9. 189–190.

687. *Tarnaki (!), Plutarchus, Nagy Emberek Élete.* 807. II Rész. 8.

PLUTARCHUS; TANÁRKI János: Némelly görög és római nagy emberek élete, Plutárchusból Tanárki János által. Első-második darab. Pozsonyban, Wéber Simon Péter, 1807. [2], 416 p.; [2], 412 p., 2 fol. 8° – Petrik III. 112

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten K. Regal 3. Jelzet: 7287.

688. *Tanításnak Regulamentoma, a' felkelő Nemesség, Lovasság számára.* 809. 8.

A TANÍTÁSNAK regulamentuma a magyar felkelő nemesség lovasságának számára a felséges csász. kir. fő hercegnek és nádor ispánynak kegyelmes rendeléséből. Pesten, Hartleben Konrád Adolf, 1809. 107 p. 8° – Petrik III. 582

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten D. Regal 6. Jelzet: 7668.

689. *Tasnádi Prédikációj. 795. II Darab. 8.*

SZÉKELY István (III.), *Tasnádi: A Kristus Jésuban való hitnek általa az idvességre böltse tehető; a tanításra, a feddésre, a meg jobbitásra, és a fenytékre hasznos igazságoknak fundamentoma, melyet le tett 51 prédikációkba. 1–2. darab. Kassán, Landerer Mihály, 1794. 463 p.; 447 p. 8° – Petrik III. 511*

690. *Taube, Beschr. v. Slavonien. 777. III Tbl. 8.*

TAUBE, Friedrich Wilhelm: *Historische und geographische Beschreibungen der Königreiches Slavonien und des Herzogthumes Syrmien, sowohl nach ihrer natürlichen Beschaffenheit, als auch ihrer itzigen Verfassung und neuen Einrichtung in kirchlichen, bürgerlichen und militärischen Dingen. Mit untermischten Nachrichten von den angränzenden Ländern und von den Illyriern, welche sich in denselben stark ausgebreitet haben. Aus eigener Beobachtung und im Lande selbst gemachten Wahrnehmungen entworfen. I–III. Buch ... Leipzig, [s. typ.], 1777–1778. [12], 99 p.; 104 p.; [12], 128, [2] p. 8° – Petrik III. 608*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 5. Jelzet: 7940.

691. *Teleky Gróff Hazai Utazások. 796. 8.*

TELEKI Domokos: *Egynehány hazai utazások le-írása Tót és Horváth országoknak rövid esmértetésével egygyütt. Ki adatott G. T. D. által Bétsben, [s. typ.], 1796. [8], 333, [2] p., t. 8° – Petrik III. 614*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 6. Jelzet: 7462.

MH, 1797. január 31. 133–134.

692. *Teleky Reisen durch Ung. 805. 8.*

TELEKI Domokos; NEMES László, ford.: *Reisen durch Ungarn und einige angrenzende Länder ... Pesth, K. A. Hartleben, 1805. 288 p. 8° – Petrik III. 614*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 6. Jelzet: 7882.

693. *Teleky Gróff László a' Magyar Nyelv elő mozdittásáról. 806. 8.*

TELEKI László: *A magyar nyelv elé mozdításáról buzgó esdeklései ... Pesten, Trattner Mátyás, 1806. 296, [2] p. 8° – Petrik III. 616*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten W. Regal 6. Jelzet: 7448.

694. *Teschedik der Landmann in Ung.* 784. 8.

TESSEDIK Sámuel: Der Landmann in Ungarn, was er ist, und was er seyn könnte; nebst einem Plane von einem regulirten Dorfe ... Pest, auf Kosten des Verfassers, 1784. [8], 216, [8] p. 8° – Petrik III. 624

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten J. Regal 3. Jelzet: 7613.

HMNT, 1791. június 21. 775.

695. *Thaumantius Steph. Krönungspracht Josephi des ersten.* 688. 4.

STEPHANI, Thaumantius: Der neu-aufgegangene Gluecks- und Majestaet-Stern dess Koenigreichs Ungarn ... Nürnberg, Joh. Andreae Endters sel. Soehnen, 1688. [8], 175, [1] p., 4 t. 4° – Apponyi H. 1362

696. *Thessedik, Paraszt Ember Magyar Országon.* 786. 8.

TESSEDIK Sámuel; KÓNYI János, ford.: A paraszt ember Magyar országban, mitsoda és mi lehetne; egy jó rendbe-szedett falunak rajzolatjával egyetemben ... Pétsett, Engel János, 1786. [2], 508 p. 8° – Petrik III. 624

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten J. Regal 5. Jelzet: 7777.

HMNT, 1791. június 21. 775; 1791. november 4. 591.

697. *Thezarovits Katolizáló Lutheranos.* 817. 8.

THEZÁROVICH Gábor, ford.: Katholizáló Lutherános, az az: kézzel tapogatható bizonyítás Luther irásibúl, hogy a luterános, az igaz római katolika hitet bé-veheti, és nyilván vallhattya, a nélkül: hogy Luthernek tiszta tanításátúl egy körömfeketényit el-távozzon. Bonifátz, és Fidéli két luteránosok között való beszélgetésben előadva ... Nagy-Váradon, Tichy János, 1817. 8, 118 p. 8° – Petrik II. 627

Poss.: *Reverendissimo Domino Jacobo Frint etc. perdemisse offert Auctor.* (elülső kötéstáblán belül; 19. sz.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten A. Regal 6. Jelzet: 7640.

698. *Thezarovits mágában tűnekedő Protest.* 808 (!) 8.

THEZÁROVICH Gábor, ford.: A magában tűnekedő protestáns megvilágosító, s meg-nyugtató jegyzésekkel ... Nagy-Váradon, Tichy János, 1818. 57 p. 12° – Pertik III. 635

Poss.: *Reverendissimo Domino Jacobo Frint etc. perdemisse offert Auctor.* (elülső kötéstartalékban belül; 19. sz.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten A. Regal 6. Jelzet: 7765.

699. *Thezarovits Magyar Homiliák. 807. 8.*

THEZÁROVICH Gábor: Magyar homiliák, avagy: az ünnepekre rendelt evangéliumi szakaszokat betű szerént magyarázó, és különös környül-állásokra alkalmazható beszédek, mellyeket élő nyelven elmondott, és köz haszonra kibotsátott ... 1806. Nagy-Váradon, Tichy János Ferentz, 1807. XVI, 347 p. 8° – Petrik III. 635

Poss.: *Reverendissimo Domino Jacobo Frint etc. perdemisse offert Auctor.* (előzék-lap r.; 19. sz.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten B. Regal 7. Jelzet: 7199.

700. *Thovnson, Voyage en Hong. an VII. Tom. III. 8.*

TOWNSON, Robert; CANTWEL, A., ford.: Voyage en Hongrie; précédé d'une description de la ville de Vienne et des jardins impériaux de Schoenbrun. Publié a Londres en 1797. ... Tome premier-troisième. Paris, Poigne, 1797. LXXII, 275 p., t.; 330, [3] p., t.; 338 p., t. 8° – Petrik: nincs

Megj.: Petrik az 1800-ban, Lipcsében megjelent művet ismeri (Petrik III. 668); GÖRÖG, 1829, 49. (790. tétel)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 5. Jelzet: 7621.

MH, 1798. február 6. 175–176.

701. *Timlich, a' magyar s' horvat ország Nemzeti Öltözetek. 816. 71 Rész metzett Képek. fol.*

TIMLICH Károly, szerk.: A magyar és horváth országi leg nevezetesebb nemzeti öltözetek hazai gyűjteménye a természet után rajzolta egy tiszt a cs. k. ingén ... Bétsben, Cappi ur mesterményi boltjában, 1816. 78 színe rézm. 4° – Petrik IV. 71

702. *Timon, Imago Antiq. et novae Hung. 762. Tom. II. vol. I. cum Additamen. Quarto.*

TIMON Sámuel: Imago antiquae Hungariae, repraesentans terras, adventus, et res gestas gentis Hunnicae ... Viennae, Praegae et Tergesti, typ. Joannis Thomae Trattner, 1762. 194, [22] p. 4° – Petrik III. 642

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 2/11. Jelzet: 7413.

(Coll. 1.) TIMON Sámuel: Imago novae Hungariae, repraesentans regna, provincias, banatus et comitatus ditionis Hungaricae ... Viennae, Praegae et Tergesti, typ. Joannis Thomae Trattner, 1762. 106, [12], 27, [4] p. – Petrik III. 642

703. *Timon, Imago antiq. et novae Hung. 733. Tom. II. vol. I. 8.*

TIMON Sámuel: Imago antiquae Hungariae, repraesentans terras, adventus, et res gestas gentis Hunnicae ... Cassoviae, typ. Academicis Soc. Jesu, per Joan. Henricum Frauenheim, 1733. [8], 409, [22] p. 8° – Petrik III. 642

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 6/13. Jelzet: 7299.

(Coll. 1.) TIMON Sámuel: Imago novae Hungariae, repraesentans regna, provincias, banatus, et comitatus ditionis hungaricae ... Cassoviae, typ. Academicis Soc. Jesu, per Joan. Henricum Frauenheim, 1734. [6], 240, [15] p. – Petrik III. 642

MH, 1794. május 20. 731.

704. *Timon, Tibisci, Vagique Notio. 767. 8.*

TIMON Sámuel: Tibisci Ungariae fluvii notio, vagique ex parte ... editio altera. Cassoviae, typ. Collegii Academici Soc. Jesu, 1767. 136, [9] p. 8° – Petrik III. 642

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 7. Jelzet: 7725.

705. *Tisztbéli irás módja. 807. 8.*

A TISZTBELI irás módjának saját szavai. Úgy mint: Hivatalybeli levelezéseknek tzimej, hiteles kiadások, esküvéseknek formáik, némely egyházi és világi tisztségek; nem külömben a köz dolgoknak folytatásokban előforduló ki fejezések: mellyek a magyar nyelvnek közönséges fel vétele eránt, a közölebb multt ország gyűlésén tétetett törvény tzikelye végzésének, mennél előbb való tökéletes tipesedésére ... Pest, Pilis és Solt

törvényessen egyesültt vármegyéknek rendelkezéskből, azon anyai nyelven, készitettek. 2. kiadás. ... annakutánna pedig, több ... vármegyékkel lett közöltetések után, a beérkezett észrevételekhez képest, meg-igazítottak, meg-bővítettek, és újonnan ki-adattak ... 1807. eszt. ... Pesthen, Trattner Mátyás. 195 p. 8° – Petrik II. 231

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten W. Regal 6. Jelzet: 7873.

706. *Törökháborúra tzélozó gondolatok.* 790. 8.

GVADÁNYI József: A mostan folyó török háborúra tzélozó gondolatok ... Pozsonyban és Komáromban, Véber Simon Péter, 1790. XII, 308 p. 8° – Petrik I. 953

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 5/38. Jelzet: 7305.

HMNT, 1790. június 1. 703; 1790. december 10. 727; MH, 1793. augusztus 27. 303.

707. *Tollii Epistolae Iterariae (!)714. 4.*

TOLLIIUS, Jacobus; HENNIN, Heinrich, Christian: Jacobi Tollii epistolae itinerariae: ex auctoris schedis postumis ... Secunda editio. Amstelaedami, apud Joannis Oosterwyk, 1714. [16], 260, [14] p. 4° – Petrik III. 651

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 7. Jelzet: 7865.

708. *Tólnai Barom állatok seb-gyógyításai.* 789 (!) 8.

WOLSTEIN, Amadeus Johann; TOLNAY Sándor, ford.: A barom-állatok seb-gyógyítása tudományáról irtt könyvek ... Bétsben, Nemes Kurtzbek József, 1785. [30], 375 p. 8° – Petrik III. 859

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten B. Regal 4. Jelzet: 7170.

MH, 1798. március 6. 320.

709. *Tóth Lazló Görög versei.* 808 (!) 8.

UNGVÁRNÉMETHI TÓTH László: Görög versei. Magyar tolmácsolattal. Pesten, Trattner János Tamás, 1818. XX, 170 p. 8° – Petrik III. 665

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 5. Jelzet: 7702.

710. *Trója Királynéji*. 796 (!) 8.

NÉMETH Antal: Trója királynéi egy szabad értelmű költés három sira-
lomban ... Bétsben, Kurtzböck József, 1776. 53 p. 8° – Petrik II. 861

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 3. Jelzet: 7642.

711. *Tseberning, das von den Türken lang gequalte Königreich Ung*. 687. 8.
TSCHERNING, Theodor: Das von den Türcken lang-gequälte, nun durch
die christen neu beseelte, Königreich Hungarn. Das ist kurzgefasste
Vorstell- und Beschreibung der hungarischen Städte, Vestungen und
Schlösser, und Schlösser samt angrenzenden Ländern ... Nürnberg, in
Verlegung Martin Endters, 1687. [6], 464, [22] p. 8° – ÖLB

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten H. Regal 7. Jelzet: 7795.

712. *Tseh, Lovakat orvosló könyv*. 797. 8.

CSEH Márton; KISS István: Lovakat orvosló-könyv ... Pesthen, nyomt.
Trattner Mátyás bet., 1797. XXIV, 135 p. 8° – Petrik I. 460

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten B. Regal 4. Jelzet: 7642.

713. *Turóczi Hungaria suis cum Regibus*. 768. 4.

TURÓCZI László: Ungaria suis cum regibus compendio data ... Tyrna-
viae, typ. Collegii Academici Societatis Jesu, 1768. VIII, 631 p. 4° – Pet-
rik VII. 539

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 1/2. Jelzet: 7405.

714. *Über die protest. Schulen in Ung*. 803. 8.

GENERSICH János: Ueber die jetzige Verfassung der protestantischen
Schulen in Ungarn, nebst einigen Vorschlägen zu ihrer grössern Ver-
vollkommnung ... Wien, in der Camesinischen Buchh., 1803. 70 p. 8°
– Petrik IV. 43

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachten:
Miscell. XXXVIII. Jelzet: 10261.

715. *Ujmodi gonosztevő*. 791. 8.

FENOUILLO FALBAIRE DE QUINGEY, Charles-Georges; ARANKA György,
ford.: Ujj módi gonosztévő. A fiui szeretetnek jeles példája öt fel vo-

násokra szabott dráma vagy érzékeny játék ... Bétsben, Alberti Ignázt,
1791. 12 fol., 132 p. 8° – Petrik I. 777

Megj.: a kötet kiadását Görög intézte, s az Aranka Györgynek Bécsből, 1790-
ben írott levelében utal rá. Kiad. ENYEDI, 1991, 132.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 6. Jelzet: 7385.
HMNT, 1791. május 3. 540; 1791. november 1. 576.

716. *Urania. 794. II. III. Rész. 8.*

KÁRMÁN József. szerk.; PAJOR Gáspár, szerk.: URÁNIA. Első esztendő.
II–III. kötet. Vác, Gottlieb, 1794. 10, 310, [1] p.; 315, [6] p. 8° – Petrik
III. 719

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 6. Jelzet: 10270.
MH, 1794. november 14. 680; 1794. november 21. 711–712; 1795. március
6. 320; 1795. április 7. 476–477; 1795. április 24. 562–572.

717. *Út mutatás Birka bánás modjára. 816. fol.*

ÚT-MUTATÁS, mellyhez a nagy károlyi gróf Károlyi familiához tartozó
uradalmakban lévő birka-számadók magokat szorossan alkalmaztatni
kötelesek. Budán, Landerer Anna, 1816. 27, [20] p. 2° – Petrik: nincs
(levéltári jellegű kiadvány)

718. *Út mutatása a' Gróf Károlyi, a' Kasznárok Számadasok modjarol. 816.
fol.*

ÚT-MUTATÁS a kasznári számadasok vezetése módjáról. Budán, Lande-
rer Anna, 1816. 11 p. 2° – Petrik: nincs (levéltári jellegű kiadvány)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten J. Regal 9. Jelzet: 7733.

(Cont. 1.) KASZNÁRI-SZÁMADÁS a méltóságos nagy-károlyi gróf Károlyi
familiához tartozandó tekintetes n. uradalomnak 18... esztendőre.
Vezetetett a die ... usque ... anni 18 ... [62] p.

719. *Út mutatása a' Gróf Károlyi, a' gazdaságbéli Tistsegeknek. 816. fol.*

ÚT-MUTATÁSA a nagy károlyi gróf Károlyi familia birtokaiban fent-álló
gazdaságbéli tisztségeknek. Budán, Landerer Anna, 1816. 65 p. 2° – Pet-
rik: nincs (levéltári jellegű kiadvány)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten J. Regal 9. Jelzet: 7734.

720. *Út mutatása a' Gróf Károlyi a Szamadások vezetése módjának. 816. fol.*
ÚT-MUTATÁS a számtartói számadások vezetése módjáról. Budán, Landerer Anna, 1816. 65 p. 2° – Petrik: nincs (levéltári jellegű kiadvány)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten J. Regal 9. Jelzet: 7732.

(Cont. 1.) KÉSZPÉNZBELI számadása tekintetes n. uradalomnak, mely a méltóságos gróf Kálolyi (!) familiához tartozandó. 18 ... esztendőről. Vezetetett a die ... usque ... anni 18 ... [157] p.

721. *Út mutatása a' Gróf Károlyi Birtokaiban fenn álló Inspectorátusi Hivataloknak. 816. fol.*

ÚT-MUTATÁSA a nagy károlyi gróf Károlyi familia birtokaiban fent-álló inspectorátusi hivataloknak. Budán, Landerer Anna, 1816. 48, 7 p. 2° – Petrik: nincs (levéltári jellegű kiadvány)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten J. Regal 9. Jelzet: 7736.

722. *Vagner Analecta Scepusii Sacr. et Profan. 774. Tom. IV. 4.*

WAGNER Károly: Analecta Scepusii sacri et profani. Pars I-II. ... Viennae, Joann. Thomae nob. de Trattnern, 1774. [16], 469, [2] p.; [12], 357, [12] p. 4° – Petrik I. 68

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 1/3-6. Jelzet: 7408.

MH, 1802. augusztus 31. 295.

Pars III-IV. ... Poonii et Cassoviae, sumpt. Joannis Michaelis Landerer, 1778. [8], 264 p.; [6], 219 p. – Petrik I. 69

MH, 1801. augusztus 11. 208; 1802. augusztus 31. 295.

723. *Vagner Diplomatarium Comit. Sarósiensis. 780. 4.*

WAGNER Károly: Diplomatarium comitatus Sarosiensis, quod ex tabulariis et codicibus manuscriptis eruit ... Poonii et Cassoviae, sumt. Joannis Michaelis Landerer, 1780. [8], 575, 17 p. 4° – Petrik III. 819

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 4/34. Jelzet: 7409.

MH, 1801. augusztus 11. 209; 1802. augusztus 31. 295.

724. *Vagner Epistolae Petri de Varda. 776. 4.*

VÁRDAI Péter: Petri de Warda ecclesiarum Colocensis et Barchiensis canonice unitarum archiepiscopi epistolae cum nonnullis Wladislai II. Re-

gis Hungariae literis Petri causa Scriptis. Praefatus est, et indicem chronologicum subiecit Carolus Wagner ... Posenii et Cassoviae, sumpt. Joannis Michaelis Landerer, 1776. [16], 280, [8] p. 4° – Petrik III. 826

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 4/5. Jelzet: 7820.

725. *Valaszky Conspectus Reipublicae Litterariae. 808. 8.*

WALLASZKY Pál: Conspectus reipublicae litterariae in Hungaria ab initiis regni ad nostra usque tempora delineatus. Editio altera auctior et emendatior. Budae, typ. reg. universitatis hung., 1808. [8], XX, 586 [40] p. 8° – Petrik III. 824

726. *Valaszky Conspectus Reipublicae Litt. 785. 8.*

WALLASZKY Pál: Conspectus reipublicae litterariae in Hungaria ab initiis regni ad nostra usque tempora delineatus ... Posenii et Lipsiae, apud Antonium Loewe, 1785. [24], 326, [16] p. 8° – Petrik III. 824

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten W. Regal 6. Jelzet: 7169.

727. *Valentinii lucubrata Opuscula. 818 (!) 8.*

VALENTINI, Ján: Joannis Valentini parochi Znyo-Várallyensis lucubrata opuscula in unum collecta. Budae, typ. reg. universit. Hung. impr., 1808. 514, 11 p. 8° – Petrik III. 739

728. *Váli, Házi orvos. Szótarotska. 792. 8.*

VÁLI Mihály: Házi orvos szótárotska, az az betű szerént magyarul szóló orvos könyvetske ... 1759. Győrött, Streibig József, 1792. 3 fol., 200 p. 8° – Petrik III. 739

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 7375.

MH, 1793. január 4. 31.

729. *Vallás és Erkölt. 798. 8.*

TELEKI Domokos: A vallás és erkölt summás tanittása. A nevendék ifjuságnak elméjéhez alkalmaztatva. Bétsben, [s. typ.], 1798. [4], 74, [1] p. 8° – Petrik III. 740

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea XXXV. Jelzet: 10276.

730. *Vályi Klára, Magyar Tempe. 807. 8.*

VÁLYI Klára: Magyar Tempe. A régi isten aszszonyoknak múlató virágos kertyek. Az versekkel mulatni szeretők számára készítette néhai ... Kováts Gábor özvegye, ns. Vályi Klára aszszony. Vátzon, Maramarosi Gotlíb Antal, 1807. 166 p. 8° – Petrik III. 743

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea XXXVII. Jelzet: 10254.

731. *Vályi Magyar Ország leírása. 796. III Rész. 8.*

VÁLYI András: Magyar országnak leírása. Mellyben minden hazánkbeli vármegyék, városok, faluk puszták; uradalmak, fábrikák, huták, hámorok, savanyú, és orvosló vizek, fördőházak, nevezetesebb hegyek, barlangok, folyó vizek, tavak, szigetek, erdők, azoknak hollételek, földes urok, fekvések, történettyek, külömbféle termésbéli tulajdonságaik, a betűknek rendgyek szerént feltalátatnak. 1. köt. Budán, kir. universitásnak, 1796. 10 fol., 702 p., 1 fol. 8° – Petrik III. 743

MH, 1795. augusztus 28. 287–288; 1796. május 20. 652–653; 1796. szeptember 23. 406–407; 1801. december 18. 814–816.

2–3. köt. Budán, kir. universitásnak, 1799. 20 fol., 736 p.; 8 fol., 588 p. – Petrik III. 743

MH, 1797. április 14. 462–463; 1798. augusztus 3. 163–164; 1801. december 18. 814–816.

732. *Vanier Paraszti Majorság. 794. 8.*

VANIERE, Jacques; BARÓTI SZABÓ Dávid, ford.: Paraszti majorság ... 2. kiadás, meg-jobbitva. Kassán, Fűskúti Landerer Mihály, 1794. 408, [14] p. 8° – Petrik III. 745

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 6. Jelzet: 7589.

MH, 1794. augusztus 5. 190; 1794. szeptember 23. 408.

733. *Varga István Exegetica – Theologia 807. 1ö Darab. 8.*

VARGA István: Exegetika theologia vagy azok a tudományok, melyek a bibliának helyesenn való megismerésére, megértésére, és megvilágosítására tanítanak ... 1. darab. Debreczenbenn, Csáthy György, 1807. XII, 530 p., 1 fol. 8° – Petrik III. 746

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten A. Regal 6. Jelzet: 8866.

734. *Varga a' Csillagos Ég, s' föld Golyóbissa. 809. 8.*

VARGA Márton: A csillagos ég és a föld golyóbissának az ő tüneményeivel együtt való természeti előadása és megesmértetése ... Nagy-Váradon, Tichy János Ferenc, 1809. [2], 272 p. 8° – Petrik III. 747

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten C. Regal 5. Jelzet: 7158.

735. *Varga Természet Tudománya. 808. II Köt. 8.*

VARGA Márton: A gyönyörű természet tudománya; magyarázta a tüneményekből és az új feltalálásokból nemzete s az ifjuság javára ... 1-2. köt. Nagy-Váradon, Tichy J., 1808. XVI, 563 p.; VIII, 239, IV p., t. 8° – Petrik III. 747

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten G. Regal 2. Jelzet: 7173.

736. *Vectigal Regni hung. 754. fol.*

VECTIGAL Regni Hungariae, Partiumque eidem Annexarum. Viennae Austriae, typ. Joannis Thomae Trattner, 1754. a1-ei, A1-Zzz2, a1-2, A1-G2 p. 2° – Petrik III. 755

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. papírdobozban M-7/2. Jelzet: 7761.

737. *Valentzei (!) Útazás. 797. 8.*

KÁSZONYI András: Magyar országból tett Velentzei útazás, közre bostátott az útazótól. Pozsonyban és Pesten, Fűskúti Landerer Mihály, 1797. 101, [5] p. 8° – Petrik II. 337

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten G. Regal 5. Jelzet: 7978.

MH, 1797. március 3. 278-279; 1798. március 6. 320; 1798. november 6. 592; 1801. augusztus 11. 210; 1802. augusztus 31. 295.

738. *Velius de Bello Panonico. 762. 4.*

VELIUS, Caspar Ursinus; KOLLÁR Ádám Ferenc, stud.: De bello Pannonico libri decem ... Vindobonae, typ. Joannis Thomae Trattner, 1762. [12], 326, [22] p. 4° – Petrik III. 757

Poss.: *Ex Libris F(rat)ris Matthiae Fuhrmann Ord. S. Paulis Er.* (címlap r.; 18. sz.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 4/10. Jelzet: 7833.

739. *Verböcii Tripartitum ius Deutsch gebracht. 599. fol.*

WERBŐCZY István; WAGNER, Augustin, ford.: Decretum oder Tripartitum opus der Landts Rechten unnd Gewöhnlichen des hochlöblichen Königsreichs Hungern ... Wienn in Osterreich, Leonhart Formica, 1599. 155, [37] fol. 4° – RMK III. 933

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. papírdoboz G/4. Jelzet: 7435.

740. *Verböcii Tripartitum opus Juris consv. Hung. 561. fol.*

WERBŐCZY István: Tripartitum opus. Iuris consuetudinarii inclyti Regni Hungariae ... Viennae Pannoniae, per Joannem Syngrenium, 1561. [14], CXIII fol. 4° – RMK III. 486

Poss.: S. T. [vagy T. S.] (címlap r.; 16. sz.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 4. Jelzet: 7829.

741. *Verini (Benzur) de Hereditario jura Domus Austri. 771. 8.*

VERINUS, Eusebius [BENCZÚR József]: Commentatio juridica critica, de hereditario jure serenissimae domus Austriae in apostolicum Regnum Hungariae, de iure eligendi regem ... Viennae et Lipsiae, apud Joh. Frider. Jahn, 1771. [8], 188, [14] p. 8° – Petrik I. 226

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten A. Regal 9/5. Jelzet: 7186.

742. *Versegi für lat. Schulen. 817. 8.*

VERSEGHY Ferenc: Ungarische Sprachlehre zum Gebrauche der ersten lateinischen und Nationalschulen im Königreiche Ungarn, und anderen Kronländern. Ofen, mit kön. ung. Universitätsschriften, 1817. XXX, [2], 527 p. 8° – Petrik III. 773

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten W. Regal 5. Jelzet: 8882.

743. *Versegi Ungr. Sprachlehre. 805. 8.*

VERSEGHY Ferenc, szerk: Neuverfaßte ungarische Sprachlehre, worin die verschiedenen Mund- und Schreibarten der ungarischen Sprache kurz angezeigt, die Regeln aus dem morgenländischen Bau der Sprache selbst hergeleitet, mit den deutschen Redensarten zusammengehalten, und durch Beispiele erläutert werden. Mit einem Anhang, worin eine Sammlung der zum Sprechen nöthigsten Wörter, und der gewöhnlichsten Redensarten des Sittlichen Umganges, dann einige Gespräche,

Erzählungen, Briefe, und Gedichte enthalten sind ... Pesth, Joseph Eggenberger, Franz Joseph Patzko, 1805. [16], 433, [1] p. 8° – Petrik III. 773

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten W. Regal 6. Jelzet: 7872.

744. *Veszelszky, Növevény és Plánták Gyujtemenye. 798. 8.*

VESELSZKI Antal: A növény-plánták országából való erdei és mezei gyujtemény vagyis fa és fűszeres könyv, mellyben azoknak deák és oláh neveik, külső, belső és közhasznaikkal egyetemben Mathiolusból s más több fa- és fűvészirókból a közrendű hazafiak kedvéért szálanként egybeszedettek. Pesten, Trattner Mátyás, 1798. 460, 60 p. 8° – Petrik III. 782

MH, 1798. július 31. 134; 1798. augusztus 3. 167.

745. *Vesprémi Biograph. Medicor. Hung. et Transylv. 774. 1. 8.*

WESZPRÉMI István: Succinta medicorum Hungariae et Transylvaniae biographia. Centuria prima ... Lipsiae, off. Sommeria, 1774. [16], 221, [7] p. 8° – Petrik III. 845

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten N. Regal 4. Jelzet: 7634.

746. *Vétsei Erkölti Tudomány Prédikációkban. 796. II Darab. 8.*

VÉCSEY József: A keresztyén erkölti tudomány renddel prédikációkban foglalva ... Első-második darab. Győrben, Streibig József, 1796–1797. [8], 400, [1] p.; 438, [2] p. 8° – Petrik III. 754

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten B. Regal 6. Jelzet: 7464.

MH, 1796. május 17. 636–637.

747. *Vieland Diogenes Dialogussai. 793. 8.*

WIELAND, Christoph Martin; KAZINCZY Ferenc, ford.: Sokrates Mainomenos. Az az a színopéi Diogenesz dialogusai ... Pesten, Trattner Mátyás, 1793. XII, 297 p. 12° – Petrik III. 402

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 6. Jelzet: 7272.

HMNT, 1791. március 1. 278; MH, 1793. augusztus 2. 178.

748. *Világ Nagygyai – Veszedeleme (!)* 792. 8.

DÖME Károly, ford.: Világ nagyjai! Veszedelem. Fordította német nyelvből egy hazáját féltő igaz magyar. Nagy-szombatban, Jelinek Wenczel, 1792. 127 [recte 155] p. 8° – Petrik III. 788

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 4. Jelzet: 7906.
MH, 1792. november 16. 744.

749. *Vindisch Geographie d. Königr. Ung. 780. Tom. [...] Vol. I. 8.*

WINDISCH, Karl Gottlieb: Geographie des Königreichs Ungarn ... Erster-zweyter Th. ... Preßburg, Anton Löwe, 1780. VIII, [4], 395 p.; [4], 322 p. 8° – Petrik III. 851

Poss.: *Ex libris Aloysii L. B. De Réva Comitis Hungariae.* (címlap r.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 5. Jelzet: 7172.

750. *Vindisch Beschreib. V. Ung. 772. 8.*

WINDISCH, Karl Gottlieb: Politisch-geographisch- und historische Beschreibung des Königreichs Hungarn. Pressburg, Anton Löwen, 1772. [6], 470, [4] p. 8° – Petrik III. 851

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 5. Jelzet: 7582.

751. *Vindisch Geschichte d. Ung. 778. 8.*

WINDISCH, Karl Gottlieb: Kurzgefasste Geschichte der Ungarn von den ältesten, bis auf die itzigen Zeiten ... Pressburg, Anton Löwen, 1778. [12], 529, [28] p. 8° – Petrik III. 851

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 6/19. Jelzet: 7200.

752. *Virág Hunyadi László. 817. 8.*

WIRÁG Benedek: Hunyady László. Tragédia [Bessenyei György után 3 játékban]. Budán, kir. magy. universitás, 1817. 104 p. 8° – Petrik III. 792

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 5. Jelzet: 7868.

753. *Virág Magyar Századok. 808. II Köt. 8.*

WIRÁG Benedek: Magyar századok IX–XIII. ... Tom. 1. Budán, Landerer Anna, 1808. 584, [6] p. 8° – Petrik III. 792

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 6/32–33. Jelzet: 7706.

VIRÁG Benedek: Magyar századok MCCCII–MCDXXXVII. ... Tom. 2. Budán, Landerer Ann., 1816. 520 p. – Petrik III. 792

754. *Virág Benedek, Horatius Poetikája. 801. 8.*

HORATIUS FLACCUS, Quintus; VIRÁG Benedek: Horatius Poetikája ... Pesten, Trattner Mátyás, 1801. 124, 2 p. 8° – Petrik II. 152

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea XXXVIII. Jelzet: 10262.

755. *Virágos Kert. 793. III Csómó. I Köt. 8.*

ANDRÁD Sámuel: Leg-első virágos kert 1793-ra. Bétsben, [s. typ.], 1793. 192 p. 8° – Petrik I. 75

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 9.

MH, 1793. február 22. 144; 1793. március 26. 404.

756. *Vitsch Út mutatás a' homokos Puszták haszonra fordítására. 809. 8.*

WITSCH, Rudolph; PÓSFAI János, ford.: Útmutatás, hogy vehetni munkába legkönnyebb móddal a Budán 1807-ben tartatott ország gyűlésének 20. törvényzikkelyét, melly a magyar országi homokos puszták haszonra fordíttatását sürgeti. Saját tapasztalásain, próbatételein fundálta, és ... másodsor meg bővíve, egészen meg jobbítva, egy plánummal együtt: hogy kellessék homokos pusztán falut építeni, két réztáblával, német nyelven írta ... Megvizsgálta, öszve hasonlítottta Czinke Ferentz. Budán, kir. universzítás, 1809. 13 fol., VI, 176 p. 8° – Petrik III. 855

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten J. Regal 3. Jelzet: 8002.

757. *Vitsch Urbarmachung des flugsandes in Ung. 809. 8.*

WITSCH, Rudolph: Praktischer Vorschlag: wie das auf dem Reichstage 1807 zu Ofen im 20. Artikel sanctionirte Gesetz, betreffend die Urbarmachung des Flugsandes in Ungarn, auf die leichteste Art realisirt werden könne. Zum zweiten Male aufgelegt, vermehrt und durchgehends berichtet, nebst dem Entwurf eines auf Flugsand anzulegenden Dorfes, mit zwey Kupfern. Ofen, mit kön. ungar. Universitäts-Schriften, 1809. XVI, [8], 182 p., t. 8° – Petrik III. 854

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten J. Regal 3. Jelzet: 7815.

758. *Vita (!) Examen Thermarum Sclenensium. 752 (!) 8.*

WOITA, Anton Carl: Examen physico-medicum thermarum Sclenensium, Schemnicium inter et Cremnicium, civitates inferioris Hungariae, caesareo-regio-montanas, sitarum ... = Untersuchung nach der Natur- und Arzneykunst des Sclenitzisch- oder Glas-Hütten-Baades, so zwischen denen kais. kön. Nieder-Hungarischen Berg-Städten Schemnitz, und Cremnitz gelegen ... Wien, sumpt. Leopoldi Joan. Kaliwoda, 1753. [32], 149, [2] p., t. 8° – Petrik III. 856

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten B. Regal 6. Jelzet: 8833.

759. *Volney üb. d. gegenw. Türkenkrieg. 788. 8.*

VOLNEY, Constantin-François: Über den gegenwärtigen Türkenkrieg aus dem Französischen des Herrn v. Volney ... Leipzig, Friedrich Gott-hold Jacobäer, 1788. [6], 242 p. 8° – ÖLB

Megj.: Petrik az amszterdami kiadványt ismeri: Petrik III. 807.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten C. Regal 5/34. Jelzet: 7660.

760. *Voltaire Henriássa fordította Szilágyi. 789. 8.*

VOLTAIRE; SZILÁGYI Sámuel, ford.: Voltér úrnak Henriása magyar ver-sekben ... Posonyban, Fűskúti Landerer Mihály, 1789. 14 fol., 226 p. 8° – Petrik III. 807

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 7. Jelzet: 7460.

HMNT, 1789. november 20. 528; 1790. január 29. 117; 1790. április 27. 543; MH, 1798. március 6. 320; 1801. augusztus 11. 213.

761. *Voltaire Henriássa fordította Péczeli. 792. 8.*

VOLTAIRE; PÉCEZELI József, ford.: Henriás az az Negyedik Henrik frantzia királynak életének némelly része ... Második ízben ... Győrben, Streibig József, 1792. 309 p. 8° – Petrik III. 807

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7151.

MH, 1793. április 19. 546.

762. *Voltér Zair Tragaed.* 784. 8.

VOLTAIRE; PÉCZELI József, ford.: Zayr trágédia, melly frantzia versekböl ugyan annyi számú s lábú versekbe föglaltatott ... Győrben, Streibig József, 1784. 2 fol., 5–120 p. 8° – Petrik III. 807

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7956.
HMNT, 1790. augusztus 17. 216.

763. *Vorschlag eines Krankenspitals in Pesth.* 793. 8.

HAFFNER, Michael: Versuch eines Vorschlages an dem löblichen Magistrat und das Publikum der königlichen Freystadt Pest, zur Einrichtung, und Unterhaltung, eines zweckmäßigen Krankenspitalles. [S. l., s. typ.], 1793. [8], 175 p. 8° – ÖNB

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten N. Regal 3. Jelzet: 7387.

764. *Vorstellung Sr. Maj. v. Preussen in Ansehung d. Bayrischen Erbfolgr.* 4.

HERZBERG, Ewald Friedrich Graf von: Vorstellung seiner Königl. Majestät von Preussen fernerweitige ... u. Erklärung an Ihre hohe Mitstände des Teutschen Reichs über das widerrechtliche Verfahren Ihrer Majestät der Kayserin-Königin von Ungarn und Böheim in Ansehung der bayerischen Erbfolge. Wien, Trattner, 1778. 8° – ÖNB

765. *Vuchetich Conspectus legum Kriminal apud Hungaros.* 805. fol.

VUCHETICH Mátyás: Conspectus legum criminalium apud hungaros ab exordio regni eorum in Pannonia usque ad hodiernum diem conditarum. Cassoviae, sumpt. Francisci Landerer de Füskút, 1805. 3 fol., 116 p. 8° – Petrik III. 816

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 4/1. Jelzet: 10199.

766. *Wahrheiten u. Beweise a. d. Ung. Geschichte.* 792. 8.

HOFFMANN, Leopold Alois: Grosse Wahrheiten und Beweise in einem kleinen Auszuge aus der ungarischen Geschichte. Dem Adel und der Geistlichkeit dieser Nation zur Beherzigung empfohlen von einem freimüthigen Deutschen. Frankfurt und Leipzig, Weimar und Schladebach, 1792. XXX, 232 p. 8° – Petrik II. 140

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer IV. Kasten J. Regal 6. Jelzet: 7907.
HMNT, 1791. december 20. 800; 1791. december 23. 816; MH, 1792. február 7. 183–184; 1792. március 13. 374–375; 1792. március 16. 388; 1792. március 30. 449–450.

767. *Waldstein et Kitaibel. Plant. Rari. Hung. 802. Tom. III. fol.*

WALDSTEIN, Franciscus; KITAIBEL Pál: Descriptiones et icones plantarum rariorum Hungariae. Vol. 1. Viennae, typ. Matthiae Andreae Schmidt, 1802. [4], XXXII, 104 p.; 100 színes rézm. t. 2° – Petrik III. 822

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten K. Regal 8. Jelzet: 8046.

MH, 1799. április 5. 435–437; 1799. november 5. 608; 1800. március 4. 303.

Vol. 2. Viennae, typ. Matthiae Andreae Schmidt, 1805. [2], XXXII, 105–221 p.; 101–200 színes rézm. t. – Petrik III. 822

Vol. 3. Viennae, typ. Matthiae Andreae Schmidt, 1812. [2], 223–310, [2] pl.; 201–280 színes rézm. t. – Petrik III. 822

768. *Wollstein Márha veszélyről való könyv. 784. 8.*

WOLSTEIN, Amadeus Johannes; TOLNAY Sándor, ford.: A marha-veszélyről való könyv melyet a paraszt embereknek kedvéért német nyelven irt Wolstein Amadeus János. Bécsben, József de Kurtzbeck, 1784. [26], 64 p. 8° – Petrik III. 858

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea XXXI. Jelzet: 10250.

769. *Worte Patriot. an Ung. Adel. S. I. 809. 8.*

KISFALUDY Sándor; SCHEDIUS Lajos, ford.: Patriotische Worte an Ungarns Adel. Ofen, [s. typ.], 1809. 131 p. 8° – Petrik II. 397

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer V. Kasten B. Regal 6/31. Jelzet: 7995.

770. *Wranitzky Pál a' Magyar Nemzet öröme egy nagy Szinfonia. 790. fol.*

WRANITZKY, Paul: [Symphony in C major, 'Hungarian:'] Grande a Plusieurs Instruments composée et dediée a la Nation Hongroise par Mr. P. Wranisky élève du Célébre Haydn et Directeur de la Musique de Mr. le Comte Jean Esterhazi de Galantha. Prix 4ft. 4f. A Paris, chez Imbault, [ca. 1790]. 289 fol. 2°

Megj.: a mű címlapján olvasható még: „No. 627. N(ot)a. Cette Simphonie a été composée a l’occasion de la Restauration de la liberté hongroise le 28. Janvier 1790 sous le Regne de l’Empereur et Roy Joseph II.”; leírásának forrása:

<http://imslp.org/wiki/File:PMLP175183-wranitzky_anathongr.pdf>; Kégli Ferencnek és Simon Gábornak köszönöm a segítségét.

771. *Zaid története. 803. 8.*

KOTZEBUE, August von; KIS János, ford.: Zaid vagy Negyedik Muhamed török tsászárnak szerentsétlen szerelme. Igaz történeten épült román ... Pesten, Kiss István könyvárosnál, 1803. 3 fol., 221 p. 8° – Petrik II. 460
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 3. Jelzet: 7626.

772. *Zalárdi ujj Hadi Tudomány Lelki. 809. 8.*

ZALÁRDI JAKKÓ László, ford.: Az uj hadi-tudomány lelke ... Pesten, Hartleben Konrád Adolf, 1809. VI, 7–231, 109 p. 8° – Petrik II. 42
Bibliothek Burg Forchenstein, 2-D-5, R/3/36. Jelzet: 7612.

773. *Zimmermann Magányos Élet. 791. 8.*

ZIMMERMANN, Johann Georg; SZENTMIKLÓSI Alajos Timót, ford.: A magányos életről. Fordítottatott németből magyarra Sz(ent) M(iklós) T. által. Pozsonban és Komáromban, Wéber Simon Péter, 1791. 104 p. 8° – Petrik III. 886
HMNT, 1791. augusztus 30. 188; 1791. november 4. 592.

774. *Zimmermann a’ Nemzeti Büszkeséről. 792. 8.*

ZIMMERMANN, Johann Georg; ÓRI FÜLEP Gábor, ford.: A nemzeti büszkeségről. A negyedik nyomtatás szerint ... Pozsonban, Weber Simon Péter, 1792. 8 fol., 344 p. 8° – Petrik III. 886
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer I. Jelzet: 7065.
MH, 1792. október 26. 647.

775. *Zrínyi Miklós, Ne bántsá a’ Magyarat. M. Vásárhely. 790. 8.*

ZRÍNYI Miklós: Ne bántsá a magyar ... Maros-Vásárhelyen, Gál, 1790. 94 p. 8° – Petrik III. 890
Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 8. Jelzet: 7061.

776. *Zrinyi Miklós, Szigeth vára veszedelme. 790. 8.*

WERTHES, Friedrich August Clemens; CSÉPÁN István, ford.: Zrínyi Miklós; avagy Sziget várának veszedelme egy történelmi szomorú-játék, három felvonásokban ... Komáromban, Weber Simon Péter, 1790. 104 p. 8° – Petrik III. 844

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Kasten AA. Regal 6. Jelzet: 7388.

HMNT, 1790. június 1. 703.

Lelőhelye: MNL OL Esterházy családi levéltár, Központi birtokigazgatás vegyes iratai, P 149 8. d., 166–171. fol.

GÖRÖG DEMETER AZON KÖNYVEI, AMELYEK NEM SZEREPELNEK AZ 1820. ÉVI KÖNYVJEGYZÉKEN⁸⁷³

777

ABHANDLUNGEN einer Privatgesellschaft in Böhmen zur Aufnahme der Mathematik, der vaterländischen Geschichte und der Naturgeschichte. Zum Druck befördert von (Ignatz) Born. Bd. III. Prag, Verl. der Geriischen Buchh., 1777. [3] fol., 418 p., 6 réztábla. 8° – Petrik I. 10

Megj.: GÖRÖG 1829, 76. (790. tétel)

Bd. IV. Prag, Verl. der Geriischen Buchh., 1779. [2] fol., 354 p., 8 réztábla. 8° – Petrik I. 10

778

BARÓTI SZABÓ DÁVID: Szabó Dávid Költeményes munkáji, Utolsó (3.) kiadás, 3 köt., Kassán, Ellinger János, 1789. 5 fol., 262 p., 1 fol.; 3 fol., 7–235, 1 p. 4° – Petrik III. 473

Poss.: *Én Görögöm! Mikoron neve napját szenteli, tisztel E kis ajándékkal Tégedet a Te Szabód. Karátson Hav. 30dik napj. 1789.*

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer II. Regal A. Fach 9. Jelzete: No. 270.

HMNT, 1789. december 8. 597; 1790. március 2. 273.

779

BEREGSZÁSZI PÁL: Ueber die Selbstkenntnis. Eine Rede zum jährlichen Feyer des Andenkens an den ... edlen Carl Wilhelm Burette von Oehlefeldt ... am 25ten Julius 1795. gehalten ... Erlangen, mit Hilpertischen Schriften. 45 p. 8° – Petrik I. 243

---

873 Ebben a részben azok a könyvek szerepelnek, amelyekben benne van Görög saját vagy az ajándékozó bejegyzése, továbbá azok, amelyekre biztos utalással rendelkezünk.

Poss.: *D. P. Görög S. P. D. auctor.* (címlap r.)

Kismarton, Esterházy-kastély könyvtára, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea XLV. Jelzet: No. 11111.

780

BEUDANT, François Sulpice: Voyage minéralogique et géologique, en Hongrie, pendant l' année 1818. ... Vol. 1–3. Paris, Verdier, 1822. – BnF

Megj.: GÖRÖG 1829, 50. (790. tétel)

781

BEUDANT, François Sulpice; KLEINSCHROD, Carl Theodor von: Mineralogische und geognostische Reise durch Ungarn im Jahre 1818. Deutsch ... Leipzig, Carl Cnobloch, 1825. – BnF

Megj.: GÖRÖG 1829, 50. (790. tétel)

782

BEURLAUBUNG. [S. l., s. typ.], 1798. 1 fol. 8° – ÖNB

Megj.: *Illyen verseket osztogatott a' Tsászárné 1798-ban maskarában lévén a' Redutban, 'nekem is egyet adott.* (címlap r.; Görög Demeter kézírása)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea III. Jelzet: No. 11169.

783

CARMINA quae in natales augustiss. imperatoris Austriae, et regis Hungariae. Francisci I. felicibus auspiciis recurrentes: simulque in memoriam primi liberae regiaeque civitatis Debreczen seculi, collegii helc. conf. alumni grati, grantantesque cecinerunt die 12. Febr. 1815. Debreczini, Csáthy. 16 p. 4° – Petrik I. 393

Poss.: *Méltóságos Consil. Görög Demeter Úrnak Prof. Sárvári Pál.* (címlap r.)

Megj.: Petrik: „Gatsári István, Budaházi Antal, Dobosy Lajos, Budai András és Ari Jánostól latin, Sárvári Jakab és Ungi Mártontól magyar költemények.”

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea VIII. Jelzet: No. 11268.

784

CHAPTAL, Jean-Antoine; ROZIER, François; PARMENTIER, Antoine Augusti; DUSSIEUX, Louis: *Traité théorique et pratique sur la culture de la vigne* [Texte imprimé], avec l'art de faire le vin, les eaux-de-vie, esprit de vin, vinaigres ... par le Citoyen Chaptal, ... M. l'abbé Rozier ... les Citoyens Parmentier ... et Dussieux ... Tom. premier-second. A Paris, chez Delalain, fils, libraire, quai des Augustins, n° 29. De l'imprimerie de Marchant, 1801. – BnF

Megj.: GÖRÖG 1829, 18. (790. tétel)

785

CONSTITUTIONES insignis Ordinis equitum S. Stephani Regis Apostolici. Viennae, typ. Jos. Kurzböck, 1764. 35 p., 6 t. 2° – Petrik I. 441

Megj.: 2. kiadása: 1786-ban is kiadták; Görögöt 1824-ben tüntették ki a Szent István Rend középkeresztjével, s az előírás szerint a kitüntettek ezzel együtt a *Statutumot* is megkapták; A *Statutum*nak a latinon kívül egy német nyelvű változata is készült: *Statuten des Vortrefflichen Ritterordens des Hl. Stephan*, (Wien, typ. Josephi Kurzböck, 1764.) A kitüntetett halála után a könyvet a rendjellel együtt a családnak vissza kellett szolgáltatnia.

786

ENGEL, Joannes Christian: *Commentatio de republica militari seu comparatio lacedaemoniorum cretensium et cosaccorum*. In concertatione civium academiae Georgiae Augustae die 4. Junii 1790. praemio a M. Britanniae rege aug. constituto adiudicante illustri philosophorum ordine ornata. Gottingae, J. Chr. Dietrich, 1790. 42 p. 4° – Petrik I. 643

Poss.: Görög *Demeternek*. (címlap r.)

Zimmer III. Kasten I. Schachtel: *Miscellanea IV*. Jelzet: 11157.

787

FARKAS András, berei: Buda szab. kir. várossában az 1807. esztendőben tartatott diéta, vagy magyarosítva: Felsőleges hazánk őseink és vérről nyert hajdani vitézlő magyar eleink igaz, és valóságos örökös jussainak, és a köz bátorság óltalmazásának; úgy a köz népek tsendességben, és bóldog állapotban helyheztetésének ki ezközlésének fel találására, megfontolására, és a legszentebb egyenesség mértéke szerént helybe hagyására, és végzései mássainak ki adására ... mellyet honnyai szeretetétől

432

indíttatván, versekkel le írt ... Szegeden, Grün Orbán, 1809. 56 p. 8°
– Petrik I. 744

Poss.: [...] *D. Kerekes* (előzék-lap v.)

Kismarton, Esterházy-kastély könyvtára, Zimmer III. Kasten I. Regal 6.
Schachtel: Miscellanea XXX. Jelzet: No. 10865.

788

FARKAS András, berei: Patens a haza fő-papjaihoz, világi fő-rendjeihez, római szent birodalombéli hertzegeihez, grófjaihoz báróihoz és nemesseihez ... [S. l., s. typ.], 1819. 24 p., 15 fol. 8° – Petrik I. 745, Knapp II. 72

Megj.: a mű hosszabb változatának végén olvasható a mecénások között, Bécsből, a „Királyi Úrfiak nevelője”, Görög Demeter neve is, aki tíz forintot adott Farkas Andrásnak. Vö. KNAPP 2003, 31.

789

FEJÉR György, szerk.: Tudományos Gyűjtemény. Pesten, Trattner János Tamás, 1817–1833. – Petrik II. 17

Megj.: Görög Demeter „cs. k. valóságos tanácsnok, s Ferenc cs. k. főherceg kincstármestere” is előfizetője volt a lapnak. Vö. *Tudományos Gyűjtemény*, 1817, 12. sz., 147.

790

GÖRÖG Demeter: Azon sokféle szőlő-fajoknak lajstroma, amelyeket egy érdemes hazánkfia Európának majd minden nevezetesebb szőlőhegyeiről s kertjeiből meghozatott, és a grintzingi szőlőiben, Bécshez egy órányira, a Cecius hegynek (Kahlenberg) meleg oldalán, 1819 s a következő esztendőkbén elültetett, A Bécsi Magyar Ujság mellé toldalékul, Bécsben, Haykul Antal, 1829. 110 p., 2 t. 8° – Petrik I. 926

791

GÖRÖG Demeter; MÁRTON József, kiad.: Magyar Átlás, az az Magyar, Horvát, és Tót országok vármegyéji, a Szabad Kerületei és a Határőr-ző Katonáság vidékinek közönséges és különös tábláji: közre botsátotta Görög. Folytatta és végezte Márton József, a Bétsi Universit. Professor. – Atlas Hungaricus seu Regnorum Hungariae, Croatiae et Slavoniae Comitatum, Privilegiatarum Districtuum, et Confiniorum Genera-

les et Particulares Mappae Geographicae. [2. kiad.] Viennae, C. Junker sculpsit, 1802–1811. 2 fol., 60 térkép, 16 fol. 2° – Petrik I. 925

Megj.: az első kiadást lásd a *Magyar Hírmondó* kiadványainál, 836. tétel.

792

GÖRÖG DEMETER; MÁRTON József, kiad.: Mutató tábla vagyis Repertórium, melly a Magyar Átlásnak LIX Mappáiban található minden Magyarországi, Horvátországi és Slavóniai Városok, Mezővárosok, Helységek, nevezetesebb Puszták, Folyóvizek és Hegyek neveit Abécze rendben, Magyar, Deák, Német, Tót Horvát és Oláh nyelveken, a fekvéseket jelentő Vármegye nevével és a Járás számával együtt előadja. – Index seu Repetrorium omnium Hungariae, Croatiae et Slavoniae Civitatum Oppidorum, Pagorum, praecipuorum Praediorum, Fluviorum, Montiumque, in Mappis Atlantis Hungarici Geographicis LIX occurrentium, una cum denominationum usitatis in lingua Hungarica, Latina Germanica, Slavica, Croatica et Valachica, addito ubique Nomine Comitatus et numero Processus, in quo locus indicatus situs est. [1. kiad.] Bétsben, Márton, 1811. 2° – Petrik: nincs

Megj.: Görög Demeter 1808-ban az akkor már készülöben lévő repertóriumot Márton Józsefre bízta, így mindketten annak összeállítói. Vö. NAGY 1977b, 428.

793

GÖRÖG DEMETER; MÁRTON József, kiad.: Repertórium vagyis Mutató Tábla, melly a Magyar Átlásnak LIX Mappáiban található minden Magyarországi, Horvátországi és Slavóniai Városok, Mezővárosok, Helységek, nevezetesebb Puszták, Folyóvizek és Hegyek neveit Abécze rendben, Magyar, Deák, Német, Tót Horvát és Oláh nyelveken, a fekvéseket jelentő Vármegye nevével és a Járás számával együtt előadja. – Index seu Repetrorium omnium Hungariae, Croatiae et Slavoniae Civitatum Oppidorum, Pagorum, praecipuorum Praediorum, Fluviorum, Montiumque, in Mappis Atlantis Hungarici Geographicis LIX occurrentium, una cum denominationum usitatis in lingua Hungarica, Latina Germanica, Slavica, Croatica et Valachica, addito ubique Nomine Comitatus et numero Processus, in quo locus indicatus situs est. 2. és meg bővített kiad. Bétsben, Pichler Antal, 1817. 36 fol. 2° – Petrik III. 208.

794

GRUBER, Karl Anton von: Hymnus an Pallas-Athene ... Wien, in Joseph Geistingers Buchhandl., 1802(?) [13], 14–55, [9] p. 8° – GBV

Poss.: *Viro. Insigni. Et. Eruditissimo // Górógio // Qui // In. Promovendis. Artibus // Omnem. Impendit. Operam // Indefesso. Infractoque. Animo // Dulci. Prodesse. Studet. Patriae // Maximae. Spei. Sobolem // Augusti. Caesaris // Virtutibus. Quibus. Abundat // Implet // Exile. Donum.* (előzéklap v.)

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea XLVI. Jelzet: No. 11121.

795

HEINTL, Franz von: Der Weinbau des österreichischen Kaiserthums: zugleich Anleitung die Rebenkultur nützlich zu betreiben, zu erweitern und zu veredeln. I. Bd. Wien, Selbstverl., 1821. XVI, 424 p. – ÖBV

Megj.: GÖRÖG 1829, 77. (790. tétel)

796

JORDÁNSZKY Elek: Series Colocensium praesulum, adornata e conlurium historicorum combinatione, per A. J. M. E. S. C. ac sermoni suo funebri in exequiis excell. domini, Ladislai com. a Kollonitz, archiepiscopi quondam Colocensis, habito Colocae die 17. Junii 1817. praemissa. Posenii, her. Belnayanorum, 1818. 36 p. 2° – Petrik III. 371

Poss.: *Ill(ustrissimo) D(omi)no Consiliario Aulico, Demetrio Görög. A. J. mpria.* (előzéklap v.)

Kismarton, Esterházy-kastély könyvtára, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea.

797

KAZINCZY Ferenc, kiad.: Magyar régiségek, és ritkaságok. I. Sylvesternek magyar-deák grammatikája. Uj-Szigeten, 1539. – II. A legelső nyomtatott magyar abécze. Krakkóban, 1549. III. Prof. Varjas János E vocalisú éneke. Debreczen, 1775. Pesten, Trattner Mátyás, 1808. XL, 223 p. XL, 223 p. 8° – Petrik III. 193

Megj.: Kazinczy 1811-ben küldte meg Görögnek műve egy példányát. *Kazinczy Ferenc levele Rumy Károly Györgynek, Széphalom, 1811. június 10.* KiazLev VIII, 575: „Gleich als ich 1808 in October von Wien kam, schickte ich exemplare von den Régiségek an Kanzler Teleki, Ocsovszki, Görög, Engel, Báróczy und Sándor nach Wien...”

798

KAZINCZY Ferenc: Rede bei der Einsetzung der königl. Nationalschulen Visitatoren des Kaschauer Litterärbezirkes in ihr Amt, gehalten ... den 20-ten Dezember 1789. Kaschau, Johann Joseph Ellingern. 29 p. 8° – Petrik II. 349

Poss.: *a Monseigneur de Görög No. 61. Herengasse.* (címlap r.)

Kismarton, Esterházy-kastély könyvtára, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea XXXIII. Jelzet: No. 10952.

799

KERNER, Johann Simon: Le Raisin; ses espèces et variétés, dessinées et coloriées d'après nature par J. S. Kerner ... Stuttgart, l'auteur, 1803–1815. [2 parties en 1 vol. fol.] – BnF

Megj.: GÖRÖG 1829, 20. (790. tétel)

800

KLEIST; CSOKONAI VITÉZ Mihály, ford.: A tavasz. Hozzá járúlnak Kleistnak némelly apróbb darabjai. Komáromban, özv. Weinmüllerné, 1802. 80 p. 8° – Petrik II. 409

Megj.: Márton József említi Csokonai Vitéz Mihálynak írott levelében. *Márton József levele Csokonai Vitéz Mihálynak*, Bécs, 1803. február 15. Kiad.: CSOKONAI 1999, 239, 780. „Mgs. Görög úrnak kéntelen voltam megmondani, hogy jött számára könyv, hanem kötettem, ugyan akkor megmondtam azt is, miért hogy kötetlen jöttek.”

MH, 1802. március 5. 324–326; 1802. szeptember 10. 342.

801

KOMENSKY, Jan Amos: Joh. Amos Comenii Orbis sensualium pictus trilinguis. Hoc est: omnium fundamentalium in mundo rerum, et in vita actionum, pictura et nomenclatura Latina, Germanica et Hungarica ... Die sichtbare Welt in dreyen Sprachen ... A látható világ háromféle nyelven. Az az: minden derekasabb az világon lévő dolgoknak és ez életben való cselekedeteknek le-ábrázolása és deák német, és magyar meg-nevezése. A fellyül való írásoknak és szóknak laystromával. Norimbergae, apud Martinum Endterum, 17[08]. 7 fol., 315 p., 79 fol. 8° – RMK I. 1748

Poss.: *Demetrie Görög.* (előzéklap r.)

Kismarton, Esterházy-kastély könyvtára, Zimmer I.

436

802

KISFALUDY Károly, szerk., kiad.: Aurora: hazai almanach. I–XII(–XVI). év. Pesten, Trattner János Mátyás, 1822–1833(–37). 16° – Petrik I. 142

Megj.: a kiadvány megjelenését Görög Demeter is segítette. MOLNÁR, 1975, 71; HORVÁTH 1955, 30: „...kieszközölte Bécsben, hogy I. Ferenc császár negyedik felesége (Karolina Augusztá) elfogadta az Auróra ajánlását...”. 30. Kisfaludy az első kötet megjelenésekor írta Gaál György barátjának: „Harsóna szóljon az égben, végre megjelent az almanachom!!! [...] Görög utasítására kötettem a császárnénak egyet.” *Kisfaludy Károly levele Gaál Györgynek, Pest, 1821. november 22.* Kiad. KISFALUDY 1983, 832.

803

KOVACHICH Márton György: Apospasmation. Juris Publici Hungariae. De modo numerandi qvotalitatem homonymorum Regum Hungariae. Occasione Serenissimi Caesareo Regii Haereditarii Coronae Principis Domini D. Ferdinandi Archiducis Austriae Augustissimi Austriae Haereditarii Imperatoris Francisci I. Hungariae, Bohemiae etc. itidem Haereditarii Regis Primogeniti. Ad Demetrium Görög. Budae, in Musaeo meo historico-diplomatico-juridico die 9. Maji A. 1809. [7] p. 4° – MS

Poss.: *Apospasmation Juris Publici Hungariae. De modo numerandi qvotalitatem homonymorum Regum Hungariae. Ad Demetrium Görög.* (címlap r.)

Megj.: a mű másik példánya: OSZK Kézirattára, Quart. Lat. 2365. IV. köt. Ann. 1826–1835. ff. 147–152.

Kismarton, Esterházy-kastély könyvtára, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea VII. Jelzet: No. 11253.

804

KOVACHICH Márton György: Institutio grammatophylacii publici pro instituto diplomatico-historico inclyti regni Hungariae regnorumque, ac provinciarum sacrae illius coronae juribus obnoxiarum. Accedunt quaesita diplomatico-historico-juridica. Nobilissimis patriae civibus pro xenio novi anni 1792. obtulit ... Pestini, typ. Mathiae Trattner. [8], 54 p. 8° – Petrik II. 464

Poss.: *Perillustri ac Generoso Domino a Görög felicitatem!* (*2 r.)

Kismarton, Esterházy-kastély könyvtára, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea XXXII. Jelzet: No. 10925.

805

LEZAY-MARNÉZIA, Charlotte Antoinette de Bressay de; ARANKA György, ford.; KAZINCZY Ferenc, kiad.: Júlia levelei Ovidiushoz ... Kassán, Ellinger Jánosnál, 1791. [6], 130 p. 8° – Petrik I. 101

Megj.: Görög Demeter említi Aranka Györgynek írott levelében: „Úgy vetjük észre, hogy Kazintzy úr is ilyen formán tette a változást a *Júlia Leveleiben*.” *Görög Demeter levele Aranka Györgynek*, Bécs, 1791. május 24. – OSZK Kézirattára, Quart. Hung. 1994, fol. 150r-v. Kiad. ENYEDI 1991, 133; Kazinczy 1791-ben küldött Görögnek egy példányt: *Kazinczy Ferenc levele Döme Károlynak, Nagyvárad, 1891. január 22*. Kiad. KazLev II, 139–140: „11 nyomtatvány elosztogatni való, eszerint 1 Néked, 1 gróf Szécsényi Ferencnek, 1 herceg Batthyány Lajosnak, Vas vármegyei főispánnak, 1 Görög Demeternek...”

HMNT, 1791. március 1. 278.

806

LIPSZKY János, kiad.: *Mappa generalis regni Hungariae Partiumque annexarum Croatiae, Slavoniae et confinium militarium magni item principatus Transylvaniae geometricis partium dimensionibus, recentissimisque astronomicis observationibus superstructa ... Pesthini, s. typ., 1806.* – Petrik II. 600

Megj.: Lipszky ehhez kapcsolódó repertórium is megvolt Görög könyvtárban: 400., 401. tétel.

807

LIPSZKY János, kiad.: *Tabula generalis regni Hungariae Croatiae et Slavoniae, nec non magni principatus Transylvaniae conspectum mappae generalis in IX. sectiones moduli majoris distributae, civitates, oppida, stationes et vias postales singillatim accurateque exhibens, secundum geometricas partium dimensiones, recentissimasque observationes astronomicas elaborata ... Pesthini, Lipszky János, 1810.* – Petrik II. 600

808

MITTERPACHER Lajos: *Elementa rei rusticae in usum academiarum regni Hungariae conscripta. Partes 3, cum figuris.* Budae, typ. reg. universitatis, 1779–1794. XII és 615; XVI és 512; VIII és 520 p. 8° – Petrik II. 760

Megj.: GÖRÖG 1829, 76. (790. tétel)

809

NAPOLÉON: Proclamation. Hongrois! Au Quartier Impérial, A Schoenbrunn, s. typ., le 15 May 1809. 1 fol. 2°

Kismarton, Esterházy-kastély könyvtára, Zimmer III. Regal I. Kasten 6. Schachtel, Miscellanea II. Jelzet: 10732.

810

[NAPOLÉON; MÁRTON József, ford.: Kiáltvány. Magyarok!(?) [S. l., s . typ.], 1809(?) 1 fol. 2°]

Megj.: a kiáltvány fordítója Márton József volt; az általa kihagyott és az uralkodóra nézve sértő részeket Batsányi János tolmácsolta magyarra, továbbá korrigálta a teljes kiáltványt, és néhány, annak hangját élesítő közbeszúrás is tőle származik: KÓKAY 1983, 514; a proklamációnak többféle változata is létez(het)ett hazánkban: ismert az 1) egy íven, három hasábos elrendezésben a francia–német–magyar szöveg, 2) hasonló elrendezésben egy francia–latin–magyar változat; 3) ugyanakkor Görög Demeter egy, az uralkodónak írt leveléből arra lehet következtetni, hogy a kiáltványnak készülhetett egy csak magyar nyelvű kiadása is. KÓKAY 1983, 516.

811

NYULAS Ferenc: Kolosvári tehén himlő ... Kolosváron, Hochmeister Márton, 1802. [5], 6–31. p. 8° – Petrik II. 897

Poss.: *A' Magyar Hirmondó Irójának Görög Urnak küldi a' Szerző.* (előzéklap v.)

Kismarton, Esterházy-kastély könyvtára, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea VIII. Jelzet: No. 10437.

MH, 1802. március 2. 300–301.

812

PALLAS, Peter Simon: Bemerkungen auf einer Reise in die südlichen Statthalterschaften des Russischen Reichs in den Jahren 1793 und 1794. P. S. Pallas ... Bemerkungen auf einer Reise in die südlichen Statthalterschaften des Russischen Reichs in den Jahren 1793 und 1794. Leipzig, Gottfried Martini, 1803. – ÖNB

Megj.: GÖRÖG 1829, 55. (790. tétel)

PÁZMÁNY Péter: Cardinal Pazmany Peter Imadsagos könyve, melyet az méltóságos magyarországi palatinusné tekintetes és nagyságos gróf rimacsécsi Szécsy Anna Mária asszony ... több ájtatos imádságokkal és Mária Magdolna életével megjobbítván, maga költségén újonnan kibocsátott. Beczben, özv. Rikesin Sussanna, 1665. [44], 740, [12], [19] t. 4° – RMNy

Megj.: Pázmány művének ez a hatodik kiadása, először Grazban jelent meg, 1606-ban (RMNy 945); a könyvet Sándor István említi Révai Miklósnak írt levelében: „...meghozattam magamnak Görögtől a Pázmány *Imádságos könyvét*, amint 1665-ben jött ki. Van nekem is otthon, de az már 1724-diki...”. *Sándor István levele Révai Miklósnak, Bécs, 1800. március 2.* Helye: OSZK Kézírtára, Quart. Lat. 2225. ff. 23. Literae variarum personarum ad Nicolaum Révai. Ann. 1782–1807.

(Coll. 1.) PÖNITENTIÁNAK tüköre. Egész élete és poenitentia tartása, s megtérése az Szent Mária Magdolnának, és az ő atyjafiának Mártának: mely fordított németből magyarrá mostan elsőben. Íratott egy keresztyéni lélek által. Beczben, özv. Rikesin Susanna, 1665. [1] t., [132] fol. – RMNy

Megj.: A címlappal ellentétben ez a mű második kiadása, először Bártfán jelent meg 1626-ban (RMNy 1348).

PÉCZELI József: Ama jo szívű s embereket szerető II-ik Jósefnek, februáriusnak 20-dik napján ... történt szomorú halálát kesergő versek, melyeket mindjárt e gyászos hirnek meg-érkezésekor ugmint februáriusnak 24-dik napján készített ... - - ... Komáromban, Wéber Simon Péter, 1790. [8] p. 8° – Petrik III. 64

Poss.: *Az Urnak Miskoltzi Kerekes Samuelnek.* (címlap r.)

Kismarton, Esterházy-kastély könyvtára, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea XXXVI. Jelzet: No. 11006.

PÉCZELI József: Örvendező versek, mellyek a felséges Leopold Sándor értz-hertzegnek s Magyarország kedves palatinusának eő felségének olasz országi utjából lett szerentsés haza jövele után, Pest vármegyei fő-ispányságába lejendő bé-iktattására, R. Komárom alatt lett el-me-

netelekor sietve készítettetek ... Augustusnak 6-dik napján 1791-ben. Komáromban, Wéber Simon Péter, 1790. [8] p. 8° – Petrik III. 64

Megj.: *Görög Úrnak kedves Barátomnak. P. 7.* (címlap r.)

Kismarton, Esterházy-kastély könyvtára, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea XXXVI. Jelzet: No. 11011.

816

RÁCZ István: Alagya, mely méltóságos gróf Illésházy István úr ő nagyságának, ő felsége ts. k. komornikjának, t. n. Trenchin és Liptó vármegye fő ispánjának sat. örökös tiszteletére, midőn főispányi székébe való beiktatása Rák Havában 1800. esztendőben tartatnék, készítettett ... Pozsonban, Wéber Simon Péter, 1800. [8] fol. 4° – Petrik III. 167

Poss.: *Nagy érdemű Görög Úrnak.* (címlap r.)

Kismarton, Esterházy-kastély könyvtára, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea VI. Jelzet: No. 11229.

817

RÁCZ István: Carmen honoribus Ill. ac Rev. Dni Emerici Caroli Raffay episcopi Diakovariensis. dum solemnibus ejusdem consecratio in ecclesia cath. ad S. Stephanum perageretur VIII. kalend. Sept. 1816. dicatum Zagrabiae. Typ. Novoszelianis, 1816. [4] fol. 4° – Petrik I. 388

Poss.: *Illustrissimi Domino Demetrio Görög, S. C. et R. h. Ma(ies)t(at)is Consiliario Aulico etc. Ráczi mpria. Auctor opusculo(?) gratificor(um).* (előzéklap v.)

Kismarton, Esterházy-kastély könyvtára, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea VI. Jelzet: No. 11223.

818

RÉVAI Miklós: Demetrio Görög serenissimi coronae principis educatori communi bonorum nomine applaudit. [S. l., s. typ.], 1800 (!) [2] fol. 8° – Petrik III. 218

OSZK Kézirattára, Fond 165/921. (A kiadványból több példány is van a könyvtárban.)

819

RÉVAI Miklós: Planum erigendae eruditae societatis Hungaricae alterum elaboratius. Viennae, typ. Johannis Davidis Hummel, 1790. 58 p. 8° – Petrik III. 217

Megj.: Révai tervezetének egy kéziratváltozata a *Hírmondó*hoz beérkezett kéziratok között van: Sammlung verschiedene ungarische Gedichten, 149–151, 143–146. p.

Kismarton, Esterházy-kastély, Zimmer III. Kasten C. Regal 1. Nr. 9553.

(Coll. 1.) RÉVAI Miklós: Candidati erigendae Eruditae Societatis Hungaricae et ratio facti in ea promovenda progressus, Jaurini, typ. Josephi Streibig, 1791. 59–116. p. 8° – Petrik III. 217

820

ROJAS CLEMENTE Y RUBIO, Simón de; L. M. C., ford.: Essai sur les varietes de la vigne qui vegetent en Andalousie; par D. Simon-Roxas Clemente, Bibliothécaire de Jardin-Royal Botanique de Madrid, etc. ... Paris, Poulet, 1814. – ÖNB

Megj.: GÖRÖG 1829, 18. (790. tétel)

821

ROJAS CLEMENTE Y RUBIO, Simón de; MOSCON, Anton von, Übers.; CAUMELS, Marie Valentin de, Übers.: Versuch über die Varietäten des Weinstocks in Andalusien: zwey Abtheilungen. Grätz, Ferstel, 1821. – ÖNB

Megj.: GÖRÖG 1829, 18. (790. tétel)

822

SCHWANDTNER, Joann Georg: Scriptores rerum hungaricarum veteres, ac genuini, partim primu ex tenebris eruti; partim antehac quidem editi, nunc vero ex mss. codicibus, et rarissimis editionibus, bibliothecae augustae Vindobonensis, ab innumeris mendis vindicati, plurimis variantibus lectionibus, et necessariis, hinc inde, quibusdam notis illustrati; partim etiam ad nostra usque tempora continuati, multisque in locis auctiores redditi, antiquissimis demum icunculis exernati, et cum amplissima praefatione Matthiae Belii, nec non instructissimo rerum verborumque indice, in nitidissimam hanc formam redacti ... 3 tomi. Vindobonae, imp. Joan. Pauli Kraus, 1746–1748. 2° – Petrik III. 354

Megj.: Görög említi Széchényi Ferencnek írott levelében: „Schwandtner hollandus papiroson, mint amilyen az enyém volt, harmincegynehány forintot vettük eddig a könyvárosnál...” Görög hat kötetet emleget, talán ide érti mind az 1746–1748, mind az 1766–1768 közötti kiadásokat. Helye: MNL OL P623 I. kötet, 9. szám; 31. Kiad. ANTAL 2013a, 487.

823

SIEBER, Franz Wilhelm: Reise nach der Insel Kreta im griechischen Archipelagus im Jahre 1817. Zweyter Bd. Leipzig [u.a.], Fleischer, 1823. – ÖNB

Megj.: GÖRÖG 1829, 40. (790. tétel)

824

SZÉCHENYI István: Hitel. Pesten, Petrózai Trattner J. M. és Károlyi István, 1830. 270, [2] p. 8° – Petrik III. 503

Poss.: 1) *Böls elméd térségét // Jó szíved mélységét // csudáalom; // Tanácsid feddőt // Köz jó mellesztőt // sajnálom. // Ne bánd, ha ki szavaidon irtózik. // Csak ugyan a' jőzan ész már bimbózik. // Bétsben Majus 1ső napján, // 1830. // Piringer Mihály // Ts. kir. Udvari Tanácsos // Tsináta* (előzékklap r.); 2) *Mélt. Görög Demeternek Leg mélyebb tisztelete jeléül Széchenyi István* (előzékklap v.); 3) *Újváry Gyula*. Vö. ÚJVÁRY 1943, 193.

Budapest, OSZK Kézirattára, Quart. Hung. 3332.

825

SZIRMAY Antal: A tokaji, vagyis hegyallyai szőlőknek ültetéséről, a boroknak csinálásáról és megtartásáról. Pest, Trattner Mátyás, 1810. 40 p. 8° – Petrik III. 548

Megj.: GÖRÖG, 1829, 49. (790. tétel)

826

TOWNSON, Robert: Travels in Hungary: with a short account of Vienna in the year 1793. London, Robinson, 1797. – ÖBV

Megj.: GÖRÖG 1829, 49. (790. tétel); a francia nyelvű változat: 700. tétel.

827

VEST, Lorenz Chrysanth von: Versuch einer systematischen Zusammenstellung der in Steyermark cultivirten Weinreben: mit ihren Diagnosen, mit Beschreibungen, und mit einem alphabetischen Index ihrer Synonymen; als vorläufiger Beytrag zu einer künftigen Ampelographie und Ampelologie der Steyermark. Grätz, Andreas Leykam, 1826. – ÖNB

Megj.: GÖRÖG 1829, 18. (790. tétel)

A HADI TÖRTÉNETEK ÉS A MAGYAR HÍRMONDÓ KIADVÁNYAI⁸⁷⁴

828 = 570

BESSENYEI György, RÉVAI Miklós, kiad., Egy magyar társaság iránt való jámbor szándék, Bétsben, Hummel János Dávid, 1790. 46 p. 8° – Petrik I. 261

829 = 546

CAMPE, Joachim Heinrich; PÁLÓCZI HORVÁTH Ádám: Psychologia azaz a lélekről való tudomány: Iratott 1789. eszt., Pesten, Trattner Mátyás, 1792. 8 fol., 392 p. 8° – Petrik II. 157

830

AZ ERDÉLYI három nemes nemzetekből álló tekintetes rendeknek 1790-dik esztendőben Karátson havának 12-dik napjára ... Kolo'svárra hirdettetett és több következtett napokon tartatott közönséges gyűléseikben lett végezéseknek és foglalatosságoknak jegyző könyve. Bécs, Hummel, 1790. 462 p. 8° – Petrik VII. 145

---

874 Csak az önállóan is megjelent kiadványokat soroljuk fel, a csak a mellékletben, todalékban között írásokat, verseket nem, így például Csokonai Vitéz Mihály verseit (*A pillangóhoz*, *A Reményhez*, *A szélhez*, *Óda m. gróf Festetics Györgyöz*, stb. – ezekre lásd: MH, 1803. március 29; VARGHA 1960, 569, 572, 573.) sem vettük fel külön tételként. A megjegyzéseket és a kiadványok leőhelyét nem ismétljük meg, ha a mű megtalálható Görög Demeter könyvjegyzékén. A *Magyar Hírmondó* kiadványainak egy részéről maguk a szerkesztők is beszámoltak a lap utolsó fűzetében: MH, 1803. március 29. 399.

831 = 715

FENOUILLO FALBAIRE DE QUINGEY, Charles-Georges; ARANKA György, ford.: Ujj módi gonosztévő. A fiui szeretetnek jeles példája öt felvonásokra szabott dráma vagy érzékeny játék ... Bétsben, Alberti Ignázt, 1791. 12 fol., 132 p. 8° – Petrik I. 777

832

FÖLDI János: Rövid kritika és rajzolat a magyar fűvésztudományról ... Bétsben, Hummel J. D., Magyar Hirmondó írói, 1793. 60 p. 8° – Petrik I. 815

MH, 1791. december 10. 832; 1794. december 5. 779; 1795. február 24. 269–270: „A természetet vizsgáló Jénai Társaság, honorárius tagjává vette fel a nemes hajdúvárosok orvosdoktorát, tudós Földy János urat, *Fűvésztudomány* című munkájáért, melyet 1793-dik esztendőben *adatott ki nyomtatásban általunk* [saját kiemelés – Z. E.], a hazai szeretet. Ezen megtiszteltetést bizonyító írását, réztáblára metszette a Társaság, s a réztábláról lenyomva, megpecsételve, és két tagok által subscribálva küldötte meg azt, az új tagnak. A diploma foglalatja ez: Societas Physica Jenensis, Socium Virum Experientissimum Joanni. Földy Opp. Priv. Hajdon. Phys. Ord. sibi devote ad scripsit Honorarium: sperans eum, omnia quae unquam poterit commoda in Societatem, ejusque scopum venerabilem esse collaturum. – (L. S.) A. J. G. C. Batsch. – A. N. Scherer. – Jenae d. XXI. Sept. MDCCLXXXIII.”

833 = 161

GÁTI István: A magyar nyelvnek a magyar hazában való szükséges voltát tárgyozó hazafiui elmélkedések. Bétsben, Hummel Dávid, 1790. [2], 70 p. 8° – Petrik I. 862, Petrik III. 755

834

GINGINS DE MOIRY, Victor de; ARANKA György, ford.: A budai basa: frantziából fordította ... Bétsben, Alberti Ignázt, 1791. 83 p. 8° – Petrik I. 101

Megj.: Görög Demeter említi Aranka Györgynek írott levelében: „Már a *Budai Basának* kinyomtatására tett költségeit ki is fizettem Albertinek. Ide zárom a számodását.” *Görög Demeter levele Aranka Györgynek*, Bécs, 1790. Helye: OSZK Kézirattára, Quart. Hung. 1994, fol. 155r-v. Kiad. ENYEDI 1991, 132.

HMNT, 1791. május 3. 540; 1791. november 1. 576.

GÖRÖG Demeter, szerk.; KEREKES Sámuel, szerk.: Hadi és Más Nevezetes Történetek. Bétsben, Hummel J. D., 1789–1791. 8° – Petrik III. 673

GÖRÖG Demeter, szerk.; KEREKES Sámuel, szerk.: Magyar Hírmondó. Bétsben, Hummel J. D., 1792–1803. 8° – Petrik II. 126

Megj.: a további nyomdászok: 18. szakasz: Bétsben, Schmidt Mátyás András bet., 1800; 19–21. szakasz: Bétsben, Polach József bet., 1801–1802.; 22. szakasz: Bétsben, Haykul Antal bet., 1802; 23. szakasz: Bétsben, Pichler Antal bet., 1803.

GÖRÖG Demeter, kiad.: Magyar Átlás, az az Magyar, Horvát, és Tót országok vármegyéji, a Szabad Kerületei és a Határörző Katonaság vidékének közönséges és különös tábláji: közre botsátotta Görög. – Atlas Hungaricus seu Regnorum Hungariae, Croatiae et Slavoniae Comitatum, Privilegiatarum Districtuum, et Confiniorum Generales et Particulares Mappae Geographicae. [1. kiad.] Viennae, C. Junker sculpsit, 1802. 2° – Petrik: nincs

Megj.: a kiadásról és a variánsokról: NAGY 1977b, 425–426; lásd még a második kiadást, 791. tétel.

KOTZEBUE, August von: KÓRÉ Zsigmond, ford.: Az ember-gyűlölés, és a megbánás. Vigsággal és szomorúsággal elegyített játék 5 felvonásban ... Bétsben, Alberti Ignátz, 1790. 127 p. 8° – Petrik II. 460

HMNT, 1790. június 29. 838: „Hogy ezen nevezetes és Németországban minden fő teátrumiban különös kedvességet érdemlett darabnak kedves hazánk is birtokába juthatna minél előbb: reá beszéllettük egy érdemes hazánki fiát, Kóré Zsigmond urat, annak magyar nyelvre való fordítására; és egyszersmind az említett hazafit, *fordításának világ eleibe lehető bocsátásában, bazafüü indulatból felsegéllettük.* (Saját kiemelés. – Z. E.) A fordított munka dicséret nélkül nem szűkölködik, csak olvasni kell, meg fogja az maga magát elegendőképpen dicsérni.”

838

LOWTH; KIS János, ford.: Herkules választása: Állegóriás költemény ... Bétsben, Hummel Dávid, 1791. [20] p. 8° – Petrik II. 611

Megj.: a soproni líceum professzora, Raics Péter mutatta meg Kis János kéziratát Széchényi Ferencnek. A gróf titkára, Bárány Péter felolvasta neki a verseszetét, aki mindjárt annak kinyomtatására gondolt. A kiadás ügyét Görög Demeter intézte, a költségeket Széchényi viselte. DEÁK–ZVARA 2012. 20.

Kismarton, Esterházy-kastély könyvtára, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea XXXIII. Jelzet: No. 10944.

839 = 406

MAGYAR grammatika, mellyet készített Debreczenbenn egy magyar társaság. Bétsben, Magyar Hírmondó írói, 1795. XXX, 352 p. 8° – Petrik I. 229

840

A MAGYAR hív vitézségnek buzdítása s ajánlása a veszedelmes frantzia háborúnak szeretséssenn való el végzésére. Bétsben, Magyar Hírmondó írói, [s. a.] [7] p. 8° – Petrik IX.

Kismarton, Esterházy-kastély könyvtára, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea XXX. Jelzet: Nr. 10888.

841

MÁRTON József: A magyar lexiconnak szükséges voltát tárgyaló elmékedések, és egy új lexicon készítésének módja. Bétsben, Haykul Antal, 1802. 15 p. 8° – Petrik II. 684

Kismarton, Esterházy-könyvtár, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea I. Jelzet: Nr. 10350.

842

NEVEZETES utazások Egyiptomban, Szíriában, Arábiában s napkeleti Indiában és a Bonaparte által vezéreltetett francia sereg egyiptomi s szíriai viszontagságainak leírása a Magyar Hírmondó írói által. Mappákkal s egyéb rajzolatokkal. Bétsben, Magyar Hírmondó írói, özvegy Alberti Ignátné, 1799–1800. 32 + ? p. 8° – Petrik VII. 358

MH, 1799. december 24. 855–856; 1800. április 25. 546.

843

ORATIO Caroli archiducis hostem a Bohemiae finibus propulsaturi ad suos milites. = Károly fő-hertzegnek a maga katonáihoz tartott beszéde, midőn el akarná Tseh-ország széleiről űzni az ellenséget. Viennae, sumpt. Scriptorum Magyar Hirmondó. = Bétsben, Magyar Hirmondó írói, [s. a.] [7] p. 8° – Petrik IV. 25

Kismarton, Esterházy-kastély könyvtára, Zimmer III. Kasten I. Regal 6.

844

RAUTENSTRAUCH, Johann; SÜSSMAYR, Franz Xaver: A meg-szabadító. Éneki szerzemény melyet Rautenstrauch úr készített német nyelvű; Süszmayer úr pedig muzsikai nótába vett. A bétsi szabad sereg hasznára a ts. k. nagy bálházban már egynehányszor, mind a f. udvarnak, mind a házba alig fért nagy sokaságnak különös meg indulásai és helybe-hagyásai között el énekeltetett. Most ugyan anynyi számú, s anynyi lábú, és ugyan azon muzsikához; de egyszersmind a magyar nemzethez is alkalmaztatva magyarra fordíttatott. Bétsben, Hummel, Magyar Hirmondó írói, 1797. [16] p. 8° – Petrik III. 185

Kismarton, Esterházy-kastély könyvtára, Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea XXXII. Jelzet: Nr. 10931. (1. péld.); Zimmer III. Kasten I. Regal 6. Schachtel: Miscellanea XL. Jelzet: Nr. 11037. (2. péld.)

845

VEDRES István: A magyar nyelvnek a magyar hazában való szükséges voltát tárgyazó hazafiúi elmélkedések ... Szegeden, 1790. esztendőben s ki-nyomtattatott Bétsben, Hummel Dávidnál Hadi és más nevezetes történetek írói. 70 p. 8° – Petrik I. 862, Petrik III. 755

HMNT, 1791. március 22. 358–359.

846

VERSEGHY Ferenc: Rövid értekezések a Musikáról: VI. Énekekkel. Bétsben, Hummel(?), Magyar Hirmondó, 1791. XX p. 8° – Petrik III. 773

Megj.: a kézirat is Kismartonban található: *Miscellanea hungarica manuscripta, fol.* 173–182. Helye: Zimmer III. Kasten D. Regal 6. Nr. 10200.

HMNT, 1791. szeptember 9. 336; 1791. november 22. 672; 1791. december 30. 840. + a mutató utolsó oldala.

847 = 417

VIRÁG Benedek poétai munkái. Pesten, Trattner Mátyás, 1799. 174 p. 8° (Magyar Minerva, 3) – Petrik III. 792

848 = 512

WESZPRÉMI István: Pannoniae luctus. Quo principum aliquot et insignium mortes, aliique funesti casus deplorantur. Pannonia de se. Illa ego, quae quondam palmis redimita locavi ... Cracoviae anno 1544, litteris Hieronymi Viotoris impressus, nunc vero praefatione Hungarica auctus, recusus est. Viennae, typ. Alberti viduae, Magyar Hirmondó, 1798. XXIV, 55 p. 8° – Petrik III. 33, Petrik VII. 387, Apponyi H. 2921

* * *

A *Magyar Hirmondó* kiadványai közé tartoznak még a mappák, amelyeket a lapszerkesztők nemcsak a *Magyar Átlás*ban (791–793., 836. tétel), hanem egyenként is megjelentettek, s amelyek megjelenéséről és postázásáról minden esetben tájékoztatták olvasóikat; sőt, több esetben mappakiadásukról összefoglalót is közöltek.⁸⁷⁵

Az 1798–1803 között kiadott mappák:

- Bács-Bodrog, Baranya, Békés, Bereg, Bihar, Csanád, Csongrád, Fejér, Gömör, Heves és Külső-Szolnok, Krassó, Liptó, Máramaros, Moson, Pest-Pilis-Solt, Pozsega, Pozsony, Somogy, Sopron, Szabolcs, Szala, Szatmár, Szerém, Temes, Tolna, Torontál, Turóc, Ugocsa, Vas, Verőce, Veszprém vármegye
- „a Gömör vármegyében (Aggteleknél) fekvő Baradla-barlangjának környéke s kiterjedése”
- „Baradla-barlangjának mind fekvése, mind belső formája”
- Jászság, Kiskunság, Nagykunság
- Jegyek magyarázata
- Európa, Ázsia, Afrika, Ausztrália

---

875 MH, 1799. június 11. 748–750; 1799. június 14. 765–766; 1801. június 2. 718–720; 1801. december 1. 743–744; 1801. december 29. 868–872; 1802. június 29. 919–920; 1803. március 25. 373–376; 1803. március 29. 394–397.

- Ausztria
- Carniolia
- Egyiptom
- Egyiptomi rajzolatok
- Helvétia
- Nagy-Britannia
- Olaszország
- Stájerország
- Svábfország
- Szíria

*

„A költségünkön kibocsátott munkák közül való a Naponként való jegyzései az 1790. s 1791-dik eszt. tartott ország gyűlésének, és az írásba benyújtott, s köztanácskozás alá vétetett Actáknak nyomtatásban való kibocsátása.” MH, 1803. március 29. 399. – a lapszerkesztők ezek megjelenéséről és küldéséről is minden esetben tájékoztatták olvasóikat.

Görög könyvei közt lásd a 412–414. tételeket.

RÖVIDÍTÉSEK

Bd.	Band
coll.	colligatum
cont.	contenta
fol.	folio
HMNT	Hadi és Más Nevezetes Történetek
M. S.	manuscriptum
MH	Magyar Hírmondó
p.	pagina
Poss.	Possessor
r.	recto
s. a.	sine anno
s. l.	sine loco
s. typ.	sine typographo
t.	tabula
Th.	Theil
Tom.	tomus, tome, tomo
v.	verso
Apponyi H.	Apponyi Sándor: Hungarica: Ungarn betreffende im Auslande gedruckte Bücher und Flugschriften. München, 1903–1927.
BnF	Bibliothèque nationale de France < http://ccfr.bnf.fr/portailccfr/jsp/portal/index.jsp?success=/jsp/portal/index.jsp&profile=anonymou >
BVB	Bibliotheksverbund Bayer < http://www.gateway-bayern.de/ >

- V. Ecsedy 1996 V. Ecsedy Judit: Titkos nyomdahelyű régi magyar könyvek: 1539–1800. Budapest, 1996.
- GBV Gemeinsamer Bibliotheksverbund
<<http://gso.gbv.de/DB=2.1/LNG=DU/>>
- HeBIS Hessisches Bibliotheks- und Informationssystem
<<http://www.hebis.de/>>
- ICCU Istituto Centrale per il Catalogo Unico
<<http://www.sbn.it/opacsbn/opac/iccu/base.jsp>>
- Knapp 2007c Knapp Éva: „A Lói Tanács zabolázója”. 2. köt. Berei Farkas András munkáinak bibliográfiája. Zebegény, 2007.
- Knapp 2011 Knapp Éva: Officium Rákóczianum – Pótlások. In: Magyar Könyvszemle, 127. 2011. 103–106.
- Németh, S. K. Németh S. Katalin: Ungarische Drucke und Hungarica 1480–1720: Katalog der Herzog August Bibliothek Wolfenbüttel. Teil 1–3. A–Z. = Magyar és magyar vonatkozású nyomtatványok 1480–1720. München–New York, 1993.
- ÖBV Österreichische Bibliotheksverbund
<http://search.obvsg.at/primo_library/libweb/action/search.do?vid=ACC>
- ÖLB Landesbibliothekenverbund Österreich (Südtirol)
<<http://www.lbb.at/>>
- ÖNB Österreichische Nationalbibliothek
<http://search.obvsg.at/primo_library/libweb/action/search.do?vid=ONB>
- Petrik Magyarország bibliographiája 1712–1860: könyvészeti kimutatása a Magyarországon s hazánkra vonatkozólag külföldön megjelent nyomtatványoknak. összeáll. Petrik Géza. Repr. Budapest, 1968–1991.
- RMK II. Szabó Károly: Régi magyar könyvtár. II. Az 1473-tól 1711-ig megjelent nem magyar nyelvű hazai nyomtatványok könyvészeti leírása. Budapest, 1885.
- RMK III. Szabó Károly–Hellebrandt Árpád: Régi magyar könyvtár. III. Magyar szerzőktől külföldön 1480-tól 1711-ig megjelent nem magyar nyelvű nyomtatványoknak könyvészeti kézikönyve. Budapest, 1896–1898.

- RMK III/XVIII. sz. Régi Magyar Könyvtár III/XVIII. század: magyarországi szerzők külföldön, nem magyar nyelven megjelent nyomtatványai. = Alte Ungarische Bibliothek III/XVIII. Jahrhundert: im Ausland erschienene, fremdsprachige Werke ungarländischer Autoren. 1. 1712–1760. 2. 1761–1800. Összeáll. Dörnyei Sándor és Szávuly Mária. Budapest, 2005–2007.
- RMNy Régi magyarországi nyomtatványok 1601–1635. Összeáll. Borsa Gedeon, Hervay Ferenc, Holl Béla, közrem. Fazakas József, Heltai János, Kelecsényi Ákos, Vásárhelyi Judit. Budapest, 1983; Régi magyarországi nyomtatványok 1636–1655. Összeáll. Borsa Gedeon, Hervay Ferenc, Holl Béla, Käfer István, Kelecsényi Ákos. Budapest, 1991.
- SBB Staatsbibliothek zu Berlin
<<http://stabikat.staatsbibliothek-berlin.de/>>
- SWB Südwestdeutschen Bibliotheksverbundes
<<http://swb.bsz-bw.de/>>

Esterházy Miklós levele Karner Jánosnak
Nápoly, 1820. február 9.

Neapel, den 9ten Feber 1820.
Lieber Hofrath von Karner

Durch dem Courier Valorano erhalten Sie mehrere, jedoch nicht alle Erledigungen deren mir zugekommenen Acten, da die Zeit es nicht zuließ, und ich daß von einem Sohn sehr und vollkommen ausgearbeitete Werk des anträglichen Geschäfts, näher, mir mit Behelfen und Auskünften muß versehen laßen um so bald als es die Wichtigkeit des Gegenstandes und die Entfernung deren Correspondenz localitäten es gestatten, meine Erledigung abgeben zu können.

So bald Ihnen von Eisenstadt der gutter Regent das Pacquet geschickt expediren Sie also gleich den Courier zu mir, mit allen erhaltenen Briefendaten. Auch ist sich bei Fürsten Metternich, denen engl., Neapolitanischen, Russischen und Römischen Legationen anzufragen. Dem Siebenbürger Prozeß wollen Sie nicht vom Auge verlieren, auch die Straßen über Zaenbourg, und der Pottendorfer SchlossPfarrer.

Wir haben das schönste Wetter und heiterste Sonne, was man hier kalt nennt, mag kaum frisch zu nennen seyn.

Dem Paritot geben Sie f. 1000 W. IV von denen Ein Kästchen Geldern, er hat eine Zahlung für mich zu leisten und fragen Sie den von Gall.⁸⁷⁶ ober vom Hofrath von Görög die Bibliothequae Sachen übernehmen habe, oder werde?

Die ersten Tage der Mai werde ich zu denen zwängen rücken; nur viel Schnee oder Kälte konte mich zum Abwarten bewegen. Nach meiner Berechnung sollte Valorano mit Ende des Monaths zurück bey mir seyn.

---

876 Gaál György (1783–1855): Esterházy Miklós könyvtárosa.

Ich hoffe Sie wohl und die unsrigen. Wiederhohle Ihnen mit Vergnügen die Versicherung meiner Hochschätzung

Verbleibend

Ihr ergebener
Fürst Esterhazy

(Deák Eszter átírása)

Lelőhelye: Budapest, MNL OL Esterházy családi levéltár, Központi birtokigazgatás vegyes iratai, P 163 Fasc. LII. No. 1214 45–47. fol.

**Stesserl levele Esterházy Miklósnak
Kismarton, 1821. június 12.**

Euer Wohlgeborn

Die Frau Aloysia von Gall scheint, nicht den geraden Weg wandeln zu wollen. Sie behauptet, ihr Antheil an den Bajzathyschen Kapiratien seyen 35 /m f. und Euer Wohlgeborn werden sich aus dem Regential Vortrag, veranlasst durch ein Befehlschreiben sub Nro 1070. 819., lit. F. überzeugen, daß 35/m nicht ihr alleinig, sand ihr, und ihrem Bruder, Ignatz Dombay, in gleichen Theilen mit 17,500 f zergetheilt seyen. Beide Geschwister stehen unter der Curatela Matris, welche hoc titulo jedesmal die Interessenquittung unterzeichnet, so zwar, daß Frau von Gall nicht einmal die gewöhnlichen Interessen quittieren darf. Um so mehr wird es auffallend seyn, wenn man in Bánk, wo beinahe die ganze Freundschaft beisammenwohnt, einen hochfürstlichen Beamten mit Gelder bei der Frau von Gall wird erscheinen sehen.

Herr Hofrath von Görög hat über den Verkauf seiner Bücher, und Mappen keinen schriftlichen Kontrakt. Die Verabfindung geschah mündlich, nämlich: über 12000 Fl.M. zahlbar in halbjährigen Raten mit 1,500 f. am 1. April 1810 angefangen. 4 Raten zahlten Seiner Durchlaucht aus der Tasche, die 5. ward angewiesen. Am 1. 8br. 1821 sollte die 6. – 1. April 1822. die 7. und den 1. 8br. 1822 die Letzte erfolgen. Zur Befriedigung der H. Buchhalterey wegen des Inventariums wird

Herr von Gaal⁸⁷⁷ gleichwohl die Übernahmes-Verzeichnissen von Seiner Durchlaucht Fürsten bestättigen lassen müssen.

Ich habe die Ehre, mit Verehrung zu seyn
Euer Wohlgeborn

Gehorsamster
Stessler

Eisenstadt, den 12. Juny 1821.

(Deák Eszter átírása)

Lelőhelye: Esterházy Privatstiftung, Archiv, Burg Forchtenstein, Zentraldirektionsindices, 2498/1821. fol. 1–2.

---

877 Gaál György (1783–1855), Esterházy Miklós könyvtárosa.

MUTATÓK

SZEMÉLY- ÉS HELYNÉVMUTATÓ A TANULMÁNYOKHOZ

- Ábrahám 55
Acâș *lásd* Ákos
Aesopus 159
Affo, Ireneo 153
Agneton 87
Aita Medie *lásd* Középpajta
Ákos (*Acâș, Fürstendorf*) 214
Alapy Gyula 102, 173
Alba Iulia *lásd* Gyulafehérvár
Albert Réka 189
Alberti, Anna 243
Alberti, Ignaz 243
Alexovics Vazul 124
Allgeyer, Anton 216
Ambrózy György 180
Andrássy György 26
Anglia 149
Antal Alexandra 16, 53, 57, 58, 66,
67, 70, 73, 86, 114, 153, 173, 218,
249, 251
Antoninus Pius 227
Ányos Pál 108
Apelles 219
Arad 242
Aranka György 54, 68, 75, 77, 126,
170, 173, 175, 177, 179, 180, 182,
186, 190, 243–245
Artaria 78, 246
Asbóth János 161
*Ausztria (Österreich, Österreichische
Monarchie)* 28, 70, 97
Avar Anton 215
Bába Blanka 32
Bába család 32, 34, 207
Bába János 32
Bába Miklós 32
Bacsinszky András 19, 20, 37, 41, 73,
142, 184, 202, 204, 233
Bacsinszky Teodor 233
Baerenkopf Ignác 124
Bajtay József Antal 137, 160, 186
Bakonyi Ibolya *lásd* Violáné Bakonyi
Ibolya
Balázs Éva, H. 183
Balázs Péter 124, 145, 148, 173, 174
Balent, Ignatius Joannes Baptista 20
Bálintt János 109
Ballagi Géza 131, 174
Balogh Katalin *lásd* Janzsóné Balogh
Katalin
Balsamo, Giuseppe *lásd* Cagliostro,
Alessandro
Balugyánszky Mihály 19, 174, 201,
203
Balugyánszky Péter 19
Bánffy III. György 245
Banská Štiavnica *lásd* Selmecbánya
Bárány Péter, debreczeni 67, 74, 79,
108, 134, 146–148, 161, 178, 182,
189, 205
Barcza József 174
Bárcki Géza 181
Barcsey Ábrahám 107–109, 118
Barics Adalbert 124, 135

- Báróczi Sándor 35, 42, 67, 70, 108, 109, 118, 119, 175
- Baróti Szabó Dávid 47, 68, 69, 103, 109, 112, 154, 155, 166, 208
- Bársony György 143, 179
- Bartha Lajos, ifj. 84, 90, 91, 174
- Basedow, Johann Bernhardt 133
- Batsányi János 22, 54, 61, 73, 74, 77, 102, 108, 109, 111, 161, 186, 188, 190, 197
- Batthyány Ignác 122
- Batthyány József 85
- Baumberg, Gabriele von 22
- Bayle, Pierre 194
- Beccaria, Cesare 194
- Beck Mihály 30, 174
- Becker, Rudolph Zacharias 65
- Bécs *lásd* Wien
- Beethoven, Ludwig van 38, 246
- Bél Mátyás 123, 127, 202
- Belnay György Alajos 113
- Benda Kálmán 19, 55, 58, 59, 77, 174
- Bene Ferenc 30, 152
- Benedek Mihály 76, 172, 196, 247
- Benke Mihály 74, 134, 175
- Benkő József 128, 141
- Beograd *lásd* Nándorfehérvár
- Berchtold, Sigmund 59, 177
- Beregzász (Berehove, Beregovo, Bergsaß) 66*
- Beregzászi Nagy Pál 118
- Berei Farkas András *lásd* Farkas András, berei
- Berényi László 43, 50, 174
- Berkeny János Sámuel 69, 70, 83, 173
- Berlász Jenő 102, 153, 174
- Berlin 77*
- „berlini pap” 22
- Bertalanffy Pál 124
- Bertits Ferenc 218
- Berzeviczy Gergely 141, 144, 183
- Berzsenyi Dániel 48, 79, 174, 227, 228
- Bessenyei György 52, 67, 68, 107–109, 119, 163, 175, 183, 244
- Bessenyei Sándor 107, 112
- Beszkid Miklós 37, 175
- Bethlen Zsuzsanna, Teleki Sámuelné 64
- Bielek László 143, 157
- Bikfalvi Falka Sámuel *lásd* Falka Sámuel, bikfalvi
- Bikfalvi Kóré Zsigmond *lásd* Kóré Zsigmond, bikfalvi
- Bíró Annamária 68, 126, 175, 177
- Bíró Ferenc 67, 103, 109, 111, 116, 119, 122, 143, 175, 176
- Blanchard, Jean-Pierre 69
- Bleyer Jakab 21
- Blumauer, Alois 22, 159
- Bocskay István 175
- Bod Péter 113
- Bodolay Géza 38, 175
- Bódy Zsombor 198
- Bogár Krisztina 175
- Bognár Krisztina *lásd* Kissné Bognár Krisztina
- Bogdanich Imre Dániel 84
- Boka László 202
- Boldisár Kálmán 17, 175
- Bolland, Johann 120
- Bonbardus, Michael 127
- Bonfini, Antonio 123
- Bor Kálmán 103, 176
- Born Ignác 117, 177
- Bratislava *lásd* Pozsony
- Bretz Annamária 178
- Broos *lásd* Szászváros
- Broughton, Thomas 75, 144
- Brünn 97*
- Buda 19, 26, 30, 59, 108, 110, 121, 122, 125, 126, 128–131, 133, 142, 150, 153, 156, 197*

- Budai Ézsaiás 30, 123, 124, 155, 167, 208
 Budai Ferenc 123
Budapest 18, 23, 99, 100, 103, 160, 171, 172, 208, 455 (*lásd még Buda; Pest; Óbuda*)
 Burger, J. 93
- Cagliostro, Alessandro (Giuseppe Balsamo) 131
 Campe, Joachim Heinrich 74, 134, 136, 145, 175, 205
 Carei *lásd* Nagykároly
 Carlsbad *lásd* Karlovy Vary
 Carolina *lásd* Mária Karolina Ferdinanda
 Carra, Jean Louis 124
 Casanova, Giacomo 131
 Catanaeus, Hieronymus 107
 Cenk *lásd* Nagycenk
 Cetto Benedek 121
 Chaptal, Jean-Antoine 139, 140, 175
 Chodovieky, Daniel 77
 Cicero, Marcus Tullius 111
 Cluj-Napoca *lásd* Kolozsvár
 Coloca *lásd* Kalocsa
 Comazzi, Giovanni Battista 124
 Comenius *lásd* Komenski
 Cornides Dániel 125
 Croll 237
 Czetter Sámuel 68, 70, 83, 128, 179, 196
 Czifra Mariann 102, 147, 176
 Cziráky Antal 29
 Czobor Mihály 111, 190
 Czoch Gábor 189
 Czoma László 181
 Czvittinger Dávid 107, 113
- Csanak Dóra, F. 103, 179
 Csaplár Benedek 162, 176, 225
 Csapó József 151
- Csapodi Csaba 103, 105, 176
 Császár Edit *lásd* Mályuszné Császár Edit
 Császár József 55
 Csáti Szabó György
 Csatkai Endre 152, 176
 Cséby Géza 75, 87, 176
 Csepregi Klára 103, 176
 Csokonai Vitéz Mihály 47, 55, 75, 76, 113, 144, 148, 176, 177, 199, 200, 203, 226, 248
 Csoma Zsigmond 92, 93, 97, 139, 140, 177
 Csörsz Rumen István 178
- Dávid Péter 68, 126, 177
 Dayka Gábor 178
 De Camillis János József 204
 Deák Eszter 16, 22, 58, 59, 67, 74, 78, 79, 117, 128, 153, 177, 210, 217, 235, 237, 238, 249, 455, 457
Debrecen 19, 35, 57, 62, 65, 66, 76, 104, 115, 124, 137, 140, 142, 147, 148, 155, 167, 172, 174, 181, 198, 202, 208, 233, 244
 Debreceni Ember Pál 113, 123
 Debreczeni Attila 52, 67, 108, 110–113, 115, 119, 146, 148, 169, 176–178, 183
 Debreczeni Bárány Péter *lásd* Bárány Péter, debreczeni
 Decsy Sámuel 53, 72, 119, 124, 188
 Defoe, Daniel 136
 Degré Alajos 198
 Demeter Zsuzsa 161, 162, 178
 Demian, Johann Andreas 123
 Denis, Michael 22, 84, 153, 243
 Derham, William 147
 Desericzky Ignác 116
 Desericzky Ince József 121
 Desewffy József 30
Déva (*Diemrich, Deva*) 38

- Devescovi Balázs 176
 Dezsényi Béla 131, 178
 Diemrich *lásd* Déva
 Dobos 245
 Dobozy család 57, 80
 Dombay Ignác 456
 Donatus, Aelius 89
 Doncsecz Etelka 124, 178
 Dorak *lásd* Hajdúdorog
 Dorog *lásd* Hajdúdorog
 Döbrentei Gábor 26
 Döme Károly 30, 148, 232
 Dörnyei Sándor 16
 Drümel, Johann Heinrich 125
 Dugonics András 70, 102, 110, 182
 Dussieux *lásd* Ussieux
- Ecsedi István 90, 178
 Ecsedy Judit, V. 16, 135, 203
Eger (Erlau) 155, 253, 254
Egyiptom 22
 Eisenstadt *lásd* Kismarton
 Ekler Péter 206
 Elek László 70, 179
 Ellinger János 77
 Emődi András 20, 179
 Engert 216
 Entz Ferenc 93
 Enyedi Sándor 68, 179, 244, 246
 Erdődy György 151
 Erdősi Péter 189
 Erlau *lásd* Eger
 Ernyey József 151, 179
 Erzsébet (Sissi), magyar királyné 47
 Escherich, Karl 162
 Esterházy Antal 70, 86
 Esterházy család 14, 22, 43, 45, 50, 56, 59, 66, 74, 81, 86, 100, 101, 105, 111, 114, 120, 133, 146, 158, 160–162, 164, 165, 171, 172, 181, 183, 195, 199, 205, 208, 209, 225, 229, 236–238, 251, 455, 457
 Esterházy II. Miklós 22, 43, 45, 46, 50, 70, 81, 82, 86, 99, 100, 101, 104, 105, 141, 199, 200, 205, 209, 234–237, 454–457
 Esterházy János 29
 Esterházy Leopoldina 86, 87, 251
 Esterházy Pál 110, 111
 Esterházy Pál Antal 43, 45, 46, 56, 60, 81, 86, 87, 101, 137, 195, 234, 236, 248, 251
 Esze Tamás 143, 179
Eszterháza (Fertőd) 70, 101, 181
 Eszterházy Károly 25
 Eugerlt, Leopold 215
 Ewald, Johann Ludwig 147, 148
- Fábíán József 140, 175
 Falka Sámuel, bikfalvi 83
 Faludi Ferenc 109
 Farkas András, berei 157, 158, 187
 Farkas Gábor Farkas 206
 Fáy András 30
 Fazekas István 48
 Fazekas Mihály 69, 75
 Federmayer István 163, 179
 Fehér Katalin 115, 135, 136, 150, 179
 Fejér György 55, 56, 131, 180, 220, 222
 Fekete Csaba 103, 180
 Fekete Gézáné 30, 180
 Felszeghy Ferenc 28, 29, 180
 Fénelon, François 136
 Fenouillot Falbair de Quingey, Charles Georges de 180, 244
 Fényfalvi Kardos Adorján *lásd* Révai Miklós
 Ferdinánd, osztrák császár (I.) és magyar király (V.) 29, 47, 121
 Ferdinánd, trónörökös, osztrák főherceg 50, 68, 203
 Ferenc József, osztrák császár és magyar király 17, 36, 47

- Ferenc Károly (Franz Karl), osztrák főherceg 17, 23, 30, 37, 47–49, 61, 158
- Ferenc (Franz), I., német-római császár (I.), osztrák császár (I.) és magyar király (I.) 29, 46–50, 54, 55, 61, 68, 92, 196, 238, 241, 253
- Ferenczy János 159, 197
- Ferenczyné Wendelin Lídia 202
- Fertőd *lásd* Eszterházy
- Festetics család 87
- Festetics György 45, 54, 75, 87, 88, 90, 139, 176, 195, 202
- Festetics László 45, 86, 87, 198, 247, 251
- Fleury, Claude 156
- Fodor Ferencné *lásd* Hajnóczy Teréz
- Fodor József (Josi) 58
- Foghtű y Krisztina 90, 180
- Forchtenstein *lásd* Fraknó
- Forgách Ferenc 123
- Földi János 75, 200
- Fraknó (Forchtenstein)* 16, 45, 99, 172, 235, 237, 238, 457
- Franciaország (Frankreich)* 21, 58, 97, 140
- Frank, Peter R. 180, 243
- Frankfurt am Main* 122
- Frankreich *lásd* Franciaország
- Franz Karl *lásd* Ferenc Károly
- Franz *lásd* Ferenc
- Frauhammer Krisztina 143, 181
- Friedrich *lásd* Frigyes
- Friedrich Ildikó 149–151, 181
- Frigyes (Friedrich), II., porosz király 77
- Frimmel, Johannes 180, 243
- Fronius 59
- Futó Edit, Kányáné *lásd* Kányáné Futó Edit
- Fürstendorf *lásd* Ákos
- Gaál György (Gall) 99, 100, 101, 161, 205, 454, 457
- Gaál, Aloysia von 456
- Gáborjáni Szabó Botond 102, 103, 180, 181
- Gabriel, Theresia 99, 100, 101, 181
- Galavics Géza 37, 70, 181, 198
- Gáldi László 60, 181
- Gall *lásd* Gaál
- Gáti István 119, 137
- Gatterer, Johann Christoph 126
- Gbelce *lásd* Köbölkút
- Gebhardi, Ludwig Albrecht 124
- Gedike 133
- Gelei József 136
- Genersich János 134
- Genersich Keresztély 129
- Gessner, Salomon 77
- Gingins de Moiry, Victor de 182, 243
- Glatz Ferenc 203
- Goethe, Johann Wolfgang von 18, 21, 145
- Gogol, Nyikolaj Vasziljevics 18
- Gombás János 140, 175
- Gödölle Mátyás 29, 36, 182, 193
- Gönczy Monika 183, 201
- Görög Anna (1749–1829), Görög Demeter testvére 17, 28, 233
- Görög család 17, 33
- Görög Demeter, a váradi Püspöki Szeminárium hallgatója 20
- Görög Demeter, Görög Demeter apja 17, 233
- Görög György (1837–1929) 32
- Görög Imre (1918–2012) 32, 183
- Görög István (Tornovai) 17, 18, 213, 214
- Görög János 32, 51
- Görög Josephin (Josephin Hiller) 23, 24, 27, 63, 165, 215, 216
- Görög László 23

- Görög Mária (1759–1818), Görög Demeter testvére 17, 28, 32, 233
- Görög Márton (1750–1831), Görög Demeter testvére 17, 28, 233
- Görög Mihály (1810–1862) 32
- Görög Mihály (1877–1947) 32
- Görög Mihály, Görög Demeter nagyapja 17
- Görög Mihály, Görög Demeter testvére 17, 28, 51, 233
- Görög Mihály, strázsamester 233
- Görög Péter 51
- Görög Sándor (1822–?) 32
- Görög Sándor (1912–1994) 18, 23, 27, 32
- Görög Péter (1827–1888) 31, 32, 183
- Göttingen (Göttinga)* 79, 115, 117, 126, 144, 148
- Granasztoi Olga 102
- Grinzing* 24, 27, 28, 92, 93, 96, 97, 208, 217
- Griselini, Franz 128
- Gritner, J. 66, 204
- Grondski, Samuel 122
- Grossinger Ferenc Rudolf 131
- Großkarol *lásd* Nagykaroly
- Großwardein *lásd* Nagyvárad
- Gulyás Borbála 147, 182
- Gürtler, Wolfgang 181, 200
- Gvadányi József 124
- Gyárfás Ágnes 67, 146, 182
- Gyarmathi Sámuel 115, 117, 136, 151
- Gyöngyösi István 110, 111, 161, 162, 184, 185
- Gyöngyösi János 111, 157
- Győr (Faurinum, Raab)* 104, 112, 113, 123, 129, 134, 137, 148, 151, 223, 225
- Győrffy Miklós 199
- György Lajos 182
- Gyulafehérvár (Alba Iulia, Weissenburg)* 122, 213
- Gyuris György 102, 182
- Habsburg Birodalom* 50, 97, 123, 125, 200
- Habsburg-család 21, 46, 47, 49, 55, 125, 133, 160
- Hadik András 68, 154
- Hajdúdorog (Dorak, Dorog)* 17–19, 23, 28, 31, 32, 35, 40, 51, 62, 137, 184, 217, 233
- Hajdúhadház (Hatház)* 28, 62, 217, 232, 233
- Hajnal István 41, 43–46, 183
- Hajnóczy József 50, 55, 58, 59, 132, 188, 195
- Hajnóczy Teréz, Fodor Ferencné 58
- Halász Péter 31, 32, 183
- Halle an der Saale* 131
- Hamburg* 134
- Hanau (Hanovia)* 123
- Handerla György 141
- Haner György Jeremiás 113
- Hannover* 124
- Hanovia *lásd* Hanau
- Haschka, Lorenz Leopold 22
- Hász-Fehér Katalin 108, 183
- Hatház *lásd* Hajdúhadház
- Hatvani István 150, 189
- Hauptmann 237
- Havasalföld* 124
- Haydn, Joseph 46, 246
- Hegedű s Béla 178
- Heintl, Franz Ritter von 97, 183
- Héliodórosz 111, 190
- Hell Miksa 84, 91, 118
- Heltai Gáspár 123
- Hermannstadt *lásd* Nagyszeben
- Hérodotosz 59
- Herpay Gábor 17, 18, 183
- Hervey, James 148

- Hevenes Gábor 120, 127
 Hídvégi Violetta 102, 183
 Hiller, Josephin *lásd* Görög Josephin
 Hillmer, Franz 101
Hódmezővásárhely 187
 Homérosz 112
 Hopp Lajos 164, 183
 Horányi Elek 113
 Horvát István 159, 197
 Horváth János 74, 183
 Horváth János, pálóczi 214
 Horváth Róbert 189
 Horváth Terézia 127, 128, 184
Horvátország 141
 Hufeland, Christoph Wilhelm 150
 Hungaria *lásd* Magyarország
 Hunyadi Mátyás *lásd* Mátyás, I.
 Huszti István 131
- Illésházy István 38
 Imre László 201
Istanbul (Konstantinápoly) 18
 István (Stephanus), I., Szent, magyar király 25–27, 29, 30, 36, 37, 39, 122, 181, 193, 215, 216
 Istvánffy Miklós 123
 Italien *lásd* Olaszország
 Ivaskó Livia 205
 Izdenczy József 125
- Janka György 17, 184
 Jankovich Miklós 30, 102
 Jankovics József 16, 110, 111, 177, 184, 185, 200
 Janzsóné Balogh Katalin 180
 Járossy Mihály 144
 Jaurinum *lásd* Győr
 Jékely Zoltán 199
Jéna 64, 79
 Jenner, Edward 152
 Jóny János 130
 Jordánszky Elek 84, 85, 155
- Joseph *lásd* József Ferenc
 Josi *lásd* Fodor József
 József Ferenc (Joseph), főherceg 47–49, 55, 101, 237, 238, 242
 József (Joseph), II., német-római császár és magyar király 21, 26, 53, 69, 93, 144, 158, 160, 169
 József, nádor 70, 153
 Junker Keresztély 70, 83
- Kállay Ferenc 13, 26, 41, 50, 65, 185
 Kalmár György 117, 199
 Kalmár János 27
Kalocsa (Coloca) 124, 144, 155
 Kampe *lásd* Campe
 Kant, Immanuel 147, 175, 194
 Kányáné Futó Edit 180
 Kanyar József 194
 Kaprinai István 120
 Karacs Ferenc 20, 90, 140, 178, 180, 196
 Kardos János 16, 23, 27, 31, 32, 51
Karlovy Vary (Carlsbad, Karlsbad) 23
 Karner János 99, 454
 Karolina, nápolyi királyné 46
 Károlyi Antal 20
 Károlyi Lajos 38
 Kaschau *lásd* Kassa
 Käsmark *lásd* Késmárk
Kassa (Košice, Kaschau) 73, 77, 78, 109, 110, 112, 120, 121, 123, 127, 129, 132, 143, 154, 156, 166, 208
Kászon (Căsim) 66
 Katona István 19, 121, 131, 185
 Kaunitz, Wenzel Anton 21, 22
 Kazay Sámuel 102, 181
 Kazinczy Ferenc 21, 22, 47, 54, 58, 61, 62, 77, 78, 102, 110, 111, 112, 115, 118, 147, 148, 155, 170, 175, 176, 178, 185, 186, 188, 190, 200, 245
 Kazinczy János 102, 190, 194

- Kazy Ferenc 120
 Kecskeméti Gábor 160, 186
 Kégli Ferenc 176
 Kelemen Imre 132
 Kéler Gottfried 58, 59
 Kemény János 111, 162, 184
 Kenyeres Ágnes 37, 186
 Kerekes Demeter 62, 172, 232
 Kerekes Sámuel 22, 43, 54–57, 59,
 60, 63, 64, 67, 74–76, 80, 85, 88,
 90, 107, 115, 142, 147, 152, 157,
 158, 160, 164, 169, 173, 192, 198,
 226, 247, 249
 Kerényi Ferenc 186, 199
 Keresztury Károly 59
 Kertész Károly 102, 186
Késmárk (Kežmarok, Käsmark) 129,
132
Keszthely 92, 202
 Kézai Simon 120
 Kežmarok *lásd* Késmárk
 Kilián István 200
 Killyen, Hansgeorg von 19, 193
 Király Emőke 186, 243–245
 Kis János 48, 78, 79, 174, 228
 Kis József 149, 199
 Kisfaludy Károly 183, 186
 Kisfaludy Sándor 24, 63, 161
Kiskunhalas 57, 198
Kismarton (Eisenstadt) 14, 16, 22, 45,
59, 66, 74, 99, 100, 103, 104, 114,
120, 128, 146, 156, 160–162, 164,
169, 172, 205, 208, 210, 225, 454,
456, 457
 Kiss Endre József 102, 186
 Kiss József 119, 151
 Kiss József Mihály 20, 186
 Kiss László 152, 186
 Kissné Bognár Krisztina 17, 20, 187
 Kitionich János 133
 Klausenburg *lásd* Kolozsvár
 Kleemann, Nikolaus Ernst 141
 Klinghammer István 91, 187, 194
 Klopstock, Friedrich Gottlieb 77, 112
Klosterneuburg 92
 Knapp Éva 143, 158, 187
Köbenhavn (Koppenhága) 117
 Kókay György 42, 53–55, 58, 59,
 61, 67, 74, 75, 78, 119, 154, 163,
 187–189, 254
 Kollár Ádám 130
 Kollonich család 41, 42, 50, 58, 133,
 155
 Kollonich József 235
 Kollonich Károly 155
 Kollonich László 42, 43, 81, 137,
 155, 163, 224, 229, 247
 Kollonich Lipót 42, 204
 Kollonich Maximilián 42, 43
 Kolosváry Sándor 30
Kolozsvár (Cluj-Napoca, Klausenburg)
68, 110, 115, 128, 134, 136, 151,
152, 162, 245
Komárom 74, 112, 122, 134, 135, 144,
145, 148, 158
 Komenski, Jan Amos (Comenius) 135
 Komjáthy Anna *lásd* Ürményiné
 Komjáthy Anna
 Konstantinápoly *lásd* Istanbul
 Kopácsy József 30
 Koppenhága *lásd* København
 Koppi Károly 122
 Korabinszky János Mátyás 127, 184
 Kóré Zsigmond, bikfalvi 84
 Kosáry Domokos 35, 57, 61, 65, 122,
 126–130, 189
 Košice *lásd* Kassa
 Kovachich József Miklós 133
 Kovachich Márton György 70, 102,
 133, 156, 203
 Kovács Ákos András 146, 147, 189
 Kovács Ilona 191
 Kovács József, Ö. 198
 Kovács Sándor Iván 180

- Kovacsics József 135, 189
 Kovásznai Sándor 111, 161, 162, 178
 Kováts 253
 Kováts József 112, 150, 244
Köbölkút (Gbelce) 84
Köln 123
 Kömlei János 55, 65, 66, 139, 161, 189
 Kőszeghy Péter 111, 182, 186, 190, 199
 Kövér Lajos 61, 190
 Kövy Sándor 76
Középjáta (Aita Medie) 128
 Krenn, Martin 200
 Kreskay Imre 108, 161
 Kropf, Rudolf 200
Kufstein 131
 Kulin Ferenc 191
 Kultsár István 102, 124, 173, 183, 188
 Kurucz György 102, 190
 Künstlerné Virág Éva 99
- Lackner Kristóf 124
 Lácza*i lásd* Látzai
 Lajos, XVI., francia király 69
 Lakatos Demeter 32
 Lakits György Zsigmond 132, 195
 Lampe, Friedrich Adolph 123
 László, I., Szent, magyar király 121
 Latkóczy Mihály 71, 190
 Látzai Szabó József (Lácza*i*) 134, 193
 Laudon, Ernst Gideon Freiherr von 154
 Laugier, Marc Antoine 125
Laxenburg 46, 62
 Lázár deák 187
 Lebrecht, Michael 128
 Légrády Imre 24, 55, 56, 63, 64, 66
 Lehmann, Christoph 122
Leipzig (Lipcse) 123, 125, 129, 132
 Leopold *lásd* Lipót
 Leutschau *lásd* Lőcse
- Levo*□*a *lásd* Lőcse
 Lezay-Marnézia, Charlotte Antoinette de Bressay de 190, 245
 Liebenberg János (Lunkányi) 251
 Ligne, Charles-Joseph de 21, 22
 Linné, Carl 196
 Lipcse *lásd* Leipzig
 Lipót Sándor (Leopold), nádor 74
 Lipót (Leopold), II., német-római császár és magyar király 112, 125, 154
 Lipszky János 88–90, 129, 174, 194–196
 Livius, Titus 59
Lőcse (Levoča, Leutschau) 60, 130
 Lőkös István 201
Luka (Vághluka, Lúka) 103
 Lunkányi *lásd* Liebenberg
- Machievali, Niccolò 77
 Maczák Ibolya 199
 Madas Edit 102, 190
 Magno-Varadinum *lásd* Nagyvárad
Magyarország (Hungaria, Ungarn) 18, 21, 27, 28, 41, 42, 70, 80, 81, 84, 88, 90, 111, 120, 121, 123, 124, 126–128, 130, 132, 135, 138, 141, 143, 144, 149, 151–153, 155–157, 163, 169, 174, 176, 184–187, 189–191, 194, 195, 202, 204, 205, 210, 213–217
Mainz 246
 Mályuszné Császár Edit 164, 190
 Mándik András 47, 242
Máramarossziget (Sigbetu Marmatiei) 137
 Marat, Jean-Paul 61
 Margócsy István 113, 116, 178, 190, 191
 Mária Karolina Ferdinanda (Carolina), osztrák főhercegnő, magyar és cseh királyi hercegnő 239

- Mária Terézia Karolina, német-római, majd osztrák császárné 47
- Mária Terézia, magyar királynő 21, 29
- Mariazell* 143, 144
- Marosvásárhely (Neumarkt, Tîrgu-Mureş)* 161
- Martinovics Ignác 59, 161
- Márton István, mándi 115, 147, 182, 192
- Márton József, mándi 13, 14, 20, 23–25, 37, 39, 42, 47, 55, 59, 60–63, 65, 72, 76, 80, 81, 85, 87–90, 102, 103, 115, 138, 154, 155, 177, 191, 192, 196, 197, 207, 232, 233, 242, 243, 247
- Matburg 215
- Mathias *lásd* Mátyás, I.
- Mátrafired* 191
- Mátyás (Mathias), I., magyar király 120, 153
- Mátyus Imre 205
- Mátyus István 150, 155
- Mayerffy Ferenc 93
- Medgyaszai István 233
- Mednyánszky Alajos 30, 103
- Melius Juhász Péter 151
- Melk* 92
- Meller Simon 101, 191
- Mészöly Gedeon 181
- Metastasio 148
- Metternich, Klemens von 454
- Mikes Kelemen 164
- Miklósi János *lásd* Révai Miklós
- Miklóssy József 37, 175
- Mikó Marianne 48, 49, 191
- Mikó Pálné 31, 46–50, 52, 59, 60, 76, 80, 81, 85, 115, 191, 192
- Mikoviny Sámuel 194
- Milesz József 150
- Miller Jakab Ferdinánd 86, 87, 153, 159, 160, 173, 206, 251, 252
- Millot, Claude-François-Xavier 124, 178
- Milton, John 112
- Mindszenty Sándor 144
- Moldva* 124
- Molnár János 112
- Molnár József 17, 18, 20, 23, 42, 45, 51, 56, 74, 76, 137, 155, 160, 163, 192, 248
- Molnár László, V. 18, 19, 203
- Monok István 16, 102, 177, 190, 200
- Montesquieu 145, 174
- Mozart, Wolfgang Amadeus 243, 246
- Munkács (Mukacseve, Mukacsevo)* 19, 41, 233
- Munkácsy Mihály 40
- Müller Róbertné 180
- Nagy Gábor 47
- Nagy János 74, 161
- Nagy József 252
- Nagy Júlia 42, 60, 65, 70, 80, 81, 83–85, 88, 90, 91, 99, 105, 174, 192, 252
- Nagy Sámuel 134, 145, 148, 151, 152
- Nagy Sándor 219
- Nagyar* 66
- Nagycekn (Cenk)* 79
- Nagykároly (Großkarol, Carei)* 20, 155
- Nagyszeben (Sibiu, Hermannstadt)* 128, 134, 136
- Nagyszombat (Tyrnau, Trnava)* 116, 117, 120, 124, 125, 131–133, 136, 143, 148
- Nagyvárad (Magno-Varadimum, Várad, Großwarden, Oradea)* 19, 20, 62, 65, 142, 143, 148, 203, 233
- Nagyváthy János 138, 204
- Nándorfehérvár (Belgrad, Beograd)* 68, 125
- Napoleon, I., francia császár 61, 183, 189, 190, 197

- Napoli (Nápoly, Neapel)* 99, 454
 Nedeczky Károly 156
 Nedelici Vályi Mihály *lásd* Váli Mihály, nedelici
 Némedi Lajos 119, 192
 Nemes Ildikó 26
 Németh Mihály 141
Németország 118
 Neubemer, Leopold 215
 Neumarkt *lásd* Marosvásárhely
Nexing 183
 Noszlopy Zsigmond 132
 Novák László 152, 192
 Novoszilcev, Nyikolaj 18, 19
 Nunkovits György 248, 249
Nussdorf 93
Nürnberg 123, 135

 Nyerges Judit 177, 184, 185, 200
Nyezsín 18
Nyíregyháza 62, 172, 233
 Nyulas Ferenc 152
 Nyulásziné Straub Éva 17, 193

Óbuda 121
Odessza 18
 Offner, Robert 19, 193
 Okolicsányi Pál 122
 Oláh Mihály 28
 Oláh Róbert 248
Olaszország (Italien) 97
 Oltványi Ambrus 199
 Oradea *lásd* Nagyvárad
 Orăștie *lásd* Szászváros
 Orbán László 185
 Orczy Lőrinc 52, 68, 107–109, 118, 154
 Orlay János 18, 19, 201, 203
 Oross András 16, 23, 48
 Orosz András 51, 137
 Orosz László 174
Oroszország 18, 19, 203
 Ovidius Naso, Publius 59, 190

 Österreichische Monarchie *lásd*
 Ausztria
 Österreich *lásd* Ausztria

 Paintner Mihály 18, 71, 72, 190, 195
 Pais Dezső 181
Palágy (Palágykomoróc, Palagy Komarivci) 18
 Pálffy 253
 Pálffy Károly 86, 244
Pallag 28
 Pallos Lajos 29, 182, 193
 Palm Jozefa 245
 Palma Ferenc Károly 121, 126, 201
 Pálóczi Horváth Ádám 74, 145, 146, 161
 Pálóczi Horváth János *lásd* Horváth János, pálóczi
 Pályi Zsófia Kata 134, 193
 Pampelona *lásd* Pozsony
 Pánczél Dániel 53
 Pandula Attila 28, 29, 193
Pannonbalma 190
Pápa 115, 134, 147
 Papanek, Georgius 129
 Pápay Sámuel 113, 190
 Papp Mária 32
 Papp Mihály 32
Paris (Párizs) 125, 140, 145
Parma 153
 Parmentier, Antoine Augustin 139, 140
 Pascal, Blaise 194
 Pászti László 85
 Pataky Dénes 70, 193
 Pavercsik Ilona 164, 193
 Pázmány Péter 159
 Péczeli József (Pézteli) 74, 103, 112–114, 137, 145, 148, 158, 170, 175, 194
Pécs 129, 138, 218, 249
 Pejacevich, Franciscus Xaverius 124

- Penke Olga 103, 113, 124, 145, 174, 194
- Perecz László 147, 194
- Perlaki Dávid 135
- Perschy, Jakob 195
- Pest* 18, 51, 59, 71, 72, 74, 84, 104, 108, 110, 116, 121, 122–124, 126, 129, 133, 135, 136, 139, 141, 142, 144, 146, 148, 150, 151, 153, 155–157, 164, 168, 197, 208, 244, 251
- Pesti Gábor 159
- Péter László 26, 194
- Péterffy Ida 102, 194
- Petrichevich György 180
- Pettenkoffer Sándor 92, 93, 194
- Piringer Mihály 157
- Plenck, Joseph 150
- Plihál Katalin 89, 194
- Pogány György 103, 159, 194
- Ponori Thewrewk Emil 38, 195
- Ponori Thewrewk József 38, 39, 175, 195
- Poór János 132, 195
- Porkoláb Tibor 204
- Poroszló* 28
- Postulka, Paul 215
- Potkoniczky Ádám 132
- Pottendorf* 100, 101
- Pozsony (Pampelona, pseud; Preßburg, Bratislava)* 52, 66, 77, 108, 110–113, 117, 121–123, 127–130, 132, 134, 136, 137, 142, 145, 148, 151, 155, 197, 220, 222, 232
- Praba (Prága)* 141
- Pray György 116, 118, 120, 121, 125, 131
- Preßburg *lásd* Pozsony
- Prickler, Harald 195
- Prileszky Pál 130
- Prixner, Gottfried 196
- Pusztai Bertalan 205
- Raab *lásd* Győr
- Rácz Sámuel 150
- Ráday Gedeon 68, 111, 135, 161, 162, 178
- Radmannsdorf, Albert Riemensberg edler von 37
- Raff György 137
- Raichewich, Stefan Ignaz 124
- Raics Péter 79
- Rájnis József 84, 109, 112
- Rákóczi György, II., erdélyi fejedelem 17, 213, 214
- Rátvai Imre 180
- Récsey Viktor 18, 71, 190, 195
- Regensburg* 125, 246
- Regmec* 54
- Reisz T. Csaba 87, 89–91, 194, 195
- Ress Imre 44, 195
- Révai Miklós (Fényfalvi Kardos Adorján, Miklósf János) 13, 18, 42, 48, 63, 68, 71, 72, 103, 108, 109, 115, 116, 118, 156, 159, 161–163, 170, 175, 176, 179, 190, 191, 195, 196, 201, 205, 223, 228, 244
- Révai Péter 124
- Révész Imre 76, 196, 248
- Ribinyi János 123
- Richter, H. O. 46, 47, 49, 196, 241
- Ridovics Anna 196
- Rieder, Wilhelm August 36, 39, 40, 207
- Ritter, Joseph 30, 196
- Róka János 129
- Roma* 227
- Rotaridés János 113
- Rousseau, Jean-Jacques 78, 133, 145
- Rozgonyi József 76
- Rozier, François 139, 140
- Rózsa György 36, 70, 90, 196
- Rumy Károly György 61
- Sabaria *lásd* Szombathely

- Saffó *lásd* Szapphó
 Sajnovics János 117, 118, 177
 Salzmann, Christian 133
 Sander, Heinrich 148
 Sándor István 103, 104, 159, 194
 Sándor Klára 117, 120, 196
 Sándor Lipót, nádor 158
 Sándor, I., orosz cár 18
 Sándorffi József 55, 58, 64, 65, 151, 152, 157, 196
 Sárközy István 103, 173
Sárospatak 102, 125, 186
 Sárvány Pál 148
 Sasvári László 18, 19, 197
 Saurau, Joseph von 55
 Scham Ferenc 93
 Schedel Ferenc 60, 197
 Schedius Lajos 30
 Schemnitz *lásd* Selmechánya
 Schier, Xystus 153
 Schimek, Maximilian 124
 Schlag, Gerald 181
 Schlözer, August Ludwig 117, 126, 175
Schönbrunn 62, 92
 Schönwisner István 121, 126, 129
 Schubert, Franz 36, 38
 Schulteisz Emil 201
 Schuy Gilbert 61, 197
 Schwandtner János György 197, 250
 Schwartzner Márton 97, 125, 126, 141
 Sedlnitzky 23
 Segesvári István 147
 Sehvetter János 215
 Seidler, Andrea 53, 197
 Seidler, Wolfram 53, 197
Selmechánya (Banská Štiavnica, Schemnitz) 121
 Seneca 227
 Severini János 127
 Sibiu *lásd* Nagyszében
- Sighetu Marmatiei *lásd*
 Máramarossziget
 Simon Melinda 16
 Sinai Miklós 103, 123
 Singrenius, Johannes 159
 Sinkovics István 197
 Siria *lásd* Szíria
 Sissi *lásd* Erzsébet
 Sonnenfels, Joseph von 22
 Soós István 117, 126, 159, 197
Sopron 78, 79, 130, 144, 149, 176
 Sótér István 199
 Stemler Ágnes 196
 Stephanus *lásd* István, Szent, I.
 Stessler 456, 457
 Stipta István 131–133, 198
 Stohl Róbert 45, 87, 198
 Störck, Anton 150
 Strattmann 59
 Straub Éva *lásd* Nyulásziné Straub Éva
 Surányi Béla 93, 96, 198
 Sütő József 57, 198
 Svodín *lásd* Szőgyén
 Swieten, Gerhard van 149
 Swieten, Gottfried van 21
- Szabadi István 19, 198, 248
 Szabó Botond *lásd* Gáborjáni Szabó Botond
 Szabó Dávid *lásd* Baróti Szabó Dávid
 Szabó Ferenc 179
 Szabó Géza *lásd* Szentmártoni Szabó Géza
 Szabó György *lásd* Csáti Szabó György
 Szabó József *lásd* Látzai Szabó József
 Szabó Sándor 63, 198
 Szabolcsi Hedvig 37, 198
 Szacs vay Sándor 53, 157
 Szaicz (Szaitz) Leó 124, 155, 164, 193, 199

- Szajbély Mihály 112, 118, 199, 205
 Szállási Árpád 150, 199
Szankt-Petyerburg (Szentpétervár) 19 Szany 74
 Szapphó (Saffo) 220
Szarvas 138
Szászváros (Broos, Orăștie) 38
 Széchényi Ferenc 22, 58, 65, 67, 70, 79, 86, 90, 114, 119, 126, 128, 146, 149, 153, 157, 173, 177, 199, 203, 246, 248–251
 Széchenyi István 157, 168, 199, 208, 251
Szeged 158
 Székely György 65, 199
 Szekér Joákim 122
 Szekeres Athanasius 164
 Szelestei Nagy László 113, 117, 199
 Szemző Piroska 58, 59, 68–70, 80, 81, 199, 247
 Szent-Györgyi József 137
 Szentiványi László 136
 Szentiványi Márton 135
 Szentmarjay Ferenc 19
 Szentnártoni Szabó Géza 190
 Szentpétervár *lásd* Szankt-Petyerburg
Széphalom 61, 186
Szerbia 124
 Szigeti György 215
 Szilágyi András 82, 199, 200
 Szilágyi Ferenc 75, 145, 147, 176, 200
 Szilágyi János 62, 172, 232, 233
 Szilágyi Márton 155, 176
 Szilágyi Sándor 112
 Szinnye József 64, 66, 156, 200
Szíría (Siria) 95
 Szlemenits Pál 132
Szombatbely (Sabaria) 122, 129
 Szögi László 64, 149, 197, 200
Szógyén (Svodín) 84
- Szörényi László 116–118, 121, 126, 201
 Szű cs Zoltán Károly 148, 201
 Szvorényi Mihály József 142
- Takács József, péteri 45, 47, 55, 63, 64, 66, 75, 87, 198, 201
 Takáts Sándor 47, 63, 201
 Tamás Zsuzsanna 182, 186, 190, 199
Tapolca 186
 Tardy Lajos 18, 19, 201
 Taube, Friedrich Wilhelm 128
 Taxner-Tóth Ernő 53, 66, 201
 Teleki Sámuel 244
 Teleki Sámuelné *lásd* Bethlen Zsuzsanna
 Teltscher, Joseph Eduard 38
 Tessedik Sámuel 138, 161
 Thewrewk Emil *lásd* Ponori Thewrewk Emil
 Thewrewk József *lásd* Ponori Thewrewk József
 Thezárovich Gábor 142
 Thimár Attila 163, 170, 201
 Thököly Imre 184
 Timon Sámuel 120
 Tîrgu-Mureș *lásd* Marosvásárhely
Tokaj 19, 197
 Toldy Ferenc 24, 55, 100, 101, 201
 Tomka-Szászky János 127, 202
Torda (Turda) 111
 Torkos János 151
 Tornovai István *lásd* Görög István (Tornovai)
 Tóth Béla 103, 202
 Tóth Benedek 205
 Tóth Fülöp 17
 Tóth Gergely 87, 123, 127, 202
 Tóth Sándor 40, 233
 Tóth Sára 17
 Török Enikő 202
 Traianus 227

- Trapp, Ernst 133
 Trenck Frigyes 131, 161, 163, 164,
 199, 202, 205, 206
Trieste (Trieszt) 95
 Trnava *lásd* Nagyszombat
 Tsétsi Zachariás 110
 Tsiverics 59
 Turda *lásd* Torda
 Tüskés Gábor 143, 178, 187
 Tyrnau *lásd* Nagyszombat
- Udvari István 19, 62, 202, 233
 Ugoletto, Taddeo 153
 Ugrin Aranka 179
 Újfalusi Judit 181
 Ujváry Gyula 203
 Ungarn *lásd* Magyarország
*Ungvár (Uzshorod, Uzsgorod) 19, 62,
 233*
 Ussieux, Louis d' (Dussieux) 140
Utrecht 123
- Ürményi József 246
 Ürményiné Komjáthy Anna 246
- V. S. 47, 203
Vác (Waitz) 129
 Váczy János 185
 Vaderna Gábor 176, 178
 Vajda György Mihály 21, 22, 36, 37,
 52, 203
 Váli Mihály (Vályi, Wáli), nedelici
 151, 179
 Valjavec Frigyes 58, 203, 248
 Vályi András 128
 Váli *lásd* Vályi
 Várad *lásd* Nagyvárad
 Váradi Sámuel 152
 Varga Bernadett 206
 Varga Júlia 20, 203
 Vargha Balázs 76, 77, 203, 248
 Vass, Joannes Nepomucenus 20
- Vayerné Zibolen Ágnes 37, 66, 204
 Véber *lásd* Weber
 Vedres István 119
 Véghseő Tamás 18, 19, 32, 42, 184,
 204
Venezia (Velenca) 128
 Venyigéné Makrányi Margit 186
 Vergilius Maro, Publius 89, 112
 Verő Mária 182, 193
 Verseghy Ferenc 74, 104, 116, 124,
 161, 178, 191
Veszprém 64, 66, 137, 140, 156
 Vida Tivadar 205
 Wieland *lásd* Wieland
 Vienne *lásd* Wien
 Viga Gyula 202
 Villaume, Peter 134
 Violáné Bakonyi Ibolya 103, 173
 Virág Benedek 69, 70, 75, 104, 108,
 204, 249
 Virág Éva *lásd* Künstlerné Virág Éva
Virt 47
 Vitkovics Mihály 103, 176
 Vladár Zsuzsa, C. 196
 Volney, Constantin-François 125
 Voltaire (Voltér) 107, 112, 113, 124,
 145, 194
 Vörös Károly 204
Vöslau 92
- Wagner Károly 121
 Waitz *lásd* Vác
 Wáli Mihály *lásd* Váli Mihály,
 nedelici
 Wallaszky Pál 113
 Weber (Véber) Simon Péter 77, 135
Weidling 93
 Weissenburg *lásd* Gyulafehérvár
Wels 23
 Wendelin Lídia *lásd* Ferenczyné
 Wendelin Lídia
 Werbőczy István 131, 133

- Wesselényi Miklós 30
Weszprémi István 113, 151, 205
Wieland (Vieland), Christoph Martin 77
Wieland, Ludwig 101
Wien (*Bécs, Vienne*) 17, 19–30, 32, 35–39, 41, 42, 45, 47, 50, 52, 55–57, 59–62, 64–66, 68, 74, 76–79, 81, 83, 86, 91, 94, 97, 100–105, 107, 108, 111, 114, 116, 118–120, 122–133, 137, 142, 143, 146–148, 150, 153, 155, 157, 158, 160, 162, 163, 169, 171, 173, 179, 180, 182, 186, 191, 193, 196, 197, 201, 203, 207–210, 215, 216, 218, 226, 232–238, 241–253
Windisch Éva, V. 156, 203
Windisch, Karl Gottlieb 127
Winkler, Gerhard J. 181
Winter 88
Wix Györgyné 163, 205
Wurzbach, Constantín von 65, 205
Würnitz 183
Xenophon 59, 155
Young, Edward 148
Zeiler, Franz 20
Zibolen Ágnes *lásd* Vayerné Zibolen Ágnes
Zilab (*Zaláu, Zillenmarkt*) 17, 213, 214
Zinner János 132
Zinzendorf, Karl von 21
Žitava *lásd* Zsitvatorok
Zoltán József 136, 151
Zrínyi Ilona 184
Zvara Edina 22, 58, 67, 74, 78, 79, 82, 86, 100, 128, 134, 153, 161, 163, 177, 205, 206, 209, 249, 252
Zsitvatorok (*Žitava*) 125
Zsófia, osztrák hercegnő 47

SZEMÉLY- ÉS HELYNÉVMUTATÓ GÖRÖG DEMETER KÖNYVEIHEZ

- Aeschyllus *lásd* Aiszkhülosz
Aesopus (Ezópus) 440, 490, 524
Affo, Ireneo 6
Ágoston, Szent (Aurelius Augustinus)
596
Ágtelek 34
Aiszkhülosz (Aeschyllus) 89, 543
Alberti, Ignaz 834
Alcaeus 180
Alexovits Vazul 353
Alkmán 180
Alxinger, Johann Christian 21
Anakreón 180
Andalúzia 820, 821
Andrád Sámuel 8, 755
Annacker, Anselmus 596
Antal Alexandra 822
Ányos Pál 417
Arábia 842
Aranka György 167, 715, 805, 831, 834
Ari János 783
Arkhilokhosz (Arkilokos) 180
Arnaud, François Thomas Marie de
Baculard d' 12
Aszalai István 19
Augustinus, Aurelius *lásd* Ágoston, Szent
Auria, Georgius ab 426
*Ausztria (Oesterreich, Österreichische
Monarchie)* 2, 56, 86, 130, 131,
378, 402, 484, 547
Averani, Giuseppe 62
Bacchülidész (Bakkilidész) 180
Baerenkopf Ignác 24
Bajtay Antal 22
Bakkilidész *lásd* Bacchülidész
Bálintitt János 23
Bánffy György 537
Bárány Péter 174, 415, 838
Barclay, Jean 25, 26
Barczafalvi Szabó Dávid 457, 638
Barcsay Ábrahám 499
Bárdossy János 27, 28
Barics Adalbert 29, 493
Báróczi Sándor 7, 30–32, 321, 330,
797
Baróti Szabó Dávid 637, 639, 640,
732, 778
Bársony György 33
Bártfa (Bartfeld, Bardejov) 813
Bartholomaeides László 34, 35
Basilius Magnus *lásd* Vazul, Nagy
Szent
Basilovič (Basilovits), Ján 40
Batsányi János 417, 810
Batthyány Ignác 36
Batthyány (Bottányi, Bottányi) Lajos
72, 805
Batthyány Vince 37, 38
Baudrand, Franz 39
Bauer, Friedrich Wilhelm von 95
Beck, Christian August 41, 42
Bécs *lásd* Wien

- Bédi János 235
 Bédi Jánosné *lásd* Fábíán Julianna
 Behamb, Johann Ferdinand 46
 Bél Károly András 78, 350
 Bél Mátyás 43–45, 47, 48, 822
 Béla, I., magyar király 419
 Béla, II., Vak, magyar király 49
 Belgrade *lásd* Beograd
 Belisarius 431
 Bellegarde, Jean-Baptiste Morvan de 490
 Belnay György Alajos 50, 51
 Benczúr József (Benzúr, Eusebius Verinus) 42, 58, 59, 741
 Bencsik József 57
 Benedek, XIV. 426
 Benkő Ferenc 53
 Benkő József 52, 54, 55
 Bensa, Franz Xaver 56
 Benzur *lásd* Benczúr
 Benyovszky Móric 237
Beograd (Belgrade) 391
 Beregszászi Pál 60, 61, 779
 Berei Farkas András *lásd* Farkas András, berei
 Berger, Friedrich Ludwig von 63
 Berger, Johann August von 62
 Berkeley, George 425
Berlin 202
 Bernát, Joseph 537
 Berta György 387
 Bertalanffy Pál 64
 Berzeviczy Gergely 65, 66, 624
 Berzsenyi Dániel 67
 Bessenyei György 69, 570, 752, 828
 Bessenyei Sándor 69, 464
Besszarábia (Bessarabien) 633
Besztercebánya (Neusohl, Banská Bystrica) 627
 Bethlen Miklós 275
 Bethleni Hari Péter *lásd* Hari Péter, bethleni
- Beudant, François Sulpice 780, 781
 Bielek László 11
 Bikfalvi Falka Sámuel *lásd* Falka Sámuel, bikfalvi
 Birckenstein, Anton 73
 Biró Márton 72, 172
 Bod Péter 74
 Boemius, Joannes Gottlob 612
 Boér Sándor 25
 Bohémia *lásd* Csehország
 Bolland, Johannes 4
 Bonaparte *lásd* Napóleon
 Bonbardus, Michael 76, 77
 Bonfini, Antonio 78, 79
 Born Ignác 80, 777
 Bornemisza János 81
 Bossuet, Jakob 82
Bosznia (Bosna) 145, 257, 308, 309, 381, 597, 623
 Bottányi *lásd* Batthyány
 Bottyáni *lásd* Batthyány
 Böhmer, Justus Henning 333
 Bölöni Sámuel 425
 Brenner, Anton Dominik Martin 275
 Broughton, Thomas 85
 Brown, Edward 86
Buda (Ofen) 16, 17, 68, 88, 408, 411, 422, 474, 595, 596, 756, 787
 Budaházi Antal 783
 Budai András 783
 Budai Ézsaiás 87, 88
 Budai Isaurus 306
Budapest 818, 824 (*lásd még Buda; Pest*)
Bukovina 38
Bulgária (Bulgarien) 76, 86, 145, 594
 Burghart, Gottfried Heinrich 446
 Busbequius, Augerius Gislenius 90, 472
 Büsching, Anton Friedrich 317

- Caesar, Heinrich David 91, 318
 Campe, Joachim Heinrich 123, 315, 316, 545, 546, 829
 Cantwel, André Samuel Michel 700
 Carniolen *lásd* Karniola
 Carnot, Lazare Nicolas Marguerite 93
 Carolus *lásd* Károly
 Carophilus *lásd* Garofalo
 Carra, Jean Louis 94, 95
 Cattaneo, Girolamo 98
 Caumels, Marie Valentin de 821
Celldömölk (Dömölk) 491
 Cevallos, Pedro 99
 Champagny, Jean-Baptiste de Nompčre de 484
 Chaptal, Jean-Antoine 100, 784
 Charle von Lothringen *lásd* Lotaringiai Károly
 Charles *lásd* Károly
 Cházár András 140
 Cicero, Marcus Tullius 101
 Coberus, Tobias 102
 Colloredo, Fabius Antonius de 269
 Coloca *lásd* Kalocsa
 Comazzi, Giovanni Battista 105, 106
 Comenius *lásd* Komensky
 Cordara, Giulio Cesare 110
 Corvina, Mattia *lásd* Mátyás, I., magyar király
 Corvinus, Mathias *lásd* Mátyás, I., magyar király
 Coste de La Calprenède, Gauthier de 321
 Cranz (Kranz), Heinrich Johann Nepomuk von 378, 379
 Cremlitz *lásd* Körmöcbánya
 Croatia *lásd* Horvátország
 Cronegk, Johann Friedrich von 23, 171
 Crusius, Christian 114
 Czinke Ferenc 756
 Czövek István 529
 Czwittinger (Czwittinger) Dávid 121
 Csáky Miklós 508
 Csaplovics János 115, 382, 385
 Csapó József 116
 Csáti Szabó György 117
 Csausánszky János 118
 Cseh Márton 712
Csehország ((Bohème, Bohémia, Tsehor-szág) 2, 59, 409–411, 560, 777, 843
 Csenkeszfai Poóts András 532
 Csépan István 776
 Cserna János 240
 Csery Péter 295
Csetnek 35
 Csizi István 470
 Csokonai Vitéz Mihály 119, 120, 800

Dácia 96, 187, 292, 352, 379, 614, 633
Dalmácia 48, 62, 76, 145, 207, 266, 308, 309, 496
 Dálnoki László Ferenc 122
 Dániel István 431
 Dapsy József 123
Debrecen 406, 783, 797, 839
 Debreceni Ember Pál 389
 Décsy Antal 128
 Decsy Sámuel 127, 135, 136
 Demian, Johann Andreas 130, 131
 Derham, William 132
 Dersényi János 133
 Deseritius, Josephus Innocentius 134
 Diénes Sámuel 433
 Diogenész 747
 Diószeghy Sámuel 405
 Dobosy Lajos 783
 Doll, Aloysius 142
 Döme Károly 82, 142, 211, 330, 453, 454, 748, 805
 Dömölk *lásd* Celldömölk
 Dörnyei Sándor 340

- Drümel, Johann Heinrich 170
 Du Cange, Charles Du Fresne 145
 Dugonics András 146–148, 247
 Dursch, Johann Jacob 31, 663
 Dussieux, Louis 100, 784
- E. C. v. R. 476
 Eckstein Ferenc 149
 V. Ecsedy Judit 74, 178
 Éder József Károly 150–153
 Egyed Joákim 157
Egyiptom 842
 Eisenstadt *lásd* Kismarton
 Eleonóra Magdolna Teréza,
 Pfalz-Neuburgi 542
 Eleutherius Pannonius *lásd* Horányi
 Elek
 Endrédy János 415
 Endrődy János 162
 Engel, Johann Christian von 101,
 164–166, 786, 797
 Enyedi Sándor 715, 805
Erdély (Siebenbürgen, Transylvania) 38,
 48, 52, 54, 55, 76, 80, 114, 129,
 151, 153, 169, 194, 202, 212, 275,
 292, 308, 309, 313, 336, 392, 393,
 396, 397, 400, 402, 430, 455, 564,
 594, 599, 601, 606, 626, 745, 806,
 807
 Estense Tassoni, Ildefonso 426
 Esterházy (Eszterházy) II. Miklós 118
 Esterházy János 770
 Esterházy József 449
 Esterházy Pál 245, 651
Eszterháza (Fertőd) 363
Eszterházy lásd Esterházy
 Etédi S. Márton (E. S. M.) 407
 Ewald, Johann Ludwig 174
 Eyl Ferenc 126
 Ezópus *lásd* Aesopus
- Fábchich József 180
- Fábián József 100, 549
 Fábián Julianna (Bédi Jánosné) 235
 Falka Sámuel, bikfalvi 474
 Faludi Ferenc 181, 182, 225, 226
 Farkas András, berei 184–186, 787,
 788
 Farkas Antal 183
 Fasching Ferenc 187
 Fazekas Mihály 405
 Feige, Johann Constantin 188, 505
 Fejér Antal 26
 Fejér György 189–191, 492, 789
 Fekete Gergely 215
 Fellegváry Agoston (Simai Ödön?)
 528
 Felmer Márton 194
 Fénelon, François de Salignac de la
 Mothe 195
 Fenouillo Falbaire de Quingey, Char-
 les-Georges 715, 831
 Fényfalvi Kardos Adorján *lásd* Révai
 Miklós
 Ferber, Johann Jacob 80
 Ferdinánd, I., német-római császár,
 magyar király 472, 577
 Ferdinánd, II., német-római császár,
 magyar király 2
 Ferdinánd, III., német-római császár,
 magyar király 577, 585
 Ferdinánd, IV., nápolyi király 403
 Ferenc (Franciscus, Franz), né-
 met-római császár (II.), osztrák
 császár (I.), magyar király (I.) 92,
 137, 138, 409–412, 414, 624, 783,
 802, 803
 Ferenc, osztrák főherceg 789
 Ferenc (François), I., francia király
 447
 Ferrarius, Sigismundus 196, 197
 Fertőd *lásd* Esterháza
 Fessler Ignác Aurél 198–200
 Festetics György 417

- Festetics László 417
 Fichtel, Johann 201, 202
Firenze (Florence) 62, 63
 Fischer, Daniel 203
 Fleischhaker János 204
 Fleury, Klaudius 205
 Florence *lásd* Firenze
 Forchtenstein *lásd* Fraknó
 Forgách Ferenc 206
 Fortis, Alberto 207
 Földi Ferenc 315
 Földi János 832
Fraknó (Forchtenstein) 77, 139, 149,
 176, 240, 381, 561, 680
 Francisci, Erasmus 208
 Franciscus *lásd* Ferenc
 Franz *lásd* Ferenc
 Freindaller, Franz 211
 Friaul *lásd* Friuli
 Fridvalszky János 212
Friuli (Friaul) 86
 Friz, Albericus 265

 Gaál György 802
 Galeazzo Gualdo Priorato *lásd* Gual-
 do Priorato, Galeazzo
Galícia (Galizien) 48, 140, 643
 Garofalo (Carophilus), Pasquale 96
 Gáti István 161, 213, 833
 Gatsári István 783
 Gebhardi, Ludwig Albrecht 217
 Gédike, Friedrich 210
 Gellert, Christian Fürchtegott 171
 Genersich János 714
 Genersich Keresztély 219
 Georch Illés 220, 494
 Georgievich Áron 459
 Gessner, Salomon 221, 222
 Geusau, Anton 218
 Gingins de Moiry, Victor de 834
 Giuseppe *lásd* József
 Gizella, Boldog, magyar királyné 583

 Glatz, Jakob 223
 Göböl Gáspár 224, 262
 Görög Demeter 100, 120, 133, 142,
 330, 456, 478, 715, 785, 788–793,
 795, 797–800, 802, 803, 805, 808,
 810, 812, 813, 818–823, 825–827,
 834–836, 838
 Gracián y Morales, Baltasar 225, 226
Graz 813
 Griselini, Franz 231
 Grondski de Grondi, Samuel 227
 Grossinger Ferenc Rudolf 9, 229, 531
 Grossinger János 230
 Gruber, Karl Anton 232, 794
 Gualdo Priorato, Galeazzo 272
 Gubernáth Antal 209
 Gustermann, Anton Wilhelm 233
 Gvadányi József 234–239, 706

 Gyarmathi Sámuel 241, 242, 316
 Gyöngyösi István 243–248
 Gyöngyössi János 249
Győr (Faurinum, Raab) 293
 György Lajos 528

 H. E. S. 392
 Hacquet, Balthasar 250
 Haffner, Michael 763
 Hagedorn, Friedrich von 171
 Hager, Joseph 251
 Haidenreich, Johann Ludwig 270
 Hajnóczy József 107, 141, 179, 632
 Hajszler *lásd* Heiszler
 Haller, Albert 256
 Halmágyi István 168
 Hammer-Purgstall, Joseph von 257
 Han, Paul-Conrad Balthasar 252
 Handerla György 258
 Haner György Jeremias 253, 254
 Happel, Eberhard Guerner 260
 Hari Péter, bethleni 261
 Harsányi Sándor 12

- Haydn, Joseph 770
 Hegyi József 217
 Heimb, Theophil 265
 Heintl, Franz von 795
 Heiszler (Hajszler) György 255
 Hellmar Antal 266
 Helmeczi Mihály 67
 Heltai Gáspár 267
 Hennin, Heinrich Christian von 707
 Herbert, Joseph 537
Herculaneum 96, 379
 Hermannstadt *lásd* Nagyszeben
 Hermolaus *lásd* Moré György
 Hertzberg, Ewald Friedrich von 558, 764
 Hervey, James 268
 Hevenesí Gábor 269, 299
 Hild János 474
 Hildt, Johann Adolf 66
 Hodor Pál, Szentpéteri *lásd* Szentpéteri Hodor Pál
 Hoffmann, Leopold Alois 766
 Hofmannsegg, Johann Centurius Hoffmann von 277
Hollandia (Niederland) 86
 Homérosz 120
 Hongrie *lásd* Magyarország
 Hopp Lajos 456
 Horányi Elek (Eleutherius Pannoni) 158, 206, 278, 279, 395, 441
 Horatius Flaccus, Quintus 283, 754
 Horváth Ádám, Pálóczi *lásd* Pálóczi Horváth Ádám
 Horváth Endre (András) 284
 Horváth Ignác István 280, 281, 286
 Horváth István 42
 Horváth János 802
 Horváth Mihály 274, 285, 287
 Horváth Péter 288
Horvátország (Croatia, Kroatien) 48, 76, 83, 130, 145, 266, 348, 379, 400, 496, 563, 691, 791, 806, 807, 836
 Hölty, Ludwig 171
 Hrabovszky György 403
 Hufeland, Christoph Wilhelm 289
 Hungaria *lásd* Magyarország
 Hunyadi János 344
 Hunyadi László 481, 752
 Hunyadi Mátyás *lásd* Mátyás, I., magyar király
 Hunyadi Szabó Ferenc 290
 Huszti András 292
 Huszty István 291
 Ibykos (Ibikus) 180
 Illei János 159, 297
Illyria (Illyrien) 129, 308, 309
India 842
Isztria 62
 István (Stephanus), I., Szent, magyar király 299, 382, 383, 507, 619, 629, 785
 Istvánffy Miklós 308, 309
 Ivánkay Vitéz Imre 663
 Izdenczy József 305, 313
 Jakkó László, Zalárdi *lásd* Zalárdi Jakkó László
 Jankovich Miklós 589
 János Zsigmond, erdélyi fejedelem 151
 Janus Arrabonensis *lásd* Róka János
 Janus Pannonius 294
 Járossy Mihály 108
 Jaurinum *lásd* Győr
Jena 832
 Jeney György 296
 Jony János 302
 Jordánszky Elek 796
 Jose, II. *lásd* József, II.
 Josephus, II. *lásd* József, II.
 Jósika László 187

- József (Giuseppe), osztrák főherceg
106
- József (Jose, Josephus), II., német-római császár, magyar király 22, 303, 335, 336, 770, 814
- Julianus, Flavius Claudius 380
- Jung János 312
- Jung *lásd* Young
- Justinianus 302
- Kadi Omer Effendi 381
- Kablenberg* 790
- Kalmár György 314
- Kalocsa (Coloca)* 322, 796
- Kantemir, Dimitrie 317
- Kaprinai István 320
- Karacs Ferenc 91, 318, 474
- Kardos Adorján, Fényfalvi *lásd* Révai Miklós
- Kare, Gaudiosus 596
- Karintia (Kärntben, Kärnten)* 86
- Karlóca (Karlowitz, Sremski Karlovci)*
563
- Karlowitz *lásd* Karlóca
- Kármán József 716
- Karniola (Carniolen, Kranjska)* 86
- Kärnthen *lásd* Karintia
- Karolina Augusztá, magyar királyné
802
- Károly (Carolus), osztrák főherceg
92, 843
- Károly (Carolus), VI., német-római császár 76, 577
- Károly (Charles), VII., francia király
447
- Károly, XII., svéd király 238
- Károlyi család 307, 384, 717–721
- Károlyi Gáspár 653
- Kaschutnig, Johann Baptista 508
- Kászonyi András 737
- Katalin (Katharine), II., Nagy, orosz cárnő 303
- Katona István 322–326
- Kazinczy Ferenc (Széphalmi Vince)
221, 330–332, 504, 557, 581, 663,
747, 797, 798, 805
- Kazy Ferenc 327, 329
- Kazy János 328
- Kégli Ferenc 770
- Kelemen Imre 312
- Kemény János (I.) 243
- Kemény János (II.) 333
- Kemény Jánosné *lásd* Lónyai Anna
- Kercselich Ádám Boldizsár 337
- Kerekes Sámuel 835
- Keresztúry József 28, 335, 336, 395,
441
- Keresztury József Alajos 334
- Kermpotić, Joseph 303
- Kerner, Johann Simon 799
- Kerticza, Mathaeus Franciscus 518
- Késmárk (Käsmark, Kežmarok)* 219
- Khevenhüller, Ludwig Andreas von
567
- Kis János 339, 340, 349, 771, 838
- Kisfaludy Károly 802
- Kisfaludy Sándor 342–344, 681, 769
- Kismarton (Eisenstadt)* 1–4, 6–14,
16, 17, 19, 21–31, 33–43, 46–56,
58–62, 64–67, 70, 74–76, 78–85,
87, 89–94, 96–99, 101–109, 111–
112, 114–117, 119, 121, 124–129,
132–137, 140–142, 144–148,
150–151, 153–163, 165, 167–175,
177–182, 185–188, 191–201,
203–210, 212–231, 233–239,
241–251, 253–257, 259–284,
286–302, 306, 307, 309–312,
314, 316–319, 321–323, 325–328,
330–331, 333–342, 344, 345, 347,
350–352, 354–362, 364, 366, 367,
369, 370, 372–380, 382–407, 409,
410, 415–425, 428–434, 437–446,
450–484, 486, 487, 489–492,

- 494–496, 498–500, 504–507, 509,
 512, 514, 516–519, 521–526,
 529–539, 542, 543, 545–553, 555,
 558–560, 563–565, 570–572, 574,
 576–586, 588–591, 594–599, 601–
 607, 610–617, 619–621, 623–633,
 635–637, 639, 641–650, 652–663,
 665–674, 676–679, 681, 682,
 684, 686–688, 690–694, 696–700,
 702–716, 718–724, 726, 728–730,
 732–743, 745–763, 765–769, 771,
 774–776, 778, 779, 782, 783, 786,
 787, 794, 796, 798, 801, 803, 804,
 809, 811, 814–817, 819, 838, 840,
 841, 843, 844, 846
- Kiss István 712
 Kiss János 416
 Kiss József 155, 156, 340
 Kiss Pál 338
 Kiszél Pál 345, 346
 Kitaibel Pál 767
 Kitionich János 347
 Kleemann, Nicolaus Ernst 348, 823
 Kleinschrod, Carl Theodor von 781
 Kleist, Heinrich von 120, 171, 800
 Knapp Éva 651
 Knigge, Adolf 349
 Kókay György 810
 Kolárits Joachim 619
 Kolinovics Gábor 355, 356, 449
 Kollár Ádám Ferenc 357, 358, 738
 Kollonich László 796
*Kolozsvár (Claudiopolis, Klausenburg,
 Cluj-Napoca)* 54, 168, 169, 830
 Kolozsvári Pál 359
Komárom (Komárno) 235, 815
 Komensky (Comenius), Jan Amos
 801
 Kónyi János 360, 696
 Kopácsy József 205
 Koppi Károly 228, 361
 Koptik, Odo 362
- Korabinszky János 363, 364
 Kóré Zsigmond 837
 Koriathovits, Theodor 40
 Kósa Zsigmond 366
 Kotzebue, August von 89, 415, 771,
 837
 Kovachich Márton György 355, 356,
 367–375, 668–672, 803, 804
 Kovács Gáborné *lásd* Vályi Klára
 Kovács János 376
 Kovásznai Sándor 101, 243, 244
 Kováts József 377
 Kováts Martinyi Mihály 434
 Kováts Mihály 289
 Köhler, David 350
 Köleséri Sámuel 351
 Kölesy Vince Károly 352
 Kömlei János 682
 Königreich Ungarn *lásd*
 Magyarország
*Körmöcbánya (Cremnitz, Kremnitz,
 Kremnica)* 758
 Kövy Sándor 354, 420
Kraków (Krakkó) 796
 Kranz *lásd* Cranz
 Kresznerics Ferenc 380
Kréta 823
Krím 303
 Kroatien *lásd* Horvátország
 Kubinyi Sándor 382, 383
 Kultsár István 217, 456
- L. M. C. 820
 La Rochefoucauld, François de 581
 Lackner Kristóf 385, 386
 Laczkovics János 70
 LaFontaine, August Heinrich Julius
 295
 Lajos, I., Nagy, magyar király 350
 Lajos, II., magyar király 407
 Lajos, XVI., francia király 387
 Lakits György Zsigmond 388

- Lampe, Friedrich Adolph 389
 László, I., Szent, magyar király 534
 Látzai Szabó József 390
 Laugier, Marc Antoine 391
Laugingen 385
 Lebrecht, Michael 396, 397
 Lehmann, Christoph 272
 Lehmann, Johann 393
 Lehotzky András 394
Leipzig (Lipce) 700
 Leopold *lásd* Lipót
 Leyrer, Joseph 398
 Lezay-Marnézia, Charlotte Antoinette de Bressay de 805
 Liesganig, Joseph 399
 Linné, Carl 405, 603
 Lipce *lásd* Leipzig
 Lipót (Leopold), I., német-római császár, magyar király 105, 272
 Lipót (Leopold), II., német-római császár, magyar király 395, 441, 576
 Lipót Sándor (Leopold), osztrák főherceg 815
 Lipsicz, Michael 629
 Lipszky János 400, 806, 807
Lodomeria 48, 140
 Loigk, Anton 402
 Londorpius *lásd* Lundorp, Michael Caspar
 Lónyai Anna, Kemény Jánosné 243
 Lotaringiai Károly (Charle von Lothringen) 567
 Lowth, Robert 838
 Luca, Ignaz 129
 Lundorp, Michael Caspar (Londorpius) 62
 Lung, Georg Johann 390
 Luther, Martin 697

Macedónia (Macedonien) 86
Madrid 820
 Magnum-Varadinum *lásd* Nagyvárad
Magyarország (Hongrie, Hungaria, Königreich Ungarn, Pannónia, Ungaria, Ungarischen Reich, Ungheria, Ungarn) 1, 2, 4, 9, 18, 19, 24, 33, 34, 36, 38, 43–47, 49–51, 58, 59, 65, 66, 70, 76, 79, 83, 86, 88, 103, 104, 107, 108, 111, 112, 114, 118, 121, 129, 131, 137–141, 151, 164, 166, 176–179, 186, 192, 200, 208, 217, 218, 229, 230, 232, 233, 245, 252, 260, 263, 269, 272, 273, 275, 277, 280, 281, 285–287, 294, 299, 302, 308, 309, 313, 320, 323–325, 327, 328, 333, 335, 336, 340, 345, 347, 348, 350, 352, 356–359, 363, 364, 366–368, 371, 373, 379, 382, 385, 386, 388, 392, 394, 400, 402, 409–412, 414, 444, 446–448, 474, 476, 488, 495, 496, 500, 508, 510, 516, 529–531, 538–541, 547, 553, 554, 560, 561, 562, 563, 568, 569, 577, 594, 601–603, 606, 613, 614, 620, 624, 625, 629, 636, 643, 645, 658, 668, 692, 694–696, 700, 702–704, 711, 713, 714, 725, 726, 731, 736, 739, 740, 741, 742, 745, 749–751, 757, 765, 767, 780, 781, 791, 803, 806, 808, 815, 826, 836
 Mähren *lásd* Morvaország
 Maizonnet, Jean Louis 421
 Makó Pál 422
 Mándi Márton István *lásd* Márton István, mándi
 Mándi Márton József *lásd* Márton József, mándi
 Mándi Sámuel 424
 Marchand, Prosper 275
 Marci, Joannes 537
 Mária, I., magyar királynő 350
 Mária Terézia, magyar királynő 118, 312, 422, 427, 529, 556

- Máriacell (Mariazell)* 428, 491
 Máriafi István *lásd* Szaitz Mária Leó
 Marienburg, Lukás Joseph 430
 Mariosa, Jacobus 422
 Marmontel, Jean-François 431
 Maróthi György 432
 Martini, Carolus Antonius 433
 Martinyi Mihály, Kováts *lásd* Kováts
     Martinyi Mihály
 Martinovics Ignác 70
 Márton István, mándi 438–440,
     557
 Márton József, mándi 120, 435–437,
     664, 791–793, 800, 810, 841
 Máté Jánosné 469
 Mathias von Hungarn *lásd* Mátyás,
     I., magyar király
 Mathiolus 744
 Mátyás, I., magyar király (Hunyadi
     Mátyás, Mattia Corvina, Mathias
     Corvinus, Mathias von Hungarn)
     6, 89, 200, 218, 308, 309, 320,
     595, 596
 Mátyási József 443
 Mátyus István 442
 Maximilian *lásd* Miksa
 Méhes István 365
 Meiern, Johann Gottfried von 623
 Meimbomius, Henricus 102
 Meiners, Christoph 340
 Mellen, Jacob von 446
 Mendelsohn, Moses 451
 Menzel, Johann Daniel von 450
 Mérei Mihály 658
 Mészáros Ignác 452
 Mészáros lovasezredes, báró 162
 Metastasio, Pietro 415, 453, 454
 Meyer, Aurelius 596
 Mikes Kelemen 456
 Miklós Sámuel 457
 Miklósfői János *lásd* Révai Miklós
 Mikoviny Sámuel 44
 Miksa (Maximilian), német-római
     császár (II.), magyar király (I.) 472
 Milesz József 631
Milkovia 52
 Miller Jakab Ferdinánd 460–462, 471,
     472, 474
 Millisich, Michael Maria 533
 Millot, Claude-François-Xavier 463
 Milton, John 290, 464
 Mindszenty Sámuel 85
 Mitterpacher Lajos 465, 808
Moldva (Moldau, Moldavie, Moldova)
     38, 76, 94, 95, 308, 309, 317, 565,
     633
 Molière 415
 Molnár Borbála 467–470
 Molnár József 802
 Montazet, Antoine Malvin de 276
 Moré György (Hermolaus) 75, 160
Morvaország (Mähren, Morava) 564
 Moscon, Anton von 821
 Möller, Heinrich 506
Munkács (Mukacseve) 40
 Muratori, Ludovico Antonio 472
 Mustafa Ben Abdalla Hadschi Chalfa
     (Katib Çelebi) 257
 Müller, Gerhard Friedrich 317
 Nádasy Ferenc 113, 444
 Nagy Ferenc 481
 Nagy György János 477
 Nagy János 226, 479, 480
 Nagy Júlia 792, 836
Nagy-Morávia 673
 Nagy Sámuel 222, 545, 646
Nagy-Britannia 786
Nagyszében (Hermannstadt, Sibiu) 393
Nagyszombat (Trnava, Tyrnau) 142,
     329
*Nagyvárád (Magnum-Varadinum,
     Großwardein, Oradea)* 334, 461,
     805

- Nagyváthy János 478
 Nánási Benjámin 482, 483
 Napóleon, I., francia császár (Bonaparte) 484, 809, 810, 842
Napoli (Nápoly, Neapol) 62, 403
 Negyedcs Pál 485
 Némedi József 340
 Nemes László 692
 Német Mihály 489
 Németh Antal 490, 710
 Németh László 487, 598
Németország (Teutschland) 86, 837
 Nepos, Cornelius 365
 Neusohl *lásd* Besztercebánya
 Nederland *lásd* Hollandia
 Noszko Alajos 494
 Noszlopy Zsigmond 475
 Novotny, Honorius 495, 496
- Nyulas Ferenc 811
- Ocskai Pál 4
 Ocsovszky Pál 797
 Oesterreich *lásd* Ausztria
 Ofen *lásd* Buda
 Okolicsányi Pál 109, 273
 Orczy Lőrinc 498, 499
Oroszország (Russie, Russisches Reich) 391, 812
 Osvald Zsigmond 262, 506
 Otrokócsi Főris Ferenc 507
 Özdi Ferenc 473
- Öhler, Joseph 387
 Őri Fülep Gábor 39, 256, 774
 Österreichische Monarchie *lásd* Ausztria
- Paap János 163
 Pajor Gáspár 716
 Pallas, Peter Simon 812
 Palma Ferenc Károly 20, 509, 510
- Pálóczy Horváth Ádám 282, 546, 829
Palota (Várpalota) 403
 Pálóczy György 511
 Pannónia *lásd* Magyarország
 Pantophelius, Joannes 158
Pápa 506
 Pápai Páriz Ferenc 515
 Papánek, Juraj 513, 514
 Pápay Sámuel 173
 Páriz Ferenc, Pápai *lásd* Pápai Páriz Ferenc
 Parmentier, Antoine Augustin 100, 784
 Parschitius, Christoph 516
 Pászthory Sándor 330
 Patachich Ádám 422
 Patay Sámuel 300
 Pázmány Péter 813
 Péczeli József 268, 310, 311, 421, 524–526, 655, 761, 762, 814, 815
 Pejachevich Ferenc Xavér 518
 Penke Olga 528
 Perlaki Dávid 520
Pest 399, 474, 627, 763, 802
 Péteri Takáts József *lásd* Takáts József, péteri
 Pethe Ferenc 523, 653
 Pethő Gergely 376
 Petrovics, Joseph 522
 Phaedrus 440
 Piller Mátyás 465
 Pindarosz 180
 Piringer Mihály 527
 Plenck, Joseph 555
 Plessig József 216
 Plutarchus 687
 Pongrácz Gáspár 530
 Poóts András, Csenkeszfai *lásd* Csenkeszfai Poóts András
 Porte Ottomane *lásd* Török Birodalom
 Pósfai János 756

- Potkonitzky Ádám 531
 Posonium *lásd* Pozsony
Pozsega (Požega) 465
Pozsony (Posonium, Pressburg, Bratislava) 2, 14, 106, 137, 138, 393, 409, 410, 412, 414, 564
Praba (Prága) 402
 Pray György 134, 533–540, 619, 678
 Pressburg *lásd* Pozsony
 Prileszky János Keresztély 4
 Probst, Johannes 542
 Puchaim, Johann Christoph 154
- Ráby Mátyás 547
 Rácz István 816, 817
 Rácz Sámuel 340, 555
 Raff, Georg Christian 548, 549
 Raicewich, Stefan Ignaz 565
 Raics Péter 838
 Rájnis József 550, 551
 Rákóczi Ferenc, II., erdélyi fejedelem 275, 456, 552
 Rákóczi József 392
Rama 597
 Ratisbona *lásd* Regensburg
 Rautenstrauch, Johann 556, 844
 Redslob, Johann Ludwig 317
Regensburg (Ratisbona) 402
Regmec 330
 Révai Miklós (Fényfalvi Kardos Adorján, Miklósfői János) 181, 182, 319, 458, 498, 499, 570–575, 813, 818, 819, 828
 Révai Péter 569
 Reviczky József 576
 Rexa Dezső 385
 Ribinyi János 577
 Ridovics Anna 651
 Rippel Gergely 10
 Robertson, Wilhelm 580
 Rojas Clemente y Rubio, Simón de 820, 821
- Róka János (Janus Arrabonensis) 293, 582, 583
 Rosenbacher Ferenc 584
 Rosenthal, Malachias 585
 Rotarides János 263
 Rozier, François 100, 784
 Rudnyánszky Karolina 415
 Rudolf, német-római császár (II.), magyar király (I.) 282
Rumélia 257
 Rummy Károly György 66, 587, 797
 Russie *lásd* Oroszország
- S. E. 486
 Sabaria *lásd* Szombathely
 Sajnovics János 588
 Sallustius, Caius Crispus 589
 Sambucus *lásd* Zsámboky
 Sander, Heinrich 646
 Sanderus, Antoine 590
 Sándor István 591, 797, 813
Sárospatak 445
 Sárvári Jakab 783
Sárvár-Újsziget 797
 Sárváry Pál 592, 593
 Schaff, Lorenz 594
 Schedius Lajos 769
 Schemnitz *lásd* Selmecebánya
 Schendo, Michael 351
 Scherer, A. N. 832
 Schesaeus, Christian 151, 152
 Schier, Xystus 595, 596
 Schimek, Maximilian 597
 Schingler, J. N. 20
 Schlesien *lásd* Szilézia
 Schlözer, August Ludwig 598, 599
 Schmauk, Michael 27
 Schmettau, Friedrich Wilhelm Karl von 274, 448, 476
 Schmitt Miklós 508, 600
 Schmölnitz *lásd* Szomolnok
 Schönbauer József Antal 602, 603

- Schönbauer Vince 601
 Schönwisner István 604–606
 Schraud Ferenc 607
 Schreier, Norbert 608
 Schultz, Friedrich 581
 Schwandtner, Johann Georg 822
 Schwartner Márton 609, 610, 636
 Sclavonia *lásd* Szlavónia
 Sebestyén László 415
 Seelmann Károly 611
 Segesvári István 132
 Seiler, Georg Friedrich 340, 644
 Seipp, Christoph 564
 Seivert, Joannes 351
Selmecbánya (Schemnitz, Banská Štiavnica) 627, 758
 Servia *lásd* Szerbia
 Servien *lásd* Szerbia
 Severini, Ján 612–614, 647
 Sicilia *lásd* Szicília
 Sick, Georg Friedrich 664
 Siebenbürgen *lásd* Erdély
 Sieber, Franz Wilhelm 823
 Siklósi István 615
 Simai Kristóf 415, 616, 617
 Simai Ödön *lásd* Fellegváry Ágoston
 Simen, Joannes Petrus 537
 Simon Gábor 770
 Simon Máté 618, 619
 Simonchich Ince 620
 Sklavonien *lásd* Szlavónia
 Somogyi Elek 621, 622
 Somogyi Gedeon 466
 Soos Márton 415
Sopron 3, 18, 385
 Stainkellner, Carolus 537
Stájerország (Steuermarck, Steiermark)
 86, 827
 Stäudlin, Karl Friedrich 624
 Stephani Thaumantius 695
 Stephanus, I., Divus/Sanctus *lásd* István, I., Szent
- Sternberg, Joachim 627
 Stesichoros 180
 Steube, Johann Kaspar 628
 Steuermarck *lásd* Stájerország
 Stiltinck, Jean 629
 Stipsics, Ferdinand Carolus 630
 Storchenav, Sigismundus 537
 Störck, Anton 631
 Sulzer, Franz Joseph 633
 Süßmayr, Franz Xaver 844
 Svastics Ignác 635
Svédország (Svédia) 238
 Sylvester János 797
- Sz. P. S. 210
 Sz. Sz. A 441
 Szabó Dávid, Barczafalvi *lásd* Barczafalvi Szabó Dávid
 Szabó Dávid, Baróti *lásd* Baróti Szabó Dávid
 Szabó Ferenc, Hunyadi *lásd* Hunyadi Szabó Ferenc
 Szabó György, Csáti *lásd* Csáti Szabó György
 Szabó József (I.) 641
 Szabó József (II.) 642
 Szabó József, Látzai *lásd* Látzai Szabó József
 Szabó László, Szentjóni *lásd* Szentjóni Szabó László
 Szabó(?) 643
 Szabolt Ferenc 651
 Szaitz Mária Leó (Máriafi István) 429
 Szakonyi József 340
 Szalbeck, Carolus 629
 Szaller György 519, 645
 Szapphó (Záffó) 180
 Szatsvai Sándor 249
 Széchenyi (Szécheny) Ferenc 97, 340, 805, 822, 838
 Széchenyi György 471
 Széchenyi István 824

Széchenyi Pál 471
Széchy Mária 244, 813
Szeged 486, 845
Szegedy János 648
Székely István, Tasnádi *lásd* Tasnádi
Székely István 689
Szekér Joákim 649
Szélessy Pál 650
Szent-Györgyi Gellért 589, 657
Szentgyörgyi József 656
Szent-Illónay József 10
Szentiványi László 579
Szentiványi Márton 658–660
Szentjóni Szabó László 89
Szentmiklósy Alajos Timót 301, 773
Szentpéteri Hodor Pál 644
Szép János 661
Széphalmi Vince *lásd* Kazinczy
Ferenc
Széphalom 797
Szerbia (Servia, Servien) 76, 86, 145,
518, 594
Szerdahely József 4
Szerdahelyi György Alajos 661, 662
Szerémi László 625
Szicília (Sicilia) 62
Szilágy Sámuel 760
Szilágyi Márton 665
Szilézia (Schlesien) 200, 564
Szily János 666
Szimonidész 180
Szíria 842
Szirmay Antal 667–672, 825
Szklenár György 673
Szlavónia (Sclavonia, Sklavonien) 48,
76, 83, 145, 266, 348, 400, 496,
563, 690, 806, 807
Szlemenits Pál 674, 675
Szlovénia 836
Szluha György 271
Szokolóczy János Vencel 677
Szombathely (Sabaria) 605

Szomolnok (Schmölnitz, Smolník)
627
Szörényi László 676
Szűts István 171
Szvorényi József 684

Tacitus, Publius Cornelius 3, 298
Takáts József, péteri 284, 417, 686
Tanárki János 580, 687
Tasnádi Székely István 689
Tätenpach, Johann Erasmus 113
Taube, Friedrich Wilhelm 690
Teleki Domokos 691, 692, 729
Teleki József 330
Teleki László 375, 693
Teleki Sámuel 797
Temesi Bánság 563
Temesvár (Temeswar, Timișoara) 80
Tessedik Sámuel 694, 696
Teuffenbach, Christoph 472
Teutschland *lásd* Németország
Thezárovich Gábor 697–699
Thuresson Oxenstierna, Johann 159
Timlich Károly 701
Timon Sámuel 702–704
Tokaj 133
Tollius, Jacobus 707
Tolnay Sándor 708, 768
Tolvay Imre 328
Tomka-Szászky János 647
Tornyos Péter 297
Tóth László, Ungvárnémethi *lásd*
Ungvárnémethi Tóth László
Tótország 691, 791
Townson, Robert 700, 826
Török Birodalom (Porte Ottomane) 136,
391
Traianus 96, 165, 379
Transylvania *lásd* Erdély
Trsztyanszky, Joannes 77
Truchses (Truxes), Eusebius 98
Tscherning, Theodor 711

- Tsehország *lásd* Csehország
Turóczi László 713
- Ugoleto, Taddeo 6
Újsziget *lásd* Sárvár-Újsziget
Ulászló (Wladislaus), II., magyar király 724
- Ungaria *lásd* Magyarország
Ungarische Reich *lásd* Magyarország
Ungarn *lásd* Magyarország
Ungheria *lásd* Magyarország
Ungi Márton 783
Ungvárnémethi Tóth László 709
- Übel, Antonius 4
- Vác (Waitz)* 582
Váczy János 330
Vajai Vay László *lásd* Vay László, vajai
Valachia (Valachie, Wallachei, Wallachey) 76, 94, 95, 351, 565, 633
Valentini, Ján 727
Váli Mihály 728
Vályi András 731
Vályi Klára (Kovács Gáborné) 730
Vanierre, Jacques 732
Vánossy Ferenc 68
Vanossy, Anton 126
Várdai Péter 724
Varga István 733
Varga Márton 734, 735
Varjas János 797
Várpalota *lásd* Palota
Vay László, vajai 488
Vazul, Nagy Szent (Basilius Magnus) 40
Vécsey József 746
Vedres István 845
Velence *lásd* Venezia
Velius, Caspar Ursinus 738
Venezia (Velenca, Venetia) 62, 140, 737
- Verancsics Antal 472
Veres Mihály 214
Vergilius Maro, Publius 377, 551
Verinus, Eusebius *lásd* Benczúr József
Verseghy Ferenc 89, 99, 319, 404, 458, 463, 517, 543, 578, 742, 743, 846
Vest, Lorenz Chrysant von 827
Veszelszki Antal 744
Veterani, Federico 192
Vienna *lásd* Bécs
Vienne *lásd* Bécs
Virág Benedek 283, 417, 461, 752, 753, 754, 847
Vitéz Imre, Ivánkay *lásd* Ivánkay Vitéz Imre
Volney, Constantin-François 759
Voltaire (Voltér) 69, 193, 525, 526, 760–762
Vörös Károly 478
Vuچهtich Mátyás 765
- Wagner Károly 722, 723
Wagner, Augustin 739
Waitz *lásd* Vác
Walcher, Josephus 537
Waldstein, Franciscus 767
Wallachei *lásd* Valachia
Wallaszky Pál 725, 726
Wallhon, Nicolaus, 41
Werbóczy István 111, 112, 739, 740
Werloschnig, Johann Baptista 403
Werthes, Friedrich August Clemens 776
Wesselényi Ferenc 244
Weszprémi István 512, 745, 848
Whatman, I. 215
Wideman, Elias 154
Wieland, Christoph Martin 528, 747
Wien (*Bécs Vienna, Vienne*) 218, 330, 403, 488, 596, 700, 715, 788, 790, 797, 800, 802, 813, 826, 834

Windisch, Karl Gottlieb 749–751
Wirth, Josephus 629
Witsch, Rudolph 756, 757
Wittenberg 151
Wladislaus *lásd* Ulászló
Woita, Anton Carl 758
Wolstein, Amadeus Johann 708, 768
Wranitzky Pál 770
Wyss, Albertus 472

Xenophon 665

Young (Jung), Edward 310, 311

Záffó *lásd* Szapphó
Zalárdi Jakkó László 772
Zay Ferenc 472
Zimmermann, Johann Georg 773,
774
Zinner János 9
Zirc 284
Zoltán József 195
Zrínyi Miklós, szigetvári hős 775
Zrínyi Miklós, költő 776

Zsámboky (Sambucus) János 79
Zsitvai Ferenc 415

NYOMDÁK, NYOMDÁSZOK, KÖNYVKERESKEDŐK,
KIADÓK ÉS KÖNYVÁRUSOK MUTATÓJA
GÖRÖG DEMETER KÖNYVEIHEZ

Academicis Soc. Jesu, typ. (Henricus
Frauenheim) *lásd* Kassa (akadémiai
nyomda)

Academicis Societatis Jesu, typ. *lásd*
Kolozsvár (akadémiai nyomda),
Nagyszombat (egyetemi nyomda)
akadémiai nyomda *lásd* Kassa,
Kolozsvár

Alba Carolina *lásd* Gyulafehérvár

Alba Iulia *lásd* Gyulafehérvár

Alberti, Ignaz *lásd* Wien

Alberti, Ignaz özvegye *lásd* Wien

Altheer, Johann *lásd* Utrecht

Altona (Altonavia)

s. typ. 263

Ambró Ferenc Ignác *lásd* Vác

Amsterdam

Oosterwyk, Johannes van 707

Anton, Christian Gotthelf *lásd*

Görlitz

archiepiscopalis, typ. (érseki nyomda)
lásd Kalocsa

Argentoratum *lásd* Strasbourg

Aubry, Jean *lásd* Hanau

Augsburg

Koppmayer 73

Austerlitz *lásd* München

Bader, Emerich Felix *lásd* Wien

Banská Bystrica *lásd* Besztercebánya

Banská Štiavnica *lásd* Selmecbánya

Barth, Peter *lásd* Szeben

Bauer, Philipp *lásd* Wien

Basel

Imhof, Johann Rudolph és fia 654

Bécs *lásd* Wien

Belnay György Alajos *lásd* Pozsony

Belnay *lásd* Pozsony (Belnay-nyomda)

Belnay-nyomda (typ. Belnayanis) *lásd*
Pozsony

Berger, Leopold *lásd* Nagyszombat

Bern (Berne)

Société Typographique 207

Bernard, Augustin *lásd* Wien

**Besztercebánya (Neosolium, Neu-
sohl, Banská Bystrica)**

Stefani, Ján 35

Tumler József János 584

Bibliopola Academicus *lásd* Jena

Bille Károly *lásd* Wien

Binz, Johann Georg *lásd* Wien

Bleul, Peter Paul *lásd* Nürnberg

Blumauer, Alois *lásd* Wien

Bologna (Bononia)

Laelius a Vulpe 426

Bonte, Adrianus *lásd* Leiden

Boroszló *lásd* Wrocław

Bratislava *lásd* Pozsony

Breitkopf und Härtel *lásd* Leipzig

Breslau *lásd* Wrocław

Brewer-nyomda *lásd* Lőcse

Bruxelles

Pepermans, Jan 590

Buartsius *lásd* Leiden

Buda (Ofen)

egyetemi nyomda (királyi universitas,

királyi magyar universitas, kön.

ungar. Universitäts-Schriften,

Regia Universitatis, Regia Univ.

Hung. Typogr., typ. universitatis,

typ. reg. universitatis Pestanae)

91, 92, 111, 149, 163, 190, 283,

284, 324–326, 342–344, 356, 367,

371–375, 400, 401, 404, 465, 474,

538, 540, 544, 554, 589, 603, 604,

610, 616, 642, 668–671, 684, 725,

727, 731, 742, 752, 756, 757, 808

Köpff (Koepf), Johann Georg 509

Landerer Anna 717–721, 753

Landerer Ferenc 4

Landerer Ferenc Leopold 245, 246,

248

Landerer Katalin, özv. 28, 89, 186,
324, 360, 509, 543, 555, 661

Nottenstein János György 68

Nottenstein Veronika, özv. 72, 244,
676

Strohmajer könyvkereskedés 2, 104

Weingand és Köpf 555

Weingand, Johann Michael 463, 509,
517

s. typ. 307, 769

Camesina, libraria *lásd* Wien

Camesinaische Buchhandlung *lásd*
Wien

Cappi úr *lásd* Wien

Carei *lásd* Nagykároly

Caschau *lásd* Kassa

Cassovia *lásd* Kassa

Cibinium *lásd* Szeben

Claudiopolis *lásd* Kolozsvár

Cnobloch, Carl 781

Collegii Academici Soc. Jesu, typ. *lásd*

Kassa(akadémiai nyomda), Nagy-
szombat (egyetemi nyomda)

Coloca *lásd* Kalocsa

Colonia Agrippinae *lásd* Köln

Comaromium *lásd* Komárom

Compagnie des Libraires *lásd* Frank-
furt am Main

Cosmerovius, Matthaues *lásd* Wien

Csáthy György *lásd* Debrecen

Debrecen

Csáthy György 405, 733, 783

Margitai István 432

Szigethy Mihály 87, 419, 644, 656

s. typ. 117

Degen, Joseph Vinzenz *lásd* Wien

Degenschen Buchdruckerei *lásd* Wien

Den Haag (La Haye, Hága)

Neaulme, Jean 275

Dicsshalom *lásd* Veszprém

Dieterich, Joann Christian *lásd*

Göttingen

Dolhopff, Georg Andreas *lásd*

Strasbourg

Doll, Aloysius *lásd* Pozsony, Wien

Doll, Anton *lásd* Wien

Dresden

Waltherische Hofbuchhandlung

192

Duchesne özvegye *lásd* Paris

Eger

Steinicher Katalin 26

EGgenberger József *lásd* Pest

Eisenach

Wittekindtische Hofbuchhandlung

628

Eitzenberger Anna *lásd* Pest

Ellinger János *lásd* Kassa

Ellinger János József *lásd* Kassa

Ellinger-nyomda (typ. Ellingeriana)

lásd Kassa

Endter, Johann Andreas fiai *lásd*

Nürnberg

Endter, M. és J. *lásd* Nürnberg

Endter, Martin *lásd* Nürnberg

Engel János József *lásd* Pécs

Engel János *lásd* Pécs

episcopalibus, typ. (püspöki nyomda)

lásd Gyulafehérvár, Kolozsvár

Erlangen

Hilpert-nyomda 779

Kunstmann, Christian Karl Gottlieb

60

Walther, Wolfgang 259

érseki nyomda (typ. Archiepiscopalis)

lásd Kalocsa

Farkas Imre *lásd* Keresztúr

Ferstel *lásd* Graz

Fleischer *lásd* Leipzig

Formica, Leonhard *lásd* Wien

Formica, Matthaues *lásd* Wien

Frankfurt am Main (Francfort, Frankfurt)

Compagnie des Libraires 448

Gensch, Christian 109, 273

Knoch et Esslinger 447

Kohles, Jobst Wilhelm 121

Weigel, Christoph und

Schneider, A. G. 94

Weimar und Schladebach 766

s. typ. 80, 317, 392, 450

Frauenheim, Henricus *lásd* Kassa

(akadémiai nyomda)

Friedl, Johann Adam *lásd* Nagyszomb-

at (egyetemi nyomda)

Frissem, Johann Wilhelm *lásd* Köln

Gädicke *lásd* Weimar

Gál László, H. *lásd* Marosvásárhely

Gall, Friedrich *lásd* Nagyszombat

(egyetemi nyomda)

Gebauer, Johann Jakob *lásd* Halle an

der Saale

Geistinger, Joseph *lásd* Triest, Wien

Gensch, Christian *lásd* Frankfurt am

Main

Gerle, Wolfgang *lásd* Praha

Gerold, Joseph *lásd* Wien

Ghelen, Johann Peter von *lásd* Wien

Gottinga *lásd* Göttingen
Gottlieb Antal *lásd* Nagyvárad, Vác

Görlitz

Anton, Christian Gotthelf 277

Göttingen (Gottinga)

Dieterich, Johann Christian 242, 786
Vandenhoek-Reprechtschen Verlag
599, 624

Gräffer, Rudolph *lásd* Wien

Graz (Grätz)

Ferstel 821
Leykam, Andreas 827

Großkarol *lásd* Nagykároly
Großwardein *lásd* Nagyvárad
Grünenwald, Joseph *lásd* Steyr
Grünn Orbán *lásd* Szeged

Győr (Jaurinum, Miaburg)

Streibig (Strajbig) József 74, 180, 182,
226, 267, 301, 311, 340, 349, 390,
439, 440, 459, 479, 480, 485, 506,
524, 572, 591, 635, 728, 746, 761,
762, 819
Streibig Gergely János 600, 629

Gyulafehérvár (Alba Carolina, Alba Iulia, Weissenburg)

püspöki nyomda (typ. episcopalibus)
36

Hadi és Más Nevezetes Történetek
írói *lásd* Wien

Hága *lásd* La Haye

Hake, Johann *lásd* Wittenberg

Halle an der Saale (Hale Magdeburgicae)

Gebauer, Johann Jakob 166
Heller-nyomda 229
Hilliger, Johann Christoph 333

Hamburg

Wiering, Thomas von 260

Hanau (Hanovia)

Wechel-nyomda (Claude Marne és
Jean Aubry örököse) 79, 90

Hartleben, Konrad Adolf *lásd* Pest
Hasebroek, Johannes *lásd* Leiden
Haykul, Anton *lásd* Wien
Heimerl, Mathaeus Josephus *lásd*
Temesvár
Heller-nyomda *lásd* Halle an der
Saale

Helmstedt (Helmstadium)

Lüderwald, Friedrich 102
Hermannstadt *lásd* Szeben
Hertel, Christian Gottlieb *lásd*
Leipzig
Heyinger, Andreas *lásd* Wien
Hilliger, Johann Christoph *lásd* Halle
an der Saale
Hilpert-nyomda *lásd* Erlangen
Hilscher, Christian Gottlob *lásd*
Leipzig
Hirschfeld, J. B. *lásd* Leipzig
Hochmeister Márton *lásd* Kolozsvár,
Szeben
Hörling, Johann David *lásd* Wien
Hörmann, Johann Andreas *lásd*
Nagyszombat (egyetemi nyomda)
Hraschanky, Joseph *lásd* Wien
Hubert, Michael *lásd* Wrocław
Hummel, David *lásd* Wien

Hummel, Johann David *lásd* Wien
Hummel-nyomda *lásd* Wien

Imbault *lásd* Paris
Imhof, Johann Rudolph és fia *lásd*
Basel

Jacobäer, Friedrich Gotthold *lásd*
Leipzig

Jadera, Antonius *lásd* Zágráb
Jahn, Johann Friedrich *lásd* Leipzig,
Wien

Jaurinum *lásd* Győr
Jelinek Vencel *lásd* Nagyszombat

Jena

Bibliopola Academicus 434

Kaliwoda, Leopold Johann *lásd* Wien

Kalocsa (Coloca)

érseki nyomda (typ. archiepiscopalis)
422

piarista nyomda (typ. scholarum pia-
rum) 322, 324, 518

Kapronczay Ádám *lásd* Kolozsvár (re-
formátus kollégium)
Károlyi István *lásd* Pest

Kassa (Caschau, Cassovia, Kas- chau, Košice)

akadémiai nyomda (typ. Academicis
Soc. Jesu, typ. Collegii Academici
Soc. Jesu) 704

akadémiai nyomda (Henricus Frauen-
heim) 703

Ellinger János 464, 617, 640, 778,
805

Ellinger János József 663, 798

Ellinger-nyomda (typ. Ellingeriana)
40, 667

Koepf, Johann Georg 509
Landerer Ferenc 219, 304, 354, 586,
765

Landerer János Mihály 47, 48, 206,
324, 351, 500, 533, 566, 568, 582,
647, 722–724

Landerer Katalin, özv. 509
Landerer Mihály 183, 221, 504, 689,
732

Lang, Ignaz 50
Scheibler Károly Krisztián 387
Strohmajer könyvkereskedés 2, 104
Weingand, J. M. 509

Keresztúr (Kereszturinum, Sopronkeresztúr)

Farkas Imre 386

Kilián Ádám *lásd* Pest, Wien
királyi universitas (egyetemi nyomda)
lásd Buda

királyi magyar universitas (egyetemi
nyomda) *lásd* Buda

Kirchberger, Franz Andreas *lásd*
Wien

Kiss István könyvtár *lásd* Pest

Klausenburg *lásd* Kolozsvár

Klémann József *lásd* Nagykároly

Knoch et Esslinger *lásd* Frankfurt am
Main, Leipzig

Knorzen, Andreas *lásd* Nürnberg

Koepf *lásd* Köpff

Kohles, Jobst Wilhelm *lásd* Frankfurt
am Main, Leipzig

Kollmann József *lásd* Kolozsvár

Kolozsvár (Claudiopolis, Klausen- burg, Cluj-Napoca)

akadémiai nyomda (typ. Academicis
Societatis Jesu) 212, 497

Hochmeister Márton 25, 54, 55, 153,
168, 241, 611, 811

Kollmann József 81
kolozsvári líceum 172
püspöki nyomda (typ. episcopalibus)
324

református kollégium 53, 167, 169,
316, 425, 431, 467, 469

református kollégium (Kapronczay
Ádám) 195

Telegdi Pap Sámuel (Telegdi
Pap-nyomda) 187

kolozsvári líceum *lásd* Kolozsvár

Komárom (Comaromium)

Weber (Veber) Simon Péter 85, 171,
230, 236–238, 258, 297, 330, 421,
457, 481, 511, 520, 525, 526, 532,
545, 615, 646, 649, 655, 706, 773,
776, 814, 815

Weinmüller Bálint 377, 639

Weinmüller Klára, özv. (Weinmül-
lerné) 637, 800

s. typ. 453

Koppmayer *lásd* Augsburg
Korn, Wilhelm Gottlieb *lásd* Breslau
Košice *lásd* Kassa

Köln (Colonia Agrippinae)

Frissem, Johann Wilhelm 309

Rommerskirchen, Heinrich 308

kön. ungar. Universitáts-Schriften
(egyetemi nyomda) *lásd* Buda

Köpff (Koepf), Joannes Georgius *lásd*
Buda, Pest

Krauss, Johann Paul *lásd* Leipzig,
Wien

Kunst- und Industrie-Comptoit kiadó
lásd Wien

Kunstmann, Christian Karl Gottlieb
lásd Erlangen

Kurtzbekische Buchhandlung *lásd*
Wien

Kurböck, Josef *lásd* Wien

La Haye *lásd* Den Haag
Laelius a Vulpe *lásd* Bologna

Lanckisius *lásd* Lankisch

Landerer Anna *lásd* Buda

Landerer Ferenc *lásd* Buda, Kassa

Landerer Ferenc Leopold
lásd Buda

Landerer János Mihály *lásd* Kassa,
Pozsony

Landerer Katalin, özv. *lásd* Buda

Landerer Mihály *lásd* Kassa, Pest,
Pozsony

Lang, Ignaz *lásd* Pozsony

Langguth-nyomda *lásd* Pozsony

Lankisch, Friedrich, haer. *lásd*
Leipzig

Lavingen (Lavingae Suevorum)

typ. Palatinis (Jakob Winter) 385

Leiden (Lugdunum Batavorum)

Buartsius 623

Hasebroek, Johannes és Bonte,
Adrianus 177

s. typ. 317

Leipzig (Leipsic, Lipsia, Lipcse)

Breitkopf und Härtel 61

Cnobloch, Carl 781

Fleischer 823

Hertel, Christian Gottlieb 393

Hilscher, Christian Gottlob 133

Hirschfeld, J. B. 124

Jacobäer, Friedrich Gotthold 759

Jahn, Johann Friedrich 741

Knoch et Esslinger 447

Kohles, Jobst Wilhelm 121

Krauss, Johann Paul 78

Lankisch (Lanckisius), Friedrich,
haer. 62
Löwe (Loewe, Löve), Anton 652, 726
Martini, Gottfried 812
off. Sommeria 745
Pietsch, Daniel 446
Sommer, Wilhelm Gottlob 612, 614
Stieler, Christian Lebrecht 476
Weigel, Christoph und Schneider, A.
G. 94
Weimar und Schladebach 766
s. typ. 80, 179, 300, 346, 350, 392,
450, 564, 632, 690

Lentner, Joseph *lásd* München
Lettner, Joseph Gottfried *lásd* Pest
Leutschovia *lásd* Lőcse
Levoča *lásd* Lőcse
Leykam, Andreas *lásd* Graz
Lipcse *lásd* Leipzig
Lipper, Johann Georg *lásd* Lüneburg
Lippert, Carolus Gottlob *lásd*
Pozsony
Lipsia *lásd* Leipzig
Lipszky János *lásd* Pest
Loewe *lásd* Löwe

London (Londres)
Robinson 826
s. typ. 560

Lőcse (Leutschovia, Levoča)
Brewer-nyomda 302
Mayer, Joseph Carol 34
Podhoránszky Mihály 27

Löwe (Loewe), Anton *lásd* Leipzig,
Pozsony, Wien
Lugdunum Batavorum *lásd* Leiden
Lüderwald, Friedrich *lásd* Helmstedt

Lüneburg
Lipper, Johann Georg 260

Magno-Varadinum *lásd* Nagyvárad
Magyar Hírmondó írói *lásd* Wien
Magyar Kurír *lásd* Wien

Magyarország
s. typ. 99

Mann, Johann Jacob *lásd* Wien

Mantua
Pazzoni, Alberti haeres. 96

Margitai István *lásd* Debrecen
Marne (Marnius), Claude de *lásd*
Hanau

**Marosvásárhely (Neumarkt,
Tirgu-Mures)**
H. Gál László 775

Martini, Gottfried *lásd* Leipzig
Márton József *lásd* Wien
Mayer, Joseph Carol *lásd* Lőcse
Miaburg *lásd* Győr
Monath, Peter Konrad *lásd* Nürnberg

München (Austerlitz, pseud.)
Lentner, Joseph 84

Nagykároly (Carei, Großkarol)
Klémann József 665

Nagyszében *lásd* Szeben

**Nagyszombat (Tyrnavia, Tyrnau,
Trnava)**
egyetemi nyomda (Collegii Academi-
ci Soc. Jesu, typ. Academicis, typ.
Academicis Societatis Jesu, typ.

Tyrnaviensibus, Universitas) 4, 16,
19, 33, 64, 82, 112, 134, 274, 291,
449, 507, 508, 515, 588, 648, 658,
659, 713
egyetemi nyomda (Leopold Berger)
266, 327, 329, 530, 569
egyetemi nyomda (Friedrich Gall)
328, 359
egyetemi nyomda (Johann Adam
Friedl) 299, 659
egyetemi nyomda (Johann Andreas
Hörmann) 112, 347, 659, 660
Jelinek Vencel 211, 748
Srnensky, Matthias 33

**Nagyvárad (Magno-Varadinum,
Großwardein, Oradea)**

Gottlieb Antal 334, 488, 592
Tichy János 697–699, 735
Tichy János Ferenc 734

Neaulme, Jean *lásd* Den Haag
Neosolium *lásd* Besztercebánya

Neuchâtel

Société Typographique 95

Neumarkt *lásd* Marosvásárhely
Neusohl *lásd* Besztercebánya
Norimberga *lásd* Nürnberg
Nottenstei Veronika, özv. *lásd* Buda
Nottenstein János György *lásd* Buda
Novoszelianis, typ. *lásd* Zágráb

Nürnberg (Norimberga)

Bleul, Peter Paul 252
Endter, Johann Andreas fiai 208,
695
Endter, M. és J. 444
Endter, Martin 711, 801
Knorzen, Andreas 252
Monath, Peter Konrad 43

Raspische Buchhandlung 202, 250
Zieger, Johann 86

Oderlitzky, Anton Michael *lásd*
Pozsony

Oedenburg *lásd* Sopron

Ofen *lásd* Buda

Oosterwyk, Johannes van *lásd*
Amsterdam

Oradea *lásd* Nagyvárad

Ödenburg *lásd* Sopron

Palatinis, typ. *lásd* Lavingen
Pampelona *lásd* Pozsony

Paris

Delalain fils 784
Duchesne, veuve 391
Imbault 770
Poignée 700
Poulet 820
Verdiere 780

Parma

Stamperia Reale 6

Patak *lásd* Sárospatak
Patzkó Ferenc József *lásd* Pest
Patzkó Ferenc *lásd* Pest
Patzowsky, Albert Anton *lásd* Wien
Pazzoni, Alberti haeres. *lásd* Mantua

Pécs (Quinqueecclesiae)

Engel János 696
Engel János József 513, 514

Pepermans, Jan *lásd* Bruxelles

Pest (Pesth)

Eggenberger József 352, 460–462,
743

Eitzenberger Anna 262
Hartleben, Konrad Adolf 1, 37, 38,
49, 139, 176, 240, 561, 679-681,
688, 692, 772
Károlyi István 224
Kilián Ádám 281
Kiss István könyvtáros 416, 578, 771
Köpff (Koepf), Johann Georg 323,
509
Landerer János Mihály 128, 206, 568
Landerer Katalin 509, 555
Landerer Mihály 103, 116, 146-148,
184, 209, 214, 215, 247, 295, 365,
380, 407, 411, 468, 486, 489, 576,
579, 621, 622, 737
Lettner, Joseph Gottfried 128
Lipszky János 807
Patzkó Ferenc 296, 353, 451, 650
Patzkó Ferenc Ágoston 10, 13, 29,
228, 609, 630
Patzkó Ferenc József 580, 743
Stahel és Kilián 682
Strohmajer könyvkereskedés 2, 104
szerző (Verfasser) 694
Trattner és Károlyi 88
Trattner János Mátyás 802, 824
Trattner János Tamás, ifj. 67, 93,
587, 709, 789
Trattner Mátyás 162, 189, 191, 217,
220, 262, 279, 288, 289, 319, 332,
368-370, 415, 417, 418, 452, 458,
471, 472, 482, 483, 521, 546, 571,
573-575, 593, 601, 605-607, 636,
657, 672, 683, 693, 705, 712, 744,
747, 754, 797, 804, 825, 829, 847
Trattner-nyomda 97, 224, 355, 398,
478, 494, 685
Weingand (Veingand) Mihály 216
Weingand és Kilián 50
Weingand és Köpf 555
Weingand, Joannes Michael 323,
324, 463, 509, 517

s. typ. 158, 806

piarista nyomda *lásd* Kalocsa
Pichler Antal (Magyar Kurír) *lásd*
Wien
Pichler, Anton *lásd* Wien
Pietsch, Daniel *lásd* Leipzig, Wrocław
Podhoránszky Mihály *lásd* Lőcse
Poignée *lásd* Paris
Poolsus, Jacobus van *lásd* Utrecht
Posonium *lásd* Pozsony
Poulet *lásd* Paris

**Pozsony (Pampelona (pseud.),
Posonium, Pressburg,
Bratislava)**

Belnay György Alajos 51, 123, 220,
409, 410, 412-414, 528, 539
Belnay-nyomda (typ. Belnayanis) 97,
675
Belnay örökösök (her. Belnayanorum)
57, 674, 796
Doll, Aloysius 673
Landerer János Mihály 14, 17, 47, 48,
128, 137, 138, 225, 314, 324, 351,
500, 533, 534, 566, 568, 582, 647,
677, 722-724
Landerer Mihály 116, 146-148, 159,
160, 209, 214, 215, 247, 285, 295,
380, 410, 424, 429, 442, 443, 468,
486, 489, 492, 519, 550, 551, 579,
737, 760
Langguth-nyomda 204
Lippert, Carolus Gottlob 577
Löwe (Loeve), Anton 181, 363, 498,
499, 531, 556, 726, 749-751
Oderlitzky, Anton Michael 24, 531
Patzkó Ferenc 650
Royer János Pál 45
Royer-nyomda örökösei 145
Schauff János 645
Schwaiger 673

Schwaiger, Andreas 50
Spaizer Domokos Ferenc 376
Weber és Korabinszky kiadó 364
Weber Simon Péter 21, 39, 101, 115,
118, 119, 122, 125, 142, 210, 213,
222, 230, 234–239, 256, 258, 268,
280, 286, 290, 297, 310, 330, 339,
340, 341, 382, 383, 394, 409, 420,
435, 441, 445, 457, 470, 481, 493,
493, 511, 529, 532, 545, 615, 638,
646, 649, 687, 773, 774, 816
Weber Simon Péter és fiai 345, 454
s. typ. 154

Praha (Prag, Prága)

Gerle, Wolfgang 83, 348
Trattner, Johann Thomas, id. 702
Verl. der Geriischen Buchhandlung
777

Pressburg *lásd* Pozsony
püspöki nyomda *lásd* Gyulafehérvár,
Kolozsvár

Quinqueecclesiae *lásd* Pécs

Rainer-nyomda *lásd* Zágráb
Raspische Buchhandlung *lásd*
Nürnberg
református kollégium *lásd* Kolozsvár

Regensburg

s. typ. 170

reg. universitatis Pestanae typograp-
hiaie, typ. (egyetemi nyomda) *lásd*
Buda

Regia Univ. Hung. Typogr. (egyete-
mi nyomda) *lásd* Buda

Regia Universitatis (egyetemi nyom-
da) *lásd* Buda

Rennauer, Joann Philipp *lásd* Sopron

Rhenius György *lásd* Sárospatak
Rickhes, Susanna *lásd* Wien
Robinson *lásd* London

Roma

Salomoni, Giovanni Generoso 110
s. typ. 98

Rommerskirchen, Heinrich *lásd* Köln
Royer János Pál *lásd* Pozsony
Royer-nyomda örökösei *lásd* Pozsony

Römisches Reich

s. typ. 305

Rötzel, Franz Joseph *lásd* Wien
Rötzl'sche Buchhandlung *lásd* Wien

Salomoni, Giovanni Generoso *lásd*
Roma

Sárospatak (Patak)

Rhenius György 175

Schauff János *lásd* Pozsony
Scheibler Károly Krisztián *lásd* Kassa
Schemnitz *lásd* Selmecbánya
Schmidt, Matthias Andreas *lásd* Wien
Schuender, Johann Charles *lásd* Wien
(siketnémák intézete)

Schönbrunn

s. typ. 809

Schuender Károly János *lásd* Wien
Schulz, Georg Ludwig *lásd* Wien
Schwaiger, Andreas *lásd* Pozsony

Selmecbánya (Schemnitz, Banská Štiavnica)

Sulzer, Franz Joseph 20

Servesta *lásd* Zerbst
Sibiu *lásd* Szeben
Siess (Siesz) József *lásd* Sopron
Siess Antal József *lásd* Szombathely
Siess János József *lásd* Sopron
Siess-nyomda *lásd* Sopron
Siess-örökösök *lásd* Sopron
siketnémák intézete (nyomdája) *lásd*
Wien
Sischowitz, Matthia *lásd* Wien
Société Typographique *lásd* Bern,
Neuchâtel, Wien
Sommer, Wilhelm Gottlob *lásd*
Leipzig
Sommeria, off. *lásd* Leipzig

Sopron (Oedenburg, Ödenburg)

Rennauer, Joann Philipp 362, 541
Siess (Siesz) József 243
Siess János József 491, 613
Siess-nyomda 97
Siess-örökösök 97
Szisz Klára 12, 155, 156, 487, 598

Sopronkeresztúr *lásd* Keresztúr
Spaizer Domokos Ferenc *lásd*
Pozsony
Srnsky, Matthias *lásd* Nagyszombat
Stahel és Kilián *lásd* Pest
Stahel, Joseph *lásd* Wien
Stamperia Reale *lásd* Parma
Stefani, Ján *lásd* Besztercebánya
Steinicher Katalin *lásd* Eger
Stieler, Christian Lebrecht *lásd* Leip-
zig, Zwickau

Steyr (Styra)

Grünenwald, Joseph 402

Strasbourg (Argentoratum)

Dolhopff, Georg Andreas 46
szerző (Verfasser) 547

Stoutgart *lásd* Stuttgart
Strauß, Anton *lásd* Wien
Strajbig *lásd* Streibig
Streibig Gergely János *lásd* Győr
Streibig József *lásd* Győr
Strohmajer könyvkereskedés *lásd*
Buda, Kassa, Pest

Stuttgart (Stoutgart)

szerző (auteur) 799

Styra *lásd* Steyr
Sulzer, Franz Joseph *lásd*
Selmezbánya
Syngrenius, Joannes *lásd* Wien

Számmer Klára *lásd* Veszprém
Számmer Mihály *lásd* Veszprém

Szeben (Nagyszeben, Cibinium, Hermannstadt, Sibiu)

Barth, Peter 194
Hochmeister Márton 25, 54, 55, 151,
153, 253, 315, 396, 397, 430, 611,
626

Szeged

Grünn Orbán 185, 787

Széphalom

s. typ. 331

szerző (auteur, Verfasser) *lásd* Pest,
Strasbourg, Stuttgart
Szigethy Mihály *lásd* Debrecen
Szisz Klára *lásd* Sopron

Szombathely

Siess Antal József 276, 456

Telegdi Pap Sámuel *lásd* Kolozsvár
Telegdi Pap-nyomda *lásd* Kolozsvár

Temesvár (Temesia, Timișoara)

Heimerl, Mathaeus Josephus 270

Tergeste *lásd* Trieszt

Teutschland

s. typ. 223

Thurnmeyerin, Helena *lásd* Bécs
Tichy János *lásd* Nagyvárad
Tîrgu-Mureș *lásd* Marosvásárhely
Trajectum ad Rhenum *lásd* Utrecht
Trattner és Károlyi *lásd* Pest
Trattner János Mátyás *lásd* Pest
Trattner János Tamás, ifj. *lásd* Pest,
Praha, Trieszt, Wien
Trattner Mátyás *lásd* Pest
Trattner, Thomas *lásd* Wien
Trattner-nyomda *lásd* Pest

Trieszt (Tergeste, Triest, Trieste)

Geistinger, Joseph 581
Haykul, Anton 581
Trattner, Johann Thomas, id. 702

Trnava *lásd* Nagyszombat
Tumler József János *lásd*
Besztercebánya
Typographia Caesarea Imperiali Au-
lica *lásd* Wien
Tyrnau *lásd* Nagyszombat
Tyrnavia *lásd* Nagyszombat
Tyrnaviensibus, typ. (egyetemi
nyomda) *lásd* Nagyszombat

Ultrajektom *lásd* Utrecht
Universitas (egyetemi nyomda) *lásd*
Nagyszombat
universitatis, typ. (egyetemi nyomda)
lásd Buda

**Utrecht (Tracejtum ad Rhenum,
Ultrajektom)**

Altheer, Johann 653
Poolsus, Jacobus van 389
Wild, Bartholomaeus 294

Vác

Ambró Ferenc 264, 548, 641
Ambró Ferenc Ignác 423
Gottlieb Antal 157, 271, 324, 443,
618, 619, 716, 730

Vandenhoeck-Reprechtschen Verlag
lásd Göttingen
Veber *lásd* Weber
Veingand *lásd* Pest
Verdiere *lásd* Paris
Verfasser *lásd* Pest, Strasbourg
(szerző)
Verl. der Geriischen Buchhandlung
lásd Praha

**Veszprém (Dicshalom (pseud.),
Weszprém)**

Streibig József 403
Számmer Klára 100, 173, 417
Számmer Mihály 205, 255, 549
s. typ. 466

Vienna Austriae *lásd* Wien
Vienna Pannoniae *lásd* Wien
Vindobona *lásd* Wien
Voigt, Ignaz Dominik *lásd* Wien
Voigt, Leopold *lásd* Wien
Voigtin, Maria Theresia *lásd* Wien
Walther, Wolfgang *lásd* Erlangen

Waltherische Hofbuchhandlung *lásd*
Desden
Wappler *lásd* Wien
Weber és Korabinszky kiadó *lásd*
Pozsony
Weber Simon Péter és fiai *lásd*
Pozsony
Weber Simon Péter *lásd* Komárom,
Pozsony
Wechel-nyomda *lásd* Hanau
Weigel, Christoph und Schneider,
A. G. *lásd* Frankfurt am Main,
Leipzig
Weissenburg *lásd* Gyulafehérvár

Weimar

Gädicke 66

Weimar und Schladebach *lásd* Frank-
furt am Main, Leipzig
Weszprém *lásd* Veszprém

Wien (Bécs, Vienna Austriae, Vien- na Pannoniae, Vindobona, Wien in Oesterreich)

Alberti, Ignaz 135, 150, 715, 831, 834,
837
Alberti, Ignaz özvegye (typ. Alberti
viduae) 417, 512, 842, 848
Bader, Emerich Felix 58
Bauer, Philipp 312
Bernard, Augustin 399, 536
Bille Károly 686
Binz, Johann Georg 388
Blumauer, Alois 620
Camesinaische Buchhandlung (libraria
Camesina) 131, 164, 165, 366, 714
Cappi úr 701
Cosmerovius, Matthaeus 113, 154, 585
Degen, Joseph Vinzenz 129
Degenschen Buchdruckerei 627
Doll, Aloysius 50

Doll, Anton 233
Formica, Leonhard 739
Formica, Matthaeus 196, 197
Geistinger, Joseph 581, 794
Gerold, Joseph 378
Ghelen-nyomda (typ. Ghelenianis)
287
Ghelen, Johann Peter von 44
Ghelen, Johann van 106
Gräffer, Rudolph 633
Hadi és Más Nevezetes Történetek
írói 845
Haykul, Anton 32, 282, 306, 436, 523,
581, 790, 841
Heyinger, Andreas 651
Hörling, Johann David 381
Hraschanky, Joseph 75, 303
Hummel-nyomda 477, 830, 844, 846
Hummel, David 30, 161, 174, 833,
838, 845
Hummel, Johann David 408, 428,
570, 819, 828, 832, 835
Jahn, Johann Friedrich 741
Kilián Adám 281
Kaliwoda, Leopold Johann 77, 537,
758
Kirchberger, Franz Andreas 265
Krauss, Johann Paul 42, 231, 522, 822
Kunst- und Industrie-Comptoit kiadó
257
Kurtzbekische Buchhandlung 251, 643
Kurböck (Kurtzbeck, Kurtzbeck,
Kurtzbek), Josef 52, 136, 144, 201,
293, 335, 336, 379, 490, 565, 625,
708, 710, 768, 785
Löwe (Loewe), Anton 278, 556
Magyar Hírmondó írói 406, 832, 839,
840, 842–844, 846, 848
Magyar Kurír 249
Magyar Kurír (Pichler Antal) 557
Mann, Johann Jacob 594
Márton József 792

Patzowsky, Albert Anton 602
Pichler, Anton 120, 232, 436–438,
664, 793
Rickhes (Rikesin), Susanna 813
Rötzel, Franz Joseph 495, 595
Rötzl'sche Buchhandlung 130
Schmidt, Matthias Andreas 114, 662,
767
Schuender, Johann Carl 11, 496
Schulz, Georg Ludwig 358, 535, 537,
596
siketnémák intézete (Johann Charles
Schuender) 435
siketnémák intézete (siketnémák
nyomdája) 261
Sischowitz, Matthia 105
Societas Typographiae 361
Stahel, Joseph 281
Strauß, Anton 218
Syngrenius, Joannes 740
Thurnmeyerin, Helena 272
Trattner, Johann Thomas, id. 59, 254,
320, 357, 422, 455, 510,
553, 666, 702, 722, 736,
738
Trattner János Tamás, ifj. 127
Trattner, Thomas 41, 132, 321, 473,
631
Typographia Caesarea Imperiali
Aulica 56
Voigt, Ignaz Dominik 76
Voigt, Leopold 188, 269, 505
Voigtin, Maria Theresia 126
Wappler 597
Weingand, Johann Georg 583
Zweck, J. B. 527
s. typ. 7, 8, 69, 292, 313, 338, 433,
484, 542, 563, 634, 691, 755
Weingand és Kilián *lásd* Pest
Weingand Mihály *lásd* Pest
Weingand, Joannes Michael *lásd* Pest

Weingand, Johann Georg *lásd* Wien
Weinmüller Bálint *lásd* Komárom
Weinmüller Klára, *özv. lásd* Komárom
Weinmüllerné *lásd* Weinmüller Klára,
özv.
Weissenburg *lásd* Gyulafehérvár
Wienn in Österreich *lásd* Wien
Wiering, Thomas von *lásd* Hamburg
Wild, Bartholomaeus *lásd* Utrecht
Winter, Jakob *lásd* Lavingen
Wittekindtische Hofbuchhandlung
lásd Eisenach

Wittenberg (Wittenberga)

Hake, Johann 516

Wratistawia *lásd* Wroclaw

Wroclaw (Boroszló, Breslau, Wratistawia)

Hubert, Michael 203

Korn, Wilhelm Gottlieb 198–200

Zágráb (Zagrabia, Zagreb)

Rainer-nyomda (Antonius Jadera) 337
typ. Novoszelianis 817

Zerbst (Servesta)

s. typ. 263

Zieger, Johann *lásd* Nürnberg
Zweck, J. B. *lásd* Wien

Zwickau

Stieler, Christian Lebrecht 476

S. l., s. typ.

3, 9, 15, 18, 23, 63, 70, 107, 108, 140,
141, 143, 178, 193, 227, 298, 318,
340, 384, 395, 427, 475, 552, 558,
562, 567, 678, 729, 763, 782, 788,
810, 818

POSSESSORMUTATÓ GÖRÖG DEMETER
KÖNYVEIHEZ⁸⁷⁸

- A. J. *lásd* Jordánszky Elek
- Baróti Szabó Dávid (1789) 778
Bécs *lásd* Wien
- Berei Farkas András *lásd* Farkas András, berei
- Beregszászi Pál (18. sz.) 779
- Bibliotheca Windhagiana *lásd* Enzmilner, Joachim
- Budai Ézsaiás (19. sz.) 87
- C. T. (18. sz.) 623
Collegium Viennensis P. P. Trinitariorum *lásd* Wien, trinitáriusok
- D. G. *lásd* Görög Demeter
- Daneloi úr Kolozsvárról (1788) 53
- Engel, Johann Christian (18. sz.) 788
- Enzmilner, Joachim, Windhag grófja (Bibliotheca Windhagiana, 1636), 590
- Esterházy (címer, supralibros, 18. sz.) 291
- Esterházyisch[...], [...] fürstlich (18. sz.) 364
- Farkas András, berei (19. sz.) 185, 780
- Frint, Jacobus (19. sz.) 697–699
- Fuhrmann, Matthias OSPPE (18. sz.) 145, 738
- Görög Demeter (D. G.; 18–19. sz.) 87, 205, 372, 373, 375, 668, 778, 779, 785, 788, 794, 796, 798, 801, 803, 804, 811, 815–817, 824
- Gruber, Karl Anton (19. sz.) 794
- Gubasóczy János (17. sz.) 3
- Ha[...], Michael (19. sz.) 641
- Ippesh, Leopold (1747) 392
- J. S. C. (18. sz.) 476
- Jordánszky Elek (A. J.; 19. sz.) 796
- K. M. (18. sz.) 16, 19
- Kazinczy Ferenc (19. sz.) 798
- Kerekes Sámuel (18–19. sz.) 185, 780, 814
- Kieswetter, Franciscus (18. sz.) 402
- Kollonich (Kollonitz), Charles (18. sz.) 429, 442, 665

878 A possessor (ajándékozó) nevét akkor is felvettük a mutatóba, ha csak annyi szerepel a bejegyzésben, hogy „küldi az író” vagy „a szerző/Author”.

- Kovachich Márton György (19. sz.)
372, 373, 375, 668, 803, 804
- Leip, Christoph Jacob (1747) 392
Leopoldus *lásd* Lipót
Liebtag, Martinus (1780) 194
Lipót, I., német-római császár, magyar király (Leopoldus I.; 17. sz.) 3
- Maholány János (17. sz.) 3
- Nedeczky Károly (19. sz.) 205
Nyulas Ferenc (19. sz.) 811
- P. J. *lásd* Péczeli József
Pachere[...], C. J. N. a (18. sz.) 347
Paula Krazer, Franciscus (supralibros, 1740) 327
Péczeli József (P. J.; 18. sz.) 814, 815
Piringer Mihály (1830) 824
- Rácز István (19. sz.) 816, 817
Révai Alajos (18. sz.) 749
- S. T. (vagy T. S.; 16. sz.) 740
Sándorffi József (1801) 11
Sárvári Pál (19. sz.) 785
- Schedel, dr. (pecsét; 18. sz.) 494
Schnell, Joannes Michael (17. sz.)
188, 505
Societas Orientalis Viennae Austriae
lásd Wien
- Szabó Dávid *lásd* Baróti Szabó Dávid
Széchenyi István (19. sz.) 824
- T. S. (vagy S. T.; 16. sz.) 740
- Ujváry Gyula (20. sz.) 824
- Van der Heyden (18. sz.) 62
Vienna Austriae *lásd* Wien
Vockel, L. (18. sz.) 62
- Wien (Bécs, Vienna Austriae)*
trinitáriusok (Collegium Viennensis
P. P. Trinitariorum, 18. sz.) 58
Societas Orientalis Viennae Austriae
(18. sz.) 309
- (...)bet 175
pálosok (Residentia (...) betiensis,
17. sz.)

A NEMZETI TÉKA CÍMŰ SOROZAT EDDIG MEGJELENT KÖTETEI

Szentnihilai-émlékkötet Szerkesztette Nagy Anikó	2000
Olasásáfesjesztés, könyvtárhásználat – kritikus gondolkodás Írta és szerkesztette Nagy Attila	2001
A Dévai Ferences Rendház 1850 előtti könyvei. Katalógus Összeállította Szabó Henriette	2002
Állami (királyi és császári) tisztségviselők a 17. századi Magyarországon. Adattár Összeállította Fallenbüchl Zoltán	2002
Széchényi Ferenc és Csehország. Levelestár Válogatta Richard Pražák	2003
A könyvtárak és a hatalom. Tanulmányok és dokumentumok Szerkesztette Monok István	2003
Visszaemlékezés az 1848–49. évi szabadságharcra Erdélyben Írta Imreh Sándor. Sajtó alá rendezte Pászti László	2003
Nagy Attila: Háttal a jövőnek? Középkiskolások olvasás- és művelődésszociológiai vizsgálata	2003
Stemler Ágnes: Nyelvrokonság és nyelvtörténet. Mátyás Flórián nyelvtudományi munkássága	2004
A feladatra készülni kell. A cigánység kulturális beilleszkedése és a közkönyvtár Szerkesztők Nagy Attila, Péterfi Rita	2004
Közgyűjteményi tudományos napok. I. Sopron. A 2003. október 16-i konferencia tanulmányai Szerkesztette Ekler Péter	2005
Simándi Irén: Magyarország a Szabad Európa Rádió hullámhosszán, 1951–1956	2005

Deutschsprachige Presse in Ungarn, 1921–2000. Bibliographie = Magyarországi német nyelvű sajtó, 1921–2000. Bibliográfia	2006
Összeállította, az előszót és a mutatókat készítette Rózsa Mária Bél Mátyás kéziratai a pozsonyi evangélikus líceum könyvtárában. Katalógus = Catalogus manuscriptorum Matthiae Bél, quae in bibliotheca Lycei Evangelici Posoniensis asservantur	2006
Összeállította Tóth Gergely Simándi Irén: „Nemzetközi sajtószemle” a Szabad Európa Rádióban, 1956. október 22–november 10.	2006
Borsos Attila: A magyar időszak kiadványok repertóriumai II. Annotált bibliográfia	2008
Közgyűjteményi tudományos napok. II–III. Eger–Kecskemét. A 2004. március 25-i és a 2004. november 24-i konferenciák tanulmányai	2008
Szerkesztette Ekler Péter Hídszerepek. Cigány integrációs kérdések Szerkesztette Nagy Attila, Péterfi Rita.	2008
Hudi József: Könyv és társadalom. Könyvkultúra és művelődés a XVIII–XIX. századi Veszprém megyében	2009
Szabó G. Zoltán: Kölcsey Ferenc könyvtára és olvasmányai	2009
A Bázeli Egyetem magyar vonatkozású kéziratai (1575) 1660–1798 (1815) = Die Hungarica-Manuskripte der Universität Basel (1575) 1660–1798 (1815). Katalógus	2010
Összeállította Hegyi Ádám Borsa Gedeon: Brassói román nyomda a 18. század első felében	2010
„Margarita poetica”. A humanista alapműveltség olvasmányai a Kárpát-medencében 1526-ig. Antológia	2011
Összeállította Ekler Péter Voit Krisztina: Tudományos és szakkönyvtárak Magyarországon. Kísérlet a hazai szakkönyvtárügy történeti rekonstrukciójára 1932–1952	2011
Rózsa Mária: „Közfényt gyarapítani”. Beimel József és Kozma Vazul pesti nyomdájának története és nyomtatványai	2012

Szita Gábor – Weeber Tibor: „A kéziratoknak van lelkök”. Csontos János munkáinak és levelezésének bibliográfiája	2012
Csepregi Klára – Bor Kálmán: „Könyvim az én fiaim”. Vitkovics Mihály könyvtára. [Első kiadás]	2013
Szóts Zoltán Oszkár: Az Országos Széchényi Könyvtár egykori első világháborús gyűjteménye	2014
Csepregi Klára – Bor Kálmán: „Könyvim az én fiaim”. Vitkovics Mihály könyvtára. Második, átdolgozott kiadás	2014
Szinnyei és követői. Id. Szinnyei József halálának 100. évfordulójáról megemlékező centenáriumi emlékkönyv Szerkesztette Szőnyi Éva	2014
Vasné dr. Tóth Kornélia: A moszkvai Rudomino-könyvtár hungarika ex librisei hazai és nemzetközi kontextusban	2015
Helle Mária: A vásári cédulától az agrárszakkönyvekig. A magyaróvári Czéh-nyomda kiadványainak bibliográfiája 1836-tól 1909-ig	2015

